KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

33.

1920.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.
1923.

SISÄLLYSLUETTELO.

Siv.

Alkulause V

I. Kaupunginvaltuusto.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 3

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat kysymykset 3
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa tai kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat 8
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset 11
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat 30
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 37

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 45

C. Muut asiat 135

II. Rahatoimikamari.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 213

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat 213
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat 214
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 235

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 239

C. Muut asiat 248

III. Tilastokonttori 1*

IV. Palotoimikunta 7*

V. Vaivaishoitohallitus 11*

VI. Kaupunginkirjasto 29*

VII. Rakennustarkastuskonttori 36*

VIII. Kaupungin yleisten töiden hallitus 38*

IX. Majoituslautakunta 51*

X. Holhouslautakunta 52*

XI. Oikeusaputoimisto 54*

XII. Sosialilautakunta 57*

XIII. Kunnan työnvälitystoimisto 68*

XIV. Hätäapukomitea 75*

XV. Huoneenvuokralautakunta 81*

XVI. Verotusvalmistelukunta 83*

XVII. Museolautakunta 84*

VXIII. Musiikkilautakunta 86*

XIX. Palkkalautakunta 88*

XX. Raittiuslautakunta 89*

Asialuettelo 91*

ALKULAUSE.

Esilläoleva vuosikerta „Kertomusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta“ on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaisesti kuin aikaisemmat saman sarjan vuosikerrat. Osastojen luku on lisääntynyt yhdellä kertomuksella, jonka on antanut kertomusvuoden varrella perustettu raittiuslautakunta.

Osastot I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laatinut kaupunginvaltuuston notaari K. V. Puuska, jonka rahatoimikamari oli ottanut mainittujen osastojen toimittajaksi; käsikirjoitus on kuitenkin suurilta osilta muovailtu uudestaan tilastokonttorissa. Muita osastoja on muodollisessa suhteessa viimeistelty, minkä ohessa eräitä vuosikertomuksia on lyhennetty jättämällä pois epäolennaisia yksityisseikkoja. Kaikki päivämäärät ja numerot on, mikäli se on käynyt päinsä, tarkistettu tilastokonttorissa, jolloin, kuten aikaisemmissakin vuosikerroissa, lukuisia oikaisuja on tehty.

Koska osastot III—XX olivat painovalmiina tuntuvasti ennen osastoja I ja II, joiden laatiminen viivästyi toimittajan sairastumisen takia, on ne painettu erityisin sivunumeroin niin pian kuin tämä kävi mahdolliseksi.

Asialuettelo on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin.

Helsingissä, marraskuun 30 p:nä 1923.

Otto Bruun.

OIKAISTAVIA.

Siv. 22, riv. 14 ylh., on: *soutoklubi;* lue: *soutuklubi.*
„ 36, „ 20 ja 21 ylh., on: *rakennuksessa;* lue: *rakennuksissa.*
„ 56, „ 13 alh., on: *viakasivutulonsa;* lue: *virkasivutulonsa.*
„ 63, „ 3 ylh., „ *palkoa;* lue: *palkka.*
„ 63, „ 12 „ „ *Svanljungiin;* lue: *Svanljungin.*
„ 96, „ 2 alh., „ *112;* lue: *111.*
„ 96, „ 3 „ „ *109;* „ *108.*
„ 99, „ 1 „ „ *171;* „ *169.*
„ 101, „ 1 „ „ *258;* „ *261.*
„ 107, „ 1 „ „ *119 ja 141;* lue: *118 ja 140.*
„ 113, „ 20 ylh., „ *Sandbergin*[7]*);* lue: *Sandbergin*[7]) *eläkeanomuksen.*
„ 113, „ 1 alh., „ *123;* lue: *122.*
„ 113, „ 2 „ „ *67;* „ *66.*
„ 114, „ 1 ja 2 alh., on: *146;* lue: *142.*
„ 115, „ 2 alh., on: *119;* lue: *118.*
„ 116, „ 2 „ „ *125;* „ *124.*
„ 119, „ 3 „ „ *133;* „ *129.*
„ 121, „ 1 „ „ *S:n;* „ *Valt. pöytäk.*
„ 122, „ 2 „ „ *188;* „ *187.*
„ 123, „ 2 „ „ *194;* „ *193.*
„ 124, „ 1 „ „ *187;* „ *186.*
„ 124, „ 2 „ „ *188;* „ *187.*
„ 125, „ 2 „ „ *187;* „ *186.*
„ 128, „ 8 „ „ *50,541,44;* lue: *50,541,441.*
„ 134, „ 6 ylh., on: *Kirjaltajain kunnallinen yhdenpäivän koulu;* lue: *Ammattikoulut ja kirjaltajain kunnallinen yhdenpäivänkoulu.*
„ 151, „ 2 alh., „ *552;* lue: *52.*
„ 162, „ 25 „ „ *1921 alkuun;* lue: *1921 vuoden loppuun.*
„ 204, „ 22, 23 ja 26 alh., on: *johtosääntö;* lue: *ohjesääntö.*
„ 206, „ 22 alh., on: *anniskeluyhtiön;* lue: *anniskeluosakeyhtiön.*
„ 209, „ 14 „ „ *V. Chydenius;* lue: *W. Chydenius.*

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuutettuina olivat:

Joulukuun 27 ja 28 p:nä 1918 valittuina vuoden 1920 loppuun.

Ylijunailija K. Th. Boström.
Filosofiantohtori J. af Forselles.
Professori A. L. Hjelmman.
Toimittaja J. W. Keto.
Kamreeri J. Laherma.
Lääketieteentohtori F. Langenskiöld.
Muurari A. E. Leino.
Arkkitehti H. Lindberg.
Palvelijatar M. Lindberg.
Maalari A. F. Lyly.
Kirjaltaja V. Mikkola.
Johtaja A. Niklander.
Kouluneuvos V. T. Rosenqvist.
Sähköteknikko V. V. Salovaara.
Tarkastajatar M. Sillanpää.
Lääketieteenlisensiaatti E. Suolahti.
Ylitirehtööri O. Tarjanne.
Professori G. von Wendt.
Ylim. professori V. Voionmaa.
Ylihoitajatar E. Åström.

Joulukuun 27 ja 28 p:nä 1918 valittuina vuoden 1921 loppuun.

Maalari A. Airisto.
Diplomi-insinööri E. von Frenckell.
Lakitieteentohtori A. Frey.
Rouva H. Gebhard.
Veturinkuljettaja F. B. Gröndahl.
Lakitieteenkandidaatti V. Hakkila.
Taloudenhoitaja A. Halme.
Taloudenhoitaja K. Heinonen.
Leskirouva E. Holmberg.
Toimittaja V. Hupli.
Filosofiantohtori S. Ivalo.
Mallipuuseppä K. L. Lydman.
Muurari J. Nevalainen.
Varatuomari G. Norrmén.
Toimittaja M. Paasivuori.
Filosofiantohtori K. A. Paloheimo.
Filosofiantohtori H. Ramsay.
Kirjanpitäjä B. Tabelle.
Johtaja V. Tanner.
Lääketieteenlisensiaatti A. Tollet.

Helmikuun 25 ja 26 p:nä 1920 valittuina vuoden 1922 loppuun.

Viilaaja M. Ampuja.
Agronoomi F. Behm.
Toimittaja L. Eronen.
Seppä B. Haarala.
Johtaja G. Idström.
Professori K. A. Moring.
Kansakoulunopettaja A. Noponen.
Lääketieteenlisensiaatti H. Ryömä.
Toimittaja R. Swentorzetski.
Vapaaherratar I. Yrjö-Koskinen.
Viilaaja J. O. Aarnio.
Lakitieteentohtori L. Ehrnrooth.
Pankinjohtaja G. Estlander.
Kirvesmies S. Hellstén.
Metallityöntekijä J. K. Lehtonen.
Lääketieteenlisensiaatti A. J. Nikula.
Postinkantaja P. Rahikainen.
Rouva H. Seppälä.
Kirvesmies J. Suominen
Pankinjohtaja A. Söderholm.

Valtuutettujen varamiehinä olivat:

Valittuina vuosiksi 1919—21.

Kunnallisneuvos N. L. Eskola.
Konttoristi E. Fagerholm.
Varatuomari G. Leopold.
Verhoilija V. Lähteinen.
Kouluneuvos O. Mantere.
Tehtailija V. E. Lybäck.
Rappaaja H. Markkanen.
Kauppias O. Nikander.
Varastonhoitaja K. V. Saxell.
Rehtori M. Sergelius.

Valittuina vuosiksi 1920—22.

Neiti P. af Heurlin.
Kirjanpainaja A. V. Nylander.
Toimittaja O. H. Puro.
Työmies A. Tyynelä.
Pankinjohtaja C. Wegelius.
Varatuomari Hj. Ekholm.
Sähkömonttööri O. W. Oksanen.
Professori A. Tulenheimo.
Puuseppä J. Virtanen.

Sittenkun vt Ehrnrooth oli nimitetty kauppa- ja teollisuusministeriksi, myönnettiin [1]) hänelle anomansa vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä ja hänen tilalleen tuli varajäsen Nylander. Sittenkun vt Hupli oli ilmoittanut, ettei hän valtiopäivämies- ja muitten tehtäviensä vuoksi voinut käyttää riittävästi aikaa kaupunginvaltuutetun tehtäväänsä, vapautettiin [2]) hänet viimemainitusta tehtävästä ja otettiin hänen tilalleen varajäsen Oksanen. Tekemänsä anomuksen johdosta vapautettiin [3]) myöskin vt von Wendt kaupunginvaltuutetun toimesta, ja hänen tilalleen tuli varajäsen Leopold.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi vuoden varrella vt Frey ja varapuheenjohtajana vt Paloheimo.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntaan kuuluivat, paitsi valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa, vuoden alkupuoliskolla vtt Tollet, Hakkila, Rosenqvist, Mikkola, Ehrnrooth, Suominen, Tarjanne, Lydman ja Ivalo. Vtn Ehrnroothin erotessa kaupunginvaltuutetun toimesta tuli hänen tilalleen valmisteluvaliokunnan jäseneksi vt Söderholm. Vuoden jälkipuoliskolla kuuluivat valiokuntaan vtt Tollet, Hakkila, Tarjanne, Mikkola, Rosenqvist, Suominen, Ivalo, Lydman ja Söderholm.

Kaupunginvaltuuston ensimmäisenä sihteerinä toimi elokuun 31 p:ään pormestari K. Furuhjelm, jonka tilalle sanottuna päivänä tuli lakitieteenkandidaatti E. Cavonius, toisena sihteerinä filosofianmaisteri K. Rein ja valiokunta-asiain sihteerinä filosofianmaisteri H. Dalström. Notaarina oli toimittaja K. V. Puuska.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 24 kertaa.

Vuoden varrella saapui 1,185 asiaa. Näistä ja vuoden alussa edelliseltä vuodelta ratkaisematta olleista 174 asiasta ratkaistiin 1,137 ja poistettiin 6, joten vuoteen 1921 siirtyi 216 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli kertomusvuonna 855 ja kaupunginvaltuuston puolesta lähetettyjen kirjelmäin lukumäärä 1,214.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 1 §. — [2]) S:n 28. 9. 1 §. — [3]) S:n 27. 10. 45 §.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1920 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat kysymykset.

N. s. Pakaanalueen rakennuskaava. Rahatoimikamarin kehoituksesta oli kaupungin yleisten töiden hallitus kamarille lähettänyt [1]) ehdotuksen Pakaan alueen kaupunginasemakaavaksi, käsittäen Sörnäsin haararadan ja Pakaankadun sekä Sturekadun ja Fredriksperin uudelta asemalta Gumtähteen suunnitellun uuden, Gumtähden Viertotie nimisen liikenneväylän välisen alueen. Asemakaavaan oli edelleen luettu Sturekadun itäpuolella sijaitseva kortteli N:o 534, joka oli ehdotettu jaettavaksi tehdastonteiksi. Paitsi edellämainituita kortteleita käsitti suunnitelma seitsemän muuta teollisuustarkoituksiin varattua korttelia, n:ot 691—697, joista viisi heti raidelaitteen vierellä sijaitsevina on jaettu tehdaspaikoiksi sopiviksi, verraten tilaviksi tonteiksi, jota vastoin molemmat muut Elimänkadun varrella sijaitsevat korttelit oli aikomus käyttää etusijassa makasiini- ja varastotonteiksi. Alueen jäljellä oleva osa oli varattu asuntotarkoituksiin, paitsi kortteleja n:oja 564 ja 566, jotka oli tarkoitettu julkisten rakennusten paikaksi. Asuntotarkoituksiin varatuista kortteleista oli n:ot 560, 563, 567, 568 a, 569 a, 570 ja 571 tarkoitettu viisikerroksisten vuokratalojen paikaksi. Muille asuntotonteille rakennettaisiin kolmikerroksisia rakennuksia n. s. »maaherratalon» tyyppiä. Sittemmin lähetti hallitus kamarille ehdotuksen sanotun alueen rakennusjärjestykseksi ynnä alueella olevien tonttien luovutusehdoiksi, sekä ehdotti:

a) että tehdaskortteleihin n:oihin 534 ja 691—697 sovellettaisiin tehdas-, makasiini- ja varastopaikoista Helsingin kaupungin toukokuun 8 p:nä 1917 vahvistetussa rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä sekä että näiden korttelien tontit vuokrattaisiin esimerkiksi 30 vuodeksi ja suomalla vuokraajalle etuoikeus vuokrakauden päättyessä saada vuokra-aika pitennetyksi silloin määrättävin ehdoin;

b) että kortteleihin n:oihin 560, 563, 567, 568 a, 569 a, 570 ja 571 sovellettaisiin Helsingin kaupungin toukokuun 8 p:nä 1917 vahvistetun rakennusjärjestyksen määräyksiä sekä että näiden tonttien luovutuksessa ei sovellettaisi vuokrajärjestelmää; samoin kuin

c) että kortteleihin n:oihin 561, 562, 565, 568 b ja 569 b saisi rakentaa kaksikerroksisia asuinrakennuksia puusta sekä kaupungin rakennuskonttorin vastedes laatimain, kaupungin viranomaisten vahvistamain julkisivukaavioiden mukaan. Viimeksi mainittujen korttelien tontit annettaisiin vuokralle, esimerkiksi 50, enintään 60 vuodeksi, ja vuokrasopimukset tehtäisiin pääasiallisesti kaupunginvaltuuston helmikuun 8 p:nä 1916 Vallilan alueen kortteleille n:oille 552—559 vahvistamain kaavakkeitten mukaisesti.

Rahatoimikamari oli pitänyt laadittua kaavaa tyydyttävänä, samoin oli kamari katsonut voivansa yhtyä hallituksen ehdotukseen rakennusjärjestykseksi ja luovutusehdoiksi, mutta huomautti, ettei b) ryhmään luettuja

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

kortteleja, joihin rakennettaisiin useampikerroksisia kivitaloja ja joiden tontit eivät soveltuneet vuokrattaviksi, toistaiseksi myytäisi. Taloudellisista syistä katsoi rahatoimikamari olevansa pakoitettu vastustamaan hallituksen ehdotusta, että erinäisille tonteille saisi rakentaa n. s. »maaherrataloja», jotavastoin kamarilla ei ollut mitään muistuttamista ehdotusta vastaan, että kyseessä oleviin kortteleihin saisi rakentaa kaksikerroksisia puutaloja, kuten sittemmin laadittu ehdotus näiden korttelien rakennusjärjestykseksi edellyttikin. Kun oli ollut aikomus vuokrasopimuksissa määrätä, että, jollei kaupunki vuokrakauden päättyessä tarvitse tonttia tai jotakin sen osaa omiin tarkoituksiinsa, vuokraajalle taattaisiin oikeus saada vuokrasopimuksen pitennystä edelleen 20, enintään 30 vuotta, piti kamari ehdotettua 30-vuotista vuokrakautta riittävänä suuremmille ja kalliimmille laitoksillekin. Kamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä esillä olevan, huhtikuun 9:ntenä 1919 päivätyn ehdotuksen Pakaan alueen kaupunginasemakaavaksi;

tältä alueelta luovutettaessa tontteja, lukuun ottamatta kortteleissa n:oissa 560, 563, 567, 568 a, 569 a, 570 ja 571 sijaitsevia, noudatettavaksi vuokrajärjestelmää, jolloin

a) tehdaskorttelien n:ojen 534 ja 691—697 tontit aluksi annetaan vuokralle 30 vuodeksi, oikeuttamalla vuokranhaltija, siinä tapauksessa, ettei kaupunki vuokrakauden päättyessä tarvitse tonttia tai jotakin sen osaa omiin tarkoituksiinsa (liikenneväyliä, rautatietä y. m. varten), saamaan vuokrasopimuksen pitennetyksi edelleen 20, enintään 30 vuodeksi, silloin määrättävästä uudesta vuokramaksusta; ja

b) asuntokorttelien n:ojen 561, 562, 565, 568 b ja 569 b tontit annetaan vuokralle 50, enintään 60 vuodeksi, pääasiassa samoin ehdoin, mitkä kaupunginvaltuuston helmikuun 8 p:nä 1916 tekemän päätöksen mukaan ovat voimassa Vallilan alueen kortteleista n:roista 552—559;

a) kohdalla mainittuihin kortteleihin sovellettavaksi kaupungin toukokuun 8 p:nä 1917 vahvistetussa rakennusjärjestyksessä tehdas-, makasiini- ja varastopaikoista voimassa olevia määräyksiä sekä b) kohdalla mainittuihin kortteleihin tämän oheista rakennusjärjestyksen ehdotusta [1]);

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia ja kamarin välityksellä valtuuston hyväksyttäväksi lähettää edellämainitun rakennusjärjestysehdotuksen 4 §:ssä mainitut julkisivukaaviot; niin myös

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä kaikkiin edellä kerrotusta päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) rahatoimikamarin ehdotuksen.

Reimarsin talon jaoituskaava. Rahatoimikamarin esityksestä hyväksyi [3]) valtuusto kaupunginasemakaava-arkkitehdin tekemän Reimarsin talon rautatielinjan pohjoispuolella sijaitsevan osan jaoituskaavan ehdotuksen; kysymys jaoituskaavan vahvistamisesta talon eteläosaa varten, jonka vuokra-aika päättyy marraskuun 26 p:nä 1929, jätettäisiin toistaiseksi ratkaisematta. Edelleen päätti valtuusto jaoituskaavaan merkityt huvilapalstat, alaltaan yhteensä 13,000 m², sekä puutarhapalstat, alaltaan 237,000 m², annettaviksi vuokralle, edelliset 50 vuodeksi ja jälkimmäiset 25 vuodeksi, minkä ohessa vuokraaja oikeutettaisiin saamaan 20 vuotta vuokra-ajan pitennystä, jos tilus vuokrakauden päättyessä on hyvässä kunnossa. Rahatoimikamarin toimeksi annettiin ehdottaa puheenalaisten vuokrapalstain tarkemmat luovutusehdot.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 137. — [2]) Valt. pöytäk. 6. 4. 11 §. — [3]) S:n 6. 4. 17 §.

Kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen piirustukset. Kaupunginvaltuuston lähettäessä hyväksymänsä kaupunginasemakaavan muutosehdotukset hallituksen tutkittaviksi ja vahvistettaviksi oli ehdotus lähetetty kolmin kappalein. Näistä vahvistuksen merkinnällä varustetuista kappaleista oli yleisten rakennusten ylihallitus saanut yhden, jota vastoin yhtä säilytettiin maistraatin arkistossa ja kolmatta kaupungin rakennuskonttorin geodeettiosastolla. Kun rakennuskonttorin kaupunginasemakaava osasto oli lausunut suotavaksi, että tämänkin osaston käytettävänä olisi kappale piirustuksia, joihin merkintä vahvistamisesta on tehty, esitti [1]) kaupunginvaltuusto, joka oli havainnut tämän toivomuksen oikeutetuksi, ilmoittaen, että valtuuston hyväksymäin kaupunginasemakaavan muutosten piirustukset tästedes laaditaan ja valtioneuvostolle lähetetään neljin kappalein, että valtioneuvosto vastedes kirjoituttaisi kaikkiin neljään kappaleeseen merkinnän vahvistamisesta.

Kulkuväylän teettäminen pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltavuorenrantaa Pohjoissatamaan. Rahatoimikamarin esitystä [2]) esiteltäessä kulkuväylän teettämisestä pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltavuorenrantaa Pohjoissatamaan päätti [3]) valtuusto, pääasiassa hyväksyen kamarin esityksen,

että istutuksilla varustettu kulkuväylä teetetään pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltavuorenrantaa Pohjoissatamaan; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen laatia ja valtuustolle antaa lopullisen ehdotuksen tästä johtuvaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi.

Samalla päätti valtuusto, että, jos puheenalainen kulkuväylä tulee teetettäväksi, ennenkuin valtuuston satamatoimikunnan laadittavana oleva kaupungin satamain rakennusohjelma oli lopullisesti käsitelty, ei rahatoimikamarin kirjelmän oheisessa kartassa osotettuun rantaviivaan saa rakentaa kivilaituria, vaan ainoastaan tavallisen rantareunustuksen, jonka päälle vastedes voidaan sijoittaa lisätäytettä ja rantasilta.

Rahatoimikamarin yllämainitun kysymyksen yhteydessä tekemä esitys erään Unioninkadun ja Siltavuorenrannan välillä sijaitsevan alueen myymisestä ei aiheuttanut mitään toimenpidettä, koska valtuusto jo aikaisemmin oli ratkaissut asian [4]).

Kysymys Keskuskadun aseman muuttamisesta. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä [5]) ehdotuksineen Keskuskadun aseman muuttamisesta päätti [6]) valtuusto, edellyttäen osallisten kesken aikaansaatavan semmoisen sopimuksen, että Keskuskatu voidaan järjestää Hakasalmenkadun välittömäksi jatkeeksi ja 21.5 metriä leveäksi:

velvoittaa kaupungin miljoonalla viidelläsadallatuhannella (1,500,000) markalla ottamaan osaa mainitun kadun tasoitukseen ja päällystämiseen, joiden töiden teettäminen on asianomaisten osallisten velvollisuus, ollen heillä kuitenkin oikeus 38 metrin päähän Aleksanterinkadun risteyksestä laskea uusi katu vaakasuorasti Aleksanterinkadun tasoon (+4.2 m kaupungin 0-kohdan yläpuolelle) ja siitä lähtien 1:30 nousulla Pohj. Esplanadikadun tasoon;

myöntää asianomaisille osallisille heidän kesken tehdyn sopimuksen mukaan omistusoikeus siihen maahan, mikä Keskuskadun muuton johdosta

---

[1]) Valt. pöytäk. 11. 2. 8 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 50 vuodelta 1918. — [3]) Valt. pöytäk. 11. 2. 16 §. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 4. — [5]) Valt pain. asiakirj. n:o 3. — [6]) Valt. pöytäk. 27. 1. 11 §, 28. 1. 1 §. ja 8. 3. 7 §.

tulee käytettäväksi, sillä ehdolla, että uuden kadun alana oleva maa kustannuksitta tulee kaupungin omaksi;

oikeuttaa asianomaiset osalliset keskinäisen sopimuksen mukaan vapaasti käyttämään kadun alla olevaa kellaritilaa, paitsi 3 m leveällä alueella, jonka kaupunki tarvitsee putki- ja johtolaitteitaan varten ja jolle alueelle kaupungille on, jos se tarpeelliseksi havaitaan, varattava pääsy joltakin kadun viereiseltä tontilta;

että uudestaan muodostettu Keskuskatu sen itäpuolella sijaitseville tonteille tuottaisi kaikki ne oikeudet, jotka nyt voimassa olevan tai vastedes vahvistettavan rakennusjärjestyksen mukaan kuuluisivat yllämainitun levyisen kadun varrella sijaitseville tonteille, kun taas Aleksanterinkadun tontin n:o 21 omistajat vapautettiin velvollisuudesta määrätyn ajan kuluessa tontilleen rakentaa lisää ja myönnettiin heille oikeus pitää kaikki rakennuksensa ennallaan;

kohta kuin osalliset ovat keskenään tehneet semmoisen sopimuksen, mikä vaaditaan yrityksen toteuttamiseksi, valtioneuvostolta hankkia vahvistuksen semmoiselle korttelien n:ojen 95 a ja 95 b kaupunginasemakaavan muutokselle, joka käy välttämättömäksi Keskuskadun muuttamiseksi nykyään vahvistetusta asemastaan ehdotettuun sekä muuton johdosta viimeksi mainitussa korttelissa joutilaaksi tulevan maan käyttämiseksi tonteiksi;

edellä kerrottujen, kaupungin puolelta tehtyjen myönnytysten edelleen edellyttävän, että asianomaiset osalliset sitoutuvat kesäkuun 1 p:ään 1922 mennessä teettämään uudesti muodostetun Keskuskadun rakennustöitä niin, että katu viimeistään vastamainittuna päivänä voidaan luovuttaa liikenteelle, sekä rahatoimikamarin hyväksymäin piirustusten mukaisesti rakennuttamaan Keskuskadun länsi puolella sijaitsevan tonttialueen n:o 1 viiden ja n:o 2 kymmenen vuoden kuluessa, uhalla, että tonttialueen omistaja on velvollinen kaupunginkassaan suorittamaan miljoonan markkaa, ellei molempia näitä tonttialueita ole määräajan kuluessa rakennettu, tai puolen miljoonan markkaa, jos toinen alueista ei ole määräajan kuluessa rakennettu;

ensimmäisessä ponnessa mainitusta 1,500,000 markan määrärahasta osottaa 1,000,000 markkaa 1919 vuoden obligatiolainasta sekä merkitä 500,000 markkaa vastaiseen vuosibudjettiin;

tämän sitoumuksen olevan kaupungin puolelta voimassa ensi huhtikuun 1 p:ään, mutta käyvän mitättömäksi, elleivät osalliset sitä ennen ole voineet sopia; sekä

antaa rahatoimikamarin toimeksi vastaisissa neuvotteluissa yrityksen osallisten kanssa edustaa kaupunkia ja valvoa sen oikeutta sekä, jos sopimus heidän kesken on tehty, kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen siitä johtuviksi toimenpiteiksi.

Korttelien n:ojen 95 a ja 95 b kaupunginasemakaavan muutos. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) sittemmin hyväksyä semmoisen muutoksen II kaupunginosassa sijaitsevain korttelien n:ojen 95 a ja 95 b kaupunginasemakaavaan, että Senaatin toukokuun 15 p:nä 1917 vahvistama [2]), mutta liikenteelle vielä luovuttamaton Keskuskatu, edelleen suuntautuen kohtisuoraan Aleksanterinkatua kohti, siirtyisi lännemmäksi, niin että sen länsipuolisen rajaviivan ja Aleksansanterinkadun eteläisen rajaviivan yhtymäkohta sijaitsee Hakasalmenkadun eteläisen rajaviivan jatkeella, ja siten uudestimuodostettu Keskuskatu, jota tästä lähtien sanottaisiin Hakasalmenkaduksi, tulisi

[1]) Valt. pöytäk. 13. 10. 10 §. — [2]) Ks. 1917 vuod. kert. siv. 5.

21,5 metriä leveä sekä tämän johdosta nykyisen Hakasalmenkadun viereisten tonttien osoitenumerot muuttuisivat. Samalla päätti kaupunginvaltuusto Aktiebolaget Stockmann Osakeyhtiön anomuksesta yhdistää uuden kadun länsipuolella sijaitsevat Pohj. Esplanadikadun tontin n:o 10 ja It. Henrikinkadun tontin n:o 3 siten, että yhdistettyyn tonttiin luetaan myöskin näiden tonttien ja uuden kadun välinen alue. Päätös kaupunginasemakaavan muutoksesta alistettaisiin valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Tonttien yhdistäminen. Sisäasiainministeriö oli helmikuun 13 p:nä vahvistanut kaupunginasemakaavan muutoksen sisältävä VII kaupunginosan korttelissa n:o 109 sijaitsevain Vuorimieskadun n:o 29 ja Metsästäjäkadun n:o 4 yhdistämisen sekä samalla määrännyt, että yhdistämällä syntynyttä uutta tonttia ei saa rakennuttaa suuremmalta alalta, kuin mitä olisi ollut laita, jos kumpikin tontti olisi rakennettu erikseen [1]).

Kaupunginvaltuusto päätti, mitä tulee seuraaviin tapauksiin, valtioneuvostolle tehdä esityksen kaupunginasemakaavan muutoksen vahvistamisesta, sisältäen allamainittujen tonttien yhteenliittämisen:

XII kaupunginosan korttelissa n:o 376 sijaitsevat Fredriksperinkadun tontit n:ot 52 ja 54 [2]); muutoksen sisäasiainministeriö vahvisti kesäkuun 10 p:nä [3]); uusi tontti oli merkittävä Fredriksperinkadun tontiksi n:o 17;

V kaupunginosan korttelissa n:o 88 sijaitsevat Uudenmaankadun tontit n:ot 7 sekä 9 ja 11 (kaksi viimemainittua tonttia aikaisemman yhdistämisen johdosta syntyneet [4]); muutos vahvistettu kesäkuun 1 p:nä [5]); uusi tontti oli merkittävä Uudenmaankadun tontiksi n:o 29;

VI kaupunginosan korttelissa n:o 119 sijaitsevat Pursimieskadun tontit n:ot 29 ja 31 sekä Merimieskadun tontit n:ot 30, 32 ja 34 (kaksi viimemainittua tonttia aikaisemman yhdistämisen johdosta syntyneet) [6]); muutos vahvistettu lokakuun 4 p:nä [7]); uusi tontti oli merkittävä Tokankadun tontiksi n:o 7;

IV kaupunginosan korttelissa n:o 71 sijaitsevat Antinkadun tontti n:o 7 ja Annankadun tontti n:o 12 [8]); muutos vahvistettu elokuun 6 p:nä [9]); uusi tontti oli merkittävä Antinkadun tontiksi n:o 4;

II kaupunginosan korttelissa n:o 40 sijaitsevat Vilhonkadun tontit n:ot 3 ja 4 [10]); muutos vahvistettu marraskuun 22 p:nä [11]); uusi tontti oli merkittävä Vilhonkadun tontiksi n:o 1; samoin kuin

VI kaupunginosan korttelissa n:o 219 sijaitsevat Ehrensvärdtien tontit n:ot 31 ja 33 [12]); uusi tontti oli merkittävä Rehbindertien tontiksi n:o 25.

Kaikissa tapauksissa oli ehtona, että yhdistämällä syntyneestä tontista ei saa rakentaa suurempaa alaa, kuin mitä olisi ollut laita, jos alkuperäiset tontit olisi rakennettu kumpikin erikseen.

Tonttien jaoitus. Kaupunginvaltuuston anottua vahvistusta semmoiselle asemakaavan muutokselle, että X kaupunginosan korttelissa n:o 288 sijaitsevan It. Viertotien tehdastontin n:o 24 saisi jakaa kahtia, oli sisäasiainministeriö lokakuun 4 p:nä vahvistanut [13]) puheenalaisen muutoksen, kuitenkin sillä ehdolla, että tontilla oleva jakoviivan leikkaama puurakennus poistetaan, sikäli kuin se sijaitsee lähempänä kuin viiden metrin päässä mainitusta viivasta.

Helsingfors Trävaruaffär A. B. — Helsingin Puutavaraliike O. Y:n, joka oli ostanut sen osan X kaupunginosan korttelissa n:o 288 It. Viertotien var-

---

[1]) Valt. pöytäk. 6. 4. 5 §, ks. 1919 vuod. kert. siv. 7. — [2]) S:n 11. 2. 8 §. — [3]) S:n 31. 10. 5 §. — [4]) S:n 11. 2. 9 §. — [5]) S:n 31. 8. 2 §. — [6]) S:n 18. 2. 21 § ja 5. 5. 9 §. — [7]) S:n 10. 11. 2 §. — [8]) S:n 19. 5. 10 §. — [9]) S:n 14. 9. 4 §. — [10]) S:n 31. 8. 11 §. — [11]) S:n 8. 12. 8 §. — [12]) S:n 28. 9. 11 §. — [13]) S:n 8. 12. 6 §.

rella sijaitsevaa tehdastonttia n:o 24, jota etelässä rajoitti Sörnäsin rantatie ja joka ulottui 71,30 metriä pitkin Lintulahdenkatua ja sieltä 92 metriä tontin poikki siihen kohtaan, missä saman korttelin tontit n:ot 21 ja 26 yhtyvät, anottua, että mainittu tontinosa erotettaisiin itsenäiseksi tontiksi, myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto anomukseen sekä määräsi samalla jaoituksen johdosta syntyneet uudet tontit merkittäväksi It. Viertotien tontiksi n:o 16 ja Lintulahdenkadun tontiksi n:o 4.

Sisäisten rakennusrajain muutos. Korttelissa n:o 424 XIII kaupunginosaa Fjälldalinkadun varrella sijaitsevan asuntotontin n:o 7 omistajain anomukseen, kaupunginvaltuuston maaliskuun 21 p:nä 1911 XIII, XIV ja XV kaupunginosan silloisen rakennusjärjestyksen 6 §:n säännösten johdosta vahvistamain puheenalaisen tontin sisäisten rakennusrajain muuttamisesta sillä tavoin, kuin oheinen luonnospiirustus tarkemmin osoitti, myöntyi [2]) kaupunginvaltuusto.

Sittenkuin korttelissa n:o 226 VI kaupunginosaa Armfelttien varrella sijaitsevan asuntotontin n:o 8 omistaja oli anonut tontin sisäisten rakennusrajain muuttamista sillä tavoin, kuin oheinen luonnospiirustus osoitti, myöntyi kaupunginvaltuusto mainittuun anomukseen.

2. *Kiinteän omaisuuden hankintaa tai kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.*

Esitys Lapinniemen alueen vaihtamisesta erinäisiin Meilansissa oleviin tontteihin. Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli valtioneuvostolle esittänyt [3]) valtion ja Helsingin kaupungin kesken tehtäväksi sopimuksen, että kaupunki eräin lähemmin mainituin ehdoin saisi jälleen käytettäväkseen n. s. Lapinniemen alueen, jonka sijaan kaupunki valtiolle luovuttaisi erinäiset Meilansin alueet, oli sisäasiainministeriö kirjelmässä Uudenmaan läänin maaherralle ilmoittanut, että valtioneuvosto asiaa joulukuun 10 p:nä 1919 esiteltäessä [4]) tosin oli havainnut puheenalaisen tilusvaihdon vastedes suotavaksi, mutta kuitenkin, koska valtakunnan raha-asiain tilaan nähden oli mahdoton arvata, milloin Meilansiin rakennettavat yliopistoklinikat voitiin saada valmiiksi sekä psykiatrinen poliklinikka rakennuttaa ja mihin määriin kustannukset nousisivat, nykyään oli ollut valtuuston esitystä huomioon ottamatta.

Vikin kruununvirkatalon alustava vuokrasopimns. Rahatoimikamari ilmoitti [5]), sen johdosta että Malmin kylässä sijaitsevan Vikin kruununvirkatalon elokuun 3 p:nä 1895 tehty vuokrasopimus päättyy maaliskuun 14 p:nä 1921, kaupungin puolesta hyväksyneensä ja allekirjoittaneensa mainittua virkataloa koskevan uuden vuokrasopimuksen maaliskuun 14 päivän 1921 ja saman päivän 1922 väliseksi ajaksi.

Määrärahan myöntäminen huvilatiluksen ostoa varten. Esiteltäessä Konvalescenthem—Toipumakotiyhdistyksen toimikunnan esitystä määrärahan myöntämisestä kunnan varoista huoneiston ostamiseksi yhdistyksen voimassa pitämälle toipumakodille päätti [6]) valtuusto:

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 12 §. — [2]) S:n 28. 9. 21 ja 22 §§. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 10. — [4]) Valt. pöytäk. 11. 2. 10 §. — [5]) S:n 27. 10. 14 §. — [6]) S:n 28. 9. 29 §.

Boxbackan huvilayhdyskunnan palstatilain n:ojen 11 ja 12 sekä ensinmainitulla palstatilalla olevain rakennusten ostoon ja näiden rakennusten sisustamiseksi toipumakodiksi etuantina koupunginkassasta myöntää 312,000 markkaa, joka määräraha on merkittävä 1921 vuoden menosääntöön; sekä

luovuttaa siten kuntoon pannun huvilatiluksen Konvalescenthem—Toipumakotiyhdistyksen käytettäväksi kymmenenä vuotena, edellyttäen ettei kaupunki mainittuna aikana avusta yhdistystä rahavaroilla ja sillä ehdolla:

että huvilarakennusta käytetään yhdistyksen voimassa pitämänä varattomain naispuolisten toipilaiden kotina;

että yhdistys, sittenkuin rakennus on kuntoon pantu, kustantaa kaikki sisäiset korjaukset; sekä

että yhdistys sitoutuu kodin maksuttomalle osastolle hoidettavaksi ottamaan Helsingin kaupungista kotoisin olevia toipilaita enintään 80 % tämän osaston koko hoidokkiluvusta ja niistä enintään ¾ Helsingin kaupungin sairaaloista lähetettyjä toipilaita.

Kauppahinnan osan suorittaminen Neitsytpolun varrella olevalla tontilla n:o 5 sijaitsevista rakennuksista. Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli päättänyt [1]) Rouvasväenyhdistykseltä ostaa Neitsytpolun tontilla n:o 5 olevat rakennukset 180,000 markan hinnasta, josta 100,000 markkaa oli maksettava käteisellä ja ylijäämästä, 80,000 markasta, annettava kolmen kuukauden irtisanomisajalle asetettu velkakirja, oli viimeksi mainittu velka irtisanottu maksettavaksi maaliskuun 16 p:nä, minkä vuoksi rahatoimikamari esitti, että valtuusto mainitun velkakirjan lunastamiseksi käyttövaroistaan osoittaisi 80,000 markkaa. Myöntyen rahatoimikamarin esitykseen, päätti [2]) valtuusto osoittaa puheenalaisen rahamäärän 1919 vuoden obligatiolainasta.

Tontin luovuttaminen Käsityö- ja tehdasyhdistykselle. Lopullisesti esiteltäessä Käsityö- ja tehdasyhdistyksen esitystä tontin luovuttamisesta yhdistykselle kokous- ja näyttelyhuoneistoja käsittävän talon paikaksi, päätti [3]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin yhdistykselle myymään XIII kaupunginosan korttelissa n:o 403 b sijaitsevan Aurorakadun asuntotontin n:o 2 468,000 markan hinnasta sekä seuraavin ehdoin:

että tontille tehtävää rakennusta käytetään pääasiassa yleishyödyllisiin tarkoituksiin;

että rakennusyrityksen sekä luonnos- että pääpiirustukset laaditaan yksissä neuvoin kaupungin rakennuskonttorin kanssa;

että rakennusyrityksen pääpiirustukset alistetaan kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi; sekä

että kaupungille varataan oikeus määrätä, milloin Oopperakatu on aukaistava sekä vesi- ja viemärijohdot siihen laskettava.

Korttelin n:o 54 myynti. Kaupungin raha-asiain huolestuttava tila oli aiheuttanut rahatoimikamarin ottamaan harkittavakseen, olisiko mahdollista jossain määrin lisätä kaupungin liikepääomaa. Kaupungin raha-asiain hoito lähiaikoina kohtaisi vaikeuksia, jotka olivat omansa ehkäisevästi vaikuttamaan kunnallishallinnon eri haaroihin. Kaupungin tulisi sentähden käyttää hyväkseen tarjoutuvia keinoja taloudellisen asemansa parantamiseksi. Sen suuntaisena toimenpiteenä ehdotti kamari III kaupunginosan korttelin n:o 54 (Länsirannan tontin n:o 10) myyntiä. Korttelin myynnissä olisi meneteltävä siten, että rahatoimikamari yksissä neuvoin esimerkiksi viiden kaupun-

[1]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 12. — [2]) Valt. pöytäk. 21. 4. 10 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 17, Valt pöytäk. 5. 5. 42 §, 19. 5. 3 § ja 27. 10. 47 §.

ginvaltuuston valitseman valtuutetun kanssa neuvottelisi kaupasta halullisten ostajain kanssa. Siten lisätty rahatoimikamari saisi kaupungin puolesta määrätä kauppahinnan ja muut luovutusehdot.

Kaupunginvaltuusto epäsi[1]) rahatoimikamarin esityksen.

Pohj. Hesperiakadun tontin n:o 9 erään osan myyminen. Esiteltäessä rahatoimikamarin ehdotusta XIV kaupunginosan korttelin n:o 463 tonttirajain uudestijärjestämisestä sekä mainitussa korttelissa sijaitsevan Pohj. Hesperiakadun tontin n:o 9 erään osan myymisestä Farmaseutis-kemialliselle tehtaalle Medica A. B. päätti[2]) kaupunginvaltuusto:

myöntyä edellä mainitun osakeyhtiön anomukseen saada lunastaa sanotun tontin pohjoispuoliskon ja yhdistää tämän alueen yhtiön omistamaan Töölönkadun tonttiin n:o 26 seuraavin ehdoin:

1) että yhtiö hyväksyy mainitun tontin sisäiset rakennusrajat uudesti järjestettäviksi sillä tavoin kuin kaupunginasemakaavan muutosehdotuksessa on esitetty;

2) että yhtiö sitoutuu alistumaan Töölönkadun tontin n:o 26 mainitun kadun mahdollisesta suunnanmuutoksesta johtuvaan rajanjärjestelyyn, jonka lopullinen muoto riippuu tontin n:o 26 vierellä sijaitsevan Töölönkadun tontin n:o 28 vastaisesta käytöstä; sekä

3) että yhtiö tonttialueesta maksaa kauppahintaa lukien 100 markkaa m²:ltä, ja sitoutuu noudattamaan kaupunginvaltuuston kesäkuun 19 p:nä 1917 vahvistamia määräyksiä tonttikeinottelun ehkäisemiseksi; samoinkuin

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi valtuustolle laatia ehdotuksen korttelin n:o 463 tonttirajoja koskevaksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä ehdotuksen mainittujen tonttien muutetuiksi sisäisiksi rakennusrajoiksi.

Sittenkuin yllämainittu osakeyhtiö kuitenkin oli ilmoittanut, ettei se voi hyväksyä rahatoimikamarin ehdottamaa tontinosan yksikköhintaa, sai asia raueta[3]).

Ruusulankadun tontin n:o 3 lunastaminen. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä XIV kaupunginosan korttelissa n:o 477 sijaitsevan Ruusulankadun asuntotontin n:o 3 myymisestä insinööritoimisto Alfred A. Palmbergille päätti[4]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin mainitulle toiminimelle myymään sanotun tontin 137,000 markan hinnasta sekä muutoin seuraavin ehdoin:

että hakija sitoutuu olemaan vaatimatta tontin viereisen Ruusulankadun osan tasoittamista, ennenkuin se on kaupungille sopiva; sekä

että on sovellettava valtuuston huhtikuun 6 p:nä 1920 vahvistamia muutettuja, kaupungin käytettävänä olevain asuntotonttien myyntiehtoja.

Anomus saada lunastaa vuokratontteja. Suomen karjakeskuskunnan r. l. kaupunginvaltuustolta anottua saada jäähdytyslaitoksen paikaksi joko lunastaa tai vuokrata Brändönkadun tontit n:ot 1, 3 ja 5 X kaupunginosan korttelista n:o 272 tai myös muita kaupungin vastaisen teurastamon välittömässä läheisyydessä olevia tontteja, päätti[5]) kaupunginvaltuusto, siihen nähden että kysymyksiä Sörnäsin niemekkeen raidelaitteista ja teurastamon rakennustyön teettämisestä ei vielä ole lopullisesti ratkaistu, olla ottamatta anomusta huomioon.

Floratien varrella olevan asuntotontin n:o 24 myyminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti[6]) rahatoimikamarin Aktiebolaget Stockmann osakeyhtiölle

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 2 §. — [2]) S:n 11. 2. 17 §. — [3]) S:n 31. 8. 17 §. — [4]) S:n 6. 4. 41 §. — [5]) S:n 15. 6. 58 §. — [6]) S:n 6. 4. 13 §.

myymään korttelissa n:o 523 XIV kaupunginosaa sijaitsevan Floratien asuntotontin n:o 24 340,000 markan hinnasta ja muutoin seuraavin ehdoin:

että ostaja sitoutuu, siinä tapauksessa ettei tonttia ole kahden vuoden kuluessa kauppakirjan allekirjoittamisesta koko luvalliselta rakennusalalta rakennettu asuntotarkoituksiin käytettäväksi, kaupunginkassaan maksamaan lisähintaa 50 % alkuperäiselle kauppahinnalle eli siis 170,000 markkaa;

että ostaja sitoutuu olemaan vaatimatta puheenalaisen tontin viereisten Floratien ja Savilankadun osain tasoittamista aikaisemmin kuin kaupungille sopii; sekä

että tontin kauppakirjan laadinnassa muutoin noudatetaan kaupungin valtuusmiesten kesäkuun 19 p:nä 1917 vahvistamia kaupungin tonttien myyntiehtoja.

Sittemmin ilmoitti [1]) yhtiö, että sen täytyi pantujen kauppaehtojen johdosta jättää kauppa raukeamaan.

Kauppaehtojen muuttaminen. Arkkitehti L. Sonckin anottua XIII kaupunginosassa olevan korttelin n:o 449 tonttien kauppaehtojen 4 kohdan muuttamista [2]), päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että mainittu kohta on oleva seuraava:

»Jos kaupunki ostajan vaatimuksesta teettää nämä työt aikaisemmin kuin kaupungin etu vaatii ja niistä on kustannuksia yli 564,095 markan, on ylittävä kustannusmäärä ostajan suoritettava ja kaupungin kassaan maksettava kuuden kuukauden kuluessa siitä kuin mainitut työt on tehty.»

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Eräitten Toukolan korttelien luovuttaminen omakotiasuntojen paikaksi. Sittenkuin postiljooni P. Rahikainen oli rahatoimikamarilta anonut saada asuntotarkoitusta varten vuokrata jonkin sopivan tontin Toukolasta ja rahatoimikamari oli kehottanut kaupungin yleisten töiden hallitusta antamaan lausunnon asiasta, oli hallitus ilmoittanut [4]) olevansa sitä mieltä, että kaupungin tulisi nykyisen asuntopulan vallitessa ehdottomasti helpottaa yksityistä rakennustoimintaa, samalla esittäen käsityksenään, että ehdotettujen tonttien vuokrakausi olisi vahvistettava 30 vuodeksi ja että vuokrasopimuksissa olisi määrättävä, että vuokraajalla ei ole oikeutta vaatia teetettäväksi katuja eikä viemäri- ja vesijohtoja, ennenkuin kaupunki katsoo voivansa ne teettää. Kaupungingeodeetti ehdotti, että Arabian alueen etelä- ja It. Viertotien länsipuolella sijaitseva mäenrinne luovutettaisiin jonkinlaiseksi »mäkitupa-alueeksi» mahdollisimman vapain rakennustavoin ja käyttämällä sangen vähäisiä kustannuksia katujen ja kaikenlaisten johtojen teettämiseen. Kaupunginasemakaava-arkkitehti ilmoitti, kun puheenalainen alue on erittäin sopiva asutukseen ja kun kaupunginasemakaava-osaston laatima tämän alueen kaupunginasemakaavan suunnitelma edellyttää asuntokorttelien järjestämistä tähän seutuun, periaatteessa puoltavansa kaupungingeodeetin ehdotusta; kuitenkin olisi ainoastaan vähäinen osa puheenalaista aluetta toistaiseksi

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 26 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 14. — [3]) Valt. pöytäk. 11. 2. 6 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

luovutettava tuollaisen asutuksen paikaksi. Ehdotettuja asuntotontteja oli 26 ja niiden pinta-ala keskimäärin n. 750 m². Vuokrakausi ehdotettiin 30 vuodeksi ja olisi vuokrasopimuksissa oleva kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottama ehto katujen sekä vesi- ja viemärijohtojen teettämisestä.

Sosialilautakunta, jonka lausunnon kamari myöskin oli hankkinut, oli sitä mieltä, että vuokrakausi olisi määrättävä vähintään 50, enintään 60 vuodeksi, että puheenalainen alue luovutettaisiin ja pantaisiin kuntoon etusijassa työläisluokan omakotirakennusten paikaksi sekä että lautakunta toistaiseksi saisi ehdottaa vuokrat, jotka rahatoimikamari lopullisesti määräisi. Lautakunta ehdotti edelleen, että puheenalaisen alueen hallinto uskottaisiin lautakunnan tontinvuokrajaostolle. Oheenliittäen sekä rakennusjärjestyksen että vuokravälikirjan ehdotukset ilmoitti lautakunta, että vuokravälikirjaan oli otettu määräys keinottelun estämiseksi vuokratonteilla.

Rahatoimikamari katsoi voivansa puoltaa ehdotusta korttelien n:ojen 812 ja 813 luovuttamisesta omakotirakennusten paikaksi sekä tontteja näistä kortteleista luovutettaessa sovellettavaksi vuokrajärjestelmää 50, enintään 60 vuoden vuokrakausin. Kaupungin palveluksessa olevilla henkilöillä, työntekijöillä ja muilla, pitäisi kamarin mielestä olla etuoikeus tontteja vuokralle annettaessa. Kamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

asiakirjain oheisessa piirustuksessa osotetut Toukolan korttelit n:ot 812 ja 813 luovutettaviksi n. s. omakotirakennusten paikaksi;

hyväksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman näiden korttelien asemakaavan siihen merkittyine rakennusrajoineen;

hyväksyä rahatoimikamarin tarkastamat ehdotukset

a) rakennusjärjestykseksi,

b) vuokraehdoiksi ja

c) yleisiksi säännöiksi, noudatettaviksi puheenalaisia kortteleja luovutettaessa ja rakennettaessa; samoinkuin

antaa rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä kaikkiin edellämainituista päätöksistä johtuviin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) kamarin esityksessä tehdyt ehdotukset siten muutettuina, että puheenaolevat korttelit on merkittävä n:oilla 912 ja 913. Niinikään hyväksyi valtuusto muutamin pienin muutoksin rahatoimikamarin ehdotuksen mainituissa kortteleissa sijaitsevain tonttien rakennusjärjestykseksi [2]), ehdotuksen mainittujen tonttien vuokrasopimuksiksi sekä kamarin ehdottamat puheenalaisten korttelien tonttien luovutuksessa noudatettavat yleiset säännöt [2]).

„Vuokrasopimus

oli seuraava:

Helsingin kaupunki luovuttaa täten .....lle vuokralle Toukolan asuntotontin n:o ..... alempana mainituin ehdoin.

1 §. Vuokrakausi luetaan ..... kuun ..... päivästä ..... vuonna ... vuoden ..... loppuun.

Tontin saa vuokraaja haltuunsa ..... kuun .... päivänä ....

2 §. Vuotuinen vuokramaksu on ..... markkaa .... penniä, ja on se lokakuun kuluessa vuosittain rahatoimikonttoriin edeltäpäin maksettava.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6. 4. 10 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 137.

3 §. Vuokraajalla on etuoikeus vuokrakauden päättyessä, silloin määrättävänä aikana, saada tontti uudelleen haltuunsa, sikäli kuin se uudestaan luovutetaan asuntotonttina vuokralle.

Viimeistään kaksi vuotta sitä ennen on rahatoimikamarin vuokraajalle ilmoitettava, tuleeko vuokratontti uudelleen vuokrattavaksi ja millä ehdoilla. Jos vuokraaja haluaa käyttää etuoikeuttaan uuden vuokran saamiseen, tehköön siitä viimeistään kuusi kuukautta ennen vuokrakauden päättymistä rahatoimikamarille ilmoituksen, sen uhalla että hän muutoin menettää tämän oikeutensa.

4 §. Kaupunki varaa itselleen oikeuden alueen uuden jaoituksen toimeenpanemista tai muuta kunnan yleistä tarvetta varten ennen vuokrakauden päättymistä purkaa vuokrasopimuksen ja on siinä tapauksessa irtisanominen tehtävä kesäkuun 1 päivään sekä vuokraajan tiedoksi saatettava viimeistään ennen lähinnä edellisen joulukuun loppua.

Jos vuokrasopimus siten puretaan, on kaupunki velvollinen arvion mukaan lunastamaan tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset.

5 §. Jos tontti vuokrakauden päättyessä uudestaan tarjotaan vuokralle asuntotonttina, mutta vuokraaja ei tahdo käyttää etuoikeuttaan uuteen luovutukseen, olkoon velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset. Jos sitä vastoin tonttia ei tarjota vuokralle asuntotonttina, on kaupunki velvollinen arvion mukaan lunastamaan puheenalaiset rakennukset ja laitokset.

6 §. Semmoisessa arvioinnissa, josta 4 ja 5 §:ssä puhutaan, älköön otettako lukuun aitaa eikä myöskään ylellisyyslaitteita.

Jos tontti 4 §:ssä edellytetyssä tapauksessa palautuu kaupungin haltuun ennen kahdenkymmenen viime vuokravuoden alkamista, maksetaan korvausta täysi arviohinta, mutta jos tontti palautuu kahdenkymmenen viime vuokravuoden kuluessa, luetaan kultakin kuluneelta tämän ajanjakson täydeltä vuodelta pois kaksi prosenttia mainitusta määrästä. Jos vuokrasuhde lakkaa 1 §:ssä määrätyn vuokrakauden kuluessa, maksetaan lunastusta kuusikymmentä prosenttia arviohinnasta.

7 §. Jos tontin vuokraoikeus ynnä tontilla sijaitsevat rakennukset on kiinnitetty velasta, suoritetaan 6 §:ssä mainittu lunastus siten, että siitä välittömästi saamamiehelle maksetaan kiinnitetyn saamisen määrä korkoineen ja kuluineen etuoikeuden mukaan, minkä jälkeen ylijäämä tulee vuokraajalle.

8 §. Vuokraaja on oikeutettu kaupunkia kuulematta toiselle luovuttamaan vuokraoikeuden; kuitenkin on vuokraaja velvollinen kuukauden kuluessa luovutuksesta luovutuskirjan näyttämällä kirjallisesti ilmoittamaan siitä rahatoimikamarille, sen uhalla että häntä muussa tapauksessa edelleen pidetään vastuunalaisena vuokrasopimuksen täyttämisestä. Semmoisessa luovutuksessa älköön vaadittako muuta maksua, kuin mikä vastaa tontilla olevain rakennusten ja aidan teknillistä arvoa sekä maan parannusta niiden silloisessa kunnossa; ollen kaupungilla oikeus päinvastaisessa tapauksessa arvion mukaan lunastaa rakennukset, jossa tapauksessa vuokraoikeuskin lakkaa. Semmoisessa lunastuksessa on noudatettava mitä edellä 7 §:ssä on säädetty.

9 §. Kaupunki sitoutuu olemaan myymättä tonttia vuokrakauden kuluessa.

10 §. Tontille saa rakentaa asunto- ja ulkohuoneita maistraatin hyväksymäin piirustusten ja alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Tontilla älköön harjoitettako semmoista käsiammattia eikä kotiteollisuutta, joka savulla, hajulla, kolinalla tahi muulla tavoin häiritsee ympärillä asuvia.

11 §. Tontti on täydellisesti rakennettava vuoden kuluessa haltuun ottamisesta, eikä tehtyä rakennusta saa kaupungin luvatta kokonaan eikä osittain purkaa. Jos rakennus suuremmalta tahi pienemmältä osalta palaa, on tontti vuoden kuluessa siitä jälleen rakennettava.

Edellä vahvistetun rakennusajan pitennystä voi rahatoimikamari hakemuksesta myöntää sosialilautakuntaa kuultuaan.

Jos vuokraaja laiminlyö määräajan kuluessa rakentaa tontin, olkoon vuokrasopimus menetetty. Siinä tapauksessa on kiinnityksenhaltija kuitenkin oikeutettu, jos rakennuksen teettäminen on alotettu, ottamaan vuokran haltuunsa, velvollisena loppuunsaattamaan rakennustyön sen ajan kuluessa, minkä rahatoimikamari sosialilautakuntaa kuultuaan määrää.

12 §. Kaupungille varataan oikeus sijoittaa tarpeelliset johdot vuokramaahan tahi sen yli. Vuokraajalle tästä koituva vahinko korvataan arvion mukaan.

13 §. Vuokraaja on velvollinen pitämään puhtaana tonttiin rajoittuvan katuosan puoleen leveyteen asti sekä poistamaan siitä lumen.

14 §. Vuokraaja on velvollinen teettämään ja kunnossa pitämään säle- tai pensasaidan katua tai yleistä paikkaa sekä naapurin tonttia vasten. Ellei muuta ole sovittu, ottavat naapurit kumpikin puolekkain osaa yhteiselle rajalle määrätyn aidan teettämiseen, kuitenkin niin, ettei kaupungilla ole aidantekovelvollisuutta semmoisen tontin puolesta, jota kaupunki ei vielä ole luovuttanut hallustaan.

15 §. Vuokraaja on velvollinen pitämään tontilla olevat rakennukset ja aidan sekä tontin rakentamattoman osan, joka on käytettävä nurmeksi, puutarhaksi, puistoksi tai muuhun semmoiseen tarkoitukseen, hyvässä kunnossa sekä noudattamaan asianomaisen tarkastusviranomaisen siinä kohden antamia määräyksiä.

Vahvistetun rakennusrajan ulkopuolella kasvavia puita ei saa sosialilautakunnan luvatta kaataa.

16 §. Asunnonhaltijan käyttämiin huoneisiin älköön maksua vastaan asukiksi otettako muuta henkilöä kuin läheinen omainen, ja koskee tämä sekä vuokraajan omaa asuntoa, että hänen toiselle vuokraamaa huoneistoa.

17 §. Asuntotarkastuksen toimittamista varten on vuokraaja velvollinen hankkimaan asianomaisille pääsyn asuntoihin.

18 §. Joka kolmas vuosi tahi useammin, jos tarpeelliseksi katsotaan, toimittaa rahatoimikamari kesä—syyskuulla katselmuksen tiluksella, jotta saataisiin selville sen kunto ja onko vuokraehdot täytetty, ja on vuokraajalle hyvissä ajoin edeltäpäin ilmoitettava semmoisen toimituksen ajasta.

19 §. Jos vuokraaja rikkoo tämän sopimuksen ehtoja tai sen nojalla annettuja määräyksiä, voidaan hänet velvoittaa kaupungille maksamaan vähintään kymmenen ja enintään viisisataa markkaa sovinnaissakkoa paitsi vahingonkorvausta.

20 §. Tässä sopimuksessa mainitut arvioinnit toimittaa sekä 19 §:ssä mainitut asiat ratkaisee kolmijäseninen sovintolautakunta, johon rahatoimikamari ja vuokraaja kumpikin valitsevat yhden ja siten valitut yhteisesti kolmannen jäsenen, joka on lautakunnan puheenjohtaja. Ellei puheenjohtajan vaalissa päästä yksimielisyyteen tai jos vuokraaja laiminlyö valita jäsenen lautakuntaan 14 päivän kuluessa käskyn saamisesta, toimittaa maistraatti vaalin.

Sovintolautakunnan päätös on molempia asianosaisia velvoittava.

21 §. Kaupungilla on oikeus vuokraajaa kuulematta ja hänen kustannuksellaan hakea ja saada vuokraoikeuden kiinnitys tonttiin ynnä siinä olevlin rakennuksiin sovitun vuokramaksun vakuudeksi.»

Puutarhaesikaupungin perustaminen Käpylän pysäkin vierelle. Paikkakunnalla vallitsevan vaikean asuntopulan lieventämiseksi oli sosialilautakunta ehdottanut [1]), että O. Y. Helsingin Kansanasunnoille osotettaisiin avaranlainen, harvaan asutukseen sopiva alue kunnalliskodin ja Käpylän pysäkin väliltä pienenlaisten kaksikerroksisten puisten asuinrakennusten rakennuttamiseksi, koska näiden rakentaminen kävisi verraten halvimmaksi. Kaupunginasemakaava-arkkitehti oli yksissä neuvoin sosialilautakunnan kanssa laatinut ehdotuksen puheena olevan alueen asemakaavaksi, jota ei kuitenkaan nyt olisi yksityiskohdissaan vahvistettava, mikäli se koski yksityisten korttelien tonttijaoitusta, vaan ainoastaan katuihin (teihin) ja liikenneväyliin nähden. Näitten katujen teettämiseksi sekä tarvittavain vesi- ja viemärijohtojen hankkimiseksi pyysi lautakunta lainavaroista osotettavaksi 2,691,000 markkaa, minkä ohessa mainitut työt olisi niin pian kuin mahdollista pantava alulle, jotta rakennustyöt voisivat alkaa jo kesällä 1920.

Kaupungin yleisten töiden hallitus yhtyi kaikin puolin esitykseen sekä lähetti ehdotuksen Käpylän huvila-alueen vuokratonttien rakennusjärjestykseksi. Vaivaishoitohallitus, jonka lausunto myöskin oli hankittu, koska sosialilautakunnan rakennusten paikaksi ehdottama alue oli kunnalliskodin viljelysaluetta, puolsi myöskin periaatteessa sosialilautakunnan puheena olevaa esitystä. Rahatoimikamarikin oli katsonut voivansa pääkohdilta yhtyä ehdotukseen, että korttelit n:ot 806—808, 810—813 sekä 816—820 luovutettaisiin O. Y. Helsingin Kansanasunnoille rakennettaviksi siten, että jokaisen vuokralaisen hallittavaksi tulisi, paitsi asuntoa, pienehkö viljelyspalsta. Kun kamari kuitenkin oli sitä mieltä, että puheenalaisia rakennusyrityksiä kokonaisuudessaan ei voitu toteuttaa, mikä ei olisi ollut suotavaakaan lähinnä alkavan rakennuskauden kuluessa, oli kamari ollut sitä mieltä, että aluksi ainoastaan tärkeimmät kadut olisi tasoitettava ja että siis kaduntasoitustöihin y. m. pyydettyä määrärahaa ei heti tarvitsisi kokonaisuudessaan osoittaa. Muissa kohdin yhtyi kamari sosialilautakunnan ehdotukseen, hyväksyen pääasiassa rahatoimikamarin ehdotuksen päätti [2]) kaupunginvaltuusto

hyväksyä rahatoimikamarin lähettämän ehdotuksen puheenalaisen alueen jaoituskaavaksi, jota aluetta on sanottava Käpylän puutarhaesikaupungiksi;

tärkeimpäin tälle alueelle teetettäväin katujen tai teiden tasoittamiseksi sekä niihin kuuluvien vesi- ja viemärijohtojen laittamiseksi myöntää 1,500,000 markkaa 1919 vuoden obligatiolainasta;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen ja sosialilautakunnan kanssa laatia ja valtuustolle lähettää ehdotukset puutarhaesikaupungissa sijaitsevien tonttien rakennusjärjestykseksi ja vuokraehdoiksi; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi niin pian kuin mahdollista panna alulle puheenaolevan alueen kaduntasoitustyöt.

Ryttylän maatilan käyttäminen. Käsitellessään [3]) rahatoimikamarin esitystä Ryttylän maatilan käyttämisestä, antoi kaupunginvaltuusto erikoiselle valiokunnalle toimeksi kaupunkilähetyksen kanssa neuvoteltuaan laatia lausunnon asiasta. Tammikuun 21 p:nä päivätyssä mietinnössään [4]) teki valio-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — [2]) Valt. pöytäk. 6. 4. 9 §. — [3]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 22. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

kunta selkoa etupäässä kysymyksen aikaisemmista vaiheista, josta m. m. kävi ilmi, että rahatoimikamari helmikuun 9 p:nä 1916 tehdyllä välikirjalla oli luovuttanut puheenaolevan maatilan kaupunkilähetykselle käytettäväksi niin kauan kuin siellä asianmukaisesti pidetään voimassa työsiirtolaa, ei kuitenkaan 25 vuotta kauempaa. Kun vuokrasopimuksessa ei ollut mitään määräyksiä työsiirtolan laajuudesta, saatikka määräystä, että sopimus on mitätön, jos työsiirtolaan ei ole otettu määrättyä hoidokkilukua, eikä syyllä voitu väittää, että kaupunkilähetys olisi saattanut itsensä syypääksi semmoiseen sopimuksen rikkomiseen, että vuokraoikeus olisi voitu katsoa menetetyksi, ei valiokunta ollut voinut pitää kaupunkia oikeutettuna vastoin kaupunkilähetyksen tahtoa ottamaan siltä pois maatilan vuokraoikeutta. Saadakseen kuitenkin selville, suostuisiko kaupunkilähetys mielisuosiolla luopumaan vuokraoikeudestaan, oli valiokunta asettunut yhteyteen kaupunkilähetyksen kanssa. Vastauksena mainitussa tarkoituksessa tekemäänsä tiedusteluun oli valiokunta saanut kaupunkilähetykseltä kirjelmän, jossa kaupunkilähetys mainitsi, ettei se ehdottaessaan Ryttylän maatilan rakennuksia väliaikaisesti käytettäväksi lastenkotina ollut tarkoittanut, että työsiirtola olisi havaittu tarpeettomaksi, vaan aikoi kaupunkilähetys, kohta kuin tilaisuutta ilmaantui, jatkaa työsiirtolatoimintaansa. Siinä tapauksessa että kaupunki kuitenkin välttämättä tarvitsisi puheena olevaa maatilaa kansakouluista päässeiden oppilaiden ammattikoulun paikaksi, oli kaupunkilähetys valmis luopumaan oikeudestaan siihen, mutta ainoastaan sillä ehdolla, että kaupunkilähetykselle osotettiin toinen työsiirtolaksi yhtä sopiva tai sopivampi maatila. Näin ollen ja kun kaupungilla ei ollut tilaisuutta täyttää kaupunkilähetyksen panemaa ehtoa, ei kaupungilla ollut mahdollisuutta saada takaisin Ryttylän maatilan käyttöoikeutta, mihin nähden valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto epäisi rahatoimikamarin esityksen kaupunkilähetyksen kanssa Ryttylän maatilan käytöstä tehdyn sopimuksen irtisanomisesta ja tilan luovuttamisesta vaivaishoitohallitukselle. Kun tästä seuraa, että kysymyksen käytännöllisen ammattikoulun perustamisesta tälle maatilalle köyhistä kodeista olevia kansakoulusta päässeitä oppilaita varten täytyy raueta, esitti valiokunta, että kaupunginvaltuusto epäisi rahatoimikamarin esityksen tältäkin kohden.

Kun Ryttylän lastenkoti vaivaishoitohallituksen ilmoituksen mukaan oli lähiaikoina edelleen tarpeellinen, oli valiokunta kaupunkilähetyksen kanssa neuvotellut sen vastaisesta toiminnasta. Kaupunkilähetys oli tällöin ilmoittanut tässä kohden suostuvansa kaupunginviranomaisten esityksiin, mutta samalla huomauttanut, ettei lastenkodin hoitotapa, sitä kun osin hoiti kaupunkilähetys ja osin vaivaishoitohallitus, ollut osoittautunut sopivaksi, vaan olisi koti kokonaan annettava kaupunkilähetyksen hoitoon, ja kaupungin siitä suoritettava kohtuullinen korvaus. Vaivaishoitohallituksenkin puolelta oli lastenkodin hoitotapaa pidetty epätyydyttävänä, ja tähän käsitykseen valiokuntakin yhtyi. Kun kaupunkilähetys näin ollen ei ollut halukas luopumaan Ryttylän maatilan vuokraoikeudesta eivätkä kaupunginviranomaiset siis voineet kokonaan ottaa huostaansa Ryttylän lastenkotia, näytti olevan ainoa keino jättää se kokonaan kaupunkilähetyksen huostaan, kun taas vaivaishoitohallitus, jolla edelleen olisi yksinoikeus lähettää lapsia tähän kotiin, ainoastaan olisi oikeutettu valvomaan ja silmällä pitämään lastenkotia, mutta ei muissa kohdin puuttumaan sen hoitoon. Kaupunkilähetykselle lastenkodin voimassa pidosta maksettavan korvauksen perusteet olisi valiokunnan mielestä kaupunginvaltuuston määrättävä. Luonnollisena seurauksena lastenkodin toiminnan jatkumisesta Ryttylässä olisi myös, ettei apua tarvitsevain miesten

työsiirtolaa siellä saisi pitää voimassa, mutta saisivat aikaisemmin työsiirtolaan otetut miehet edelleen oleskella siellä, niin kauan kuin heidän käytöksensä on semmoinen, ettei yhteiskunnalliselta eikä siveelliseltä kannalta katsoen vaaraa heidän puoleltaan tarvitse peljätä koituvan lapsille.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

että Helsingin kaupunkilähetys oikeutetaan Ryttylän maatilalla toistaiseksi miesten työsiirtolan sijasta ylläpitämään lastenkotia Helsingin kaupungista olevia lapsia varten;

että vaivaishoitohallitus, jolla yksin on oikeus lähettää lapsia mainittuun lastenkotiin, on oikeutettu sitä valvomaan ja pitämään silmällä;

että lasten hoito, ravitseminen ja kouluopetus on kaupunkilähetyksen asiana, jonka siitä tulee saada kaupungilta korvaus niiden perusteiden mukaan, mitkä kaupunginvaltuusto kaupunkilähetyksen ehdotuksesta ja vaivaishoitohallitusta kuultuaan määrää, huomioon ottaen, että kaupunkilähetys käyttää Ryttylää vuokravapaasti;

että kaupungin puheenalaiseen lastenkotiin hankkimat vuoteet, makuuvaatteet ja muu kalusto luovutetaan kaupunkilähetyksen käytettäväksi sinä aikana kun lastenkotia voimassapidetään, sekä

että Ryttylään ei saa perustaa miesten työsiirtolaa niin kauan kuin lastenkotia siellä voimassapidetään, mutta että kaupunkilähetyksellä on oikeus siirtolassa pitää siellä jäljellä olevat miehet, ellei näiden oleskelu yhteiskunnalliselta eikä siveelliseltä kannalta tuota vaaraa lastenkodin hoidokeille.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan ehdotuksen.

Kysymys tonttipaikan määräämisestä kaupungin pääkirjastoa varten ja Rikhardinkadun varrella sijaitsevan kirjastotalon laajentamisesta. Käsitellessään sen komitean mietintöä, joka oli asetettu valmistamaan kysymystä tonttipaikan osoittamisesta kaupungin pääkirjastolle, päätti [2]) kaupunginvaltuusto palauttaa kysymyksen komiteaan, jolle annettiin tehtäväksi valtuustossa syntyneen keskustelun perustuksella laatia uusi ehdotus asiassa, minkä ohessa komiteaan lähetettiin kaupunginkirjaston johtokunnan valtuustolle jättämä kirjelmä, jossa anotaan, että pääkirjastolle viipymättä rakennettaisiin ajanmukainen rakennus tai että Rikhardinkadun varrella sijaitsevaa vanhaa kirjastotaloa laajennettaisiin. Maaliskuun 2 p:nä 1920 päivätyssä mietinnössään [3]) komitea huomautti, että mielipide kirjastotalon sijoittamisesta korttelille n:o 416, tuntui saaneen yhä enemmän kannatusta kaupunginvaltuustossa. Kun siis tuskin enää tuntui voitavan toivoa, että kaupunginvaltuusto olisi suostuvainen puheenalaiseen tarkoitukseen luovuttamaan Hakasalmen puiston alueelta ajatellun tontin, ja kun lisäksi tontti n:o 416 tarjosi useita etuja ja niinmuodoin sitäkin epäilemättä voitiin pitää kirjastotalolle sopivana, oli komitea, luopuen aikaisemmasta kannastaan, katsonut olevansa pakoitettu kannattamaan ehdotusta korttelin n:o 416 varaamisesta uudelle kirjastotalolle.

Mitä tulee kaupunginkirjaston johtokunnan esitykseen, että uusi kirjastorakennus olisi viipymättä rakennettava, oli tämä ehdotus komitean mielestä omansa herättämään hyvin suuria epäilyksiä. Talonrakennusteollisuuden alalla vallitsevia olosuhteita oli katsottava siksi epäedullisiksi, että suurenlaisen kunnallisen uutisrakennuksen rakennuttamiseen aiottua tarkoitusta varten ainoastaan pahimmassa hätätilassa olisi ryhdyttävä. Näin ollen ja kun

[1]) Valt. pöytäk. 11. 2. 35 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 19. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

pääkirjastossa vallitsevat, tilanpuutteen aiheuttamat epäkohdat kieltämättä vaativat pikaista muutosta, oli komitea tässä asiassa yhtynyt kannattamaan kirjaston johtokunnan esittämää toista vaihtoehdotusta, joka koski pääkirjastorakennuksen lisärakennuttamista ja korottamista. Tätä tarkoitusta varten oli komitea hankkinut piirustukset, joita tehtäessä kaupunginkirjaston johtokunnan esittämät toivomukset oli huomioon otettu. V. t. kaupunginarkkitehdin tekemien likimääräisten laskelmien mukaan nousisivat rakennuskustannukset noin 1,850,000 markkaan.

Komitea ehdotti:

että kaupungin pääkirjaston uuden rakennuksen paikaksi osoitettaisiin tontit n:ot 3, 12 ja 14 XIII kaupunginosan korttelissa n:o 416; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallitukselle annettaisiin tehtäväksi ensi tilassa teettää pääasiallisesti komitean puoltamien luonnospiirustusten mukaiset pääpiirustukset Rikhardinkadun varrella sijaitsevan kirjastotalon muutos- sekä lisä- ja korottamisrakennusta varten ja sitten lähettää nämä kustannusarvioineen kaupunginvaltuustolle.

Asiassa kuultuna puolsi kaupungin yleisten töiden hallitus ehdotettua uuden keskuskirjastotalon paikkaa sekä ehdotetun Rikhardinkadun varrella olevan kirjastotalon muutos- ja lisärakennustöiden teettämistä. Rahatoimikamari oli myöskin yksimielisesti ollut sitä mieltä että ehdotetut tontit korttelissa n:o 416 oli varattava uuden keskuskirjastotalon paikaksi. Rikhardinkadun kirjastotalon lisä- ja muutosrakennustöistä taas oli kamarissa ollut eri mieliä, mutta oli kamarin enemmistö päättänyt puoltaa komitean ehdotusta. Kamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että XIII kaupunginosan korttelin n:o 416 tontit n:ot 3, 12 ja 14 varattaisiin uuden keskuskirjastotalon paikaksi;

että Rikhardinkadun kirjastotalossa toimeenpantaisiin muutos- ja lisärakennustöitä pääasiallisesti tätä varten laadittujen piirustusten mukaisesti;

että kaupungin yleisten töiden hallitus saisi toimekseen laatia ja rahatoimikamarin välityksellä kaupunginvaltuustolle lähettää puheenalaisen rakennustyön lopulliset piirustukset kustannusarvioineen; sekä

että kysymys rakennustöiden aloittamisesta otettaisiin harkittavaksi 1921 vuoden budjettiehdotuksen laadinnan yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin ehdotuksen.

Taidenäyttelyrakennuksen piirustusten hyväksyminen. Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli huhtikuun 17 p:nä 1917 päättänyt [2]) XIII kaupunginosan korttelin n:o 401, sen jälkeen kuin kaupungin asemakaavanmuutos oli asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettu, luovutettavaksi Suomen Taiteilijaseuran käytettäväksi niin kauan kuin siinä ylläpidettiin rakennusta kuvaamataidetta varten sekä m. m. sillä ehdolla, että kaikkien tontille teetettäväin rakennusten samoin kuin vastaisten uutis-, muutos- ja lisärakennusten piirustukset oli alistettava kaupunginvaltuuston tarkastettaviksi ja hyväksyttäviksi, hyväksyi [3]) kaupunginvaltuusto mainittuun kortteliin teetettävän taidenäyttelyrakennuksen piirustukset.

Erinäisiä Suomen Messuille myönnettyjä etuja. Esiteltäessä Suomen Messujen hallintoneuvoston anomusta erinäisten etujen myöntämisestä messuille, päätti [4]) kaupunginvaltuusto:

1) Suomen Messuille maksutta luovuttaa erinäisiä alueita, käsittäen pääasiassa Johanneksen kirkon viereisen puistikon, n. s. Tehtaanpuiston

[1]) Valt. pöytäk. 1. 6. 20 §. — [2]) Ks. 1917 vuod. kert. siv. 31. — [3]) Valt. pöytäk. 31. 6. 50 §. — [4]) S:n 19. 5. 47 §.

itäisen osan, Kaivopuistossa ison lehtotien, uimahuoneen ja läntisten vallien välisen paikan, Laivurinkadun viereisen urheilukentän sekä venenäyttelypaikan Merisatamassa, seuraavin ehdoin:

a) erinäiset kartassa lähemmin osoitetut alueet saa aidata messujen kustannuksella, mutta missään tapauksessa ei saa sulkea Kasarmin- ja Korkeavuorenkatua ja on kaikki alueet kohta näyttelyajan päätyttyä palautettava kaupungin vapaasti käytettäviksi;

b) muita liikenneväyliä saa sulkea ainoastaan Helsingin kaupungin maistraatilta siihen hankitulla luvalla;

c) Johanneksenkirkkoon on aina varattava vapaa pääsy;

d) istutuksille ei saa tehdä vahinkoa, minkä ohessa kaikkia näillä alueilla teetettäviä töitä suoritettaessa on noudatettava kaupungin rakennuskonttorin antamia määräyksiä ja ohjeita;

2) kaupungin toimesta koristuttaa näyttelyalueet kukkaistutuksilla;

3) kaupungin toimesta teettää kaasu-, vesi-, sähkövalo- ja sähkövoimajohdot näyttelyalueille;

4) pitää messujen saatavana tarpeelliset määrät kaasua, vettä ja sähkövirtaa;

5) näyttelyhuoneistoiksi messuille luovuttaa Tehtaan- ja Ratakadun kansakoulutalot;

6) kaikki 2—5 kohdassa mainitut työt teetettäviksi ja luontaisedut messuille annettaviksi kaupungin viranomaisten toimesta maksutta kaikkiaan 75,000 markan arvomäärään asti, jääden kaikkiin edellämainittuihin töihin käytetyt tarveaineet kaupungin omaisuudeksi; sekä

7) muiden kaupungin omistamain kansakoulutalojen luovutukseen nähden kehoittaa messuja kääntymään asianomaisten kansakoulujohtokuntain puoleen.

Nämä päätökset tehtiin sillä nimenomaisella edellytyksellä, että niihin korkeintaan 75,000 markan kustannuksiin, jotka kaupunki oli sitoutunut tarkoitukseen suorittamaan, myös luettiin kustannukset näyttelyalueiden panettamisesta entiseen kuntoonsa.

Sittemmin päätti [1]) kaupunginvaltuusto samoin ehdoin messuille luovuttaa lisäksi osan Tähitorninmäen puistoa, ollen pääsy Tähtitorninmäen istutuksiin jätettävä vapaaksi asiakirjoissa lähemmin osoitettua tietä pitkin; siinä tapauksessa, että messut haluaisivat käyttää jotakin Fabianinkadun osaa, olisi tarpeellinen lupa hankittava maistraatilta.

Yleinen laulu- ja soittojuhla. Kaupunginvaltuusto oikeutti [2]) Svenska folkskolans vänner-yhdistyksen yleisen laulu- ja soittojuhlan juhlatoimikunnan siihen paikkaan Kaivopuistossa, jota Suomen Messut myöhemmin käyttäisivät, rakennuttamaan lavan ynnä yleisön istumasijoja sekä käyttämään mainittua paikkaa kesäkuun 20—25 päivänä.

Anomus paikan osoittamisesta aiotulle maatalousnäyttelylle. Suomen XII yleisen maatalousnäyttelyn keskustoimikunnan tekemän tiedustelun johdosta, voisiko Helsingin kaupunki luovuttaa paikan kesällä 1922 suunnitellulle yleiselle maatalousnäyttelylle, päätti [3]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että kaupunki suostuu tarkoitukseen luovuttamaan noin 30 ha:n laajuisen maa-alueen Eläintarhanpuistosta, sekä kustantamaan alueen kuivattamisen ynnä pääjohdot veden ja sähkövoiman johtamiseksi alueelle; kirjelmässä oli kuitenkin huomautettava, että mainitulla näyttelyalueella on noin 1 ha:n laajuinen

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 25 §. — [2]) S:n 19. 5. 47 §. — [3]) S:n 18. 2. 8 §.

n. s. Ärtin koulupuutarha, jota näyttelyajaksi ei voida muuttaa pois, sekä että näyttelyalueelta noin 3 ha:n laajuinen ala on vuokrattu Aktiebolaget Bollplan yhtiölle, jonka kanssa sentähden on tehtävä eri sopimus, samoin kuin että kaupungin puutaimistokin sijaitsee näyttelyalueella ja että viimeksimainitun laitoksen poistamisesta näyttelyajaksi on laskettu olevan kustannuksia noin 50,000 markkaa. Siinä tapauksessa että keskustoimikunta hyväksyy ehdotetun näyttelypaikan, on toimikunnan käännyttävä rahatoimikamarin puoleen yksityisseikoista keskustellakseen.

Julkilausuen tunnustuksensa Helsingin kaupungin osoittamasta myötämielisyydestä sen tarjotessa paikkaa järjestettävälle maatalousnäyttelylle ilmoitti [1]) näyttelyn toimikunta myöhemmin päättäneensä esittää valtioneuvostolle, että näyttely tällä kertaa pidettäisiin Tampereella.

Paikan varaaminen koulupuutarhalle Gumtähdestä. Myöntyen kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan tekemään esitykseen paikan varaamisesta koulupuutarhalle Gumtähdestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto puheenalaisen laitoksen paikaksi varattavaksi n. s. Gumtähden puron pohjoispuolella sijaitsevan maa-alueen.

Hyljätty anomus rakennustonttien osoittamisesta. Helsingin vuokralaisyhdistyksen anomuksen rakennustonttien osoittamisesta yhdistyksen keskuuteen perustetulle osuuskunnalle ei kaupunginvaltuusto katsonut [3]) aiheuttavan enempiä toimenpiteitä valtuuston puolelta.

Katajanokalla sijaitsevan varastopaikan n:o 13 hallintaoikeus. Kaupunginvaltuuston vuonna 1919 tekemän päätöksen [4]) perustuksella oli Katajanokalla sijaitsevan varastopaikan vuokraajan, insinööri Hj. Londénin vuokraoikeus irtisanottu lakkaavaksi heinäkuun 1 p:nä 1920, minkä jälkeen rahatoimikamari vuokrasi mainitun alueen Ivar Lindfors Aktiebolagille. Tämän johdosta ilmoitti toiminimi Aktiebolaget Hjelt & Lindgrens Efterträdare osakeyhtiö rahatoimikamarin luvalla käyttäneensä mainittua aluetta ja paikalle teettäneensä kalliin katoksen, minkä johdosta toiminimi anoi kaupunginvaltuustolta sen suuntaista toimenpidettä, että uusi vuokraaja heti irtisanottaisiin, sittenkuin rahatoimikamari vaaditussa lausunnossaan oli maininnut, että insinööri Londén kaupungin kiinteistökirjojen mukaan oli merkitty alueen vuokraajaksi, ettei hän moneen vuoteen ollut pitänyt varastoa paikalla sekä että hän, jos hän oli luovuttanut alueen käyttöoikeuden toiselle, täten oli rikkonut vuokrasopimuksen, päätti [5]) kaupunginvaltuusto olla ottamatta anomusta huomioon koska hakija mainittuun varastopaikkaan nähden ei ollut minkäänlaisessa sopimussuhteessa kaupunkiin.

Tästä päätöksestä oli hakija sittemmin valittanut Uudenmaan läänin maaherralle esittäen tällöin m. m., että rahatoimikamarin olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että hakija oli ottanut haltuunsa ja pitemmän aikaa käyttänyt puheenalaista varastopaikkaa, eikä kamarin taholta oltu tehty muistutusta vuokraoikeuden luovutuksen johdosta. Valittaja anoi oikaisua kaupunginvaltuuston päätökseen, sekä tilaisuutta päästä nauttimaan sitä oikeutta, minkä valtuusto oli valittajalta evännyt. Siltä vaaditussa lausunnossa katsoi rahatoimikamari, ettei valittajalla ollut puhevaltaa puheena olevassa asiassa, koska kaupunginhallinnolla on vapaa valta käyttää tuollaisia varastopaikkoja niinkuin se hyväksi näkee. Kun lisäksi valittaja ei ollut voinut näyttää kaupunginvaltuuston enempää kuin rahatoimikamarinkaan tehneen muoto-

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 44 §. — [2]) S:n 6. 4. 25 §. — [3]) S:n 27. 10. 50 §. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 25. — [5]) Valt. pöytäk. 19. 5. 46 §.

virhettä, esitti kamari, ,että valuusto selityksessään anoisi, että valituksia ei otettaisi huomioon. Valtuusto esitti [1]) että maaherra olisi puheenaolevia valituksia huomioon ottamatta.

Valtuustolle lähetetyn päätöksen mukaan hylkäsi [2]) maaherra sittemmin valitukset perusteettomina.

Erään Gumtähden alueen vuokraaminen hevosurheilun kilparadoiksi. Esiteltäessä Suomen raviurheilun ystäväin ja Suomen kenttäratsastusklubin anomusta saada vuokrata eräs Gumtähden alue hevosurheilun harjoitus- ja kilparadoiksi valtuutti [3]) kaupunginvaltuusto kamarin mainituille yhdistyksille vuokraamaan erään Gumtähden maa-alueen seuraavin ehdoin:

1) vuokrakausi on 50 vuotta, ollen kuitenkin kaupungilla oikeus 25 vuoden kuluttua vuokrasopimuksen tekemisestä lunastaa ratalaitos korvaamalla vuokraajille silloin kuolettamatta oleva perustamiskustannusten osa, lukien vuotuista kuoletusta 2 % mainittujen kustannusten määrästä;

2) 5 ensimmäiseltä vuokravuodelta ei suoriteta mitään vuokramaksua, mutta seuraavalta 10 vuodelta suoritetaan vuosivuokraa 5,000 markkaa, sitä seuraavalta 10 vuodelta 7,500 markkaa ja sen jälkeen seuraavilta vuosilta 10,000 markkaa;

3) vuokraajat velvoitetaan aikoina, jolloin aluetta ei käytetä ratsastus- tai raviurheiluun, maksutta luovuttamaan se lasten ja nuorison leikki- ja urheilupaikaksi ja kohtuullisesta alhaisesta maksusta laillistetuille urheiluyhdistyksille erinäisten urheiluhaarain, niinkuin jalkapalloilun, golfin, murtomaajuoksun y. m. harjoitusta sekä urheilukilpailuja, näyttelyjä y. m. s. varten, jolloin 10 % näistä kertyväin maksujen puhtaasta voitosta on suoritettava kaupunginkassaan;

4) vuokraajat velvoitetaan viimeistään 5 vuoden kuluessa panettamaan alue täysin käyttökelpoiseen kuntoon;

5) kaupunki sitoutuu kuntoon panettamaan ja kunnossa pitämään alueen halki kulkevan päälaskuojan, jotavastoin vuokraajat velvoitetaan kaupungin rakennuskonttorin antamain lähempäin ohjeiden mukaan teettämään ja kunnossa pitämään kaikki tämän ojan yli vievät sillat ja rummut;

6) vuokraajat velvoitetaan, niin pian kuin kaupunki on panettanut kuntoon edellämainitulle vuokra-alueelle johtavan liikenneväylän (kadun), minkä tulee tapahtua viimeistään 4 kohdassa mainittujen 5 vuoden kuluessa, täysin omistusoikeuksin kaupungille luovuttamaan Suomen raviurheilun ystäväin yhdistykselle kuuluva alue, joka käsittää Helsingin pitäjän, Oulunkylän kylän Månsaksen verotalosta n:o 2 toukokuun 9 p:nä 1893 erotetun entisen Hevosystäväinyhdistyksen raviradan n:o 2 b, saman kylän Britaksen kruununtalosta n:o 3 toukokuun 25 p:nä 1907 erotetun entisen Hevosystäväinyhdistyksen raviradan, sekä Mickelsin verotalosta toukokuun 9 p:nä 1893 erotetun saman yhdistyksen raviradan.

Alppilan hiihtomäen käyttäminen. Työväen urheiluliiton Helsingin piirin anomuksen johdosta, että Alppilan hiihtomäkeä, jonka käyttämiseen Helsingin hiihtoklubilla oli yksinoikeus, saisivat käyttää kaikki Helsingin urheiluseurat valtuutti [4]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin Helsingin hiihtoklubin kanssa kahdeksaksi vuodeksi tekemään sopimuksen Alppilan hiihtomäen hoidosta seuraavin ehdoin:

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 9 §. — [2]) S:n 8. 12. 7 §. — [3]) S:n 5. 5. 41 §. [4]) S:n 15. 12. 27 §.

hiihtoklubi on velvollinen hyvin hoitamaan ja kunnossa pitämään mäen, jota tarkoitusta varten klubi saa kaupungilta vuotuisen 3,000 markan apurahan;

hiihtoklubi oikeutetaan kunakin talvena kolmena määräämänään päivänä toimeenpanemaan kilpailuja paikalla, jotavastoin mäkeä muina päivinä saavat käyttää muut urheiluyhdistykset urheilulautakunnan luvalla ja suorittamalla 100 markan maksun joka kerralta kuin mäkeä käytetään kilpailuihin, ollen mainittu maksu tuleva Helsingin hiihtoklubille;

kaupunki lunastaa hiihtoklubin omistamat katsojalavat 25,000 markalla ja sillä ehdolla että hiihtoklubi luopuu kaikista vaatimuksista sekä mäen ynnä sen nykyisten laitteiden omistusoikeuteen että myös korvauksen saamiseen niiden parantamiseen käyttämistään varoista.

Uuden paikan osoittaminen venehuoneelle. Kun Helsingin soutoklubin venehuone Kaisaniemessä oli Töölönlahden pohjoisrantaa pitkin teetettävän rantakävelytien tiellä, oli yhdistys anonut osoitettavaksi uutta paikkaa venehuoneelleen ja päätti [1]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin 30 vuodeksi tähän tarkoitukseen luovuttamaan tarpeellisen alueen vuotuisesta 200 markan vuokramaksusta kymmeneltä ensimmäiseltä ja 600 markan maksusta seuraavilta vuokravuosilta sekä velvoittamalla vuokraajan rahatoimikamarilta hankkimaan vahvistuksen uuden venehuoneen piirustuksille.

Tehtaanpuiston n. s. Tivolin pysyttäminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [2]) rahatoimikamarin Suomen messuille n. s. Tivolin pysyttämiseksi luovuttamaan Sepän-, Laivurin- ja Tehtaankadun välisen alueen elokuun 21 p:stä syyskuun 19 p:ään 3,000 markan vuokramaksusta.

Erään Meilansin alueen vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [3]) kamarin puutavarakauppias A. Andersenille asuntotarkoituksiin vuokraamaan erään Meilansin maa-alueen 1946 vuoden loppuun 1,500 markan vuosivuokrasta 500 markan korotuksin joka kymmenes vuosi sekä sillä ehdolla että, jollei hakija kahden vuoden kuluessa vuokrasopimuksen tekemisestä rakenna alueelle aikomiaan asuinrakennuksia, sopimus on katsottava mitättömäksi, samoin kuin että alueesta saa rakentaa enintään 240 m^2:n alan.

Kahden Greijuksen vuokrapalstan vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [4]) rahatoimikamarin Osakeyhtiö Rekola Aktiebolagille vuokraamaan kaksi 1.14 ja 1.25 ha:n laajuista Greijuksen viljelyspalstaa 15 vuoden ajaksi, ensinmainitun palstan 1,500 ja jälkimmäisen 1,200 markan vuosivuokrasta, jotka vuokramaksut joka viides vuosi kohoavat 25 %:lla, sekä ehdolla, että vuokraaja on velvollinen 6 kuukauden kuluttua irtisanomisesta kaupungin käytettäväksi luovuttamaan suurempia tai pienempiä palstain osia.

Erään Greijuksen maa-alueen vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [5]) rahatoimikamarin maanviljelijä E. J. Hohdille vuokraamaan erään Greijuksen talon maalla Bölen esikaupungin länsipuolella sijaitsevan maapalstan syyskuun 1 p:ään 1934 vuotuisesta 360 markan vuokrasta sekä velvoitti vuokraajan vuokrakauden kuluessa luovuttamaan katua tai alueen uutta jaoitusta varten tarvittavan maan.

Erään maa-alueen vuokraaminen siirtolapuutarhaksi. Esiteltäessä Arbetets vänner-yhdistyksen anomusta saada vuokrata muuan Greijuksen alue siirtola-

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 12. 26 §. — [2]) S:n 31. 8. 21 §. — [3]) S:n 24. 11. 12 §. — [4]) S:n 21. 4. 17 §. — [5]) S:n 11. 2. 18 §.

puutarhaksi, päätti [1]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin kymmenen vuoden ajaksi Arbetets vänner-yhdistykselle vuokraamaan erään Greijuksen alueen siirtolapuutarhapaikaksi seuraavin ehdoin:

vuotuinen vuokramaksu on 500 markkaa ha:lta, mutta kohoaa viiden ensimmäisen vuokravuoden kuluttua 25 %:lla;

eri puutarhapalstain vuokrasopimukset vahvistaa sosialilautakunta, ja on näissä sopimuksissa määrättävä, ettei sopimuksia saa yhdistyksen suostumuksetta siirtää kolmannelle;

jos kaupungin yleinen etu vaatii, on vuokraaja velvollinen ennen vuokrakauden päättymistä luovuttamaan alueen kaupungin vapaasti käytettäväksi, saaden kohtuullisen korvauksen kustannuksistaan; jos kuitenkin alue palautuu kaupungin haltuun vuokrakauden päättyessä, ei vuokraaja ole oikeutettu saamaan semmoista korvausta;

jollei kaupunki vuokrakauden päättyessä aluetta tarvitse, on yhdistys oikeutettu saamaan vuokranpitennystä kymmenen vuotta, suorittamalla vuosivuokraa 750 markkaa ha:lta viideltä ensimmäiseltä ja 875 markkaa viideltä jälkimmäiseltä vuokravuodelta.

Erään tonttipaikan vuokraaminen Greijuksesta. Kaupunginvaltuusto valtuutti [2]) rahatoimikamarin leskivaimo Anna Törnille vuokraamaan erään Greijuksen maa-alueen 1930 vuoden loppuun 250 markan vuosivuokrasta.

Erään Greijuksen raitiotiepysäkin viereisen alueen vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [3]) rahatoimikamarin kymmeneksi vuodeksi sorvari A. Nuotiolle vuokraamaan erään Greijuksen raitiotiepysäkin viereisen, 1,600 m²:n suuruisen alueen tonttipaikaksi 250 markan vuosivuokrasta sekä velvoittamalla vuokraajan vuokramaksun huojistusta vastaan luovuttamaan ennen vuokrakauden päättymistä kaupungille ehkä tarpeellisen maan.

Erään Käpylän puutarhaesikaupungin alueen vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) valtuuttaa rahatoimikamarin Osuusliike Elannolle r. l. kesäkuun 1 p:ään 1970 asti vuokraamaan Käpylän puutarhaesikaupungin korttelista n:o 817 sijaitsevan alueen vuotuisesta 1,000 markan vuokramaksusta, joka vuokrakauden kunkin kymmenvuotiskauden kuluttua on kohoava 10 %:lla alkuperäisestä määrästään.

Erinäisten Gumtähden asuntopalstojen vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [5]) rahatoimikamarin vuokraamaan kolme Gumtähdessä sijaitsevaa viljelyspalstaa, joista yhden talonomistaja G. A. Vikströmin perillisille ja molemmat muut maanviljelijä Hj. Sederholmille, viideksi vuodeksi, joulukuun 1 p:stä 1918 lukien, jolloin aikaisempi vuokrasopimus päättyi, 800, 400 ja 200 markan vuosivuokrasta.

Erään Reimarsin talon vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [6]) rahatoimikamarin aktiebolaget Gottfr. Strömbergille kymmenen vuoden ajaksi, huhtikuun 1 p:stä lukien, 11,600 markan vuosivuokrasta vuokraamaan Pitäjänmäen rautatieaseman eteläpuolella sijaitsevan osan Talin kylän Reimarsin taloa, lukuunottamatta Boxbacka aktiebolagille aikanaan puheenalaisen alueen koilliskolkasta luovutettua maapalstaa, joka luovutettiin kaupungin väliaikaiselle maatilalautakunnalle, kuitenkin varaamalla kaupungille oikeus saada ennen vuokrakauden päättymistä suhteellista vuokranhuojistusta vastaan käyttää teiden teettämiseen tai muihin kaupungin tarkoituksiin tarvittavia vuokra-alueen osia sekä velvoittamalla vuokraajan vuokrakauden

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 64 §. — [2]) S:n 1. 6. 17 §. — [3]) S:n 13. 10. 8 §. — [4]) S:n 13. 10. 14 §. — [5]) S:n 31: 8. 19 §. — [6]) S:n 5. 5. 19 §.

päättyessä panettamaan vuokra-alueen, joka on käytettävä viljelystarkoituksiin, samaan kuntoon, missä se oli haltuun otettaessa. Samalla valtuutti valtuusto kamarin edellä mainitulle osakeyhtiölle vuokraamaan Reimarsin taloon kuuluvan kalaveden yhdeksäksi vuodeksi, huhtikuun 1 p:stä 1921 lukien, 300 markan vuosivuokrasta.

Kahden Huopalahden viljelyspalstan vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [1]) rahatoimikamarin herra E. Sireliukselle kymmenen vuoden ajaksi, tammikuun 1 p:stä 1920 lukien, vuokraamaan Suomen metsästysyhdistyksen ampumaradan vierellä Huopalahdessa sijaitsevat kaksi viljelyspalstaa sillä ehdolla, että vuokraaja suorittaa vuosivuokraa toisesta palstasta 870 ja toisesta 350 markkaa viideltä ensimmäiseltä vuodelta sekä 1,040 ja 420 markkaa vuokrakauden loppuajalta sekä sillä ehdolla että vuokraaja, siinä tapauksessa että kaupunki vuokrakauden kuluessa tientekoa tai muuta yleistä tarkoitusta varten tarvitsee jotakin alueen osaa, on velvollinen luovuttamaan maan suhteellista vuokranhuojistusta vastaan, sekä ettei vuokraajalla ole oikeutta vaatia tietä teetettäväksi palstoille.

Paloholman tiluksen vuokraaminen. Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) valtuusto valtuuttaa kamarin Finska lufttrafikaktiebolaget — Suomen ilmailuliikenne osakeyhtiölle vuokraamaan kaupungille kuuluvan Paloholman tiluksen n:o 94 10 vuoden ajaksi, tammikuun 1 p:stä 1923 lukien, 7,500 markan vuosivuokrasta vuosilta 1923—27 sekä 10,000 markan vuosivuokrasta vuosilta 1927—32 seuraavin ehdoin:

että säännöllistä ilmailuliikennettä pidetään voimassa;

että, jos tämä liikenne on ollut keskeytyneenä kolme kuukautta, kaupunki on oikeutettu irtisanomaan vuokrasopimuksen ja vuokraaja velvollinen kuuden kuukauden kuluessa siitä palauttamaan tiluksen kaupungin käytettäväksi; sekä

ettei tilukselle saa rakentaa teollisuuslaitosta, ilmailuliikenteelle tarpeellista pienenlaista korjauspajaa lukuun ottamatta, kasvullisuutta vahingoittaa eikä puita eikä pensaita kaataa, ellei kaupungin rakennuskonttori ole antanut siihen lupaa kussakin eri tapauksessa.

Länsi Ouran vuokraaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [3]) rahatoimikamarin kansakoulunopettaja V. Hakalalle vuokraamaan kaupungille kuuluvan Länsi Ouran huhtikuun 7 p:stä 1920 vuoden 1925 loppuun 480 markan vuosivuokrasta.

Evätty anomus saada vuokrata Pässinkarin saari. Kaupunginvaltuusto ei havainnut [4]) olevan aihetta myöntyä rahanperijän A. E. Erflundin anomukseen saada vuokrata kaupungille kuuluvan Pässinkarin saaren.

Alueitten vuokraaminen öljysäiliöiden paikoiksi. Kaupunginvaltuusto valtuutti [5]) rahatoimikamarin Finska petroleum- och benzinkompaniet Standardtoiminimelle öljysäiliöiden paikaksi 15 vuodeksi vuokraamaan erään alueen Sörnäsin niemekkeeltä seuraavin ehdoin:

vuotuinen vuokramaksu on 47,000 markkaa;

yhtiö vastaa vuokrapalstaansa rajoittuvain alueiden haltijoita ehkä kohtaavasta palovakuutusmaksujen korotuksesta, lukuun ottamatta osakeyhtiö Masutille kuuluvaa viereistä vuokra-aluetta;

jos yhtiö haluaa teettää tien säiliöasemalta lähimpään yleiseen liikenneväylään, saa sen teettää ainoastaan rakennuskonttorin toimesta yhtiön kustannuksella ja rakennuskonttorin määräämään paikkaan;

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 25 §. — [2]) S:n 1. 6. 11 §. — [3]) S:n 1. 6. 18 §. — [4]) S:n 18. 2. 17 §. — [5]) S:n 31. 3. 45 §.

säiliöiden sijoitukseen nähden tulee yhtiön noudattaa kaupungin palotoimikunnan antamia määräyksiä;

jos kaupunki ennen vuokrakauden päättymistä tarvitsee jotakin vuokra-alueen osaa, johon ei ole rakennettu säiliöitä, on yhtiö velvollinen heti hallustaan luovuttamaan semmoisen alueen luovutetun alan laajuuden mukaista suhteellista vuokran huojistusta vastaan.

Samoin valtuutti [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin Suomen petrolintuontiosakeyhtiö Masutille öljysäiliöiden paikaksi viideksitoista vuodeksi vuokraamaan erään alueen Sörnäsin niemekkeeltä seuraavin ehdoin:

yhtiön ja kaupungin välinen aikaisempi vuokrasopimus, joka päättyy vuonna 1922, julistetaan mitättömäksi;

vuotuinen vuokramaksu määrätään 49,600 markaksi;

yhtiö vastaa vuokra-alueeseen rajoittuvain alueiden haltijoita ehkä kohtaavasta palovakuutusmaksujen korotuksesta, paitsi mikäli koskee viereistä Finska petroleum- och benzinkompaniet Standard-yhtiön vuokra-aluetta;

säiliöiden sijoitukseen nähden tulee yhtiön noudattaa kaupungin palotoimikunnan antamia määräyksiä;

jos kaupunki ennen vuokrakauden päättymistä tarvitsee jotakin vuokra-alueen osaa, johon ei ole rakennettu säiliöitä, on yhtiö velvollinen heti hallustaan luovuttamaan semmoisen alueen luovutetun alan laajuuden mukaista suhteellista vuokranhuojistusta vastaan.

Pitennetty vuokraoikeus. Kaupunginvaltuusto valtuutti rahatoimikamarin seuraavissa tapauksissa pitentämään vuokraoikeuden:

Alppilan ravintolan vuokraajalle, Aktiebolaget Alphyddan, mainittuun ravintolaan viideksi vuodeksi, kesäkuun 1 p:stä 1922 lukien, sillä ehdolla että vuotuinen vuokramaksu korotetaan 30,000 markkaan ja vuokraaja sitoutuu rakennuskonttorin ohjauksen mukaan teettämään ja kustantamaan ravintolan ulkopuoliset korjaustyöt [2]);

herroille J. L. Lydeckenille, K. Seidenschnurille, O. Ekmanille ja U. Westerholmille Ullanlinnan kylpylään ja uimalaitokseen kolmeksi vuodeksi, vuoden 1920 alusta lukien, aikaisemmin voimassa olevin ehdoin [3]); samalla velvoitti valtuusto vuokraajat kunnallisen uimahallin perustamisrahastoon suorittamaan 10,000 markkaa sekä oikeutti vuokraajat tilikirjoista poistamaan sähköjohtojen tilin, minkä ohessa vuokraajat velvoitettiin vuokrakauden päättyessä antamaan tili harjoittamastaan liikkeestä [4]);

Arabian posliinitehdas osakeyhtiölle toistaiseksi vuoden molemminpuolisin irtisanomisehdoin Toukolan rantakorttelin asuntopalstaan n:o 4 2,775 markan vuosivuokrasta [5]);

mainitulle yhtiölle 1940 vuoden loppuun erääseen vastamainitun korttelin asuntopalstoilla n:oilla 6—10 sijaitsevaan alueeseen, joka oli merkittävä Arabian asuntopalstaksi n:o 2, kuitenkin sillä ehdolla että vuokraaja on velvollinen käskyn saatuaan heti poistamaan suunnitellun ja tarkoitusta varten laaditussa kartassa osoitetun tien kohdalla olevat ulkohuonerakennukset, sekä että vuokraaja niinikään on velvollinen, siinä tapauksessa että kaupunki vuokrakauden kuluessa tarvitsee jotakin vuokra-alueen osaa tien, kadun, rautatieraiteen tai muun semmoisen teettämistä varten, kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta luovuttamaan edellä mainittuun tarkoitukseen tarvittavan

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 45 §. — [2]) S:n 14. 9. 8 §. — [3]) Ks. 1917 vuod. kert. siv. 60. — [4]) Valt. pöytäk. 5. 5. 43 §. — [5]) S:n 6. 4. 40 §.

maan luovutetun alan suuruuden mukaista suhteellista vuokranhuojistusta vastaan [1]);

Toukolan korttelissa n:o 14 olevain asuntopalstain n:ojen 1 ja 2 haltijoille, huvilanomistaja S. Häggille y. m., mainittuihin palstoihin 1940 vuoden loppuun siten uudesti järjestettyinä, kuin asiakirjain oheinen kartta osoittaa, 3,600 markan vuosivuokrasta kymmeneltä ensimmäiseltä ja 5,400 markan vuosivuokrasta kymmeneltä jälkimmäiseltä vuokravuodelta sekä muutoin sillä ehdolla, että vuokraajain tulee luovuttaa kaupungin yleisiin tarkoituksiin ehkä tarpeellinen maa suhteellista vuokranhuojistusta vastaan [2]);

vuokraaja S. Koivumäelle Toukolan korttelissa n:o 9 sijaitsevaan asuntotonttiin n:o 2 vuoden 1940 loppuun, minkä ohessa vuosivuokra pitennysajalta määrättiin 1,500 markaksi 50 %:n korotuksin 10 vuoden kuluttua ja varaamalla kaupungille oikeuden pitennysaikana järjestää tontin rajat vuokran silti muuttumatta [3]);

kauppias O. Parkkiselle Toukolan korttelissa n:o 12 sijaitsevaan asuntotonttiin n:o 5 tammikuun 1 p:n 1920 ja joulukuun 31 p:n 1940 väliseksi ajaksi 1,530 markan vuosivuokrasta 50 %:n korotuksin kymmenen ensimmäisen vuoden kuluttua sekä varaamalla kaupungille oikeuden järjestää tilusalueen sisäiset rajat alueen lopullisen tonttijaoituksen vaatimalla tavalla [4]);

leskirouva F. K. Kullbergille Toukolan korttelissa n:o 9 olevaan asuntopalstaan n:o 6, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien vuoden 1940 loppuun, 800 markkaan korotetusta vuokramaksusta kymmeneltä ensimmäiseltä ja 1,200 markan maksusta kymmeneltä jälkimmäiseltä vuokravuodelta sekä sillä ehdolla että, jos kaupunki yleiseen tarkoitukseen tarvitsee maata mainitulta alueelta, vuokraaja on velvollinen sitä kaupungille luovuttamaan suhteellista vuokranhuojistusta vastaan [5]);

Bölen esikaupungissa sijaitsevan Suokadun tontin n:o 1 b vuokraajalle mainittuun tonttiin viideksi vuodeksi, syyskuun 1 p:stä lukien, 400 markkaan korotetusta vuosivuokrasta sekä muutoin sillä ehdolla että, jos tontilla sijaitseva asuinrakennus tulipalon johdosta turmeltuu tai muutoin vuokrakauden kuluessa poistetaan, uutta asuinrakennusta ei saa sinne teettää [6]);

Asfalt-osakeyhtiö Aleks. Pelanderille Hanaholman tilukseen n:o 89 15 vuoden ajaksi, tammikuun 1 p:stä 1922 lukien 15,000 markan vuosivuokrasta vuosilta 1922—26, 22,500 markan vuosivuokrasta vuosilta 1927—31 sekä 30,000 markan vuosivuokrasta vuosilta 1932—36 ja muutoin sillä ehdolla että kaupungilla on oikeus, jos tarpeelliseksi katsoo, saaren rantoihin teettää merenkulkua varten kytkylaitteita merenkulkijain vapaasti käytettäviksi sekä että, jos kaupunginvaltuusto päättää saarelle tai sen vierelle rakennettavaksi laitureja tai satamia, vuokraaja on velvollinen kahden vuoden kuluttua irtisanomisesta luopumaan vuokraoikeudesta ja luovuttamaan tiluksen kaupungin käytettäväksi [7]).

Humallahden huvilapalstan n:o 56 b käyttö. Sittenkuin Humallahden huvilapalstan n:o 56 b vuokraaja, konsulinleskirouva B. Paulig oli anonut saada lunastaa mainitun huvilatiluksen omakseen tai edelleen vuokrata sen tai jonkin sen osan, päätti [8]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin konsulinleskirouva B. Pauligille 10 vuoden ajaksi, tammikuun 1 p:stä 1923 lukien, vuokraamaan osan mainittua huvilatilusta 1,800 markan vuosivuokrasta sekä muutoin seuraavin ehdoin:

---

[1]) Valt. pöytäk. 6. 4. 40 §. — [2]) S:n 19. 5. 19 §. — [3]) S:n 31. 8. 22 §. — [4]) S:n 31. 8. 25 §. — [5]) S:n 19. 5. 25 §. — [6]) S:n 21. 4. 16 §. — [7]) S:n 1. 6. 12 §. — [8]) S:n 6. 4. 16 §.

että vuokraaja sitoutuu, siinä tapauksessa että kaupunki ennen vuokrakauden päättymistä haluaa avata Mechelin-, Kesä- tai Väinölänkadun taikka myös Kammiontien, sikäli kuin ne sijaitsevat vuokra-alueella, korvauksetta luovuttamaan tätä varten tarpeellisen maan;

että vuokraaja niinikään sitoutuu, siinä tapauksessa että kaupunki ennen vuokrakauden päättymistä sataman tai sitä varten tarpeellisen rautatieraiteen teettämistä varten tarvitsee jonkin osan vuokra-aluetta, luovuttamaan tähän tarpeellisen maan luovutetun alan mukaista suhteellista vuokranhuojistusta vastaan;

että vuokraaja sitoutuu pitämään vuokra-alueella olevat rakennukset ja laitokset hyvässä kunnossa; sekä

että kaupunki puolestaan sitoutuu vuokrakauden päättyessä suorittamaan rakennuksista ja laitoksista lunastusta arvion mukaan, ei kuitenkaan 475,000 markkaa enempää;

sitävastoin epäsi [1]) kaupunginvaltuusto Suomen Valtamerentakaisen kauppaosakeyhtiön anomuksen pitennetyn hallintaoikeuden myöntämisestä kahteen Santaholman alueeseen tai oikeuden myöntämisestä lunastaa nämä alueet omiksi, kun Santa- ja Busholman satamalaitosten ohjelmaa ei vielä ollut lopullisesti vahvistettu.

Raittiusyhdistys Koiton anomuksen pitennetyn hallintaoikeuden myöntämisestä yhdistykselle Vikin sotilasvirkataloon kuuluviin Lammassaareen ja Gräsöreniin, oli kaupunginvaltuusto ottamatta huomioon [2]), kun kaupungin omistusoikeus mainittuun virkataloon maaliskuun 14 p:n 1921 jälkeen ei ollut varma.

Taivallahden viereisen teurastamon käyttö. Kaupunginvaltuusto päätti [3]), että Taivallahden viereinen teurastamo aikaisemmin voimassa olevin ehdoin edelleen luovutetaan Helsingin teurastamo osakeyhtiölle kymmeneksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä 1920 lukien, kuitenkin sillä ehdolla, että yhtiö sitoutuu teettämään erinäiset terveydenhoitolautakunnan ehdottamat muutos- ja uutisrakennustyöt, joiden tulee olla loppuun suoritetut ja lautakunnan hyväksymät viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1921, ja oikeuttamalla kaupunki ennen mainittujen kymmenen vuoden umpeen kulumista irtisanomaan tämän sopimuksen ja velvoittamalla yhtiö luovuttamaan laitoksen hallustaan vuoden kuluttua irtisanomisen tiedoksi saamisesta, samoin kuin että tarkastusta laitoksessa toimittaa oikeutettu eläinlääkäri, jonka terveydenhoitolautakunta asettaa ja jonka tulee noudattaa lautakunnan antamia ohjeita, mutta jonka palkan yhtiö maksaa.

Esplanadikappelin, Kaivohuoneen ja Alppipaviljongin ravintolain vuokrain korottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) korottaa kaupungin omistamain ravintolain Esplanadikappelin, Kaivohuoneen ja Alppipaviljongin vuosivuokrat sopimusten mukaisiin määriin 17,500, 9,500 ja 7,000 markkaan, lukien molempiin ensinmainittuihin ravintoloihin nähden toukokuun 1 p:stä ja Alppipaviljonkiin nähden kesäkuun 1 p:stä.

Vanhankaupungin n. s. värjäämötontin vuokrasopimuksen muuttaminen. Tehdystä esityksestä valtuutti [5]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin Vanhankaupungin n. s. värjäämötontin vuokraajan Aktiebolaget Helsingfors mekaniska väveri nimisen toiminimen kanssa sopimaan mainitun tontin vuokrasopimuksen muuttamisesta siten:

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 59 §. — [2]) S:n 31. 8. 64 §. — [3]) S:n 15.6. 49 §. — [4]) S:n 1. 6. 13 §; ks. 1917 vuod. kert. siv. 59. [5]) Valt. pöytäk. 19. 5. 18 §.

että vuokraaja vapautetaan hänelle maistraatin joulukuun 4 p:nä 1826 tekemän päätöksen mukaan kuuluvasta velvollisuudesta pitää voimassa värjäämöä;

että alueen rajat määrätään siten, että sen itäosa, joka tarvitaan Sörnäsistä Malmille rakennettavaa rautatietä varten, luovutetaan kaupungille, jota vastoin tonttiin liitetään vähäinen osa Anneperin tilusta;

että vuokraaja luopuu hänelle kuuluvasta oikeudesta hallita aluetta niin kauan kuin mainittua värjäämöä siinä asianmukaisesti voimassa pidetään, mutta että tämä sen sijaan vuokrataan hänelle viideksikymmeneksi vuodeksi, varaamalla hänelle oikeus saada vuokranpitennystä kaksikymmentä vuotta;

että vuokraaja saa haltuunsa Anneperin tilukseen kuuluvan alueen osan 1925 vuoden umpeen mentyä;

että vuotuinen vuokramaksu on 1,000 markkaa 100 %:n korotuksin kultakin vuokrakauden tai sen pitennyksen kymmenvuotiskaudelta;

että vuokraaja oikeutetaan kaupunkia kuulematta toisille siirtämään vuokraoikeutensa, mutta ei sitä vastoin vuokraamaan aluetta tai jotakin sen osaa; sekä

että alueen rakentamisessa on noudatettava tehdastonteista voimassa olevia määräyksiä.

Vapautus vuokrasta y. m. Hermannin työväenyhdistyksen anomukseen m. m. hakijalla vuokralla olevain, korttelissa n:o 545 sijaitsevain Hauhontien asuntotonttien n:ojen 14 ja 16 vuokran anteeksi antamisesta vuosilta 1917—19 myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto.

Erinäisten Sörnäsin niemekkeen varastopaikkain vuokraehtojen vahvistaminen. Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että ne Sörnäsin maa-alueet, jotka aikaisemmin ovat käsittäneet varastopaikat n:ot 2—6 ja 10—12 ja jotka palautuvat kaupungin haltuun heinäkuun 1 p:nä, on jaettava viiteentoista pienempään palstaan, joista n:oilla 1 ja 2 merkityt olivat tarkoitetut paloöljyn säilytyspaikoiksi jota vastoin muut palstat olivat aijotut puutavaran varastopaikoiksi lukuunottamatta palstoja n:oja 14 ja 15, jotka pintamuodostuksensa johdosta sopivat kalustovajain, konttorirakennusten y. m. paikoiksi. Muutoin päätti kaupunginvaltuusto, että puheenalaisten palstain vuotuinen vuokramaksu on oleva 2 markkaa m²:ltä ja että palstat vuokrataan viideksi vuodeksi, niin että ensimmäinen vuokrakausi päättyy vuonna 1925, sekä sillä ehdolla että, jos kaupunki tarvitsee vuokratilusryhmää tai jotakin sen osaa johonkin yleishyödylliseen tarkoitukseen, vuokraaja on velvollinen kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta kaupungille luovuttamaan tarpeellisen maa-alan vähennystä vastaavaa suhteellista vuokranhuojistusta vastaan.

Lupa pistoraiteen johtamiseen. Kaupunginvaltuusto myönsi [3]) Osuusliike Elannolle r. l. luvan saada johtaa pistoraide Sörnäsin rantatielle sen korttelissa n:o 289 omistamille It. Viertotien tonteille n:oille 20 ja 22 seuraavin ehdoin:

että raide rakennetaan pääasiallisesti rakennuskonttorin laatimassa asemapiirustuksessa määrätyn suunnan ja osuuskunnan asema-piirustukseen merkittyjen tilapäisten korkeuksien mukaisesti;

että osuuskunta alistuu kaikkiin määräyksiin, joita kaupungin yleisten töiden hallitus työn suoritukseen nähden antaa;

että osuuskunta teettää ja kustantaa kaikki vastedes välttämättömät ja kaupungin viranomaisten päättämät raiteen paikan ja korkeusaseman muutokset;

että kaupunki oikeutetaan tekemään puheenalaiseen pistoraiteeseen vaihteita sekä korvauksetta liikennöimään sitä;

---

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 42 §. — [2]) S:n 31. 3. 22 §. — [3]) S:n 27. 10. 18 §.

että liikennöitsijöille, jotka hakevat kaupungilta oikeutta johtaa osuuskunnan raiteesta tonteilleen pistoraide, voidaan sellainen oikeus myöntää, mikäli he osuuskunnan kanssa sopivat raiteen perustamiskustannusten kohtuullisen osan suorittamisesta;

että rahatoimikamari voi antaa tarkempia määräyksiä raiteen liikennöimisestä; sekä

että niiden katupinnan osain, joita raidelaite koskee, kunnossa- ja puhtaanapitoon nähden noudatetaan kaupunginvaltuuston tammikuun 27 p:nä 1920 vahvistamia määräyksiä.

Sitävastoin kaupunginvaltuusto ei havainnut syytä olevan nykyään tutkittavaksi ottaa osuuskunnan esittämää kysymystä Sörnäsin rantatien katuleveyden määräämisestä korttelin n:o 289 kohdalla.

Aktiebolaget Docksgatan 7 nimisen yhtiön anomukseen saada satamaradalta johtaa pistoraide VI kaupunginosan kortteliin n:o 119 myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto seuraavin ehdoin:

että raiteen teettämisen siltä kohden, kuin se sijaitsee kaupungin omistamalla maalla suorittaa kaupungin rakennuskonttori hakijan kustannuksella, ollen hakijan kuitenkin pidettävä konttorin saatavina kaikki työtä varten tarpeelliset raiteet, liitosraiteet, pultit, raidenaulat ja ratapölkyt;

että pistoraidetta liikennöidään ainoastaan niinä aikoina, jolloin katuliikenne on vähäinen, mihin nähden hakijan tulee noudattaa rahatoimikamarin antamia määräyksiä;

että hakija, niin kauan kuin mainittu pistoraide on olemassa, ei ainoastaan kustanna puhtaanapitoa raiteiden välillä ja puolen metrin päässä niiden kumpaisellakin puolella, vaan myös katupäällystyksen kunnossapidon näillä aloilla;

että hakija niiden puheenalaisen raiteen osain puhtaanapidosta, jotka sijaitsevat kaupungin puhtaanapidettävällä maalla, etukäteen kaupunginkassaan suorittaa 8 markkaa raidemetriltä vuodessa; sekä

että hakijan tulee 6 kuukauden kuluttua irtisanomisesta poistaa puheenalainen raide sekä panettaa katukivitys semmoiseen kuntoon, että rakennuskonttori voi sen hyväksyä.

Samoin ehdoin myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön anomukseen saada laskea pistoraide satamaradalta yhtiön korttelissa n:o 83 omistamille Hietalahden etelärannan tonteille n:oille 1, 2 ja 3.

Korotettujen maksujen määrääminen oikeudesta laittaa tilapäisiä raitioteitä kaupungin maalle. Rahatoimikamarin kirjelmässä tehdyn esityksen johdosta, että maksuja oikeudesta laittaa tilapäisiä raitioteitä kaupungin maalle korotettaisiin, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, muuttamalla maaliskuun 23 p:nä 1915 tekemää päätöstänsä yksityisten tilapäisten raitioteiden omistajan velvollisuudesta pitää raidelaitteen täyttämä ala kunnossa ja puhtaana [3]), hyväksyä seuraavat määräykset:

»Myönnettäessä lupa rakentaa ja käyttää tilapäistä raitiotietä yksityistarkoituksiin kadulla, tiellä, rantasillalla tahi yleisellä paikalla on raiteen omistaja velvoitettava ottamaan huolekseen raiteiden välisen ja puolen metriä niiden kumpaisellekin puolen ulottuvan alan kunnossa- ja puhtaanapito.

Kun raitiotie rakennetaan paikalle, jonka kunnossapito on kaupungin velvollisuutena, on mainittu velvollisuus täytettävä suorittamalla kunnalle vuoksimaksua, joka tammikuun 1 p:stä 1920 lähtien on 5 markkaa kapearaiteisen ja 8 markkaa normaaliraiteisen radan kultakin pituusmetriltä.»

---

[1]) Valt. pöytäk. 18. 2. 21 §. — [2]) S:n 27. 1. 38 §. — [3]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 23.

Lupa väliaikaisen muuntaja-aseman y. m. rakentamiseen. Rahatoimikamarilta oli Sydfinska kraftaktiebolaget — Eteläsuomen voimaosakeyhtiö anonut lupaa saada Hertonäs gods aktiebolag'in ja Helsingin kaupungin omistamille alueille sijoittaa väliaikainen muuntaja-asema Kymijoen varrella olevalta voima-asemaltaan tänne johdetun sähkövoiman jännityksen vähentämiseksi noin 20,000 voltista noin 5,000 volttiin sekä rakentaa ilmajohto Degerön ja Hertonäsin välisen salmen poikki viimeksi mainitunlaatuisen sähkövoiman johtamiseksi ensin mainitulle saarelle ja Suomenlinnan linnoitusalueelle ja sitä varten Hertonäsin maille asettaa eräitä johtopatsaita. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) oikeuttaa yhtiön Hertonäs gods aktiebolag'in maalle sijoittamaan väliaikaisen muuntaja-aseman sekä sieltä rakentamaan ilmajohdon Degerön ja Hertonäsin välisen salmen poikki, seuraavin ehdoin:

1) samat ehdot, mitkä säädetään kaupungin ja yhtiön välisessä sopimuksessa yhtiön johtojen ulottamisesta Helsingin kaupungin ja Hertonäs gods aktiebolag'in maille, ovat soveltuvilta kohdin voimassa laitteiden teettämisestä, kuitenkin siten muutettuina, että yhtiö on, jos kaupunki sitä haluaa, velvollinen 3 kuukauden kuluessa irtisanomisesta omalla kustannuksellaan toimeenpanemaan laitteessaan kaupungin edun vaatiman muutoksen;

2) muuntaja-aseman saa teettää yhtiön ehdottamalle paikalle, jos yhtiö siitä sopii nykyisen vuokraajan kanssa;

3) Degerön ja Hertonäsin välisen salmen poikki kulkeva johto on sijoitettava vähintään 12 metriä yläpuolelle Katajanokan kiintopisteen mukaista 0-vesipintaa;

4) tämä sopimus on voimassa 5 vuotta, kesäkuun 1 p:stä 1920 lukien, ja vuosimaksu, jonka väliaikainen maatilalautakunta veloittaa ja joka on sille suoritettava, vahvistettiin 150 markaksi vuodessa; sekä

5) kaupunki on, jos se sen tarpeelliseksi katsoo, oikeutettu sopimuskauden päättyessä, silloin toimitettavan arvioinnin mukaan, lunastamaan ne kaupungin maalla sijaitsevat voimaosakeyhtiön laitokset, jotka ovat syntyneet esillä olevan anomuksen johdosta.

Yhtiön anomuksesta muutettiin [2]) sittemmin sopimuksen 4) kohta siten, että sopimus on voimassa 15 vuotta, kesäkuun 1 p:stä 1920 lukien.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Kaupungin uimalaitosten käyttö. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) valtuuttaa rahatoimikamarin kesäksi 1920 luovuttamaan käyttöoikeuden Ursinin kallion uimalaitokseen Helsingin uimaseuralle, Humallahden uimalaitokseen Helsingin uimareille sekä Busholman uimalaitokseen Voimistelu- ja urheiluseura Jyrylle, kuitenkin sillä ehdolla että viimeksi mainittu seura saa käyttää Humallahden uimalaitosta yhtenä lauantaina ja sunnuntaina heinäkuussa ja Ursinin kallion uimalaitosta yhtenä lauantaina ja sunnuntaina elokuussa. Sitäpaitsi myönnettiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista kullekin näistä seuroista ja yhdistyksistä 6,000 markan apuraha sillä ehdolla, että kaikissa

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 24 §. — [2]) S:n 28. 9. 15 §. — [3]) S:n 19. 5. 24 §.

puheenalaisissa uimalaitoksissa ylläpidetään eri osastoja miehille ja naisille, että kaupungin koululapset sekä poliisi- ja palomiehistö saavat maksutta kylpeä ja saavat maksutonta uinnin opetusta, että uinnin opetus järjestetään niin, että todistuksia uimataidosta voidaan antaa, sekä että järjestystä ylläpitävät asianomaisten yhdistysten valitsemat järjestysmiehet.

Asunnon puutteen poistaminen. Huhtikuun 1 p:nä 1920 päivätyssä mietinnössään esitti kaupunginvaltuuston asunnonpuutteen poistamiskysymystä valmistelemaan asettama [1]) komitea, pitkänlaisen perustelun pohjalla,

1) että kaupunki kaikkiaan enintään 2,000,000 markalla rupeaa etuoikeutetuksi osakkaaksi erinäisiin asunto-osakeyhtiöihin, joiden tarkoituksena on jollekin tai joillekin Meilansin kortteleista n:oista 607, 608, 623, 624, 625, 632, 633 ja 634 rakennuttaa vähintään 2 huonetta ja keittiön sekä enintään 4 huonetta ja keittiön käsittäviä asuinhuoneistoja sisältäviä asuintaloja, sekä sen ohessa kirjoittautuu takuuseen enintään 2,000,000 markasta näiden osakeyhtiöiden ottamista lainoista;

2) että kaupunki sen ohessa avustaa yksityistä uutisrakennustoimintaa sitoutumalla takuuseen 75 %:iin asti kiinteistöjen arvosta ja yhteensä 2,000,000 markkaan niitä rakennusyrityksiä varten otetuista lainoista, joitten tarkoituksena on rakentaa 1—5 huonetta ja keittiön käsittäviä asuinhuoneistoja sisältäviä asuintaloja;

3) että 1 ja 2 kohdassa mainituille rakennusyrityksille sekä eri tapauksissa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan, myöskin muille rakennusyrityksille myönnetään tonttien kauppahinnan suoritukseen nähden sellainen huojennus, että kauppahinnan koronmaksu ja kuoletus alkaa vasta kymmenen vuoden kuluttua kaupan päättämisestä;

4) että aika, jonka kuluessa 1—3 kohdassa mainittua avustusta tai huojennusta on haettava, rajoitetaan 1920 vuoteen, sekä että rahatoimikamari tutkii hakemukset, kuitenkin, mitä 1—2 kohdassa mainittuun avustukseen tulee, sosialilautakuntaa kuultuaan;

5) että rahatoimikamari saa tehtäväkseen, pääasiassa mietinnössä esitettyjen perusteiden mukaan, vahvistaa ne seikkaperäiset ehdot, joilla uutisrakennusyritys saa 1—3 kohdassa mainittua avustusta tai huojennusta hyväkseen nauttia, sekä ryhtyä kaikkiin muihin näistä asioista johtuviin toimenpiteisiin;

6) että rahatoimikamari samoin saa tehtäväkseen ensi tilassa valtioneuvostolle tehdä alistuksen siitä:

a) että tuontilupia, mikäli tarve vaatii, myönnetään kaupungin omien ja kaupungin avustamain rakennusyritysten tarvitsemille rakennusaineille;

b) että 50 %:n alennus valtionrautateiden nykyisistä rahtimääristä myönnettäisiin tarpeen mukaan rakennusaineita kuljetettaessa mainittuihin rakennusyrityksiin;

c) että mainituille rakennusyrityksille tarpeen mukaan annetaan oikeus valtion sotasaalisvarastoista saada rakennusaineita samalla hinnalla ja muutoin samoin ehdoin kuin valtion omat laitokset; sekä

d) että kaupungissa olevain valtion rakennusten ullakot sisustetaan virka- ja asuinhuoneiksi; sekä

7) että rahatoimikamari lisäksi saa tehtäväkseen ensi tilassa kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen kaupungin purkaus- ja kuormauspaikkain järjestämisestä sekä sopivien hiekanottopaikkain hankkimisesta kaupungille.

---

[1]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 194.

Rahatoimikamari, jota valmisteluvaliokunta oli kehoittanut antamaan lausunnon komitean mietinnöstä, katsoi voivansa puoltaa komitean ehdotusta asunto-osakeyhtiöiden perustamisesta, joissa kaupunki olisi osakkaana, kuitenkin sillä edellytyksellä, että yhtiöiden sääntöihin pannaan määräyksiä osakesiirron estämiseksi keinottelutarkoituksessa sekä siitä, että kullakin yrityksen osakkaalla on oikeus saada ainoastaan yksi huoneisto. Komitean ehdotusta, että kaupunki yksityisille rakennusyrityksille sitoutuisi takuuseen 75 %:iin asti rakennusten arvosta, ei rahatoimikamari sitä vastoin katsonut voivansa puoltaa, kun kamarin mielestä kaupungin periaatteessa tulee olla kirjoittautumatta takuuseen semmoisten yritysten puolesta, joiden johtoon ja hoitoon sillä ei ole vaikutusvaltaa. Vaikka rahatoimikamari täten vastusti ehdotusta lainantakuun myöntämisestä uutisrakennusyrityksille, ei kamari pitänyt mahdottomana, että kaupunki jossakin yksityistapauksessa huolellisen harkinnan jälkeen voisi myöntää semmoisen edun. Siihen nähden että tontin hinta edustaa verraten vähäistä osaa rakennuskustannusten kokonaismäärästä, ei rahatoimikamari pitänyt komitean ehdottamaa rakennustonttien kauppahinnan suorituksen huojennusta niin tärkeänä, että sitä tarvitsisi ulottaa muihin kuin kaupungin avustamiin osakeyhtiöihin. Näille yrityksille aiottuja Meilansin tontteja ei vielä ollut otettu kaupunginasemakaavaan, minkä tähden rahatoimikamari ehdotti, että ne maksutta luovutettaisiin vuokralle, oikeuttamalla vuokraajat lunastamaan tontit omikseen kohta kuin alueen kaupunginasemakaava on vahvistettu. Samoin kuin komitea oli rahatoimikamarikin sitä mieltä, että puheenalaisten avustusten hakuaika olisi rajoitettava vuoteen 1920. Alistus valtioneuvostolle tuontilupien myöntämisestä puheenalaisten yritysten tarvitsemille rakennusaineille jäisi kamarin mielestä tuloksettomaksi. Myöskin aikeesta ostaa rakennusaineita valtion sotasaalisvarastoista olisi luovuttava, koska nämä aineet eivät ylipäätään kelpaa puheena oleviin tarkoituksiin. Mitä tulee ehdotukseen, että kaupunki tekisi aloitteen sen suuntaisiksi toimenpiteiksi, että valtion rakennusten ullakot sisustettaisiin virka- ja asuinhuoneiksi, huomautti kamari, etteivät nämä uudet huoneistot luultavasti kuitenkaan tulisi mainittavassa määrässä asunnontarpeessa olevain kaupungin asukasten hyväksi, minkätähden kaupungilla tuskin on aihetta puuttua tähän asiaan. Sitä vastoin rahatoimikamari puolsi ehdotusta, että kaupunki hankkisi valtioneuvostolta rautatierahtien alennusta kaupungin avustamain yritysten rakennusaineille. Tämä asia sopisi järjestää niin, että esimerkiksi 50 % suoritetuista rahtimaksuista palautettaisiin näytettäessä todistus siitä, että tavara on käytetty ilmoitettuun tarkoitukseen. Kysymys kaupungin purkaus- ja kuormauspaikkain järjestämisestä sekä hiekanottopaikkain hankkimisesta kaupungille on vielä selvittämättä, eikä muutoin ole välittömässä yhteydessä asunnonpuutteen poistamiskysymyksen kanssa.

Pääasiassa yhtyen rahatoimikamarin esittämiin näkökohtiin päätti[1]) kaupunginvaltuusto:

1) että kaupunki kaikkiaan enintään 2,000,000 markalla rupeaa etuoikeutetuksi osakkaaksi erinäisiin asunto-osakeyhtiöihin, joiden tarkoituksena on jollekin tai joillekin Meilansin kortteleista n:oista 607, 608, 623, 624, 625, 632, 633 ja 634 rakennuttaa vähintään 2 huonetta ja keittiön sekä enintään 4 huonetta ja keittiön käsittäviä asuinhuoneistoja sisältäviä asuintaloja, sekä sen

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 33 §.

ohessa kirjoittautuu takuuseen enintään 2,000,000 markasta näiden osakeyhtiöiden ottamista lainoista;

2) että edellä luetellut korttelit toistaiseksi vuokravapaasti luovutetaan mainituille rakennusyrityksille rakennettaviksi, velvoittamalla ne, niin pian kuin korttelit on otettu kaupunginasemakaavaan, joko edelleen vuokraamaan tontit silloin määrättävästä vuokramaksusta tai, jos kaupunki niin hyväksi näkee, omikseen lunastamaan tontit silloin toimitettavan arvioinnin mukaan, ollen jälkimmäisessä tapauksessa kauppahinnan koronmaksu ja kuoletus alkava vasta kymmenen vuoden kuluttua kaupan päättämisestä;

3) että aika, jonka kuluessa 1) ja 2) kohdassa mainittua avustusta tai huojennusta on haettava, rajoitetaan vuoteen 1920 sekä että rahatoimikamari tutkii hakemukset, kuitenkin, mitä 1) kohdassa mainittuun avustukseen tulee, sosialilautakuntaa kuultuaan;

4) että rahatoimikamari saa tehtäväksi vahvistaa ne seikkaperäiset ehdot, joilla uutisrakennusyritys saa 1) ja 2) kohdassa mainittua avustustä tai huojennusta hyväkseen nauttia, sekä ryhtyä kaikkiin muihin näistä asioista johtuviin toimenpiteisiin, samoin kuin

5) että kaupunginvaltuusto tekee valtioneuvostolle alistuksen 50 %:n alennuksen myöntämisestä valtionrautateiden nykyisistä rahtimääristä rakennusaineita kuljetettaessa mainittuihin rakennusyrityksiin, siten että suoritetusta rahdista palautetaan mainittu prosenttimäärä.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston ylämainittua alistusta tuontilupien myöntämisestä, ei valtioneuvosto havainnut [1]) alistuksen silloin aiheuttavan toimenpidettä, koska valuuttaneuvosto oli ilmoittanut, ettei se ollut evännyt yleisten eikä niihin verrattavain laitosten tekemiä, alistuksessa mainittujen rakennusaineiden tuontilupahakemuksia ja että se aikoi vastedeskin noudattaa samaa menettelyä.

Mitä tulee valtuuston esitykseen 50 %:n alennuksen myöntämisestä Meilansiin suunnitelluissa rakennusyrityksissä tarvittavain rakennusaineiden rautatierahdeista, ei valtioneuvosto, siihen nähden että valtio toisella tavoin avustaa puheenalaista laatua olevia rakennusyrityksiä, asiaa syyskuun 17 p:nä esiteltäessä, ottanut huomioon esitystä [2]).

Korjaus y. m. töitä tulli- ja pakkahuoneella sekä tavarakatoksissa. Kaupunginvaltuusto osoitti [3]) käyttövaroistaan 27,000 markkaa lisäykseksi kuluvan vuoden menosäännön tilille tulli- ja pakkahuoneen hissien laittamiseksi sähköllä käyviksi merkittyyn määrärahaan. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) Katajanokalla sijaitsevissa tavarakatoksissa ja niiden vierellä teetettäviä töitä varten osoittaa 18,000 markan määrärahan. Konttorihuoneiden sisustamiseksi Katajanokan väliaikaisiin tavarasuojiin osoitti [5]) kaupunginvaltuusto 10,000 markkaa, sekä kärräyskäytäväin ja trallien hankkimiseksi Katajanokan tavarasuojiin n:oihin 10 ja 11 30,000 markkaa. Kaikki nämä määrärahat oli etuantina maksettava ja merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

Esitys satamatyöläisten virkistyshuoneiden laittamisesta satamiin. Esiteltäessä Suomen kuljetustyöntekijäin liiton esitystä, että kaupunginviranomaisten puolelta ryhdyttäisiin sensuuntaisiin toimenpiteisiin, että kaupungin satamissa toimivain työntekijäin käytettäväksi järjestettäisiin huoneistoja, joissa

[1]) Valt. pöytäk. 28. 9. 8 §. — [2]) S:n 27. 10. 1 §. — [3]) S:n 5. 5. 14 §. — [4]) S:n 1. 6. 14 §. — [5]) S:n 31. 8. 20 ja 31 §.

he voisivat oleskella joutoaikanaan, päätti [1]) kaupunginvaltuusto olla esitystä huomioon ottamatta.

Kunnan teurastamon rakennustyöt. Kunnan teurastamon rakennustoimikunnan esitystä teurastamon rakennustöiden jälleen aloittamisesta ei kaupunginvaltuusto ottanut [2]) huomioon.

Sisustus- y. m. töitä Marian sairaalassa. Kaupunginvaltuusto myönsi [3]) erinäisten sisustus- y. m. töiden teettämiseksi Marian sairaalassa käyttövaroistaan 12,900 markan määrärahan.

Lisämääräraha kaupungin sairaalain kunnossapitoa varten. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä erinäisten vähäisten korjaustöiden teettämisestä Marian sairaalan lämpöjohtoverkossa sekä kaupungin yleisten töiden hallituksen valtuuttamisesta mainittujen töiden kustantamiseksi ylittämään kuluvan vuoden menosääntöön kaupungin sairaalain kunnossapitotilille merkityn määrärahan ilmoitetulla määrällä, myöntyi [4]) kaupunginvaltuusto esitykseen, mikäli puheenalaisten töiden teettämistä koskee, mutta määräsi tarkoitukseen tarvittavan rahamäärän, 25,445 markkaa, maksettavaksi käyttövaroistaan;

Liinavaatevaraston säilytyssuojan laittaminen kulkutautisairaalaan. Kaupunginvaltuusto osoitti [5]) käyttövaroistaan 7,800 markkaa eri säilytyshuoneen laittamiseksi kulkutautisairaalan liinavaatevarastoa varten.

Uusien asuntojen laittaminen Nikkilän mielisairaalaan. Kaupunginvaltuusto päätti [6]) 1921 vuoden menosääntöön merkittäväksi 100,000 markkaa neljän asuinhuoneen laittamiseksi Nikkilän mielisairaalan VII paviljongin ullakolle sairaalan laajentamisen johdosta otettavain uusien hoitajain asunnoiksi.

Määräraha Nikkilän mielisairaalassa teetettäviä korjaustöitä varten. Kaupunginvaltuusto päätti [7]) myöntää erinäisten korjaustöiden teettämiseksi Nikkilän mielisairaalan puutarhurinasunnossa 13,600 markan määrärahan, maksettavaksi etuantina ja merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Huoneiston myöntäminen Helsingin käsityökoululle. Kaupunginvaltuusto päätti [8]) kolmen vuoden ajaksi, kesäkuun 1 p:stä 1921 lukien, maksutta luovuttaa Helsingin käsityökoululle saman huoneiston Puutarhakadun talosta n:o 4, mikä aikaisemmin oli ollut sen käytettävänä, sekä saman ajan kuluessa kustantaa huoneistossa tarpeellisen lämmityksen ja valaistuksen.

Määräraha sisustustöiden teettämistä varten valmistavan poikain ammattikoulun huoneistossa. Erinäisten sisustustöiden teettämiseksi valmistavan poikain ammattikoulun huoneistossa Pietarinkadun talossa n:o 6 osoitti [9]) kaupunginvaltuusto etuantina kaupunginkassasta 35,000 markkaa, merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Lisätilan hankkiminen suomenkielisille kansakouluille. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä lisätilan hankkimisesta suomenkielisille kansakouluille päätti [10]) kaupunginvaltuusto:

hyväksyä kamarin toimenpiteet Punavuorenkadun tonteilla n:oilla 8 ja 10 sijaitsevan vanhan kansakoulutalon muuttamiseksi kortteliin n:o 372;

vastamainitusta työstä koituviin kustannuksiin etuantina osoittaa kaupunginkassasta 77,000 markkaa, joka rahamäärä on merkittävä 1921 vuoden menosääntöön;

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 13 §. — [2]) S:n 15. 6. 49 §. — [3]) S:n 18. 2. 16 §.— [4]) S:n 28. 9. 14 §.— [5]) S:n 31. 3. 31§. — [6]) S:n 15. 12. 12 §. — [7]) S:n 13. 10. 12 §. — [8]) S:n 8. 12. 23 §. — [9]) S:n 31. 8. 32 §. — [10]) S:n 1. 6. 19 §.

valtuuttaa kamarin vuokraamaan Helsingin Telefooniyhdistyksen talon Kaarlenkatu n:o 11 elokuun 1 p:stä ja sisustuttamaan sen suomenkielisten kansakoulujen opetushuoneistoiksi;

käyttövaroistaan osoittaa 10,000 markkaa vuokran suorittamiseksi elokuun 1 p:stä 1920 vuoden loppuun sekä sisustustöihin etuantina kaupunginkassasta osoittaa 25,000 markkaa merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön;

kehoittaa suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaa alkavana lukuvuonna tavallisina luokkahuoneina käyttämään tarpeellisen määrän kaupungin koulutaloissa olevia, erikoistarkoituksiin varattuja huoneita;

evätä suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksen uuden koulutalon teettämisestä mainituille kouluille kaupungin omistamalle Aleksanterinkadun tontille n:o 1; sekä

kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa valtuustolle tekemään ehdotuksen toisen keskikaupungilla sijaitsevan tontin osoittamisesta mainituille kouluille vastamainitun tontin sijasta sekä ottamaan harkittavaksi, eikö suomenkielisille kansakoululuokille voitaisi varata tilaa ruotsinkielisille kansakouluille luovutetuissa koulutaloissa.

Yllämainitun päätöksen johdosta ilmoitti ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta sittemmin havainneensa mahdolliseksi luovuttaa Annankadun koulutalosta 2 luokkahuonetta alemmille suomalaisille koululuokille sekä Topeliuskadun koulutalosta niinikään eräitä luokkahuoneita. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunta ei kuitenkaan ollut tyytynyt tähän tarjoukseen, ja oli rahatoimikamari sen vaatimuksesta päättänyt puolet Annankadun n:o 30 koulutalosta luovutettavaksi alkavaksi lukuvuodeksi suomenkielisille kansakouluille. Johtokunta huomautti nyt, että jos kamarin päätös pannaan toimeen, koulun 20 luokasta 6 täytyy siirtää muihin huoneistoihin. Osa ruotsinkielisiä lapsia täytyy näin ollen sijoittaa Topeliuskadun kouluun. Johtokunta ei myöskään ollut voinut pitää kamarin toimenpidettä välttämättömänä, kun suomenkielisten koulujen olisi pitänyt voida voimaperäisemmin käyttää hyväkseen omia koulutalojaan. Kun johtokunta ei pitänyt oikeana, että ruotsinkielisiä koululuokkia karkoitettiin niille välttämättömistä huoneistoista, esitti johtokunta, että kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin päätöstä muuttaen päättäisi, että Annankadun koulutalosta luovutetaan 2 ja Topeliuskadun koulutalosta 3 luokkahuonetta suomenkielisille kouluille.

Asian kiireelliseen laatuun nähden anoi valmisteluvaliokunta valtuutta saada asianomaisia kuultuaan ratkaista asian kaupunginvaltuuston vallalla, mihin anomukseen valtuusto myöntyi [1]).

Punavuorenkadun kansakoulutaloa varten myönnetyn määrärahan ylittäminen. Kun Punavuorenkadun kansakoulutalon rakennuttamista varten myönnetty määräraha ei riittänyt, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, jotta rakennustöitä voitaisiin jatkaa, myöntää 400,000 markan määrärahan maksettavaksi etuantina ja merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Eräitten koulutalojen laajentaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) rakenteilla olevan Punavuorenkadun kansakoulutalon ullakon sisustettavaksi luokkahuoneiksi sekä tätä työtä varten myöntää 380,000 markan määrärahan merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Sittenkuin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta oli esittänyt, että Vallilan kansakoulutaloa laajennettaisiin, oli kaupunginarkkitehti kaupungin yleisten töiden hallituksen kehotuksesta laatinut erinäisiä vaihtoehdo-

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 52 §. — [2]) S:n 13. 10. 17 §. — [3]) S:n 28. 9. 18 §.

tuksia mainitun koulutalon uudesti rakennuttamiseksi. Rahatoimikamari ja suomenkielisten kansakoulujen johtokunta olivat puoltaneet vaihtoehdotusta litt. C, ja päätti [1]) kaupunginvaltuusto periaatteessa hyväksyä mainitun ehdotuksen mukaan laaditut luonnospiirustukset Vallilan koulutalon laajentamiseksi ja uudesti rakentamiseksi sekä antaa yleisten töiden hallituksen toimeksi näiden luonnospiirustusten pohjalla ja yksissä neuvoin suomenkielisten kansakoulujen tarkastajan kanssa laadituttaa ja kaupunginvaltuustolle lähettää puheenalaisen rakennustyön pääpiirustukset ynnä likimääräisen kustannusarvion sekä, niin pian kuin olot sallivat rakennustyön aloittamisen, valtuustolle lähettää seikkaperäisen kustannusarvion.

Erinäisten rakennus- ja korjaustöiden teettäminen Tavolan kasvatuslaitoksessa. Kasvatuslautakunnan esityksestä osoitti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 20,000 markkaa Nummen pitäjän Tavolan kylän Yli-Seppälän talon päärakennuksen korottamiseksi, johon taloon muuan kaupungin kasvatuslaitos on sijoitettu, sekä tarpeellisten korjausten teettämiseksi ja ulkohuoneen rakennuttamiseksi mainittuun kasvatuslaitokseen.

Sittenkuin mainittu määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, myönsi [3]) valtuusto vielä 5,400 markkaa tähän tarkoitukseen.

Erinäisten sisustus- ja korjaustöiden teettäminen poliisilaitoksen rakennuksessa. Kaupunginvaltuusto päätti [4]), että n. s. huutokauppakamarin talo, Aleksanterinkadun n:o 1:ssä on sisustettava ensimmäisen poliisipiirin huoneistoksi sekä että tästä koituvat kustannukset, enintään 180,000 markkaa, on kaupunginkassasta edeltäpäin maksettava merkittäviksi 1921 vuoden budjettiin.

Tarpeellisten sisustustöiden teettämiseksi niissä rakennuksissa, jotka oli ostettu [5]) käytettäviksi pääasiallisesti kuudennen poliisipiirin vartiokonttoriksi, päätti [6]) kaupunginvaltuusto osoittaa 50,000 markkaa maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta ja merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

N. s. poliisimaneesin sisustamiseksi poliisimiehistön luento- ja voimistelusaliksi, myönsi [7]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 32,000 markkaa.

Sittenkuin rahatoimikamari oli antanut asfalttihuovalla uudestaan päällystää poliisimaneesin katon, päätti [8]) kaupunginvaltuusto, hyväksyen rahatoimikamarin toimenpiteen, työhön tarvittavan määrän, 10,000 markkaa, maksettavaksi etuantina kaupungin kassasta ja merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Lisämäärärahan myöntäminen Vallilan työväenasuntoryhmän valmistamiseen. Vallilan korttelin n:o 556 työväenasuntoryhmän rakennustöiden loppuun suorittamista varten osoitti [9]) kaupunginvaltuusto etuantina kaupunginkassasta 80,000 markkaa, mikä määrä oli merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

Erinäisten korjaustöiden teettäminen kauppahalleissa. Kaupunginvaltuusto osoitti [10]) käyttövaroistaan 9,200 markan määrärahan erinäisten pienenlaisten korjaustöiden teettämiseksi kauppahalleissa.

Autosuojan laittaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [11]) Kasarminkadun taloon n:o 21 laitettavaksi suojan rakennuskonttorin autoja varten ja osoitti tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 11,500 markkaa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 14 §. — [2]) S:n 31. 3. 36 §. — [3]) S:n 15. 6. 43 §. — [4]) S:n 21. 4. 14 §. — [5]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 13. — [6]) Valt. pöytäk. 15. 6. 22 §. — [7]) S:n 18. 2. 5 §. — [8]) S:n 10. 11. 17 §. — [9]) S:n 28. 9.20 §. — [10]) S:n 28. 9. 13 §. — [11]) S:n 6. 4. 14 §.

Erinäisten korjaustöiden teettäminen Korkeavuorenkadun talossa n:o 26. Kaupunginvaltuusto osoitti [1]) 10,000 markkaa Korkeavuorenkadun tonttien n:ojen 26 ja 28 välisen palomuurin eristyttämiseksi sekä pintaveden pois johtamiseksi ensinmainitulta tontilta, ollen mainittu rahamäärä maksettava etuantina ja merkittävä 1921 vuoden menosääntöön. Samalla kaupunginvaltuusto myönsi Suomen sokeriosakeyhtiölle 12,000 markan korvauksen siitä vahingosta, mikä yhtiöllä oli edellä mainitun kadun tontin n:o 28 omistajana koitunut siitä, ettei ylempänä mainittua palomuuria ollut vastapäistä pihamaata täytettäessä eristetty, ja oli mainittu rahamäärä maksettava 1920 vuoden tilierotuksesta.

Asuinhuoneistojen laittaminen Leppäsuon huvilaan. Sittenkuin erinäiset kaupunginviranpitäjät olivat ilmoittaneet rahatoimikamarille, että heidät oli irtisanottu asunnoistaan sekä anoneet, että heille luovutettaisiin asunnot Leppäsuon huvilasta esitti kamari, että se valtuutettaisiin kuntoon panettamaan huoneistot sanotussa huvilassa ja vuokraamaan ne lähemmin mainituille henkilöille vastedes määrättävästä vuokrasta sekä että mainittujen töiden kustantamiseksi etuantina kaupunginkassasta osoitettaisiin 40,000 markkaa, huomioon otettavaksi 1921 vuoden menosääntöä laadittaessa. Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) esitykseen.

Määrärahan myöntäminen Hermannin entisissä lentoparakeissa teetettyjä töitä varten. Hyväksyen rahatoimikamarin toimenpiteen teettää valtiolta ostetuissa Hermannin lentoparakeissa ja niiden vierellä erinäiset lisätyöt, niinkuin jalkakäytävien tasoituksen, makkeja, likakaivoja, viemärijohtoja y. m., päätti [3]) kaupunginvaltuusto tähän tarkoitukseen tarpeelliset kustannukset, 19,000 markkaa, edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta ja merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

5. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Tasoitustöiden teettäminen ja rautatieraiteen laskeminen Sörnäsiin suunnitellua ruumisasemaa varten. Sittenkuin kaupunginvaltuusto vuonna 1908 oli kaupungin suomalaisille ja ruotsalaisille evankelis-luterilaisille seurakunnille luovuttanut maksutta korttelin n:o 366 ruumisaseman paikaksi [4]) ja kirkkohallintolautakunta oli ilmoittanut, ettei ruumishuoneen rakentaminen ruumisaseman yhteyteen kohdannut estettä, ehdotti rahatoimikamari, että kaupunki ottaisi osaa tasoitustöiden teettämisestä ja rautatieraiteen laittamisesta ruumisasemalle aiheutuviin kustannuksiin, kun nämä hyödyttäisivät myöskin kaupungin yleistä liikennettä, jotavastoin kirkkohallintolautakunta teettäisi ehdotetun ruumishuoneen ja luovuttaisi sen kaupungin käytettäväksi.

Kaupunginvaltuusto päätti [5]) pääasiassa hyväksyen rahatoimikamarin ehdotuksen:

että edellä mainitun ruumisaseman rakentamista varten tarvittavat rautatieraiteet on osaksi rakennettava kaupungin toimesta ja sen kustannuksella;

että myöskin jäljellä olevan raideosan alusrakenne ja penger on teetettävä kaupungin toimesta ja niinikään sen kustannuksella;

että rakennuskonttori oikeutetaan kirkkohallintolautakunnan kustannuksella omain kustannustensa hinnasta teettämään lähinnä edellisessä koh-

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 34 §. — [2]) S:n 1. 6. 15 §. — [3]) S:n 15. 6. 20 §. — [4]) Ks. 1908 vuod. kert. siv. 24. — [5]) Valt. pöytäk. 6. 4. 18 §.

dassa mainitun raideosan päällysrakenteen (ratapölkyt, sorastaminen, raiteet ja puskurit);

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen aikanansa ja kirkkohallintolautakunnan kanssa neuvoteltuaan kaupungin yleisten töiden menosääntöehdotukseen merkitä edellämainittuja töitä varten tarpeelliset määrärahat; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen kirkkohallintolautakunnan kanssa sopia siitä, että kaupunki saa vuokravapaasti käyttää edellä mainitun ruumisaseman yhteyteen laitettavaa ruumishuonetta.

Määrärahan myöntäminen alustavain tutkimusten toimittamiseksi n. s. esikaupunkiratain aikaansaantimahdollisuuksien selvittämiseksi. Sittenkuin professori J. Castrén Helsingin ja Fredriksperin ratapihain uudestijärjestämiskysymystä valmistelemaan asetetun valtionkomitean puheenjohtajana oli tehnyt esityksen määrärahan osoittamisesta alustavan tutkimuksen toimittamiseksi n. s. esikaupunkiratain aikaansaantimahdollisuuksista, osoitti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 10,000 markkaa.

Määrärahan myöntäminen ruoppaustöitä varten. Kaupunginvaltuusto oikeutti [2]) kaupungin yleisten töiden hallituksen 1921 vuoden menosääntöehdotukseen kaupungin satamain ruoppaustöitä varten merkitystä määrärahasta etuantina saamaan 100,000 markkaa käytettäväksi Pannukakun saarelle johtavan väylän syventämiseen.

Paikkain vuokraaminen kojuista y. m. harjoitettavaa kauppaa varten. Kaupunginvaltuusto päätti [3]), että määräykset paikkojen vuokraamisesta kojuista, vaunuista ja pöydiltä harjoitettavaa kauppaa varten kaupungin kaduilla, toreilla ja muilla yleisillä paikoilla, jotka valtuusto vuonna 1919 vahvisti väliaikaisesti olemaan voimassa [4]), pysyvät voimassa, kunnes valtuusto ne muuttaa.

Kaupan harjoittaminen Rautatientorilla. Erinäisten torikauppiaiden anomuksen johdosta saada edelleen harjoittaa kauppaa Rautatientorilla päätti [5]) kaupunginvaltuusto toistaiseksi sallia kotiteollisuustuotteiden kaupan mainitulla torilla.

Tehdyn anomuksen johdosta päätti [6]) kaupunginvaltuusto oikeuttaaa kangas- ja lyhyttavarakauppiaat toistaiseksi, ei kuitenkaan kahta vuotta kauempaa, kesäkuun 1 p:stä 1920 lukien, harjoittamaan kauppaa Rautatientorilla.

Vesijohtotöiden teettäminen Nickbyn mielisairaalassa. Rahatoimikamari oli valtuuttanut kaupungin yleisten töiden hallituksen teettämään erinäisiä töitä, jotta vedensaanti Nickbyn mielisairaalaan paranisi sekä teki esityksen määrärahan myöntämisestä mainittuja töitä varten. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) kamarin toimenpiteen ja osoitti etuantina kaupungin kassasta tähän tarkoitukseen 98,000 markkaa merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Erinäisten muutos- ja täydennystöiden teettäminen kaasulaitoksessa. Rahatoimikamari oli tehnyt esityksen varain osoittamisesta erinäisten muutos- ja täydennystöiden teettämiseksi kaasulaitoksessa kaikkiaan 61,500 markan kustannuksin, johon rahamäärään sisältyi kustannuksia töistä Runebergkadun jakelukellossa 15,000 markkaa, Sörnäsin kaasulaitoksella 15,000 markkaa, sairaanhoitohuoneen kuntoonpanettamisesta kaasulaitoksella 4,000 markkaa, sairaanhoitotarvikkeiden ja n. s. pulmoottorin hankkimisesta 25,000 markkaa

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 23 §. — [2]) S:n 15. 12. 6 §. — [3]) S:n 11. 2. 21 §. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 39. — [5]) Valt. pöytäk. 21. 4. 2 §. — [6]) S:n 19. 5. 45 §. — [7]) S:n 24. 11. 20 §.

ynnä käyttöosaston ovien muutosta 2,500 markkaa. Kaupunginvaltuusto oikeutti [1]) kaasulaitoksen teettämään edellämainitut muutos- ja täydennystyöt 61,500 markan kustannuksin, joka oli pantava maksettavaksi laitoksen tililtä sen laitteiden kunnossapitoa ja täydentämistä varten sekä, ellei tämä tili tarkoitukseen riittäisi, ylittämään sen enintään 61,500 markalla.

Kaasulaitoksen uunilaitteen laajentaminen. Esiteltäessä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esitystä kaasulaitoksen uunilaitteen laajentamisesta päätti [2]) kaupunginvaltuusto kaasulaitoksen uunilaitetta laajennettavaksi kahdella uudella uuniryhmällä sekä osoitti tähän tarkoitukseen 1919 vuoden obligatiolainasta 1,000,000 markkaa, minkä ohessa kaupungin teknillisten laitosten hallitus valtuutettiin ryhtymään tästä johtuviin toimenpiteisiin.

Korkeajännitteisjohdon rakentaminen Merholmaan. Korkeajännitteisjohdon rakentamiseksi Merholmaan osoitti [3]) kaupunginvaltuusto yhteensä 90,000 markkaa, maksettavaksi 1919 vuoden ensimmäisestä obligatiolainasta.

Muuntaja-aseman rakennuttaminen. Kaupunginvaltuusto myönsi [4]) 66,000 markan määrärahan muuntaja-aseman rakennuttamiseksi L. Viertotien ja Munkkiniemenkadun kulmaukseen, mikä määrä oli etuantina maksettava kaupunginkassasta ja merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

Sähkölaitoksen johtoverkon vahvistaminen. Kaupunginvaltuusto osoitti [4]) 13,000 markan määrärahan Kangasalantiellä olevan sähkölaitoksen johtoverkon vahvistamiseksi, mikä määräraha oli maksettava etuantina kaupunginkassasta ja merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

Lisämäärärahan myöntäminen akkumulaattoripatterien korjaukseen. Sittenkuin kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 15 p:nä 1919 oli myöntynyt [5]) kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esitykseen, että sähkölaitoksen akkumulaattoripatterien uusimiseen saisi laitoksen voittovaroista käyttää 300,000 markkaa, korjauskustannuksena lisäämättä patterien kirjaanpantua arvoa, oikeutti [6]) kaupunginvaltuusto hallituksen puheenalaiseen tarkoitukseen edellämainituista voittovaroista lisäksi käyttämään 250,000 markkaa samoin ehdoin.

Erään turbogeneraattorin myyminen. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tekemän esityksen johdosta valtuutti [7]) kaupunginvaltuusto sähkölaitoksen myymään laitokseen v. 1910 hankitun 2,000 kw:n turbogeneraattorin.

Sähkölaitoksen johtoverkon ulottaminen Käpylän esikaupunkiin. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä osoitti [8]) kaupunginvaltuusto 140,000 markkaa sähkölaitoksen johtoverkon ulottamiseksi Käpylän esikaupunkiin, jotka varat oli etuantina maksettava kaupunginkassasta ja merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

Lisämäärärahan myöntäminen kaupungin yleisiä töitä varten. Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [9]) kaupunginvaltuusto vuoden tilierotuksesta lisäyksiä määrärahoihin satamia ja rautateitä varten 40,000 markkaa sekä sekalaisiin määrärahoihin 12,000 markkaa.

Santa- ja Busholman satamarakennustöiden jatkaminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [10]) kaupungin yleisten töiden hallituksen kuluvan vuoden menosääntöön merkittyjen määrärahain lisäksi Santa- ja Busholman satamarakennustöiden jatkamiseen käyttämään 1,000,000 markkaan nousevan määrän, mikä määrä oli merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

---

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 22 §. — [2]) S:n 5. 5. 22 §. — [3]) S:n 31. 8. 26 § ja 14. 9. 20 §. — [4]) S:n 15. 12. 5 §. — [5]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 101. — [6]) Valt. pöytäk. 31. 3. 41 §. — [7]) S:n 5. 5. 17 §. — [8]) S:n 15. 6. 76. — [9]) S:n 15. 12. 6 §. — [10]) S:n 27. 10. 17 §.

Erinäisten Henrikinesplanadin jalkakäytäväin muuttaminen. Huomauttaen, että käytävä Vladimirinkadulta Raitiotietorille samoin kuin Vladimirin- ja Aleksanterinkadun katkaisemaa Henrikinesplanadin osaa ympäröivät kadut ovat liian kapeat nykyiselle liikenteelle, oli rahatoimikamari esittänyt, että kaikki puheenalaista esplanadin osaa ympäröivät jalkakäytävät, lukuunottamatta L. Henrikinkadun viereistä, muutettaisiin puurivien väliin, niin että katujen leveys lisääntyisi jalkakäytäväin leveydellä, sekä että vastapäinen Vladimirinkadun jalkakäytävä järjestettäisiin samalla tavalla. Kaupungin valtuusto hyväksyi [1]) ehdotuksen sekä päätti, että puheenalaisen työn kustannukset on maksettava vuoden menosääntöön katuja ja yleisiä paikkoja varten merkitystä määrärahasta.

Kallion louhituttaminen Brändönkadulla. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) antaa rahatoimikamarin toimeksi 1921 vuoden menosääntöön merkitä 57,000 markan määrärahan erään Brändönkadulla sijaitsevan kallion louhituttamiseksi.

Esitys hätäaputöiden järjestämisestä. Sittenkuin kaupungin työttömäin asettama komitea oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen, paitsi muuta, hätäaputöiden järjestämisestä sekä rahatoimikamari tämän johdosta oli kehoittanut kaupungininsinööriä ilmoittamaan, mitkä vuoden budjettiin merkityt yleiset työt heti voitaisiin aloittaa ja montako työntekijää niihin voitaisiin ottaa, oli kaupungininsinööri ilmoittanut seuraavat työt voitavan heti aloittaa ja niihin ottaa allamainittu työntekijämäärä: Erinäiset Pakaan kadut 50 miestä, erinäiset It. Meilansin kadut 50 miestä, Sammatintie 50 miestä, Bölenkatu 30 miestä, nupukivenhakkuu 200 miestä, viertokiven hakkuu 400 miestä, Brahenkadun urheilukenttä 100 miestä (kohta kuin sen paikka määrätään), eli yhteensä 880 miestä.

Hyväksymällä kamarin toimenpiteet panettaa välittömästi käyntiin kaupungininsinöörin ilmoituksessa mainitut työt, paitsi viertokiven hakkuutta, päätti [3]) valtuusto antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi ryhtyä, mikäli vuodenaika salli, teettämään muitakin budjettiin merkittyjä töitä.

Leikkikentän laittaminen Bölen esikaupunkiin. Sittenkuin eräät Bölen esikaupungin talonomistajat ja vuokraajat olivat tehneet esityksen että kaupunki esikaupungissa toimitettavien kaduntasoitustöiden yhteydessä ryhtyisi toimenpiteisiin leikkikentän laittamiseksi sinne lapsia varten, päätti [4]) kaupunginvaltuusto tuollaisen kentän laitettavaksi kesällä 1920 kamarin ehdottamaan paikkaan Maistraatinkadun vierelle sekä tähän tarvittavan 32,000 markan määrärahan maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta ja merkittäväksi 1921 vuoden menosääntöön.

Urheilukenttä Brahen puistikossa. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä urheilukenttäin laittamisesta Itä- ja Länsi Brahenkadun vierelle suunniteltuun puistikkoon hyväksyi [5]) kaupunginvaltuusto urheilulautakunnan toimesta laaditun ehdotuksen puheenalaisten urheilukenttäin järjestämiseksi sekä määräsi, että tähän työhön saa, sikäli kuin sitä teetetään v. 1920, käyttää mainitun vuoden menosääntöön isonlaisen urheilukentän ja istutuksen laittamiseksi Kallioon Brahekatujen vierelle merkityn määrärahan, minkä ohessa valtuusto, antoi rahatoimikamarin toimeksi tehdä ehdotus tästä johtuvaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi.

Muistomerkin pystyttäminen kaatuneitten suojeluskuntalaisten haudoille. Esitettäessä uudelle hautausmaalle haudattujen suojeluskuntalaisten omaisten

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 21 §. — [2]) S:n 14. 9. 9 §. — [3]) S:n 27. 1. 43 §. — [4]) S:n 31. 8. 24 §. — [5]) S:n 5. 5. 16 §.

anomusta, että kaupunki ottaisi osaa muistomerkin kustantamiseen haudoille, päätti [1]) kaupunginvaltuusto mainittujen hautain järjestämiseksi ja kaunistamiseksi kaupungin yleisten töiden hallituksen lähettämän ehdotuksen mukaisesti käyttövaroistaan osoittaa 105,700 markkaa sekä antaa työn teettämisen toimeksi mainitulle hallitukselle, jonka siinä tuli toimia yksissä neuvoin asianomaisten kirkollisten viranomaisten ja kaatuneitten omaisten asettaman komitean kanssa.

Kaatuneitten vapaustaistelijain muistomerkin pystyttäminen. Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli johtaja A. Grönberg esittänyt, että valtuusto nykyisen sukupolven kiitollisuuden osoitukseksi isien täyttämästä kansalaisvelvollisuudesta sekä kehotukseksi tuleville sukupolville ryhtyisi toimenpiteisiin muistomerkin pystyttämiseksi julkiselle paikalle Helsinkiin maansa puolesta kaatuneiden sankarien muistoksi. Tämän ajatuksen toteuttamiseksi jätti johtaja Grönberg samalla valtuustolle pohjarahaksi 10,000 markkaa, lausuen toivomuksen, että valtuusto tekisi alotteen varain keräämiseksi puheenalaiseen tarkoitukseen. Päätettyään kiitollisuudella vastaanottaa mainitun lahjoituksen, asetti [2]) valtuusto komitean antaen sille toimeksi tehdä ehdotuksen lahjoituksen tarkoitusperäin toteuttamiseksi.

Komitean antamassa mietinnössä [3]) huomautettiin, että kun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt lahjoituksen tarkoitusperän ja kysymys edellämainitun laatuisen muistomerkin pystyttämisestä näin ollen oli periaatteessa ratkaistu, oli komitea katsonut voivansa rajoittaa tehtävänsä asian ratkaisemiseksi välttämättömäin tai sen yhteydessä olevain käytännöllisten toimenpiteitten järjestämiseen. Tällöin ensimmäisenä esiintyvä kysymys koski sopivinta paikkaa muistomerkille. Paikoista, jotka tässä lähinnä voivat tulla kysymykseen oli komitean mielestä epäilemättä mainittava Erottaja. Kysymys hankkeen toteuttamiseen tarvittavain varain keräämisestä oli komitean mielestä, koska asialle voitiin odottaa yleisön kannatusta, ratkaistava pääasiassa kaupunginvaltuuston alkuunpanemalla yleisellä keräyksellä. Yrityksen saattamiseksi hyvään alkuun oli komitean mielestä suotavaa, että Helsingin kaupunki itsekin avustaisi keräystä tuntuvalla apurahalla. Lähin ympäristö, joka tietenkin olisi varattava muistomerkin kehykseksi, voitaisiin sitävastoin komitean mielestä panettaa kuntoon sillä testamenttisäädöksen kautta saadulla 200,000 markan rahamäärällä, jonka Helsingin kaupunki oli saanut professori O. Wasastjerna-vainajan jälkeen jättämästä omaisuudesta. Muistomerkin aatteeseen nähden oli komitea lahjoittajan suostumuksella katsonut suotavaksi tehdyn ehdotuksen muodostelua siihen suuntaan, että muistomerkki kuvaisi maamme itsenäisyystaistelua ja sen avulla saavutettua vapautta. Paras luonnos tätä muistomerkkiä varten olisi komitean mielestä saatavissa toimeenpanemalla yleinen palkintokilpailu maamme taiteilijain kesken.

Pääasiassa hyväksyen komitean ehdotuksen päätti [4]) kaupunginvaltuusto:

viisijäseniselle komitealle, joka valtuutetaan ottamaan sihteeri ja muut tarpeelliset apulaiset, antaa tehtäväksi:

a) toimeenpanna yleinen rahankeräys Suomen itsenäisyystaistelua ja sen avulla saavutettua vapautta kuvaavan monumenttaalisen veistokuvateoksen pystyttämistä varten, johon rahankeräykseen komitea saisi avukseen ottaa sopivia henkilöitä;

b) valita palkintolautakunta ja yksissä neuvoin sen kanssa laatia ja hyväksyä mainitun veistokuvateoksen luonnosten palkintokilpailun ohjelman;

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 53 §. — [2]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 162. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [4]) Valt. pöytäk. 19. 5. 2 §.

c) julistaa mainitun palkintokilpailun;

d) palkintolautakunnan annettua lausuntonsa saapuneista kilpailuluonnoksista hyväksyä, jos hyväksi näkee, jonkin niistä valmistettavaksi; sekä

e) ryhtyä kaikkiin yrityksen toteuttamiseksi tarpeellisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin;

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi valtuustolle ehdottaa, minkä suuruisella rahamäärällä kaupunki avustaisi edellä mainittua rahankeräystä; vastaisen muistomerkin paikaksi määrätä Erottaja; samoin kuin kustannukset muistomerkkiä ympäröivän paikan kaunistamisesta suoritettaviksi professori O. Wasastjernan kaupungille testamenttaamista varoista.

Komitean jäseniksi valittiin [1]) sittemmin ylitirehtööri O. Tarjanne, yliarkkitehti H. Lindberg, johtaja A. Grönberg, lääketieteen lisensiaatti E. Suolahti ja lääketieteen tohtori F. Langenskiöld.

Oulunkylän asemalta Vanhaankaupunkiin vievän kylätien julistaminen yleiseksi maantieksi. Uudenmaanläänin maaherranvirastolle tehdyn esityksen johdosta, että Oulunkylän asemalta ja huvilayhdyskunnasta Vanhaankaupunkiin johtava kylätie julistettaisiin yleiseksi maantieksi, esitti [2]) kaupunginvaltuusto pyydettynä lausuntona ensinnä että asian valmistelu kaupunginvirastoissa oli viivästynyt sen johdosta, että suurta epätietoisuutta oli ilmennyt sen alueen kaupunginasemakaavan lopullisesta muodostumisesta, mistä puheenalainen kylätie kulki, minkä tähden oli ollut mahdotonta ratkaista, kävisikö tie yhteen jonkun vastaisen kadun tai tien kanssa, mikä seikka taas ratkaisevasti vaikutti asian päättämiseen. Tien julistaminen yleiseksi tieksi edellyttäisi sen levittämistä, mistä koituisi melkoisia kustannuksia. Helsingin kaupunki voisi sentähden myöntyä puheenalaisen tien julistamiseen yleiseksi tieksi ainoastaan siinä tapauksessa, että sillä vastedeskin olisi tiestä hyötyä. Vaikkei puheenalaisen alueen lopullisen asemakaavan ehdotusta vielä ollut olemassa, voitiin laadittujen suunnitelmain perusteella todeta, että melkoiset osat puheenalaista tietä kaupungin alueella jäisivät vastaisten katujen ja teiden ulkopuolelle. Koska Helsingin kaupungilla ei voinut olla mitään etua siitä, että se yleisenä tienä teettäisi ja kunnossa pitäisi kylätietä, joka vastedes todennäköisesti tulisi poistettavaksi, ja kaupunki näin ollen ei saisi asianmukaista hyötyä tientekoon käyttämistään kustannuksista, anoi kaupunginvaltuusto, ettei esitystä otettaisi huomioon.

Määräraha Boxbacka aktiebolag-yhtiölle. Kirjelmässään marraskuun 9 p:ltä 1919 oli Boxbacka aktiebolag-yhtiö rahatoimikamarilta anonut, että yhtiölle hankittaisiin 545,500 markan korvaus jo teetetyistä uutisrakennuksista ja suuremmista korjauksista, 695,000 markan suuruinen määräraha kaluston hankkimiseen, rakennusten, kaluston ja teiden kunnossapitoon sekä omaisuusveron suorittamiseen sekä 1,719,460 markan suuruinen määräraha uutisrakennusten teettämiseen ja ehdottomasti tarpeellisiin korjaustöihin eli yhteensä 2,959,960 markkaa. Rahatoimikamari katsoi [3]) että kysymykseen nähden ensin olisi harkittava, oliko kaupungin edun mukaista uhrata melkoisia rahamääriä maanviljelyksen parantamiseen alueilla, jotka ennemmin tai myöhemmin liitettäisiin kaupungin asemakaavaan, vai olisiko puheenalaiset alueet annettava vuokralle pienempinä viljelyspalstoina. Jälkimmäinen menettelytapa tuottaisi kaupungille suurempia käteistuloja, ja tulot tiluksista,

---

[1]) Valt. pöytäk. 1. 6. 6 §. — [2]) S:n 19. 5. 16 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31 vuodelta 1919.

jos ne pysytettäisiin kaupungin hallinnossa, tulisivat kunnallisten laitosten hyväksi, mikä sosialipoliittiselta kannalta olisi suositeltava. Muutoin katsoi kamari, että järkiperäisesti hoidetun maanviljelyksen siksi lähellä sellaista suurkaupunkia kuin Helsinki pitäisi kannattaa ja asettui sen vuoksi sille kannalle, että ne alueet, jotka tätä nykyä kuuluivat Boxbacka aktiebolag-yhtiön hallintoon, edelleenkin olisi pysytettävä sen alaisina ja että kaupungin viljelemän maan aluetta kernaammin olisi laajennettava kuin pienennettävä, minkä vuoksi olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin maanviljelyksen saattamiseksi parempaan kasvuvoimaan sekä kaluston lisäämiseksi ja parantamiseksi. Mitä anottuun määrärahaan tulee, voitaisiin sitä rahatoimikamarin mielestä pienentää osaksi omaisuusveron suorittamiseen lasketulla 90,000 markan määrällä, koska kamari oli päättänyt tehdä asianomaiseen paikkaan anomuksen, että kaupunki Boxbacka aktiebolag-yhtiön kaikkien osakkeiden tosiasiallisena omistajana vapautettaisiin velvollisuudesta suorittaa omaisuusveroa mainitun yhtiön puolesta, osaksi 100,000 markalla sen kautta että kustannukset suunnitellun perunakellarin rakentamisesta vähennettäisiin. Ylläesitetyillä perusteilla esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto mainittuihin tarkoituksiin myöntäisi Boxbacka aktiebolag-yhtiölle 2,769,960 markan määrärahan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) esitykseen siten, että puheenalainen määrä oli suoritettava 1917 vuoden obligatiolainasta, ja sikäli kuin mainittu laina ei riitä tarkoitukseen, 1919 vuoden lainasta.

Erinäisten osakeyhtiöiden kunnallistuttaminen. Käsitellessään uudelleen rahatoimikamarin tekemää ehdotusta erinäisten sellaisten osakeyhtiöiden purkamisesta, joissa kaupungilla oli osake-enemmistö [2]), josta asiasta annettu uusi komiteanmietintö [3]) löytyi, päätti [4]) kaupunginvaltuusto jättää kysymyksen Helsingin Raitiotie ja Omnibusosakeyhtiön sekä Helsingin Makasiiniosakeyhtiön kunnallistuttamisesta tällä kertaa raukeamaan; samoinkuin antaa rahatoimikamarin toimeksi tehdä valtioneuvostolle alistuksen esityksen antamisesta eduskunnalle siitä, että kunta, jolla on osake-enemmistö yleishyödyllisessä osakeyhtiössä, vapautettaisiin velvollisuudesta maksaa veroa semmoisessa yhtiössä omistamastaan osuudesta.

Lisämääräraha Korkeasaaren kunnossapitoa varten. Kaupunginvaltuusto osoitti [5]) 35,000 markkaa lisäyksenä Korkeasaaren kunnossapitomäärärahaan suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Korkeasaaren ja Seurasaaren hallinto. Sittenkun kaupunginvaltuusto vuonna 1919 oli asettanut komitean antaen sille toimeksi tehdä ehdotuksen Korkeasaaren ja Seurasaaren vastaisesta hallinnosta, erittäinkin huomioon ottamalla Korkeasaaren eläintarhan säilyttämisen [6]), ehdotti komitea antamassaan mietinnössä [7]), että kaupunginvaltuusto päättäisi:

että Korkeasaari luovutettaisiin yksinomaan eläintarhaksi, joka vähitellen on uudistettava entiseen laajuuteensa;

että Mustikkamaa ensi tilaisuudessa luovutetaan varsinaiseksi kansanpuistoksi;

että ulkomuseolle luovutetaan vakinaisesti käytettäväksi enintään 10 ha:n laajuinen alue Toivolan huvilan takaa Meilahdessa;

että Korkea- ja Seurasaaren hallinto jätettäisiin kaupungin yleisten töiden hallitukselle, johon tätä varten olisi asetettava erityinen virkamies; sekä

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 42 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 46. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7. — [4]) Valt. pöytäk. 31. 3. 52 §. — [5]) S:n 10. 11. 29 §. — [6]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 47. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

että tämä virkamies saisi tehtäväkseen muidenkin kansanpuistojen ja n. s. luonnonalueiden hoidon, eritoten luonnonsuojelusta silmälläpitäen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli anonut rahatoimikamarin lausuntoa komitean mietinnöstä, oli kamari tämän kysymyksen yhteydessä käsitellyt Societas pro fauna et flora fennica seuran kaupunginvaltuustolle tekemää esitystä luonnonsuojelulautakunnan asettamisesta, sekä Muinaistieteellisen toimikunnan rahatoimikamarille tekemää anomusta ulkomuseolle vuonna 1911 luovutetun [1]) alueen alkuperäisten rajain vahvistamisesta, josta alueesta toimikunta oli ottanut ainoastaan osan käytäntöön.

Näistä kysymyksistä oli kamari pyytänyt kaupungin yleisten töiden hallituksen lausuntoa, joka puolestaan oli ehdottanut:

että Korkeasaari olisi kokonaan luovutettava eläintarhan käytettäväksi, jotta tämä voitaisiin järjestää tarkoitustaan vastaavalla tavalla, ja että kävijöiltä kannettaisiin pieni pääsymaksu, kuten kaikkialla muuallakin eläintieteellisissä laitoksissa;

että Mustikkamaa, lukuunottamatta niitä osia, jotka nykyään ovat luovutetut teollisuustarkoituksia varten, ensi tilassa luovutettaisiin varsinaiseksi kansanpuistoksi;

että ulkomuseolle Seurasaarella, joka saari olisi säilytettävä yksinomaan kansanpuistona, vastaisuudessa luovutettaisiin sopiva alue Toivolan laaksosta Meilahdessa, ja että museolle olisi varattava sen hallussa nykyisin oleva alue rannan ja tien välillä, jotta sen rakennuksia ei tarvitsisi siirtää toiseen paikkaan ja

että saarten hoitoa ja luonnonsuojelusta varten asetettaisiin erityinen lautakunta ja että sen alaisena virkailijana toimisi mahdollisimman suurella toimivallalla varustettu virkamies eli intendentti, joka, koska eläintarhan hoito tuskin tulee tuottamaan täyttä työmäärää, myöskin muuten olisi rahatoimikamarin käytettävänä.

Rahatoimikamari katsoi voivansa pääasiassa kannattaa komitean ja hallituksen lausumia mielipiteitä, mutta piti kuitenkin toistaiseksi mahdottomana luovuttaa Korkeasaarta yksinomaan eläintarhan käytettäväksi syystä, että sopivista kansanpuistoista edelleen oli puute, eikä Mustikkamaata ilman järjestelyä voitu heti kansanpuistoksi muuttaa. Seurasaareen nähden huomautti rahatoimikamari, ettei ulkomuseon pysyttäminen siellä suinkaan olisi haitaksi kansanpuistolle, vaan pikemmin päinvastoin, siinä tapauksessa että pääsy sinne merenpuoleltakin tulisi yleisölle täysin vapaaksi. Jos kaupunginvaltuusto tällä ehdolla hyväksyisi toimikunnan ehdotuksen museon laajentamisesta, olisi paikalla nykyään oleva aita museon hallinnon toimesta poistettava ja hallinnon oikeus kantaa pääsymaksua rajoitettava yksityisiin laitoksiin, jotka viimeksimainitut, jos tarpeelliseksi havaittaisiin, saisi aidata. Yleisön lisääntymisen johdosta kävisi kuitenkin tarpeelliseksi järjestää tehokkaampi vartiointi kuin tähän saakka, minkä tähden kaupunginvaltuustolla oli muinaistieteellisen toimikunnan puolelta odotettavana esitys, että kaupunginvaltuusto ottaisi osaa tästä johtuvain kustannusten suorittamiseen. Tämän seikan ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Rahatoimikamarin mielestä olisi kaupungin yleisten töiden hallitukselle annettava toimeksi ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että Mustikkamaalle saataisiin kansanpuisto, joka samoinkuin Korkea- ja Seurasaari sekä myöskin Turholman kansanpuisto voitaisiin yhdistää saman hallinnon alaiseksi, ja

[1]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 29.

olivat sekä komitea että hallitus olleet yksimieliset siitä, että tämä toimi olisi uskottava erityiselle virkamiehelle. Eri mieliä oli vain ilmaantunut siitä, minkä viranomaisen alaisena mainittu virkamies tulisi toimimaan. Kamari katsoi, että tämän virkamiehen tulisi saada mahdollisimman suuret valtuudet ja olla rahatoimikamarin alainen, mutta kaupunginvaltuuston valitsema.

Ylläesitetyn perusteella ehdotti rahatoimikamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Korkeasaarta, joka vähitellen muodostetaan pääasiallisesti eläintarhaksi toistaiseksi, kuten tähänkin saakka, käytettäisiin myöskin kansanpuistona;

että Mustikkamaa luovutettaisiin kansanpuistoksi, ja että ne osat, joita ei ole vuokrattu teollisuustarkoituksiin, ensi tilassa käytettäisiin tähän tarkoitukseen, jota varten yleisten töiden hallitusta kehoitettaisiin tekemään asian vaatiman ehdotuksen;

että, hyväksymällä Seurasaaren ulkomuseon alueen ehdotetut rajat, kamari oikeutetaan Muinaistieteellisen toimikunnan kanssa sopimaan alueen luovuttamisesta kaupunginvaltuuston aikaisemmin vahvistamin ehdoin ja edellyttäen:

että aluetta, jonne yleisöllä on vapaa pääsy, ei aidata; että museon rakennusten sijoittaminen toimitetaan yksissä neuvoin saaren intendentin kanssa, huomioonottaen, että kasvullisuutta, mikäli mahdollista, varjellaan, ja että kaadetut puut saa käyttää museon tarpeisiin; sekä että rakennuksia ja niiden tapaisia laitoksia kielletään kuljettamasta mantereelta saareen johtavaa siltaa pitkin, jota vastoin tarveaineiden y. m. s. kuljetus intendentin myöntymyksellä on luvallista;

että Korkea- ja Seurasaaren hoito jätettäisiin erityiselle rahatoimikamarin alaiselle ja kaupunginvaltuuston valitsemalle virkamiehelle eli intendentille, joka saisi tehtäväkseen muidenkin kansanpuistojen ja n. s. luonnonalueiden hoidon, eritoten luonnonsuojelusta silmällä pitäen; sekä

että rahatoimikamarille annettaisiin tehtäväksi laatia ehdotus intendentin ohjesäännöksi sekä tehdä esitys hänen palkkaeduikseen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin ehdotuksen.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Lausunto vuositilintarkastajain kaupungin 1917 vuoden tilejä vastaan tekemäin muistutusten johdosta. Niiden lautakuntain ja laitosten, joilta oli vaadittu [2]) selitystä vuositilintarkastajain vuoden 1917 tilejä vastaan tekemäin muistutusten johdosta, annettua sen, lähetti [3]) budjettivaliokunta lausuntonsa asiasta kaupunginvaltuustolle. Tässä huomautti valiokunta, että vuositilintarkastajien lausunnot kunnan hallintokoneistossa puheenalaisena vuonna esiintyneistä puutteellisuuksista kyllä perustuivat tosioloihin, mutta toiselta puolen oli, sen jälkeen kuin edellämainitut muistutukset oli tehty, huomattavia sekä yleisiä että yksityiskohtaisia uudistuksia toimeenpantu tai olivat ne valmisteltavina, joten tilintarkastajain lausunnot ja toivomukset olivat kadottaneet merkityksensä. Mitä tulee rahatoimikonttorin toisella paikkakunnalla toimittaman maksunsuorituksen todistamiseen, huomautti

[1]) Valt. pöytäk. 13. 10. 16 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 49 y. s. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

valiokunta, että toispaikkaisten laskujen suorituksen pankkilaitoksen välityksellä pitäisi, liike-elämässä yleisesti käytännössä olevaan tapaan voida hyväksyä kaupunginkin rahahallinnossa, edellyttäen, että laskun oheen pannaan pankin antama todistus rahalähetyksen määrästä; jos taas postilaitosta käytetään tällaisessa tapauksessa, olisi lähettäminen toimitettava siten että postilaitoksen antamasta vastaanottokuitista selvästi käy ilmi rahalähetyksen määrä. Revisionikonttorin muistutukseen nähden, että erilaista menettelyä on noudatettu eri laitoksissa vuodenvaihteessa jäljellä oleviin etuantivaroihin nähden, oli valiokunta sitä mieltä, että mainitussa kohden olisi puollettava samallaista menettelyä kaikissa laitoksissa, mutta katsoi valiokunta, päinvastoin kuin revisionikonttori, että olisi tarkoituksenmukaisempaa toimittaa kaikki etuantien ylijäämät vuodenvaihteessa kaupunginkassaan. Erinäisiin palolaitoksen taloushallintoon ja tilitystapaan kohdistuviin muistutuksiin nähden, jotka revisionikonttori, vuositilintarkastajain kannattamana, oli esittänyt, huomautti valiokunta, että palolaitos tosin oli antanut tyydyttävän selvityksen, mutta että oli kieltämätöntä, että se seikka, että palomestari sota-aikana oli eri tahoilta hankkinut varoja palomiehistön lisäämiseksi, oli ollut omansa vaikeuttamaan tilien yleiskatsausta; kun määrärahojen käyttö budjetin ulkopuolella kuitenkin oli voinut tulla kysymykseen ainoastaan sodan aikaansaamissa poikkeuksellisissa oloissa ja täytyi edellyttää, ettei tuollainen menettely enää toistu, oli valiokunta katsonut voivansa rajoittua tähän lausuntoon. Sen suuntaisen muutoksen aikaansaamiseksi kansakoulujen ohjesääntöön, että siitä poistettaisiin oppilasmaksujen kantamista koskevat määräykset, sitten kun kansakouluopetus uuden hallitusmuodon johdosta oli tullut maksuttomaksi, ehdotti valiokunta, että kehotettaisiin johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjen muutoskysymyksiä käsittelemään asetettua valtuuston valiokuntaa ottamaan huomioon mainitun seikan. Muiden revisionikonttorin kansakoulujen taloushallintoa, eritoten kassahallintoa, vastaan tekemäin muistutusten oli valiokunta havainnut ansaitsevan huomiota ja aiheuttavan kehottamaan asianomaisia kansakoulunjohtokuntia noudattamaan mainittuja muistutuksia. Vuositilintarkastajain tekemän ehdotuksen erityisen kuoletussuunnitelman laatimisesta kaupungin teknillisiin laitoksiin sotavuosina hankittuja laitteita varten tuntuvasti korotetuin vuotuisin poistomäärin oli valiokunta katsonut ansaitsevan huomiota, ja esitti valiokunta, että rahatoimikamari saisi tehtäväkseen laatia ehdotuksen tätä tarkoitusta varten [1]).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) valiokunnan ehdotuksen.

Kertomus kaupungin 1918 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Rahatoimikamari lähetti [3]) rahatoimikonttorin laatiman otteen konttorin kaupungin 1918 vuoden tilejä ja tilinpäätöstä koskevasta kertomuksesta [4]). Tilinpäätöksen yhteenveto oli seuraava:

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk	80,598,187: 87
Laskettujen tulojen ylijäämä	»	2,095,874: 59
Määrärahoja säästynyt	»	3,834,397: 93
	Smk	86,528,460: 39
Vuoden tulos, vajausta	»	9,116,265: 18
Yhteensä	Smk	95,644,725: 57

[1]) Ks. tämän kert. siv. 50 [2]) Valt. pöytäk. 6. 4. 8 §. — [3]) S:n 15. 6. 12 §. — [4]) Helsingin kaupungin tilasto V. 3. Kaupungin tilit ja tilinpäätös vuodelta 1918.

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk	80,598,187: 87
Ylitettyjä määrärahoja	»	13,179,279: 78
Vajausta lasketuissa tuloissa	»	1,867,257: 92
Yhteensä	Smk	95,644,725: 57

Kertomus kaupungin 1918 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta. Käsitellessään asianomaisten vuositilintarkastajain antamaa kertomusta toimittamastaan kaupungin 1918 vuoden tilien tarkastuksesta päätti[1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä tilinpäätöksen ja myöntää rahatoimikamarille sekä muille johto- ja lautakunnille vastuunvapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä mainitulta vuodelta, minkä ohessa valtuusto antoi budjettivaliokunnan toimeksi asianomaisia johto- ja lautakuntia kuultuaan antaa lausunnon asianhaarain vaatimine ehdotuksineen.

Asianomaisten johto- ja lautakuntien annettua selityksensä vuositilintarkastajain ja revisionikonttorin kaupungin 1918 vuoden tilejä vastaan tekemäin muistutusten johdosta, huomautti budjettivaliokunta, että, kun tilintarkastus oli voitu loppuunsuorittaa vasta noin puolentoista vuoden kuluttua, olivat useimmat muistutukset senlaatuisia, ettei ollut aihetta niitä silloin enää esittää, jota paitsi monet epäkohdat oli välillä kuluneena aikana korjattu. Asianomaisten johto- ja lautakuntain antamia selityksiä oli valiokunta pitänyt tyydyttävinä. Erikoista huomiota ansaitsi tilintarkastajain mainitsema kysymys kunnallisen ostokonttorin perustamisesta. Vuonna 1918 oli kaupunginvaltuusto antanut rahatoimikamarin toimeksi asianomaisten virastojen kanssa neuvoteltuaan esittää tarkemman lausunnon asiasta [2]). Antamassaan selityksessä oli kamari esittänyt, että kaupunginvaltuusto asettaisi komitean kaikinpuolisesti valmistelemaan kysymystä yhteisostojen järjestämisestä kunnan tarpeisiin. Asian laajakantoisuuteen katsoen esitti budjettivaliokunta, että kaupunginvaltuusto kehottaisi rahatoimikamaria mainittua tarkoitusta varten asettamaan komitean, jossa kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitukset sekä vaivaishoitohallitus ja kaupungin sairaalaylihallitus olisivat edustettuina, ja oikeutettaisiin komitea, jos tarpeelliseksi harkittiin, ottamaan avukseen palkatun sihteerin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) valiokunnan ehdotuksen.

1919 vuoden tilinpäätös. Kaupunkien kunnallislain mukaan tulee kaupunginvaltuuston kesäkuulla pidettävässä kokouksessa tehdä päätös edellisen vuoden tilinpäätöksen hyväksymisestä. Kun 1919 vuoden tilinpäätöstä, joka tosin oli saatu valmiiksi, ei kuitenkaan voitu esittää valtuustolle, ennenkuin vuositilintarkastajat olivat antaneet tarkastuskertomuksensa, päätti [4]) kaupunginvaltuusto lykätä kokouksen, mikäli se koski kysymystä 1919 vuoden tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä rahatoimikamarille ja kaupungin muille johto- ja lautakunnille heidän toiminnastaan mainitulta vuodelta.

Kertomus kaupungin lahjoitettujen rahastojen 1919 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Rahatoimikonttorin laatima kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1919 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä esiteltiin [5]) kaupunginvaltuuston tiedoksi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 12 §. — [2]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 241. — [3]) Valt. pöytäk. 10. 11. 38 §. — [4]) S:n 15. 6. 11 §. — [5]) S:n 5. 5. 15 §.

Vastuunvapaus Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle. Sittenkun Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt vuosikertomuksensa vuodelta 1919 sekä asianomaisten tarkastajain ataman kertomuksen koulujen samanvuotisten tilien tarkastuksesta, myönsi [1]) valtuusto johtokunnalle vastuunvapauden sen hallinnosta mainitulta vuodelta.

Kertomus kaupungin kirjaston inventtauksesta. Kaupunginvaltuuston valitsemat kaupungin kirjaston inventtaajat olivat ilmoittaneet toimittaneensa inventtauksen kesäkuussa, sekä ehdottivat kaikki inventtauksessa kadonneiksi merkityt kirjat sekä vuosilta 1913—17 palauttamatta olevat kirjalainat poistettaviksi luetteloista. Kun inventtaajat eivät olleet esittäneet mitään muistutusta tai muuta ehdotusta kuin hävinneiden kirjain ja palauttamattomien kirjalainain poistamista koskevan ja kirjaston sääntöjen mukaan inventtaajain tulee ryhtyä tähän toimenpiteeseen, ei mainittu ehdotus aiheuttanut [2]) mitään päätöstä kaupunginvaltuuston puolelta.

Helsingin suojeluskunnan tilit. Esiteltäessä Helsingin suojeluskunnan tilintarkastuskertomusta marraskuun 15 p:n 1918 ja joulukuun 31 p:n 1919 väliseltä ajalta päätti [3]) kaupunginvaltuusto, ettei kertomus anna aihetta mihinkään toimenpiteeseen valtuuston puolelta, minkä ohessa valtuusto lausui, että kapteeni Th. Ahlstedtin valtuutus valvoa Helsingin suojeluskunnalle kaupunginvaltuuston myöntämillä varoilla hankittujen varusteiden käyttöä [4]) päättyi joulukuun 31 p:nä 1919.

1920 vuoden rahatalouslaskelma sekä kysymys uuden obligatiolainan ottamisesta. Kokouksessaan joulukuun 30 p:nä 1919 päätti [5]) kaupunginvaltuusto kehottaa rahatoimikamaria laatimaan ja kaupunginvaltuustolle antamaan rahatalouslaskelman vuodeksi 1920. Kun oli erittäin tärkeätä, että laskelman tarkastus voitaisiin tehdä mahdollisimman suurella asiantuntemuksella ja jouduttaa asian käsittelyä, ehdotti kamari sittemmin, että valtuusto antaisi rahataloussuunnitelman erikoisvaliokunnalle tarkistettavaksi, minkä ohessa kamari esitti, että mainittu valiokunta saisi tehtäväkseen valmistella kysymystä pitemmälle takaisinmaksuajalle otettavan lainan hankkimisesta kaupungille sekä sopivan ajan tultua tehdä asiasta tarkemman ehdotuksen. Kun kaupungin oli lähivuosina kustannettava huomattavia töitä, näytti selvitys mainittujen menojen suorittamiseen tarvittavien varojen määrästä ja hankintamahdollisuuksista tarpeen vaatimalta, päätti [6]) kaupunginvaltuusto asettaa viisijäsenisen toimikunnan, jolle annettiin tehtäväksi valtuustolle antaa selvitys mainitussa suhteessa.

Toimikunnan jäseniksi valittiin [7]) sittemmin vtt Frey, Keto, Salovaara, Söderholm ja Tarjanne.

Täyttäen sille annetun tehtävän otti toimikunta harkittavakseen kysymyksen, miten varoja voitaisiin hankkia vuoden budjettiin merkittyjen menojen suoritukseen, sikäli kuin laskettuja tuloja, etusijassa kunnallisveroja, ei aikanaan kertyisi. Mainitun laskelman pohjaksi oli toimikunta asettanut rahatoimikamarin lähettämän rahatalouslaskelman, jonka mukaan kaupungin kassassa jo kesäkuun lopussa oli noin 24,000,000 markan vajaus, joka sitten vaihtelevin määrin tulisi pysymään vuoden loppuun asti ja olisi suurin,

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 11 §. — [2]) S:n 27. 10. 38 §. — [3]) S:n 31. 3. 19 § ja 21. 4. 35 §. — [4]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 169. — [5]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 129. — [6]) Valt. pöytäk. 21. 4. 19 §. — [7]) S:n 5. 5. 10 §.

eli noin 54,000,000 markkaa syyskuun lopulla. Toimikunnan mielestä olisi kaupungin halkokonttoriin sidotut melkoiset varat, mikäli mahdollista, vapautettava, mikä taas saattoi tapahtua ainoastaan siten, että halkokonttorin käytettäväksi annettaisiin lainattuja varoja. Tämä laina olisi otettava niin pitkäksi ajaksi, että sen kuluessa voitaisiin selvittää pitempiaikaisen obligatiolainan saantimahdollisuudet.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) raha- asiaintoimikunnan yksityiskohtaisemmin perustellun ehdotuksen johdosta valtuuttaa mainitun toimikunnan, sittenkun päätökselle on saatu asianmukainen vahvistus, tekemään sopimuksen enintään 30,000,000 markan määräisen lainan ottamisesta viiden vuoden takaisinmaksuajalla ja enintään 8 %:n korolla sekä muutoin toimikunnan hyväksymin ehdoin, sekä antaa rahatoimikamarin tehtäväksi lainasta antaa määrätylle lainanantajalle tai hänen määräämälleen asetettuja velkakirjoja sekä ryhtyä muihin lainan otosta johtuviin tarpeellisiin täytäntöönpanotoimiin. Päätökselle oli hankittava valtioneuvoston vahvistus.

Valtioneuvoston heinäkuun 29 p:nä vahvistettua valtuuston päätöksen oli raha-asiaintoimikunta tehnyt lainasopimuksen kotimaisen pankkiyhtymän kanssa, minkä jälkeen rahatoimikamari elokuun 4 p:nä allekirjoitti mainitun yhtymän kanssa tehdyn lainasopimuksen.

1920 vuoden velkakirjalainan kuoletus. Budjettikäsittelyn yhteydessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto kehottaa rahatoimikamaria ryhtymään keskusteluihin sen konsortion kanssa, joka on ottanut haltuunsa kaupungin velkakirjalainan vuodelta 1920 hankkiakseen kaupungille tilaisuuden ryhtyä lainan kuolettamiseen jo vuodesta 1921 lähtien.

Konttokuranttiluoton hankkiminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) rahatoimikamarin toimenpiteen kaupungin tilapäisen velan vakauttamiseksi ja menosääntöön merkittyjen menojen suorittamiseksi hankkia Pohjoismaiden yhdyspankista 40,000,000 markan konttokuranttiluotto, jota vastaan oli kuoletettu eräs samassa pankissa aikaisemmin otettu 5,000,000 markan konttokuranttiluotto.

Tilapäislainan ottaminen. Rahatoimikamari ilmoitti olleensa pakoitettu vekselillä Pohjoismaiden yhdyspankista ottamaan 5,000,000 markan tilapäislainan, kun kaupungin kassa tarvitsi lisävaroja juokseviin menoihinsa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) kamarin toimenpiteen.

Valtiolainain myöntäminen erinäisille rakennusyrityksille. Kaupunginvaltuuston sosialihallitukselta anottua [5]) valtiolainoja erinäisille rakennusyrityksille kaikkiaan 3,935,700 markkaa oli sosialihallitus myöntänyt [6]) mainitut lainat niillä ehdoilla, jotka säädettiin valtioneuvoston toukokuun 6 p:nä 1920 antamalla päätöksellä avustuslainojen myöntämisestä pienten asuntojen rakentamista varten. Mainituista lainoista sai Helsingin kaupungille myönnetyn lainan, koska kaupungin rakennusyritys oli loppuun suoritettu, kokonaisuudessaan ja puolet Osakeyhtiö Helsingin Kansanasunnoille myönnetystä lainasta heti nostaa valtiokonttorista sekä muista lainoista puolet, sittenkun rahatoimikamari oli valtiokonttoriin antanut todistuksen rakennusyritysten alottamisesta. Rakennusyritysten päätyttyä tulisi kaupungin sosialihallitukselta anoa myönnettyjen lainain jäljellä olevan osan maksumääräystä, ja samalla jättää selonteko rakennustyön kulusta ja lopulliset tiedot rakennuskustannuksista. Jos valtioneuvosto myöntyy sosiali-

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 37 §. — [2]) S:n 30. 12 1. §. — [3]) S:n 27. 1. 18 §. — [4]) S:n 31. 8. 23 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 111. [6]) Valt. pöytäk. 24. 11. 11 §.

hallituksen asiassa tekemään esitykseen, saa lainain kolmannen neljänneksen nostaa rakennusten tultua vesikaton alle.

Varain osottaminen Hertonäs gods aktiebolagin velan suorittamiseksi Eteläsuomen voimaosakeyhtiölle. Rahatoimikamari oli ilmoittanut että sittenkun kaupunki oli tullut kaikkien Hertonäs gods aktiebolagin osakkeiden omistajaksi ja ryhtynyt toimiin yhtiön purkamiseksi Eteläsuomen voimaosakeyhtiö, jolle ensinmainittu yhtiö oli velkaa 255,527: 20 markkaa kuuden kuukauden irtisanomisajoin, oli irtisanonut tämän velan maksettavaksi heinäkuussa 1920. Ilmoittaen, että yhtiön muu velka, 911,065: 85 markkaa oli maksettava vuosihaasteajan päättyessä tammikuussa 1921, ehdotti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi Hertonäs gods aktiebolagin Eteläsuomen voimaosakeyhtiölle olevan velan ynnä sille joulukuun 31 päivästä 1919 kertyneen 6 %:n koron suoritukseksi osottaa 263,193 markkaa 1919 vuoden ensimmäisestä obligatiolainasta, sekä että yhtiön muun velan suoritukseen tarvittava määrä on merkittävä 1921 vuoden menosääntöön.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) rahatoimikamarin yllämainittuun esitykseen.

Vekselien tunnustaminen. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä rahatoimikamarin toimenpiteen tunnustaa vekseleitä seuraaviin rahamääriin:

kööpenhaminalaisen toiminimen Bröderne Dahl 37,989: 60 Tanskan kruunulle asettaman kuuden kuukauden vekselin ostettujen vesijohtoputkien maksuksi, minkä vekselin kamari valtuutettiin tarpeen vaatiessa uudistamaan [2]);

kaksi 1,100,000 markan ja 1,000,000 markan määräistä vekseliä kaasulaitoksen Amerikasta tilaamain kivihiilien maksuksi [3]);

Suomen yleisen sähkö osakeyhtiön 32,000 Ruotsin kruunulle asettaman vekselin, joka oli osa sähkölaitokselle toimitetun virranmuuntajan hintaa [4]);

tukholmalaisen herra Vilhelm Jacobsenin 8,859: 04 Ruotsin kruunulle asettaman kuuden kuukauden vekselin sähkölaitoksen ostamain tavarain maksuksi ynnä koron ja diskonttokulujen suoritukseksi [2]).

Teknillisten laitosten muutettu kuoletussuunnitelma. Vuositilintarkastajain vuoden 1917 tilien tarkastuksesta antamassaan kertomuksessa huomautettua, että sotavuosina teknillisiin laitoksiin hankitun kaluston, konelaitteiden y. m. kuoletusta varten olisi laadittava erityinen suunnitelma koroitetuin vuotuisin kuoletusmäärin [5]), ehdotti kaupungin teknillisten laitosten hallitus tämän johdosta antamassaan lausunnossa erinäisiä teknillisten laitosten toimeenpanevien johtajien esittämiä muutoksia tehtäväksi voimassa olevaan kuoletussuunnitelmaan [6]). Kaupunginvaltuuston vuonna 1912 tekemän päätöksen mukaan [7]) oli teknillisten laitosten perustamisarvojen poisto toimitettava siten, että eri laitosten kukin osa kuoletetaan erikseen, jolloin ensinnä n. s. rahaksimuuttoeli romuarvo, nousten yleensä 5 à 10 %:iin perustamisarvosta erotetaan, koska sitä ei poisteta, ennenkuin asianomainen osa julistetaan kelvottomaksi tai muutetaan rahaksi; jäljellä oleva arvo kuoletetaan niiden vuosien kuluessa, joiden katsotaan vastaavan osan elinikää siten, että perustamisarvon jäljellä olevan osan korko ynnä kuoletusmäärä koko kuoletusaikana pysyvät sinällään. Sekä kuoletustaulut että eri osain eliniän on kaupunginvaltuusto vahvistanut. Vaikka oli vaikeata päättää, oliko sota-aikana hankittujen lait-

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 18 §. — [2]) S:n 27. 1. 17 §. — [3]) S:n 27. 10. 21 §. — [4]) S:n 31. 8. 28 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 46 [6]) Valt. pain.asiakirj. n:o 6. — [7]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 141.

teiden kirjanpitoarvo kuoletusajan päättyessä niiden romuarvoa suurempi, kun sitä ei edeltäpäin tunnettu, pitivät johtajat kuitenkin vuositilintarkastajien ehdottamaan suuntaan tehtävää muutosta periaatteellisesti oikeana ja helposti toimeenpantavana, minkä vuoksi he ehdottivat, että 1919 vuoden alusta lisäksi tulevain laitteiden rahaksimuutto- eli romuarvo arvioitaisiin puoleksi vuonna 1912 vahvistetuista arvoista. Edelleen he ehdottivat, että erinäisten laitteiden eliniät lyhennettäisiin, jolloin, jos jäljellä oleva kuoletusaika on viittä vuotta lyhyempi, se olisi tasan jaettava kullekin vuodelle, jotavastoin, jos mainittu aika on pitempi, olisi kuoletus laskettava vahvistetun suunnitelman mukaan kohoavin määrin; jos elinikää on lyhennetty niin paljon, että jonkun osan jo pitäisi olla poistettu, olisi ylimääräisiä poistoja ilman muuta sallittava, jos osa täytyy julistaa kelvottomaksi tai että sen osan uudistaminen, mikä vastaa kuolettamatta olevaa perustamisarvon osaa, saisi merkitä kirjoihin korjaus- ja kunnossapitokustannuksena eikä sitä missään tapauksessa olisi maksettava lainavaroista. Näitä ehdotuksia ja periaatteita olisi sovellettava 1919 vuoden alusta. Näiden muutosten kautta poistomäärät lisääntyisivät siten, että laitteet olisivat kirjoihin merkittyinä romuarvostaan siihen aikaan, jolloin niitä ei enää voida käyttää tarkoitukseensa. Voisi myös asettaa sen vaatimuksen, että kalliimpi hinta, mikä kalliin ajan vallitessa täytyi maksaa, olisi poistettava sen ajan kuluessa, minkä voi edellyttää kuluvan, kunnes säännöllisiin oloihin päästään, mutta tällöin syntyisi suuria vaikeuksia, kun sellaisessa tapauksessa olisi edeltäpäin määrättävä ei ainoastaan se ajankohta, jolloin nämä vakiintuneet olot jälleen saavutettaisiin vaan myöskin se arvo, minkä siihen mennessä tulisi olla poistettu. Yksinkertaisemman menettelyn avulla saavutettaisiin samallainen tulos, jos sodanaikaiset laitteet kuoletettaisiin vuosi vuodelta vähenevin määrin. Jos puolet sodanaikaisen laitteen kustannuksista katsottaisiin vastaavan laitteen pysyväistä arvoa, ja toista puolta pidettäisiin sinä lisäkustannuksena, joka olisi nopeammin kuoletettava ja kuoletusajat olisivat samat, niin tasoittaisivat nämä molemmat toisiaan siten, että vuotuinen kuoletusmäärä olisi koko ajan sama. Kun tämä menettely tietäisi pyrkimistä mainittuun suuntaan, ehdottivat johtajat, että sitä sovellettaisiin 1919 vuoden alusta lähtien hankittuja uusia laitteita kuoletettaessa. Lopuksi huomauttivat he olevan epäedullista, että laitosten uutistyöt tavallisesti kustannetaan noin 50 vuoden kuoletusajoin otetuilla lainavaroilla, vaikka laitosten osat enimmäkseen kuoletettiin tuntuvasti lyhemmän ajan kuluessa, minkä vuoksi he uudelleen viittasivat kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämiskysymyksen yhteydessä tehtyyn ehdotukseen, että teknillisille laitoksille vahvistetut poistoerät olisi eri rahastona säilytettävä kaupunginvaltuuston päätöksestä käytettäväksi mainittujen laitosten uudistus- ja laajennustöihin [1]).

Kehoitettuna tekemään ehdotuksen asiasta oli rahatoimikamari tarkastanut tehdyt ehdotukset ja havainnut uuden kuoletussuunnitelman laadituksi oikeita teoreettisia periaatteita noudattaen, minkä vuoksi kaupunginvaltuuston tulisi ne hyväksyä, kuitenkin vasta 1921 vuoden alusta lähtien, koska se tulisi aiheuttamaan kaasun hinnan korottamisen, jota ei voitu tehdä jo kuluneelta ajalta. Sen lisäksi oli kamari sitä mieltä, että olisi uudelleen otettava harkittavaksi kysymys, eikö teknillisten laitosten vuotuisia kuoletuksia voitaisi koota eri rahastoksi, jonka varat käytettäisiin laitosten uutislaitteisiin ja laajennuksiin.

---

[1]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 201.

Kaupunginvaltuusto päätti[1]):

että 1919 vuoden alusta lisäksi tulevain laitteiden rahaksimuutto- eli romuarvo toistaiseksi arvioidaan puoleksi kaupunginvaltuuston joulukuun 10 p:nä 1912 vahvistamista arvoista;

vesijohtolaitokseen nähden: että vesijohtolaitoksen Vanhassakaupungissa vielä jäljelläolevain laitosten, jotka on määrätty kuoletettaviksi 50 vuoden kuluessa, arvo on kuoletettava 10 vuoden kuluessa sekä, että suunnitellut uudet selkeytysaltaat on kuoletettava 30 vuoden kuluessa ollen niiden rahaksimuuttoarvo 5 %;

kaasulaitokseen nähden: että tehdasrakennukset on kuoletettava 30 vuodessa, kaasun jäähdytys ja pesukojeet 10 vuodessa, kaasun puhdistuskojeet 15 vuodessa sekä puukaasun valmistusuunit, puristinlaite ja kalusto 10 vuodessa;

sähkölaitoksen 1919 vuoden alusta lähtien hankittuihin uutislaitteisiin nähden: että turbogeneraattorit ja höyrykattilat on kuoletettava 10 vuodessa, akkumulaattorit 8 vuodessa, muuntajat ja muut sähkökoneet 10 vuodessa sekä kaapeliverkko ja jakelujohdot 20 vuodessa;

niihin sähkölaitoksen osiin nähden, joille kuoletussuunnitelmaa ei ollut olemassa: että katuvalaistuslaitteiden elinkausi lasketaan 10 vuodeksi ja rahaksimuuttoarvo 9 %, sekä köysiradan hiilen kuljetusta varten 5 vuodeksi ja rahaksimuuttoarvo 10 %;

että näitä periaatteita on sovellettava sekä laitosten jo valmiiden että lisäksi tulleiden osain kuolettamiseen 1921 vuoden alusta; sekä

1921 vuoden alusta lisäksi tulleet osat on kuoletettava samoin pysyvin määrin kunakin vahvistetun kuoletusajan vuonna.

Edellämainitun rahaston perustamiseen nähden päätti kaupunginvaltuusto määräämättä lopullista kantaansa asiassa, kehoittaa rahatoimikamaria antamaan valtuustolle selvityksen semmoisen ehdotuksen toteuttamisen taloudellisesta kantavuudesta ja rahataloudellisista seurauksista.

Takaus rakennuslainoista. Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen anottua, että kaupunki sitoutuisi takaukseen 4,000,000 markan konttokuranttilainasta, jonka yhtiö aikoi ottaa Pohjoismaiden yhdyspankista rakennuslainana, päätti[2]) kaupunginvaltuusto, että kaupunki sitoutuu takuuseen mainitusta lainasta, ja kehottaa rahatoimikamaria ryhtymään tästä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Takuu hätäapukomitealle. Kaupunginvaltuusto valtuutti[3]) rahatoimikamarin menemään enintään 500,000 markan määräiseen takaukseen siitä, että ne hankintasopimukset täytetään, joita hätäapukomitea työn hankkimiseksi kaupungin hätäaputyöläisille tekee sotaministeriön intendenttiviraston kanssa.

Takuu raitiovaunuhankintasopimuksesta. Kaupunginvaltuusto päätti[4]) hyväksyä rahatoimikamarin toimenpiteen velvoittaa kaupunki takaamaan enintään 25,000 dollarin määrän rahti- ja muita kuljetuskuluja, jotka Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö tehdyllä välikirjalla on sitoutunut tilaamistaan 20 raitiovaunusta maksamaan International General Electric Company Inc., Scenectade, New-York, toiminimelle.

Halkokonttorin luotto. Kaupunginvaltuusto päätti[5]), että kaupungin halkokonttorin kaupungin kassassa nauttima luotto on toistaiseksi rajoitettava 20,000,000 markkaan.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 33 §. — [2]) S:n 19. 5. 33 §. — [3]) S:n 10. 11. 11 §. — [4]) S:n 27. 1. 16 §. — [5]) S:n 18. 2. 11 §.

Sittemmin päätti[1]) kaupunginvaltuusto myöntää halkotoimikunnalle 5,000,000 markan lisäluoton, jotavastoin valtuusto jätti kysymyksen suuremman luoton myöntämisestä toimikunnalle siksi kunnes valiokunta, joka oli asetettu selvittämään kysymystä voiko, ja millä tavoin, kaupunki harjoittaa halonhankintaa kunnallisasetuksen puitteissa, oli antanut lausuntonsa.

Luotto elintarvetoimikunnalle. Rahatoimikamari ilmoitti kaupungin kassan rasittuneen tilan johdosta sopineensa elintarvetoimikunnan kanssa siitä, että toimikunta erinäisistä pankkilaitoksista omiin nimiinsä ottaisi kaikkiaan 5,000,000 markan lainan, josta kamari kaupungin puolesta oli sitoutunut takuuseen, jota vastoin toimikunta, niin kauan kuin se käytti mainittua lainaa, ei olisi oikeutettu käyttämään luottoa kaupungin kassassa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) rahatoimikamarin toimenpiteen.

Kaupungin osallisuus huviveron tuottamaan tuloon. Budjettikäsittelyn yhteydessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto valtioneuvostolle tehdä sen suuntaisen esityksen, että kaupunki pääsisi osalliseksi huviveron tuottamasta tulosta.

Tuulaakimaksun laskuperuste. Vaaditussa lausunnossa ehdotti [4]) kaupunginvaltuusto, että tuulaakimaksu Helsingin kaupungissa myöskin 1920 vuoden umpeen mentyä, siksi kunnes toisin määrätään, laskettaisiin 2 %:ksi tullimaksusta.

Sähkölaitoksen mittarin vuokrat. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksen sähkömittarien laitokselle aiheuttamien suurten kustannusten johdosta saada 1921 vuoden alusta kantaa mittarin vuokraa kuluttajilta, epäsi [5]) kaupunginvaltuusto.

Tarpeellisten tavarain ja valuuttain hankinta. Budjettikäsittelyn yhteydessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto kehottaa kaupungin johto- ja lautakuntia sekä laitoksia jättämään tarvittavain tavarain ja valuuttain hankinnan siksi, kunnes odotettavana oleva hintain laskeuminen on tapahtunut.

Kunnallisten viranpitäjäin kalliinajanlisäykset. Myöntäessään [6]) korotettuja kalliinajanlisäyksiä kaupungin viranpitäjille antoi kaupunginvaltuusto samalla palkkalautakunnan toimeksi laatia ehdotuksen kunnallisten viranpitäjäin palkkaetujen sekä kunnallisten eläkkeiden järjestämiseksi, jonka asian käsittelyyn lautakunnassa saisivat äänioikeudetta ottaa osaa niin monet Helsingin kaupungin virkamiesten yhdistyksen ja muiden mainittuun yhdistykseen kuulumattomien viranpitäjien edustajat, kuin lautakunta katsoisi sopivaksi määrätä. Tämän johdosta ja palkkalautakunnan neuvoteltua löytyväin kunnallisten viranpitäjäin yhtymäin edustajien kanssa teki lautakunta kaupunginvaltuustolle ehdotuksen muutetuiksi määräyksiksi [7]) kalliinajanlisäysten maksamisesta, joka sisälsi m. m. prosentittaisen kalliinajanlisäyksen korottamisen nykyisistä 75 %:sta 125 %:in pohjapalkasta ja perheenelatusapumaksun korottamisen 60:stä 120 markkaan. Pienin muutoksin hyväksyi [8]) kaupunginvaltuusto seuraavat:

»Helsingin kaupungin viranpitäjille maksettavia kalliinajanlisäyksiä koskevat määräykset.

1) Kaupungin menosääntöön merkityn, päätoimena olevan viran pitäjällä, kuitenkin lukuunottamatta viranpitäjää, joka on välikirjan nojalla määräajaksi ottanut viran hoitaakseen, on oikeus kesäkuun 1 p:stä 1920 lu-

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 32 §. — [2]) S:n 28. 9. 33 §. — [3]) S:n 30. 12. 1 §. — [4]) S:n 15. 6. 13 §. — [5]) S:n 24. 11. 27 §. — [6]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 57. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22. — Valt. pöytäk. 15. 6. 36 §.

kien toistaiseksi saada kalliinajanlisäystä, jota maksetaan osin vakinainen määrä, osin prosentittainen lisäys, osin myös perheenelatusapumaksuna sillä tavoin kuin alempana sanotaan:

a) Vakinainen määrä, samansuuruinen kaikille, on 400 markkaa kuukaudessa, kuitenkin niin että, jos palkkaan sisältyy luontoisetujakin, palkkalautakunnan asia on määrätä, minkä verran vakinaisesta määrästä on niiden osalta vähennettävä.

b) Prosentittainen lisäys luetaan 125 prosentiksi virasta kaupungin menosääntöön numerolleen merkityn käteisen alkupalkan ynnä määrävuosien palveluksesta saadun ikäkorotuksen määrästä.

c) Perheenelatusapumaksua annetaan siinä tapauksessa, että viranpitäjällä, paitsi itseään, on elätettävänä useampia kuin yksi henki ja luetaan kunkin lisäksi olevan hengen osalle 120 markkaa kuukaudessa. Elatusvelvollisuuden laajuuteen nähden sovelletaan yleisen lain säännöksiä, kuitenkin siten, että elatusvelvollisuus lapsiin nähden lakkaa vasta näiden täytettyä 18 vuotta ja että palkkalautakunnalla on oikeus hellittävissä tapauksissa harkinnan mukaan myöntää elatusapumaksua muunkin viranpitäjälle läheisen henkilön osalta.

2) Virka, jota on pidettävä sivutoimena, tuottaa oikeuden ainoastaan prosentittaiseen kalliinajanlisäykseen, lukien 100 prosenttia 1 kohdan b) momentissa mainitusta palkasta, ollen kuitenkin palkkalautakunta oikeutettu virasta, jota ei voi pitää varsinaisena päätoimena, mutta joka kuitenkin tuntuvassa määrässä vaatii osakseen hoitajansa työvoiman, harkinnan mukaan antamaan, paitsi sivutoimesta tulevaa prosentittaista lisäystä, myöskin osan kalliinajanlisäyksen vakinaisesta määrästä.

3) Yhteismäärärahoista palkatuille viranpitäjille määrää kalliinajanlisäyksen palkkalautakunta asianomaisen viranomaisen esityksestä, ollen lautakunnan siinä katsottava, että semmoiselle viranpitäjälle tuleva palkka ja kalliinajanlisäys yhteensä ovat kohtuullisessa suhteessa kaupungin menosääntöön merkityistä viroista maksettaviin palkkaetuihin.

4) Niiden kunnallisten laitosten viranpitäjät, joille kaupunginvaltuusto on 1918 vuoden yleisen palkanjärjestelyn jälkeen vahvistanut korotetut palkkasäännöt, saavat pohjapalkkaa ja ikäkorotusta uuden palkkasäännön, mutta tässä säädettyjä kalliinajanlisäyksiä 1919 vuoden menosäännön palkkamääräin mukaan.

Kuitenkin tulee niiden palkkaryhmäin, joihin nähden kaupunginvaltuusto tai palkkalautakunta on päättänyt, että ne saavat kalliinajanlisäystä korotetulle pohjapalkalle, edelleenkin saada nauttia tätä etua.

5) Jos sekä mies että vaimo ovat kaupungin palveluksessa, tulee näiden määräysten mukaista kalliinajanlisäystä ainoastaan sille aviopuolisoista, joka nauttii suurempaa palkkaa, jota vastoin toisen aviopuolison kalliinajanlisäys luetaan kaupunginvaltuuston marraskuun 12 p:nä 1919 vahvistamain perusteiden mukaan.

6) Viranpitäjät, joille palkkalautakunta on sen käytettäväksi ylimääräisten kalliinajanlisäysten myöntämiseen annetuista määrärahoista osoittanut tuollaisen ylimääräisen lisäyksen, eivät kuitenkaan saa näiden perusteiden mukaista korotettua kalliinajanlisäystä, siinä tapauksessa että parannetut palkkaedut tai ylimääräiset kalliinajanlisäykset nousevat samaan taikka suurempaan määrään kuin heille tulisi nyt päätetyn korotuksen johdosta, jota vastoin, jos ne ovat korotettuja kalliinajanlisäysmääriä vähemmät, viranpitäjä saa sen määrän, millä uudet kalliinajanlisäykset ylittävät paran-

netut palkkaedut tai ylimääräisen kalliinajanlisäyksen. Jos tämän säännön soveltaminen tuottaisi ilmeistä vääryyttä joillekin viranpitäjille, tulee palkkalautakunnan säännöstä poikkeamalla oikaista asia.»

Vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitos oikeutettiin 85,000, 115,000 ja 200,000 markalla ylittämään mainituille laitoksille kalliinajanlisäyksiä varten myönnetyt määrärahat, minkä ohessa kaupungin virkamiesten ja palveluskunnan kalliinajanlisäyksiä varten myönnetty määräraha saataisiin ylittää 2,120,000 markalla.

5 kohdan määräys muutettiin[1]) sittemmin erinäisten kansakoulunopettajattarien tekemästä anomuksesta siten, että myöskin viranpitäjän vaimo, joka oli kaupungin palveluksessa, saisi kalliinajanlisäystä samojen perusteiden mukaan kuin muutkin kunnalliset viranpitäjät.

Sittenkun erinäiset kaupungin palveluksessa olevain henkilöiden yhtymät olivat anoneet korotettujen kalliinajanlisäysten saamista, päätti[2]) kaupunginvaltuusto, että yllämainittujen kunnallisille viranpitäjille maksettavia kalliinajanlisäyksiä koskevien määräysten 1 kohdassa mainittu vakinainen kalliinajanlisäys joulukuulta 1920 sekä tammi- ja helmikuulta olisi 650 markkaa kuukaudessa sekä että tästä johtuva lisämeno vuodelta 1920, 440,000 markkaa, maksetaan vuoden tilierotuksesta.

Kunnallisten viranpitäjäin palkanjärjestely. Sittenkun palkkalautakunta oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen[3]) palkanjärjestelykomitean asettamisesta, jonka tulisi laatia ehdotus kaupungin menosääntöön merkittyjen viranpitäjäin pohjapalkkain uudesti järjestämiseksi, sekä sittenkun myöskin erinäiset kunnallisten viranpitäjäin yhtymät olivat anoneet[4]) palkkaetujen parantamista ja samalla esittäneet, että palkanjärjestelyehdotus laadittaisiin yksissä neuvoin viranpitäjäin edustajain kanssa, päätti[5]) kaupunginvaltuusto epäämällä ehdotuksen palkanjärjestelykomitean asettamisesta oikeuttaa palkkalautakunnan asettamaan kunnallisten viranpitäjäin palkanjärjestelyehdotusta laatimaan asiantuntevan, jäävittömän henkilön ja tämän palkkaamiseksi ynnä muiden tästä johtuvain menojen suorittamiseksi vuoden tilierotuksesta myöntää tilityksen ehdolla 10,000 markkaa. Samalla valitsi valtuusto mainittua asiantuntijaa valitsemaan ja palkanjärjestelyehdotusta tarkastamaan palkkalautakunnan lisäjäseniksi filosofiantohtori H. Ramsayn, pankinjohtaja F. Hallion ja filosofiantohtori J. Ailion. Lopuksi kehotti valtuusto palkkalautakuntaa suomaan kaupungin viranpitäjille tilaisuuden edustajiensa kautta ottaa osaa asian käsittelyyn kuitenkin äänioikeudetta.

Kaupungin viranpitäjäin eläkeperusteet. Kaupunginvaltuustolle osotetussa esityksessä ehdotti suomenkielisten kansakoulujen opettajaliitto, että ikäraja, 63 vuotta, vastoin kansakouluasetusta olevana poistettaisiin eläkeperusteista, mikäli se koski kansakouluopettajistoa, ja että kansakoulunopettajat saisivat oikeuden täysiin eläke-etuihin kaupungin kansakouluissa tai kasvatuslaitoksissa palveltuaan nuhteettomasti 30 vuotta, ikävuosiin katsomatta.

Kaupunginvaltuusto päätti[6]) olla ottamatta esitystä huomioon.

Viranpitäjäin oikeus virkalomansa aikana nauttia luontoisetuja. Koska kaupunginvaltuusto oli sairaalaylihallituksen esityksestä oikeuttanut sairaalain hoito- ja palvelushenkilökunnan virkalomansa aikana vuosina 1918

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 12. 22 §. — [2]) S:n 15. 12. 28 §. — [3]) S:n 27. 10 33 §. — [4]) S:n 10. 11. 36 §. — [5]) S:n 24. 11. 31 §.— [6]) S:n 21. 4. 43 §.

ja 1919 kantamaan $^2/_3$ ruokarahoistaan, jota vastoin tämä etu 1920 vuoden virkaloman aikana oli maksettu täyteen määräänsä, ja kun siis voitiin katsoa kaupunginvaltuuston periaatteessa ratkaisseen asian, esitti palkkalautakunta, että ne viranpitäjät, jotka palvelusehtojen mukaan saivat vapaan ruuan, oikeutettaisiin virkalomansa aikana saamaan, jos luopuvat mainituista luontoiseduista, menosäännön mukaiset täydet ruokarahansa. Palkkalautakunnan ehdotus hyväksyttiin [1]) sovellettavaksi 1921 vuoden alusta.

Oikeus saada maksutonta sairaanhoitoa kaupungin sairaaloissa. Eräs sairaalaylihallituksen esitys sairaalain viranpitäjäin oikeuttamisesta sairautensa aikana saamaan maksuttoman sairaanhoidon kaupungin sairaaloissa palautettiin [2]) ylihallitukselle jota kehotettiin tekemään uusi ehdotus, jossa erinäiset ehdotuksessa ilmenneet epäjohdonmukaisuudet oli poistettu.

Kansanlastentarhain opettajattarien oikeus sairauden tähden saamansa virkavapauden aikana nauttia palkkaa. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) oikeuttaa kansanlastentarhain opettajattaret, kun he ovat lääkärintodistuksella vahvistetun sairauden tähden estyneet virkaansa hoitamasta ja viransijainen täytyy hankkia, enintään kahden kuukauden aikana kantamaan täydet palkkaetunsa, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen kuluvaksi vuodeksi käyttövaroistaan osoitti 10,000 markkaa.

Lastentarhanopettajattarien eläkemaksut. Lastentarhanopettajattarien eläkkeen korottamiseksi 2,000 markkaan, lisäeläke lukuun otettuna, oli kansanlastentarhain johtokunta esittänyt, että yksityiskoulujen eläkekassaan suoritettavat maksut 1921 vuoden alusta maksettaisiin neljännessä luokassa, jossa tapauksessa kaupungin menosääntöön tätä tarkoitusta varten merkitty määräraha olisi korotettava 10,000:stä 35,000:een markkaan. Kaupunginvaltuusto epäsi [4]) esityksen.

Anomus täyden kiinteän kalliinajanlisäyksen saamisesta. Sittenkun raastuvanoikeuden seitsemännen ja kahdeksannen osaston ylimääräiset oikeusneuvosmiehet O. Ekman, O. Ehrström, Hj. Furuhjelm ja G. Lagerblad olivat kaupunginvaltuustolta anoneet täyden kalliinajanlisäyksen saamista, koska heidän virkansa siitä lähtien kun ne perustettiin, olevien olojen johdosta, ovat olleet niin paljotöisiä, ettei niitä voi pitää sivutoimina, ilmoitti palkkalautakunta myöntäneensä heille paitsi prosentittaista kalliinajanlisäystä puolet kiinteästä lisäyksestä eli 200 markkaa kuukaudessa. Näin ollen ei [5]) kaunginvaltuusto ottanut huomioon hakijain anomusta.

Oikeus lahjapalkkioon ja kalliinajanlisäykseen nähden saada ottaa lukuun viakasivutulonsa. Maistraatin oikeusneuvosmies E. Gottlebenin ja maistraatinsihteeri I. Björlinin anottua saada lahjapalkkiota [6]) ja prosentittaista kalliinajanlisäystä varten ottaa lukuun virkasivutulonsa päätti [7]) kaupunginvaltuusto, epäämällä anomuksen muilta kohdin, vuonna 1920 myöntää hakijoille prosentittaista kalliinajanlisäystä heidän virkasivutulojensa laskettuun nettomäärään, jolloin oikeusneuvosmies Gottlebenin mainittu kalliinajanlisäys vahvistettiin 13,800 markaksi ja maistraatinsihteeri Björlinin kalliinajanlisäys 14,400 markaksi, kuitenkin sillä ehdolla, että, jos hakijain virkasivutulot niiden laskemisen perusteena olevain säännösten muuttumisen johdosta vuoden varrella kohoavat, myönnetyt kalliinajanlisäykset lakkaa-

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 10. 29 §; vert. tätä kert. siv. 62. — [2]) Valt. pöytäk. 24. 11. 26 §. — [3]) S:n 15. 6. 44 §. — [4]) S:n 15. 12. 14 §. — [5]) S:n 15. 6. 60 §. — [6]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 57. — [7]) Valt. pöytäk. 18. 2. 22 §.

vat. Lisäksi määrättiin päätöksestä aiheutuva lisämeno, 8,850 markkaa, suoritettavaksi menosääntöön merkitystä kalliinajanlisäysmäärärahasta

Henkilökohtainen palkanlisäys erinäisille raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijoille. Kaupunginvaltuusto myönsi[1]) raastuvanoikeudessa palveleville kaupunginpalvelijoille T. W. Björkille, A. A. Nybergille ja A. E. Sandströmille kullekin 100 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen kuukaudessa 1920 vuoden alusta lukien, kuitenkin sillä nimenomaisella ehdolla, että tämä palkanlisäys ei oikeuta saamaan korotettua kalliinajanlisäystä, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen osoitti kuluvaksi vuodeksi 3,600 markkaa suoritettavaksi määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Kaupunginvaltuuston notaarin palkanlisäys. Kaupunginvaltuusto myönsi[2]) valtuuston kanslian notaarille, K. V. Puuskalle 6,000 markan vuotuisen henkilökohtaisen palkanlisäyksen, tammikuun 1 p:stä lukien, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen osoitti 6,000 markkaa määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Rahatoimikamarin sihteerien palkkaedut. Kaupunginvaltuusto päätti[3]) että rahatoimikamarin sihteerin lakitieteenkandidaatti E. Cavoniuksen palkka on marraskuun 1 p:stä 1919 lukien oleva 15,000 markkaa vuodessa, paitsi säädettyä kalliinajanlisäystä, minkä ohessa tästä päätöksestä aiheutuva lisämeno suoritettaisiin menosääntöön kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten merkitystä määrärahasta.

Kaupunginvaltuusto oikeutti[3]) rahatoimikamarin v. t. teknillisen apulaissihteerin K. Hård af Segerstadin, marraskuun 1 p:stä 1919 lukien kantamaan palkan, mikä vastaa hänellä kaupungin arkkitehdin virasta olevaa 12,500 markan pohjapalkkaa ynnä 2,400 markan ikäkorotusta 10 vuoden palveluksesta, sekä voimassa olevain perusteiden mukaista kalliinajanlisäystä perheenelatusavustuksineen. Samalla määräsi valtuusto, että tästä päätöksestä johtuva meno, mikäli se ylittää menosääntöön kamarin teknillisen apulaissihteerin palkkaamiseksi merkityn määrärahan, on suoritettava menosääntöön kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten merkitystä määrärahasta.

Rahatoimilaitoksen menosääntö. Rahatoimilaitoksen[4]) uudelleen järjestämistä koskevan päätöksensä yhteydessä vahvisti[5]) kaupunginvaltuusto alempanaolevan rahatoimilaitoksen palkkasäännön, kuitenkin niin, että sitä, mikäli se koskee kaupungin johtajaa, molempia avustavia kaupungin johtajia ja asiamiestä, ei ole pidettävä lopullisesti vahvistettuna, vaan otetaan uudelleen harkittavaksi ennen näiden toimihenkilöiden vaalin toimittamista.

Rahatoimikamarin, sen kanslian ja konttorin palkkasääntö.

Rahatoimikamari.

1 kaupunginjohtaja	Smk.	60,000: —
1 kanslianjohtaja	»	42,000: —
1 rahatoimenjohtaja	»	42,000: —
3 jäsentä, kukin 40: — kultakin kokoukselta	»	12,000: —

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 15 §. — [2]) S:n 15. 6. 61 §. — [3]) S:n 11. 2. 22 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 177 [5]) Valt. pöytäk. 13. 10. 7 §.

Rahatoimikamarin kanslia.

3 sihteeriä, kukin 16,000: —	Smk.	48,000: —
1 notaari	»	10,000: —
1 reistraattori	»	4,800: —
4 kanslistia, kukin 4,200: —	»	16,800: —
Palkkio kirjaston hoidosta	»	1,200: —
1 vahtimestari	»	4,000: —
2 vahtimestariapulaista, kukin 3,000: —	»	6,000: —
Tilapäisten apulaisten palkkaukseen	»	18,000: —

Rahatoimikamarin konttori.

Kamreeriosasto.

1 kaupunginkamreeri	Smk.	16,000: —
1 apulaiskamreeri	»	14,000: —
1 vanhempi kaupunginkirjanpitäjä	»	12,000: —
4 nuorempaa s:n, kukin 9,000: —	»	36,000: —
3 ekspeditööriä, kukin 6,000: —	»	18,000: —
6 konttorikirjuria, kukin 4,200: —	»	25,200: —

Kassaosasto.

1 kaupunginkassanhoitaja	Smk.	15,000: —
1 apulaiskassanhoitaja	»	10,000: —
1 s:n	»	9,000: —
1 konttorikirjuri	»	4,200: —

Asiamiesosasto.

1 asiamies	Smk.	15,000: —
1 rahainperijä	»	6,000: —
1 konttorikirjuri	»	4,200: —
2 vahtimestaria, kumpikin 4,000: —	»	8,000: —
1 vahtimestariapulainen	»	3,000: —
Yhteensä	Smk.	460,400: —

Koska sittemmin havaittiin, ettei rahatoimikamarin uudelleen järjestelyä voitu suorittaa 1921 vuoden alusta, määräsi[1]) kaupunginvaltuusto rahatoimilaitoksen määrärahat menosäännössä edellyttämällä, että aikaisempaa palkkasääntöä sovellettiin vuoden alkupuoliskolla ja uutta palkkasääntöä vuoden jälkipuoliskolla.

Evätty anomus palkkaetujen parantamisesta. Sittenkuin kaupunginvaltuusto vuonna 1919 oli vahvistanut rahatoimikonttorille[2]) uuden palkkasäännön sekä korotettuja kalliinajanlisäyksiä myöntäessään kahdessa tilaisuudessa päättänyt, ettei näitä annettaisi niille viranpitäjille, joiden palkkaetuja oli 1918 vuoden yleisen palkanjärjestelyn jälkeen parannettu, jos parannetut palkkaedut nousivat samaan tai suurempaan määrään, kuin heille tulisi

[1]) Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §; ks. valt. pain. asiakirj. n:o 37. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 62.

ainoastaan korotettujen kalliinajanlisäysten johdosta[1]), olivat erinäiset konttorin viranpitäjät anoneet, että heidän kalliinajanlisäyksensä laskettaisiin uuden palkkasäännön mukaan, niinkuin oli tehty erinäisissä muissa laitoksissa, joille uusi palkkasääntö oli vahvistettu.

Vaaditussa lausunnossaan lausui palkkalautakunta vastustaneensa rahatoimikonttorin uuden palkkasäännön vahvistamista ja olleensa sitä mieltä, että sen sijaan tarpeellinen rahamäärä olisi annettava lautakunnan käytettäväksi ylimääräisiksi kalliinajanlisäyksiksi tarpeen mukaan. Nämä ylimääräiset lisäykset oli luettu sisältyviksi uusiin kalliinajanlisäyksiin siten, että niitä oli annettu asianomaisille viranpitäjille ainoastaan siltä osalta, millä vanhojen palkkojen ja uusien kalliinajanlisäysten yhteenlaskettu määrä ylitti uusien palkkojen ja vanhojen kalliinajanlisäysten yhteenlasketun määrän, paitsi erinäisissä tapauksissa, milloin lautakunta tarkan selvityksen pohjalla ja lisätyöstä oli oikeuttanut sellaiset viranpitäjät saamaan kalliinajanlisäysten täyden määrän sisältävän palkanparannuksen. Lautakunta katsoi, että samaa menettelyä olisi noudatettava rahatoimikonttorin viranpitäjiin nähden, minkä vuoksi lautakunta oli sitä mieltä, etteivät hakijat olleet esittäneet päteviä syitä anomuksensa tueksi.

Rahatoimikamari puolsi anomusta ja ehdotti, että rahatoimikonttorin viranpitäjät oikeutettaisiin kantamaan pohjapalkkaa 1919 vuoden palkkasäännön mukaan vahvistettuine kalliinajanlisäyksineen siitä lähtien, kun nämä ovat olleet voimassa, minkä ohessa v. t. kaupunginkamreeri S. Ehrstedtille olisi myönnettävä vuotuinen 6,000 markan palkanlisäys, minkä kautta hänen palkkansa olisi oikeassa suhteessa konttorin muiden viranpitäjien palkkaetuihin.

Kaupunginvaltuusto epäsi[2]) anomuksen.

V. t. kaupunginkamreerin palkkion korotus. Rahatoimikamarin esityksen v. t. kaupunginkamreerin S. Ehrstedtin palkan korottamisesta 40,000 markkaan kesäkuun 1 p:stä lukien, koska m. m. apulaiskaupunginkamreeri kalliinajanlisäysten kohottua oli saanut suuremman palkan kuin ensinmainittu, oli kaupunginvaltuusto[3]), odottaessaan rahatoimikamarin lausuntoa v. t. kaupunginkamreeri Ehrstedtin jättämän erohakemuksen johdosta, toistaiseksi ottamatta huomioon.

V. t. kaupunginkamreerin ja v. t. apulaiskaupunginkamreerin palkkaedut. Rahatoimikamarin ilmoitettua myöntäneensä apulaiskaupunginkamreerille O. Paldanille ja vanhemmalle kaupunginkirjanpitäjälle P. J. Björkille, jotka kaupunginvaltuusto elokuun 31 p:nä oli määrännyt viransijaisina hoitamaan, edellisen kaupunginkamreerin- ja jälkimmäisen apulaiskaupunginkamreerin virkaa, näiden virkain vakinaisille pitäjille budjettiin merkityt palkkamäärät, elokuun 1 p:stä lukien, sekä sen ohessa myöntäneensä ensinmainitulle vuotuista ylimääräistä palkkiota 900 markkaa, eli apulaiskaupunginkamreerille ikäkorotuksineen ja kaupunginkamreerille ilman ikäkorotuksia tulevan palkan välisen eron, päätti[4]) kaupunginvaltuusto hyväksyä kamarin toimenpiteet ja mainitun palkkion suoritettavaksi rahatoimikonttorin ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta.

Korkeasaaren intendentin palkanlisäys. Kaupunginvaltuusto päätti[5]) Korkea- ja Seurasaaren intendentin, filosofianmaisteri R. Palmgrenin palkan, kesäkuun 1 p:stä lukien, 1,500 markaksi kuukaudessa, minkä ohessa valtuusto käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen osoitti 4,900 markkaa.

[1]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 54 ja 55. — [2]) Valt. pöytäk. 18. 2. 20 §. — [3]) S:n 15. 6. 75 §. — [4]) S:n 13. 10. 9 §. — [5]) S:n 15. 6. 56 §.

Palkkioiden ja päivärahan korottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti[1]), että kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain vuosipalkkio korotetaan 1,000 markkaan 1920 vuoden alusta lukien ja puheenjohtajan vuosipalkkio 1,400 markkaan, että inventtaajain päiväraha on vuonna 1920 60 markkaa matkapäivältä, minkä ohessa valtuusto myönsi 3,500 markan lisäyksen vuoden tilierotuksesta tästä aiheutuvan lisämenon suorittamiseksi.

Korotettuja pohjapalkkoja verotusvalmistelukunnan viranpitäjille. Verotusvalmistelukunnan esityksen johdosta valmistelukunnan puheenjohtajan sekä ensimmäisen ja toisen sihteerin pohjapalkkain korottamisesta päätti[2]) kaupunginvaltuusto mainittujen viranpitäjäin pohjapalkat, heinäkuun 1 p:stä lukien, 15,000, 12,000 ja 9,000 markaksi sekä kalliinajanlisäyksen luettavaksi näille pohjapalkoille vahvistettujen perusteiden mukaan, ja osoitti valtuusto sen ohessa tähän tarkoitukseen tarpeellisen 5,250 markan suuruisen lisämäärärahan uusien virkojen perustamista y. m. varten myönnetystä määrärahasta.

Korotettuja palkkoja rakennustarkastuskonttorin viranpitäjille. Kaupunginvaltuusto päätti[3]) että rakennustarkastuskonttorin viranpitäjäin pohjapalkat, kesäkuun 1 p:stä lukien, olisivat: rakennustarkastajan 15,000, rakennusinsinöörin 11,700, valvojan 10,000, kanslistin 3,600 sekä apulaiskanslistin ja vahtimestarin 2,250 markkaa, sekä että kolmen ensinmainitun viranpitäjän matkarahat pysytetään, mutta rakennustarkastajan henkilökohtainen palkanlisäys, 1,400 markkaa poistetaan, minkä ohessa kaupunginvaltuusto tästä johtuviin vuodelta 1920 tarpeellisiin 7,315 markan suuruisiin lisäkustannuksiin myönsi mainitun määrän määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Huoneenvuokralautakuntain uusi palkkasääntö. Kaupunginvaltuusto vahvisti[4]) seuraavan:

Huoneenvuokralautakunnan palkkasäännön.

Puheenjohtaja	Smk.	10,800: —
Sihteeri	»	10,800: —
Kanslisti	»	8,400: —
Kanslia-apulainen	»	8,400: —
Vahtimestari	»	4,200: —

Jäsenten palkkio vahvistettiin 35 markaksi kokoukselta, minkä ohessa valtuusto päätti 1921 vuoden menosääntöön merkittäväksi 4,800 markan määrärahan tilapäisen kanslia-apulaisen palkkaamista varten.

Asunnonvälitystoimiston uusi palkkasääntö. Kaupunginvaltuusto päätti[4]) hyljätä tehdyn ehdotuksen asunnonvälitystoimiston uudeksi palkkasäännöksi.

Henkikirjoittajalle tulevan korvauksen korottaminen. Kaupunginvaltuusto korotti[5]) henkikirjoittajalle avustuksesta kruununverojen kannannassa tulevan korvauksen 500:stä[6]) 1,500 markkaan, 1920 vuoden alusta lukien, sekä osoitti tähän tarkoitukseen 1,000 markkaa määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 16 §. — [2]) S:n 15. 6. 54 §. — [3]) S:n 15. 6. 67 §. — [4]) S:n 10. 11. 20 §. — [5]) S:n 31. 8. 27 §. — [6]) Ks. 1907 vuod. kert. siv. 108.

Raittiuslautakunnan menosäännön vahvistaminen. Kaupunginvaltuusto vahvisti [1]) seuraavan:

Raittiuslautakunnan menosäännön.

Lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot.....	Smk.	5,100: —
Sihteeri.....	»	12,000: —
Kolme raittiusvalvojaa, kukin 18,000: —	»	54,000: —
Valistustoiminta, toimisto ja tarverahat	»	28,000: —
Yhteensä	Smk.	99,100: —

Muist. Sihteerit ja valvojat eivät nauti kalliinajanlisäystä.

Lautakunnan menoihin vuonna 1920 myönsi kaupunginvaltuusto vuoden tilierotuksesta 16,600 markan määrärahan sekä osoitti majoituslautakunnan huoneiston lautakunnan virkahuoneistoksi.

Kunnallisten työväenasuntojen tulo- ja menosääntö. Sittenkun sosialilautakunnan hallintojaosto oli ilmoittanut 1920 vuoden alussa vastaanottaneensa uudet, korttelissa n:o 556 Kangasalantien tonteilla n:oilla 45—49 Vallilassa olevat työväenasunnot, päätti [2]) kaupunginvaltuusto vahvistaa mainittujen kiinteistöjen 1920 vuoden tulo- ja menosäännön, jonka mukaan oli tuloja 100,625 markkaa ja menoja 17,800 markkaa, sekä osoitti viimemainitun määrän käyttövaroistaan vuoden menoja varten.

Poliisilaitoksen 1920 vuoden väliaikainen menosääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli Uudenmaan läänin maaherran välityksellä saanut tiedokseen valtioneuvoston joulukuun 10 p:nä 1919 Helsingin kaupungin poliisilaitokselle vuodeksi 1920 vahvistaman menosäännön, havaitsi [3]) valtuusto asiaa käsitellessään, ettei puheenalainen, 7,832,200 markkaan päättyvä menosääntö aiheuttanut huomautusta valtuuston puolelta, minkä vuoksi se velvoitti kaupungin $^2/_7$:lla ottamaan osaa vastamainitun menomäärän suoritukseen. Valtioneuvoston yllämainitun päätöksen mukaan tulisi kaupungin kuitenkin tämän lisäksi samassa suhteessa ottaa osaa myöskin vuonna 1920 poliisilaitoksen sekä vakinaisille että ylimääräisille viranpitäjille maksettaviin perheenelatusmaksuihin, mutta, kun kaupungille ei ollut suotu tilaisuutta antaa lausuntoa viimemainitun apumaksun suorituksesta, päätti valtuusto ilmoittaa, ettei kaupunki katsonut olevansa velvollinen ottamaan osaa puheenalaisten apumaksujen suoritukseen.

Poliisimiehistön palkkaetujen korotus. Vaadituksi lausunnoksi Helsingin kaupungin poliisimiehistön valtioneuvostolle tekemän anomuksen johdosta heidän palkkojensa korottamisesta 600 markalla kuukaudessa ilmoitti [4]) kaupunginvaltuusto kaupungin puolestaan suostuvan säädetyssä suhteessa ottamaan osaa sen lisämäärärahan suoritukseen, minkä valtioneuvosto harkintansa mukaan myöntää puheenalaisten virkailijain palkkojen parantamiseksi, kuitenkin sillä edellytyksellä, ettei vastainen palkkainkorotus ylitä nyt anottua määrää.

Majoituslautakunnan puheenjohtajan palkkion korotus. Kaupunginvaltuusto päätti [5]) että majoituslautakunnan puheenjohtajan vuosipalkkio edelleen tulee olemaan 3,000 markkaa, sekä takasi hänelle 1921 vuoden alusta

---

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 34 §. — [2]) S:n 31. 3. 27 §. — [3]) S:n 31. 3. 5 §. — [4]) S:n 8. 12. 3 §. — [5]) S:n 10. 11. 26 §.

saman korvauksen kuin lautakunnan muillekin jäsenille osanotosta sotilasmajoituksesta annetun lain 48 ja 49 §:ssä mainittuihin arviointikokouksiin.

Evätty palkka-anomus. Esiteltäessä terveydellisten tutkimusten laboratoorin ent. laboraattorin E. Ståhlbergin anomusta saada palkkaa siltä ajalta, jona hänen irtisanomistaan koskeva kysymys oli ollut kaupungin viranomaisten käsiteltävänä[1]), ei[2]) kaupunginvaltuusto, koska hakija, joka oli irtisanottu toimestaan jo kesällä 1919, oli kantanut palkkaa saman vuoden marraskuun 30 p:ään asti, havainnut olevan syytä myöntyä anomukseen, mikäli se koski palkan saamista viimemainitusta päivästä joulukuun 22 p:ään, jolloin valtuusto lopullisesti ratkaisi asian, mutta vapautti sitävastoin hakijan velvollisuudesta suorittaa takaisin nostamansa palkan siltä ajalta, jona hän oli sitä nauttinut yli irtisanomisajan.

Ylimääräinen palkanlisäys kaupungin eläinlääkärille. Kaupunginvaltuusto oikeutti[3]) kaupungin eläinlääkäri W. Ehrströmin siitä ajankohdasta lähtien, jolloin hän oli luopunut lihantarkastusaseman nuoremman tarkastuseläinlääkärin toimesta, kantamaan ylimääräistä palkanlisäystä 1,000 markkaa kuukaudessa, joka meno vuonna 1920 maksettaisiin yleisestä kalliinajanlisäysmäärärahasta.

Synnytysavustuksesta maksettavan palkkion korotus. Kaupunginvaltuusto päätti[4]) palkkion varattomille lapsensynnyttäjille annetusta synnytysavusta korotettavaksi 50 markasta 100 markkaan kustakin synnytyksestä ja tarpeellisesta jälkihoidosta, minkä ohessa valtuusto käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen osoitti 2,000 markan lisämäärärahan.

Sairaalatarkastajan palkkaedut. Sairaalaylihallituksen esityksen johdosta sairaalatarkastaja G. Palanderin palkkaetujen parantamisesta, joita maksettiin kaupunginvaltuuston vuonna 1919 vahvistama määrä[5]), päätti[6]) valtuusto että hänen palkkaetuihinsa kesäkuun 1 p:stä 1920 lukien, kuuluisi, paitsi 12,000 markan pohjapalkkaa ja 12,000 markan henkilökohtaista palkanlisäystä, kalliinajanlisäystä ja perheenelatusmaksua valtuuston kesäkuun 15 p:nä vahvistamain perusteiden mukaan.

Kaupunginvaltuusto myönsi[7]) sairaalatarkastaja G. Palanderille hänen vuonna 1919 tekemistään virkamatkoista korvausta 231 markkaa, minkä ohessa, kun tämä meno olisi ollut suoritettava ylihallituksen tarverahoista, mutta nämä jo oli kulutettu, ylihallitus oikeutettiin mainitulla määrällä ylittämään 1919 vuoden menosääntöön merkityn tarverahainsa määrärahan.

Oikeus virkaloman aikana kantaa ruokarahoja. Kaupungin sairaalain ylihallituksen esityksestä päätti[8]) valtuusto vuonna 1920 oikeuttaa mainittujen sairaalain hoito- ja palvelushenkilökunnan virkalomansa aikana kantamaan menosäännön mukaiset ruokarahansa vähentämättöminä, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan osoitti 104,410 markkaa. Tämän yhteydessä kaupunginvaltuusto antoi palkkalautakunnan toimeksi laatia ehdotuksen siitä voidaanko ja missä määrin ne kaupungin viranpitäjät, joiden palkkaan kuuluu luontoisetuja, oikeuttaa virkalomansa aikana saamaan jonkin korvauksen tästä palkanosasta[9]).

Kuolleen viranpitäjän palkan maksaminen. Kaupunginvaltuusto myönsi[10]) leskirouva E. Åbergille Marian sairaalan liinavaatevarastonhoitajattaren

---

[1]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 186. — [2]) Valt. pöytäk. 18. 2. 19 §. — [3]) S:n 19. 5. 34 §. — [4]) S:n 15. 6. 45 §. — [5]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 184. — [6]) Valt. pöytäk. 28. 9. 27 §. — [7]) S:n 11. 2. 29 §. — [8]) S:n 1. 6. 28 ja 15. 6. 1 §. — [9]) Vert. tätä kert. siv. 55. — [10]) Valt. pöytäk. 8. 12. 32 §.

E. Åberg-vainajan pojanpojan D. Åbergin laillisena holhoojana 1,485 markkaa, joka määrä oli hoitajatar Åbergin palkoa heinäkuun 20 p:stä lokakuun 3 p:ään 1920, mikä rahamäärä oli maksettava vuoden tilierotuksesta.

Kulkutautisairaalan autonkuljettajain palkankorotus. Kaupunginvaltuusto päätti[1]) että kulkutautisairaalan autonkuljettajain pohjapalkka tulee olemaan tammikuun 1 p:stä 1921 toiseu 2,600 markkaa ja toisen 2,200 markkaa.

Kivelän sairaalan ylilääkärin viran pohjapalkka. Kaupungin sairaalain ylihallituksen ehdotuksesta vahvisti[2]) kaupnginvaltuusto Kivelän sairaalan yleisen osaston ylilääkärinviran pohjapalkan 7,000 markaksi.

Toimitsija P. Svanljungiin henkilökohtainen palkanlisäys. Sen johdosta, että sairaala oli ottanut haltuunsa Kivelän sairaalan toimitsijan käyttämän puutarhan, myönsi[1]) kaupunginvaltuusto mainitulle toimitsijalle vuotuisen 1,900 markan palkanlisäyksen maksettavaksi vuoden 1921 alusta lukien.

Nickbyn mielisairaalan toisen alilääkärin palkankorotus. Sittenkun kaupungin sairaalain ylihallitus oli tehnyt esityksen Nickbyn mielisairaalan toisen alilääkärin palkkauksen korottamisesta, kun virka jo oli ollut kolme kertaa avoimeksi julistettuna kenenkään sitä hakematta, sekä palkkalautakunta ilmoittanut luvanneensa, että puheenalaiseen virkaan nimitettävälle henkilölle maksetaan ylimääräistä kalliinajanlisäystä 3,500 markkaa vuodessa 1921 vuoden loppuun, päätti[3]) kaupunginvaltuusto palkkalautakunnan ehdotuksen mukaisesti, ettei mainittu ylihallituksen esitys aiheuta toimenpidettä valtuuston puolelta.

Nickbyn mielisairaalan lääkärien päivystyspalkkio. Esiteltäessä kaupungin sairaalain ylihallituksen esitystä päivystyspalkkion myöntämisestä Nickbyn mielisairaalan lääkäreille epäsi[4]) kaupunginvaltuusto mainitun esityksen.

Mielisairaalain henkilökunnan palkkaetujen järjestäminen. Sittenkun komitea, jolle Suomen Psykiatrinen yhdistys oli antanut tehtäväksi laatia ehdotuksen sekä valtion että kunnallisten mielisairaalain henkilökunnan palkkaetujen järjestämiseksi ja sitten ryhtyä yhdistyksen puolesta toimenpiteisiin ehdotuksen toteuttamiseksi, oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt mainitun ehdotuksen, oli kaupungin sairaalain ylihallitusta kehotettu yksissä neuvoin palkkalautakunnan kanssa antamaan lausunto asiasta. Ylihallitus lausui, että, vaikkei sen mielestä puheena olevaa ehdotusta, sen laadinnan jälkeen muuttuneiden elantokustannusten tähden, enää käynyt paneminen pohjaksi kaupungin mielisairaalain lääkärien palkkaetuja määrättäessä, oli ylihallitus kuitenkin hankkinut asiasta palkkalautakunnan lausunnon, mutta kun valtuusto sittemmin oli antanut palkkalautakunnan toimeksi laatia ehdotuksen kaupungin viranpitäjäin palkkaetujen yleiseksi järjestelyksi, jolloin kaupungin kaikkien sairaalain lääkärien tekemä ehdotus heidän palkkainsa korottamisesta myöskin otettaisiin tutkittavaksi, ei ylihallituksella mielestään ollut aihetta enää antaa lausuntoa asiasta.

Asia ei aiheuttanut[5]) toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston menosääntö. Budjettikäsittelyn yhteydessä päätti[1]) kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavan:

---

[1]) Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §. — [2]) S:n 27. 10. 25 §. — [3]) S:n 19. 5. 28 §. — [4]) S:n 15. 6. 47 §. — [5]) S:n 27. 1. 36 §.

Köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston palkkasäännön.

1 kamreeri	Smk.	10,500: —
1 kirjanpitäjä	»	6,000: —
1 kassanhoitaja	»	4,000: —
1 apulaiskassanhoitaja	»	3,000: —
1 konttoriapulainen	»	2,400: —
Yhteensä	Smk.	25,900: —

Työlaitoksen valvojan henkilökohtainen palkanlisäys. Kaupunginvaltuusto myönsi[1]) työlaitoksen valvojalle G. V. Lindrothille henkilökohtaisen 600 markan suuruisen vuotuisen palkanlisäyksen, 1921 vuoden alusta lukien.

Oikeus saada ruokarahaa kesäloman aikana. Myöntyen kunnalliskodin ja työlaitoksen toimihenkilöiden anomukseen saada ruokarahoja lomansa aikana kesällä 1920, osoitti [2]) kaupunginvaltuusto tähän tarkoitukseen vuoden tilierotuksesta yhteensä 6,170: 40 markan suuruisen määrärahan.

Kasvatuslaitosten toimihenkilöiden palkkiot. Kaupunginvaltuusto myönsi[1]) Tavolan ja Vanjoen kasvatuslaitosten johtajille kummallekin 800 markan palkkion laitosten hoidokkikotien hoidosta. Lohjalla olevan Karstun laitoksen työpajanjohtajan palkkio korotettiin 600 markalla.

Valmistavan poikain ammattikoulun johtajan henkilökohtainen palkanlisäys. Kaupunginvaltuusto myönsi[1]) valmistavan poikain ammattikoulun johtajalle henkilökohtaisen 2,500 markan vuotuisen palkanlisäyksen, maksettavaksi 1921 vuoden alusta lukien.

Valmistavan poikain ammattikoulun tuntiopettajain tuntipalkkain korotus y. m. Sittenkun palkkalautakunta valmistavan poikain ammattikoulun opettajain A. Federleyn, C. Lindgrenin ja L. Blomstedtin anottua, että palkkio niistä ylitunneista, joita hakijain oli koulussa vallitsevan opettajapuutteen tähden täytynyt hoitaa, marraskuun 1 p:stä 1919 lukien, korotettaisiin 5: 63 markasta 11 markkaan työtunnilta, sekä että korvausta johtajatoimesta ja työpajatyön valvonnasta korotettaisiin 75 %:lla, oli esittänyt, että tähän tarkoitukseen osoitettaisiin vuoden loppuun tarpeellinen 10,730: 84 markan lisämääräraha, osoitti[3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan mainitun määrän.

Kaupunginvaltuusto päätti [4]) valmistavan poikain ammattikoulun vahtimestarin siivoamispalkkion korotettavaksi 200 markkaan kuukaudessa, lokakuun 1 p:stä lukien sekä osoitti näihin lisäkustannuksiin 437: 52 markkaa määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten.

Tyttöjen ammattikoulun tuntiopettajattarien tuntipalkan korotus. Palkkalautakunnan tehtyä esityksen tyttöjen ammattikoulun tuntiopettajattarien tuntipalkan korottamisesta 9 markkaan osoitti[5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,900 markkaa tästä johtuvan lisäpalkan suorittamista varten syyslukukaudella 1919 sekä 7,200 markkaa vuodeksi 1920, mikä määrä oli suoritettava menosääntöön uusien virkain perustamista y. m. varten otetusta määrärahasta.

Tehdystä anomuksesta päätti [6]) kaupunginvaltuusto edelleen korottaa tyttöjen ammattikoulun tuntiopettajattarien palkkion 18 markkaan tun-

---

[1]) Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §. — [2]) S:n 27. 10. 46 §. — [3]) S:n 19. 5. 37 §. — [4]) S:n 28. 9. 26 §. — [5]) S:n 27. 1. 21 §. — [6]) S:n 15. 12. 23 §.

nilta syyslukukauden alusta 1920 lukien. Päätöksestä johtuva lisämeno oli suoritettava määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Alempain käsityöläiskoulujen tuntiopettajain tuntipalkkojen korotus. Palkkalautakunnan esityksestä päätti[1]) kaupunginvaltuusto, että niille alempain käsityöläiskoulujen opettajille, jotka antavat ammattiopetusta syyslukukauden 1920 alusta, oli maksettava palkkiota 18 ja muille mainittujen koulujen opettajille 16 markkaa tunnilta.

Taideteollisuuskeskuskoulun toimihenkilöiden kalliinajanlisäykset. Kaupunginvaltuusto osoitti[2]) käyttövaroistaan 30,658: 56 markkaa kalliinajanlisäysten maksamiseksi taideteollisuuskeskuskoulun toimihenkilöille syyslukukaudelta 1919, minkä ohessa valtuusto niinikään käyttövaroistaan osoitti 582: 50 markkaa lisäykseksi keskuskoulun kevätlukukauden 1919 kalliinajanlisäysmäärärahaan.

Kunnallisen yhdenpäivänkoulun palkkojen korotus. Kunnallisen kirjaltajain yhdenpäivänkoulun johtokunnan esityksestä päätti[3]) kaupunginvaltuusto korottaa koulun johtajan palkan 1,800:sta 2,400 markkaan ja seuraavaksi lukuvuodeksi, jolloin luokkia oli täysi määrä, 4,000 markkaan sekä opettajain palkkion 10:stä 18 markkaan tunnilta; tähän tarkoitukseen tarvittava määräraha, 4,144: — markkaa vuodeksi 1920, oli suoritettava määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten.

Kansakoulujen tuntiopettajain tuntipalkkain korotus. Tehdystä esityksestä vahvisti[4]) kaupunginvaltuusto kansakoulujen tuntiopettajain palkkion, syyslukukauden 1920 alusta lukien, 12 markaksi tunnilta sekä jatko- ja iltakoulujen opettajain palkkion 16 markaksi tunnilta, minkä ohessa valtuusto tästä päätöksestä johtuvain lisämenojen suoritukseen määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten osoitti 32,880 markkaa suomen- ja 17,500 markkaa ruotsinkielisille kansakouluille.

Kansakoulunopettajain kesäkuun palkan maksattaminen. Finlands svenska folkskollärarförening-yhdistyksen Helsingin piirin ja Helsingin opettajaliiton anottua rahatoimikamarilta, että kaupungin kansakoulunopettajain palkat kesäkuulta maksettaisiin toukokuun 31 p:nä, vaikka kunnallisten viranpitäjäin palvelusehtosäännöissä määrättiin, että kaikkien kunnallisten viranpitäjäin palkat on maksettava kuukausittain jälestäpäin, oli rahatoimikamari ilmoittanut myöntyneensä anomukseen, anoen mainitun toimenpiteensä hyväksymistä. Kaupunginvaltuusto päätti[5]) hyväksyä puheenalaisen toimenpiteen.

Palkanparannuksen myöntäminen eräälle vahtimestarille. Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan anottua, että kansliavahtimestari P. J. Salakarille, jolle ei oltu voitu hankkia vapaata asuntoa, sittenkun hän oli ollut pakoitettu muuttamaan aikaisemmasta asunnostaan, joka oli otettu käytettäväksi muuhun tarkoitukseen, annettaisiin sen 800 markan korvauksen lisäksi, minkä hän sai asunnon, lämmön ja valon sijasta, lisäkorvausta 900 markkaa, myöntyi[6]) kaupunginvaltuusto esitykseen sekä päätti sen ohessa ruotsinkielisten kansakoulujen kansliavahtimestari K. A. Wibergille, joka oli samanlaisessa asemassa kuin vahtimestari Salakari, myöntää samanlaisen edun, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen osoitti yhteensä 1,800 markkaa suoritettavaksi määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 12. 29 §. — [2]) S:n 21. 4. 1 §. — [3]) S:n 15. 12. 17 §. — [4]) S:n 24. 11. 29 §. — [5]) S:n 15. 6. 27 §. — [6]) S:n 21. 4. 25 §.

Ammattiholhoojan ylimääräinen kalliinajanlisäys. Kaupunginvaltuusto myönsi[1]) kasvatuslautakunnan ammattiholhooja R. Liukkoselle 4,500 markan ylimääräisen kalliinajanlisäyksen maksettavaksi tammikuun 1 p:stä 1921 siihen asti, kunnes hänen pohjapalkkansa oli yleisessä palkanjärjestelyssä korotettu.

Päivärahan korottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti[2]) korottaa kasvatuslautakunnan toimihenkilöiden päivärahat virkamatkoilta, heinäkuun 1 p:stä lukien, seuraaviin määriin: lautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenille, ammattiholhoojalle, sihteerille, lastenhoidontarkastajalle, kamreerille ja lääkärille 40 markkaan päivältä, kasvatuslaitosten johtajille ja johtajattarille ynnä niissä palveleville kansakoulunopettajille ja- opettajattarille ynnä lautakunnan kansliahenkilökunnalle 34 markkaan päivältä sekä kasvatuslaitosten muille toimihenkilöille ja vahtimestareille 28 markkaan päivältä, minkä ohessa valtuusto näiden lisämenojen suoritukseen käyttövaroistaan osoitti 2,000 markkaa.

Kansanlastentarhain johtajatarten palkankorotus. Kaupunginvaltuusto myönsi[3]) kansanlastentarhain johtajattarille 100 %:n palkankorotuksen, joten palkka 75 lapsen lastentarhoissa oli 700 markkaa vuodessa, 100 lapsen lastentarhoissa 800 markkaa, sekä jokaiselta lisäksi olevalta 25 lapselta 150 lapseen asti 100 markkaa, minkä jälkeen lisäys oli 50 markkaa kultakin uudelta osastolta. Sitäpaitsi johtajatar sai lastenkamariosastolta 200 ja kultakin lisäosastolta lisäksi 100 markkaa. Valtuusto osoitti sen ohessa tähän tarkoitukseen 12,745 markan lisämäärärahan suoritettavaksi määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Kaupungin kirjastossa maksettavan tuntipalkan korotus. Samoin myönsi[4]) kaupunginvaltuusto kaupungin kirjastossa palveleville ylimääräisille apulaisille 3: 50 markasta 4: 50 markkaan korotetun tuntipalkan sekä osoitti tähän tarkoitukseen 5,000 markan lisäyksen ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan ja 2,000 markan lisäyksen virkaloman aikaisten viransijaisten palkkausmäärärahaan, mitkä lisäykset oli suoritettava määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Kaupungin kirjaston erinäisten viranpitäjäin henkilökohtaiset palkanlisäykset. Kaupungin kirjastohallitus oli esittänyt, että apulaiskirjastonhoitaja A. Wilskmanille, haarakirjastonhoitajille J. Weckmanille ja F. Lindroosille sekä amanuenssi F. Vikmanille myönnettäisiin palkanlisäystä. Rahatoimikamarin esityksestä myönsi[5]) kaupunginvaltuusto apulaiskirjastonhoitaja Wilskmanille 2,000 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen, jota vastoin esitys muilta kohdin evättiin.

Inventtaajain palkkio. Kaupunginvaltuusto päätti[6]) myöntää kaupungin kirjaston inventtaajille kullekin 500 markan palkkion, eli yhteensä 2,500 markkaa, mikä määrä oli suoritettava valtuuston käyttövaroista.

Henkilökohtaisia palkanlisäyksiä rakennuskonttorin virkailijoille. Kaupunginvaltuusto oikeutti[7]) rakennuskonttorin teknilliset osastopäälliköt ja heidän vakinaiset apulaisensa, paitsi pohjapalkkaa ja matkarahoja sekä voimassa olevain perusteiden mukaista kalliinajanlisäystä, kantamaan henkilökohtaista palkanlisäystä 5,000 markkaa vuodessa siihen asti kuin puheenalaisiin virkoihin liittyvät palkkaedut tai kalliinajanlisäykset oli uudelleen

---

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 19 §. — [2]) S:n 15. 6. 48 §. — [3]) S:n 15. 6. 44 §. — [4]) S:n 31. 3. 28 §. — [5]) S:n 10. 11. 22 §. — [6]) S:n 6. 4. 7 §. — [7]) S:n 11. 2. 37 §.

järjestetty, ja oli tästä päätöksestä johtuvat kustannukset suoritettava kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäysmäärärahasta.

Sittenkun kalliinajanlisäysten uudelleen järjestely oli suoritettu, oli nämä henkilökohtaiset palkanlisäykset kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti lakkautettu, mutta päätti [1]) kaupunginvaltuusto sittemmin että niitä jälleen maksettaisiin kesäkuun 1 p:stä lukien sekä tästä vuonna 1920 johtuvan 26,250 markan menon suoritettavaksi yleisestä kalliinajanlisäysmäärärahasta.

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtaja J. Sjöholm oli huomauttanut, että hänet palkkaetuihin nähden oli asetettu muita rakennuskonttorin osastopäälliköitä epäedullisempaan asemaan sen kautta, että näille elokuun 1 p:stä oli myönnetty ylimääräistä kalliinajanlisäystä, mutta hän puhtaanapito-osaston suunnitellun uudestijärjestämisen vuoksi oli jäänyt osattomaksi tästä edusta, mihinkä nähden hän anoi pohjapalkkansa järjestelyä äskenmainitusta päivästä lukien. Rahatoimikamari ehdotti anomuksen evättäväksi, mutta esitti, että hänelle myönnettäisiin 5,000 markan ylimääräinen palkanlisäys, minkä esityksen kaupunginvaltuusto epäsi [2]) koska se tarkoitti palkkaetujen muuttamista jo kuluneelta ajalta. Kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemää samankaltaista anomusta ei myöskään otettu [3]) huomioon.

Puhtaanapitohallituksen ja puhtaanapitolaitoksen palkkasäännöt. Tehdessään päätöksen puhtaanapitohallituksen perustamisesta vahvisti [4]) kaupunginvaltuusto seuraavat palkkasäännöt:

Puhtaanapitohallituksen palkkasääntö.

1 johtaja	Smk. 16,000: —
4 jäsentä	» 5,000: —
1 sihteeri	» 3,000: —
	Smk. 24,000: —

Puhtaanapitolaitoksen palkkasääntö.

1 tarkastaja	Smk. 11,000: —
1 varastonhoitaja	» 6,000: —
Kirjanpitotöitä varten	» 15,000: —
1 vahtimestari	» 3,000: —
	Smk. 35,000:—

Teknillisten laitosten toimitusjohtajain palkkaedut. Kaupunginvaltuusto päätti [5]) vahvistaa kaupungin teknillisten laitosten toimitusjohtajille 1920 vuoden alusta lukien seuraavat palkkaedut: vesijohtolaitoksen toimitusjohtajan, pohjapalkka 16,000: —, henkilökohtainen palkanlisäys viranhaltijalle, insinööri Skogille 1,000: —, korotus 10 vuoden palveluksesta 2,400: —, vuokrarahoja 4,000: — ja kalliinajanlisäystä 14,400: — eli yhteensä 37,800 markkaa;

[1]) Valt. pöytäk. 13. 10. 23 §. — [2]) S:n 27. 10. 20 §. — [3]) S:n 15. 12. 10 §. — [4]) S:n 15. 6. 19 §. — [5]) S:n 11. 2. 44 §.

kaasulaitoksen toimitusjohtajan, pohjapalkka 16,000: — ja kalliinajanlisäystä 14,400: — eli yhteensä 30,400 markkaa sekä vapaa asunto, lämpö ja kaasu; sekä sähkölaitoksen toimitusjohtajan, pohjapalkka 18,000: — ja kalliinajanlisäystä 14,400: —, eli yhteensä 32,400 markkaa sekä vapaa asunto, lämpö ja valo. Sen ohessa tuli kaikkien johtajain virkamatkoista saada korvaus laskun mukaan. Näistä päätöksistä johtuneet lisämenot oli suoritettava vuoden menosääntöön kalliinajanlisäyksiä ja palkanparannuksia varten merkitystä määrärahasta.

Vesijohtolaitoksen toimitusjohtajan vuokrarahat korotettiin[1]) sittemmin 4,000:sta 6,000 markkaan, kesäkuun 1 p:stä lukien.

Korotetun vuokra-apumaksun myöntäminen sähkölaitoksen ensimmäiselle käyttöinsinöörille. Esiteltäessä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esitystä korotetun vuokra-apumaksun myöntämisestä sähkölaitoksen ensimmäiselle käyttöinsinöörille A. Stenille, päätti[2]) kaupunginvaltuusto sen 4,000 markan vuosikorvauksen, minkä sähkölaitoksen ensimmäinen käyttöinsinööri A. Sten oli saanut vapaan asunnon sijasta, kesäkuun 1 p:stä lähtien korotettavaksi 50 %:lla sekä osoitti tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 1,166: 67 markan määrärahan.

Kaupungin teknillisten laitosten kamreerien palkkaedut. Sittenkun kaupungin teknillisten laitosten kamreerit olivat anoneet, että kaasu- ja sähkölaitosten kamreerien pohjapalkka tammikuun 1 p:stä 1920 vahvistettaisiin kumpaisenkin 14,000 markaksi ja vesijohtolaitoksen kamreerin 13,000 markaksi, minkä ohessa kaasulaitoksen kamreerille maksettu ylimääräinen 2,000 markan palkanlisäys korvauksena siitä lisätyöstä, mikä hänelle koituu siitä, ettei laitoksen toimitusjohtaja taida kotimaisia kieliä, pysytettäisiin, päätti[3]) kaupunginvaltuusto vahvistaa edellämainittujen viranpitäjäin pohjapalkat, kaasu- ja sähkölaitoksen kamreerien 12,000 ja vesijohtolaitoksen kamreerin 11,000 markaksi sekä määräsi samalla puheenalaisille viranpitäjille aikaisemmin maksetut ylimääräiset kalliinajanlisäykset lakkaaviksi.

Oikeus palkan kantamiseen virkavapauden aikana. Seuraavat viranpitäjät oikeutettiin sairauden takia myönnetyn virkavapauden aikana enemmän kuin 2 kuukautta kantamaan täyden palkan alempana mainittuna aikana:

tilastokonttorin laskuapulainen G. Fontell maaliskuulla [4]);

kunnallisen kirjaltajain yhdenpäivänkoulun johtaja E. W. Malmberg maaliskuun 18 p:stä kevätlukukauden loppuun [5]);

Finnbyn kasvatuslaitoksen johtaja E. Antin heinäkuun 1 p:stä lukien kahtena kuukautena [6]);

kaupungin lämpöteknikko O. W. Fagerholm kesäkuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään [7]);

rahatoimikamarin ylimääräinen kanslisti A. Laakkonen lokakuun 1 p:stä vuoden loppuun [8]);

kansakoulunopettajatar O. Moberg marraskuun 20 p:stä lähtien yhden kuukauden aikana [9]) sekä

kansakoulunopettajatar A. Hultin marraskuun 1 p:stä vuoden loppuun[10]).

Edelleen myönnettiin allamainituille viranpitäjille virkavapautta muine palkkaetuineen paitsi kalliinajanlisäystä:

---

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 20 §. — [2]) S:n 31. 8. 40 §. — [3]) S:n 31. 3.46 §. — [4]) S:n 31. 3. 18 §. — [5]) S:n 19. 5. 36 §. — [6]) S:n 1. 6. 25 §. — [7]) S:n 15. 6. 68 §. — [8]) S:n 13. 10. 15 §. — [9]) S:n 27. 10. 28 §. — [10]) S:n 27. 10. 30 §.

kansakoulunopettaja E. W. Malmbergille marraskuun 15 p:stä 1919 syyslukukauden loppuun, sekä kevätlukukaudella 1920[1]);

kaupungin kirjaston amanuenssille A. Hertzille joulukuun 6 p:stä 1919 kuukauden loppuun[2]);

kansakoulunopettajatar A. Johanssonille helmikuun 20 p:stä huhtikuun 1 p:ään[3]);

kansakoulunopettajatar I. Hannikaiselle tammikuun 22 p:stä kevätlukukauden loppuun[4]);

kansakoulunopettajatar H. Lindqvistille huhtikuun 12 p:stä kevätlukukauden loppuun[5]);

kansakoulunopettajatar A. Malmbergille maaliskuun 12 p:stä toukokuun 12 p:ään[6]); sekä

kansakoulunopettajatar S. Himangalle huhtikuun 1 p:stä kevätlukukauden loppuun[7]).

Edelleen myönnettiin:

kaasulaitoksen konttoriapulaiselle L. Sandströmille virkavapautta helmikuun 1 p:stä kesäkuun 1 p:ään ynnä oikeus virkavapauden aikana nauttia $^2/_3$ hänelle tulevista palkkaeduista[8]);

kansakoulunopettajatar[9]) A. Weissmannille syyskuun 16 p:stä syyslukukauden loppuun ja

kansakoulunopettaja[10]) E. W. Malmbergille marraskuun 1 p:stä vuoden loppuun, saaden kumpikin muut palkkaetunsa paitsi prosentittaista kalliinajanlisäystä.

Myönnettyjä täysiä palkkaetuja. Kaupunginvaltuusto oikeutti[11]) tyttöjen ammattikoulun opettajattaren K. Tudeerin johtokunnan hänelle kevätlukukaudeksi 1920 ulkomaista opintomatkaa varten myöntämän virkavapauden aikana nauttimaan täydet palkkaetunsa.

Velvollisuus palkan palauttamiseen. Kansakoulunopettaja F. Nurmi oli velvoitettu palauttamaan se palkkamäärä, minkä hän sairauden takia myönnetyn virkavapautensa aikana oli kantanut, koska hän virkavapauden aikana oli hoitanut kansakoulutarkastajan virkaa[12]). Sittenkun kuitenkin oli hankittu selvitys siitä, että opettaja Nurmi oli saanut ainoastaan mitättömän sijaisuuspalkkion ja että hän kapinan aikana vuonna 1918 Riihimäen mellakoissa oli niin pahoin haavoittunut, ettei hän olisi voinut hoitaa rasittavaa opettajavirkaansa, päätti[13]) kaupunginvaltuusto velvoittaa hänet palauttamaan kaupungin kassaan 800 markkaa eli sen palkkion, minkä hän oli viransijaisena kantanut marraskuun 10 p:stä huhtikuun 1 p:ään.

Myönnettyjä viransijaisuuspalkkioita. Alempana mainittujen toimihenkilöiden viransijaisten palkkaamiseksi myönsi kaupunginvaltuusto seuraavat määrät suoritettaviksi valtuuston käyttövaroista kaikissa muissa paitsi erikoisesti mainituissa tapauksissa:

oikeusavustaja G. Poppiuksen viransijaiselle 1 kuukauden aikana 1,000 markkaa[14]);

kaupungineläinlääkäri W. Ehrströmin viransijaiselle 2 kuukaudelta 2,000 markkaa[15]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 23 §, 6. 4. 33 § ja 1. 6. 27 §. — [2]) S:n 18. 2. 14 §. — [3]) S:n 6. 4. 27 §. — [4]) S:n 6. 4. 28 §. — [5]) S:n 6. 4. 34 §. — [6]) S:n 21. 4. 24 §. — [7]) 1. 6. 23 §. — [8]) S:n 6. 4. 35 §. — [9]) S:n 15. 12. 18 §. — [10]) 15. 12. 19 §. — [11]) S:n 11. 2. 33 §. — [12]) Ks.1919 vuod. kert. siv. 72. — [13]) Valt. pöytäk. 6. 4. 26 §. — [14]) S:n 31. 3. 32 §. — [15]) 15. 6. 46 §.

kulkutautisairaalan ylilääkärin M. Björksténin viransijaiselle 2 kuukaudelta 2,540 markkaa [1]);

kunnalliskodin johtajan O. Haglundin viransijaiselle 2 viikolta 333: 33 markkaa [2]);

vaivaishoitohallituksen toisen apulaisjohtajan K. Bergerin viransijaiselle 1 kuukaudelta 400 markkaa [2]);

lastenhoidontarkastaja I. Gordien viransijaiselle 2 kuukaudelta 1,600 markkaa [3]);

avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten apulaistarkastajan L. Rudbäckin viransijaiselle 2 kuukaudelta 1,800 markkaa [4]);

Toivoniemen kasvatuslaitoksen taloudenhoitajattaren T. Kalliosaaren viransijaiselle 1 kuukaudelta 627: 08 markkaa [4]);

tyttöjen ammattikoulun johtajattaren M. Blomqvistin viransijaiselle 3 viikolta 630 markkaa suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta [5]);

talojen isännöitsijän K. Gustavsonin viransijaiselle 2 kuukaudelta 1,600 markkaa [6]).

Koska toinen kaupunginviskaali T. Springert, joka oli pidätetty virantoimituksesta, kantoi palkastaan, 7,800 markasta, puolet, ja toinen puoli maksettiin viranhoitajalle, mutta tämä ei riittänyt viransijaisen palkkaukseen, myönsi [7]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan mainitun viransijaisen palkkaamiseksi puolen vuoden aikana 3,900 markan määrärahan, maksettavaksi kuukausittain.

Kaupunginvaltuusto osoitti [8]) käyttövaroistaan 1,600 markan määrärahan korvaukseksi siitä palkkiosta, minkä raastuvanoikeuden kaupunginpalvelija K. A. Björk oli viransijaiselleen sairauden vuoksi nauttimansa virkaloman aikana maksanut.

Viransijaisten palkkaamiseksi niille kaupungin ruotsalaisten kansakoulujen opettajille, jotka aikoivat ottaa osaa kevätlukukaudeksi 1920 järjestettäviin yliopistollisiin kursseihin kansakoulunopettajia varten, myönsi [9]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 12,000 markan määrärahan sekä kaupungin suomenkielisten kansakoulujen syksyksi 1920 suunniteltuihin yliopistollisiin jatkokursseihin osaaottaneiden kansakoulunopettajien viransijaisten palkkaukseen 24,637: 50 markkaa.

Edelleen oikeutti [10]) kaupunginvaltuusto opettajattaret H. Berghin, I. Hannulan ja J. Poijärven sekä opettajat P. Puhakan, P. J. Laitisen ja K. A. Horman, jotka täysiä palkkaetuja nauttien olivat syksyllä ottaneet osaa yliopistollisiin jatkokursseihin, kolmen kuukauden aikana kevätlukukaudella 1921 nauttimaan samaa etua, mihin nähden valtuusto päätti mainitun vuoden menosäännöstä osoittaa 24,637: 50 markkaa palkkioiden maksamiseksi heidän viransijaisilleen.

Määrärahoja ikäkorotuksiin. Kun seuraavat henkilöt oli havaittu oikeutetuiksi ikäkorotukseen määrävuosien palveluksesta, osoitti kaupunginvaltuusto allamainitut määrät uusien virkojen perustamista ja palkankorotuksia varten merkitystä määrärahasta.

ulosottoapulaiselle A. Österbergille 10 vuoden palveluksesta, lukien 1920 vuoden alusta 400 markkaa [11]);

suomenkielisten kansakoulujen lääkärille, lääketieteentohtori E. Alholle 5 vuoden palveluksesta, lukien syyskuun 1 p:stä 233: 33 markkaa [12]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 14. 9. 26 §. — [2]) S:n 5. 5. 29 §. — [3]) S:n 31. 3. 42 §. — [4]) S:n 28. 9. 28 §. — [5]) S:n 8. 12. 24 §. — [6]) S:n 15. 6. 28 §. — [7]) S:n 31. 3. 13 §. — [8]) S:n 28. 9. 30 §. — [9]) S:n 11. 2. 32, 5. 5. 25 § ja 31. 8. 49 §. — [10]) S:n 15. 12. 13 §. — [11]) S:n 21. 4. 8 §. — [12]) S:n 31. 8. 35 §.

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. E. Johanssonille 5 vuoden palveluksesta, syyskuun 1 p:stä lukien 143: 35 markkaa [1]).

Kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunnan esityksestä myönsi[2]) kaupunginvaltuusto seuraaville toimiston viranpitäjille määräaikaisesta palveluksesta tulevaa ikäkorotuksen lisäystä vieressä mainitut määrät: johtaja A. H. Karvoselle 200 markkaa, vanhemmalle miesapulaiselle H. E. Blomqvistille 300 markkaa, vanhemmalle naisapulaiselle K. Peteliukselle 200 markkaa sekä nuoremmalle naisapulaiselle E. Sundströmille 100 markkaa, kaikille tammikuun 1 p:stä lukien; meno vuodelta 1920 oli suoritettava menosääntöön uusien virkain perustamista y. m. varten merkitystä määrärahasta.

Kaupunginvaltuusto oikeutti[3]) suomenkielisten kansakoulujen opettajattaren A. Lindeqvistin, joka syyskuun 1 p:nä 1916 oli eronnut mainittujen koulujen opettajattaren virasta, mutta toukokuun 19 p:nä 1920 uudelleen tullut samanlaiseen virkaan, viimemainitun vuoden kesäkuun 1 p:stä lukien saamaan sen palkankorotuksen 5 vuoden palveluksesta, minkä hän oli ennen eroamistaan kantanut, sekä myönsi tähän tarkoitukseen 250: 84 markkaa suoritettavaksi määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Kaupunginvaltuusto oikeutti[4]) kaasulaitoksen konemestarin K. G. Strömstenin kantamaan palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta, 1919 vuoden alusta lukien, sekä valtuutti kaasulaitoksen panemaan tarkoitukseen tarvittavan 650 markan rahamäärän maksettavaksi 1919 vuoden säästöstä.

Myönnetty oikeus virkavuosien lukemiseen. Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelija A. Carlsson oikeutettiin ikäkorotuksiin nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä hän oli ollut maistraatin kaupunginpalvelijana, minkä ohessa kaupunginvaltuusto tämän johdosta hänelle 5 vuoden palveluksesta tammikuun 1 p:stä lukien tulevan ikäkorotuksen suorittamiseen määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m varten osoitti 360 markkaa [5]).

Suomenkielisten kansakoulujen opettajattaret H. Koskinen, I Peltonen, A. Stén ja T. Varjoranta oikeutettiin [6]) ikäkorotuksiin nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä he olivat palvelleet viransijaisina kansakouluissa, huolimatta siitä, ettei heidän palveluksensa ollut ollut yhtäjaksoinen, ja osoitti kaupunginvaltuusto heille tämän johdosta 5 vuoden palveluksesta elokuun 1 p:stä lukien tulevan ikäkorotuksen maksamiseen 749: 95 markkaa määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Vahtimestari A. J. Malkki oikeutettiin [7]) eläkkeen saamiseen nähden [8]) lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä hän oli palvellut kaupungin orkesterin vahtimestarina, ennenkuin se otettiin kaupungin haltuun.

Hyljätty esitys virkavuosien lukemisoikeudesta. Kaupunginvaltuusto epäsi[9]) raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijan Hj. E. Östermanin anomuksen saada oikeutta ikäkorotukseen nähden lukea hyväkseen palvelusaikansa rahatoimikonttorissa.

Myönnetty oikeus virkavuosien lukemiseen. Sittenkun raastuvanoikeus oli 1920 vuoden alusta alkanut toimia kahdeksalla varsinaisella osastolla, oli m. m. ylimääräisten kaupunginpalvelijain toimet järjestetty vakinaisiksi, jolloin vakinaisiksi kaupunginpalvelijoiksi oli otettu ylimääräiset kaupunginpalvelijat K. A. Björk, G. T. Lindström ja G. W. Nordberg. Kun mainitut henkilöt olivat aikaisemmissa toimissaan olleet täysin vakinaisten kaupunginpalvelijain vertaiset, olivat he kukin nauttineet ikäkorotusta 360 markkaa

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 21 §. — [2]) S:n 6. 4. 24 §. — [3]) S:n 28. 9. 25 §.— [4]) S:n 27. 1. 20 §. — [5]) S:n 15. 12. 24 §. — [6]) S:n 27. 10. 34 §; ks. 1919 vuod. kert. siv. 70. — [7]) S:n 13. 10. 24 §. — [8]) Ks. tätä kert. siv. 112. — [9]) Valt. pöytäk. 15. 12. 25 §.

vuodessa 5 vuoden palveluksesta, ja oikeutti [1]) kaupunginvaltuusto kaupunginpalvelija Nordbergin edelleen, 1920 vuoden alusta lukien, kantamaan palkanlisäystä 360 markkaa viiden vuoden palveluksesta sekä kaupunginpalvelijat Björkin ja Lindströmin, joilla jo oli 10 palvelusvuotta, kumpaisenkin saamaan kaksi ikäkorotusta, yhteensä 720 markkaa, niinikään saman vuoden alusta lukien, mihinkä nähden valtuusto puheenalaiseen tarkoitukseen osoitti kaikkiaan 1,800 markkaa suoritettavaksi määrärahasta uusien virkojen perustamista ja palkankorotuksia varten.

Kaupunginvaltuusto oikeutti [2]) terveyspoliisin desinfioitsijan J. A. Malmgrenin virkavuosiin nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, jolloin hän oli toiminut terveystoimiston kaitsijana, minkä johdosta hänet oikeutettiin huhtikuun 10 p:stä lukien saamaan ikäkorotuksen 10 vuoden palveluksesta, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen vuodeksi 1920 osoitti 500 markkaa määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Kunnalliskodin osastonhoitajatar O. Saarenheimo oikeutettiin [3]) ikäkorotukseen nähden lukemaan hyväkseen sen ajan minkä hän oli toiminut sairaanhoitajattarena Marian sairaalassa, ja oli hänelle näin ollen annettava ikäkorotus kymmenen vuoden palveluksesta, toukokuun 1 p:stä lukien, yhteensä 140 markkaa, minkä määrän kaupunginvaltuusto osoitti määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Kaupunginvaltuusto oikeutti [4]) suomenkielisten kansakoulujen opettajan H. Hetemäen ikäkorotukseen ja eläkkeeseen nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä hän oli toiminut opettajana Bengtsårin ja Nummen kasvatuslaitoksissa sekä myönsi määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten 229: 15 markan määrärahan, eli hänelle viiden vuoden palveluksesta tulevan ikäkorotuksen 5 kuukaudelta vuonna 1920.

Sittenkun erinäisten kaupungin kirjaston amanuenssien työaikaa oli pitennetty ja heidät senvuoksi oli siirretty korkeampaan palkkaluokkaan, oikeutti [5]) kaupunginvaltuusto allamainitut amanuenssit ikäkorotuksiin nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä he olivat palvelleet alemman palkkaluokan amanuensseina, mihin nähden amanuenssi A. Hertz oikeutettiin saamaan tällainen korotus kymmenen vuoden palveluksesta sekä amanuenssit H. Allén, A. Henriksson ja I. Tamlander samanlainen korotus viiden vuoden palveluksesta. Menot vuodelta 1920, 1,676: 67 markkaa oli suoritettava määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten.

Määrärahoja avoinna olevien virkojen hoidattamiseen. Viransijaisen palkkaamiseksi oikeusneuvosmies J. V. af Frosteruksen viraltapanon johdosta avonaiseksi tulleeseen raastuvanoikeuden vanhemman oikeusneuvosmiehen virkaan siksi ajaksi, jolta virkaan liittyvä palkka meni sivilivirkakunnan leski- ja orpokassaan, päätti [6]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa 3,333: 30 markkaa, eli vanhemmalle oikeusneuvosmiehelle tulevaa palkkaa vastaavan määrän.

Oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin kuoleman johdosta avonaiseksi tulleen raastuvanoikeuden vanhemman oikeusneuvosmiesviran hoidattamiseksi viran avoinnaoloaikana osoitti [7]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,333: 32 markkaa.

Oikeusneuvosmies O. E. Idestamin kuoleman johdosta avonaiseksi tulleen raastuvanoikeuden vanhemman oikeusneuvosmiehen viran hoidattami-

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 13 §. — [2]) S:n 24. 11. 24 §. — [3]) S:n 31. 8. 44 §. — [4]) S:n 27. 10. 31 §. — [5]) S:n 5. 5. 26 §. — [6]) S:n 6. 4. 20 §. — [7]) S:n 6. 4. 21 §.

seksi sinä aikana, jona virkaan liittyvä palkka meni leski- ja orpokassaan, osoitti [1]) kaupunginvaltuusto 2,666: 66 markkaa, syyskuun 1 p:stä vuoden loppuun, suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta. Samalla oikeutti valtuusto sen henkilön, joka määrättiin vakanssiaikana virkaa hoitamaan, nauttimaan samat kalliinajanlisäykset, mitkä maksetaan kaupungin vakinaisille viranpitäjille.

Kun raastuvanoikeuden nuoremman oikeusneuvosmiehen virka, joka vanhemman oikeusneuvosmiehen K. Hj. Saurénin kaksi vuotta sitten tapahtuneen kuoleman johdosta ja nuoremman oikeusneuvosmiehen I. Blåfieldin tultua korotetuksi vanhemmaksi oikeusneuvosmieheksi oli tullut avonaiseksi, edelleen oli täyttämättä, ja virkaan liittyvä palkka oli maksettava siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan, myönsi [2]) kaupunginvaltuusto viran hoidattamiseksi viransijaisella puolen vuoden aikana, 1920 vuoden alusta lukien, 3,500 markan määrärahan eli puolet nuoremman oikeusneuvosmiehen vuosipalkasta, suoritettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja jäsenten palkkio. Kaupunginvaltuusto vahvisti [3]) valtuutetuille kaupunginvaltuutetun tehtävästä vuonna 1920 tulevan korvauksen 20 markaksi kokoukselta ja puheenjohtajan palkkion 40 markaksi kokoukselta.

Määräraha puhtaanapitohallitukselle. Kaupunginvaltuusto osoitti [4]) vuoden tilierotuksesta 4,000 markan määrärahan puhtaanapitohallituksen jäsenten ja sihteerin palkkioihin vuonna 1920.

Liikenne- ja satamamaksujen korotus. Valtioneuvosto oli tammikuun 29 p:nä myöntynyt [5]) kaupunginvaltuuston esitykseen kaupungin oikeuttamisesta myöskin vuonna 1920 kantamaan liikenne- ja satamamaksuja 100 %:n korotuksin. Kun liikennekonttorin ilmoituksen mukaan liikennemaksut olivat melkoisesti vähentyneet, päätti [6]) kaupunginvaltuusto valtioneuvostolta anoa, että mainittuja maksuja vuonna 1921 saisi korottaa 200 %. Sitävastoin ei valtuusto katsonut olevan aihetta korottaa satamamaksuja samassa suhteessa, vaan olisi niitä kannettava sama määrä kuin vuonna 1920, eli satamataksaan merkityt maksut 100 %:n korotuksin.

Kumottu talvipurjehduskauden aikaisten liikenne- ja satamamaksujen alentaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [7]) kumota joulukuun 15 p:nä 1896 tekemänsä talvipurjehduskauden aikaisten liikenne- ja satamamaksujen alentamista koskevan päätöksen.

Punnitus-, mittaus-, pakkaus- ja runsimismaksujen korotus. Viitaten kohonneisiin menoihin kaupungin satamissa suoritettavasta punnituksesta, mittauksesta, pakkauksesta ja runsimisesta oli satamakonttori tehnyt esityksen tästä voimassa olevan taksan korottamisesta. Taksaan sisältyvät maksut kannettiin tosin jo 100 %:n korotuksin, mutta olisi niitä edelleen korotettava, jottei kaupungille koituisi tappiota. Kaupunginvaltuusto päätti [8]) yhtyä satamakonttorin ehdotukseen ja tehdä maistraatille esityksen sen vahvistamisesta.

Halonmittaustaksan maksujen korotus. Pyydetyssä lausunnossa eräiden kaupungin palveluksessa olevain parmaajain maistraatille esitetyn anomuksen johdosta halonmittaustaksassa olevain maksujen korottamisesta ilmoitti [9]) kaupunginvaltuusto, ettei sillä ollut mitään muistuttamista hakijain esitykseen

[1])Valt. pöytäk. 27. 10. 12 §. — [2]) S:n 31. 3. 13 §. — [3]) S:n 17. 3. 3 ja 4 §§. — [4]) S:n 24. 11. 36 §. — [5]) S:n 17. 3. 8 §; ks. 1919 vuod. kert. siv. 78. — [6]) Valt. pöytäk. 24. 11. 14 §. — [7]) S:n 27. 1. 39 §. — [8]) S:n 14. 9. 17 §; ks. Kunn. asetuskok. n:o 3 vuodelta 1920. — [9]) S:n 31. 8. 55 §.

myöntymistä vastaan, joka esitys koski mainittujen maksujen korottamista 100 %:lla eli 4 markkaan metriseltä halkosyleltä ja 3 markkaan syleltä 40 senttimetrin pilkkeitä.

Lihantarkastusmaksujen korotus. Sittenkun terveydenhoitolautakunta, huomauttaen, että syksystä 1918 lähtien lihantarkastusasemalla tarkastus- ja muiden maksujen laskemisessa noudatettua taksaa sekä yleisesti katsoen että rahan alenneeseen arvoon nähden täytyi pitää liian alhaisena, päätti[1]) kaupunginvaltuusto omasta puolestaan hyväksyä sekä maaherran harkittavaksi ja vahvistettavaksi lähettää ehdotuksen uudeksi taksaksi lihantarkastuslaitosta varten.

Helmikuun 19 p:nä vahvisti[2]) maaherra mainitun taksan, joka oli seuraavan sisältöinen:

»Taksa Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman tarkastus- y. m. maksujen määräämiseksi.

Tarkastusmaksut:

Nautaeläimen, sian tai hevosen ruhosta	Smk. 8: —
20—60 kg. painavan vasikan ruhosta	» 4: —
Pikkuvasikan (alle 20 kg.), pikkuporsaan (alle 20 kg.), lampaan tai vuohen ruhosta	» 2: —
Suolatusta, savustetusta tai palvatusta lihasta sekä tuoreesta, ennen tarkastettujen ja leimattujen eläinten lihasta, kultakin 10 kilolta	» 1: —

Höyrykeitäntä- ja suolausmaksut:

Enintään 20 kilon lihamäärästä	Smk. 4: —
Kultakin lisäksi tulevalta 10 kilolta tai sen osalta	» 2: —

Jäähdytyskellarimaksu vuorokaudessa:

Isommista eläinruhoista, kustakin	Smk. 2: —
Pienemmistä eläinruhoista, kustakin	» 1: —

Muist. Isommiksi eläinruhoiksi luetaan: nautaeläin, 20 kg. painavampi vasikka, 20 kg. painavampi sika sekä hevonen. Pieniin eläinruhoihin luetaan pikkuvasikka, pikkuporsas, lammas ja vuohi.

Puolesta ja neljännesruhosta suoritetaan sama maksu kuin kokonaisesta ruhosta.»

Helsingin kaupungin sairaalain sairasmaksutaksa. Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä uuden sairasmaksutaksan Helsingin kaupungin kunnansairaaloita varten[3]), oli Uudenmaan läänin maaherra tammikuun 13 p:nä 1920 vahvistanut[4]) taksan noudatettavaksi.

Sittemmin lähetti kaupungin sairaalain ylihallitus uuden ehdotuksen sairasmaksujen korottamiseksi, minkä kaupunginvaltuusto hyväksyi[5]) näin kuuluvaksi:

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 27 §. — [2]) S:n 31. 3. 10 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 80. — [4]) Valt. pöytäk. 11. 2. 13 §. — [5]) S:n 8. 12. 22 §.

»Helsingin kaupungin kunnansairaalain sairasmaksutaksa.

Sairasmaksuja on kunnan sairaaloissa suoritettava alempana mainittujen perusteiden mukaan vuorokaudelta:

A. Marian sairaalassa.

Kaupungissa henkikirjoissa olevain henkilöiden:
yleisessä sairassalissa 10 markkaa,
puoliyksityisessä huoneessa 15 markkaa,
yksityishuoneessa 30 markkaa.
Toispaikkaisten henkilöiden:
yleisessä sairassalissa 30 markkaa,
puoliyksityisessä huoneessa 35 markkaa,
yksityishuoneessa 40 markkaa.
15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat yleisessä sairassalissa puolen maksun.

Potilaan, jossa sairaalan kirurgisella osastolla on tehty leikkaus, on vahvistetun päivämaksun lisäksi suoritettava 20—100 markan maksu kerta kaikkiaan leikkaus- ja sidetarvikkeista ylilääkärin harkinnan mukaan.

B. Kulkutautisairaalassa.

Tämän kaupungin henkikirjoissa olevain, täällä tai toisella paikkakunnalla sairastuneiden henkilöiden:
yleisessä sairassalissa ei mitään maksua,
puoliyksityisessä huoneessa 15 markkaa,
yksityishuoneessa 30 markkaa.
Henkilöiden, jotka eivät ole kaupungin henkikirjoissa, mutta ovat Helsingissä sairastuneet:
yleisessä sairassalissa ei mitään maksua,
puoliyksityisessä huoneessa 35 markkaa,
yksityishuoneessa 40 markkaa.
Henkilöiden, jotka ovat toisella paikkakunnalla sairastuneet eivätkä ole täällä henkikirjoissa:
yleisessä sairassalissa 25 markkaa,
puoliyksityisessä huoneessa 40 markkaa,
yksityishuoneessa 50 markkaa.
Sairaan täällä henkikirjoissa olevan omaisen, joka ylilääkärin suostumuksella on päässyt sairaalaan:
yleisessä sairassalissa 15 markkaa.
yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina, 30 markkaa.
Sairaan toispaikkaisen omaisen, joka on ylilääkärin suostumuksella päässyt sairaalaan:
yleisessä sairassalissa 35 markkaa,
yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina, 45 markkaa.

Jos kulkutautisairaalaan kaupungin sairaalaylihallituksen päätöksen mukaan joksikin ajaksi järjestetään tilapäinen osasto semmoisille sairaille, joiden hoito muutoin ei ole kulkutautisairaalan asia, saatakoon semmoiselle osastolle otetuilta henkilöiltä sairaalaylihallituksen harkinnan mukaan kantaa sairasmaksuja samoilla perusteilla kuin tässä edellä on määrätty Marian sairaalaan otettuihin henkilöihin nähden.

C. Kivelän sairaalassa.

Kaupungissa henkikirjoissa olevien henkilöiden:
mielenvikaisosastolla 8 markkaa,
muulla osastolla niinikään 8 markkaa.
Toiselta paikkakunnalta olevain henkilöiden:
mielenvikaisosastolla 30 markkaa,
muulla osastolla niinikään 30 markkaa.
15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat yleisessä sairassalissa puolen maksun.

D. Nickbyn mielisairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöiden:
ensimmäisessä luokassa (ravinto I) 30 markkaa,
toisessa luokassa (ravinto II) 15 markkaa,
kolmannessa luokassa (ravinto III) 8 markkaa.
Lapset, jotka sairaalaan otettaessa eivät ole täyttäneet 15 vuotta, suorittavat kolmannessa luokassa puolen maksun.

E. Humaliston varasairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöiden:
yleisessä sairassalissa 10 markkaa,
puoliyksityisessä huoneessa 15 markkaa.
Toispaikkaisten henkilöiden 30 markkaa.
15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat yleisessä sairassalissa puolen maksun.

Kaikissa sairaaloissa on sairaalaan otetun potilaan päivämaksu luettava ainoastaan vastaanotto- mutta ei lähtöpäivältä, ellei se satu vastaanottopäivänä.

Henkilöt, jotka joutuvat vaivaishoidon rasitukseksi, ja joilla hankitun selvityksen mukaan ei ole kotipaikkaoikeutta Helsingissä, asetetaan toisella paikkakunnalla henkikirjoitettujen henkilöiden vertaisiksi.

Kaupungin viranpitäjät, jotka ovat henkikirjoitettuina toisella paikkakunnalla, asetetaan kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöiden vertaisiksi.

Helsingin kaupungin kunnansairaaloille suoritettavat, asianomaisten virkamiesten maksettaviksi panemat sairasmaksut saatakoon tuomiota tai päätöstä hankkimatta ulosottaa siinä järjestyksessä, kuin helmikuun 27 p:nä 1897 annetussa asetuksessa ulostekojen ja muiden yleisten maksujen ulosmittauksesta säädetään.»

Ehdotus oli alistettava maaherran harkittavaksi ja hyväksyttäväksi.

Rakennusyrityksissä suoritettavain maksujen korottaminen. Sittenkun rakennustarkastuskonttori oli tehnyt ehdotuksen sen taksan korottamisesta, jonka mukaan maksut, joita säädetyn toimituskirjain lunastuksen lisäksi kannetaan kaupungin rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista, on maksettava, sekä sen taksan korottamisesta, jonka mukaan on suoritettava maksut oikeudesta erilleen aidata kaupungin maata rakennusyrityksiä varten[1]) samoinkuin mainittujen maksujen laskemisessa noudatettavan erikoistaksan korottamisesta, missä maksut on korotettu kolminkertaiseen määrään voimassa olevista maksuista, oli maistraatti kaupunginvaltuustolle lähettänyt

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 99 ja 293.

nämä ehdotukset huomauttaen, että taksat olisi korotettava viisikertaisiksi nykyisestään. Vaaditussa lausunnossa yhtyi rahatoimikamari maistraatin mielipiteeseen ja lähetti tämän mukaan laaditut uudet ehdotukset mainituiksi taksoiksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi[1]) kaksi ensinmainittua ehdotusta jotka olivat seuraavat:

»Ehdotus taksaksi niiden maksujen laskemiseksi, joita säädetyn toimituskirjain lunastuksen lisäksi rakennusjärjestyksen mukaan kannetaan Helsingin kaupungin rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista.

1:ksi uutis-, lisä- ja korotusrakennuksesta maksetaan:

a) uutis- ja lisärakennuksesta viisitoista (15) penniä kuutiometriltä rakennuksen kuutiosisällystä, luettuna kellarin lattiasta ja, missä kellaria ei ole, alimman kerroksen lattiasta ylimmän kerroksen ylimpään parrukertaan; sekä

b) korotusrakennuksesta sama maksu kuin uutisrakennuksesta, luettuna korotetun osan alareunasta ylimmän kerroksen ylimpään parrukertaan

Vähin maksu on neljäsataa (400) markkaa.

2:ksi tulisijan-, rakenne- ja julkisivun muutoksesta;

a) tulisijan muutoksesta viisikolmatta (25) markkaa kultakin muutetulta tulisijalta; sekä

b) rakennus-, rakenne- ja julkisivumuutoksesta viisitoista (15) markkaa jokaiselta huoneelta, jossa muutos tehdään, kuitenkin niin, että jos muutos koskee väliseinää tai parrukertaa, ainoastaan toinen muutoksen koskettamista tilavuuksista otetaan huomioon.

Vähin maksu on sataviisikymmentä (150) markkaa.

3:ksi muutosrakennuksesta, joka aikaansaa oleellisen muutoksen rakennuksen pääosiin tai sen käyttämiseen, suoritetaan maksua 1 kohdan sekä pienemmistä muutosrakennuksista 2 kohdan mukaan.

4:ksi tonttirajan ulkopuolelle kadulle tai yleiselle paikalle päin tehdystä ulokkeesta, niinkuin umpinaisesta parvekkeesta, erkkeristä y. m., katto- ja kordonkiliistat luvusta erotettuina, maksetaan kerta kaikkiaan sata (100) markkaa neliömetriltä ulokkeen pohjapintaa kultakin kerrokselta.

Rakennustarkastuskonttorin veloittamista maksuista on asianmukaisesti kirjoitetut maksuliput neljäntoista päivän kuluessa kustakin toimituksesta sekä mikäli 4 kohdassa mainittua maksua koskee, neljäntoista päivän kuluessa rakennusyrityksen lopullisen katselmuksen toimittamisesta annettava rahatoimikonttoriin kannettaviksi ja perittäviksi. Kuukauden kuluttua toimituspäivästä saa maksun suorittaa kahden sen jälkeisen viikon kuluessa kunakin arkipäivänä niinä aikoina, jolloin kaupunginkassa pidetään yleisölle avoinna.

Tämän taksan mukaan suoritettaviksi pannuista maksuista saa asiallinen valittaa maistraatille.

Jos piirustusten vahvistamista tarkoittava hakemus lopullisesti evätään, saa hakija, rakennustarkastajalle asiasta ilmoitettuaan, periä takaisin kaksi kolmattaosaa suorittamistaan maksuista.

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 10. 6 §.

Ehdotus muutetuksi taksaksi, jonka mukaan maksut oikeudesta kaupungin maan erilleen aitaamiseen rakennusyrityksiä varten lasketaan.

Oikeudesta rakennusyritystä varten lauta-aidalla taikka telineillä aidata erilleen kaupungin maata, suoritetaan kultakin viikolta maksua vähintään 5 penniä ja enintään 50 penniä neliömetriltä käytettyä aluetta.

Vähin maksu on 50 markkaa.

Muist. Luvan myöntäminen kaupungin maan käyttämiseen tässä mainittuun tarkoitukseen on voimassa olevain säännösten mukaan maistraatin sekä puheenalaisten maksujen veloitus ja kannanta rahatoimikamarin asia.»

Edelleen päätti valtuusto pyytää maistraattia valtioneuvostolle tekemään esityksen kyseessä olevien taksojen vahvistamisesta; erikoistaksan vahvistaminen, jonka mukaan maksut oikeudesta aidata erilleen kaupungin maata kannetaan, tulisi edelleenkin olemaan rahatoimikamarin vallassa.

Vesijohtolaitoksen taksan korotus. Kaupunginvaltuusto päätti[1]), että vesijohtolaitoksen 1914 vuoden taksan[2]) maksuja saisi 1921 vuoden alusta lukien kantaa 180 %:iin taksaan merkityistä määristä.

Sähkövirran ja kaasun hinnan korotus. Sittenkun kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen sähkövirran ja kaasun hinnan korottamisesta, päätti[3]) kaupunginvaltuusto mainitun hinnan huhtikuulla alkavasta mittarien lukemisesta lähtien olevaksi 1: 20 markkaa kaasukuutiometriltä sekä 1: 50 markkaa valaistusvirran ja 1: 10 markkaa voimavirran kilowattitunnilta, minkä ohessa valtuusto valtuutti hallituksen aikaisemmin voimassa olevain perusteiden mukaan myöntämään hinnanalennusta kuluttajille, jotka ruuanlaitossa olivat pakotetut käyttämään yksinomaan kaasua, sekä antamaan erikoismääräyksiä vahvistettujen hintain soveltamisessa noudatettaviksi. Kun kaupunginvaltuuston edellä mainittu päätös kuitenkin oli tehty siksi myöhään, että korotetut maksut olisivat joutuneet kuluttajien suoritettaviksi kulutuksesta, joka jo oli tapahtunut, oli hallitus sittemmin käskenyt kaasu- ja sähkölaitoksen siirtää korotettujen maksujen veloituksen lähinnä seuraavaan veloituskauteen, minkä toimenpiteen valtuusto hyväksyi[4]).

Sittemmin päätti[5]) kaupunginvaltuusto syyskuun lopussa ja lokakuun alussa toimitetusta mittarien lukemisesta lähtien kulutetun kaasun hinnan olevaksi 1: 50 markkaa m^3:ltä siihenastisin hinnanalennuksin.

Edelleen päätti[6]) kaupunginvaltuusto korottaa kaasun hinnan 1: 80 markkaan m^3:ltä sekä sähkövalovirran hinnan 2: 40 markkaan ja sähkövoimavirran hinnan 1: 70 markkaan kilowattitunnilta joulukuun lopussa ja sitä seuraavan tammikuun alussa suoritetusta mittarien lukemisesta lähtien. Samalla päätti valtuusto pysyttää voimassa siihenastiset kaasunhinnan alennukset.

Käsitellessään kysymystä sähkövoiman hinnasta havaitsi[3]) kaupunginvaltuusto olevan aihetta kehottaa kaupungin teknillisten laitosten hallitusta täyttämään sille annetun tehtävän lähemmin tutkia, käykö valaistusvirran kuluttajia jakaminen eri ryhmiin sekä ottaminen käytäntöön rajoitushintoja suurempia sähkövoimamääriä käytettäessä[7]).

Sähkövirran ja kaasun hinnan määräämistapa. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli tehnyt esityksen sen valtuuttamisesta määräämään

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 25 §. — [2]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 186. — [3]) Valt. pöytäk. 21. 4. 31 §. — [4]) S:n 19. 5. 31 §. — [5]) S:n 28. 9. 17 §. — [6]) S:n 15. 12. 7 §. — [7]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 84.

sähkövirran ja kaasun hinnan, koska ainoastaan täten voitaisiin nopeasti sovittaa hinnat valmistuskustannusten mukaan, mutta ei kaupunginvaltuusto havainnut [1]) esityksen aiheuttavan toimenpidettä.

Raitioteiden matkustajamaksun korotus. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tehtyä esityksen [2]) raitioteiden matkustajamaksun korotuksesta päätti [3]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa yhtiön korottamaan maksun yksinkertaiselta matkalta yhtiön raitiotievaunuissa 55 penniin, velvoittamalla yhtiön myymään 2 ja 5 markan hintaisia, 4 ja 10 matkaan oikeuttavia alennuslippuja, ja saatiin tämä korkeampi maksu kantaa, kunnes toisin määrättäisiin.

Koululasten raitiotiealennusliput. Käsitellessään kysymystä raitiotiematkustajamaksun korottamisesta päätti [3]) kaupunginvaltuusto kehoittaa Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokuntaa ottamaan harkittavakseen, voitaisiinko yhtiön raitiotielinjoilla ottaa käytäntöön erityisiä koulunuorison alennuslippuja, sekä aikanansa antamaan valtuustolle tämän ehdotuksen aiheuttaman esityksen. Tämän johdosta oli johtokunta ilmoittanut, ettei se, sittenkun useissa tilaisuuksissa on todettu, että matkustajatulva raitioteillä on erittäin suuri niinä aikoina päivästä, jolloin koulunuoriso on koulumatkalla, ole katsonut voivansa ryhtyä ehdotettuun toimenpiteeseen, jotapaitsi olisi otettava huomioon, että näitä lippuja luultavasti käytettäisiin melko laajassa mitassa muidenkin raitiotiematkain kuin koulumatkain tekemiseen.

Ehdotus ei aiheuttanut [4]) toimenpidettä valtuuston puolelta.

Munkkiniemen ja Hagan raitioteiden matkustajamaksun korotus. Osakeyhtiö M. G. Steniuksen anomuksesta, päätti [5]) kaupunginvaltuusto, muuttaen Munkkiniemen—Hagan raitioteiden toimilupakirjan 8 §:n d) kohtaa, oikeuttaa mainitun yhtiön toistaiseksi, ja kunnes kaupunginvaltuusto toisin päättää Ylioppilastalon—Munkkiniemen ja Ylioppilastalon—Hagan välisen raitiotien käyttämisestä kantamaan enintään 2 markkaa vakinaiselta sekä 10 markkaa ylimääräiseltä kulkuvuorolta sillä ehdolla, että yhtiö puolestaan sitoutuu sähkölaitokselle suorittamaan sähkövirran kulutuksesta korotettua maksua, mikä määrätään siten, että yhtiön kanssa alkuaan sovitun hinnan lisäksi maksetaan 25 penniä kilowattitunnilta jokaiselta markalta, minkä halkojen hinta ylittää 8: 50 markkaa m^3:ltä.

Pika-ajuritaksan korotus. Viitaten elintarpeiden ja rehujen kohonneisiin hintoihin oli Suomen ajurien liiton Helsingin osasto maistraatille esittänyt muutoksia voimassa olevaan pika-ajuritaksaan, osin sen korottamiseksi, osin alueiden muuttamiseksi. Kaupunginvaltuusto, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu, päätti [6]) puoltaa poliisimestarin taksaehdotusta [7]) sekä samalla esittää että maistraatti ryhtyisi sensuuntaiseen toimenpiteeseen, että taksa olisi liikennöivän yleisön helposti saatavana, jota vastoin kysymys aluejaon mahdollisesta muuttamisesta lähetettiin lausunnon saamiseksi katuliikennettä järjestävään komiteaan.

Automobiilien katsastustaksan korotus. Vaadituksi lausunnoksi automobiilien katsastustaksan muuttamista koskevasta ehdotuksesta ilmoitti [8]) kaupunginvaltuusto, ettei sillä puolestaan ollut mitään muistuttamista ehdotusta vastaan [9]).

Kaupungin lähettien uusi taksa. Sittenkun poliisikamari maistraatin kehotuksesta oli laatinut ehdotuksen kaupungin lähettien uudeksi taksaksi,

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 42 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 56 vuodelta 1919. — [3]) Valt. pöytäk. 11. 2. 1 §. — [4]) S:n 27. 10. 42 §. — [5]) S:n 14. 9. 24 §. — [6]) S:n 14. 9. 6 §. — [7]) Kunn. asetuskok. n:o 3 vuodelta 1920. — [8]) Valt. pöytäk. 24. 11. 4 §. — [9]) Ks. Kunn. asetuskok. n:o 4 vuodelta 1920.

oli maistraatti lähettänyt sen lausunnon saamiseksi kaupunginvaltuustolle, joka ilmoitti[1]), ettei sillä puolestaan ollut mitään muistuttamista sitä vastaan.

Kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioapu. Sittenkun kaupunginvaltuusto toukokuun 6 p:nä 1919 oli valtioneuvostolta anonut, että kaupungille vuodelta 1919 myönnettäisiin valtioapua sen kansakouluille ja kasvatuslaitoksille 25 % kaupungilla mainittujen laitosten ylläpidosta olleista menoista eli kansakouluille 999,917: 14 markkaa ja kasvatuslaitoksille 86,428: 59 markkaa, oli kouluhallitus, jolle kaupunginvaltuuston kirjelmä oli lähetetty kirjeessä heinäkuun 9 p:ltä s. v., anonut lähempää selvitystä asiassa maistraatilta, joka taas lähetteellä huhtikuun 1 p:ltä 1920 oli vaatinut rahatoimikamarilta menojen erityisluetteloa. Kamarin laskelmien mukaan nousivat menot, jotka saa panna valtioavun laskemisen perustukseksi, mainitulta vuodelta kansakouluista 4,219,140: 43 markkaan ja kasvatuslaitoksista 301,963: 44 markkaan. Kouluhallitus oli sittemmin käsitellyt asian lopullisesti ja myöntänyt[2]) kaupungille valtioapua sen kansakouluille 25 % yllämainitusta menomäärästä, eli 1,054,800 markkaa, jota vastoin kasvatuslaitoksille myönnettiin ainoastaan 72,900 markkaa.

Kaupunginvaltuusto päätti[3]) valtioneuvostolta anoa valtioapua vuodelta 1920 suomenkielisille kansakouluille 1,045,341: 57 markkaa, ruotsinkielisille kansakouluille 571,367: 12 markkaa ja kasvatuslaitoksille 115,433: 95 markkaa eli yhteensä 1,732,142: 64 markkaa.

Kaupunkien kansakoulurakennusten vuokra-arvon laskemisperusteet. Kouluhallituksen ilmoituksen mukaan oli valtioneuvosto lokakuun 14 p:nä määrännyt[4]), että kaupunkien kansakoulutalojen vuokra-arvo, joka on perustuksena kaupunkien kansakoululaitokselle tulevaa valtioapua laskettaessa, on oleva 8 % koulurakennusten ynnä tonttien kirjaanpannusta arvosta rakennusvuonna sekä niiden mainittavampien korjausten kirjaanpantujen kustannusten määristä, jotka ovat lisänneet rakennusten arvoa, mihin on lisättävä kaupungin meno- ja tulosäännön mukaiset vuotuiset kunnossapito-, hoito- ja puhtaanapitokustannukset.

Lisäys maistraatin tarverahoihin. Kaupunginvaltuusto osoitti[5]) käyttövaroistaan 20,000 markan lisäyksen maistraatin tarverahoihin.

Lisätty määräraha rikostuomioiden täytäntöönpanijalle. Kaupunginvaltuusto myönsi[6]) 1,500 markan lisäyksen rikostuomioiden täytäntöönpanijan kanslia-apulaisen palkkausta ja puhtaaksikirjoitusta varten otettuun määrärahaan, suoritettavaksi 1920 vuoden tilierotuksesta.

Kaupunginvoudin konttorin ylitetyt määrärahat ja lisämääräraha sille. Kaupunginvoudin konttorin anomukseen saada ylittää tarverahainmäärärahansa vuodelta 1919 999: 35 markalla myöntyi[7]) kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvoudin konttorin tarverahain määrärahaan vuodelta 1920 myönsi kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 5,300 markan lisäyksen[8]) sekä konttorin vuokra-, siivoamis. y. m. määrärahaan 3,000 markan lisäyksen[9]), suoritettavaksi 1920 vuoden tilierotuksesta.

Määräraha ylimääräisen kaupunginviskaalin palkkaamiseen. Koska raastuvanoikeuden uudestijärjestämisen johdosta tarvittiin kolme vakinaista ja kaksi ylimääräistä kaupunginviskaalia, mutta menosääntöön oli merkitty määräraha vain yhtä kaupunginviskaalia varten, minkä johdosta oikeuskanslerin

---

[1]) Valt. pöytäk. 1. 6. 3 §; ks. Kunn. asetuskok. n:o 2 vuodelta 1920. — [2]) Valt. pöytäk. 24. 11. 9 §. — [3]) S:n 14. 9. 7 §. — [4]) S:n 24. 11. 10 §. — [5]) S:n 28. 9. 9 §. — [6]) S:n 27. 10. 3 §. — [7]) S:n 27. 1. 3 §. — [8]) S:n 28. 9. 10 §. — [9]) S:n 27. 10. 16 §.

asianmukaisesti määräämä toinen ylimääräinen kaupunginviskaali ei voinut kaupunginkassasta nostaa mitään palkkiota, osoitti [1]) kaupunginvaltuusto määrärahasta uusien virkojen perustamista y. m. varten 5,500 markkaa ylimääräisen kaupunginviskaalin palkkaamiseen.

Lisäys raastuvanoikeuden tarverahain määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsi [2]) 40,000 markan lisäyksen raastuvanoikeuden tarverahain määrärahaan suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Määräraha ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten. Kaupunginvaltuusto määräsi [3]) 1921 vuoden menosääntöön raastuvanoikeuden ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten merkittäväksi 16,000 markan määrärahan.

Lisäys raatihuoneen arkiston tarverahain määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsi [4]) vuoden tilierotuksesta 25,000 markan lisäyksen raatihuoneen arkiston tarverahain määrärahaan.

Toimenpiteet kaupunginvaltuuston käyttövarain ylityksen johdosta. Huomauttaen, että kaupunginvaltuuston käyttövaroja jo oli tuntuvasti ylitetty, oli valtuusto kehottanut rahatoimikamaria tekemään ehdotuksen tästä johtuviksi toimenpiteiksi. Tämän johdosta huomautti [5]) rahatoimikamari, että käyttövaroilla on vararahaston luonne sellaisten menojen suorittamiseksi, joita budjettia laadittaessa ei ole edellytetty. Aikaisempina vuosina oli kylläkin sattunut, että käyttövaroja oli ylitetty, mutta ei tämän ollut katsottu antavan aihetta erityisiin toimenpiteisiin valtuuston puolelta. Syynä siihen, että kysymys oli tullut polttavaksi, oli se seikka, että viime vuosien todelliset menot kalliinajan vuoksi olivat siksi suuressa määrin ylittäneet lasketut menot, etteivät käyttövarat lähimainkaan riittäneet näin syntyneen vajauksen peittämiseksi. Asiaa harkitessaan rahatoimikamari ei ollut voinut olla kiinnittämättä huomiota siihen seikkaan, että valtuustolle usein oli ilmoitettu verrattain pienistä määrärahojen ylityksistä. Näin ollen voitiin panna kysymyksenalaiseksi, oliko joka tapauksessa tarpeellista alistaa tämäntapaiset kysymykset valtuuston harkittavaksi. Olihan usean johto- ja lautakunnan käytettävänä useita määrärahoja, vaikka ne hyvin olisivat voineet esiintyä yhtenäkin eränä. Mitään erityisen pätevää syytä ei rahatoimikamarin mielestä ollut olemassa, joka estäisi käyttämästä toisen määrärahan ylijäämää toisen määrärahan vajauksen peittämiseksi, kunhan tämä siirto vain tapahtui määrätyissä puitteissa ja valtuuston vahvistamien ohjeitten mukaan. Jos tällainen menettelytapa tulisi käytäntöön hyväksytyksi, ei valtuuston käyttövaroja lähimainkaan tarvitsisi yhtä suuresti rasittaa kuin tätä nykyä. Oli itsestään selvä, että, milloin ryhmän kokonaismäärä oli loppuun kulutettu, taikka milloin joku ryhmään kuulumaton määräraha osoittautui tarkoitukseensa riittämättömäksi, taikka milloin varoja tarvittiin tarpeisiin, joita menoarviota vahvistettaessa ei ollut edellytetty, kysymykset lisämäärärahojen tai uusien määrärahojen myöntämisestä alistettiin valtuuston harkittavaksi. Edellyttäen, että menoarviossa oli valtuuston käytettäväksi aavistamattomia tarpeita varten varattu riittävä vararahasto, olisi pyydetyt määrärahat mukavimmin tästä osoitettava, tai myöskin ennakkomaksuna kaupunginkassasta maksettava ja lopullisesti otettava huomioon seuraavan vuoden menosääntöä laadittaessa. Hankalammaksi kävi lisämäärärahojen ja uusien määrärahojen myöntäminen, milloin valtuuston käytettävissä oleva vararahasto oli loppuun kulutettu. Sellaisissa tapauksissa näytti rahatoimikamarista käytännöllisimmältä, että sekä lisämäärärahoja että uusia määrärahoja myönnettiin ennakkomaksuina.

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 14 §. — [2]) S:n 27. 10. 13 §. — [3]) S:n 24. 11. 8 §. — [4]) S:n 10. 11. 3 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4.

Työmäärärahat ja muut niihin verrattavat määrärahat voitiin haitatta maksattaa ennakolta kaupunginkassasta ja ottaa huomioon seuraavan vuoden menosääntöä laadittaessa. Kirjanpidollisia seikkoja silmälläpitäen olisi näin myönnetyt erät käyttövarojen tilille merkittävä, mutta tiliin siten syntynyt vajaus otettava huomioon seuraavan vuoden menosääntöä laadittaessa vajauksena käyttömäärärahan kohdalla. Rahatoimikamari ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että vastaisissa menosäännöissä kunkin lauta- ja johtokunnan tai laitoksen kohdalle merkityt hoitokustannuksen luontoa olevat määrärahat laatunsa mukaan jaettaisiin ryhmiin, joissa toisesta määrärahasta jäänyt säästö voidaan rahatoimikamarin harkinnan mukaan käyttää toisessa määrärahassa syntyneen vajauksen täyttämiseksi;

että lisämääräraha on kaupunginvaltuustolta ehdottomasti anottava milloin ryhmää varten varattu määräraha on ryhmään kuuluvien menojen suorittamiseksi riittämätön tai milloin määrättyyn tarkoitukseen varattu, ryhmään kuulumaton määräraha loppuu kesken;

että lisämäärärahoja myönnettäessä työ- ja muut samanluontoiset määrärahat osoitettaisiin kaupunginkassasta ennakkomaksuina, jotka ovat seuraavan vuoden menosääntöön otettavat;

että muut lisämäärärahat ynnä uusiin tarkoituksiin kenties myönnetyt määrärahat osoitettaisiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista taikka muista menosäännössä olevista yleismäärärahoista suoritettaviksi; sekä

että milloin valtuuston käyttövarat ovat loppuun käytetyt, edellisen kohdan mukaan myönnetyt määrärahat osoitettaisiin ennakkosuorituksina kaupunginkassasta maksettaviksi ja edelleenkin valtuuston käyttövarojen tilille merkittäviksi, ollen täten syntynyt vajaus seuraavan vuoden menosääntöön erikseen käyttövarain määrärahan kohdalla huomioon otettava.

Edelleen ehdotti rahatoimikamari tämän lisäksi:

että ensimmäisessä kohdassa mainitusta määrärahojen siirtämisestä saisi vuonna 1921 rahatoimikamari tarkemmin määrätä.

Kaupunginvaltuuston kokouksessaan helmikuun 11 p:nä päätettyä palauttaa ehdotuksen rahatoimikamariin, jonka tuli ehdotuksesta hankkia revisionikonttorin lausunto sekä valtuustolle antaa uusi lausunto, oli revisionikonttori tehnyt erinäisiä muistutuksia rahatoimikamarin ehdotuksia vastaan. Kamari pysyi kuitenkin kaikilta kohdin asiassa aikaisemmin tekemässään esityksessä. Asia lähetettiin [1]) lausunnon saamista varten budjettivaliokuntaan, joka syyskuun 21 p:nä päivätyssä mietinnössään [2]) lausui m. m., että varmin keino kaupunginvaltuuston arvaamattomien tarpeiden määrärahan ylityksen estämiseksi vastaisuudessa epäilemättä olisi, että menosääntöön tätä tarkoitusta varten merkitään tähänastista runsaampi määräraha. Käyttövarain määrärahain korottamisesta tosin olisi, siihen katsomatta, että se ehkä voisi aiheuttaa liian korkean verotuksen, se haitta, että kysymys verraten suuren verotusvaramäärän käyttämisestä jäisi budjetin järjestelyssä avoimeksi. Mainitut haitat olisivat vältettävissä siten että ainoastaan vähäinen osa määrärahaa annettaisiin kaupunginvaltuuston vapaasti käytettäväksi, jota vastoin muu osa jaettaisiin niiden menosäännön pääluokkien kesken, jotka tavallisesti vaativat huomattavampia lisäyksiä. Näihin varatut rahamäärät saisi kaupunginvaltuuston kunakin kertana tekemän päätöksen mukaan käyttää ainoastaan kunkin eri pääluokan menoihin, jotavastoin muut menot suoritettaisiin valtuuston vapaasti käytettäväksi asetetuista varoista, jotka

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 11§ ja 5. 5. 1 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

edelleen merkittäisiin menosääntöön yhtenä ainoana eränä. Tämä menettely olisi valiokunnan mielestä toteutettava jo 1921 vuoden alusta lähtien, mutta olisi sitä noudatettava ainoastaan niin kauan kuin olojen harkitaan sitä vaativan; mikäli hintaolot vakiintuvat, palattaisiin aikaisempaan budjetin järjestykseen.

Mitä tulee 1920 vuoden lisämenoihin, olisi niihin nähden lähinnä otettava ratkaistavaksi kysymys, miten budjettiin merkittyjen käyttövarain ehdolliseen ylitykseen nähden oli meneteltävä. Tätä kysymystä käsitellessään oli valiokunta yhtynyt siihen käsitykseen, että päätös määrärahain myöntämisestä käyttövarain lisäksi olisi tehtävä määräenemmistöllä. Näiden määrärahain kirjaanpanoon nähden oli lausuttu eroavia mielipiteitä, mutta olivat valiokunnan jäsenet yhtyneet siihen ehdotukseen, että puheenalaiset lisämenot olisi pantava maksettaviksi kuluvan vuoden tilierotuksesta (teknillisiin laitoksiin nähden niiden voittovaroista), siihen katsomatta, oliko säästöä vai vajausta odotettavana. Tätä valiokunnan ehdottamaa menettelyä noudatettaisiin vastedeskin siinä tapauksessa että valtuuston käyttövarat tulisivat ennen aikojaan kulutetuiksi. Rahatoimikamarin ehdotuksiin n. s. ryhmämäärärahain käytäntöön ottamisesta ja työmäärärahoja koskevain kysymysten käsittelystä ei valiokunnalla ollut mitään muistuttamista.

Valiokunta ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että vastaiset menosäännöt on laadittava vaarinottaen

a) että kunkin tärkeämmän pääluokan kohdalle harkinnan mukaan merkitään määräraha kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan käytettäväksi näihin pääluokkiin kuuluvien arvaamattomien menojen suoritukseen; sekä

b) että kunkin lauta- ja johtokunnan kohdalle merkityt hallintokustannusten luontoiset määrärahat laatunsa mukaan jaetaan ryhmiin, joiden jossakin määrärahassa syntyneen säästön saa rahatoimikamarin harkinnan mukaan käyttää toisessa määrärahassa syntyneen vajauksen täyttämiseen;

että budjetin vahvistamisen jälkeen myönnetyt työ- ja muut samanlaatuiset määrärahat on kaupunginkassasta osoitettava etuanteina, jotka on merkittävä seuraavan vuoden menosääntöön; sekä

että kaupunginvaltuuston käyttövarain tultua kulutetuiksi lisäksi tarvittavat määrärahat on myönnettävä määräenemmistöllä ja pantava maksettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin [1]).

Lisäys kaupunginvaltuuston kanslian tarverahoihin. Kaupunginvaltuusto myönsi [2]) 180,000 markan lisäyksen kansliansa tarverahoihin suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Erinäisten määrärahojen ylitys. Kaupunginvaltuusto oikeutti [3]) rahatoimikamarin ylittämään seuraavat 1919 vuoden menosääntöön merkityt määrärahat allamainituin määrin:

1916 vuoden velkakirjalaina, korko	Smk	12,500: —
Rahatoimikamarin tarverahat	»	40,000: —
Kauppahallit	»	20,500: —
Kunnalliset virutushuoneet	»	1,500: —
Raatihuone	»	6,000: —
Erinäisten kaupungin talojen kalusto y. m.	»	5,000: —
Uusien puhelinten ja osuustodistusten osto	»	12,000: —
Puhelinmaksut	»	6,000: —
Yhteensä	Smk	103,500: —

[1]) Valt. pöytäk. 28. 9. 23 §. — [2]) S:n 13. 10. 18 §. — [3]) S:n 27. 1. 12 §.

Lisäyksestä tilille: tilapäislainat, korot ja provisiot y. m., jota rahatoimikamari niinikään oli anonut, tuli kamarin, sittenkun tarvittava määrä oli todettu, tehdä valtuustolle esitys sen osottamisesta.

Edelleen myönsi [1]) kaupunginvaltuusto seuraavat lisäykset alempana mainittuihin vuoden menosäännön määrärahoihin, nimittäin: 1919 vuoden toisen obligatiolainan korot 357,280 markkaa, tilapäislainain ja juoksevan pankkivelan korot 2,500,000 markkaa sekä leima- ja muu vero 60,000 markkaa, minkä ohessa valtuusto oikeutti rahatoimikamarin tarpeellisella määrällä ylittämään määrärahan provisioita, kurssierotuksia y. m. varten.

Lisäyksiä rahatoimikonttorin määrärahoihin. Kaupunginvaltuusto osoitti [2]) vuoden tilierotuksesta 40,000 markan lisäyksen määrärahaan rahatoimikonttorin ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi ja yhtä suuren rahamäärän konttorin tarverahain määrärahaan.

Liikennekonttorin määrärahain ylityksiä ja lisäyksiä sen määrärahoihin. Kaupunginvaltuusto oikeutti [3]) liikennekonttorin 23,394: 66 markalla ylittämään 1919 vuoden menosääntöön merkityt polttoaineita, valaistusta, vedenkulutusta, kalustoa, sähköhissien käyttökuluja ja tarverahoja varten otetut määrärahat.

Kaupunginvaltuusto myönsi [4]) liikennekonttorille 42,000 markkaan nousevan lisäyksen konttorin lämmitys- ja valaistusmäärärahaan sekä tarverahain määrärahaan suoritettavaksi 1920 vuoden tilierotuksesta.

Satamakonttorin määrärahan ylitys ja lisäyksiä sen määrärahoihin. Kaupunginvaltuusto oikeutti [5]) satamakonttorin 430: 85 markalla ylittämään 1919 vuoden tarverahain määrärahan ja osoitti vuoden tilierotuksesta yhteensä 4,500 markkaa lisäyksenä 1920 vuoden lämmitys- ja valaistus- sekä tarverahain määrärahaan.

Tilastokonttorin määrärahan ylitys ja lisäyksiä sen määrärahoihin. Kaupunginvaltuusto päätti [6]) oikeuttaa tilastokonttorin 158,000 markalla ylittämään 1919 vuoden menosäännön määrärahan konttorin painatuskuluja varten.

Vuoden tilierotuksesta osoitti [7]) kaupunginvaltuusto 3,500 markan lisäyksen tilastokonttorin tarverahain määrärahaan ja 10,000 markkaa kunnalliskertomusta sekä käännös- y. m. töitä varten vuonna 1920 otettuun määrärahaan.

Lisämäärärahoja sosialilautakunnalle. Kaupunginvaltuusto osoitti [8]) käyttövaroistaan 3,600 markan lisäyksen sosialilautakunnan neuvontamäärärahaan ja 5,000 markkaa tilapäisen kanslia-apulaisen palkkaamiseen.

Määräraha ylimääräisen henkilökunnan palkkaamiseksi kunnan työnvälitystoimistoon. Sen johdosta, että kaupunginvaltuusto oli tammikuun 29 p:nä 1920 päättänyt kunnan työnvälitystoimiston kotipalivelijatar- sekä ravintola- ruokalapalvelijasto-osastot pidettäviksi avoinna myöskin iltapäivisin, osoitti [9]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 10,000 markan määrärahan ylimääräisen henkilökunnan palkkaamiseksi toimistoon.

Käyttämättömän määrärahan siirtäminen vuoteen 1921. Kunnan työnvälitystoimiston tekemään esitykseen, että johtokunta saisi vuoteen 1921 siirtää kaupunginvaltuuston toimiston huoneiston laajentamiseksi myöntämän, mutta käyttämättä jääneen 40,000 markan määrärahan, ei kaupunginvaltuusto havainnut [10]) olevan syytä myöntyä, mutta antoi johtokunnan toi-

---

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 12 §. — [2]) S:n 10. 11. 9 §. — [3]) S:n 31. 3. 23 §. — [4]) S:n 24. 11. 17 §. — [5]) S:n 6. 4. 23 § ja 10. 11. 7 §. — [6]) S:n 27. 1. 19 §. — [7]) S:n 10. 11. 23 §. — [8]) S:n 19. 5. 20 § ja 1. 6. 16 §. — [9]) S:n 6. 4. 29 §; vrt. tätä kert. siv. 181. — [10]) S:n 24. 11. 33 §.

meksi tehdä uuden ehdotuksen toimiston huoneiston sisustamisesta, niin pian kuin elintarvetoimikunta oli luovuttanut hallustaan sen Länsirannan talossa n:o 10 sijaitsevan huoneiston, joka valtuuston päätöksen mukaisesti oli varattu toimiston laajentamiseen.

Evätty raittiuslautakunnan määräraha-anomus. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) evätä rahatoimikamarin esityksen määrärahan myöntämisestä raittiuslautakunnan toimintaa varten.

Kunnallisasetuskokoelman julkaisemista varten olevan määrärahan ylitys. Kunnallisasetuskokoelman toimittajan anottua lisäyksen myöntämistä 1919 vuoden menosääntöön merkittyyn määrärahaan kunnallisasetuskokoelman julkaisemista, varten oikeutti [2]) kaupunginvaltuusto hänet ylittämään puheenalaisen määrärahan 2,500 markalla.

Korvaus vaaliluettelon laatimisesta. Henkikirjoittajan anomuksen korotetun korvauksen myöntämisestä kunnallisvaalien vaaliluettelon laatimisesta ei kaupunginvaltuusto havainnut [3]) aiheuttavan toimenpidettä.

Lisäys kunnallisvaalien määrärahaan. Kaupunginvaltuusto osoitti [4]) käyttövaroistaan 120,000 markan lisäyksen budjettierään kunnallisvaalikustannukset.

Eduskuntavaalien kustannukset. Kaupunginvaltuusto myönsi [5]) käyttövaroistaan 7,747 markan määrärahan uusien vaaliluettelojen laatimisesta eduskuntavaaleja varten olleiden kustannusten suoritukseen.

Lisäyksiä erinäisiin palolaitoksen määrärahoihin. Kaupunginvaltuusto myönsi [6]) kaikkiaan 85,000 markan lisäyksen erinäisiin palolaitoksen määrärahoihin suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Palomestarien vaatetusmääräraha. Kaupunginvaltuusto päätti [7]) myöntää 3,000 markkaa vaatetusavustuksena kaupungin kolmelle palomestarille budjettiin merkitystä uusien virkain perustamista ja palkankorotuksia varten otetusta määrärahasta.

Määrärahoja poliisilaitokselle. Poliisimestarin maaherralle tekemän esityksen johdosta, että hankittaisiin määräraha eräiden hevosten ostoa varten poliisilaitokselle, päätti [8]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa kaupungin suostuvan $^2/_7$:lla ottamaan osaa 10 hevosen ostosta mainitulle laitokselle johtuviin kustannuksiin. Poliisilaitos oli maaherralta anonut seuraavia lisämäärärahoja: 3,500 markkaa antropomeetrisen toimiston voimassapitorahaan, 3,500 markkaa poliisikoirain elatusmäärärahaan, 8,000 markkaa laitoksen puhelinten kunnossapitomäärärahaan, 40,000 markkaa laitoksen hevosten elatusmäärärahaan ja 30,000 markkaa sen automobiilien sekä moottori- ja pelastusveneiden kunnossapitoon, ja päätti [9]) kaupunginvaltuusto, jolta oli vaadittu lausuntoa yllämainituista esityksistä ilmoittaa, ettei sillä puolestaan ollut mitään muistuttamista mainittujen lisämäärärahain myöntämistä vastaan, joihin kaupunki suostuu ottamaan osaa säädetyssä suhteessa.

Kaupunginvaltuusto myönsi [10]) 125,000 markan lisäyksen poliisilaitoksen polttoainemäärärahaan suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Poliisilaitoksen kustannusten suoritus. Esiteltäessä sisäasiainministerin kirjelmää kehoituksineen Helsingin kaupungille vallitsevissa tukalissa oloissa täyttämään velvollisuutensa ottaa osaa hallituksen päättämäin poliisilaitoksen menojen suoritukseen, kunnes olot sallivat laatia mainitulle laitokselle uuden

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 13 §. — [2]) S:n 27. 1. 4 §. — [3]) S:n 31. 8. 54 §. — [4]) S:n 19. 5. 12 §. — [5]) S:n 5. 5. 7 §. — [6]) S:n 13. 10. 13 §. — [7]) S:n 27. 1. 22 §. — [8]) S:n 5. 5. 8 §. — [9]) S:n 13. 10. 3 ja 4 §§, 27. 10. 8 § ja 10. 11. 5 §. — [10]) S:n 24. 11. 13 §.

vakinaisen menosäännön, päätti[1]) kaupunginvaltuusto velvoittaa kaupungin $^2/_7$:lla ottamaan osaa poliisilaitoksen 1918 vuoden ylimääräisiin menoihin, sillä edellytyksellä että valtio puolestaan suostuu $^5/_7$:lla ottamaan osaa kaupungin vuosina 1917 ja 1918 suorittamiin ylimääräisiin poliisimenoihin, minkä ohessa valtuusto valtuutti rahatoimikamarin valtion kanssa äskenmainitussa suhteessa tekemään lopputilin.

Evättyjä määrärahoja poliisilaitokselle. Ruoka-annosten kustantamiseksi pidätetyille, lukuunottamatta niitä, jotka olivat pidätettyinä etsivän keskuspoliisin toimesta, oli valtioneuvosto vuodeksi 1919 myöntänyt Helsingin poliisilaitokselle 47,893: 75 markan lisämäärärahan ja samaan tarkoitukseen vuodeksi 1920 50,000 markkaa tilitystä vastaan. Edelleen oli valtioneuvosto poliisilaitokselle myöntänyt seuraavat lisämäärärahat: lääkkeiden ja sidetarvikkeiden ostoon 4,000 markkaa, puhtaaksikirjoitusta ja tarverahoja varten 50,000 markkaa, kumirenkaiden hankkimiseksi poliisilaitoksen automobiiliin 3,580 markkaa, laitoksen automobiilien sekä moottori- ja pelastusveneiden kunnossapitoon 24,000 markkaa, laitoksen talousmenojen suorittamista, hevosten elatusta, raitiotielippujen ostoa sekä puhelinten kunnossapitoa varten kaikkiaan 312,900 markkaa, vartiopuhelinten korjaukseen 20,925 markkaa, uusien sylinterien hankkimiseksi laitoksen moottoriveneihin ja mainittujen veneiden sekä laitoksen automobiilien ja pelastusveneiden kunnossapitoon lisäksi 19,000 markkaa, ja oli kaupunginvaltuustolle näistä päätöksistä ilmoitettu, jotta kaupunki $^2/_7$:lla ottaisi osaa näistä aiheutuneisiin kustannuksiin. Tämän johdosta katsoi valtuusto olevansa pakoitettu huomauttamaan[2]) valtuuston monituisia kertoja, saatuaan ilmoituksen, että kaupungin poliisilaitokselle oli myönnetty sellaisia määrärahoja, joita ei ollut merkitty 1916 vuoden menosääntöön eikä myöhemmin muutettuihin menosääntöihin, joihin määrärahoihin kaupungin tulisi ottaa osaa ilmoitetussa suhteessa, valtioneuvostolle ilmoittaneen käsityksenään, ettei kaupunkia ilman sen suostumusta voitu velvoittaa suorittamaan mainittuja menoja, sekä pyytäneensä vastedes, ennenkuin sellaisia määrärahoja myönnettiin, tilaisuutta antaa lausuntonsa niiden tarpeellisuudesta. Koska näitä kaupunginvaltuuston lausuntoja ei kuitenkaan ollut otettu huomioon, katsoi[2]) valtuusto, joka edelleen pysyi käsityksessään kaupungin velvollisuudesta ottaa osaa poliisilaitoksen menojen suoritukseen, ettei se voinut nykyään, ja kunnes valtuuston yllämainittu esitys oli otettu huomioon, velvoittaa kaupunkia ottamaan osaa puheenalaisen lisämäärärahan aiheuttamiin menoihin.

Sittemmin saapui sisäasiainministeriöltä ilmoitus valtioneuvoston, kaupunginvaltuuston näistä asioista antamia kirjelmiä esiteltäessä, pysyneen käsityksessään kaupungin velvollisuudesta ottaa osaa 1916 vuoden menosäännössä määrätyssä suhteessa kalliista ajasta ja vallitsevista levottomista oloista johtuneiden poliisilaitoksen arvaamattomien menojen suoritukseen sekä kehoittaneen maaherraa Helsingin kaupunginvaltuustolle ilmoittamaan, että valtioneuvosto, laatiessaan poliisilaitosten väliaikaisia menosääntöjä vuosiksi 1919 ja 1920, ei ollut katsonut voivansa niihin merkitä muita eriä kuin palkat, jotavastoin se niitä muita arvaamattomia ja erittäin vaihtelevia menoja varten, joihin kaupunkien 1916 vuoden menosäännön mukaan tulee ottaa osaa niinikään $^2/_7$:lla, mainituiksi vuosiksi oli merkinnyt yhteismäärärahan, jonka eduskunta oli myöntänyt, tietenkin edellyttäen kaupunkien

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 13 §. — [2]) S:n 15. 6. 6 §, 31. 8. 7 §, 14. 9. 1 §, 28. 9. 5 §, 13. 10. 6 § ja 27. 10. 7 §.

sittemmin suorittavan valtiolle asetuksenmukaisen korvauksen. Tämän johdosta ja kun hallituksen oli mainittuna aikana lisäksi täytynyt valtiovaroista myöntää tuntuvia määrärahoja eritoten Helsingin kaupungin poliisilaitokselle, joista menoista kaupungin oikeastaan olisi suoritettava säädetty osansa, oli valtioneuvosto kehoittanut maaherraa valvomaan, että Helsingin kaupunki vallitsevina tukalinakin aikoina täytti velvollisuutensa ja suoritti osuutensa poliisilaitoksen menoista, kunnes olojen ja rahan arvon vakiinnuttua tarjoutui tilaisuus laatia uusi vakinainen menosääntö Helsingin poliisilaitokselle.

Vastauskirjelmässä huomautti [1]) kaupunginvaltuusto m. m. hallituksen, maamme tultua erotetuksi Ruotsista, ryhtyneen perustamaan poliisikamareja useihin maamme kaupunkeihin ja asettaneen ne valtionviranomaisten välittömän valvonnan alaisiksi. Siten valtiovalta, 1789 vuoden vakuutuksesta poiketen, varasi itselleen vallan asettaa ja erottaa kaupunkien poliisihoidon palveluksessa olevat virkamiehet. Mikäli kaupunkikunnat siten menettivät kaiken vaikutusvallan poliisijohtoon, sikäli valtio sen sijaan otti huolekseen tuntuvan osan poliisilaitosten voimassapitokustannuksista. Sen johdosta että poliisikamarit ovat valtionviranomaisten alainen elin, on hallitus viime kädessä päättänyt poliisilaitoksesta johtuvain menojen määrän sekä vahvistanut poliisilaitoksen vuosirahasäännöt. Kaupunkikunnille on kuitenkin aina suotu oikeus ottaa osaa vuosirahasäännön laatimiseen. Mitä eritoten Helsingin kaupunkiin tulee, oli kaupunginvaltuusto, mikäli koski kaupungin itsemääräämisvallan ja velvollisuuksien rajoja valtion suhteen poliisihoidon kustannusten suorittamiseen nähden, aikaisemmin aina ollut siinä käsityksessä, että kaupunki on velvollinen osaltaan kustantamaan toimenpiteitä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassapitämiseksi sekä omista varoistaan osoittamaan rahoja tähän tarkoitukseen ainoastaan sikäli, kuin kaupunki itse tutki mainitut toimenpiteet tarpeellisiksi ja siis varoja niitä varten oli myönnettävä. Tämän periaatteen, jota ei hallitus kuitenkaan maamme ollessa Venäjän valtakunnan yhteydessä aina ollut noudattanut, on katsottu johtuvan kunnallisen itsehallinnon lakisääteisistä periaatteista sekä turvaavan kuntaa tulemasta kohtuuttomasti rasitetuksi valtion hyväksi. Vaikkakin valtiovallalle, jonka elimille on suotu laaja määräysvalta poliisilaitoksen järjestämiseen ja johtoon nähden, olisi annettava oikeus viime kädessä arvostella poliisilaitoksen menoja sekä vahvistaa kustannusten jakaminen valtion ja kunnan kesken, on kaupungilla kuitenkin kiistämätön oikeus ottaa osaa sen seikan tutkimiseen, että tämä jako toimitetaan oikeudenmukaisen ja asiallisen perusteen mukaan ja ettei kaupungin oikeutettuja etuja saa syrjäyttää eikä kuntaa kohtuuttomasti rasittaa. Kun siis jokin poliisilaitoksen menoerä oli sen laatuinen, että se yksinomaan tai pääasiallisesti käytettiin valtiotarkoituksiin, olisi tämä seikka otettava tarpeellisessa määrässä huomioon ja kunta vapautettava velvollisuudesta ottaa osaa sen suoritukseen.

Mitä erikoisesti tulee niihin puheenalaisessa sisäasiainministeriön kirjelmässä mainittuihin valtioneuvoston Helsingin kaupungin poliisilaitokselle myöntämiin määrärahoihin, joihin kaupunginvaltuusto ei ollut katsonut voivansa velvoittaa kaupunkia ottamaan osaa, oli kaupunginvaltuusto asettunut puheenalaiselle epäävälle kannalle, ei siksi ettei meno valtuuston mielestä olisi ollut sen laatuinen, ettei kaupungin olisi ollut otettava sen suoritukseen osaa, vaan siksi ettei kaupunginvaltuustolle ollut, ennenkuin valtioneuvoston päätös kussakin eri tapauksessa oli tehty, suotu tilaisuutta lausunnon anta-

[1]) Valt. pöytäk. 15. 12. 31 §.

miseen puheena olevan menon laadusta. Valtuusto ei sentähden ollut katsonut voivansa, kaupungin oikeuden tulematta loukatuksi, velvoittaa kaupunkia ottamaan osaa poliisilaitoksensa menojen suoritukseen, milloin valtuustoa ei oltu kuultu kulloinkin vaadittujen menojen tarkoituksenmukaisuudesta eikä sille oltu suotu tilaisuutta tutkia semmoisia menoja koskevia esityksiä. Niissä harvalukuisissa tapauksissa, joissa tuollaista lausuntoa on kaupunginvaltuustolta vaadittu, ei valtuusto suinkaan ole tahtonut kieltäytyä velvoittamasta kaupunkia ottamaan osaa kalliinajan ja arvaamattomien tarpeiden poliisilaitokselle aiheuttamain lisämenojen suoritukseen, samaten kuin valtuusto niinikään on tietoinen siitä, ettei 1916 vuoden menosääntö enää vastaa ajan vaatimuksia. Siihen erinomaisen tärkeään merkitykseen nähden, mikä on tunnustettava kuntain itsehallintoperiaatteen voimassapitämiselle, täytyi kaupunginvaltuuston sentähden pysyä käsityksessään, ettei kaupunkia voida vahvistetun menosäännön lisäksi velvoittaa ottamaan osaa sen poliisilaitoksen menoihin, ellei kaupunginvaltuustolle ole suotu tilaisuutta tutkia puheena olevan menon tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä siitä antaa lausuntoa.

Majoituslautakunnan tarverahain käyttö. Majoituslautakunnan anottua lautakunnan oikeuttamista käyttövaroistaan toistaiseksi palkkaamaan sihteerin, majoitusmestarin ja vahtimestarin, päätti [1]) kaupunginvaltuusto olla huomioonottamatta esitystä majoitusmestarin asettamisesta majoituslautakuntaan, evätä esityksen sihteerin asettamisesta lautakuntaan, mutta oikeuttaa lautakunnan tarpeen vaatiessa antamaan sihteerin tehtävät toimeksi sopivalle henkilölle kohtuullisesta kertapalkkiosta, joka maksettaisiin lautakunnan tarverahoista sekä toistaiseksi, tammikuun 1 p:stä 1920 lukien pysyttää lautakunnan vahtimestarin 250 markan kuukausipalkkioin ilman kalliinajanlisäystä, joka palkkio niinikään maksettaisiin tarverahoista. Rahatoimikamari sai toimekseen koettaa järjestää lautakunnan huoneistokysymys siten, että lautakunta saisi jonkin toisen viraston kanssa yhteisen huoneiston, minkä kautta vahtimestarin toimi voitaisiin lakkauttaa ja hänelle kuuluvat tehtävät antaa molempien laitosten yhteiselle vahtimestarille.

Majoituslautakunnan menojen korvaaminen. Helsingin kaupungin majoitusasiamiehen maistraattiin lähetettyä majoituslautakunnan laatiman laskun lautakunnalle 1919 vuoden jälkipuoliskolla olleista menoista, oli maistraatti maaherralta anonut mainittujen menojen korvaamista kaupungille, minkä jälkeen maaherra oli kehoittanut kaupunginvaltuustoa tekemään esityksen korvauksen saamiseksi. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) pyytää maistraattia maaherralle esittämään puheenalaisten menojen, kaikkiaan 15,501: 35 markan, joka määrä pääasiallisesti on majoituslautakunnan puheenjohtajan ja virkamiesten palkkoja, vahvistamista sekä korvauksen suorittamista Helsingin kaupungille näistä kustannuksista sekä samalla uudistaa huhtikuun 10 p:nä 1920 tekemänsä esityksen korvauksen saamisesta myöskin 994: 15 markan määrästä, joka oli käytetty tarpeellisten kansliatarvikkeiden ostoon majoituslautakunnalle.

Tuberkulosin vastustamissuunnitelman laatiminen. Kaupunginvaltuusto myönsi [3]) käyttövaroistaan 10,000 markkaa yhtenäisen suunnitelman laatimiseksi tuberkulosin vastustamiseksi.

Määräraha apulaisen palkkaamiseksi toiselle kaupunginlääkärille. Sittenkun välskäri F. Pekonen, joka korvauksetta oli avustanut toista kaupungin-

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 28 §. — [2]) S:n 15. 12. 3 §. — [3]) S:n 11. 2. 25 §.

lääkäriä etsivän osaston pidättämäin henkilöjen hoidossa, oli anonut 100 markan kuukausipalkkiota, ja rahatoimikamari oli maksattanut sen tammikuun 1 p:stä heinäkuun 1 p:ään, osoitti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 600 markan määrärahan käytettäväksi heinäkuun 1 p:stä lukien 1920 vuoden loppuun mainitun palkkion suorittamiseksi, minkä ohessa valtuusto antoi rahatoimikamarin toimeksi 1921 vuoden menosääntöehdotukseen merkitä tähän tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan.

Terveydenhoitolautakunnan määrärahain ylityksiä ja lisämäärärahoja sille. Kaupunginvaltuusto oikeutti [2]) ylittämään seuraavat 1919 vuoden menosääntöön merkityt määrärahat, nimittäin terveydenhoitolautakunnan määrärahan 5,230: 40 markalla, tuberkulootisten poliklinikan määrärahan 2,000 markalla, venerisiä tauteja potevain miesten poliklinikan määrärahan 5,000 markalla ja terveydellisten tutkimusten laboratoorin määrärahat vedenkulutusta ja polttoaineita varten kaikkiaan 1,726: 17 markalla.

Kaupunginvaltuusto osoitti [3]) edelleen seuraavat lisäykset budjettiin merkittyihin määrärahoihin: 5,000 markkaa terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahaan, 1,000 markkaa määrärahaan sunnuntaisin ja pyhäpäivin toimitettavaa lääkärinpäivystystä varten, 1,000 markkaa määrärahaan sairaanhoitoparselleja ja lääkäri- ja sairaanhoitohenkilökunnan matkakustannuksia varten sairaaloitten ulkopuolella, 4,000 markkaa määrärahaan terveyspoliisin matkakustannuksia varten, 10,000 markkaa määrärahaan tuberkulootisten poliklinikkaa varten, 927: 35 markkaa määrärahaan Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten, 8,000 markkaa määrärahaan kansakouluhammaspoliklinikan voimassa pitämistä varten, 10,000 markkaa terveydellisten tutkimusten laboratorin lämpöä ja valaistusta sekä koneiden, kirjain y. m. ostoa varten, sekä 9,200 markkaa lihantarkastusaseman määrärahoihin eli kaikkiaan 49,127: 35 markkaa, josta 1,500 markkaa suoritettiin valtuuston käyttövaroista, jota vastoin jäljellä oleva osa osoitettiin vuoden tilierotuksesta.

Kansakouluhammasklinikan tileissä vuodelta 1919 syntyneen vajauksen peittämiseen osoitti [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,186: 19 markkaa.

Määräraha ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeiden valvontaan. Kaupunginvaltuusto osoitti [5]) käyttövaroistaan 2,400 markan määrärahan kaupungin ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeiden jatkuvan valvonnan kustantamiseen vuonna 1920 samalla tavalla kuin aikaisemmin.

Määräraha kaluston hankkimiseen. Kolmen ylimääräisen ammattitarkastajan asettamista koskevan päätöksen [6]) yhteydessä osoitti [7]) kaupunginvaltuusto kaluston y. m. hankkimiseen 10,000 markkaa etuantina 1921 vuoden menosääntöön merkittävästä määrärahasta kaluston ostoa varten kaupungin taloihin.

Mikroskoopin osto. Kaupunginvaltuusto osoitti [8]) käyttövaroistaan 2,500 markkaa mikroskoopin ostoon maitokokeiden bakterioloogista tutkimista varten.

Määräraha lihantarkastusaseman apuhenkilökunnan palkkaamiseksi. Lihantarkastusaseman johtajan anottua 12,000 markan määrärahaa palkkioiksi aseman apuhenkilökunnalle 10 markan mukaan tunnilta lukien siltä ajalta, kuin he vuonna 1919 sekä tammikuussa 1920 työn lisääntymisen tähden

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 43 §. — [2]) S:n 27. 1. 19 § ja 11. 2. 40 §. — [3]) S:n 19. 5. 26 §, 13. 10. 19 §, 27. 10. 23 §, 10. 11. 31 § ja 24. 11. 25 §. — [4]) S:n 21. 4. 38 §. — [5]) S:n 11. 2. 27 §; ks. 1919 vuod. kert. siv. 92. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 186. — [7]) Valt. pöytäk. 8. 12. 10 §. — [8]) S:n 31. 3. 39 §.

olivat olleet pakoitetut olemaan työssä yli vakinaisen työajan, oli rahatoimikamari ehdottanut anomuksen evättäväksi, koska puheenalainen henkilökunta sai kuukausipalkkaa ynnä kalliinajanlisäystä, joten verrattain lyhyen työajan pidentämisen 5:stä 7:ään tuntiin ei pitäisi aiheuttaa palkankorotusta. Siihen nähden kuitenkin, ettei luvattuja palkkioita voitane peruuttaa, mutta periaatteessa asettuen samalle kannalle kuin rahatoimikamari, päätti [1]) kaupunginvaltuusto kysymyksenalaisten palkkioiden suorittamiseen 7 markan jälkeen tunnilta käyttövaroistaan osoittaa 8,000 markkaa.

Lihantarkastusaseman käytettävänä olevain huoneistojen korotettu vuokra. Rahatoimikamarin tekemästä esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto, hyväksyen rahatoimikamarin toimenpiteen maksaa Maanviljelijäin Maitokeskus osakeyhtiölle 10,000 markan erän niiden lisäkustannusten korvaukseksi, joita yhtiöllä oli ollut vuosina 1918 ja 1919 yhtiön omistamassa talossa Salomoninkadun n:o 3:ssa kaupungin lihantarkastusaseman käyttämäin huoneistojen lämmityksestä ja jäähdytyksestä, käyttövaroistaan myöntää edellä mainitun suuruisen määrärahan.

Määräraha influensakulkutaudin vastustamiseksi. Kaupungin sairaalaylihallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä vallitsevan influensakulkutaudin vastustamiseksi päätti [3]) kaupunginvaltuusto, hyväksymällä ylihallituksen toimenpiteet kulkutaudin vastustamiseksi, kolmen paviljongin kuntoon panettamista ja ylläpitämistä varten Leppäsuon sairaalassa influensapotilaita varten käyttövaroistaan tilityksen ehdolla osoittaa 54,010 markkaa kuukaudessa toistaiseksi, enintään kolmen kuukauden aikana, eli siis yhteensä 162,030 markkaa sekä valtuuttaa sairaalaylihallituksen ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin joita influensakulkutaudin vastustamiseksi voitiin pitää tarpeellisina.

Sairaalamäärärahain ylittäminen. Kaupunginvaltuusto suostui [4]) siihen, että osa 1919 vuoden menosääntöön sairaaloita varten merkityistä määrärahoista saataisiin ylittää, nimittäin Marian sairaalaa varten 22,518: 50 markalla, kulkutautisairaalaa varten 29,486: 95 markalla, Kivelän sairaalaa varten 12,567: 49 markalla, Nickbyn mielisairaalaa varten 99,603: 57 markalla ja Humaliston sairaalaa varten 236: 16 markalla, minkä lisäksi sairaalaylihallitus oikeutettiin ylittämään määrärahansa vuodelta 1919 2,643: 20 markalla.

Lisäyksiä sairaalain määrärahoihin. Sairaalaylihallituksen esityksestä päätti [5]) kaupunginvaltuusto osoittaa seuraavat lisäykset allamainittuihin kuluvan vuoden menosäännössä oleviin määrärahoihin suoritettaviksi vuoden tilierotuksesta nimittäin: sairaalain tiliviraston 3,000, Marian sairaalan 60,756: 30, kulkutautisairaalan 216,000, Kivelän sairaalan 167,700, Nickbyn mielisairaalan 165,337: 95 ja Humaliston sairaalan 29,241: 25 markkaa.

Palveluspukujen hankkiminen sairaalain hoitohenkilökunnalle. Sittenkun menosääntöön oli merkitty määräraha palveluspukujen hankkimista varten kaupungin sairaalain sairaanhoitajattarille, oli sairaalaylihallitusta kehotettu harkitsemaan, millä tavalla määrärahan tarkoitus parhaiten saavutettaisiin [6]). Tämän johdosta oli ylihallitus vuonna 1917 ehdottanut, että sairaalat huolehtisivat koko sairaanhoitohenkilökunnan palveluspukujen hankkimisesta ja kunnossapitämisestä. Kysymystä koskevat asiakirjat olivat kuitenkin kapinan aikana vuonna 1918 kadonneet, ja oli ylihallitus sittemmin saavutta-

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 28 §. — [2]) S:n 5. 5. 20 §. — [3]) S:n 27. 1. 35 §. — [4]) S:n 11. 2. 40 § ja 6. 4. 30 §. — [5]) S:n 8. 12. 18 §. — [6]) Ks. 1916 vuod. kert. siv. 122.

mansa kokemuksen nojalla luopunut ehdotuksestaan ja esitti sen sijaan, että sairaanhoitohenkilökunnan vaatetusavustusmääräraha 1921 vuoden alusta lähtien käytettäisiin siten, että mainitulle henkilökunnalle kuukausittain annettaisiin raha-avustusta kysymyksen alaiseen tarkoitukseen; sellainen menettely tulisi taloudellisesti edullisemmaksi, sillä osaksi käytetään vaatteet huolellisemmin, jos ne ovat käyttäjän omat, osaksi poistuu sairaalain hallinnolle pukujen luetteloimisesta ja inventoimisesta koituva työ.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) ehdotuksen.

Yhdenmukainen ruokajärjestys sairaaloissa. Kaupunginvaltuusto osoitti [2]) käyttövaroistaan 3,000 markan määrärahan kaupungin sairaalain yhdenmukaisen ruokajärjestyksen laatimisesta johtuvien kustannusten suorittamiseksi.

Vaivaishoidon määrärahain ylityksiä ja lisäyksiä sen määrärahoihin. Kaupunginvaltuusto oikeutti [3]) vaivaishoitohallituksen kaikkiaan 270,558: 09 markalla ylittämään erinäisiä 1919 vuoden menosääntöön vaivaishoitoa varten merkittyjä määrärahoja.

1920 vuoden menosäännössä oleviin määrärahoihin myönsi [4]) valtuusto seuraavat lisäykset: kunnalliskotia varten 253,000: —, työlaitosta varten 59,000: —, Oulunkylän lastenkotia varten 22,500: —, Kullan torpan lastenkotia varten 3,500: —, kustannuksia varten erillään laitoksista olevain köyhäin elatuksesta 1,800,000: — ja vaivaishoitohallitusta varten 27,500: —, eli yhteensä 2,165,500: — markkaa suoritettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Vaivaishoidon kassaviraston määräraha. Vaivaishoidon kassaviraston voimassapitoa varten vuonna 1920 osoitti [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 25,000 markkaa sekä kaluston hankkimiseen niinikään käyttövaroistaan 15,000 markkaa.

Työpukujen hankkiminen kunnalliskodin osastonhoitajattarille. Kaupunginvaltuusto oikeutti [6]) vaivaishoitohallituksen työpukujen hankkimiseen kunnalliskodin osastonhoitajattarille 1920 vuoden vaatetusmääräraha sta käyttämään korkeintaan 1,045 markkaa.

Ylimääräisen hoitajattaren palkkaaminen kunnalliskotiin. Kaupunginvaltuusto osoitti [7]) 1,000 markan rahamäärän pohjapalkaksi vuodeksi 1920 ylimääräisen hoitajattaren palkkaamiseksi semmoisia kunnalliskodin iäkkäitä hoidokkeja varten, jotka kaipaavat alituista hoitoa ja silmälläpitoa, ja oli mainittu rahamäärä suoritettava määrärahasta uusien virkojen perustamista ja palkankorotuksia varten.

Työhevosen osto kunnalliskotiin. Kaupunginvaltuusto osoitti [8]) käyttövaroistaan 10,000 markan määrärahan työhevosen ostoon kunnalliskotiin.

Evätty anomus määrärahan myöntämisestä kuorma-automobiilin y. m. ostoon. Kaupunginvaltuusto ei katsonut olevan syytä [9]) myöntyä vaivaishoitohallituksen esitykseen määrärahan myöntämisestä kuorma-automobiilin ostoa varten kunnalliskotiin, sekä sen kunnossapitoa ja kuljettajan palkkaamista varten.

Muuttomääräraha. Kaupunginvaltuusto myönsi [10]) vuoden tilierotuksesta 4,048: 15 markkaa valmistavan poikain ammattikoulun muuton kustantamiseksi taloon n:o 6 Pietarinkadun varrella sekä 10,901: 55 markkaa sähkövalaistuksen johtamiseksi koulun uuteen huoneistoon.

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 24 §. — [2]) S:n 11. 2. 27 §. — [3]) S:n 6. 4. 23 §. — [4]) S:n 27. 10. 27 §. — [5]) S:n 14. 9. 14 §. — [6]) S:n 19. 5. 35 §. — [7]) S:n 31. 3. 33. §. — [8]) S:n 31. 8. 48. §. — [9]) S:n 27. 10. 26 §. — [10]) S:n 10. 11. 24 §.

Tyttöjen ammattikoulun lisämäärärahat. Kaupunginvaltuusto myönsi [1]) vuoden tilierotuksesta tyttöjen ammattikoululle lisämäärärahoja yhteensä 15,500 markkaa.

Kirjaltajakurssien järjestäminen. Taideteollisuusyhdistys oli kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, että Helsingin kirjatyöntekijäin yhdistyksen käsinlatojain osaston järjestämät kirjaltajailtakurssit olivat hyödyttäneet tällaisten ammattityöntekijäin kouluutusta, minkätähden ne, koska mainittu yhtymä taloudellisen avustuksen puutteessa ei katsonut voivansa edelleen kustantaa niitä, olisivat yhdistettävät taideteollisuuskeskuskouluun, joka tähän tarkoitukseen saisi tarvittavat koneet Graafillisen teollisuuden työnantajain liitolta.

Kaupunginvaltuusto päätti [2]) kurssien järjestämiseksi syyslukukaudeksi 1920 osoittaa vuoden tilierotuksesta 2,016 markkaa, eli puolet opettajain palkoista.

Kansakoulujen määrärahat. Kaupunginvaltuusto oikeutti [3]) suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kaikkiaan 131,660 markalla sekä ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan kaikkiaan 27,876: 65 markalla ylittämään erinäisiä 1919 vuoden menosääntöön merkittyjä määrärahoja. Vuoden tilierotuksesta osoitti [4]) valtuusto lisäyksenä suomenkielisten kansakoulujen määrärahaan 152,500 markkaa ja ruotsinkielisten kansakoulujen määrärahaan 115,100 markkaa.

Koska sähkölaitos oli veloittanut suomenkielisiä kansakouluja sähkövalaistuksesta 1919 vuoden aikana 6,264: 50 markalla vähemmän kuin mihin laitos oli oikeutettu, johtuen virheellisestä lukemisesta, osoitti [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan mainitun määrärahan.

Edelleen osoitti [6]) kaupunginvaltuusto samasta menosääntöerästä 2,500 markan lisäyksen kansakoululasten raitiotielippujen määrärahaan, 4,000 markan määrärahan kansakouluissa järjestetyn opettajakirjaston kirjojen sidottamiseen ja luetteloimiseen sekä 30,000 markkaa lisäyksenä menosäännössä olevaan määrärahaan sairaiden ja varattomain kansakouluoppilaiden kustantamista varten maaseudulle.

Luistelu-urheilun edistäminen koulunuorison keskuudessa. Koska kaupunginvaltuusto oli päättänyt [7]) 1920 vuoden menosääntöön otettavaksi 15,000 markan määrärahan luistelu-urheilun edistämiseksi koulunuorison keskuudessa, mikä määräraha oli annettava urheilulautakunnan käytettäväksi, mutta budjettivaliokunta ei ollut ottanut määrärahaa budjettiehdotukseensa eikä kaupunginvaltuustokaan budjettia käsitellessään ottanut sitä huomioon, päätti [8]) valtuusto, että kysymyksenalainen määrärahaerä oli suoritettava valtuuston käyttövaroista vuonna 1920.

Lisämääräraha Ärtin koulupuutarhalle. Kun Ärtin koulupuutarharahaston korot eivät riittäneet tarkoitukseen, osoitti [9]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 12,500 markan määrärahan kesätöiden järjestämiseksi Ärtin koulupuutarhaan.

Kasvatuslautakunnan ja kasvatuslaitosten määrärahain ylittämisiä ja lisämäärärahoja niille. Kaupunginvaltuusto oikeutti [10]) kasvatuslautakunnan 1,697: 97 markalla ylittämään 1919 vuoden menosäännössä olevan tarverahain määrärahansa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 23 §. — [2]) S:n 27. 10. 44 §. — [3]) S:n 11. 2. 40 §, 18. 2. 15 § ja 6. 4. 37 §. — [4]) S:n 24. 11. 28 § ja 15. 12. 20 §. — [5]) S:n 31. 8. 46 §. — [6]) S:n 21. 4. 22 ja 23 §§ ja 15. 6. 51 §. — [7]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 99. — [8]) Valt. pöytäk. 27. 1. 7 §. — [9]) S:n 6. 4. 32 §. — [10]) S:n 6. 4. 23 §.

Vuoden tilierotuksesta osoitti [1]) valtuusto 4,000 markan lisämäärärahan tarverahoihin, 500 markkaa palkkioihin ja 15,000 markkaa varattomain raajarikkoisten lasten ammattiopetukseen.

Kaupunginvaltuusto osoitti [2]) vuoden tilierotuksesta 81,500 markkaa erinäisten kasvatuslaitoksia varten varattujen määrärahojen lisäykseksi sekä 3,500 markan lisäyksen vuoden menosääntöön Vihdin Vanjoen kasvatuslaitokselle saunan rakentamista varten merkittyyn määrärahaan, mikä rahamäärä oli kaupunginkassasta etuantina maksettava sekä otettava huomioon 1921 vuoden menosäännössä.

Määräraha lastentarhaoppilaiden matkoja varten. Lastentarhain kesäsiirtolayhdistykselle osoitti [3]) kaupunginvaltuusto 25,000 markan rahamäärän lastentarhaoppilaiden matkoista kesäsiirtoloihin ja kesäasuntoihin maaseudulle johtuvien kustannusten peittämiseksi.

Lisämäärärahoja työväenopistolle. Kaupunginvaltuusto myönsi [4]) vuoden tilierotuksesta lisäystä työväenopiston suomenkielisen osaston määrärahoihin 26,070 markkaa sekä ruotsinkielisen osaston määrärahoihin 7,000 markkaa.

Kaupunginkirjaston ylitettyjä määrärahoja ja lisämäärärahoja sille. Kaupunginvaltuusto päätti [5]) oikeuttaa kaupunginkirjaston hallituksen ylittämään erinäisiä 1919 vuoden määrärahoja yhteensä 1,124: 31 markalla.

Kaupunginvaltuusto osoitti [6]) käyttövaroistaan 856: 50 markan lisäyksen kaupunginkirjaston puhdistusmäärärahaan sekä vuoden tilierotuksesta yhteensä 13,000 markan suuruisen rahamäärän lisäykseksi kirjaston määrärahaan polttoaineita ja valaistusta varten.

Määräraha leikkien valvontaa ja johtoa varten kaupungin leikkikentillä. Lastensuojelukeskuksen anomuksen määrärahan saamisesta leikkien valvontaan ja johtoon kaupungin leikkikentillä tultua esitellyksi kaupunginvaltuustolle, osoitti [7]) valtuusto käyttövaroistaan tarkoitukseen 13,500 markkaa.

Teknillisten laitosten määrärahain ylittäminen. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä oikeutti [8]) kaupunginvaltuusto teknilliset laitokset ylittämään erinäisiä 1919 vuoden menosäännön eriä seuraavilla rahamäärillä, nimittäin vesijohtolaitoksen 39,597: 48 markalla, kaasulaitoksen 609,397: 69 markalla ja sähkölaitoksen 200,048: 44 markalla.

Katuvalaistus. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [9]) rahatoimikamarin toimenpiteen sallia ylittää 1919 vuoden menosäännössä olevan määrärahan sähkövalaistuksen kustantamista varten kaupungin kaduilla ja satamissa 88,288: 60 markalla.

Sittenkun rahatoimikamari oli anonut määrärahan myöntämistä katuvalaistuksen lisäämiseksi erinäisissä kaupunginosissa, myönsi [10]) kaupunginvaltuusto etuantina kaupunginkassasta kaikkiaan 10,200 markan suuruisen määrärahan katuvalaistuksen lisäämiseksi erinäisillä Hermannin, Vallilan ja Kallion katuosilla, joka määräraha on merkittävä 1921 vuoden menosääntöön, mutta päätti, että kysymystä valaistuksen järjestämisestä Länttiseltä viertotieltä Eläintarhan halki Fredriksperiin vievillä teillä on harkittava edellä mainitun menosäännön ehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Yleisten töiden määrärahojen ylittäminen. Kaupunginvaltuusto päätti [11]), että Santa- ja Busholman satamarakennustöitä varten etuantina jo maksettu

[1]) Valt. pöytäk. 27. 10. 37 §. — [2]) S:n 27. 10. 37 § ja 15. 6. 43 §. — [3]) S:n 15. 6. 51 §. — [4]) S:n 10. 11. 21 § ja 15. 12. 16. § — [5]) S:n 27. 1. 19 §. — [6]) S:n 15. 6. 50 § ja 13. 10. 28 §. — [7]) S:n 15. 6. 62 §. — [8]) S:n 31. 3. 40 §. — [9]) S:n 11. 2. 40 §. — [10]) S:n 27. 10. 15 §. — [11]) S:n 18. 2. 10 §.

rahamäärä, 700,000 markkaa, on merkittävä maksettavaksi 1919 vuoden obligatiolainasta, sekä oikeuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen ylittämään erinäisiä 1919 vuoden budjetin määrärahoja yhteensä 718,816 markalla. Kysymys erään puuhtaanapitolaitoksen kassassa esiintyvän 35,065: 45 markan vajauksen peittämisestä jätettiin toistaiseksi avoimeksi.

Lisämääräraha kaupungin yleisten töiden hallitukselle. Kaupunginvaltuusto myönsi [1]) käyttövaroistaan kaupungin yleisten töiden hallituksen tarverahain määrärahaan 25,000 markan lisäyksen.

Puhtaanapitolaitoksen kirjanpidon kustantaminen. Esiteltäessä puhtaanapitohallituksen tiedustelua, miten kaupungin budjettiin on merkittävä määrärahat hallituksen ja puhtaanapitolaitoksen kirjanpitoa varten, määräsi [2]) kaupunginvaltuusto, että rakennuskonttorin tiliviraston on itse suoritettava kaikki kustannuksensa.

Bölen kauppahallin määräraha. Kaupunginvaltuusto myönsi [3]) käyttövaroistaan 10,750 markan määrärahan Bölen esikaupungin uuden kauppahallin hoitokustannuksiin vuonna 1920.

Raatihuoneen ja ent. seurahuoneen ylitettyjä määrärahoja ja lisämäärärahoja niille. Kaupunginvaltuusto oikeutti [4]) raatihuoneen ja ent. seurahuoneen taloudenhoitajan kaikkiaan 10,035: 72 markalla ylittämään erinäisiä 1919 vuoden menosäännössä mainittuja taloja varten olevia määrärahoja sekä osoitti [5]) vuoden tilierotuksesta 59,500 markkaa lisäykseksi erinäisiin 1920 vuoden menosäännössä oleviin määrärahoihin.

Työväenasuntojen ylitettyjä määrärahoja. Kaupunginvaltuusto päätti [6]) oikeuttaa sosialilautakunnan 7,700 markalla ylittämään 1919 vuoden menosääntöön kunnallisia työväenasuntoja varten merkittyjä määrärahoja.

Työväenasuntojen palovakuutus. Hyväksyen rahatoimikamarin esityksen kunnallisten työväenasuntorakennusten palovakuutuksen korottamisesta osoitti [7]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan tarkoitukseen 10,146: 44 markkaa.

Maksuanomus kapinan aikana tilatuista tavaroista. Sittenkun Sörnäisten halko- ja puutavaraliike osakeyhtiö kaupunginvaltuustolta oli anonut maksua kapinan aikana liikkeeltä kaupungin laskuun tilatuista 10,304: 14 markan arvoisista tavaroista, päätti [8]) valtuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti jättää anomuksen huomioon ottamatta, koska hakijan liike puheenalaisissa laskuissa mainittujen työaineiden toimitusaikaan oli ollut kapinallisten hallussa, jotka samaan aikaan olivat vallanneet kaupungin rakennuskonttorin, jonka laskuun kysymyksenalaiset tilaukset oli tehty. Hakijan ehdotus neuvottelukomissionin asettamisesta hyljättiin niinikään.

Evätty anomus lisälyn korvauksen saamisesta. Esiteltäessä veturinkuljettaja A. Seppäsen anomusta korotetun korvauksen saamisesta omistamansa pesutuvan muutosta hänen vuokraamalleen Bölen esikaupungin korttelissa n:o 561 sijaitsevalle Kyllikinkadun tontille n:o 3, kun rakennuksen muuttoa ei ollut voitu suorittaa hänelle vuokrasopimuksessa vakuutetusta 240 markan korvauksesta, ei kaupunginvaltuusto havainnut [9]) olevan syytä myöntyä anomukseen.

Suomen kaupunkien ja niiden ympäristöjen asemakaavat. Maan kaupunkien ja niiden ympäristöjen asemakaavan julkaisemiseksi myönsi [10]) kaupunginvaltuusto Suomen Matkailijayhdistykselle käyttövaroistaan 20,000 markkaa,

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 30 §. — [2]) S:n 27. 10. 35 §. — [3]) S:n 11. 2. 19 §. — [4]) S:n 18. 2. 15 §. — [5]) S:n 10. 11. 7 §. — [6]) S:n 27. 1. 19 §. — [7]) S:n 6. 4. 15 §. — [8]) S:n 15. 6. 57 §. — [9]) S:n 27. 10. 49 §. — [10]) S:n 11. 2. 49 §.

sillä ehdolla, että yhdistys kaupungin viranomaisten käytettäväksi maksutta antoi 100 kappaletta Helsingin kaupungin ja sen ympäristöjen asemakaavoja.

Juhla pohjoismaisen sanomalehtikongressin osanottajille. Sittenkun Helsingissä kesäkuun 25—28 p:nä pidettävän pohjoismaisen sanomalehtikongressin keskustoimikunta oli kaupunginvaltuustolta anonut, että valtuusto kaupungin puolesta toimeenpanisi juhlan jonakin kokouspäivänä, mieluimmin kesäkuun 28 p:nä kokouksen lopettajaisten yhteydessä, sekä tätä tarkoitusta ja ehkä muita edustuskustannuksia varten osoittaisi arviolta 25,000 markkaa, päätti [1]) kaupunginvaltuusto puheenalaista tarkoitusta varten osoittaa käyttövaroistaan edellämainitun määrän, minkä ohessa valtuusto antoi valmisteluvaliokunnan toimeksi valita pienenlaisen jaoston lähemmin päättämään varain käyttämisestä.

Apuraha Korkeasaaren eläintarhan historian painattamista varten. Kaupunginvaltuusto myönsi [2]) vuoden tilierotuksesta Societas pro fauna et flora fennica seuralle 5,000 markan apurahan filosofianmaisteri R. Palmgrenin kirjoittaman ja seuran julkaiseman Korkeasaaren eläintarhan historian painattamiseen.

Hätäaputöistä johtuneen tappion tileistä poistaminen. Hätäapukomitean esityksestä päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että kaupungin hätäaputöistä lokakuun 1 p:n 1918 ja joulukuun 31 p:n 1919 välisenä aikana syntynyt tappio, 2,623,426: 23 markkaa oli komitean 1920 vuoden tileistä poistettava huomioon ottaen, että yhdenmukaisuutta rahatoimikonttorin ja komitean kirjanpidossa noudatettiin.

Määrärahoja hätäaputöitä varten. Hätäapukomitean toiminnasta johtuvien menojen suorittamiseksi myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan kaikkiaan 800,000 markkaa.

Sittemmin myönsi [5]) valtuusto käyttövaroistaan 500,000 markkaa hätäaputöiden jatkamiseen, minkä ohessa valtuusto antoi hätäapukomitean tehtäväksi ryhtyä sensuuntaisiin toimenpiteisiin, että kaupungin hätäaputyöläiset mahdollisimman laajassa mitassa saisivat tointa yksityisten töissä, oikeutettuina hätäapukomitean lähemmän määräyksen mukaan edelleen saamaan perheenelatusmaksua komitean käytettäväksi annetuista varoista.

Vuoden tilierotuksesta osoitti [6]) kaupunginvaltuusto edelleen 375,000 markkaa hätäaputöiden jatkamiseen 1920 vuoden jäljellä olevan osan aikana.

Määräraha kaluston ostoon. Hätäapukomitean esitystä 20,000 markan määrärahan myöntämisestä konttoritarvikkeiden y. m. ostoon ei kaupunginvaltuusto ottanut huomioon [7]), koska se ei ollut havainnut olevan syytä puheenalaisen menon suoritukseen osoittaa määrärahaa hätäaputöiden järjestämiseen myöntämäinsä määrärahain lisäksi.

Evätty anomus lahjapalkkion saamisesta. Esiteltäessä hätäapukomitean työlaitosten opettajatarten anomusta yhden kuukauden palkkaa vastaavan lahjapalkkion saamisesta ei kaupunginvaltuusto havainnut [8]) olevan syytä myöntyä anomukseen.

Hätäaputyöläisten palkat. Kaupungin hätäaputöissä olevain työläisten anomuksen saada kaupunginvaltuuston kaupungin vakinaisille työläisille myöntämä korotettu lapsiavustus ynnä lahjapalkkio sekä tuntipalkan korotus, ei valtuusto havainnut [9]) aiheuttavan toimenpidettä valtuuston puolelta.

Rahatoimikamarin hätäaputyön uudelleen järjestämiskysymystä pohtimaan asettama komitea [10]) oli ehdottanut, ettei lasten elatusapumaksuja enää

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 1 §. — [2]) S:n 10. 11. 10 §. — [3]) S:n 15. 12. 15 §. — [4]) S:n 11. 2. 3 § ja 31. 3. 54 §. — [5]) S:n 15. 6. 52 §. — [6]) S:n 13. 10. 26 §. — [7]) S:n 21. 4. 27 §. — [8]) S:n 27. 1. 48 § ja 11. 2. 4 §; ks. 1919 vuod. kert. siv. 57. — [9]) Valt. pöytäk. 11. 2. 47 §. — [10]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 107.

maksettaisi hätäaputöissä oleville naisille vaan että, jos äidit perhe- tai muista syistä eivät voineet tulla toimeen työstään saamallaan palkalla, semmoinen apumaksu olisi lainmukaisen vaivaishoidon annettava, mutta päätti [1]) kaupunginvaltuusto köyhäinhoitohallituksen esityksestä mainitut lapsiavustukset edelleen maksettaviksi hätäapukomitean toimesta, koska köyhäinhoitohenkilökunnalla jo oli yllinkyllin työtä.

Lapsiavustus, joka aikaisemmin oli ollut 1: 60, korotettiin [2]) 2 markkaan lapselta päivässä.

Hätäapukomitean voimassa pitämän työtuvan hallinto. Kaupunginvaltuuston päätettyä [3]) hankkia vaivaishoitohallituksen lausunto tehdystä ehdotuksesta, että hätäapukomitean It. Viertotien talossa n:o 7 olevan työtuvan hallinto annettaisiin vaivaishoidolle ja se ylläpidettäisiin vaivaishoitohallituksen varoilla, päätti [4]) valtuusto vaivaishoitohallituksen esittämistä syistä jättää asian toistaiseksi raukeamaan ja mainitun työtuvan edelleen hoidettavaksi hätäapukomitean toimesta ja komitealle osoitetuilla varoilla.

Kunnallisten työntekijäin palkkaedut. Sittenkun kaupunginvaltuusto vuonna 1919 oli päättänyt korotettuja palkkoja ja lapsiavustuksia sekä kuukauden palkkaa [5]) vastaavan palkkion maksettavaksi kaupungin työläisille ja määräraha oli merkitty 1920 vuoden menosääntöön ensinmainittuun tarkoitukseen [6]), oli rahatoimikamari maksattanut etuanteina lahjapalkkiot, minkä jälkeen kaupunginvaltuusto niiden suorittamiseksi vuoden 1919 tilierotuksesta osoitti [7]) 560,000 markkaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle, 500: — työlaitokselle, 41,560: — vesijohtolaitokselle, 93,269: — kaasulaitokselle ja 81,433: — sähkölaitokselle. Rahatoimikamarin ehdotukseen nähden 150,000 markan lisäyksen osoittamisesta kaasulaitoksen korotettujen työpalkkain ja lapsiavustusten maksamiseksi vuonna 1920 päätti kaupunginvaltuusto, siihen nähden ettei kamari ollut ilmoittanut, mitkä kaasulaitoksen tilit olisivat mainitun lisämäärärahan tarpeessa, antaa kamarille toimeksi tästä tehdä uuden esityksen.

Halkokonttorin työntekijäin tekemän anomuksen, että kaupunginvaltuusto myöntäisi heille, samoinkuin muille kaupungin työläisille, kuukauden palkkaa vastaavan lahjapalkkion, valtuusto epäsi [8]).

Teknillisten laitosten työntekijäin anomuksen johdosta heidän tuntipalkkansa korottamisesta päätti [9]) kaupunginvaltuusto kehoittaa kaupungin teknillisten laitosten hallitusta, jonka asia on määrätä mainittujen työntekijäin palkat, katsomaan, että näiden työntekijäin palkat vastaavat elantokustannuksia eivätkä ole alemmat samantapaisissa yksityisissä töissä maksettuja palkkoja.

Suomen tehdas- ja sekatyöväenliiton osastojen n:ojen 169 ja 16 kaupunginvaltuustolle tekemä esitys kaupungin töissä maksettujen tuntipalkkain korottamisesta sekä palkanmaksutavan muuttamisesta antoi valtuustolle aihetta antamaan [10]) samanlaisen kehoituksen kaupungin yleisten töiden hallitukselle, jonka asia on määrätä mainituissa töissä olevain työntekijäin palkat.

Sittemmin olivat kunnalliset työntekijät lähettämässään kirjelmässä esittäneet vaatimuksen, että kaikkien puheenalaisten työntekijäin palkkoja korotettaisiin 25 %:lla ja että kaupunginvaltuusto velvoittaisi asianomaiset virastot ja laitokset noudattamaan valtuuston päätöksiä työntekijäin palkkaetuja koskevissa asioissa. Koska oli saatu tietää, että kaupungin yleisten

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 47 §. — [2]) S:n 31. 8. 51 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 109. — [4]) Valt. pöytäk. 31. 3. 47 §. — [5]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 112 — [6]) S:n siv. 140. — [7]) Valt. pöytäk. 27. 1. 41 §. — [8]) S:n 31. 3. 48 §. — [9]) S:n 19. 5. 43 §. — [10]) S:n 15. 6. 7 §.

töiden ja teknillisten laitosten hallitukset kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan, että kunnallisten työntekijäin palkkaetujen tulee vastata yksityisissä töissä maksettavia palkkoja, olivat alentaneet lapsiavustukset 2:sta 1 markkaan lasta kohti päivässä, päätti [1]) kaupunginvaltuusto käskeä mainittujen hallitusten, joulukuun 1 p:stä lukien, jälleen maksaa mainittua avustusta 2 markkaa. Vaatimus työpalkkain korottamisesta 25 %:lla evättiin, mutta kun valtuusto totesi, etteivät kaupungin yleisten töiden hallituksen maksamat palkat olleet sopusoinnussa kaupunginvaltuuston kesäkuun 15 p:nä tästä tekemän päätöksen kanssa, kehoitettiin [1]) hallitusta uudelleen ne järjestelemään.

Vastamainitussa kirjelmässä vaadittiin edelleen asetettavaksi vakituinen lautakunta, joka järjestäisi kunnallisten työntekijäin palkat elantokustannusten kohoamista osoittavan indeksiluvun mukaan; tämän jäseniksi olisi valittava sekä kaupungin että työntekijäin edustajia, ja valitsisi sosialihallitus puheenjohtajan. Rahatoimikamari katsoi antamassaan lausunnossa tällaisen lautakunnan tarpeelliseksi, mutta tulisi siihen kuulua myöskin yksityisten työnantajain edustajia; sen tärkeimmäksi tehtäväksi tulisi vertausluvun määrääminen ja liukuvan palkka-asteikon käytäntöön ottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) sellaisen palkkalautakunnan asetettavaksi.

Evätty esitys työväen palkanmaksuja koskevasta asiasta. Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksen sellaisen muutoksen aikaansaamisesta työväen palkanmaksuihin nähden, että ne suoritettaisiin puolikuukausittain, kaupunginvaltuusto epäsi [2]).

Kunnallisen halonhankinnan järjestäminen. Sittenkun rahatoimikamari oli saanut kaupungin halkokonttorin 1918 vuoden tilinpäätöksen, oli kamari tähän päätökseen tutustuttuaan katsonut olevan syytä kaupunginvaltuustolle esittää muutamia yleisiä näkökohtia, joihin kysymyksen alainen tilinpäätös ja konttorin aikaisemmasta toiminnasta annetut lausunnot olivat näyttäneet antavan aihetta. Kamari totesi [3]) ensinnäkin, että kunnallinen halonhankinta oli kaupungille tuottanut melkoista tappiota, sekä ettei kuntaa edelleen olisi rasitettava uusilla tuollaisilla tappioilla. Tämä seikka saattoi yksinään antaa aihetta, vaikkakaan ei liikkeen lakkauttamiseen, niin ainakin sen järjestämiseen sellaiseksi, että sen omat kustannukset saadun voiton kautta tulisivat peitetyiksi. Mutta tämä kävi ehdottomasti välttämättömäksi myös ja kenties ennen kaikkea sen vuoksi, että kaupungin taloudellinen asema ei sallinut, että niin suuret pääomat, joita nykyisessä laajuudessa harjoitettu halkoliike tarvitsi, pitkiksi ajoiksi pidettiin sidottuina. Kaupungin oli pakko muihin tarpeisiinsa saada irti ainakin suurin osa halkoliikkeeseen sidotuista rahavaroista. Näin ollen oli rahatoimikamari sitä mieltä, että halkoliike olisi muutettava esim. 5 milj. markan osakepääoman varassa toimivaksi osakeyhtiöksi, mistä pääomasta kaupunki voisi ottaa 2 ½ à 3 milj. markkaa, jotavastoin jäljellä oleva määrä tarjottaisiin yleisön merkittäväksi.

Kysymyksen käytännöllisessä toteuttamisessa voitiin käyttää eri menettelytapoja. Tätä puolta asiasta oli kuitenkin turha ryhtyä valmistelemaan, ennenkuin oli tehty periaatteellinen päätös kunnallisen halonhankinnan vastaisesta järjestämisestä, minkä vuoksi kamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi kunnallisen halonhankinnan siirrettäväksi osakeyhtiölle sekä että rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi laatia seikkaperäinen ehdotus tästä

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 41 §. — [2]) S:n 27. 1. 32 §. — [3]) Pain. asiakirj. n:o 54, vuodelta 1919.

johtuviksi toimenpiteiksi. Jos kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän ehdotuksen kunnallisen halonhankinnan järjestämiseksi, tulisi nykyisen halkotoimikunnan toiminta edelleen jatkumaan melko kauan, koska uusi järjestö ei ollut kädenkäänteessä saatu aikaan. Kun tällävälinkin joka tapauksessa oli suotavaa, että rahatoimikamari saisi tilaisuuden sekä seurata halkotoimikunnan toimintaa että tehokkaalla tavalla ottaa siihen osaa, päätti kamari tässä yhteydessä kaupunginvaltuuston harkittavaksi alistaa, eikö rahatoimikamarille voitaisi myöntää oikeutta puolestaan valita kaksi jäsentä halkotoimikuntaan.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin viimemainitun ehdotuksen, minkä ohessa asia kokonaisuudessaan lähetettiin erikoisvaliokuntaan, jonka oli annettava lausunto siitä, kävikö ja missä muodossa kunnallista halonhankintaa harjoittaminen kunnallisasetuksen puitteissa. Mainitun valiokunnan jäseniksi valitsi [2]) kaupunginvaltuusto sittemmin kirvesmies S. Hellsténin, johtaja G. Idströmin, kamreeri J. Laherman, johtaja A. Niklanderin ja varatuomari G. Norrménin.

Toukokuun 11 p:nä päivätyssä mietinnössä [3]) lausui valiokunta, että kaupungin halkotoimikunta ja halkokonttori toistaiseksi moniaiden muiden pula-aikana perustettujen tilapäisten kunnallisten hallintoelinten tavoin olivat olleet kaupungin varsinaisesta hallinnosta jossain määrin erillisessä asemassa. Kun kuitenkin säännöllisempiin oloihin oli päästy, ei semmoisia poikkeustoimenpiteitä enää voitu pitää tarpeellisina eipä puolustettavinakaan. Tätä kysymystä harkittaessa olivat tosin eräät valiokunnan jäsenet olleet sitä mieltä, että halonhankintaa voisi tehokkaammin ja liikemäisemmin hoitaa osakeyhtiö kuin kunnallinen viranomainen. Kun kuitenkin näytti tuskin luultavalta, että yksityistä pääomaa voitaisiin mainittavassa määrässä saada sidotuksi puheenalaista laatua olevaan yritykseen ja kun osakeyhtiömuotoa ehkä voitiin pitää kaupungille epäedullisena yhtiön maksettavaksi pantaviin veroihin nähden, ei valiokunta ollut voinut yhtyä rahatoimikamarin ehdotukseen. Valiokunta oli sentähden koettanut etsiä keinoa, jota käyttämällä halkotoimikunta ja halkokonttori voitaisiin kokonaan sovittaa varsinaiseen kunnallishallintoon toimiakseen samoja perusohjeita noudattaen kuin muutkin kunnalliset hallintoelimet, mutta siitä huolimatta säilyttäen sen määrän liikuntavapautta ja riippumattomuutta, mikä oli välttämätön halonhankinnan liikemäiselle hoidolle. Ensimmäinen edellytys halkotoimikunnan ja halkokonttorin liittämiselle varsinaiseen kunnallishallintoon oli, että näille molemmille vuosittain laadittiin meno- ja tuloarvio, jonka kaupunginvaltuusto asianmukaisessa järjestyksessä vahvisti ja joka otettiin kaupungin yleiseen budjettiin. Tarpeellinen toimintavapaus oli sopivimmin saavutettavissa siten, että halkotoimikunta oikeutettiin rahatoimikamarin suostumuksella saamistodistusta vastaan saamaan etuanteja näiden virastojen ja laitosten polttoainemäärärahoista, minkä kautta halkokonttori saisi, menosääntöönsä merkittyjen rahamääräin lisäksi, halkojen ostoon käytettäväkseen 13—14 milj. markan rahamäärän. Näin ollen näytti luultavalta, että halkotoimikunta ja halkokonttori voivat mainittavitta vaikeuksitta edelleen hoitaa kunnallista halonhankintaa samassa laajuudessa ja pääasiassa samalla tavoin kuin tähänkin asti. Kun halkotoimikunta ja halkokonttori siten rahataloudellisessa suhteessa sijoitettaisiin muun kunnallishallinnon puitteisiin, oli valiokunnan mielestä niiden molempain noudatettavaksi vahvistettava

[1]) Valt. pöytäk. 11. 2. 2 §. — [2]) S:n 31. 3. 4 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

johtosäännöt, joissa näiden viranomaisten väliaikaisesta luonteesta oli huomautettava. Kysymykseen nähden, oliko kunnallista halonhankintaa jollakin tavoin rajoitettava, oli valiokunta, siihen nähden, että halkojen kysynnän vähenemistä oli odotettavana, jos hiilenhinnat alenivat, kuitenkin voinut yhtyä lausumaan, että halkokonttorin olisi halkoja varastoon ostaessaan noudatettava tarpeellista varovaisuutta ja että myynti yksityisille olisi rajoitettava ainoastaan pienenlaisten kuluttajain halkotarpeen tyydyttämiseen.

Yllä esitetyn perusteella esitti valiokunta kaupunginvaltuustolle:

että rahatoimikamarin ehdotus kunnallisen halonhankinnan siirtämisestä osakeyhtiölle saisi raueta;

että halkotoimikunnalle ja halkokonttorille vuosittain laadittaisiin kaupungin yleiseen meno- ja tulosääntöön otettavat meno- ja tulosäännöt;

että halkotoimikunta saisi tehtäväkseen kaupunginvaltuustolle antaa lausunnon mainittujen uusien meno- ja tulosääntöjen laatimistavasta sekä ehdotukset niin toimikunnan kuin halkokonttorinkin johtosäännöiksi;

että halkotoimikunta oikeutettaisiin rahatoimikamarin suostumuksella velkatodistetta vastaan ja suorittamalla kamarin määräämän koron saamaan etuanteja kunnallisten virastojen ja laitosten polttoainemäärärahoista, sikäli kuin niitä ei ole varattu hiilien ostoon; sekä

että halkokonttoria kehoitettaisiin halkoja varastoon ostaessaan noudattamaan tarpeellista varovaisuutta ja yksityisesti myymään halkoja ainoastaan pienenlaisille kuluttajille.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi[1]) valiokunnan ehdotuksen.

Halkokonttorin 1919 vuoden puhtaan voiton käyttäminen. Kaupungin halkotoimikunnan lähetettyä rahatoimikamariin otteen halkokonttorin 1919 vuoden tilinpäätöksestä, joka osoitti puhdasta voittoa 619,038: 94 markkaa, oli rahatoimikamari, siihen nähden että halkokonttorin kalusto oli tilinpäätökseen merkitty 1,419,092: 28 markan arvoiseksi ja epätietoista oli kuinka kauan halkokonttorin nykyinen järjestysmuoto voitiin pysyttää, esittänyt yllämainitun voittomäärän käytettäväksi siten, että halkokonttorin kaluston arvosta poistettaisiin vastaava määrä. Kun halkokonttorin tilit vuodelta 1919 kuitenkin jo oli päätetty ja rahatoimikamarin ehdotuksen hyväksyminen näin ollen antaisi aihetta muuttamaan tilinpäätöstä ja 1920 vuodeksi avattuja kirjoja, päätti[2]) kaupunginvaltuusto, että mainittu puhdas voitto, mikäli se ylitti halkokonttorin kalustonsa arvosta poistamat 20 %, eli 336,949: 79 markkaa, ynnä 1920 vuoden mahdollinen voitto, oli ensi tilinpäätöksessä poistettava kaluston arvosta.

Kansanravintohallituksen toiminnan lakkauttaminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli antanut kansanravintohallituksen toimeksi tehdä ehdotuksen toimintansa supistamiseksi[3]), ehdotti hallitus jäsenlukuansa vähennettäväksi viidestä kolmeen ja varajäsenten luvun viidestä kahteen, minkä ohessa hallituksen alaisina toimineet ruokinta- ja kalliinajankotitalouskomiteat olisi lakkautettava; kansanravintohallituksen tehtävänä tulisi olemaan keskuskeittiön käynnissä pitäminen sekä palsta-viljelystoiminnan valvominen, viime mainittu toiminta tulisi sille kuulumaan ainoastaan siksi, kunnes se oli annettu erityisen viranomaisen toimeksi. Hallituksen valvonnan alainen ruuanlaitto ja sen jakaminen kaupungin vähävaraiselle väestölle sekä kalliinajanruuanlaiton ja palstaviljelyksen opetus oli tuottanut tappion, joka kesäkuun 30 p:nä 1919 oli 1,482,579: 67 markan suuruinen ja ehdotti hallitus, että

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 39 §. — [2]) S:n 21. 4. 13 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 171.

mainittu määrä poistettaisiin 1919 vuoden tilinpäätöksestä. Lopuksi esitti hallitus sille myönnetyn 1,800,000: — markan luoton lisättäväksi 466,202: 75 markalla, mikä määrä oli tarpeen, sittenkun keskuskeittiön koneet ja kalusto y. m. oli siirretty hallituksen tilille.

Rahatoimikamari puolestaan katsoi, että elintarvetoimikunta voisi ottaa hoitaakseen kunnallisen keskuskeittiön sekä että sen lähin valvonta uskottaisiin toimikunnan alaisen johtokunnan toimeksi, kuitenkin siten, ettei toimintaa saisi laajentaa, esimerkiksi perustamalla kunnallisen ruokalan; kansanravintohallituksen vuokraamain viljelyspalstain valvominen ja uusien palstain vuokralle antaminen olisi annettava rahatoimikamarin toimeksi, jotavastoin keittiökasviviljelijäin opastaminen olisi annettava sosialilautakuntaan lähinnä Brunakärrin siirtolapuutarhaa varten asetetun neuvojan toimeksi, jonka palkka senvuoksi olisi korotettava. Näin ollen voitiin kansanravintohallitus kokonaan lakkauttaa. Keskuskeittiö kalustoineen sekä kansanravintohallituksen ruokatavaravarasto olisi arvioitava ja tällä arvolla hyvitettävä hallituksen tiliä, jotavastoin hallituksen yllämainitun tappion poistaminen olisi jätettävä siksi, kunnes hallituksen tilinpäätös oli valmistunut, minkä ohessa kamari huomautti, että kesäkuun 30 p:nä 1918 olleen vajauksen peittämiseen 1919 vuoden menosääntöön jo oli merkitty 466,650: 91 markkaa.

Yhtyen pääasiallisesti rahatoimikamarin ehdotukseen, päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

lakkauttaa kansanravintohallituksen, sen jaostot ja kaikki siihen perustetut virat, helmikuun 1 p:stä lukien;

kansanravintohallituksen tilinpäätöstä odotellessa panna pöydälle kysymyksen sen toiminnan tuottaman tappion poistamisesta tileistä;

antaa elintarvetoimikunnan toimeksi, noudattaen kaupunginvaltuuston marraskuun 12 p:nä 1919 antamaa määräystä kunnan toiminnan asteettaisesta rajoittamisesta tähän kuuluvalla alalla, hoitaa keskuskeittiötä;

antaa vastamainittuun tarkoitukseen elintarvetoimikunnan käytettäväksi annettavan omaisuuden arviointi tarkoitusta varten asetettavalle lautakunnalle, johon kuului yksi kansanravintohallituksen, yksi elintarvetoimikunnan ja yksi rahatoimikamarin edustaja;

jättää kansanravintohallituksen vuokralle antamain viljelyspalstain valvonnan ja uusien palstain vuokraamisen enintään viiden vuoden ajaksi rahatoimikamarin toimeksi, kuitenkin niin että keittiökasviviljelyksen opastaminen oli sosialilautakunnan asia;

kehoittaa sosialilautakuntaa tekemään ehdotuksen tämän johdosta tarpeellisen lisäyksen myöntämisestä lautakunnan opastustoimintamäärärahaan vuonna 1920; sekä

kehoittaa rahatoimikamaria, kansanravintohallitusta ja elintarvetoimikuntaa valitsemaan kukin yhden edustajan yllämainittuun arviolautakuntaan.

Esiteltäessä kansanravintohallituksen antamaa lopputiliä toiminnastaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto mainitusta toiminnasta maaliskuun 10 p:än 1920 asti syntyneen 923,749: 29 markan suuruisen tappion korvattavaksi elintarvetoimikunnan varoista, sekä antoi rahatoimikamarin toimeksi rahaksi muuttaa sen osan kansanravintohallituksen kalustoa, jota ei elintarvetoimikunta ollut ottanut haltuunsa, ollen kaluston kirjaanpannun arvon ja myyntihinnan mahdollinen ero merkittävä elintarvetoimikunnan tilinpäätökseen.

Kaupungin elintarveasiain hoito. Sittenkun n. s. elintarvelaki kesäkuun

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 29 §. — [2]) S:n 31. 8. 47 §.

1 p:nä oli lakannut olemasta voimassa, jonka johdosta myöskin kaupunginvaltuuston asettaman elintarvelautakunnan toimivalta loppui ja kun elintarveministeriö kuitenkin oli määrännyt viljan ja sokerin jakelua varten kuntiin asetettavaksi elintarvelautakuntia tai elintarveasiamiehiä, varustettuina toimivallalla, josta ministeriön kiertokirje toukokuun 20 p:ltä sisälsi tarkempia määräyksiä, oikeutti[1]) kaupunginvaltuusto elintarvetoimikunnan voimassa olevan lain ja asiassa annettujen asetusten sekä kaupunginvaltuuston aikaisemmin antamain määräysten mukaisesti sekä valtuuston luottoa käyttäen hoitamaan kaupungin elintarveasioita.

Kertomus Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallinnosta vuonna 1919. Esiteltäessä kertomusta Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallinnosta tilivuonna 1919 sekä sen yhteydessä kaupunginvaltuuston asettaman tarkastajan kertomusta kesäkuun 1 p:n 1918 ja kesäkuun 1 p:n 1919 väliseltä ajalta päätti[2]) valtuusto lähettää mainitut kertomukset juovutusjuoma-asiain valiokuntaan, kehoittaen sitä valtuustolle esittämään ne huomautukset ja ehdotukset, joita kertomukset saattoivat aiheuttaa.

Toukokuun 31 p:nä päiväämässään mietinnössä[3]) huomautti valiokunta, että sitä tapaa vastaan, miten yhtiön hallintoa yleensä oli hoidettu, ei tarkastaja ollut havainnut olevan syytä muistutuksiin, mutta sitä vastoin oli valtion kanssa tehdyn sopimuksen nojalla kesäkuun 1 p:n 1918 ja kesäkuun 1 p:n 1919 välisenä aikana harjoitetusta väkijuomain välityskaupasta yhtiölle kertyneiden voittovarain käyttämiseen nähden yhtiön hallituksen ja tarkastajan välillä ilmaantunut erimielisyyttä. Yhtiön hallituksen asettama komitea oli nimittäin antamassaan promemoriassa m. m. lausunut, ettei puheenalaista vähittäiskauppaa, joka ei perustunut n. s. kieltolakiin, myöskään ollut harjoitettu kesäkuun 9 p:nä 1892 annetun asetuksen nojalla, koska kaupunginvaltuuston yhtiölle myöntämä oikeus alkoholipitoisten juomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun oli lakannut toukokuun 31 p:nä 1918, eikä valtuusto ollut katsonut olevansa oikeutettu ryhtymään toimenpiteisiin tuollaisten juomain kaupan vastaiseksi järjestämiseksi[4]). Puheenalaista yhtiön liikettä oli sentähden komitean mielestä lähinnä pidettävä valtion yhtiölle antamana tehtävänä valtion puolesta myydä erinäisiä sille kuuluvia alkoholipitoisia aineita; ja kun valtio oli sitoutunut, siinä tapauksessa että liikkeen hoitokustannukset nousivat yhtiölle tulevaa myyntipalkkiota suuremmiksi, korvaamaan yhtiölle tämän tappion, tuli liikkeestä ehkä saatavan voiton jäädä yhtiön haltuun sopimuksen päättymisaikaan asti, eli kesäkuun 1 p:ään 1919, jolloin varmasti voitiin todeta, oliko liike tuottanut voittoa vai tappiota. Komitean yllämainittuun käsitykseen oli yhtiön hallitus kaikilta kohdin yhtynyt.

Vastoin komitean ja yhtiön hallituksen käsitystä huomautti kaupunginvaltuuston asettama tarkastaja, että edellämainittua välityskauppaa täytyi pitää sen vähittäismyyntiliikkeen kaltaisena, jota yhtiö oli 1892 vuoden paloviina-asetuksen nojalla aikaisemmin harjoittanut, sekä että mainittu asianlaita juuri oli ollut edellytyksenä, jotta yhtiö ylipäätään oli voinut ottaa hoitaakseen mainittua kauppaa koska päinvastaisessa tapauksessa yhtiöllä, jolla helmikuun 16 p:nä 1907 vahvistetun yhtiöjärjestyksensä 1 §:n mukaan oli se tarkoitus, mikä julkilausutaan vastamainitun asetuksen 9 ja 10 §:ssä eli koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyynti ja anniskelu, ei olisi ollut laissa tukea semmoisen väkiviinajuomaliikkeen harjoittamiselle. Mutta

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 2 §. — [2]) S:n 5. 5. 40 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — [4]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 258.

jos tämä piti paikkansa, olisi yhtiön silloisen yhtiöjärjestyksen 9 §:n mukaan tästä liikkeestä tuleva voitto, siitä pois luettuna eräät osin 6 % osinkoina osakkaille, osin 2 % siirtoina vararahastoon menevät erät, jaettava Helsingin kaupungin ja kulkulaitosrahaston kesken edellämainitun asetuksen säätämässä suhteessa, mutta ei suinkaan jätettävä yhtiökokouksen käytettäväksi.

Lisäksi antamassaan vastineessa huomautti yhtiön hallitus, että sen liikettä oli harjoitettu kesäkuun 2 p:nä 1917 annetun n. s. elintarvelain nojalla ja senaatin tämän lain nojalla saman vuoden syyskuun 4 p:nä tekemään päätökseen alkoholipitoisten aineiden takavarikoimisesta nojautuen. Mainitun lain mukaisesti oli hallituksella oikeus velvoittaa takavarikoitujen tavarain haltija myymään ne valtion laskuun korvausta vastaan, ja tämän perusteella oli yhtiön liikettä harjoitettu, vaikkei tämä liike yhtiöjärjestyksen mukaan kuulunut yhtiön tehtäviin. Jos tehtävä olisi uskottu yksityiselle, ei olisi epäilystä syntynyt, että koko liikkeen voitto oli tuleva hänelle, ja samanlainen oikeus koko voittoon puheenalaisesta välitysliikkeestä oli tuleva myöskin yhtiölle.

Rahaksimuuttamalla sellaista yhtiön omaisuutta, joka oli hankittu niillä voittovaroilla, jotka oli saatu 1892 vuoden asetuksen mukaisesti harjoitetusta liikkeestä, oli saatu 95,426: 76 markan puhdas voitto, mistä määrästä kaupungin osalle tuli $^3/_5$ eli 57,256: 06 markkaa ja liikennerahaston osalle loput. 1919 vuoden viitenä ensimmäisenä kuukautena valtion tiliin harjoitettu välityskauppa oli tuottanut 671,617: 42 markan puhtaan voiton, johon tuli lisäksi samanlainen vuodelta 1918 siirretty voitto 310,890: 11 markkaa eli kaikkiaan 982,507: 53 markkaa; tästä määrästä oli kuitenkin 1919—20 vuoden vaihteessa vielä määräämättömäin verojen suoritukseen varattava 400,000: — markkaa. Jäljellä olevasta määrästä oli osakkaille jaettu 6 % osinkoa 3,600: — markkaa, vararahastoon oli siirretty 10 % eli 58,250: 75 markkaa, jotavastoin jäljellä oleva rahamäärä, 520,656: 78 markkaa oli asetettu yhtiökokouksen käytettäväksi. Jos kaupungin tarkastajan esittämä mielipide oli oikea, oli viimemainittu määrä säädetyssä suhteessa jaettava Helsingin kaupungin ja kulkulaitosrahaston kesken ja sama oli laita sen, mitä jäi jäljelle veroihin varatuista varoista sittenkun nämä oli maksettu. Sosialiministeriön kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti oli yhtiö lopuksi kesäkuun 1 p:stä 1919 vuoden loppuun harjoittanut välitysliikettä valtion tiliin, mutta kun tämä oli tapahtunut sen jälkeen kuin 1892 vuoden asetus oli kumottu, sai yhtiö uuden kesäkuun 19 p:nä 1919 vahvistetun yhtiöjärjestyksen mukaisesti vapaasti käyttää täten saadun voiton.

Esillä olevaa kysymystä arvostellessaan oli valiokunta puolestaan tullut samaan tulokseen kuin valtuuston asettama tarkastaja. 1892 vuoden asetuksen 10 §:ssä mainitulla monopooliyhtiön liikkeen voitolla, joka on jaettava kulkulaitosrahaston ja kaupungin kesken ei voitu tarkoittaa ainoastaan anniskelusta ja vähittäismyynnistä jo saatua voittoa vaan sellaistakin, joka johtui ruokala- ja hotelliliikkeistä, kiinteistöistä y. m. Tämä näkyi käyvän ilmi myöskin määräyksestä, että monopooliyhtiötä purettaessa, sittenkun sen velat on suoritettu ja yhtiömiehet ovat saaneet takaisin panoksensa, jäännös vararahastosta ja muista varoista, mikäli ne ovat syntyneet voittorahoista, on jaettava kuten yllä on sanottu. Uuden yhtiöjärjestyksen 7 §:n mukaan on ainoastaan se osa yhtiön omaisuutta, joka on kertynyt sellaisesta vähittäis- ja anniskeluliikkeestä, jota on harjoitettu 1892 vuoden asetuksen nojalla, jaettava kuten mainitussa asetuksessa sanotaan, mutta oli ilmeistä, ettei tällainen

yhtiön säännöissä oleva määräys, vaikkakin valtioneuvosto oli sen hyväksynyt, voinut vähentää sitä oikeutta yhtiön voittovaroihin, mikä Helsingin kaupungilla oli ennen uuden yhtiöjärjestyksen syntymistä. Valiokunta katsoi näin ollen, ettei Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallituksen päätös puheenalaisen voiton käyttämisestä ollut lain eikä yhtiöjärjestyksen mukainen.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

myöntää vastuunvapauden Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallinnosta tilivuodelta 1919;

yhtiöltä vaatia yhtiön kesäkuun 1 p:n 1918 ja kesäkuun 1 p:n 1919 välisenä aikana kertyneitä voittovaroja siten, että kaupunki yhtiön hallituksen kertomuksen mukaan kaupungille riidattomasti tulevain 57,256: 06 markan lisäksi saa $^3/_5$ 520,656: 78 markasta eli 312,394: 06 markkaa ynnä $^3/_5$ siitä mitä jää jäljelle 1919—20 vuoden vaihteessa vielä määräämättömiin 1918 ja 1919 vuoden veroihin varatuista 400,000 markasta, sittenkun verot on suoritettu; sekä

siltä varalta että anniskeluosakeyhtiö kieltäytyisi hyväksymästä edellä esitettyjä kaupungin vaatimuksia, antaa rahatoimikamarin toimeksi saattaa kaupungin oikeus yhtiötä kohtaan voimaan.

Mietintöä esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto kaikilta kohdin valiokunnan ehdotukset, minkä ohessa valtuusto päätti pyytää anniskeluosakeyhtiön johtokuntaa ilmoittamaan suostuuko yhtiö täyttämään mietinnön toisessa ponnessa esitetyn vaatimuksen yhtiön voittovarain maksamisesta kesäkuun 1 p:n 1918 ja kesäkuun 1 p:n 1919 väliseltä ajalta.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustaminen. Kaupunginvaltuuston menosääntöön yleishyödyllisten yritysten ja laitosten sekä hyväntekeväisyysseurojen avustusmäärärahain jakamista varten asettama valiokunta ilmoitti [2]) että anottujen avustusten kokonaismäärä nousi ei vähempään kuin 1,182,100 markkaan, jota vastoin käytettävissä olevia määrärahoja kaikkiaan oli vain 600,000 markkaa. Valiokunnan oli sentähden täytynyt asettua epäävälle tai kovasti tinkivälle kannalle niihinkin anomuksiin nähden, joiden tarkoitus oli valiokunnasta näyttänyt kannatusta ansaitsevalta. Tässä oli valiokunta katsonut olevan noudattaminen sitä periaatetta, että määrärahoja oli etusijassa myönnettävä niille yrityksille ja laitoksille jotka jo olivat toiminnassa ja joiden olemassaolo edellytetyn apurahan saamatta jäämisen johdosta voi joutua uhanalaiseksi, ja näiden joukossa etusijassa niille, joita kunta oli aikaisemmin avustanut, jota vastoin suunniteltujen uusien yritysten ja laitosten ei yleensä ollut katsottu voivan tulla huomioon otetuksi. Toimeenpannessaan anottujen määrärahain välttämätöntä supistamista, oli valiokunta niinikään koettanut mahdollisimman vähän tinkiä lastenhoitotarkoituksiin sekä kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille ja nuorisolle pyydetyistä avustuksista.

Valiokunnan ehdotuksesta myönsi [3]) kaupunginvaltuusto seuraavat määrärahat:

Helsingfors svenska folkskolors lärar- och lärarinneförening köyhäin ja kivulloisten oppilaiden kesäsiirtoloille....	Smk	32,000: —
tuberkulootisten ja risatautisten oppilaiden virkistyskodille	»	10,000: —
Helsingfors folkhögskola opiston toimikunta koulun voimassapitoon	»	1,500: —
Helsingin kuuromykkäyhdistys kansanvalistustyölleen kuuromykkäin keskuudessa	»	1,000: —

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 31 §. — [2]) Pain. asiakirj. n:o 20. — [3]) Valt. pöytäk. 1. 6. 21 §.

Kamratförbundet Fylgia oppikursseilleen	Smk	3,000: —
Helsingin opettajaliiton kesävirkistystoimikunta köyhäin ja sairaaloisten oppilaiden kesäsiirtoloille	»	118,000: —
Arbetets vänner (emäyhdistys ja Sörnäsin haaraosasto) lasten kesätyöskentelyä varten	»	3,000: —
Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys tyttöjen työtuvan voimassapitoon	»	10,000: —
Föreningen för barnens och ungdomens väl lastensuojelukeskuksen toimiston voimassapitoon, kunnes kysymys keskuksen suhteesta kuntaan on lopullisesti ratkaistu	»	15,000: —
Nuorten miesten kristillinen yhdistys veistolaitoksen voimassapitämiseksi toimettomille pojille sekä puutarhatyöskentelyn järjestämiseksi katuammattilaisille	»	23,000: —
Helsingin opettajaliiton puutarhatoimikunta puutarhatöiden järjestämiseksi lapsille	»	9,000: —
Finlands allmänna svenska folkskollärar- och lärarinneförening, Helsingin piiri, puutarhatöiden järjestämiseksi lapsille	»	7,000: —
Töölön koulupuutarhan toimikunta lasten kesätyöskentelyä varten	»	3,000: —
Kansakoulunopettajatar L. Hagan lasten puutarhatöitä varten	»	2,000: —
Valkonauha-yhdistys kahden lastensuojelukotinsa voimassapitoon	»	30,000: —
Köyhäin lasten työkotiyhdistys työkotiensa voimassapitoon	»	78,000: —
Helsingin rouvasväenyhdistys lastenkotinsa voimassapitoon	»	12,000: —
Risatautisten lasten parantolayhdistys Högsandin parantolan voimassapitoon	»	8,500: —
Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistys	»	8,000: —
Maitopisara-yhdistys	»	25,000: —
Lastenhoidon edistämisyhdistys	»	43,000: —
Modersvård åt barnet yhdistys Sörnäsin Barnets borg laitoksen voimassapitoon	»	28,000: —
Valkonauha-yhdistys tyttöjen vastaanottokodin voimassapitoon	»	4,000: —
Martta-yhdistyksen Helsingin osasto ruuanlaittokoulunsa voimassapitoon	»	2,000: —
Helsingin kotitaloustyöntekijäin yhdistys (ent. Helsingin palvelijataryhdistys) palvelijatarkotinsa voimassapitoon	»	6,000: —
Lastentarhain kesäsiirtolat	»	15,000: —
Rouva N. Krogerus kansakouluoppilaiden työtuvan voimassapitoon	»	5,000: —
Fredriksperin lastenseimen johtokunta	»	9,000: —
Neidit L. Wendell, E. Olin ja L. Stoltzenberg lastentyötuvan voimassapitoon Töölössä	»	1,000: —
Helsingin Mariayhdistys iäkkäiden palvelijatarten kodin voimassapitoon	»	5,000: —

Sokeain ystäväin yhdistys sokeiden miesten työkoulun voimassapitoon	Smk »	1,000: —
Helsingin sokeainyhdistys sokeiden kesäkodin perustamiseksi	»	2,000: —
Helsingin kaupunkilähetys	»	20,000: —
Pelastusarmeja Väinölän pelastuskodin, kahden Albergassa olevan lastenkotinsa sekä lastenseimensä voimassapitoon	»	50,000: —
Koiton näyttämön johtokunta	»	10,000: —
Yhteensä	Smk	600,000: —

Edelleen päätti kaupunginvaltuusto:

että ne yhdistykset, seurat ja yksityiset henkilöt, joille apurahoja myönnettiin, alistetaan kaupungille tulevain juovutusjuomavoittovarain käyttämisestä marraskuun 25 p:nä 1913 annettujen määräysten alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että:

Helsingfors svenska folkskolors lärar- och lärarinneförening, Helsingfors svenska folkhögskola nimisen opiston toimikunta, ungdomsförbundet Fylgia ja Helsingin kuuromykkäyhdistys ovat ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan alaiset;

Helsingin opettajaliiton kesävirkistystoimikunta on suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan alainen;

Nuorten naisten kristillinen yhdistys, Nuorten miesten kristillinen yhdistys, Föreningen för barnens och ungdomens väl, lasten kesätyöskentelykurssien johtajattarat ja asianomaiset toimikunnat, Valkonauha-yhdistys lastenkotiensa puolesta, Köyhäin lasten työkotiyhdistys, Rouvasväenyhdistys, Lastenhoidon edistämisyhdistys ja Modersvård åt barnet yhdistys ovat kasvatuslautakunnan alaiset;

Konvalescenthem—Toipumakotiyhdistys, Risatautisten lasten parantolayhdistys ja Maitopisarayhdistys ovat terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Helsingin kotitaloustyöntekijäin yhdistys, Martta-yhdistyksen Helsingin osasto sekä Valkonauha-yhdistys suojelutoimintansa puolesta ovat sosialilautakunnan alaiset;

työtupien, työkoulujen ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset toimikunnat ovat kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

Helsingin Mariayhdistys, Sokeain ystäväin yhdistys, Kaupunkilähetys, Pelastusarmeija ja Helsingin sokeainyhdistys ovat vaivaishoitohallituksen alaiset;

Koiton näyttämön johtokunta on musiikkilautakunnan alainen;

että lisäehtoina puheenalaisten avustusten nauttimiseen nähden säädetään avustuksensaajain noudatettavaksi:

Risatautisten lasten parantolayhdistyksen: että yhdistyksen tulee ensi kesänä ainakin 3 ½ kuukauden ajaksi maksutta luovuttaa vähintään seitsemän sijaa Högsandin parantolasta vaivaishoitohallituksen sinne ehdottamille lapsille;

Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistyksen tulee toipumakodistaan vuoden umpeen maksutta luovuttaa vähintään neljä sijaa kunnan sairaaloista poistetuille varattomille naispotilaille;

Sokeain ystäväin yhdistyksen: että yhdistyksen tulee voimassa pitämäänsä sokeain miesten työkouluun vastaanottaa vähintään kymmenen oppilasta Helsingin vaivaishoidon kustannuksella, sekä

kaikkien hakijain, jotka vastaavaa korvausta saamatta myöntävät tarvitseville henkilöille apua: että niiden, samalla kuin niiden on sopivissa tapauksissa tehtävä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivien ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, tulee jokaisessa eri tapauksessa vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan olosuhteista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, niin myös avustusten myöntämisen ja käytön valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivaishoitohallitus tai asianomainen lautakunta katsonee tarpeelliseksi antaa; samoinkuin

että asianomaisille hallituksille ja lautakunnille on annettava tieto kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Korvaus Ryttylän lastenkotiin otettujen lasten hoidosta. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli oikeuttanut kaupunkilähetyksen Ryttylän tilalla pitämään voimassa lastenkotia Helsingistä kotoisin olevia lapsia varten [1]), vahvisti [2]) kaupunginvaltuusto kaupunkilähetykselle tulevan korvauksen lapsille annetusta hoidosta, ravinnosta ja opetuksesta toistaiseksi 9 markaksi lasta kohti päivässä, joka korvaus vaivaishoitohallituksen tuli kahdesti kuukaudessa laskua vastaan suorittaa kaupunkilähetykselle. Sitävastoin ei valtuusto havainnut olevan syytä myöntyä kaupunkilähetyksen esitykseen 45,000 markan apurahan myöntämisestä Ryttylän maatilan 1920 vuoden tulojen ja menojen välisen erotuksen korvaamiseksi sekä erinäisten korjaustöiden kustannuksiin, koska tila oli luovutettu vuokravapaasti ja sitä pitäisi voida hoitaa niin, ettei se tuottanut tappiota, ja kaupunki maatilaa luovuttaessaan oli sitoutunut korvaamaan ainoastaan lastenhoidosta koituvat kustannukset.

Määrärahoja kaupunkilähetykselle. Kaupunkilähetyksen Betaniassa ja Sörnäsissä olevain naisten työlaitosten voimassapitoon tammikuun 1 p:n ja toukokuun 15 p:n 1920 välisenä aikana myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 15,452: 01 markkaa sekä Betanian työlaitoksen voimassapitoon saman vuoden lokakuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana 9,000 markkaa maksettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Määrärahoja Helsingin lasten apukomitealle. Helsingin lastenapukomitean anomuksen johdosta määrärahan myöntämisestä komitean toiminnan ylläpitämiseksi myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan määrärahoja yhteensä 90,000 markkaa.

Evätty anomus määrärahan myöntämisestä siirtolapuutarhalle. Kaupunginvaltuusto päätti [5]) evätä Arbetets vänner-yhdistyksen tekemän esityksen määrärahan myöntämisestä siirtolapuutarhan perustamista varten Greijukseen sekä kuoletuslainan myöntämisestä alueen kuntoonpanemista ja tarpeellisten rakennusten teettämistä varten.

Evättyjä avustusanomuksia. Helsingin sairaskodin johtokunnan anomukseen kaupungin halkokonttorin haloista velkoman 21,276 markan maksun anteeksi antamisesta ei kaupunginvaltuusto havainnut [6]) olevan syytä myöntyä.

Vanhain koti-yhdistyksen 35,000 markan apurahan anomuksen päätti [7]) kaupunginvaltuusto evätä, ollen yhdistys kuitenkin esteetön seuraavana vuonna anomaan apurahaa yleishyödyllisten yritysten avustusmäärärahasta.

Maitopisara-yhdistyksen 30,000 markan apurahananomuksen toimintansa edistämistä varten päätti [8]) kaupunginvaltuusto niinikään evätä.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 17. — [2]) Valt. pöytäk. 27. 10. 51 §. — [3]) S:n 13. 10. 39 §. — [4]) S:n 11. 2. 5 § ja 15. 6. 66 §. — [5]) S:n 15. 6. 64 §. — [6]) S:n 24. 11. 42 §. — [7]) S:n 8. 12. 25 §. — [8]) S:n 8. 12. 1 §.

Helsingin vuokralaisyhdistyksen 12,000 markan apurahananomuksen kunnan varoista epäsi [1]) kaupunginvaltuusto.

Vahingoittuneitten eläinten kuljetusvaunun hankkiminen. Kaupunginvaltuusto osoitti [2]) käyttövaroistaan 3,900 markkaa Helsingin Eläinsuojeluyhdistykselle ja Eläinten ystäväin-yhdistykselle, eli puolet niistä kustannuksista, joita mainitut yhdistykset olivat laskeneet koituvan vahingoittuneitten eläinten kuljetusvaunun hankkimisesta, minkä ohessa valtuusto tällöin asetti ehdoksi, että maksua vaunun käyttämisestä ei toistaiseksi saanut ottaa ja että kaupunginkin näin ollen oli tarpeen vaatiessa saatava maksutta käyttää vaunua, samoin kuin että yllämainitut yhdistykset olivat velvolliset neljännesvuosittain terveydenhoitolautakunnalle antamaan selonteon vaunun käyttämisestä.

Apuraha Helsingin suojeluskunnalle. Helsingin suojeluskunnan voimassapitoon osoitti [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,000,000 markkaa.

Tästä päätöksestä esittivät sittemmin metallityöntekijä J. O. Aarnio ja kirjaltaja V. Mikkola valituksen maaherralle. Valittajain käsityksen mukaan ei kaupunginvaltuusto ollut oikeutettu myöntämään avustusta suojeluskunnalle eikä verotuksella keräämään siihen tarvittavia varoja, koska suojeluskunta ei ollut mikään kunnan yhteinen asia, vaan yhden yhteiskuntaluokan aseellinen järjestö, johon muilla ei ollut tilaisuutta yhtyä ja tarkoitti se ainoastaan yhden ryhmän etujen vartioimista, minkä lisäksi tämän järjestön tehtävä, näinkin rajoitettuna, oli semmoinen, joka voimassa olevien lakien ja asetusten mukaan kuului poliisilaitokselle. Tähän tuli lisäksi, että valtuusto oli osoittanut puheenalaisen avustuksen käyttövaroistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä sen jälkeen kuin asia kahdesti ennen oli ollut esillä, nimittäin marraskuun 26 p:nä 1919, jolloin esitys 1,200,000 markan myöntämisestä tähän tarkoitukseen hylättiin, kun se ei saavuttanut vaadittua $^2/_3$ äänten enemmistöä, ja joulukuun 30 p:nä 1919, jolloin budjetin käsittelyn yhteydessä ehdotus määrärahan korottamisesta raukesi [4]). Valittajain käsityksen mukaan ei valtuustolla ollut oikeutta käyttövaroistaan yksinkertaisella ääntenenemmistöllä myöntää varoja tarkoitukseen, jonka tarpeellisuus jo aikaisemmin oli säännöllisessä järjestyksessä harkittu, koska ne oli tarkoitettu sellaisten tarpeiden tyydyttämiseksi, joita ei ollut voitu tulo- ja menoarviota tehdessä ottaa huomioon, tai joihin myönnetyt varat olivat sittemmin osottautuneet riittämättömiksi. Edelleen oli asian käsittelyssä tapahtunut lain määräysten rikkomista sikäli, että asia ratkaistiin ilman että kunnallislain 19 §:ssä säädetty lukumäärä valtuutettuja päätöstä tehtäessä oli saapuvilla. Valittajat oheenpanivat 23 valtuutetun antaman valaehtoisen todistuksen, joka osoitti, että ainakin niin suuri määrä valtuutettuja oli ollut istunnosta poissa asian lopullisen ratkaisun tapahtuessa. Sama asia selvisi K. W. Saxellin ja T. S. Järvisen antamasta kirjallisesta todistuksesta, samoin kuin sanomalehtien kokousselostuksista.

Valittajat väittivät sentähden että valtuusto ei ollut oikeutettu osoittamaan varoja suojeluskunnan avustamiseksi; että tämän laatuisessa asiassa vaadittiin joka tapauksessa $^2/_3$ äänten enemmistö, joten puheenjohtajan tulkinta yksinkertaisen ääntenenemmistön hyväksymisestä oli lainvastainen; ja että valtuusto ei edes ollut päätösvaltainen päätöstä tehtäessä, minkä vuoksi he vaativat valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja sen täytäntöönpanon kieltämistä.

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 56 §. — [2]) S:n 15. 6. 3 §. — [3]) S:n 17. 3. 2 §. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 119 ja 141.

Maaherra oli vaatinut kaupunginvaltuuston selitystä valitusten johdosta, minkä ohessa maaherra oli katsonut lailliseksi toistaiseksi, kunnes toisin määrättiin, kieltää puheenalaisen valtuuston päätöksen toimeenpanon.

Pyydetyksi selitykseksi esitti [1]) kaupunginvaltuusto pääasiassa seuraavaa: Vastoin valittajain väitettä, ettei suojeluskunta ollut kunnan yhteinen asia, vaan ainoastaan yhden ryhmän etuja suojeleva aseellinen järjestö, huomautti valtuusto käsityksenään, että suojeluskuntain tarkoituksena oli turvata maamme laillista yhteiskuntajärjestystä ja kansalaisten siihen perustuvaa vapautta ja oikeutta, sekä että jokaisella kansalaisella, jonka uskollisuus laillista yhteiskuntajärjestystä kohtaan oli epäilemätön, oli voimassa olevan lainsäädännön perusteella oikeus liittyä suojeluskuntaan, minkätähden kuntaa, eritoten siihen voimaperäiseen kiihoitustyöhön nähden, jota nykyään harjoitettiin maassa ja varsinkin sen pääkaupungissa uuden aseellisen kapinan valmistamiseksi olemassa olevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan, täytyi pitää ei ainoastaan oikeutettuna vaan velvollisenakin tukemaan paikkakunnan suojeluskuntaa siten hankkiakseen kaupungille ja sen asukkaille tarpeellisen turvallisuuden. Valittajain muistutuksen johdosta, että valituksenalainen valtuuston päätös oli tehty yksinkertaisella ääntenenemmistöllä, huomautti valtuusto, että päätös oli tehty äänestämättä, kun ainoastaan yksi valtuutettu, nimittäin valittaja Mikkola, oli vastustanut määrärahan myöntämistä, minkä tähden kysymys, oliko päätös tehtävä määräenemmistöllä vai ei, oli tässä kohden ainoastaan teoreettiselta kannalta mielenkiintoinen. Kysymyksen periaatteelliseksi selvittämiseksi huomautti valtuusto kuitenkin, että puheenalainen määräraha oli ainoastaan tilapäinen määräraha, joka samoinkuin muutkin samantapaiset määrärahat voitiin yksinkertaisella ääntenenemmistöllä myöntää valtuuston käyttövaroista kun nämä jo oli myönnetty tarpeellisella ääntenenemmistöllä. Valittajain mainitsema marraskuun 26 p:nä 1919 tehty päätös ei ollut koskenut tilapäisen määrärahan myöntämistä suojeluskunnalle, vaan puheenalaisen määrärahan ottamista seuraavan vuoden budjettiin, jota toimenpidettä varten vaadittiin määräenemmistö ja joka, jos semmoinen olisi saavutettu, olisi tietänyt sitä, että määräraha olisi vastaisuudessa voitu budjettiin ottaa yksinkertaisella ääntenenemmistöllä, jota vastoin valituksenalainen päätös ei ollut aikaansaanut semmoista seuraamusta. Valittajain käsityksen mukaan oli menettely ollut lainvastaista sikäli, että asia ratkaistiin, vaikkei saapuvilla ollut kunnallislain 19 §:ssä säädettyä valtuutettujen määrää. Tässä suhteessa huomautettiin, että valtuutettuja oli asian käsittelyssä ollut, niin kuin useat sen kuluessa toimitetut äänestykset osoittivat, saapuvilla 51 tai 50 sekä ettei kellään valtuutetulla ollut laillista oikeutta estettä ilmoittamatta poistua kokouksesta, ennenkuin tämä oli julistettu päättyneeksi; ettei satunnaista oleskelua valtuuston tupakkahuoneessa tai istuntosalin eteisessä ollut tähän asti pidetty poissaolona itse kokouksesta; että kysymyksessä, onko päätösvaltainen luku valtuutettuja saapuvilla vai ei, valtuuston pöytäkirjalla ja ainoastaan sillä voi olla todistusvoima sillä tavoin, että kaikkien viimeksi toimitetussa nimenhuudossa läsnäolleiden valtuutettujen virallisesti katsotaan olevan saapuvilla, kunnes tämä asianlaita pöytäkirjaan merkityllä uudella nimenhuudolla todistetaan muuttuneen; sekä että viimeksi mainittua periaatetta oli tähän asti vastaan sanomatta noudatettu Helsingin kaupunginvaltuuston keskusteluissa ja että tämä oli voinut tapahtua minkäänlaista oikeusvaaraa tuottamatta, kun val-

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 14. §.

tuutetuilla oli ollut valta milloin tahansa vaatimalla äänestystä nimenhuudoin toimitettavaksi saada virallisesti todetuksi, oliko päätösvaltaisuus edelleen ollut olemassa vai ei. Valituskirjan oheisella, niiden 23 valtuutetun antamalla todistuksella, joista useimmat olivat todistettavasti olleet läsnä asiaa käsiteltäessä, ei sentähden voinut vastoin pöytäkirjaa tunnustaa olevan minkäänlaista todistusvoimaa, minkätähden se asian ratkaisussa olisi jätettävä huomioon ottamatta. Yllä esitettyyn nähden anoi kaupunginvaltuusto valitusten hylkäämistä.

Pääasiassa kaupunginvaltuuston selityksessään esittämillä syillä harkitsi [1]) maaherra sittemmin oikeaksi hyljätä valituksen ja vahvistaa valtuuston kysymyksenalaisen päätöksen.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston sääntöjen muuttaminen. Sosialilautakunta oli huomauttanut, että yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta ei toistaiseksi ollut annettu lainoja, syystä ettei rakennustoimintaa sota-aikana ollut esiintynyt. Kun eduskunta kuitenkin oli osoittanut varoja valtion asuntopoliittista toimintaa varten ja yleishyödylliset asuntorakennusyhtymät näin ollen voivat valtiolta saada valtioapua, oli myöskin kysymys lainain antamisesta rahastosta astunut etualalle. Rahaston sääntöjen 2 §:än oli kuitenkin tarpeen muutos ennen lainanannon alkamista. Kysymyksenalaisia sääntöjä vahvistettaessa oli kaupunginvaltuusto määrännyt, että lainoja myönnettäisiin 50:stä 85:een % kiinteistön arvosta, mutta sosialilautakunta ehdotti nyt nämä rajat vahvistettaviksi 60 ja 90 %:ksi. Edelleen olisi kaupunginvaltuuston vahvistettava ne perusteet, joita lähitulevaisuudessa oli seurattava kiinteistöjen arvioimisessa. Säännöllisten olojen vallitessa luettiin kiinteistön arvoksi likimain tonttiarvo ja rakennuskustannukset yhteensä. Koska valtioapua annettiin 30 % rakennuskustannuksista kunnan antaessa 15 % ynnä maksuttoman tonttimaan, olisi rakennusyrityksellä näin ollen oleva omia varoja 55 % rakennuskustannuksista, ja voitiin tätä määrää pitää kiinteistön pysyväisenä arvona. Yllä esitetyn perusteella esitti sosialilautakunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi muuttaa rahaston sääntöjen 2 §:n ensimmäisen kohdan näin kuuluvaksi:

»Rahastosta myönnetään lainoja toista tai myöhempää kiinnitysvakuutta vastaan kuudestakymmenestä yhdeksäänkymmeneen prosenttiin kiinteistön arvosta»;

sekä oikeuttaa yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallinnon vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä laskemaan kiinteistön arvon 55 %:ksi rakennuskustannuksista.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) esitykseen.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan avustaminen. Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä lausui [3]) sosialilautakunta kaupunginvaltuuston vuonna 1919 tehdessään päätöksensä työväenasuntoryhmän rakennuttamisesta Vallilan kortteliin n:o 556 päättäneen, että kysymys, oliko ryhdyttävä enempiin toimenpiteisiin asuntopulan lieventämiseksi, jos saatiin valtioapua mainittua rakennustyötä varten [4]), oli rahatoimikamari lautakunnan esityksestä ja viitaten valtioneuvoston toukokuun 6 p:nä tekemään avustuslainain myöntämistä pienten asuntojen rakentamisen edistämiseksi koskevaan päätökseen sosialihallitukselta anonut rakennus-lainoja oman rakennustoimintansa osalle 1,080,000 markkaa sekä 2,181,900 markkaa lainana annettavaksi Osakeyhtiö

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 9 §. — [2]) S:n 19. 5. 32 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 33; vrt. tätä kert. siv. 58*.

Helsingin kansanasunnoille ja 390,000 markkaa lainattavaksi Asunto-osuuskunta Käpy r. l:lle. Tähän oli sosialihallitus periaatteessa myöntynyt, samoin kuin (periaatteessa) niinikään rahatoimikamarin anomukseen 262,800 markan avustuslainan myöntämisestä Vallilan asunto-osuuskunta r. l:lle.

Yleishyödyllisille rakennusyrityksille myönnetyt lainat oli annettava korkeintaan 30 %:n määrään sosialihallituksen hyväksymistä rakennuskustannuksista korottomina lainoina kunnalle, joita ei saanut irtisanoa kymmenen vuoden aikana, ja m. m. sillä ehdolla, että kunta omistusoikeudella tai vähintään viidenkymmenen vuoden vuokra-ajaksi enintään 1 pennin vuokramaksusta neliömetriltä luovuttaa tontin rakentajalle ja sen lisäksi rakennusyritykseen sijoittaa vähintään 15 % rakennuskustannuksista samoilla perusteilla kuin valtioavustus annettiin; edelleen olisi kunnalla oleva oikeus valita enimmät rakennusyhtymäin hallitusten jäsenet, eivätkä nämä saisi jakaa 6 % pienempää osinkoa osakepääomalle. Tällä perusteella olisi kaupunginvaltuuston nyt ratkaistava anomukset, jolloin Vallilan kunnallisille työläisasunnoille anotun lainan määrä oli korotettava 1,101,000 markkaan, koska rakennuskustannukset ovat ylittäneet kustannusarvion sekä päätettävä yllämainituille yhtymille myöntää määrättyjä kunnallisia avustuslainoja, minkä ohessa rakennusyritysten avustamiseksi yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto olisi lisättävä ja eri yhtymäin hallitusten jäsenet valittava. Lopuksi olisi kaupungin hallitukselta anottava oikeutta saada ottaa kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle asetettu anottuja lainamääriä vastaava laina eli kaikkiaan 3,935,700 markkaa.

Huomauttaen välttämättömyydestä edelleen laajentaa valtion ja kunnan avustamaa yleishyödyllistä rakennustoimintaa, ehdotti sosialilautakunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

1) myöntää Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnoille 1,091,000 markan avustuslainan kunnan varoista ja antaa rahatoimikamarille oikeuden sosialilautakuntaa kuultuaan tehdä sanotusta lainasta sopimuksen velvoituksella sisällyttää sopimukseen valtioneuvoston ja sosialihallituksen asettamat ehdot;

2) myöntää Asunto-osuuskunta Käpy r. l:lle 195,000 markan avustuslainan kunnan varoista edelläolevassa kohdassa mainituin oikeuksin ja velvoituksin;

3) myöntää Vallilan asunto-osuuskunta r. l:lle 131,400 markan avustuslainan samoin oikeuksin ja velvoituksin kuin edellä;

4) että avustuslainoja saaneet yritykset saivat niitä nostaa rakennustyön kuluessa sosialilautakunnan toimittaman arvioinnin mukaisissa erissä;

5) myöntää Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnoille oikeuden 50 vuoden ajaksi 1 pennin maksusta neliömetriltä ja alueelle muutoin vahvistetuin ehdoin vuokrata ne osat Käpylän puutarhaesikaupungin kortteleista n:oista 810, 811, 812, 817, 818 ja 819, jotka yhtiö tarvitsi nyt kysymyksessä olevaa rakennustoimintaohjelmaansa toteuttaakseen;

6) myöntää Asunto-osuuskunta Käpy r. l:lle oikeuden saada edellä sanotuin ehdoin vuokrata Käpylän puutarhaesikaupungin korttelit n:ot 806 ja 807;

7) myöntää Vallilan asunto-osuuskunta r. l:lle samoin ehdoin kuin edellä oikeuden saada vuokrata tontit n:ot 9, 11, 13 ja 15 Vanajantien varrella korttelissa n:o 539 Vallilassa;

8) pyytää valtioneuvostolta saada ottaa 3,935,700 markan kahta vuotta pitemmälle maksuajalle asetettu laina, josta oikeudesta saatu päätös liitettäisiin seuraavassa kohdassa ehdotettuun anomukseen;

9) antaen mukaan jäljennökset 1, 2, 3 sekä 5, 6 ja 7 kohdissa tehtyjä esityksiä koskevista päätöksistä ynnä asiaan kuuluvat muut asiakirjat anoa sosialihallitukselta 3,935,700 markan suuruista avustuslainaa, josta Vallilan kortteliin n:o 556 rakennetun työväenasuntoryhmän osalle 1,101,000 markkaa, sekä annettavaksi Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnoille 2,181,900 markkaa, Asunto-osuuskunta Käpy r. l:lle 390,000 markkaa ja Vallilan asunto-osuuskunnalle 262,800 markkaa;

10) että rahatoimikamari saa, sen jälkeen kun edellisessä kohdassa mainittu laina on nostettavana, antaa siitä mainituille yhtymille niille tulevat erät, ja olisi rahatoimikamarin sosialilautakuntaa kuultuaan sisällytettävä lainasopimuksiin valtioneuvoston ja sosialihallituksen asettamat ehdot;

11) valita Asunto-osuuskunta Käpy r. l:n hallitukseen jäseniksi arkkitehti A. Toivosen, sekatyömies Hj. Halmeen, vaskiseppä M. Lehdon sekä varajäseniksi kirvesmies V. Korvenrannan ja kirvesmies A. Rantasen; sekä

12) valita Vallilan asunto-osuuskunta r. l:n hallitukseen jäseniksi arkkitehti A. Toivosen, viilari K. A. Rannan ja puuseppä E. Mäkisen sekä varajäseniksi puuseppä J. J. Elon ja kirvesmies N. Haapakan.

Rahatoimikamari, jolle oli annettu tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta, huomautti, että kun oli odotettavana useampia anomuksia valtioavun saamisesta rakennustoiminnalle, oli sopivampaa jo nyt anoa lupaa suuremman, kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle asetetun, esimerkiksi 10,000,000 markan määräisen lainan ottamiseen. Mitä tulee etuihin, joita kaupungin olisi taattava yksityisille rakennusyrityksille, huomautti kamari, että kaupungin avustus, 15 % rakennuskustannuksista, niinikään oli annettava lainana sekä edellä mainitussa päätöksessä määrättyjä ehtoja noudattaen. Kymmenenä ensimmäisenä vuonna olisivat lainat vapaat koron ja kuoletuksen maksusta, mutta mainitun ajan kuluttua saisi kaupunki lukea hyväkseen enintään 3 %:n koron lainapääomalle, minkä ohessa kuoletusaika olisi määrättävä vähintään kahdeksikymmeneksi vuodeksi, vastamainitun ajanjakson lopusta lukien. Ennen kuoletuksen alkamista olisi lainasta poistettava osa, joka vastasi ⅓ mainitun ajanjakson päättyessä rakennuksilla olevan arvon ja rakennuskustannusten välisestä erosta, edellyttäen rakennuskustannusten olevan tätä arvoa vähemmät. Lainan vakuudeksi tulisi kaupungin tyytyä kiinteistöjen viimeiseen kiinnitykseen. Jotta estettäisiin uusiin asuntoihin muuton johdosta vapaiksi tulleita huoneistoja luovuttamasta keinottelutarkoituksessa, ehdotti rahatoimikamari että sosialilautakunta saisi toimekseen ennen avustusten maksettavaksi osoittamista vaatia kaikilta yksityisten rakennusyritysten osakkailta todistuksen, että he olivat asunnonvälitystoimistoon ilmoittaneet aikovansa muuttaa nykyisistä huoneistoistaan uusiin asuntoihin.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

myöntyä sosialilautakunnan esitykseen yleishyödyllisen rakennustoiminnan avustamisesta, kuitenkin siten, että sosialilautakunnan ehdotuksen 8 kohdassa mainittu 3,935,700 markan lainamäärä korotettiin 10,000,000 markkaan sekä että 1—3 kohdassa mainitut avustusmäärät, yhteensä 1,417,400 markkaa pantiin maksettaviksi 1919 vuoden ensimmäisestä obligatiolainasta; sekä

kehoittaa sosialilautakuntaa ennen viimeksi mainittujen avustusten maksettavaksi osoittamista vaatimaan kaikilta Asunto-osuuskunta Käpy r. l:n ja Vallilan asunto-osuuskunta r. l:n osakkailta todistuksen, että he olivat asunnonvälitystoimistoon ilmoittaneet aikovansa muuttaa nykyisistä huoneistoistaan uusiin asuntoihin.

Rahatoimikamarin ehdotus hyväksyttiin [1]).

Korotettuja kalliinajanlisäyksiä kunnan eläkkeen- ja apurahansaajille. Käsitellessään kysymystä kunnan viranpitäjäin kalliinajanlisäysten korottamisesta päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

että kaupungin eläkkeen- ja apurahansaajain vuotuista kalliinajanlisäystä oli, alempana mainituin poikkeuksin, kesäkuun 1 p:stä 1920 lähtien maksettava vakinainen määrä 1,200 markkaa, sama kaikille, sekä lisäksi 150 % eläkkeen tai apurahan määrästä, kuitenkin niin, ettei kalliinajanlisäys kaikkiaan saanut olla 4,200 markkaa suurempi;

että palkkalautakunnan asia oli määrätä niiden eläkkeensaajain kalliinajanlisäys, jotka olivat saaneet 1919 vuoden menosääntöön merkittyjen palkkaetujen mukaan lasketun eläkkeen, jossa tapauksessa kalliinajanlisäystä on, mikäli mahdollista, maksettava semmoinen määrä, että se eläkkeen kera vastasi samaan luokkaan kuuluvain aikaisemmin eläkettä nauttivain viranpitäjäin yhteenlaskettuja eläke- ja kalliinajanlisäysetuja; sekä

että tähän tarkoitukseen tarvittavat 59,500 markkaa maksetaan eläkkeen- ja apurahan saajain kalliinajanlisäysmäärärahasta, joka saatiin ylittää mainitulla määrällä.

Myönnettyjä elinkautiseläkkeitä. Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille elinkautiseläkkeitä ja apurahoja alempana mainitut vuotuiset määrät:

a) joulukuun 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan:

kansakoulunopettaja A. Nordmanille 2,960 markkaa, syyskuun 1 p:stä 1919 lukien [3]);

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun entiselle johtajattarelle N. Lagerbladille 1,300 markkaa, tammikuun 1 p:stä lukien [4]);

entiselle kaupunginkasöörille S. Ehrstedtille 6,000 markkaa, syyskuun 1 p:stä lukien [5]);

kaupunginorkesterin vahtimestarille A. J. Malkille 1,800 markkaa, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien [6]);

entiselle ylihoitajattarelle A. A. Bergströmille 1,980 markkaa, marraskuun 1 p:stä lukien [7]);

b) huhtikuun 15 p:nä 1913 annetun, kaupunginvaltuuston kesäkuun 3 p:nä 1919 tekemällä päätöksellä muutetun ohjesäännön mukaan:

vesijohtotyömies J. V. Henrikssonille 900 markkaa, tammikuun 1 p:stä lukien [8]);

leskirouva W. Lammiselle 500 markkaa, heinäkuun 1 p:stä lukien [9]);

vesijohtotyömies E. J. Röstille 1,500 markkaa, syyskuun 1 p:stä lukien [10]);

puhtaanapitolaitoksen työntekijättärelle A. Yliniitylle 1,510 markkaa, joulukuun 1 p:stä lukien [11]);

terveydenhoitolautakunnan entiselle siivoojattarelle E. E. Lauraeukselle 1,620 markkaa, marraskuun 1 p:stä lukien [12]);

puhtaanapitotyömies J. V. Tiivolalle 1,830 markkaa, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien [13]);

c) kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun entiselle johtajattarelle E. Skogmanille 1,300 markkaa, tammikuun 1 p:stä lukien [14]) sekä lisäksi 1,100 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien [15]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 14. 9. 19 §. — [2]) S:n 15. 6. 36 §. — [3]) S:n 11. 2. 48 §. — [4]) S:n 15. 6. 63 §. — [5]) S:n 31. 8. 61 §. — [6]) S:n 13. 10. 24 §. — [7]) S:n 27. 10. 32 § ja 10. 11. 28 §. — [8]) S:n 21. 4. 44 §. — [9]) S:n 10. 11. 15 §. — [10]) S:n 24. 11. 30 §. — [11]) S:n 8. 12. 30 §. — [12]) S:n 8. 12. 17 §. — [13]) S:n 15. 12.11 §. — [14]) S:n 21. 4. 39 §. — [15]) S:n 31. 8. 62 §.

puhtaanapitolaitoksen ajomiehelle A. Heleniukselle 600 markkaa, tammikuun 1 p:stä lukien [1]);

kansakoulunopettajatar Ch. I. Molanderille 1,500 markkaa, kesäkuun 1 p:stä lukien [2]);

kirvesmiehenleski M. G. Johanssonille 400 markkaa, tammikuun 1 p:stä lukien [3]);

työmiehenleski E. E. Salolle 300 markkaa, marraskuun 1 p:stä lukien [4]);

leskirouva F. Kvarnströmille 300 markkaa, marraskuun 1 p:stä lukien [5]).

Esiteltäessä kaupungin teknillisten laitosten esitystä ylimääräisten eläkkeitten myöntämisestä kaupungin kaasulaitoksen kaasumestarien O. Lindforsin ja K. S. Nordinin leskille myönsi [6]) kaupunginvaltuusto leskirouva A. Lindforsille 3,780 markan ylimääräisen eläkkeen sekä leskirouva E. M. Nordinille niinikään 3,480 markan ylimääräisen eläkkeen vuodessa, vahvistetuin kalliinajanlisäyksin, ynnä kaasumestari Lindforsin neljälle alaikäiselle lapselle kullekin kuukausittaista kasvatusapua 50 markkaa, kunnes olivat täyttäneet 18 vuotta tai sitä ennen saaneet turvatun toimeentulon, ollen mainitut eläkkeet ja apurahat maksettavat huhtikuun 1 p:stä lukien.

Evättyjä eläke- tai apuraha-anomuksia. Toimestaan irtisanotun majoituslautakunnan vahtimestarin K. V. Sandbergin [7]) ja luutnantin leskirouvan A. Fabritiuksen [8]) anomuksen saada eläke Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin säätiön varoista epäsi kaupunginvaltuusto.

Niinikään epäsi kaupunginvaltuusto työntekijä J. Kallisen [9]) anomuksen ylimääräisen eläkkeen saamisesta ja toimestaan irtisanotun rankkurin G. A. Korhosen [10]) anomuksen saada avustusta, kunnes hänelle on hankittu muu vastaava toimi kaupungin palveluksessa.

Selitys tehdyn valituksen johdosta. Helsingin huutokauppakamarin entisen vahtimestarin A. V. Bärlund-Terhon korkeimpaan hallinto-oikeuteen tekemän valituksen johdosta Uudenmaan läänin maaherran lokakuun 10 p:nä 1919 antamasta päätöksestä mainitun Bärlund-Terhon anomuksen johdosta saada elinkautiseläke Helsingin kaupungin varoista, päätti [11]) kaupunginvaltuusto vaadituksi selitykseksi puheenalaisen valituksen johdosta toistaa, mitä valtuusto maaherralle aikaisemmin antamassaan selityksessä oli esittänyt [12]).

Apurahoja kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta. Jaettaessa vuodelta 1920 niitä apurahoja, mitkä kaupunginvaltuuston lokakuun 26 p:nä 1886 tekemän päätöksen mukaan vuosittain on annettava kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, oli sitä varten ilmoittautuneista hakijoista otettu huomioon seuraavat henkilöt, nimittäin: M. S. Andersson, G. K. Lindbohm, L. Luomanen, saaden 100 markkaa kukin, E. Ch. Johansson ja J. C. Nemlander saaden 75 markkaa kukin sekä A. Törnqvist saaden 50 markkaa.

Rahatoimikamaria kehoitettiin [13]) rahatoimikonttorin toimesta säästöpankkiin tallettamaan mainitut määrät, asiasta julkisesti ilmoitettuaan antamaan siten palkittujen hakijain rahatoimikonttorista noutaa mainitut säästöpankkikirjansa sekä, niinikään asiasta kuulutettuaan, rahatoimikonttorissa pitämään edellä mainittujen ja muiden hakijain saatavina heidän antamansa maine- ja muut todistukset.

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 70 §. — [2]) S:n 15. 6. 4 §. — [3]) S:n 31. 8. 63 §. — [4]) S:n 27. 10. 36 §. — [5]) S:n 8. 12. 31 §. — [6]) S:n 1. 6. 26 §. — [7]) S:n 27. 1. 25 §. — [8]) S:n 11. 2. 50 §; ks. 1916 vuod. kert. siv. 67. — [9]) S:n 15. 6. 8 §. — [10]) S:n 10. 11. 33 §; ks. tätä kert. siv. 187. — [11]) Valt. pöytäk. 18. 2. 1 §. — [12]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 123. — [13]) Valt. pöytäk. 27. 1. 34 §.

Lisätty vahingonkorvaus ruumiinvammasta. Sittenkun työmies J. Kallinen oli anonut lisättyä vahingonkorvausta ruumiinvammasta, esitti palkkalautakunta, että ne kalliinajanlisäykset, joita vuodesta 1918 lähtien [1]) maksettiin sellaisille henkilöille, jotka vuonna 1895 annetun työnantajien työntekijöitä kohdanneen ruumiinvamman vastuunalaisuutta koskevan lain nojalla saivat vahingonkorvausta kaupungilta, olivat riittämättömät ja laskettiin periaatteellisesti väärien perusteiden mukaan, minkä vuoksi semmoiseen vahingonkorvaukseen oikeutetuille olisi 1920 vuoden alusta lukien myönnettävä 250 %:n lisäys alkuperäisiin vahingonkorvausmääriin. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) hyväksyä rahatoimikamarin tämän mukaisesti tekemän esityksen, kuitenkin siten muutettuna, että puheenalaista lisäystä annettaisiin 400 % alkuperäiselle vahingonkorvausmäärälle, minkä ohessa valtuusto määräsi tästä päätöksestä johtuvan menon maksettavaksi vuoden menosääntöön merkitystä työntekijäin ruumiinvamman vahingonkorvausmäärärahasta, minkä ohessa kamaria kehoitettiin tarpeen vaatiessa aikanansa hankkimaan tarpeellinen lisämäärä-raha.

Anomus kalliinajanlisäyksen myöntämisestä ruumiinvammasta annettuun vahingonkorvaukseen. Käsiteltäessä työmies K. Mäkisen oikeudenomistajain anomusta kalliinajanlisäyksen myöntämisestä siihen ruumiinvammasta annettuun vahingonkorvaukseen, mikä oli myönnetty mainitulle Mäkiselle, päätti [3]) kaupunginvaltuusto evätä anomuksen, koska kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaan kalliinajanlisäyksiä annettiin ainoastaan sellaisiin vahingonkorvauksiin, joita suoritettiin ennen tammikuun 1 päivää 1918 sattuneista tapaturmista, ja Mäkistä kohdannut vahinko oli sattunut maaliskuussa 1918.

Kaupungin viranpitäjäin matka-apurahoja varten olevan määrärahan jakaminen. Jaettaessa vuoden menosääntöön kaupungin viranpitäjäin matka-apurahoja varten merkittyä määrärahaa päätti [4]) kaupunginvaltuusto myöntää vanhemmalle kaupunginkirjurille P. J. Björk'ille, verotusvalmistelukunnan puheenjohtajalle E. E. Enebergille ja kaupungin eläinlääkärille W. Ehrströmille 7,500 markkaa, 2,500 markkaa ja 5,000 markkaa, minkä ohessa valtuusto päätti, että stipendiaatit opintomatkansa aikana saivat nauttia täydet palkkaetunsa• kalliinajan- ja muine lisäyksineen, sekä että asianomaisia laitoksia kehoitettaisiin hyvissä ajoin pitämään huolta asianomaisten virkain hoidattamisesta viransijaisilla ja tätä varten ehkä tarpeellisten määrärahain hankkimisesta.

Stipendi johtajan valmistamiseksi Marian sairaalan röntgenosastolle. Sairaalaylihallituksen tekemästä esityksestä päätti [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa 10,000 markan määrärahan ylihallituksen annettavaksi stipendinä jollekin lääkärille, joka oli halukas ulkomailla valmistautumaan Marian sairaalan röntgenosaston johtajaksi.

Matkastipendejä sairaanhoitajattarille. Suomen sairaanhoitajataryhdistyksen anomuksesta myönsi [6]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,000 markkaa käytettäväksi matkastipendeiksi kahdelle yhdistykseen kuuluvalle, Helsingin kaupungin palveluksessa olevalle sairaanhoitajattarelle Kööpenhaminan sairaanhoitajatarkongressiin osanottoa varten.

Evätty matkastipendimääräraha-anomus. Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta, joka oli pitänyt suotavana, että kaupungin kansakoulujen opettajisto olisi edustettuna Kristianiassa kesällä pidettävässä opettaja-

[1]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 146. — [2]) Valt. pöytäk. 6. 4. 39 §. — [3]) S:n 8. 12. 2 §; ks. myös 1918 vuod. kert. siv. 146. — [4]) Valt. pöytäk. 21. 4. 12 §. — [5]) S:n 14. 9. 16 §. — [6]) S:n 31. 8. 66 §.

kokouksessa, oli anonut käytettäväkseen 9,000 markkaa jaettavaksi matkastipendeiksi. Kaupunginvaltuusto epäsi [1]) anomuksen.

Matkastipendejä. Esiteltäessä vapaaherra A. von Bonsdorffin y. m. anomusta määrärahan myöntämisesta Kööpenhaminassa kesällä 1920 pidettävän lasten- ja nuorisonsuojelukongressin osanottajain matkastipendeiksi osoitti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 9,000 markan määrärahan käytettäväksi kolmeksi 3,000 markan suuruiseksi matkastipendiksi, joista yksi kasvatuslautakunnan harkinnan mukaan annettaisiin jollekin kaupungin kasvatuslaitoksen johtajalle, yksi kasvatuslautakunnan sihteerille ja kolmas joko lautakunnan puheenjohtajalle tai jonkin lasten- ja nuorisonsuojelun hyväksi toimivan yhdistyksen edustajalle.

Kun kuitenkin oli saatu ilmoitus, että puheenalainen kongressi oli siirretty seuraavaan vuoteen, oli kasvatuslautakunta esittänyt, että lautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri saisivat vuonna 1921 käyttää kaksi näistä stipendeistä sekä että kolmas stipendi annettaisiin Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtajalle hänen käytettäväkseen jo kesällä 1920. Kaupunginvaltuusto oli [3]) ehdotusta, että lautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri oikeutettaisiin käyttämään myönnetyt stipendit seuraavana vuonna, ennenaikaisena huomioon ottamatta. Mitä tulee esitykseen Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtajan oikeuttamisesta jo kesällä 1920 käyttämään puheenalaisen matkastipendin, epäsi valtuusto esityksen tältäkin kohden, kun stipendi oli myönnetty erikoistarkoitusta varten ja varoja nyt ehdotettua opintomatkaa varten oli ollut haettava kaupungin yleisestä stipendimäärärahasta.

Määrärahan siirtäminen. Kaupunginvaltuusto oikeutti [4]) rahatoimikamarin siirtämään 1919 vuoden menosääntöön merkityn rakennuskonttorin virkamiesten stipendimäärärahan, 5,000 markkaa, vuoteen 1920 ja yhdistämään sen viimemainitun vuoden menosääntöön samaa tarkoitusta varten merkittyyn 10,000 markan määrärahaan.

Muutettuja määräyksiä C. F. Ekholmin stipendirahastosta jaettavien stipendien antamisesta. Käsitellessään Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajaliiton esitystä C. F. Ekholmin stipendirahaston korkovarain käyttämisestä, oli kaupunginvaltuusto vahvistanut [5]) stipendimäärät enintään 500 markkaksi. Rahatoimikamari, joka vuonna 1920 voi ensi kerran julistaa rahastosta annettavat stipendit haettaviksi, oli, viitaten rahan alhaiseen arvoon, esittänyt, että stipendien suurin määrä korotettaisiin 2,000 markkaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [6]) tähän esitykseen.

Vuonna 1920 käytettävissä oleva stipendirahamäärä oli 5,970: 79 markkaa, mutta kun ainoana stipendinhakijana oli ilmoittautunut räätälintyöntekijätär O. Paavilainen, päätti [7]) valtuusto myöntää hänelle 2,000 markkaa, jotavastoin jäljellä oleva määrä oli siirrettävä seuraavaan vuoteen.

Gustav Pauligin rahaston korko. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti [8]) kaupunginvaltuusto, että Gustav Pauligin rahaston korkovarat vuodelta 1920 säästettäisiin ja yhdistettäisiin 1921 vuoden korkovaroihin silloin annettavaksi yhtenä stipendinä.

Lahjoitus Marian sairaalan hyväksi. Sittenkun rouva S. Antman-Åberg oli Marian sairaalalle lahjoittanut 4,000 markkaa, jonka vuosikorko oli käytettävä lisävaroina jouluilon valmistamiseksi sairaalan potilaille, päätti [9]) kaupunginvaltuusto vastaanottaa lahjoituksen sekä antaa rahatoimikonttorin toimeksi

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 53 §. — [2]) S:n 5. 5. 46 §. — [3]) S:n 15. 6. 42 §. — [4]) S:n 11. 2. 15 §. — [5]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 119. — [6]) Valt. pöytäk. 19. 5. 21 §. — [7]) S:n 28. 9. 19 §. — [8]) S:n 24. 11. 21 §. — [9]) S:n 27. 1. 13 §.

Marian sairaalan johtokunnalle vuosittain maksaa lahjoituksesta kertyneet korkovarat käytettäviksi tarkoitukseensa.

Lahjoitus kainojen köyhien hyväksi. Sittenkun postiekspeditööri J. Holmström syyskuun 27 p:nä 1920 laatimassaan testamentissa oli määrännyt, että hänen jälkeenjättämänsä omaisuus, testamentissa mainitut jälkisäädökset poisluettua, tulisi Helsingin kaupungille sen hoidettavaksi »John Holmströmin kainojen köyhäin rahastona», jonka vuosituotto harkinnan mukaan olisi annettava siihen yhteiskuntapiiriin kuuluville henkilöille, joka käsittää n. s. kainot köyhät ja testamenttaaja sittemmin oli kuollut, päätti [1]) kaupunginvaltuusto vastaanottaa edellä mainitun lahjoituksen sekä kehoittaa rahatoimikamaria antamaan tarkemman ehdotuksen korkovarain käyttämisestä.

Poliisikomisarius K. E. Parkkisen testamentti. Tammikuun 27 p:nä 1920 tekemällään testamentilla oli sittemmin kuollut poliisikomisarius K. E. Parkkinen, muuttamalla hänen ja hänen aikaisemmin kuolleen vaimonsa E. V. Parkkisen tekemää keskinäistä testamenttia, määrännyt heidän jäämistöstään 10,000 markkaa Helsingin vastaiselle löytölasten talolle tai vastaavalle laitokselle kaupungin hoidettavaksi »Mimmi ja Emil Parkkisen rahastona» sekä tähän rahamäärään, siinä tapauksessa että pesässä, sittenkun eräät jälkisäädökset oli suoritettu, olisi ylijäämää, lisättäväksi puolet tästä ylijäämästä ynnä lisäksi testamentissa lähemmin määrätyn osan ylijäämän toisestakin puolesta; rahaston korot maksettaisiin testamentissa lähemmin säädettyjen ehtojen mukaisesti kahdelle siinä mainitulle henkilölle heidän elinaikanaan. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) vastaanottaa mainitun lahjoituksen ja antaa kamarin toimeksi valvoa testamenttiin perustuvaa kaupungin oikeutta.

Bergmanin aviopuolisojen lahjoitusrahaston käyttö. Sittenkun rahatoimikamari kaupunginvaltuuston kehoituksesta [3]) oli valvonut leskirouva W. S. Bergmanin laatiman testamentin, jossa hän oli määrännyt, että kaupunki ottaisi haltuunsa hänen jäämistönsä ja hoitaisi sitä »Bergmanin aviopuolisojen lahjoitusrahastona», päätti [4]) kaupunginvaltuusto, että edellä mainittujen lahjoitusvarain käytettävänä oleva korko vuosittain maksettaisiin kasvatuslautakunnalle sen käytettäväksi jatko-opetuksen hankkimiseen Helsingistä kotoisin oleville turvattomille lapsille kieleen, kansallisuuteen ja uskontoon katsomatta.

Merikapteeni L. A. Grönholmin testamentti. Rahatoimikamarin ilmoitettua, että sittemmin kuollut merikapteeni L. A. Grönholm helmikuun 15 p:nä 1918 laatimassaan testamentissa oli lahjoittanut 5,000 markkaa Helsingin orpolapsille, päätti [5]) kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi valvoa kaupungin edellämainittuun testamenttiin perustuvaa oikeutta sekä kehoittaa kasvatuslautakuntaa valtuustolle antamaan ehdotuksen varain käyttämisestä.

Kasvatuslautakunnan lähetettyä pyydetyn ehdotuksen päätti [6]) kaupunginvaltuusto, että »merikapteeni L. Albert Grönholmin Helsingin orpolasten rahastoa», alkuaan 5,000 markkaa hoitaa rahatoimikamari seuraavia kasvatuslautakunnan ehdottamia määräyksiä noudattaen:

»Kolmannes koroista lisätään vuosittain pääomaan, kunnes se on karttunut 10,000 markkaan, mutta jäljellä oleva kaksi kolmannesta koroista jaetaan kasvatuslautakunnan harkinnan mukaan lautakunnan silmälläpidon alaisille

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 13 §. — [2]) S:n 31. 8. 18 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 125. — [4]) Valt. pöytäk. 15. 6. 23 §. — [5]) S:n 31. 3. 26 §. — [6]) S:n 19. 5. 27 §.

orvoille turvateille kieleen, kansallisuuteen ja uskontoon katsomatta joko heidän jatkokasvatuksensa avustamiseksi tai välittöminä apurahoina.

Rahaston kartuttua 10,000 markkaan lisätään ainoastaan kuudennes koroista pääomaan, jota vastoin kasvatuslautakunta jakaa viisikuudennesta edellä mainitulla tavalla».

Muutettuja määräyksiä Lina Borgströmin rahaston korkovarain käytöstä. Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta oli esittänyt, että kaupunginvaltuusto oikeuttaisi köyhäin lasten työkotien johtokunnan tilaamaan Lina Borgström'in rahaston korkovaroja ja välittömästi rahatoimikamarille tilittämään varain käyttämisestä. Rahatoimikamarin siitä antaman lausunnon mukaisesti päätti [1]) kaupunginvaltuusto olla kansakoulujohtokunnan esitystä huomioon ottamatta sekä kehoittaa rahatoimikamaria katsomaan, että puheenalaiset korkovarat vastedes tilaisi kansakoulujohtokunta, jonka myöskin tulisi valvoa varain käyttämistä.

Lahjoitus kaupungin kansakoulujen hyväksi. Rahatoimikamari ilmoitti, että aviopuolisot M. M. Boguscheffsky ja J. U. Boguscheffsky, jotka sittemmin olivat kuolleet, marraskuun 3 p:nä 1877 laatimassaan testamentissa olivat määränneet, että heidän jäämistöstään, joka perunkirjoituksen mukaan oli 33,727: 67 markkaa, kolmannes tulisi Helsingin ruotsalaissuomalaisen seurakunnan kansakouluille niin että, jos mainittu seurakunta jaettaisiin, kumpikin saisi puolet. Samalla kamari ilmoitti laillisessa järjestyksessa valvotuttaneensa testamentin, minkä ohessa kamari oli rouva Boguscheffskyn luonnolliselle pojalle päättänyt luovuttaa hänelle lain mukaan tulevat $^5/_6$ vainajan jälkeensäjättämästä pesän osasta. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) vastaanottaa lahjoituksen ja antaa kamarin toimeksi kuolinpesässä valvoa kaupungin oikeutta ja aikanansa tehdä tarkemman ehdotuksen varain käyttämiseksi.

Lahjoitus köyhäin kansakoululasten hyväksi. Insinööri G. Zittingin annettua rahatoimikamarille 60,000 markan rahamäärän rahaston perustamista varten kesävirkistyksen hankkimiseksi köyhille kansakoululapsille, päätti [3]) kaupunginvaltuusto vastaanottaa lahjoituksen sekä lahjoittajalle lähetettävässä kirjelmässä julkilausua kiitoksensa siitä, minkä ohessa valtuusto antoi rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin lahjoittajan kanssa ja hankittuaan kansakoulujohtokuntain lausunnon tehdä valtuustolle ehdotuksen varain käyttämistä koskeviksi lähemmiksi määräyksiksi.

Täyttäen annetun tehtävän ehdotti rahatoimikamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että »Gustaf Zittingin lahjoitusrahasto» oli rahatoimikamarin hoidettava ja sen korkovarat käytettävä kesävirkistyksen hankkimiseksi kaupungin köyhille kansakoululapsille sekä sitä varten vuosittain jaettava suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntain kesken suhteellisesti suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaslukuun. Rahatoimikamarin ehdotus hyväksyttiin [4]).

J. Karppisen testamenttirahaston korkovarain käyttö. Rahatoimikamari oli ilmoittanut, että suomenkielisten kansakoulujen johtokunta oli anonut rahatoimikamarilta sen suuntaista toimenpidettä, että varattomia kansakouluoppilaita varten olevan J. Karppisen testamenttirahaston korkovarat annettaisiin johtokunnan käytettäviksi sekä että johtokunta oli päättänyt, että puheenalaiset korkovarat vuosittain jaettaisiin suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen kesken suhteellisesti näiden koulujen oppilaslukuun ja että varat annettaisiin Helsingin opettajaliiton ja Helsingfors lärar- och lära-

---

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 30 §. — [2]) S:n 14. 9. 10 §. — [3]) S:n 31. 3. 16 §. — [4]) S:n 10. 11. 8 §.

rinneförening-yhdistyksen käytettäviksi kesävirkistyksen hankkimiseksi varattomille koululapsille maalla, sillä edellytyksellä, ettei semmoisen korkovarain käytön katsottaisi olevan vastoin testamentin tarkoitusta ja säännöksiä; tähän päätökseen oli ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta yhtynyt. Viitaten J. Karppisen testamentissa olevaan määräykseen, että testamenttirahaston korot oli vuosittain jaettava kansakoulujohtokuntain harkinnan mukaan avustuksina Helsingin kaupungista kotoisin oleville varattomille kansakouluoppilaille, oli rahatoimikamari edellä kerrotuista kansakoulujohtokuntain päätöksistä antamassaan lausunnossa ilmoittanut, ettei sillä ollut niitä vastaan mitään muistuttamista, mikäli jakoperustetta koski, jota vastoin kamarin mielestä ei ollut testamentin säädösten mukaista luovuttaa varoja yksinomaan edellä mainituille yhdistyksille, vaan olisi korkovarat vuosittain annettava kansakoulujohtokunnille käytettäviksi testamentintekijän määräämään tarkoitukseen. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti, että puheenalaiset korkovarat vuosittain testamentin määräysten mukaisesti oli jaettava suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen kesken suhteellisesti niiden oppilaslukuun, josta kansakoulujohtokuntain tuli kunkin kalenterivuoden alussa antaa ilmoitus rahatoimikamarille.

J. G. Wilckmanin rahaston korkovarain käyttö. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta huomautti, että kaupunginvaltuusto vuonna 1905 tekemän päätöksen [2]) mukaisesti J. G. Wilckmanin rahaston korkovarat, mikä rahasto oli lahjoitettu Sörnäsin köyhäin lasten kasvattamiseksi, oli käytettävä Vallilan silloisen kaksikielisen kansakoulun oppilaiden ruokkimiseen sekä että tätä päätöstä oli sovellettu siten, että varat oli käytetty Vallilan ja Kallion suomenkielisen ja Toukolan ruotsinkielisen kansakoulun oppilaiden hyväksi, minkä tähden johtokunta esitti, että kaupunginvaltuusto peruuttamalla yllämainitun päätöksensä määräisi varat käytettäviksi, kuten todellisuudessa oli käynyt. Sittenkun rahatoimikamari kuitenkin oli huomauttanut kaupunginvaltuuston jo vuonna 1908 päättäneen [3]) puheenalaiset korkovarat jaettaviksi Vallilan ja Toukolan kansakoulujen sekä Vallilan kansakoulusta Neljännen linjan ja Nikolainkadun kouluihin siirrettyjen ruotsalaisten luokkain oppilaiden hyväksi, päätti [4]) kaupunginvaltuusto ettei johtokunnan esitys aiheuttanut toimenpidettä.

Kansakoulunopettajatar O. V. Nummelinin testamentti. Tammikuun 3 p:nä 1917 tekemässään testamentissa oli kansakoulunopettajatar O. V. Nummelin, joka sittemmin oli kuollut, määrännyt, että hänen jäämistöstään 48,000 markkaa annettaisiin Helsingin kansakoulujohtokunnalle, jonka tulisi harkinnan mukaan käyttää sen vuotuinen korko kaupungin vähävaraisten ruotsinkielisten kansakoulunopettajatarten hyväksi. Tämän johdosta päätti [5]) kaupunginvaltuusto, hyväksyen rahatoimikamarin toimenpiteet testamentin valvomiseen nähden, vastaanottaa puheenalaiset testamenttivarat sekä määräsi niiden koron vuosittain annettavaksi ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnalle käytettäväksi testamentissa mainittuun tarkoitukseen.

Neiti A. Uhlénin testamentti. Toukokuun 6 p:nä 1904 tekemässään testamentissa oli neiti A. Uhlén, joka sittemmin oli kuollut, m. m. määrännyt, että hänen harjoittamansa kauppaliike sopivalla tavalla muutettaisiin rahaksi ja pääomasäästö olisi »Alma Uhlénin avustusrahaston» nimisenä Helsingin

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 21 §. — [2]) Ks. 1905 vuod. kert. siv. 112. — [3]) Ks. 1908 vuod. kert. siv. 132. — [4]) Valt. pöytäk. 21. 4. 26 §. — [5]) S:n 5. 5. 12 §.

kaupunginvaltuuston hoidettava mainitun kaupungin naispuolisten liikeapulaisten hyväksi, ollen täten syntyneestä vuosituotosta suurempia tai pienempiä määriä harkinnan mukaan annettava niille ansiokkaille liikeapulaisille, jotka taudin, vanhuuden tai muun syyn tähden olivat joutuneet toimeentuloaan mainittavasti vaikeuttaviin oloihin, sekä, jos varojen katsottiin riittävän, yksi tai useampia matka-apurahoja hakemuksesta jaettava niille liikeapulaisille, jotka kaupallista kehitystään varten halusivat tehdä ulkomaanmatkoja. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) vastaanottaa testamentatut varat sekä antoi rahatoimikamarin toimeksi valvoa testamenttiin perustuvaa kaupungin oikeutta ja aikanansa tehdä ehdotuksen varain käyttämiseksi.

Neiti M. Lindroosin lahjoitusvarain maksaminen. Esiteltäessä Helsingin naiskonttoristien ja -liikeapulaisten koti-nimisen yhdistyksen anomusta saada haltuunsa neiti M. Lindroosin testamenttaamat varat kodin aikaansaamiseksi naiskonttoristeille ja -liikeapulaisille valtuutti [2]) kaupunginvaltuusto hallintoneuvos A. Rikbergin ja oikeuskanslerinapulaisen I. Savoniuksen, jotka testamentin toimeenpanijoina hoitivat varoja, maksamaan ne mainitulle yhdistykselle.

Ilmoitus murtovarkaudesta. Revisionikonttori oli maistraatille ilmoittanut, että toukokuun alussa oli tehty murtovarkaus rahatoimikamarin asiamiehen virkahuoneessa, jolloin asiamiehen pöytälaatikosta oli varastettu 26,552: 92 markan rahamäärä. Rahamäärä oli kaupungin varoja, joita v. t. asiamies vastoin voimassa olevia määräyksiä oli säilyttänyt. Rahatoimikamari oli ryhtynyt oikeudellisiin toimenpiteisiin korvauksen saamiseksi puheenalaisesta vahingosta v. t. asiamieheltä varatuomari S. Czarneckiltä. Ilmoitus, jonka maistraatti oli lähettänyt kaupunginvaltuustolle, ei aiheuttanut [3]) enempiä toimenpiteitä kaupunginvaltuuston puolelta.

Rahatoimikonttorissa tapahtunut kassavajaus. V. t. kaupunginkamreerin ilmoitettua rahatoimikonttorin palveluksessa olevan vahtimestariapulaisen H. Fagerströmin kassassa todetuksi 25,335: 70 markan vajauksen, oli rahatoimikamarin toimesta toimitettu tutkimus asiassa. Tässä tutkimuksessa oli m. m. käynyt selville, että revisionikonttorikin oli saattanut itsensä syypääksi laiminlyöntiin siten, ettei konttori ollut tarkastanut rahainperijäin hallussa olevia varoja. Rahatoimikamari esitti, että kysymys vajauksen korvaamisesta tai tileistä poistamisesta olisi toistaiseksi jätettävä sillensä. Kaupunginvaltuusto ei havainnut olevan aihetta muuhun toimenpiteeseen asiassa kuin kehoittaa [4]) rahatoimikamaria ryhtymään semmoisiin toimenpiteisiin, että tuollaiset tapaukset vastedes estyivät ja huomioon ottamallaraastuvanoikeuden vahtimestariapulaista Fagerströmiä vastaan nostetun syytteen johdosta antaman päätöksen, kaupungin saamisen perimiseksi valvomaan kaupungin oikeutta.

1921 vuoden meno- ja tulosääntö. Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1921 [5]) vahvistama meno- ja tulosääntö osoitti seuraavat loppusummat:

Menot.

Laskettu vajaus	Smk	7,000,000: —
1. Kaupungin velat	»	43,187,933: 40
2. Kaupungin virastot	»	1,273,343: 30
3. Kunnallishallinto	»	4,494,850: 03
4. Palolaitos	»	1,548,602: —

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 65 §. — [2]) S:n 27. 10. 43 §; vert. 1913 vuod. kert. siv. 133. — [3]) S:n 31. 8. 4 §. — [4]) S:n 18. 2. 7 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 35, 37 ja 38; valt. pöytäk. 30. 12. 1 §.

5.	Poliisilaitos	Smk	2,995,378: 57
6.	Yleiset rasitukset	»	410,254: 96
7.	Terveydenhoito	»	1,300,430: —
8.	Sairaanhoito	»	15,963,982: 52
9.	Köyhäinhoito	»	14,359,695: 17
10.	Kasvatustoiminta	»	1,737,787: 46
11.	Opetus- ja sivistyslaitokset	»	11,205,113: 88
12.	Kaupungin teknilliset laitokset	»	50,541,441: —
13.	Yleiset työt	»	27,945,236: 66
14.	Katu- ja laiturivalaistus	»	2,412,000: —
15.	Helsingin kaupungin halkokonttori	»	37,690,000: —
16.	Kauppahallit ja kauppatorit	»	290,140: —
17.	Kaupungin kiinteä omaisuus	»	9,485,932: —
18.	Eläkkeet ja apurahat	»	538,988: 67
19.	Sekalaiset menot	»	29,074,640: —
	Yhteensä	Smk	263,455,749: 62

Tulot.

1.	Lainat ja korot	Smk	38,684,618: 85
2.	Tuloa tuottavat oikeudet	»	7,540,058: —
3.	Terveyden- ja sairaanhoito	»	3,792,000: —
4.	Köyhäinhoito ja kasvatustoiminta	»	2,092,519: 41
5.	Opetus- ja sivistyslaitokset	»	4,649,429: 50
6.	Kaupungin teknilliset laitokset	»	55,403,950: —
7.	Yleiset työt	»	3,169,900: —
8.	Helsingin kaupungin halkokonttori	»	38,300,000: —
9.	Kauppahallit ja kauppatorit	»	1,360,000: —
10.	Kaupungin kiinteä omaisuus	»	7,636,340: —
11.	Sekalaiset tulot	»	640,000: —
12.	Verotus	»	100,186,933: 86
	Yhteensä	Smk	263,455,749: 62

Budjetin järjestely. Budjetti oli pääasiassa laadittu noudattaen samaa periaatetta, mikä oli otettu käytäntöön 1920 vuoden budjetissa. Muutoksista aikaisemmin voimassa olevaan rahasääntöön nähden mainittakoon halkokonttorin sekä meno- että tulosäännön ottaminen budjettiin. Uusi pääluokka oli tullut lisäksi sen johdosta, että sairaanhoito oli erotettu terveydenhoidosta. Pääluokkia ja osastoja oli sen vuoksi 20 ja 12 1920 vuoden rahasäännön 18 ja 11 sijasta. Edellisenä vuonna oli sellainen muutos tehty, että useita aikaisemmin erikseen merkittyjä budjetin eriä oli yhdistetty, mutta erityisissä liitteissä lueteltu, ja vaikkakin 1919 vuoden budjettivaliokunta oli lausunut toivottavaksi, että palattaisiin siihen saakka noudatettuun järjestelmään ainakin mikäli koski virkojen ottamista itse budjettiin, oli samaa järjestelmää edelleen noudatettu, koska uusi järjestys oli tuottanut jonkinvertaista hyötyä kirjanpitoon nähden.

Vaikeuksia budjettiehdotuksen laadinnassa. Rahatoimikamari lausui budjettimietinnössään, että budjettiehdotuksen laadinta oli tuottanut melko suuria vaikeuksia. Kamarin oli täytynyt poistaa tai supistaa useita erikoisbudjetteihin merkittyjä, töitä tai ostoja varten ehdotettuja määrärahoja. Nämä supistukset olivat enimmältä osalta kohdistuneet teknillisten laitosten

uutistöihin sekä yleisiin töihin, mutta muillakin kunnallisen toiminnan aloilla, niinkuin köyhäinhoidossa ja kaupungin kiinteistöjen hoidossa, oli erinäisistä määrärahaeristä huomattavasti tingitty. Sen ohessa oli kamarin mielestä ollut edellytettävä kaasu- ja sähkölaitoksen laskettujen tulojen lisääntymistä. Kuitenkin nousi menosäännön loppusumman ja laskettujen tulojen summan välinen ero edelleen määrään, joka, jos se hankittaisiin yksinomaan verottamalla, korottaisi 1919 vuoden veroäyrimäärän yli 50 %:lla. Näin suurta verotaakkaa ei kamarin mielestä voitu panna valtiolle meneväin verojen ja kalliinajan rasittamain kaupungin asukkaiden kannettavaksi. Kamari oli sen vuoksi katsonut olevansa pakoitettu laskelmissaan käyttämään lainavaroja. Kun lainasta tietenkin oli maksettava korkea korko, oli lainasumma määrättävä mahdollisimman pieneksi, ja oli kamari tämän mukaisesti supistanut uusien osoitettaviksi ehdotettujen määrärahain kokonaismäärän hiukan yli 12 milj. markaksi. Suurimman osan tarvittavasta luotosta oli kamari ajatellut hankittavaksi 25 milj. markan määräisenä, kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otettavana lainana. Tämänkin suuruista lainavarain määrää käytettäessä ei veroäyrimäärän korotus ollut vältettävissä.

Hallintomäärärahasta säästyneitten varojen siirto. Kaupunginvaltuuston syyskuun 28 p:nä [1]) tekemän päätöksen mukaisesti, joka päätös koski toimenpiteitä valtuuston käyttövarain ylityksen johdosta, oli rahatoimikamari kunkin tärkeämmän pääluokan kohdalle eri lukuun merkinnyt määrärahan käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin valtuuston määräyksen mukaan. Valtuuston samalla kertaa menosäännön laadinnassa noudatettavaksi vahvistamaa määräystä, että kunkin johto- ja lautakunnan kohdalle merkityt hallintokustannusten luontoiset määrärahat oli laatunsa mukaan jaettava ryhmiin, joiden jossakin määrärahassa syntyneen säästön sai rahatoimikamarin harkinnan mukaan käyttää toisessa määrärahassa syntyneen vajauksen täyttämiseen, oli kamari sitä vastoin havainnut vaikeaksi noudattaa, kun ei voitu löytää yleispätevää jaoitusperustetta, mikätähden suunniteltujen ryhmien rajat aina olisivat milloin missäkin määrin mielivaltaisesti määrättyjä. Kamarin mielestä voitiin puheenalaisen toimenpiteen tarkoitus helpommin saavuttaa siten, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi kamarin kussakin eri tapauksessa ratkaisemaan, saiko jostakin hallintomäärärahasta säästyneet varat siirtää toiseen samanlaatuiseen määrärahaan, jossa uhkasi syntyä vajausta. Budjettivaliokunnan puoltavan lausunnon johdosta, joka katsoi rahatoimikamarin esitykseen olevan päteviä syitä päätti [2]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin kussakin eri tapauksessa ratkaisemaan, saiko jossakin hallintokustannusten luontoisessa määrärahassa syntyneen säästön käyttää saman luvun kohdalle merkityssä toisessa samanlaatuisessa määrärahassa syntyneen vajauksen täyttämiseen.

Budjettiehdotuksen myöhäinen antaminen. Yhtenä syynä budjettiehdotuksen myöhästymiseen oli rahatoimikamari maininnut, ettei johto- ja lautakuntain erikoisehdotuksia ollut annettu määräajan kuluessa, ettei ehdotuksia ollut laadittu kamarin antamain määräysten mukaisesti sekä että ehdotuksia uusien virkojen perustamisesta oli tehty budjetin käsittelyn yhteydessä ja vetosi kamari kaupunginvaltuuston arvovaltaan viimemainitun epäkohdan poistamiseksi. Budjettivaliokunnan ehdotuksesta päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että kaupungin johto- ja lautakunnat sekä laitokset eivät saaneet meno- ja tulosääntöehdotuksiinsa merkitä uusia vakinaisia virkoja eikä

[1]) Ks. tätä kert. siv. 83. — [2]) S:n 30. 12. 1 §.

palkankorotuksia, joihin nähden kaupunginvaltuuston päätöstä ei ollut olemassa.

Seuraavassa tehdään tarkempaa selkoa niistä tärkeämmistä muutoksista, joita kaupunginvaltuuston vuodeksi 1921 hyväksymä budjetti osoittaa verrattuna 1920 vuoden budjettiin, sikäli kuin nämä eivät johdu vallitsevasta kalliista ajasta eikä asianomaisten virastojen ja laitosten harjoittaman toiminnan laajentaminen ole aiheuttanut lisääntynyttä määrärahantarvetta eivätkä lisämenot johdu yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjäin lukumäärän lisääntymisestä tai heidän palkkaetujensa kohoamisesta.

Menosääntö. Menosääntöön merkittiin ensimmäiseksi eräksi ensimmäisen pääluokan eteen vuodelta 1920 laskettu vajaus, 7,000,000 markkaa.

Ensimmäisen pääluokan, kaupungin velat, kohdalle merkittiin vuotuismaksut ja lainakustannukset kaupungin lainoille vahvistettujen kuoletussuunnitelmain ja lainasopimusten määräysten mukaisesti. Uutena eränä tuli lisää lyhemmälle takaisinmaksuajalle asetetut lainat 1920 vuoden vajauksen täyttämiseksi, 15,000,000 markkaa, joiden ottamisesta rahatoimikamaria kehoitettiin aikanansa tekemään esitys. Satunnaisia lainoja ja juoksevaa pankkiluottoa varten merkittiin 7,500,000 markkaa 1920 vuoden budjetin 2,500,000 markan sijasta, sekä provisioita, kurssierotuksia y. m. varten 9,000,000 markkaa 6,000,000 markan sijasta. Ensimmäinen pääluokka osoitti menoja 43,187,933: 40 markkaa 1920 vuoden menosäännön 17,806,376: 29 markan sijasta.

Toisessa pääluokassa, Kaupungin virastot, väheni maistraatin menosäännön palkkauserä rankkurille tulevilla palkkaeduilla, koska toimi oli lakkautettu [1]). Tilapäisen apulaisen palkkaamiseksi reistraattorikonttoriin merkittiin uusi 6,000 markan määräraha. Raastuvanoikeus nimisessä luvussa koroitettiin palkkausmääräraha kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta ottaa kaksi uutta rikosasiainnotaariota [2]), jota vastoin valtuuston samanaikaisesti tekemä päätös [3]) ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten olevan määrärahan alentamisesta 32,000 markasta 16,000 markkaan muutettiin siten, että määräraha merkittiin 24,000 markaksi. Uutena eränä tuli lisää tilapäinen 15,000 markan määräraha lainopillisen ammattikirjaston perustamista varten. Syyttäjistö nimisessä luvussa korotettiin palkkauserä kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta perustaa uusi ylimääräinen kaupunginviskaalin virka [3]). Ulosottolaitoksen menosäännössä korotettiin kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksenmukaisesti [3]) määräraha kansliaavustusta ja puhtaaksikirjoitusta varten ja merkittiin uusi 205,000 markan määräraha maistraatin käytettäväksi verojen perimisen jouduttamiseksi. Tämän yhteydessä päätti [4]) kaupunginvaltuusto, kun verojen perimiskustannusten kohoaminen huomattavalta osalta johtui valtion verojen kannannasta, valtioneuvostolta anoa tilapäistä valtioapua vuodeksi 1921 veronkannosta johtuvain lisäkustannusten suoritukseen 50 % puheenalaisten lisämenojen määrästä eli kaikkiaan 108,125 markkaa. Menot tämän pääluokan kohdalla olivat 1,273,343: 30 markkaa 911,401: 67 markan sijasta vuonna 1920.

Kolmanteen pääluokkaan, Kunnallishallinto, merkittiin kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen mukaan [5]); palkkausmääräraha korotettiin valtuuston päätöksen johdosta [6]) myöntää henkilökohtainen palkanlisäys notaarille, minkä

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 188. — [2]) S:n siv. 185. — [3]) S:n siv. 80. — [4]) Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 73. — [6]) S:n siv. 57.

ohessa etusijassa painatuskustannusten kohoamisen johdosta tarverahain määräraha korotettiin 200,000 markasta 400,000 markkaan.

Edellyttäen, että rahatoimikamarin uudestijärjestäminen voitiin suorittaa heinäkuun 1 p:ään 1921 mennessä, laskettiin kamarin menot voimassa olevan palkkasäännön mukaan vuoden alku- ja uuden palkkasäännön mukaan [1]) sen jälkipuoliskolla. Uusina erinä merkittiin kirjaston hoitoa varten 1,200 markan määräraha sekä kustannuksia varten kamarin uudesti järjestämisestä 15,000 markkaa, edellinen erä aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaisesti [1]). Liikennekonttorin menosäännössä vähennettiin ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha 130,830 markasta 48,760 markkaan, koska kalliinajanlisäyksiä aikaisemmin oli sisältynyt määrärahaan, minkä ohessa uutena eränä tuli lisää 30,000 markan tilapäismääräraha uusien vaakain hankkimista varten. Satamakonttorin menosääntöön merkittiin erityisen päätöksen johdosta uuden satamakonstaapelinviran palkkaus [2]). Tilastokonttorin menosäännössä korotettiin painatuskustannusten määräraha 264,000 markasta 627,150 markkaan, minkä ohessa määräraha elantokustannustiedustelun loppuunsuorittamista varten [3]) merkittiin 25,000 markaksi. Kunnan työnvälitystoimiston menosääntöön merkittiin uusi määräraha piirityönvälitystä varten [4]). Revisionilaitoksen menosääntöön merkittiin aikaisemman päätöksen mukaisesti [5]) vuositilintarkastajain ja inventtaajain palkkiot korotetuin määrin. Verotusvalmistelukunnan budjettiin merkittiin palkat aikaisemmin vahvistetun uuden menosäännön mukaisesti [5]). Määräraha verotuslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenien palkkausta varten korotettiin, koska lautakunta tulisi toimimaan viisiosastoisena eikä kuten tähän saakka kaksiosastoisena. Määräraha asiantuntijain palkkausta varten poistettiin, jota vastoin ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa huomattavasti korotettiin ja jaettiin kahteen erään, kanslia-apulaiset 96,000 markkaa sekä määräraha ylimääräisten sihteerien ja kanslia-apulaisten palkkaukseen 182,000 markkaa; viimemainittu erä perustui lisätyn työvoiman tarpeeseen verotusilmoitusten vastaanotossa ja niiden laatimisen avustamisessa, sekä siihen, että tarvittiin liikekirjanpitoon perehtyneitä henkilöitä, jotka kykenivät avustamaan verotusilmoitusainehiston tarkastuksessa, minkä lisäksi sillä vielä oli kustannettava lainopillisia tietoja omaavain henkilöjen palkkaaminen, jotka olivat tarpeen tehtyjen verotusvalitusten johdosta annettavien lausuntojen laatimisessa. Palkkalautakunnan menosäännössä korotettiin määräraha kalliinajanlisäysten jakokustannuksia varten sekä tarverahain määräraha 17,000 markasta 27,000 markkaan. Rakennustarkastuksen palkat merkittiin aikaisemmin vahvistetun uuden menosäännön mukaisesti [5]). Huoneenvuokralautakunnan menosääntöön merkittiin lautakuntain jäsenten palkkiot ja palkat kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaisesti [5]), minkä ohessa tilapäistä kanslia-apua varten merkittiin uusi 4,800 markan määräraha. Uutena tuli lisää aikaisemman päätöksen mukaisesti [6]) raittiuslautakunta, ollen sen loppusumma 99,100 markkaa. Sekalaiset menot nimisessä luvussa korotettiin aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaan [5]) henkikirjoittajan palkkio sekä tuli lisää uusia määrärahoja kaupungin painatustöiden valvontaa varten [4]), 7,500 markkaa ja Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle 13,000 markkaa nuorisontyönvälityksestä [7]). Rahatoimikamarin käyttövarat, 100,000 markkaa, merkittiin eri lukuun, minkä ohessa aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaisesti [8]) arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi

[1]) Ks. tätä kert. siv. 58. — [2]) S:n siv. 185. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 194. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 180. — [5]) S:n siv 60. — [6]) S:n siv. 61. — [7]) S:n siv. 181. — [8]) S:n siv. 83.

kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan merkittiin 100,000 markkaa, niinikään eri lukuun. Tämän pääluokan kohdalla oli menojen kokonaismäärä 4,494,850: 03 markkaa 2,931,431: 67 markan sijasta vuonna 1920.

Neljännen pääluokan, Palolaitos, kohdalla korotettiin m. m. vaatetusmääräraha, koska palopäällystöllekin oli myönnetty oikeus vaatetusavun saantiin [1]). Palokalut ja kalusto nimisessä luvussa merkittiin uusina erinä määrärahat automobiiliruiskun ostoon Kallion paloasemalle 250,000 markkaa, sekä huopapeitteiden ostoon, 7,000 markkaa. Koko tämä pääluokka päättyi 1,548,602 markkaan 1,078,819: 56 markan sijasta vuonna 1920.

Viidennen pääluokan, Poliisilaitos, kohdalla merkittiin poliisilaitoksen voimassapitoon suoritettava vähennetty käteinen 2,237,771: 43 markan apumaksu, eli $^2/_7$ valtioneuvoston joulukuun 10 p:nä 1919 vahvistaman poliisilaitoksen väliaikaisen menosäännön määrästä, minkä ohessa kaupungin osuuden kustantamiseksi sellaisista uusista menoista, jotka kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi, merkittiin 54,357: 14 markkaa. Sekalaiset menot nimiseen lukuun tuli lisää kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaisesti [2]) 1,200 markan määräraha pidätettyjen henkilöjen lääkärinhoitoa varten, jota vastoin määräraha rankkurille ruumiiden kuljetuksesta poistettiin mainitun toimen tultua lakkautetuksi [3]). Tämän pääluokan kohdalla oli menojen kokonaismäärä 2,995,378: 57 markkaa 2,887,438: 57 markan sijasta vuonna 1920.

Kuudennen pääluokan, Yleiset rasitukset, kohdalle merkityt määrärahat olivat 410,254: 96 markkaa 414,779: 96 markan sijasta vuonna 1920.

Seitsemännen pääluokan, Terveydenhoito, kohdalle tuli lisää Terveyspoliisi nimisessä luvussa aikaisemman päätöksen mukaan [4]) 14,100 markkaa kunnallisen ammattitarkastuksen työvoimain tilapäiseksi lisäämiseksi, minkä ohessa merkittiin uuden kaitsijan palkka. Poliklinikat ja muu sairaanhoito nimisessä luvussa korotettiin avustukset Kallion lastenpoliklinikalle 10,800 markasta 18,000 markkaan, Eiran sairaalan silmäpoliklinikalle 6,700 markasta 7,900 markkaan, korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikalle 9,000 markasta 12,000 markkaan sekä 10 sairassijaa varten professori A. Boijen lapsenpäästölaitoksessa 33,350 markasta 85,000 markkaan, minkä ohessa professori Boije oikeutettiin näistä sairassijoista kantamaan 15 markan päivämaksu kustakin. Rokotusainevarasto nimiseen lukuun tuli lisää uusi 7,000 markan määräraha rokottamisvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten, rokotusainevaraston johtajan määräyksen mukaan [5]).

Arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan merkittiin aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaan [6]) 150,000 markkaa. Tämän pääluokan menojen kokonaissumma oli 1,300,430 markkaa 898,318: 33 markan sijasta vuonna 1920.

Kahdeksannessa pääluokassa, Sairaanhoito, tehtiin melkoisia muutoksia sairaalain menosääntöjen järjestykseen nähden yhtenäisyyden saavuttamiseksi niiden kesken, minkä kautta vertailu aikaisempiin menosääntöihin kävi vaikeaksi. Sairaalaylihallitus nimiseen lukuun merkittiin sairaalatarkastajan palkka kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaisesti [7]). Marian sairaala nimisessä luvussa otettiin edelleen huomioon kaupunginvaltuuston päätös toisen toimitsija-apulaistoimen muuttamisesta kirjurintoimeksi [8]), minkä ohessa uusi vahtimestarintoimi poliklinikoihin perus-

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 85. — [2]) S:n siv. 88. — [3]) S:n siv. 188. — [4]) S:n siv. 186. — [5]) S:n siv. 160. — [6]) S:n siv. 83. — [7]) S:n siv. 62. — [8]) S:n siv. 187.

tettiin erityisen päätöksen mukaisesti [1]). Desinfioimislaitos ja sairaanhoitajataroppilaskoulu erotettiin eri luvuksi. Kulkutautisairaala nimisessä luvussa korotettiin autonohjaajain pohjapalkat eri päätöksen mukaan [2]). Kivelän sairaala nimisessä luvussa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös sairaalan jakamisesta kahteen osastoon eri ylilääkäreineen, minkä johdosta tuli lisää yksi ylilääkärintoimi ja yksi asistentintoimi lakkautettiin [3]), minkä ohessa eri päätöksen mukaisesti [2]) henkilökohtainen palkanlisäys merkittiin toimitsija P. Svanljungille. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti oli Nickbyn mielisairaalaan perustettava 30 uutta sairassijaa, mikä aiheutti melkoisen kohoamisen sairaalan menosääntöön. Seitsemän hoitajatoimen tilalle merkittiin kahdeksan alisairaanhoitajatartointa, minkä ohessa eri päätöksen mukaisesti [4]) merkittiin seitsemästä uudesta alisairaanhoitajatartoimesta ja yhdestä konttoriapulaistoimesta johtuva palkka. Eri lukuun merkittiin arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan 300,000 markkaa [5]).

Yhdeksännen pääluokan, Köyhäinhoito, kohdalle merkittiin uutena lukuna Köyhäinhoidon kassa- ja tilivirasto, ollen sen menot 52,733: 34 markkaa [6]). Kalliinajan johdosta korotettiin enimmät menoerät toisinaan melkoisinkin määrin. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten menosääntöön merkittiin uusina erinä kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen mukaan [6]) palveluskunnan ruokarahat loma-aikana sekä 4,200 markan määräraha hierontaa varten [4]). Maanviljelysmäärärahojen joukossa oli 15,000 markan tilapäismääräraha lannan ostoa varten. Pesulaitoksen menot siirrettiin eri lukuun ja sen sijaan merkittiin kunkin laitoksen menosääntöön erityisiä määrärahoja pesua varten. Työlaitoksen menosääntöön merkittiin erityisen päätöksen mukaisesti [6]) henkilökohtainen palkanlisäys kaitsijalle. Avustus- ja hoitokustannusmäärärahoja laitoksista erillään olevia köyhiä varten koroitettiin runsaasti, nimittäin kaupungissa ja maaseudulla elätteellä olevia varten 1,500,000 markasta 2,500,000 markkaan, sairaanhoitokustannuksia varten 700,000 markasta 1,800,000 markkaan, suoranaisia avustuksia varten 1,440,000 markasta 1,800,000 markkaan, jota vastoin määräraha lastenhoitoa varten päiväkodeissa vähennettiin 400,000 markasta 150,000 markkaan. Erinäiset määrärahat niminen luku poistettiin ja siirrettiin siihen aikaisemmin merkityt erät yhdeksännentoista pääluokan neljännessä luvussa olevaan määrärahaan yleishyödyllisiä tarkoituksia varten. Lopuksi merkittiin eri lukuun arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan 750,000 markkaa [5]). Tämän pääluokan menot olivat 14,359,695: 17 markkaa 8,620,748: 50 markan sijasta vuonna 1920.

Kymmenennen pääluokan, Kasvatustoiminta, kohdalle merkittiin Kasvatuslautakunta nimiseen lukuun viidennen ylimääräisen kanslia-apulaisen palkka [7]). Kasvatuslaitokset nimiseen lukuun merkittiin palkkiot Tavolan ja Vanjoen kasvatuslaitosten hoidokkikotien hoidosta, palkkion korotus Karstun kasvatuslaitoksen työpajanjohtajalle sekä Tavolan emännöitsijän ja Karstunlaitoksen räätälimestarin palkat [8]). Sitä vastoin evättiin rahatoimikamarin budjettiehdotuksen yhteydessä tekemä esitys kaitsijantoimen perustamisesta Bengtsårin laitokseen. Uusina erinä tulivat lisää määräraha matkastipendejä varten, 6,000 markkaa, kaluston hankkimiseen 34,250 markkaa, josta Tavolan uutta hoidokkikotia varten 24,400 markkaa, sekä 50,000 markkaa

[1]) Ks. tätä kert. siv. 187 — [2]) S:n siv. 63. — [3]) S:n siv. 182. — [4]) S:n siv. 187. — [5]) S:n siv. 83. — [6]) S:n siv. 64. — [7]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 120. — [8]) Ks. tätä kert. siv. 64 ja 187.

Bengtsårin ja 53,500 markkaa Vanjoen laitoksen uutisrakennuksia varten. Uusi Bengtsårin ja Toivoniemen maatilat-niminen luku siirrettiin seitsemännestätoista pääluokasta tähän pääluokkaan ollen sen menoerä 198,000 markkaa. Kaikkiaan nousivat menot tämän pääluokan kohdalla 1,737,787: 46 markkaan 976,545 markasta vuonna 1920.

Yhdennentoista pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla laskettiin kaikkien koulujen tuntiopettajien palkkiot seuraavin määrin opetustuntia kohti: kansakoululuokilla 12 markkaa, kansakoulujen jatko- ja iltakouluissa 16 markkaa, alemmissa käsityöläiskouluissa 18 markkaa, valmistavassa poikain ammattikoulussa 18 markkaa, paitsi ruotsinkielen opettajain palkkiota, joiden palkkio laskettiin 16 markaksi, tyttöjen ammattikoulussa 12 markkaa sekä työväenopistossa 16 markkaa. Kansakoulujen palkkausmäärärahoista erotettiin sihteerin- ja kansliatehtäviä varten olevat yhteismäärärahat siten, että sihteerinpalkkiot melkoisesti voitiin korottaa. Suomenkielisten kansakoulujen menosäännöissä korotettiin määrärahat opettajien sijaisille m. m. koska sellaisia oli palkattava niille opettajille, jotka ottivat osaa yliopistollisiin jatkokursseihin [1]). Niinikään korotettiin määrärahat kouluhuoneistojen siivoamista y. m. varten 95,000 markasta 250,000 markkaan suomenkielisissä ja 53,000 markasta 100,000 markkaan ruotsinkielisissä kansakouluissa, koska siivoojattarien palkka oli korotettava ja kokonaisuudessa maksettava tästä määrärahasta, jota vastoin osa aikaisemmin oli suoritettu kalliinajanlisäysmäärärahasta. Muutoin korotettiin varattomain oppilasten vaatetusapumääräraha 150,000 markasta 175,000 markkaan suomenkielisissä kansakouluissa ja varattomain kansakouluoppilaiden ruokintaa varten oleva määräraha 175,000 markasta 225,000 markkaan suomenkielisissä ja 60,000 markasta 80,000 markkaan ruotsinkielisissä kansakouluissa. Sitävastoin vähennettiin kaupungin omissa taloissa olevista koulu- ja kansliahuoneistoista lasketut vuokrat 457,572: 50 markasta 375,550 markkaan suomenkielisten ja 336,798 markasta 201,400 markkaan ruotsinkielisten kansakoulujen osalta, koska ne laskettiin valtioneuvoston vahvistamain perusteiden mukaan. Suomenkielisten kansakoulujen menosääntöön merkittiin 400,000 markan tilapäismääräraha Punavuorenkadun uuden kansakoulutalon kaluston hankkimiseen. Kansakoulujen yhteisten menojen joukkoon merkittiin uusi 15,000 markan määräraha koulupuutarhain kustantamiseen, koska Ärtin koulupuutarharahaston korkovarat eivät riittäneet puutarhan voimassapitoon, minkä ohessa tähän merkittiin erityinen 1,200 markan määräraha opettajakirjaston hoitoa varten. Yleiset Ammattikoulut niminen luku tuli aikaisemman Käsityöläiskoulut nimisen luvun tilalle ja käsitti lukuunottamatta taideteollisuuskeskuskoulun ja alempain käsityöläiskoulujen määrärahoja myöskin kirjaltajain kunnallisen yhdenpäivänkoulun määrärahat. Valmistavan poikain ammattikoulun menosääntöön tuli lisää uusien koneiden ostoon 20,000 markan tilapäismääräraha, oppilaiden tapaturmavakuutusta varten samanlainen 2,340: 90 markan · määräraha, sekä henkilökohtainen 2,500 markan palkanlisäys koulun johtajalle. Sekä valmistavaan poikain ammattikouluun että tyttöjen ammattikouluun tuli lisää 850 markan määräraha kummankin johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiksi. Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus nimisessä luvussa korotettiin Tekniska läroverket i Helsingfors nimisen oppilaitoksen määräraha 15,000 markasta 30,000 markkaan. Kaupunginkirjaston menosäännössä otettiin huomioon kaupun-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 70.

ginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös uuden amanuenssin viran perustamisesta sekä henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä avustavalle kirjastonhoitajalle A. Wilskmanille [1]). Käsiteltäessä Musiikkilautakunta nimistä lukua päätti [2]) kaupunginvaltuusto valtioneuvostolle tehdä alistuksen 400,000 markan suuruisen valtioavun myöntämisestä vuodeksi 1922 kaupunginorkesterin voimassapitoon mikä summa oli n. 42 % kaupungille orkesteriyrityksestä johtuvista suoranaisista kustannuksista. Määräraha Suomen kansallisteatterille korotettiin 8,000 markasta 20,000 markkaan, musiikkiopiston orkesterikoululle 15,000 markasta 20,000 markkaan, sekä Suomalaiselle oopperaosakeyhtiölle 20,000 markasta 30,000 markkaan, jota vastoin määräraha Ruotsalaiselle teatterille ja Kansan näyttämölle merkittiin samoin erin kuin aikaisemmin eli 20,000 markkaan, minkä ohessa Koiton näyttämölle myönnettiin uusi 10,000 markan määräraha. Näiden määrärahojen antamiseen pantiin ehdoksi, että Suomen kansallisteatteri ja Ruotsalainen teatteri kumpikin ovat velvolliset vuonna 1921 antamaan 30, Kansan näyttämö 4 ja Suomalainen oopperaosakeyhtiö 10 kansannäytäntöä puolesta tai sitä huokeammasta pääsymaksusta, huviveroa lukuunottamatta. Lopuksi merkittiin tämän pääluokan kohdalle uusi 150,000 markan määräraha arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan [3]). Menot tämän pääluokan kohdalla olivat 11,205,113: 88 markkaa 8,789,122: 41 markan sijasta vuonna 1920.

Kahdennentoista pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla otettiin huomioon Vesijohtolaitos nimisessä luvussa kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös [4]) toimitusjohtajan ja kamreerin palkkain sekä ensinmainitun vuokrarahain korottamisesta, jota vastoin työntekijäin lomasta johtuvia kustannuksia varten merkittiin valtuuston erityisen päätöksen mukaan 30,000 markkaa. Virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparannuksia varten merkittiin 700,000 markan määräraha 1920 vuoden 400,000 markan sijasta. Uutistyöt nimikkeen kohdalle merkittiin seuraavat määrärahat: työkalujen ostoa varten 25,000 markkaa, vesijohdon laskemista varten Käpylän Pohjolankatuun 388,000 markkaa [5]), Porras- ja Torikatujen väliseen Aadolfintiehen 50,000 markkaa, Viertotien Munkkiniemen- ja Skyttekatujen väliseen osaan 202,000 markkaa, erinäisiin katuihin Toukolassa 270,000 markkaa, sekä lisäyksenä aikaisemmin myönnettyyn määrärahaan vesijohdon laskemista varten Torkkelinkadun, Agricolakujan ja Franzénkadun väliseen osaan 21,000 markkaa, Santa- ja Busholman satamavesiposteja ja johtoja varten 50,000 markkaa, sekä kojekaluston täydentämiseksi rinnakkaiskytkyä varten sähkölaitokseen 20,000 markkaa. Arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi varattiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaisesti 50,000 markkaa [6]). Vesijohtolaitoksen menosääntö kohosi 2,910,770 markasta 4,504,590 markkaan. Kaasulaitos nimisessä luvussa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös [4]) toimitusjohtajan ja kamreerin palkkain korottamisesta. Määräraha halkoja varten korotettiin 2,245,000 markasta 4,465,000 markkaan ja hiiliä varten merkittiin 5,000,000 markkaa 1920 vuoden 5,200,000 markan sijasta. Määräraha laitoksen kaasuvalaistusta ja sähköä varten, vuonna 1920 48,000 markkaa, jaettiin kahteen erään, joista toinen, 120,000 markkaa, merkittiin kaasuvalaistusta varten, koska siihen oli laskettu sisältyväksi myöskin kaasun hinta, ja toinen, 40,000 markkaa, merkittiin sähköä varten. Virka- ja palvelusmies-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 66 ja 187. — [2]) Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 83. — [4]) S:n siv. 67 ja 68. — [5]) S:n siv. 15. — [6]) S:n siv. 83.

ten kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparannuksia varten merkittiin 950,000 markan määräraha 1920 vuoden 625,000 markan sijasta. Uuden kaluston hankkimiseen, pääputkiverkon laajentamiseen y. m. merkittiin 300,000 markkaa, kaasumittarien ostoon 100,000 markkaa sekä kahta uutta uunia varten 1,000,000 markkaa [1]). Arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan varattiin 100,000 markkaa [2]). Kaasulaitoksen menosääntö kohosi 1920 vuoden 11,091,804 markasta 16,147,354 markkaan. Sähkölaitos nimiseen lukuun merkittiin toimitusjohtajan ja kamreerin palkat sekä käyttöinsinöörin vuokrarahat kaupunginvaltuuston niistä tekemän päätöksen mukaisesti [3]). Piirustuskonttorin palkkamääräraha korotettiin m. m., koska oli osoittautunut välttämättömäksi ottaa laitoksen palvelukseen joku nuorempi insinööri. Määräraha halkoja varten korotettiin 8,750,000 markasta 14,345,000 markkaan, minkä ohessa uutena eränä tuli lisää 3,600,000 markan määräraha virtaa varten Etelä-Suomen voima-osakeyhtiöltä [4]). Määräraha kaikkien asemain konelaitteiden korjausta ja kunnossapitoa varten korotettiin 250,000 markasta 800,000 markkaan, jotavastoin kaikkien akkumulaattoripatterien kunnossapitoa varten merkittiin uusi 200,000 markan määräraha. Määräraha kalliinajanlisäyksiä ja tilapäisiä palkanparannuksia varten korotettiin 1,050,000 markasta 1,650,000 markkaan. Laitoksen uutistyö määrärahojen joukkoon merkittiin seuraavat määrärahat: kaapeli- ja johtotöihin hallituksen päätöksen mukaan 100,000 markkaa, talojohtotöihin 30,000 markkaa, korkeajännityskaapelia varten Heikinkadulta Töölön asemalle 510,000 markkaa, Meilahden alueen muuntaja-asemaa y. m. varten 150,000 markkaa, höyrykattilaa varten pääasemalle 1,800,000 markkaa, 1,500 kilowatin synchronimuuntajakonetta varten Kasarminkadun asemalle 1,000,000 markkaa, 350 kilowatin muuntajakonetta varten Töölön asemalle 350,000 markkaa, uusia öljysulkioita varten pääaseman lähteville kaapeleille 260,000 markkaa, Kasarmintorin aseman tasavirtaohjauslaitteen uusimista varten 220,000 markkaa, sulkijain ja kilowattimittarien hankkimiseen akkumulaattoreja varten 20,000 markkaa, kahta korkeajännitystelineen osastoa varten Kasarmintorin asemalle 30,000 markkaa, mittarien ostoon 300,000 markkaa, johtoverkon ulottamista varten Käpylän puutarhaesikaupunkiin 140,000 markkaa [1]), korkeajännitysjohtoa varten Merholmaan 90,000 markkaa [1]), johtoverkon laajentamista varten Vallilassa ja Hermannissa 10,200 markkaa [5]), Kangasalantien johtoverkon vahvistamiseen 13,000 markkaa, sekä muuntaja-aseman rakentamista varten L. viertotien ja Munkkiniemenkadun kulmaukseen 66,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto hylkäsi rahatoimikamarin esityksen [5]) sähkövalon johtamisesta eräille Eläintarhan teille, minkä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti kehoittaa sähkölaitosta siirtämään höyrykattilan tilauksen niin myöhäiseksi kuin laitoksen käyttövarmuus voi sallia. Arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi varattiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan 350,000 markkaa [2]). Sähkölaitoksen koko menosääntö oli 29,889,497 markkaa 1920 vuoden 14,518,397 markan sijasta. Kokonaismenot tämän pääluokan kohdalla olivat 50,541,44, markkaa 1920 vuoden menosäännön 28,520,971 markan sijasta.

Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa kaupungin teknillisten laitosten ja kaupungin yleisten töiden hallituksia olemaan alottamatta suurenlaisia töitä ja toimittamatta ostoja, joiden suoritukseen oli tarkoitus käyttää lainavaroja, ennenkuin niihin oli hankittu rahatoimikamarin suostumus.

Kolmannentoista pääluokan, Yleiset työt, kohdalle merkittiin Kaupun-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 39. — [2]) S:n siv. 83. — [3]) S:n siv. 67 ja 68. — [4]) S:n siv. 151. — [5]) S:n siv. 93.

gin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori nimiseen lukuun määräraha uutta varastokirjurinvirkaa varten [1]), sekä uusi 10,000 markan määräraha muovailutöitä varten. Uusina lukuina tulivat lisää Rakennuskonttorin tilivirasto, jonka menosääntö päättyi 50,400 markkaan ja Geodeettiosasto, jonka menosääntö päättyi 106,000 markkaan. Rakennukset ja talot nimiseen lukuun merkittiin erinäisiä korjauksia nimiseen erään määräraha Leppäsuon huvilan sisustamista varten [2]) sekä seuraavat uutisrakennusmäärärahat: ensimmäisen poliisipiirin huoneiston sisustamista varten Aleksanterinkadun taloon n:o 1 [3]) 180,000 markkaa, Punavuorenkadun vanhan koulutalon muuttamista varten Vaasankadun varrelle 120,000 markkaa [4]), kouluhuoneistojen sisustamista varten Kaarlenkadun taloon n:o 11 25,000 markkaa [5]), kuudennen poliisipiirin huoneiston sisustamista varten Runebergkadun taloon n:o 63 60,000 markkaa [3]), erinäisiä töitä varten Hermannin lentoparakeissa 30,000 markkaa [2]), konttorihuoneiden sisustamista varten Katajanokan tilapäisiin vajoihin 10,000 markkaa [6]), työpajahuoneiden sisustamista varten Pietarinkadun taloon n:o 6 35,000 markkaa [4]), lisämäärärahana Vallilan työväenasuntoja varten 80,000 markkaa [3]), Boxbackan huvilapalstalla n:o 11 olevain rakennusten sisustamista varten toipumakodiksi 100,000 markkaa [7]), asuinhuoneitten sisustamista varten Nikbyn mielisairaalan paviljongin ullakolle 100,000 markkaa [4]), palomuurin eristämistä y. m. töitä varten Korkeavuorenkadun talossa n:o 26 10,000 markkaa [2]), lisämäärärahana Punavuorenkadun kansakoulutaloa varten 2,240,000 markkaa, Nikbyn mielisairaalan vesioton suurentamista y. m. töitä varten 130,000 markkaa, mainitun sairaalan akkumulaattoripatteriston täydentämistä varten 40,000 markkaa, sisustustöitä varten satamakonttorin huoneistossa Länsirannan talossa n:o 10 25,000 markkaa, tulli- ja pakkahuoneen hissien muutostöitä varten 20,000 markkaa, uuden kansakoulutalon rakennustöiden alkamista varten 1,000,000 markkaa, muutostöitä varten entisessä seurahuoneessa 750,000 markkaa, sekä edellyttäen, että valtion kanssa tehtiin sopimus erinäisten sijojen varaamisesta Lapinlahden keskuslaitoksessa mielisairaiden vastaanottolaitokseksi kaupungin tarvetta varten, uuden mielisairaiden vastaanottolaitoksen aikaansaamista varten tarvittavan määrärahan edellinen osa 400,000 markkaa. Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa valtuuston valmisteluvaliokuntaa ottamaan yksityiskohtaisen käsittelyn alaiseksi kysymyksen entisen Seurahuoneen huoneistojen käyttämisestä sekä valtuustolle tekemään esityksen asiasta. Kadut ja yleiset paikat nimiseen lukuun merkittiin seuraavat määrärahat korjauksia ja kunnossapitoa varten: erinäisiä korjauksia varten 200,000 markkaa, Katajanokan tavaravajojen n:o 10 ja 11 läheisyydessä olevain katuosien laskemista varten 8,000 markkaa [6]), käytävän laskemista varten I nupukivillä Päävahdintorilla 6,000 markkaa, ajotien kiveämistä varten Kaisaniemenkadun jatkeeksi Rautatientorilla 67,000 markkaa, lannan lastauspaikan Ruoholahdessa päällystämistä varten 24,000 markkaa, lannan lastauspaikan Sörnäsin rautatien varrella laskemista varten 25,200 markkaa sekä erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudistusta ja korjausta varten 45,000 markkaa. Uutisrakennuksia varten merkittiin seuraavat määrät: Sturekadun, Roineenkadun ja Teollisuuskadun välisen osan tasoitusta varten 405,000 markkaa [8]), Päijänteentien tasoitusta varten edelleen Sturekadun sillalta 117 metriä itäänpäin 242,000 markkaa, erinäisten ka-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 187. — [2]) S:n siv. 37. — [3]) S:n siv. 36. — [4]) S:n siv. 34. — [5]) S:n siv. 35. — [6]) S:n siv. 33. — [7]) S:n siv. 8. — [8]) Vert. 1917 vuod. kert. siv. 74.

tujen tasoitusta varten Käpylässä 900,000 markkaa [1]), Brändönkadun tasoitusta varten tontin n:o 556 kohdalla 68,000 markkaa [2]) sekä Toukolan kortteleja n:oja 912 ja 913 ympäröivien katujen tasoitusta varten 135,000 markkaa. Kanavat ja viemärit nimiseen lukuun merkittiin nimikkeen kohdalle korjaus- ja kunnossapito vanhempien viemärijohtojen kartallepanoa ja punnitustöitä varten 30,000 markan tilapäismääräraha, sekä 240 metrin pituisen varaviemärijohdon laskemista varten Kaisaniemen puistoon Kasvitieteellisen puutarhan vierelle niinikään uusi 108,000 markan määräraha. Uutisrakennukset nimikkeen kohdalle merkittiin 212,000 markan määräraha viemärijohtojen laskemista varten erinäisiin Käpylän katuihin [1]) sekä samanlaisia johtoja varten erinäisiin Toukolan katuihin 175,000 markkaa. Tiet nimiseen lukuun merkittiin määrärahoja m. m. L. viertotieltä Kulkutautisairaalaan johtavan tien uudelleen viertämistä varten 27,000 markkaa ja Eläintarhantien, L. viertotien ja Ensimmäisen linjan välisen osan korjausta varten 23,000 markkaa. Satamat nimisessä luvussa, johon ei enää merkitty kaupungin rautateistä johtuvia menoja, oli sekalaisia korjauksia niminen määräraha jaettu useaan erään, jota paitsi määräraha hengenpelastuskaluja ja veneitä varten oli siirretty tähän lukuun Sekalaista nimisestä luvusta. Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen mukaan merkittiin korjaus- ja kunnossapitonimikkeen kohdalle 10,000 markan tilapäismääräraha lavojen hankkimista varten Katajanokan tavaravajoihin n:ot 8 ja 9 [3]) ja siellä olevain tavaravajojen n:ot 10 ja 11 sisustustöitä varten 30,000 markkaa [3]). Uutisrakennuksia varten merkittiin 30,000 markan määräraha purkauslaiturin laittamista varten Merisatamaan Laivurinkadun jatkeen päähän, väliaikaisia hiilenpurkaussiltoja varten Rahapajalaiturin itäpäähän 44,000 markkaa sekä Länsisatamassa teetettäväin tasoitus- ja laituritöiden jatkamista varten 4,700,000 markkaa. Uuteen Rautatiet nimiseen lukuun merkittiin määrärahoja ainoastaan erinäisiä korjauksia varten 60,000 markkaa sekä rautatieraiteen rakentamista varten Pakaan teollisuustonteille 500,000 markkaa. Istutukset nimisessä luvussa oli määräraha suojeluskuntalaisten ja kaatuneitten suojeluskuntalaisten ja soturien hautain hoitoa varten yhdistetty korjaus- ja kunnossapitomäärärahoihin, jotavastoin H. Borgströmin Turvikissa sijaitsevan kansanpuiston kustannukset siirrettiin seitsemänteentoista pääluokkaan. Uutistyöt-nimikkeen kohdalle merkittiin seuraavat määrärahat: Speranskitien viereisen puistikon järjestämistä varten 12,000 markkaa, Kaisaniemen uudestijärjestelytöiden jatkamista varten 24,000 markkaa, Pääskylän- ja Sibyllankadun viereisen leikkikentän tasoitustöiden jatkamista varten 24,000 markkaa, leikkikentän järjestämistä varten Bölen esikaupunkiin 32,000 markkaa [2]), kaupunginpuutarhan edustan järjestämistä varten 35,000 markkaa, Brahekadun viereisen leikkikentän tasoituksen päättämistä varten, hiekkaa ja puistosohvia varten 5,000 markkaa sekä 10 kelkkaradan laittamiseen 27,000 markkaa. Työkalut nimiseen lukuun merkittiin erinäisten työkoneiden hankkimista varten yhteensä 52,000 markkaa. Sekalaista nimisestä luvusta oli määräraha hengenpelastuskaluja, halkomittoja y. m. varten siirretty Satamat nimiseen lukuun, jota vastoin määrärahat metsänvartija-apulaisia ja metsänviljelystä sekä henkilöautomobiiliä varten oli siirretty tähän lukuun. Hautausapua varten merkittiin uusi 5,000 markan määräraha. Uuteen Puhtaanapitohallitus ja puhtaanapitolaitos nimiseen lukuun, oli merkitty määrärahoja hallituksen puheenjohtajaa ja jäseniä, palkkauksia, konttoriapulaisia, tarve-

[1]) Ks. tätä siv. 15. — [2]) S:n siv. 40. — [3]) S:n siv. 33.

rahoja y. m. varten sekä työväen kesälomaa varten, kaikkiaan 148,300 markkaa. Katujen puhtaanapito ja Makkien puhtaanapito nimisissä luvuissa, jotka pääasiassa vastasivat aikaisempia Puhtaanapitohallitus ja Yleinen makkien puhtaanapito nimisiä lukuja, siirrettiin määräraha yleisien makkien ja käymäläin y. m. kunnossapitoa varten ensinmainitusta jälkimmäiseen. Uutena tilapäismäärärahana merkittiin 1,000 markkaa työläisparakin siirtämistä varten Katajanokalle. Uusina lukuina tulivat vielä lisää Puhtaanapitolaitoksen työkalut, joka päättyi 60,000 markkaan, johon merkittiin määrärahoja työkaluja varten Malmin työpajaan 10,000 markkaa, ja kahta kärryä varten kaivojen tyhjentämistä varten 6,000 markkaa, sekä Puhtaanapitolaitoksen uutistyöt, johon merkittiin 12,000 markkaa mukavuuslaitoksen laittamista varten Gumtähden portin kohdalle ja kalustokojua varten Kolmikulmalle 5,000 markkaa. Arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan merkittiin lopuksi 2,500,000 markkaa [1]), johon määrärahaan nähden kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta, ennenkuin sitä käytettiin, kaupunginvaltuustolle antamaan ohjelman sen käyttämiseksi. Koko tämän pääluokan loppusumma nousi 27,945,236: 66 markkaan 24,372,215 markan sijasta vuonna 1920.

Neljännentoista pääluokan, Katu- ja laiturivalaistus, kohdalla nousivat menot 2,412,000 markkaan 1,444,500 markasta vuonna 1920, johtuen odotettavana olleesta sähkön ja kaasun hintain kohoamisesta.

Viidentenätoista pääluokkana merkittiin Helsingin kaupungin halkokonttori, jonka menosääntö ensi kertaa kaupunginvaltuuston siitä aikaisemmin tekemän päätöksen [2]) mukaisesti otettiin kaupungin budjettiin. Menot nousivat yhteensä 37,690,000 markkaan. Vahvistaessaan menosäännön päätti kaupunginvaltuusto asettaa kolmijäsenisen komitean valmistelemaan kysymystä halkokonttorin toiminnan lakkauttamisesta.

Kuudennentoista pääluokan, Kauppahallit ja kauppatorit, kohdalle merkittiin ensiksi uusi 12,000 markan loppusummaan päättyvä, Tori- ja hallikaupan valvonta niminen luku, johon merkittiin osin tori- ja hallitarkastajan palkka, 10,000 markkaa [3]), osin aikaisemmin sekalaista nimisessä luvussa ollut ja rahatoimikonttorin käyttämä määräraha myyntipaikkojen osoittamista varten kauppatoreilta y. m. Kauppahallit nimiseen lukuun merkittiin uusi 9,000 markan määräraha Hakaniementorin kauppahallin yövartijaa varten. Koko pääluokka päättyi 290,140 markkaan 157,930 markan sijasta vuonna 1920.

Seitsemännentoista pääluokan, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalle merkittiin Kaupunkitalot nimiseen lukuun määräraha Kangasalantien varrella olevia työväenasuntoja varten korotetuin määrin [4]), jota vastoin määräraha Mariankadun taloa n:o 22 varten poistettiin, koska mainittu kiinteistö kuului kaupungin lahjoitusrahastoille. Uusina erinä merkittiin sosialilautakunnan hoitamain työväenasuntojen palovakuutus, 51,980: 65 markkaa, jota vastoin muut palovakuutusmaksut merkittiin yhdeksännentoista pääluokan kohdalle, sekä Neitsytpolun talon n:o 5, kauppahinnan loppuosan suoritukseen 80,000 markkaa [5]). Uutena lukuna merkittiin 3,933,787: 50 markkaan päättyvä Helsingin kaupungin maatilalautakunta ja sen hoitamat tilat niminen luku. Uutena lukuna merkittiin niinikään Luonnonpuistot niminen luku, johon merkittiin osin intendentin palkka, 8,000 markkaa [6]), osin Seura-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 83. — [2]) S:n siv. 98. — [3]) S:n siv. 169. — [4]) S:n siv. 109 ja 110 sekä 1919 vuod. kert. siv. 33. — [5]) S:n siv. 9. — [6]) S:n siv. 45.

saaren, Korkeasaaren, Turvikin ja Mustikkamaan menot yhteensä 454,825 markkaa. Sekalaiset kustannukset nimiseen lukuun merkittiin seuraavat tilapäismäärärahat, nimittäin Boxbacka aktiebolag yhtiölle uutistöitä ja korjauksia varten 2,769,960 markkaa [1]), Hertonäs gods aktiebolag yhtiön velan suorittamista varten 1,174,258: 85 markkaa [2]) ja Boxbackassa olevain huvilapalstain ostoon 212,000 markkaa [3]). Arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan merkittiin lopuksi 100,000 markkaa [4]), joten koko luvun loppusumma oli 9,485,932 markkaa 1,712,517 markan sijasta vuonna 1920.

Kahdeksannentoista pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalla oli menoja kaikkiaan 538,988: 67 markkaa 342,626: 67 markan sijasta vuonna 1920.

Yhdeksännestätoista pääluokasta, Sekalaiset menot, siirrettiin Seurasaari ja Korkeasaari niminen luku seitsemänteentoista pääluokkaan. Määräraha yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatusavuksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan korotettiin 450,000 markasta 700,000 markkaan sekä määräraha palkan- ja kalliinajanlisäyksiä varten 10,500,000 markasta 19,475,000 markkaan [5]); sijaispalkkioiksi viranpitäjäin sairauden aikana rahatoimikamarin määräyksen mukaan merkittiin uusi 75,000 markan määräraha. Sekalaisia määrärahoja nimiseen lukuun merkittiin 150,000 markan tilapäismääräraha väestö- ja asuntolaskentaa varten [6]), avustuslainoja varten asuinrakennusyrityksille varattiin 1,417,400 markkaa [7]), korvaukseksi uimaseuroille uimakoulujen voimassapitämisestä merkittiin uusi 23,000 markan määräraha, korvaukseksi luistinradoille koululasten vapaasta luistelusta 20,000 markkaa, korvaukseksi Helsingin hiihtoklubille Alppilan hiihtomäen kunnossapidosta 3,000 markkaa, osana avustuksesta Keskuskadun tasoitus- ja päällystystöitä varten 1,000,000 markkaa [8]), ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden ostoa varten 2,000,000 markkaa [9]). Poistoja ja peruutuksia varten varattiin 3,000,000 markkaa, 1,200,000 markan sijasta vuonna 1920. Viimeisenä lukuna tämän pääluokan kohdalle oli otettu aikaisempi kahdeksastoista pääluokka, arvaamattomiin tarpeisiin käytettäväksi kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan 500,000 markkaa [10]). Menot tämänpää luokan kohdalla nousivat 29,074,640 markkaan 16,856,535 markasta vuonna 1920.

Tulosääntö. Tulosääntöön merkittiin ensimmäisen osaston, Lainat ja korot, kohdalle Lainat nimiseen lukuun kaupunginvaltuuston aikaisemmin 1917 vuoden obligatiolainasta osoittama määräraha Boxbacka aktiebolag yhtiölle uutistöitä ja korjauksia varten [11]) ..... Smk 1,324,052: 63

sekä seuraavat 1919 vuoden ensimmäisestä obligatiolainasta aikaisemmin myönnetyt määrärahat, nimittäin Boxbacka aktiebolag yhtiölle myönnetty määräraha uutistöitä ja korjauksia varten [11]) ..... » 1,445,907: 37

Länsisataman tasoitus- ja laituritöitä varten [12]) ..... » 700,000: —

Avustus Keskuskadun tasoitus- ja päällystystöitä varten [8]) ..... » 1,000,000: —

Erinäisiä katuja, viemäri- ja vesijohtoja varten Käpylässä [13]) ..... » 1,500,000: —

Hertonäs godsaktiebolag yhtiön velka Etelä-Suomen voimaosakeyhtiölle [14]) ..... » 263,193: —

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 42. — [2]) S:n siv. 50. — [3]) S:n siv. 8. — [4]) S:n siv. 83. — [5]) Vrt. tätä kert. siv. 53. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 193. — [7]) S:n siv. 111. — [8]) S:n siv. 6. — [9]) S:n siv. 31. — [10]) S:n siv. 83. — [11]) S:n siv. 43. — [12]) S:n siv. 93. — [13]) S:n siv. 15. — [14]) S:n siv. 50.

Loppuosa Neitsytpolun talon n:o 5 kauppahintaa [1]) ..	Smk	80,000: —
Kahta uutta uunia varten kaasulaitokselle [2])	»	1,000,000: —
Korkeajännitysjohdon laskemista varten Merholmaan [2])	»	90,000: —
Avustuslainoja asuinrakennusyrityksille [3])	»	1,417,400: —

Budjetinkäsittelyn yhteydessä osoitettiin mainitusta lainasta seuraavat määrärahat:

Rautatieraide Pakaan teollisuustonteille	Smk	500,000: —
Hertonäs gods aktiebolag yhtiön velan suorittamista varten	»	911,065: 85

Lainasta kahta vuotta pitemmällä maksuajalla, mikä myöhemmin otettaisiin, myönsi kaupunginvaltuusto seuraavat määrärahat:

Vesijohdon asettaminen Aadolfintiehen Penger- ja Torikadun välillä, L. viertotiehen Munkkiniemen- ja Skyttekadun välillä, Torkkelinkatuun Agricolakujan ja Franzénkadun välillä ja katuihin Toukolassa ..	Smk	343,000: —
Satamaposteja ja johtoja Hieta- ja Jätkäsaarilla	»	50,000: —
Korkeajännityskaapeli Heikinkadulta Töölön asemalle	»	510,000: —
Höyrykattilan osto sähkölaitokseen	»	1,800,000: —
Johtoverkon ulottaminen Käpylän esikaupunkiin	»	140,000: —
Vallilan työväenasunnot	»	80,000: —
Muutostöitä ent. seurahuoneessa.....	»	750,000: —
Länsisatamassa teetettävien tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen	»	4,000,000: —
Asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden osto	»	2,000,000: —

Tämän lisäksi merkittiin 15,000,000 markan määräinen laina kahta vuotta lyhyemmällä takaisinmaksuajalla 1921 vuoden budjetin vajauksen täyttämiseksi. Korot nimiseen lukuun merkittiin kaupungin arvioidut tulot koroista ja osingoista kaikkiaan 3,580,000 markaksi 1,497,500 markan sijasta vuonna 1920. Koko osasto osoitti arvioituja tuloja 38,684,618: 85 markkaa 28,788,270 markan sijasta vuonna 1920.

Toiseen osastoon, Tuloa tuottavat oikeudet, merkittiin Erinäiset verot nimiseen lukuun arvioidut tulot kaupungin osuudesta kiinteistöverosta 1,000,000 markasta 500,000 markkaan vähennetyin määrin sekä kaupungin osuus uudesta perintöverosta 50,000 markaksi. Arvioidut tulot tämän osaston kohdalla olivat 7,540,058 markkaa 6,635,872 markan sijasta vuonna 1920.

Kolmannen osaston, Terveyden- ja Sairaanhoito, kohdalla ryhmitettiin eri erät jonkinverran uudestaan, niin että terveydenhoidosta johtuvat tulot yhdistettiin toiseen ja sairaanhoidosta johtuvat toiseen lukuun. Kaikki tulot tämän osaston kohdalla arvioitiin 3,792,000 markaksi 1,360,000 markan sijasta vuonna 1920.

Neljännen nyttemmin Köyhäinhoito ja kasvatustoiminta nimisen osaston kohdalle merkittiin ensimmäiseen kunnalliskoti ja työlaitos nimiseen lukuun uusi 350,000 markan erä arvioituja tuloja työlaitoksen pesulaitoksesta. Uuteen kolmanteen Kasvatuslaitokset nimiseen lukuun merkittiin arvioituja tuloja näistä laitoksista sekä niille edellytettyjä valtioapuja 367,419: 41 markkaa. Kaikkiaan nousivat arvioidut tulot 2,092,519: 41 markkaan 1,083,100 markan sijasta vuonna 1920.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 9. — [2]) S:n siv. 39. — [3]) S:n siv. 111.

Viidennen osaston, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla merkittiin valtioapuja seuraavat määrät:

Kansakoulut	Smk	2,777,800: —
Käsityöläiskoulut	»	50,715: —
Kirjaltajain kunnallinen yhdenpäivän koulu	»	385,239: 50
Työväenopisto	»	128,000: —
Kansanlastentarhat	»	500,000: —
Yhteensä	Smk	3,841,754: 50

Arvioidut tulot tämän osaston kohdalla nousivat kaikkiaan 4,649,429: 50 markkaan 2,332,590: 40 markan sijasta vuonna 1920.

Kouluhallituksen asiasta antaman kiertokirjeen mukaan oli kaupungin omiin taloihin sijoitettujen kouluhuoneistojen vuokrat laskettu siten, että 8 %:in koulutalojen ja tonttien kirjaanpannusta arvosta rakennusvuonna lisättiin sellaisten suurenlaisten korjausten kirjaanpannut kustannukset, mitkä olivat lisänneet talojen arvoa. Käsityöläis- ja ammattikoulujen valtioavut laskettiin maaliskuun 2 p:nä 1920 annetun asetuksen mukaisesti, jolloin epähuomiosta kirjaltajain kunnallinen yhdenpäivänkoulu yhdistettiin ammattikouluihin eikä käsityöläiskouluihin, vaikkakin valtioapu oli oikein laskettu.

Kuudennen osaston, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla arvioitiin tulot vesijohtolaitoksesta 4,401,600 markaksi, kaasulaitoksesta 17,396,350 markaksi ja sähkölaitoksesta 33,606,000 markaksi. Kaikki tulot arvioitiin 55,403,950 markaksi 31,101,250 markan sijasta vuonna 1920.

Seitsemännen osaston, Yleiset työt, kohdalla merkittiin uuteen ensimmäiseen Rakennuskonttori nimiseen lukuun tuloja toimitusmaksuista 10,000 markkaa, toiseen Istutukset nimiseen lukuun uusi apumaksu säätytalonpuistikon kunnossapitoon 4,800 markkaa ja kolmanteen Puhtaanapitolaitos nimiseen lukuun niinikään uutena eränä tuloja kloseteista, mitkä oli siirretty tähän osastoon kymmenennestä osastosta. Koko tulomäärä arvioitiin 3,169,900 markaksi 1,915,100 markan sijasta vuonna 1920.

Uuden kahdeksannen osaston, Helsingin kaupungin halkokonttori, kohdalla, arvioitiin tulot 38,300,000 markaksi.

Yhdeksännen osaston, Kauppahallit ja kauppatorit, kohdalle merkittiin tuloja 1,360,000 markkaa 832,420 markan sijasta vuonna 1920.

Kymmenennen osaston, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalle merkittiin Kaupungin kiinteistöt nimiseen lukuun Kangasalantien työväenasuntojen vuokria, jota vastoin vuokrat Mariankadun talosta n:o 3, mikä oli luovutettu poliisilaitokselle, ja Suvilahdenkadun talosta n:o 4 poistettiin.

Kaupungin maatilat nimiseen lukuun merkittiin tuloja tilavaliokunnan hoitamista tiloista 3,425,500 markkaa sekä Seurasaaren ja Korkeasaaren tulot, mitkä oli siirretty tähän osastoon seuraavasta osastosta. Kaikkiaan arvioitiin tulot tämän osaston kohdalla 7,636,340 markaksi 5,719,395: 50 markan sijasta vuonna 1920.

Sen johdosta että erinäisiä yhdennentoista osaston, Sekalaiset tulot, eriä oli siirretty toisiin osastoihin tai poistettu, vähenivät arvioidut tulot 2,064,334: 37 markasta vuonna 1920 640,000 markkaan.

Kahdenteentoista osastoon, Verotus, merkittiin se määrä, mikä oli kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava 100,186,933: 86 markan suuruisena 77,055,214: 69 markan sijasta vuonna 1920, ollen lisäännys siis 23,131,719: 17 markkaa.

C. Muut asiat.

Hankoon suunniteltu vapausmuistomerkki. Kaupunginvaltuuston huhtikuun 15 p:nä 1919 päätettyä merkitä 5,000 markan apurahan vapausmuistomerkin pystyttämiseksi Hankoon lähetti Hangon kaupunginvaltuuston asettama muistomerkkikomitea mainitun kaupungin kaupunginvaltuuston hyväksymän muistomerkkiehdotuksen ja tiedusteli oliko Helsingin kaupunginvaltuustolla joitakin toivomuksia esitettävänä asiassa. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) ilmoittaa komitealle, ettei sillä ollut asiaan mitään muistuttamista.

Muistomerkkien paljastaminen sotilashaudoilla. Vanhan kirkon puistikon sotilashautojen muistomerkkien pystyttämistä varten asetetun komitean ilmoitettua, että muistomerkit olivat valmistuneet, ilmoitettiin [2]) kaupunginvaltuustolle, että niiden paljastaminen oli määrätty toimitettavaksi sunnuntaina lokakuun 31 p:nä klo 2 päivällä.

Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen ratkaisemattomien asiain luettelo. Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 p:nä 1919 ratkaisematta olevain asiain luetteloa [3]), päätti [4]) valtuusto poistaa seuraavat asiat:

Käsityö- ja tehdasyhdistyksen y. m. yhdistysten hakemuksen Pohj. Rautatiekadun tonttien n:ojen 7 ja 9 luovuttamisesta talon paikaksi näille yhdistyksille, sen johdosta että mainitut korttelit sittemmin oli varattu toiseen tarkoitukseen ja ehdotus [5]) toisen tontin luovuttamisesta yhdistyksille oli olemassa;

Käsityö- ja tehdasyhdistyksen Pohj. Rautatiekadun tontteja n:oja 7 ja 9 koskevan esityksen samoilla perusteilla kuin edellisen asian;

Terveydenhoitolautakunnan esityksen määrärahan myöntämisestä väliaikaisen vastaanottolaitoksen perustamiseksi vahingoittuneita ja äkkiä sairastuneita henkilöitä varten, kun terveydenhoitolautakunta kohdakkoin aikoi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi;

sosialilautakunnan esityksen ammattijärjestöjen työttömyyskassain avustamisesta Helsingin kaupungin varoilla, kun tämä kysymys oli lainsäädäntötietä ratkaistu;

sosialilautakunnan esityksen niiden vuokratappioiden korvaamisesta, joita talonomistajille oli koitunut sotilasperheiden pitämisestä luonaan asumassa, minkä kysymyksen sekä sosialilautakunta että rahatoimikamari olivat ehdottaneet poistettavaksi;

Suomen tehdas- ja sekatyöväenliiton osaston n:o 169 anomuksen kaupungin työntekijäin tuntipalkan korottamisesta.

Samassa tilaisuudessa päätti [4]) kaupunginvaltuusto kehoittaa rahatoimikamaria:

Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen esitykseen nähden komitean asettamisesta käsittelemään kysymystä Helsingin kaupungin osanotosta erinäisten Helsingin pitäjässä sijaitsevain taajaväkisten yhdyskuntain hallintomenoihin asettumaan yhteyteen asianomaisen aloitteentekijän kanssa;

jouduttamaan lausunnon antamista sen käsiteltävinä nykyään olevista lukuisista, rakennusajan pitentämistä tarkoittavista, hakemuksista, sekä

kysymykseen nähden kaupungin satamakonttorin lipun vahvistamisesta jouduttamaan kaupungin museon intendenttiä antamaan aikaisemmin pyydetyn lausunnon.

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 27 §. — [2]) S:n 27. 10. 11 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [4]) Valt. pöytäk. 15. 6. 40 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 9.

Samalla päätti [1]) valtuusto kehoittaa suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaa jouduttamaan lausunnon antamista kansakoulujen taloudenhoitajain ohjesäännön muutosehdotuksen johdosta.

Toukolan tonttien rakennusjärjestys. Kaupunginvaltuuston päätettyä [2]) luovuttaa erinäisiä Toukolan tontteja omakotiasuntojen paikaksi vahvisti [3]) valtuusto seuraavan:

„Rakennusjärjestyksen erillisten pienten asuinrakennusten paikaksi aiotuille Toukolan korttelien n:ojen 912 ja 913 tonteille.

1 §. Asuinrakennuksen saa teettää ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan laajuudesta ja suuruusmitoista.

Kattolista sekä avonaiset portaat saavat ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle.

2 §. Ulkohuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

3 §. Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §. Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, mutta ei kymmentä (10) metriä korkeampi maasta katonharjaan lukien, ja pitää rakennuksen poikkileikkaukseen käydä piirtäminen viereisen kaavion A mukainen kuvio, jos käytetään suoralappeista (satula-) kattoa, ja viereisen kaavion B mukainen kuvio, jos käytetään taite- (mansardi-)kattoa. Räystäs sekä kattoikkunat saavat ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä edellä mainittujen rajaviivain ulkopuolelle.

Ulkohuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa maasta katonharjaan lukien.

Kaltevalla maalla on määräävänä katua tai pääpihamaata päin antavan julkisivun keskikorkeus. Jos asuinrakennuksen pääty antaa katua tai pääpihamaata päin, mitataan korkeus rakennuksen kylkien keskiviivasta.

5 §. Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja seitsemän kymmenesosaa (2.7) metriä korkea.

6 §. Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

7 §. Tulisijoihin ja savuputkiin nähden noudatettakoon mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

8 §. Asuinrakennuksen kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

9 §. Katonlappeen tekeminen naapuritonttia päin kallistuvaksi kielletään.

10 §. Toisen kerroksen asuinhuoneisiin on asetettava semmoiset laitteet tulenvaaran torjumiseksi, mitkä maisatratti hyväksyy. Toiseen kerrokseen vieväin portaiden tulee olla vähintään metrin (1.0) leveät.

11 §. Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävästäi aneesta, ellei se ole enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunnoksi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 40 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 11. — [3]) Valt. pöytäk. 6. 4. 10 §.

12 §. Teollisuuslaitosta tai sepänpajaa ei saa alueelle laittaa.

Käsiammatti tai kotiteollisuus, joka ei savulla, hajulla eikä semmoisella häiritse ympärillä asuvia, olkoon kuitenkin sallittu.

13 §. Makista on voimassa mitä kaupungin rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

14 §. Uutisrakennusta, rakennusmuutosta tai aitaa älköön teetettäkö, elleivät ahatoimikamari ja maistraatti ole hyväksyneet sen piirustuksia.

Ennen pääpiirustusten laatimista on teetettävä luonnospiirustukset, jotka alistetaan Sosialilautakunnan tarkastettaviksi. Luonnospiirustusten laadinnassa on noudatettava lautakunnan ehkä antamia määräyksiä.

Pääpiirustukset on laadittava sillä tavoin kuin kaupungin yleinen rakennusjärjestys säätää. Uutisrakennuksen ja ulkopuolisen rakennusmuutoksen pääpiirustuksissa tulee niinikään olla näkyvissä kolme rakennuksen julkisivuista.

Pääpiirustusten vahvistusta haetaan, niinkuin kaupungin vuokraamalla alueella olevista rakennuksista on voimassa, rahatoimikamarilta, jonka ennen asian ratkaisua tulee hankkia sosialilautakunnan lausunto piirustuksista.»

Sen lisäksi hyväksyi valtuusto seuraavat:

„Toukolan korttelien n:ojen 912 ja 913 tonttien luovutuksessa noudatettavat yleiset säännöt.

1. Vuokrakausi on enintään 60 vuotta, ja tulee sen kaikille edellä mainittujen korttelien tonteille päättyä yhtaikaa.

2. Vuokramaksun määrää rahatoimikamari sosialilautakunnan ehdotuksesta.

3. Jos useammat henkilöt, kukin erikseen, haluavat vuokrata saman tontin, annettakoon etusija sille, joka haluaa itselleen rakentaa oman kodin, ja useammista semmoisista työnjohtajille, työmestareille, käsityöläisille, palvelusmiehille ja työntekijöille, jotka ovat tunnetut säännöllisiksi ja kunnollisiksi.

Kaupungin palveluksessa olevilla henkilöillä on tässä kohden etusija.

Jos useat halulliset vuokraajat ovat osottautuneet yhtä ansiokkaiksi saamaan hakemansa vuokran, annetaan etusija suuriperheisimmälle.»

Erinäisten Pakaan alueen korttelien rakennusjärjestys. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä seuraavan:

„Niiden Pakaan alueen korttelien rakennusjärjestyksen, joihin saa teettää kaksikerroksisia rakennuksia.

1 §. Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, tarvitsematta siinä noudattaa kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännöksiä rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan avaruudesta ja suuruusmitoista. Tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle älköön mitään rakennuksen osaa ulotettako tontin pinnan ylä- eikä alapuolella. Kuitenkin saavat kattolista sekä avonaiset portaat ulota enintään 60 senttimetriä mainittujen rajain ulkopuolelle.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6. 4. 11 §.

2 §. Ulkohuonetta ei tontille saa rakentaa.

3 §. Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §. Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, kellaria lukuun ottamatta, ja on rakennuskorkeus sekä julkisivujen muoto sovitettava kaupungin rakennuskonttorin sitä varten laatimain julkisivukaavioiden mukaan.

5 §. Ullakolle ei saa laittaa asuinhuonetta.

6 §. Jyrkästi kaltevalla maalla saatakoon erityisen harkinnan mukaan sallia sisustaa asuinhuoneita kellarikerrokseen, ellei lattian pinta sen johdosta ole 650 mm alempana maanpintaa ikkunaseinän kohdalla. Samaten saatakoon kellariin laittaa pesutupa, ellei se enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, ole maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Kellari, jossa on asuinhuone tai pesutupa, on holvattava.

7 §. Rakennuksen saakoon kokonaan tehdä muusta kuin tulenkestävästä aineesta, mutta on siinä tapauksessa naapuritontin rajaan rakennettava aukoton palomuuri yleisen rakennusjärjestyksen 100 §:n säännösten mukaisesti.

8 §. Jos rakennus, joka kokonaan tai osittain tehdään muusta kuin tulenkestävästä aineesta, on pinta-alaltaan 440 neliömetriä suurempi, on se sopivalla tavalla jaettava palomuureilla, niin ettei mikään rakennuksen osa ylitä mainittua mittaa.

9 §. Ikkuna asuinrakennukseen sijoitettakoon ainoastaan katua tai pääpihamaata päin. Keittiö katsotaan tässä kohden asuinhuoneeksi.

10 §. Sisustettaessa asuinhuoneita toiseen kerrokseen on tulenvaaran varalta järjestettävä semmoiset laitteet, mitkä maistraatti hyväksyy, ja tulee toiseen errokseen vieväin portaiden olla vähintään 1.2 metriä leveät.

11 §. Teollisuuslaitosta tai sepänpajaa ei puheenalaiselle alueelle saa laittaa.

12 §. Kahden tontin yhteenrakentaminen olkoon, rahatoimikamarilta siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

13 §. Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan yleisessä rakennusjärjestyksessä määrätyt piirustukset, ja on niiden vahvistusta haettava rahatoimikamarilta ja maistraatilta.

14 §. Muutoin on voimassa mitä yleisessä rakennusjärjestyksessä on säädetty.»

Reimarsin tilan rakennusjärjestys. Esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä [1]) kaupungin omistaman Reimarsin tilan vastaisesta käyttämisestä hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto seuraavan:

„Reimarsin tilalla olevain asuntokorttelien rakennusjärjestyksen.

1 §. Reimarsin tilalla olevat asuntotontit saa rakentaa enintään kolmannekseen niiden pinta-alasta, ellei asemakaavaan piirretyillä rakennusrajoilla ole osotettu muuta vähintä rakennusalaa. Puutarhapalstaksi merkitylle tontille saa tehdä enintään 300 m²:n laajuisen asuin- ja enintään 180 m²:n laajuisen ulkohuonerakennuksen.

2 §. Tonttia ei saa käyttää teollisuuslaitosten eikä semmoisten laitosten paikaksi, jotka vaativat erittäin kovaa lämmitystä taikka muutoin tuottavat sanottavaa tulenvaaraa, ei myöskään varastopaikaksi eikä semmoisen ammattimaisen tai muun toiminnan harjoittamiseen, joka kolinalla, savulla, hajulla ja semmoisella voi tuottaa häiriötä tai hankaluutta lähellä asuville.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 4. — [2]) Valt. pöytäk. 6. 4. 17 §.

3 §. Tontinhaltija on velvollinen sallimaan tontin halki johtaa pakkasesta vapaaseen syvyyteen asti laskettuja vesi-, viemäri- ja kaasu- sekä ehkä muitakin johtoja. Samat määräykset koskevat sähköjohtojakin, jotka kuitenkin on, jos tontinhaltija vaatii, johdettava pitkin tontin rajoja.

4 §. Tontin rakennuttamisessa on tarpeellista huomiota pantava siisteyteen ja siinä muutoin vaarinotettava:

a) tulenkestävästä aineesta olevan rakennuksen saa teettää kolmikerroksisen ja enintään 13 m. korkean, rakennuksen, joka kokonaan tai osaksi tehdään muusta kuin tulenkestävästä aineesta, enintään kaksikerroksisen, ei kuitenkaan pinta-alaltaan 300 m²:ä laajempaa eikä 9 metriä korkeampaa. Kaltevalla maalla saatakoon kuitenkin asuinhuoneita laittaa kellarikerrokseen, jos huoneiden lattia ikkunaseinän puolella on rajakkaisen kadun tai pihamaan pinnan yläpuolella. Jos ullakolla on asuinhuoneita, tulisijallisia tai tulisijattomia, luetaan se kerrokseksi. Korkeus luetaan kivijalan juurelta katonrajaan. Kaltevalla maalla otetaan rakennuksen kaikkien julkisivujen keskikorkeus. Ulkohuonerakennus ei saa käsittää 180 m²:ä suurempaa pinta-alaa eikä olla 6 metriä korkeampi katonharjaan lukien. Ulkohuoneet on mieluimmin sijoitettava tontin sisäosaan ja muodostettava niin, etteivät ne yleiseltä paikalta tai tieltä kasottuna näytä rumentavilta. Tallia, navettaa ja lantasäiliötä älköön missään tapauksessa laitettako lähemmäksi katua tai yleistä paikkaa kuin 6 m:n päähän.

b) Rakennus on sijoitettava vähintään 6 metrin päähän viereisen kadun keskiviivasta.

Rakennus, ellei sitä ole rakennettava naapuritontin rajaviivaan, on, jos sen korkeus on 9 metriä suurempi, sijoitettava vähintään 6 metrin päähän mainitusta rajaviivasta ja, jos rakennuksen korkeus on 9 metriä tai vähemmän, vähintään 4.5 metrin päähän siitä.

Kahdelle vierekkäin sijaitsevalle tontille sijoitetut puutalot saa yhteenrakentaa tonttirajassa, ellei niiden yhteenlaskettu pinta-ala ole 300 m²:ä suurempi.

Rivitalorakennukset, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 300 m²:ä suurempi, on sisäpuolisella, vähintään 125 mm vahvuisella palomuurilla, joka aukottomana kulkee katon päällitse, jaettava niin, ettei mikään osa ylitä mainittua mittaa.

Samalle tontille tulenkestävästä aineesta tehtyjen rakennusten välimatkan tulee olla vähintään 8 metriä.

c) Kattamisaineena älköön käytettäkö olkia eikä turvetta, ei myöskään muuta tulenkestämätöntä ainetta, ellei sitä ole käsittelemällä saatettu tulelta suojelevaksi.

d) Katonlappeen laittaminen naapuritonttia päin tontinrajalla ei ole sallittu.

5 §. Yleisen paikan tai tien puoleisessa rajassa tulee rakennetulla tontilla aina olla tontinhaltijan kustantama siisti aita tai pensasaita. Rajakkaisten, rakennettaviksi luovutettujen tonttien välille, on, jos jompikumpi naapuri vaatii, laitettava yhdenmukainen aita, jonka naapurit kustantavat puolekkain.

6 §. Asuinhuoneen korkeuden tulee olla vähintään 2.7 m.

7 §. Portaista, tulisijasta, palopermannosta ja savupiipusta ovat voimassa Helsingin kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännökset.

8 §. Makista, eläinsuojasta ja lantakammiosta ovat voimassa kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännökset.

9 §. Tontinhaltija ei saa liata oman eikä rajakkaisen tontin maata tähteillä, likavedellä, virtsalla eikä muulla eikä myöskään laskea sitä avonaiseen ojaan, vaan pitää kullakin tontilla olla tarpeelliset laitteet niiden kokoomiseksi, samoin kuin myös tarpeelliset säiliöt rikkoja ja taloustähteitä varten.

10 §. Jos tontilla on kaivo tai lähde, pitää sen olla niin laitettu, ettei siihen pääse pintavettä eikä likaa.

11 §. Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetyt piirustukset, ja on piirustuksen hyväksymistä haettava Rahatoimikamarilta.»

Käpylän puutarhaesikaupungin tonttien yleiset luovutusehdot ja rakennusjärjestys. Kaupunginvaltuuston kehoituksesta [1]) teki rahatoimikamari ehdotuksen Käpylän puutarhaesikaupungin yleisiksi luovutusehdoiksi ja rakennusjärjestykseksi. Valtuusto hyväksyi [2]) rakennusjärjestyksen, näin kuuluvaksi:

„Rakennusjärjestys Käpylän puutarhaesikaupungin korttelien n:ojen 806, 807, 808, 810, 811, 812, 813, 816, 817, 818, 819 ja 820 tonteille.

1 §. Asuinrakennuksen saa teettää ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osoitettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan laajuudesta ja suuruusmitoista.

Kattolista sekä avonaiset portaat saavat ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä tonttikartassa osoitettujen rakennusrajain ulkopuolelle.

2 §. Ulkohuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

3 §. Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen ja korkeintaan kahdeksan (8) metriä korkea.

Ulkohuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa maasta katonrajaan lukien.

Rakennuskorkeus lasketaan kivijalan maarajasta kattolistaan. Kaltevalla maalla on määräävänä julkisivujen keskikorkeus.

Jos ullakolla on asuinhuoneita tulisijalla varustettuina tai ilman, lasketaan ullakko eri kerrokseksi.

4 §. Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja kuusi kymmenesosaa (2.6) metriä korkea.

5 §. Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

6 §. Tulisijoihin ja savuputkiin nähden noudatettakoon mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

7 §. Asuinrakennuksen kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

8 §. Katonlappeen tekeminen naapurin tonttiin päin kallistuvaksi kielletään.

9 §. Toisen kerroksen asuinhuoneisiin on asetettava semmoiset laitteet tulenvaaran torjumiseksi, mitkä maistraatti hyväksyy. Toiseen kerrokseen vieväin portaiden tulee olla vähintään yksi ja kaksi kymmenesosaa (1.2) metriä leveät, jos ne johtavat huoneistoihin, ja vähintään metrin (1.0) levyiset, jos ne yhdistävät saman huoneiston eri huoneita toisiinsa.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 15. — [2]) Valt. pöytäk. 31. 8. 34 §.

10 §. Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, ellei se ole enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunnoksi.

11 §. Alueelle ei saa järjestää varastopaikkaa eikä rakentaa tehdasta eikä sikain pitopaikkaa.

12 §. Talleja, navettoja, työpaikkoja, kauppapuoteja, yleisiä tarjoiluhuoneustoja tai muita sentapaisia laitoksia saa alueelle rakentaa ja järjestää ainoastaan rahatoimikamarin erikoisluvalla, jonka ennen asian ratkaisua tulee hankkia sosialilautakunnan lausunto ja terveydenhoitolautakunnan suostumus.

13 §. Kahden tai useamman tontin yhteenrakentaminen olkoon, siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

Tätä tarkoittava hakemus annetaan sosialilautakunnalle, mistä asia lausunnon kera lähetetään rahatoimikamariin lopullista ratkaisua varten.

14 §. Makista on voimassa mitä kaupungin rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

15 §. Uutisrakennusta, rakennusmuutosta tai aitaa älköön teetettäkö, elleivät rahatoimikamari ja maistraatti ole hyväksyneet sen piirustuksia.

Ennen pääpiirustusten valmistamista on laadittava luonnospiirustukset, jotka alistetaan sosialilautakunnan tarkastettaviksi. Pääpiirustusten laadinnassa on noudatettava lautakunnan yksissä neuvoin asemakaava-arkkitehdin kanssa ehkä antamia määräyksiä.

Pääpiirustukset on laadittava sillä tavoin kuin kaupungin yleinen rakennusjärjestys säätää, ja tulee uutisrakennuksen ja ulkopuolisen rakennusmuutoksen pääpiirustuksissa olla näytettynä kolme rakennuksen julkisivuista.

Pääpiirustukset annetaan sosialilautakunnalle, joka lähettää ne oman lausuntonsa kera rahatoimikamariin vahvistettaviksi.»

Sen lisäksi hyväksyi valtuusto seuraavat:

„Käpylän puutarhaesikaupungin korttelien n:ojen 806, 807, 808, 810, 811, 812, 813, 816, 817, 818, 819 ja 820 tonttien luovutuksessa noudatettavat yleiset säännöt.

Kaikkien yllämainittujen korttelien tontit luovutetaan vuokralle.

Vuokrakausi on enintään 60 vuotta, ja tulee sen kaikille edellä mainittujen korttelien tonteille päättyä yhtaikaa.

Tontit annetaan vuokralle kiinteistä vuokramaksuista, ja on rahatoimikamarin asia sosialilautakunnan ehdotuksesta määrätä vuokran suuruus ja ottaa alueelle vuokralainen.»

Toimenpiteitä rakennustoiminnan elvyttämiseksi. Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä syyskuun 5 päivältä 1919 oli arkkitehti W. Wilenius ehdottanut, että kaupunginvaltuusto ottaisi pohdittaviksi seuraavat kolme kysymystä:

1) kävikö kaupungin rakennusjärjestyksen 53 §:stä poistaminen 1 momentin (koskee kerroslukua) ja 5 momentin alkupuolen (koskee ullakkokerroksia);

2) voitiinko kaupungin myytävänä pitämien tonttien hintoja huojistaa ennen sotaa vallinneisiin tai sitäkin alempiin määriin; sekä

3) voitiinko luopua huutokauppajärjestelmästä kaupungin tonttien myynnissä.

Rahatoimikamari, jolle mainittu kirjelmä oli lähetetty, oli asiasta vaatinut lausuntoa kaupungin yleisten töiden hallitukselta, joka oli asettanut valiokunnan valmistelemaan kysymystä. Mainittu valiokunta ehdotti [1]):

a) että 53 §:n 1 mom. (kerroslukua koskeva) muutettaisiin niin, että luvun 3.8 sijaan pannaan luku 3.25, joka koskisi myöskin tontin sisäosaan tehtäviä rakennuksia, sekä että saman pykälän 5 momentin alkupuoli (ullakkokerrosta koskeva) poistettaisiin;

b) että 50 §:n 7 momentin määräys leveämmän ja kapeamman kadun kulmaukseen teetettävästä rakennuksesta muutettaisiin seuraavaksi:

»Leveämmän ja kapeamman kadun kulmaukseen tulevan rakennuksen saa jälkimmäisen kadun varrelle tehdä yhtä korkean kuin ensinmainitunkin varrelle 26 metrin pituudelta, kulmauksesta lukien. Jos rakennuksesta vähintään kolmannes julkisivun pituutta on avonaisen paikan vierellä ja jäljellä oleva osa siitä kadun varrella, saa rakennuksen kadun varrellekin tehdä saman korkuisen kuin avonaisen paikan vierelle 26 metrin pituudelta. Erikoistapauksissa, kun ainoastaan vähäinen osa julkisivua menee tuollaisen rajan ulkopuolelle ja siten syntyisi rumennusta, voidaan tästä sallia poikkeus;»

c) että kaupunki helpottaisi rakennustoimintaa myöntämällä esimerkiksi 5 vuoden ajaksi rakennuttamisesta lukien vapautuksen myymänsä tontin kauppahinnan korkojen ja kuoletuksen suorittamisesta; sekä

d) että puutalojen rakennuttamisoikeus laajennettaisiin tämän oheisen kartan mukaisesti.

Hallitus huomautti, että, vaikkei se säännöllisten olojen vallitessa voisi kaikilta kohdin hyväksyä tehtyä ehdotusta, se kuitenkin vallitsevaan suureen asunnonpuutteeseen nähden, oli yhtynyt valiokunnan mietinnössä esitettyihin näkökohtiin, mikäli ne koskivat siinä ehdotettua rakennustapaa.

Rakennustarkastaja, jonka lausunto myöskin oli hankittu, piti valitettavana taka-askeleena sitä seikkaa, että vallitsevan tilapäisen asunnonpuutteen johdosta kumottaisiin niin myöhään kuin vuonna 1917 vahvistetun rakennusjärjestyksen määräykset kerrosluvusta. Sitä vastoin olisi myönnettävä lupa laittaa korkeisiin kellarikerroksiin asuinhuoneistoja, edellyttäen, että noudatettiin rakennusjärjestyksen määräyksiä huoneiden korkeudesta, valaistuksesta y. m. Olisi myöskin annettava laittaa huoneita ullakoille, kuitenkin edellyttäen, ettei rakennuksen korkeutta muutettu. Edelleen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin lisenssipakon ja rakennusaineitten korkeitten tullimaksujen poistamiseksi.

Sosialilautakunta huomautti siltä vaaditussa lausunnossa, että toimenpiteet, joihin kaupunkikunta voi ryhtyä rakennustoiminnan edistämiseksi, olivat, ellei suoranaista rahallista avustamista otettu huomioon, rakennusaineiden kuljetuksen helpottaminen, halvan rakennustavan käytäntöönottaminen ja järkevä tonttipolitiikka. Terveydellisistä syistä vastusti lautakunta ehdotettua toimenpidettä, että sallittaisiin rakennusjärjestyksessä vahvistettuun rakennuskorkeuteen sijoittaa useampia kerroksia. Tontinhintain huojistamiseen nähden huomautti lautakunta tontin olevan niin vähäpätöisen osan rakennuskustannuksista, etteivät pienemmät huojennukset niiden suhteen missään tapauksessa saattaneet edistää rakennustoimintaa. Ehdotukseen nähden, ettei kaupungin tontteja enää myytäisi huutokaupalla viittasi lautakunta kaupunginvaltuuston päätökseen [2]), että, kun uusi alue on valmistunut rakennustarkoituksiin käytettäväksi, on erikseen päätettävä, myytäisiinkö

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 26.

tontit huutokaupalla arviohinnasta vai luovutettaisiinko ne vuokralle, minkätähden viimeksi mainittua ehdotusta ei tarvinnut ottaa tutkittavaksi.

Rahatoimikamari oli sitä mieltä [1]), että, vaikka esityksentekijän ja kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämiin syihin, joilla puollettiin suuremman kerrosluvun sallimista vahvistettuun rakennuskorkeuteen, täytyi panna suurta painoa, pitivät toiselta puolen myöskin rakennustarkastajan ja sosialilautakunnan esittämät tuollaista lupaa vastustavat seikat paikkansa. Tämän huomioon ottaen ja kun rahatoimikamarista näytti siltä kuin esityksentekijän puoltama matalampi huonekorkeus voitaisiin sallia erinäisissä keskikaupungin osissa, jos huoneiden vähin korkeus määrättiin 2,8 m:ksi, oli kamarkatsonut mahdolliseksi sallia tuollaisen huonekorkeuden, aikarajoitusta panematta, kadun viereisessä rakennuksessa siten rajoitetulla alueella kuin asiakirjain oheinen kartta tarkemmin osoitti. Esityksentekijän ehdotukseen nähden myytäväksi tarjottavien tonttien hinnan huojistamisesta huomautti kamari, että vallitsevin korkein tarveaine- ja työhinnoin tontinhinta oli ainoastaan vähäinen murto-osa rakennusyrityksen kokonaiskustannuksista, joten tontinhinnan huojistaminen ei mainittavasti voisi elvyttää yksityistä yritteliäisyyttä rakennustoiminnan alalla. Kaupungin kustannukset kaduntasoituksista sekä vesi- ja viemärijohtojen laittamisesta olivat myöskin paljon kohonneet, mikä seikka hyvin perusteli jonkin verran korotettua tontinhintaa. Mitä tulee kysymykseen tontinmyynnissä noudatetun huutokauppajärjestelmän poistamisesta, ilmoitti kamari, että kahtena viime vuonna ainoastaan parissa tapauksessa oli maksettu enemmän kuin vahvistettu tontinhinta ja että sentähden tuskin oli aihetta luopua tästä järjestelmästä. Mitä tulee kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemään ehdotukseen voimassa olevan rakennusjärjestyksen 50 §:n 7 kohdan muuttamisesta oli rahatoimikamari sitä mieltä, että sellaista muutosta tuskin voi puolustaa. Hallituksen tekemään ehdotukseen nähden ehtojen lieventämisestä tonttien ostossa oli kamari sitä mieltä, että, kun tontinhinta oli niin vähäinen osa kokonaisrakennuskustannuksista, tuollaisella myönnytyksellä tuskin olisi sitä vaikutusta kuin esityksentekijä oli tarkoittanut. Sitä vastoin piti kamari tehtyä ehdotusta puutalojen rakennuttamisoikeuden laajentamisesta erittäin onnistuneena ja puolsi sitä kaikilta kohdin. Mitä vihdoin rakennustarkastajan ehdottamiin toimenpiteisiin tulee oli rahatoimikamari havainnut, että asuinhuoneiden sisustamista sellaisiin kellarikerroksiin, joita rakennustarkastajan kirjelmässä oli tarkoitettu, kävi puoltaminen, minkä ohessa kamari oli yhtynyt ehdotukseen toimenpiteisiin ryhtymisestä rakennusaineiden lisenssipakon ja korkeiden tullimaksujen poistamisesta.

Esiteltäessä asiaa päätti [2]) valtuusto pääasiassa rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan:

1) Helsingin kaupungin toukokuun 8 p:nä 1917 vahvistetun rakennusjärjestyksen 53 §:ä täydennettäväksi.

a) muuttamalla toinen momentti seuraavaksi:

»Sen lisäksi saa ullakon sisustaa asuinkerrokseksi, jos tarpeellisiin varakeinoihin tulenvaaran varalta ryhdytään, johon nähden maistraatin on annettava määräyksiä kussakin eri tapauksessa. *Niinikään saatakoon tätä ennen rakennetussa, tulenkestävästä aineesta olevassa asuinrakennuksessa ullakko sisustaa asuinhuoneiksi, jos rakennuksen ulkoasua ei muuteta.* Tuollaisen ullakkokerroksen yläpuolella olevaa tilaa ei saa käyttää ullakoksi eikä muuhun tarkoitukseen;»

[1]) Valt pain. asiakirj. n:o 18. — [2]) Valt. pöytäk. 15. 6. 34 §.

b) lisäämällä neljännen momentin jälkeen seuraava momentti:

»Kaupungin muissa osissa sijaitsevassa, tulenkestävästä aineesta olevassa, tätä ennen rakennetussa asuinrakennuksessa saatakoon kellarikerroskin sisustaa asuinhuoneiksi, jos rakennusjärjestyksen määräyksiä asuinhuoneen asemasta maanpinnan alapuolella sekä sen korkeudesta ja valaistuksesta noudatetaan;»

2) saman rakennusjärjestyksen 54 §:än lisättäväksi seuraavan momentin:

»Kuitenkin saatakoon niissä osissa kaupunkia, jotka sijaitsevat erittäin vahvistetussa kartassa katkonaisella punaisella viivalla osoitettujen alueiden ulkopuolella, muusta kuin tulenkestävästä aineesta oleva rakennus tehdä kaksikerroksinen;»

3) edellä mainitun rakennusjärjestyksen 50 §:n 3 mom. täydennettäväksi seuraavalla lisäyksellä:

»Muusta kuin tulenkestävästä aineesta oleva, 54 §:ssä mainitun rajaviivan ulkopuolella sijaitseva asuinrakennus saatakoon kuitenkin teettää enintään 8 metriä korkea katonrajaan ja enintään 12 metriä korkea katonharjaan;»

4) valtioneuvostolta anoa vahvistusta edellä kerrotulle päätökselle;

5) valtioneuvostolle tehdä alistuksen että Helsingin kaupunginvaltuusto oikeutettaisiin viiden vuoden aikana, syyskuun 1 p:stä 1920 lukien, kadun varrelle tulenkestävästä aineesta tehdyssä asuinrakennuksessa anomuksesta sallimaan alentaa rakennusjärjestyksen 53 §:n 1 momentissa mainitun suhdeluvun 3.25:en, kuitenkin niin, ettei huonekorkeus missään tapauksessa saa olla 2.8 m vähempi; sekä

6) valtioneuvostolle tehdä alistuksen rakennusaineiden tuonnille nykyään säädetyn lisenssipakon poistamisesta.

Anomus saada ullakolle sisustaa asuinhuoneita. Sittenkun Aktiebolaget Östra Brunnsparken 10 osakeyhtiö oli valtioneuvostolta anonut lupaa saada kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen säännösten estämättä Kaivopuiston Itäisen lehtotien kivihuvilan n:o 10 ullakolle sisustaa 6 asuinhuonetta ynnä keittiön oli sisäasiainministeriö vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta. Kaupungin yleisten töiden hallitus, jolle oli annettu tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta, katsoi, että hakemus olisi evättävä, koska sen hyväksyminen tietäisi vaarallista ennakkopäätöstä vastaisen varalle, jota paitsi vain 6 huoneen ja keittiön sisustaminen ei mainittavasti poistaisi vallitsevaa asunnonpuutetta eikä niin ollen perustellut poikkeamista rakennusjärjestyksen määräyksistä. Tähän lausuntoon yhtyi rahatoimikamari, joka lisäksi huomautti, että Kaivopuisto jo oli liian taajaan rakennettu, jotta voitaisiin hyväksyä tämän toistaiseksi kaupungin ainoan arvokkaamman huvilaalueen asutuksen lisäämistä.

Kaupunginvaltuusto oli sitä mieltä, ettei toimenpide suuntaan tai toiseen esillä olevassa erikoistapauksessa saisi tulla kysymykseen, kun kaupunginhallinnossa lähiaikoina tulisi ratkaistavaksi kysymys huojennusten myöntämisestä rakennustapaan nähden ja siitä johtuvista rakennusjärjestyksen väliaikaisista muutoksista, mihinkä nähden valtuusto esitti [1]) ettei anomus aiheuttaisi toimenpidettä.

Epäterveen tonttikeinottelun ehkäiseminen. Keinottelun estämiseksi kaupungin myymillä tonteilla päätti [2]) kaupunginvaltuusto kaupungintontteja myytäessä käytettyjen kauppakirjakaavakkeiden [3]) 1 ja 4 kohdan muutettaviksi seuraaviksi:

---

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 5 §. — [2]) S:n 6. 4. 12 §. — [3]) Ks. 1917 vuod. kert. slv. 235.

»1) tontin kauppahinta on siis ostajan 4 kohdassa mainittuun sitoumukseen nähden ..... markkaa .. penniä (huutokauppahinta korotettuna 90 %:lla) ja on suoritettava siten, että ostaja

a) tätä kauppakirjaa allekirjoitettaessa maksaa vähintään 15 % huutokauppahinnan määrästä eli tässä tapauksessa ..... markkaa .. penniä;»

»4) ostaja sitoutuu kolmen vuoden kuluessa tästä päivästä lukien teettämään tontille yksikerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) vähintään kahteen kolmannekseen tontin luvallisesta rakennusalasta tahi useampikerroksisen asuinrakennuksen (makasiinirakennuksen) kolmannekseen mainitusta alasta, sen uhalla että tontinomistaja muutoin on velvollinen kohta mainitun ajan päätyttyä kaupungille maksamaan kolmanneksen 1 kohdan c) momentissa mainitun velkakirjan sisällyksestä ynnä sille 6 %:n koron eräpäivästä.

Jos vieläkin kolme vuotta kuluu ilman että tontti on mainitulla tavalla rakennettu, katsotaan viimeksi mainitun velkakirjan sisällyksen jäljellä oleva määrä erääntyneeksi ja on sillekin luettava korkoa eräpäivästä.»

Kunnallisten rakennusyritysten suunnittelua ja järjestämistä koskevat säännöt. Kaupunginvaltuuston kehoitettua [1]) rahatoimikamaria yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laatimaan ja valtuuston vahvistettavaksi lähettämään ehdotuksen kunnan rakennusyritysten suunnittelua ja järjestämistä koskeviksi tarkemmiksi säännöiksi, oli rahatoimikamari lähettänyt asian kaupungin yleisten töiden hallitukseen, joka oli antanut valiokunnan toimeksi, johon kuuluivat v. t. kaupunginarkkitehti R. Eklund ja aluksi v. t. kaupungininsinööri S. Randelin sekä sittemmin viimeksi mainitun sijasta kaupungininsinööri G. Lindqvist, laatia ehdotuksen asiassa.

Valiokunnan ehdotusta esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto 6 §:än tehtäväksi pienenlaisen lisäyksen, minkä jälkeen se hyväksyttiin näin kuuluvaksi:

»Ehdotus kunnallisten rakennusyritysten suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi.

Kunnalliset rakennusyritykset jaetaan suunnitteluun ja järjestämiseen nähden kahteen ryhmään, nimittäin:

I ryhmä. Rakennusyritykset, joita Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus ylinnä pitää silmällä, ja

II ryhmä. Rakennusyritykset, jotka kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan ovat erityisen rakennusjohtokunnan alaiset.

I ryhmä.

I:seen ryhmään kuuluvia rakennusyrityksia pitää ylinnä silmällä Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus voimassa olevan johtosäännön mukaan.

Menettelystä kaupungin tarpeiksi toimeenpantavain suurempain huonerakennusyritysten piirustusten ja kustannusarvioiden laadinnassa ja hyväksymisessä on voimassa kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1909 tekemä päätös (ks. alempana 1 §).

II ryhmä.

II:seen ryhmään kuuluvista rakennusyrityksistä ovat voimassa alempana olevat 1—7 §.

[1]) Ks. 1916 vuod. kert. siv. 34. — [2]) Valt. pöytäk. 31. 3. 20 §.

1 §.

Piirustusten ja kustannusarvioiden laatimis- ja hyväksymisjärjestys.

Kun viritetään kysymys suurenlaisen huonerakennus- tai muun rakennussuunnitelman toteuttamisesta kaupungin tarpeiksi, tulee asianomaisten johtokuntain ja viranomaisten sen mukaisesti, mitä kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1909 tekemässä päätöksessä menettelystä suurenlaisia huonerakennussuunnitelmia toteuttaessa kaupungin tarpeiksi säädetään, lähettämällä laatimansa alustava ehdotus ensin kaupunginvaltuustolta hankkia sille yleinen vahvistus, minkä jälkeen ja sittenkuin tuollainen vahvistus on saatu, lopulliset piirustukset ja kustannusarviot on annettava Valtuuston lopullisesti tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, ja tulee viimeksi mainittujen piirustusten olla semmoiset, että niiden perusteella on mahdollista täysin tarkoin määrätä kustannusarvioon merkityt menoerät.

2 §.

Tarkastuksen ja työnjohdon järjestäminen; kirjanpitojärjestelmä.

Kun on kysymys suurenlaisen rakennushankkeen, huone- tai muun rakennuksen, toteuttamisesta ja sen työohjelma on vahvistettu, tulee kaupunginvaltuuston määrätä, onko rakennusyritys luettava I vai II ryhmään, jossa jälkimäisessä tapauksessa kaupunginvaltuusto valitsee rakennusjohtokunnan.

II ryhmään kuuluvat rakennusyritykset on aina asetettava työpäällikön alaisiksi, jonka rakennusjohtokunnan ylivalvonnan alaisena tulee valmistaa kaikki työpiirustukset, tarkastaa ja johtaa työ kokonaisuudessaan sekä välitöntä silmälläpitoa työmaalla toimittamaan asettaa apulaistyöpäällikkö, tekniliset apulaiset, rakennusmestari, kirjanpitäjä y. m.

Ostokset ja urakkatarjoukset tarkastaa ja hyväksyy rakennusjohtokunta, jolla kuitenkin on oikeus työpäälliköjen yksinään ratkaistaviksi jättää ostelut ja urakkatarjoukset, jotka eivät ylitä jotakin rakennusjohtokunnan määräämää summaa.

Pääkirjanpito toimitetaan rakennuskonttorin kamreerikonttorissa. Työmaalla on paitsi muita tarpeellisia kirjoja pidettävä tilikirjaa, jonka debetpuolelle on merkitty kunkin työlitteran tai tilin määräraha erikseen. Kreditpuolelle on päivittäin merkittävä suoritetut hyväksytyt maksut eri sarekkeeseen sekä toiseen sarekkeeseen kaikki tilaukset likimääräisin summin. Kustakin tilauslipusta lähetetään päivittäin kaksoiskappale pääkonttoriin. Kunkin kuukauden 2 päivänä lähetetään pääkonttoriin ote kaikkien tilien asemasta edellisenä kuukautena ilmoituksineen maksettaviksi osotettujen laskujen sekä lähetettyjen tilausten loppusummista ynnä kunkin tilin tai litteran kohdalla jäljellä olevasta määrärahasta, sittenkuin edellä mainitut kaksi summaa on siitä pois luettu. (Sittenkuin lasku jostakin tilauksesta saapuu, poistetaan vastaava erä kuluvan kuukauden tilaussarekkeesta.)

3 §.

Rakennusmäärärahain käytön valvonta.

Toimitettujen maksunsuoritusten ja tilausten kuukausibilanssin tarkastaa pääkirjanpitäjä, jonka tulee ennen kuukauden 4 päivän loppua antaa se työpäällikölle hänen tarkastamanaan ja allekirjoittamanaan toimitettavaksi rakennusjohtokunnalle ennen kuukauden 7 päivän loppua. Rakennusjohtokunnan taas tulee toimittaa mainittu bilanssi rakennuskonttorin tilivirastolle niin hyvissä ajoin, että se voidaan ottaa siihen kuukausiraporttiin, minkä

tilivirasto on velvollinen voimassa olevan johtosäännön mukaan ennen kuukauden 15 päivää lähettämään rahatoimilaitokselle ja revisionikonttoriin.

4 §.

Poikkeukset vahvistetusta rakennusohjelmasta.

Jos työpäällikkö pitää poikkeamisia vahvistetusta rakennusohjelmasta tarpeellisina, tehköön siitä esityksen rakennusjohtokunnalle, joka, siinä tapauksessa että poikkeamiset ovat vähemmän huomattavia sekä pidetään perusteltuina eivätkä tuota lisäkustannuksia, on oikeutettu ne ilman muuta hyväksymään. Suuremmat poikkeamiset rakennusohjelmasta sekä poikkeamiset, jotka vaativat lisämäärärahoja, on rahatoimikamarin välityksellä alistettava kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistaviksi.

5 §.

Kulutetut määrärahat.

Työpäällikön tulee hyvissä ajoin rakennusjohtokunnalle ilmoittaa myönnettyjen määrärahain loppuun kulumisesta ja mahdollisesta lisämäärärahain tarpeesta, joiden hankkimisesta rakennusjohtokunnan heti tulee tehdä kaupunginvaltuustolle esitys rahatoimikamarin välityksellä.

6 §.

Rakennus- ja urakkatöiden loppukatselmus.

Työpäällikön tulee rakennusjohtokunnalle tehdä ilmoitus urakkatöiden valmistumisesta, niidenkin, joihin nähden jokin takuuaika on määrätty, loppukatselmuksen toimittamista varten, ennenkuin lopputilin saa toimittaa, ollen rakennusjohtokunta esteetön toimituttamaan loppukatselmuksen työpäälliköllä.

Sittenkuin työpäällikkö on rakennusjohtokunnalle ilmoittanut koko työn olevan valmiina loppukatselmuksen toimittamista varten, tulee rakennusjohtokunnan rahatoimikamarin välityksellä tästä kaupunginvaltuustolle lopullisen kustannusmäärän mainitsemalla tehdä ilmoitus katselmusmiesten valitsemiseksi.

7 §.

Tilintarkastus.

Tilien tarkastus toimitetaan samassa järjestyksessä kuin kaupungin muihin tileihin nähden on säädetty»

Yksityisiä laskujohtoja sekä taloihin ja tonteille rakennettavia johtoja koskevat määräykset. Voimassa olevan rakennusjärjestyksen 98 §:n mukaisesti on työ laskujohtoja kaupungissa rakennettaessa teetettävä tarkoin noudattamalla vesijohtolaitoksen hyväksymiä määräyksiä, minkä ohessa laitoksen asiana on koetella tällaisia johtoja ja antaa todistuksia niiden hyväksymisestä. Koska yhdenmukaisia laskujohtojen teettämistä koskevia määräyksiä ei ollut olemassa, oli vesijohtolaitoksen toimesta laadittu ehdotus [1]) tällaisiksi määräyksiksi. Sittenkun kaupungin teknillisten laitosten hallitus, Teknillisen yhdistyksen terveysteknillinen ammattiklubi, rakennustarkastaja ja rahatoimikamari olivat tarkastaneet tämän ehdotuksen, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, pääasiassa hyväksyen edellämainitun ehdotuksen, hyväksyä seuraavan:

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18 vuodelta 1918 ja n:o 53 vuodelta 1919. — [2]) Valt. pöytäk. 18. 2. 6 §.

»Helsingin kaupungin yksityisten laskujohtojen sekä taloihin ja tonteille rakennettavain johtojen teettämistä koskevan ohjesäännön.

1 §.

Rakennukseen tai tontille saa laskujohdon rakentaa tai siellä ennestään olevaa laskujohtoa muuttaa ainoastaan, jos vesijohtolaitos tontinhaltijan annettua hakemuksen tarpeellisine piirustuksineen on siihen myöntynyt.

Jos laskujohto on aikomus teettää uutisrakennukseen, on semmoinen hakemus vesijohtolaitoksen konttoriin annettava ennen uutisrakennuksen perustustyön alottamista, ja tulee tämän hakemuksen mukana olla 2 §:ssä mainitut, rakennuskonttorin insinööriosaston antamat tiedot ja määräykset.

Jos olot eivät ole sallineet tuollaisen hakemuksen tekemistä ennen perustustyön alottamista, on vesijohtolaitoksen asia tutkia, onko päteviä syitä edellisessä kohdassa annetusta määräyksestä poikkeamiseen ollut olemassa.

Edellä mainitut rakennuskonttorin insinööriosaston antamat tiedot ja määräykset on niinikään oheenpantava, jos jokin johdon osa on aikomus teettää tontin rajaviivain ulkopuolelle tai jos johto on liitettävä yleiseen kanavaan laskevaan yksityiseen johtoon.

Jos johdon teettäminen kaupungin rakennusjärjestyksen 24 §:n mukaan on maistraatin harkinnan taikka naapuritontin haltijan kanssa tehtävän sopimuksen varassa, oheenpannaan pöytäkirjanote maistraatin päätöksestä ja oikeaksi todistettu jäljennös sopimuksesta.

Myönnetty lupa lakkaa voimassa olemasta kahden vuoden kuluttua, ellei työtä ole sitä ennen alotettu.

2 §.

Tontinhaltijan tahi sen, joka häneltä on saanut tehtäväkseen laatia laskujohtojen ehdotuksen, pyynnöstä antaa rakennuskonttorin insinööriosasto (painetuille lomakkeille) kirjoitettuina:

a) tietoja katukanavaan liitettävän putken asemasta ja pohjakorkeudesta kaupungin nollatason yläpuolella sekä saman kanavan pohjan korkeudesta liittymäkohdassa samoin kuin sopivimman kiintopisteen korkeudesta ja asemasta;

b) tietoja katukanavan korkeimmasta merkitystä vedentokeamiskorkeudesta liittymäkohdassa tai, ellei tuollaisia merkintöjä ole olemassa, siitä suurimmasta tokeamiskorkeudesta, mikä saadaan toimittamalla laskelmat, joissa tarkoin otetaan huomioon kaikki tulokseen vaikuttavat seikat;

c) tietoja siitä, leikkaako tontilta lähtevä johto puhelin-, sähkövirta-, kaasu- y. m. johtoja; sekä

d) määräyksiä, joita on noudatettava johtoa rakennettaessa katuun tahi liitettäessä yleiseen johtoon laskevaan yksityiseen johtoon.

3 §.

1 §:ssä mainittua laskujohtoa älköön otettako käytäntöön, ennenkuin vesijohtolaitoksen määräämä katselmusmies on sen katsastanut ja hyväksynyt. Hyväksymisestä annetaan kirjallinen todistus. Johdon hyväksyminen ei anna takeita siitä, että laite on kaikilta kohdin rakennettu vahvistettujen määräysten mukaisesti, eikä myöskään siitä, että vesijohtolaitos vastaa työn lujuudesta.

Laskujohtoa katsastaakseen tai koettaakseen tulee virkamiehen, jonka vesijohtolaitos on määrännyt tuollaisia katsastuksia ja koetuksia toimitta-

maan, milloin tahansa päästä työmaalle, tontille tai rakennukseen, mihin laskujohto on tehty tahi on tekeillä.

4 §.

Laskujohto on tehtävä kaupungin rakennusjärjestyksen säännösten mukaisesti ja saman rakennusjärjestyksen 98 §:n mukaan sitä paitsi tarkoin vesijohtolaitoksen hyväksymäin määräysten mukaisesti. Työn teettämistavasta ja tarkastamisesta sekä mitä muutoin on noudatettava tuollaisen johdon rakennus- ja korjaustöissä säädetään määräyksissä, joiden tulee olla Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen hyväksymät.

Vesiklosettia laitettaessa on sitä paitsi noudatettava, että kaikki vesi tuollaisesta klosetista on johdettava rakennusjärjestyksessä mainittuun säiliöön eli seisotuskaivoon, joka on sijoitettava semmoiseen paikkaan, että sen voi tyhjentää välittömästi pihamaalle, tarvitsematta sitä varten kulkea kellarin, korridoorin tai muun semmoisen huoneen kautta. Semmoinen säiliö on rakennettava riittävän luja, vettä läpäisemättömästä aineesta sekä perustettava niin hyvin, että painuminen ja siitä johtuvat halkeamat ehkäistään. Siihen on sijoitettava tuuletuslaite ja se on rakennettava niin tilava, että kuutiosisällys vedenpinnasta lukien vastaa vähintään 50 litraa kutakin rakennuksessa asuvaa henkilöä kohti, minkä ohessa syvyyden, laskuputken pohjasta lukien, tulee olla vähintään 1.2 metriä. Laskuputki on laitettava niin, että yleistä laskujohtoa voidaan tuulettaa talon laskuverkon kautta. Suuaukkoihin on sijoitettava kaksinkertaiset, tiiviisti sulkeutuvat rautaluukut. Jos kaivoon johdetaan vettä ainoastaan vesikloseteista, voi kuutiosisällys olla 10 litraa kutakin klosetteja käyttävää henkilöä kohti.

Pohjaveden maanalaisia johtoja sekä päivävesikaivoista, teollisuuslaitoksista, yleisistä saunoista ynnä muista paljon vettä kuluttavista paikoista lähteviä laskujohtoja ei saa sijoittaa niin, että vesi kulkee seisotuskaivon kautta.

5 §.

Jos laskujohto havaitaan puutteelliseksi taikka terveydellisiä haittoja tuottavaksi, on kiinteistönomistaja velvollinen viipymättä ryhtymään toimiin johdon panettamiseksi siihen kuntoon, kuin tämän ohjesäännön 4 §:ssä lähemmin sanotaan.

6 §.

Jos laskujohto on rakennettu ennen tämän ohjesäännön voimaan astumista, ja jos poikkeamisia tässä säädetyistä määräyksistä todetaan, olkoon vesijohtolaitoksen vallassa sallia pysyttää johto toistaiseksi entisessä kunnossaan. Jos kuitenkin johtoon tehdään olennaisia muutoksia, on tätä ohjesääntöä noudatettava.

7 §.

Tässä ohjesäännössä tarkoitettuja töitä älköön suorittako muu henkilö tai liike kuin se, joka on kaupungin vesijohtolaitokselle näyttänyt omaavansa semmoisia töitä varten tarpeellisen tiedon ja taidon ja joka Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallitukselta on saanut oikeuden suorittaa semmoisia töitä. Hallituksella on oikeus näille urakoitsijoille antaa johtosääntö ja kieltää urakoitsijalta edellä mainittu oikeus, jos hänet johtosäännön rikkomisen johdosta tai muusta syystä havaitaan sopimattomaksi toimimaan urakoitsijana.

8 §.

Maistraatin asiana on ratkaista tämän ohjesäännön soveltamisesta johtuvat riidat ja saattaa sen rikkomiset syytteeseen, ja pysyvät tähän nähden myöskin kaupungin rakennusjärjestyksen säännökset voimassa.

9 §.

Tämä ohjesääntö astuu voimaan kesäkuun 1 päivänä 1920.»

Maistraatin ilmoituksen mukaan [1]) vahvisti maaherra mainitun ohjesäännön huhtikuun 22 p:nä.

Seisotuskaivoja koskevain rakennusjärjestyksen määräysten muuttaminen. Sittenkun kaupunginvaltuuston kaupungin viemäriolojen järjestämiskysymystä käsittelemään asettama [2]) komitea oli tehnyt ehdotuksen [3]) voimassa olevan rakennusjärjestyksen 123 §:ssä määrätyn velvollisuuden lakkauttamisesta teettää seisotuskaivoja taloihin, joissa on vesiklosetteja sekä esittämillään syillä esittänyt sen suuntaisiin toimenpiteisiin ryhdyttäväksi, että mainittu rakennusjärjestyksen pykälä muutettaisiin, hyväksyi [4]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan tekemän ehdotuksen useasti mainitun pykälän muuttamisesta näin kuuluvaksi:

»Vesiklosetteja, niin rakennettuja, että kaikki kiinteä lika niistä kokoontuu erityiseen säiliöön, saa kaikkialla kaupungissa tehdä asuinrakennuksiinkin. Kuitenkin saakoon Terveydenhoitolautakunta eri anomuksesta, kun haitatta näyttää voivan käydä päinsä, myöntää oikeuden muunkin laatuisen vesiklosetin laittamiseen, sillä ehdolla että siihen yksityiseen viemärijohtoon, johon vesiklosetti liitetään, tehdään tarkastuskaivo.»

Sen lisäksi antoi kaupunginvaltuusto, edellyttäen, että mainittu rakennusjärjestyksen muutos asianmukaisesti tulisi vahvistetuksi, terveydenhoitolautakunnan ja vesijohtolaitoksen toimeksi tehdä ehdotuksen tästä muutoksesta johtuviksi yksityisten viemärien sekä johtojen teettämisessä taloihin ja tonteille noudatettavaan ohjesääntöön.

Palojärjestyksen uudistaminen. Palojärjestyksen uudistamiseksi oli kaupunginvaltuusto vuonna 1917 asettanut [5]) komitean, joka helmikuun 2 p:nä 1920 päiväämänsä mietinnön ohella oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt ehdotuksen [6]) asiassa.

Sittenkun sekä palotoimikunta että johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asetettu valiokunta olivat saaneet antaa lausuntonsa ehdotuksesta [7]), hyväksyi [8]) kaupunginvaltuusto sen edellämainitun valiokunnan laatimassa muodossa.

Eläväinkuvain filmien säilyttämistä koskevat määräykset. Poliisimestari oli maaherralle huomauttanut, että eläväinkuvain teatterien konehuoneista oli filmien tulenarkuuteen nähden annettu erinäisiä määräyksiä, mutta että säilyttämisestä muualla ei ollut olemassa määräyksiä; kumminkin olivat eläväinkuvain teatterien omistajat usein panneet melko suuria filmimääriä varastoon kellareihin y. m. s. paikkoihin. Katselmustoimituksissa oli käynyt ilmi, että nämä säilytyspaikat olivat sangen epäluotettavia. Poliisimestari oli senvuoksi anonut seikkaperäisiä määräyksiä siitä, miten näiden säilytyspaikkain tuli olla sisustettuja, minkä viranomaisen oli ne tarkastettava y. m. s. Antamassaan lausunnossa oli palomestari huomauttanut,

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 15 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 53. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — [4]) Valt. pöytäk. 27. 10. 19 §. — [5]) Ks. 1917 vuod. kert. siv. 190 ja 191. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — [7]) Ks. Kunn. asetuskok. n:ot 2—3 vuodelta 1921. — [8]) Valt. pöytäk. 13. 10. 27 §.

että eläväinkuvain teatterissa käytetyt filmit yleensä olivat valmistetut selluloidista, joka ei ainoastaan ole helposti syttyvää ainetta, vaan sitäpaitsi palaessaan synnyttää myrkyllisiä kaasuja. Palomestari oli sentähden ehdottanut, että maaherra filmien säilytyksestä antaisi seuraavat määräykset:

»Eläväinkuvainteatterin konehuoneessa saa säilyttää ainoastaan kunkin päivän näytäntöihin tarvittavan filmimäärän.

Muita filmejä saatakoon säilyttää ainoastaan paloviranomaisten hyväksymässä paikassa. Semmoiseen säilytyshuoneeseen nähden noudatettakoon:

1) että se ja siihen johtava ovi ovat tulenkestävästä aineesta;
2) ettei siinä säilytetä muita tavaroita;
3) ettei se ole asuinhuoneeseen vievän eteisen eikä myöskään porraskäytävän välittömässä yhteydessä;
4) että filmit säilytetään metallilaatikoissa;
5) ettei avonaista tulta missään muodossa käytetä huoneessa;
6) että, jos valaistusta tarvitaan, ainoastaan sähkövaloa käytetään.»

Samalla oli palomestari ehdottanut, että näiden määräysten rikkomisesta olisi sama rangaistus kuin kokoussalien käyttämistä koskevain määräysten rikkomisesta.

Kaupunginvaltuusto, jolle asia oli lähetetty mahdollisia toimenpiteitä varten, yhtyi [1]) palomestarin ehdotukseen, kuitenkin sillä lisäyksellä, että muita kuin palomestarin ehdotuksen mukaan eläväinkuvainteatterien konehuoneessa säilytettäviä filmejä yleensä saisi säilyttää ainoastaan palomestarin hyväksymissä paikoissa ja että tämä määräys koskisi myöskin filmiasioitsijoita ja muita filmivaraston pitäjiä.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön toimilupakirjan muuttaminen. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tekemästä anomuksesta päätti [2]) kaupunginvaltuusto vapauttaa yhtiön sen toimilupakirjan [3]) 1 §:ssä mainitusta velvollisuudesta laajentaa raideverkkoa mikäli koski viisivuotiskautta 1914—19.

Sähkövoiman antoa koskeva välipuhe. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli valtuuttanut [4]) rahatoimikamarin laatimansa 4 välipuhe-ehdotuksen pohjalla tekemään Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön kanssa sopimuksen sähkövoiman antamisesta, oli rahatoimikamari ilmoittanut [5]), että valtuuston edellä mainitun päätöksen mukainen välipuhe oli tehty kamarin ja yhtiön kesken.

Sittemmin teki rahatoimikamari esityksen uuden laajempaa yhteistoimintaa kaupungin ja voimayhtiön kesken tarkoittavan välikirjan aikaansaamisesta, minkä johdosta kaupunginvaltuusto päätti [6]) valtuuttaa kamarin Etelä-Suomen voima-osakeyhtiön kanssa tekemään sopimuksen molemminpuolisesta sähkövoiman annosta alempana olevan välikirja-ehdotuksen mukaisesti, edellyttäen sen olevan voimayhtiöön nähden valinnanvaraisena vuoden valtuuston päätöksen tekemisestä lukien.

»Välikirja.

Helsingin kaupungin ynnä sen sähkölaitoksen, tässä alempana sanotut kaupungiksi ja sähkölaitokseksi, ja Sydfinska Kraftaktiebolaget — Etelä suomen Voima osakeyhtiön, tässä alempana sanottu voimayhtiöksi, kesken sähkövoiman antamisesta.

---

[1]) Valt. pöytäk. 1. 6. 4 §. — [2]) S:n 10. 11. 32 §. — [3]) Ks. 1907 vuod. kert. siv. 552. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 174. — [5]) Valt. pöytäk. 31. 3. 24 §. — [6]) S:n 27. 10. 22 §.

1 §. Voimayhtiö sitoutuu, edempänä 10 §:ssä edellytetyin keskeytyksin tai rajoituksin, sähkölaitokselle antamaan sähkövoimaa vähintään kymmenen miljoonaa (10,000,000) kwt vuodessa tai, jos sähkölaitoksen koko voimanmenekki samaan aikaan on kahtakymmentä miljoonaa (20,000,000) kwt vähempi, vähintään puolet todellisesta menekistä. Tässä kohden on voimayhtiön mikäli mahdollista noudatettava käyttöteknillisistä ja muista sentapaisista seikoista johtuvia sähkölaitoksen toivomuksia.

2 §. Sähkölaitos sitoutuu pääasiassa ottamaan kaiken kuluttamansa ja jakelemansa sähkövoiman voimayhtiöltä, sikäli kuin tämä antaa semmoista voimaa sähkölaitoksen käytettäväksi. Niinikään sitoutuu sähkölaitos, sikäli kuin sen käyttökunnossa olevat koneet ja vallitsevat kuormitusolot sekä muut seikat sallivat, voimayhtiön pyynnöstä sille antamaan sähkövoimaa enintään neljännekseen voimalaitoksen kunakin vuonna sähkölaitokselle antaman voiman määrästä, kuitenkin niin, ettei sähkölaitos voiman puuttuessa taikka muun esteen kohdatessa missään tapauksessa ole velvollinen vähentämään sovittua ensivoiman antoa kuluttajilleen tyydyttääkseen voimayhtiön tarvetta, ja tulee voimayhtiön mikäli mahdollista hyvissä ajoin edeltäpäin sähkölaitokselle ilmoittaa voimanottoaikeestaan. Tämä sähkölaitoksen voimanantovelvollisuus ei kuitenkaan, paitsi käyttöhäiriön sattuessa tai tarpeellisia töitä teetettäessä voimayhtiön voimansiirtolaitoksissa, ole sähkölaitoksen suurimman kuormituksen vallitessa tammi-, helmi-, maalis-, loka-, marras- ja joulukuulla käsittävä tuhatta (1,000) kwt suurempaa tehomäärää, ellei tästä erittäin sovita tai yhteisiin toimenpiteisiin ryhdytä sähkölaitoksen virranantokyvyn parantamiseksi.

3 §. Voimananto on, ellei 10 §:ssä mainittua laatua oleva este aiheuta lykkäystä, alkava tammikuun 1 päivänä 1923 ja jatkuva tämän välikirjan koko voimassaoloajan. Jos kuitenkin tämän välikirjan määräysten mukaan luettu voimayhtiön antaman voiman hinta alenee viittätoista (15) penniä vähemmäksi kwt:lta, olkoon voimayhtiö oikeutettu kolmen kuukauden kuluttua kirjallisesti tehdystä irtisanomisesta lakkauttamaan virranannon, ellei kaupunki takaa voimayhtiölle edellä mainittua hintaa.

4 §. Voima annetaan sähkölaitoksen Sörnäsissä olevaan höyryvoimakeskukseen noin 5,300 voltin jännitteisenä kiertovirtana ja säännöllisesti 50 jaksoin sekunnissa. Tähän nähden on molemmin puolin ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin täysin tyydyttävän rinnakkaiskäytön aikaansaamiseksi, erikoisesti huomioon ottamalla, etteivät sähkölaitoksen virranjännitys ja muut käyttöolot joudu alttiiksi häiriöille. Toiselta puolen olkoon sähkölaitos velvollinen, sikäli kuin mainittavia haittoja tuottamatta voi käydä päinsä, voimayhtiön pyynnöstä tarjona olevin sopivin keinoin toimimaan niin, että voimayhtiölle saadaan mahdollisimman suotuisa vaiheensiirto, edellyttäen voimayhtiön sähkölaitokselle korvaavan kustannukset, joita täten ehkä syntyy lisääntyneistä konehäviöistä tai muusta.

5 §. Voimayhtiö hankkii ja kustantaa kaikki voiman johtamiseksi höyrykeskuksen generaattorikiskoihin asti tarpeelliset johdot, kojeet y. m. sekä tarkoituksenmukaisen puhelinyhteyden vesivoimalähteiden kanssa, ja ovat puheenalaiset laitteet olevat ensiluokkaisia laadultaan sekä pidettävät hyvässä kunnossa ja niin järjestetyt, etteivät ne enempää kuin mitä voi pitää säännöllisenä tuota sähkölaitoksen laitteille haittaa lyhytsulkujen tai liikajännitysten johdosta.

Sähkölaitos on velvollinen tontiltaan ja rakennuksistaan luovuttamaan voimayhtiön virranantotarkoituksiin tarpeellisen vähimmän tilan, mikä

sanottavaa haittaa tuottamatta on käytettävissä. Sen ohessa tulee sähkölaitoksen korvauksetta pitää silmällä alueelleen sijoitettua voimayhtiön laitoksen osaa.

Kaupunki oikeuttaa, mikäli sen vallassa on, voimayhtiön kaupunkiin yhdistetylle alueelle asettamaan ja sitä pitkin johtamaan virranantotarkoituksiaan varten tarpeelliset kojeet ja johdot, pysyen tämä oikeus voimassa tämän välikirjan voimassaoloajan.

Muilla kaupungin välittömästi tai välillisesti omistamilla maa-alueilla myöntää kaupunki voimayhtiölle samanlaisen oikeuden, ollen viimeksi mainittu oikeus voimassa viisikolmatta (25) vuotta tämän välikirjan allekirjoittamispäivästä lukien. Jos kuitenkin mainitun 25-vuotiskauden kuluessa jokin näiden alueiden osa yhdistetään kaupunkiin, olkoon siten yhdistettyyn osaan nähden noudatettavana lähinnä edellisessä kohdassa mainittu voimassaoloaika.

Voimayhtiö on velvollinen kaikkien niiden laitosten rakentamisessa, jotka sijaitsevat sekä kaupunkiin yhdistetyllä alueella että sen ulkopuolella kaupungin välittömästi tai välillisesti omistamilla mailla tai vesialueilla noudattamaan kaupungin viranomaisten antamia tarkempia määräyksiä, minkä ohessa voimayhtiön tulee kohtuuden mukaan korvata kaikki sen töistä ehkä johtuvat välittömät vahingot. Jos kaupungin kehitys sitä vaatii, olkoon voimayhtiö velvollinen vuoden (1) kuluttua kirjallisen kehoituksen saamisesta ryhtymään semmoisiin laitostensa sijoituksen muutoksiin, joita voidaan pitää kohtuullisina ja kulloinkin olojen vaatimina.

Edellä mainitut myönnytykset eivät kuitenkaan oikeuta voimayhtiötä kaupunkiin yhdistetyllä alueella eikä sen ulkopuolisella kaupungin omistamalla maalla antamaan virtaa muille kuin kaupungin sähkölaitokselle, ellei se ole kussakin eri tapauksessa hankkinut siihen kaupungin suostumusta.

Jos voimayhtiö kuitenkin semmoista myönnytystä hankkimatta aloittaa tuollaisen virranannon ja sitä jatkaa kirjallisesta muistutuksesta huolimatta, olkoon kaupunki oikeutettu voimayhtiön kustannuksella heti poistamaan puheenalaiseen virranantoon käytetyt kojeet ja johdot ja voimayhtiö velvollinen sähkölaitokselle suorittamaan siten antamistaan virtamääristä kantamansa hinnan.

Jos kaupunki tämän välikirjan allekirjoittamisen jälkeen ostaa maa-alueita, joille voimayhtiö sitä ennen on antanut sähkövoimaa, on voimayhtiöllä tämän välikirjan voimassaoloaikana oikeus jatkaa tätä voimanantoa, sikäli kuin se riippuu kauppasopimuksen tekemisen aikaan olemassa olevasta virranantosopimuksesta.

6 §. Tämän välikirjan mukaisesti sähkölaitokselle annetusta voimayhtiön voimasta suorittaa sähkölaitos kultakin kilowattitunnilta hinnan, joka on kaksikymmentä (20) prosenttia alempi sähkölaitoksen keskimääräistä polttoainekustannusta, laskettuna mainitulta voimayksiköltä, hyödyllisesti synnytettynä sähkölaitoksen Sörnäsin höyrykeskuksessa, kunnes tämän hinta kohoaa 50 penniin, mutta sen jälkeen kohoavin hinnanalennuksin noudattaen kaavaa

$$y = 50 + 0.6\ (x - 62.5)$$

jossa y merkitsee sähkölaitoksen voimayhtiölle maksamaa hintaa penneissä kwt:lta ja x sähkölaitoksen polttoainekustannuksia penneissä kwt:lta.

Puheenalainen polttoaineiden keskikustannus on voimayhtiön tarkastuksen alaisena laskettava sähkölaitoksen kunkin vuoden käyttötilaston ja

polttoainekirjanpidon pohjalla, ollen siinä kuitenkin luvusta erotettava ne polttoainemäärät, joiden hankinnasta sähkölaitos ehkä on tehnyt sopimuksen ennen vuotta 1915. Niinikään edellytetään sähkölaitoksen polttoaineistaan maksaman hinnan suhtautuvan yleiseen käypähintaan likimain samoin kuin tähänkin asti.

Jos kuitenkin polttoainekulutus jonakin vuonna olisi niin pieni, ettei siitä voi saada varmaa pohjaa hinnan laskemiselle, taikka jos se laskettuna kutakin hyödyllisesti synnytettyä kilowattituntia kohti sähkölaitoksen höyrykeskuksessa rinnakkaiskäytön aikaansaamissa oloissa jonakin vuonna osoittautuisi tuntuvasti suuremmaksi sen aikuista vastaavaa kulutusta, jolloin vesivoimaa ei vielä annettu sähkölaitokselle, on edellä mainituilla perusteilla laskettua polttoainekustannusten keskiarvoa kohtuuden mukaan oikaistava sitä edellä kerrotulla tavalla käytettäessä ohjeena voimayhtiön antaman virran hinnan määräämisessä.

Polttoainekulutuksesta on kuitenkin aina luettava pois se polttoainemäärä, mikä kuluu höyrykattilain lämmittämiseen kylmästä tilasta ja niiden lämmön pysyttämiseen sinä aikana, jona ne eivät ole käyttötoimessa.

Sähkölaitoksen voimayhtiölle antamasta voimasta on voimayhtiön kwt:lta maksettava keskimäärin kahta vertaa kalliimpi hinta, kuin minkä sähkölaitos kunakin vuonna voimayhtiölle keskimäärin maksaa samasta yksiköstä.

7 §. Kulutusta ja sen veloitusta määrättäessä on noudatettava seuraavia määräyksiä ja ohjeita:

a) asianomaiset hankkijat asettavat sovitulle paikalle sopivia koneita annetun voiman mittaamiseksi. Asianomaisella kuluttajalla on oikeus asianomaisen hankkijan silmälläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari;

b) maksu määrätään yleensä asianomaisen hankkijan mittarin osoituksen mukaan; jos hankkijan ja kuluttajan mittarit näyttävät erotusta enemmän kuin 5 %, tarkastetaan mittarit ja veloitus toimitetaan siten määrättyjen tehon ja voimankulutuksen todellisten arvojen mukaan;

c) asianomainen hankkija on oikeutettu antamaan laskun kulutetusta voimasta y. m. kunkin kuukauden lopussa, ja tulee kuluttajan suorittaa laskun määrä kuukauden kuluessa laskun asettamisesta. Tällöin on, ellei muusta sovita, alustavasti luettava kilowattitunnin hinnaksi, täysin pennein,sellaista yksikköä lähinnä edellisenä kalenterivuonna vastannut keskihinta. Kalenterivuoden päättyessä, sittenkuin kaikki kustannusten lopullista määräämistä varten tarpeelliset seikat tunnetaan, järjestetään maksu kunkin vuoden todellisten olojen mukaisesti.

8 §. Jos tämän välikirjan voimassaoloaikana vero muodossa taikka toisessa pannaan maksettavaksi sähkövoiman synnytyksestä, siirrosta tai toimituksesta, on voimayhtiöllä oikeus vastaavassa määrässä korottaa 6 §:n mukaan määrättyä annetun voiman hintaa.

9 §. Tämä välikirja on voimassa sen allekirjoituspäivästä lukien kaksi vuotta sen jälkeen, kuin se on jommaltakummalta puolen kirjallisesti irtisanottu. Semmoista irtisanomista ei kuitenkaan saa tehdä ennen tammikuun 1 päivää 1930.

Tässä välikirjassa tarkoitetun virranannon aloittamisella tehdään mitättömäksi asianosaisten kesken helmikuun 10 päivästä 1920 lähtien voimassa oleva virranantovälikirja.

10 §. Jos voimayhtiö lakon, työkiellon, tapaturman, myöhästyneen tarveaineiden toimituksen taikka muun näihin verrattavan asianhaaran johdosta, jota voimayhtiö ei ole aikaansaanut eikä kohtuullisella kaukonäköisyydellä tai

kohtuullisin keinoin voinut estää, taikka ylivoimaisen esteen johdosta, jonka myös on katsottava käsittävän jääesteet ja toteensaatavasti luonnottomat vedenkorkeusolot, olisi estynyt aloittamasta virranantoa 3 §:ssä määrättynä aikana taikka sitä jatkamasta sillä tavoin kuin 1 §:ssä edellytetään, lakkaa voimayhtiön sitoumus vastaavassa määrässä olemasta voimassa esteestä johtuneena aikana.

11 §. Jos sopimuskumppanien kesken syntyy riitaa tämän välikirjan johdosta tai erimielisyyttä sen sisällyksestä tai tulkinnasta, taikka jos ilmenee kysymyksiä tahi seikkoja, joita ei ole otettu huomioon tai edellytetty tätä välikirjaa laadittaessa ja jotka jommankumman sopimuskumppanin mielestä ovat niin olennaista ja syvälle käypää laatua, että ne ilmeisesti vaativat tätä välikirjaa muuttamaan, niin on asia kokonaisuudessaan jätettävä ratkaistavaksi viisimiehiselle sovintolautakunnalle, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee kaksi jäävitöntä sähköteknikkoa jäseniksi ja nämä yhteisesti valitsevat puheenjohtajan, jonka tulee olla liikeasioihin perehtynyt lakimies. Jos jompikumpi sopimuskumppani laiminlyö neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehoituksen, valita jäsenet, tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, valitsee nämä Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto tai, jos se on lakannut, lähinnä vastaava laitos.

Puheenjohtaja kutsuu sovintolautakunnan koolle viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa vaalin toimittamisesta ja kutsuu asianosaiset kokoukseen; näiden pois jääminen ei kuitenkaan estä toimituksen jatkumista. Jos välimies ei, vaikka on toteensaatavasti kutsuttu, tule saapuville, taikka jos hän kieltäytyy ottamasta osaa keskusteluihin ja päätöksiin, on läsnä olevilla välimiehillä oikeus valita toinen saapumatta jääneen tai niskoittelevan sijaan. Välimiesten tulee antaa lausuntonsa mahdollisimman pian, ja on se kumpaistakin asianosaista lopullisesti velvoittava. Erimielisyyden ilmaantuessa on voimassa se mielipide, jota useimmat välimiehet kannattavat.

Välimiesten asia on myös tutkia ja ratkaista, onko sovintolautakunnan kustannukset kumpaisenkin vai jommankumman asianosaisen suoritettava.

12 §. Edellä olevaan välikirjaan, jota kumpikin sopimuskumppani on saanut samansanaisen kappaleen, ilmoitamme tyytyvämme.»

Sähkövoiman antaminen Drumsöhön. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti [1]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa sähkölaitoksen kauppaneuvos J. Tallbergin kanssa tekemään alempana olevan välikirjan mukaisen sähkövirran hankintasopimuksen:

»Virranhankintakirja.

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen, tässä alempana sanottu sähkölaitokseksi, hankkijana, ja kauppaneuvos Julius Tallbergin, tässä alempana sanottu kuluttajaksi, kesken sähkövoiman antamisesta.

1 §. Sähkölaitos sitoutuu antamaan ja kuluttaja ottamaan kaiken sähkövoiman enintään 100 kilowatin tehoon asti, minkä kuluttaja käyttää voimaan, valaistukseen ja muihin tarkoituksiin ja mikä jaellaan kuluttajalle kuuluvalla alueella Drumsössä.

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 26 §.

2 §. Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, ollen nimellinen jännitys 3 × 5,000 volttia 50 jaksoin, ja mitataan virta sähkölaitoksen korkeajännitejohdon päätekohdassa Merholmassa.

Sähkölaitos sitoutuu säännöllisesti antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytyksen aikaansaamasta vahingosta, jos tämä keskeytys on johtunut laitteen jonkin osan tarpeellisesta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työnseisauksesta tai muusta ylivoimaisesta esteestä.

3 §. Sähkölaitos laittaa ja kustantaa tarpeellisen korkeajännitteis-ilmajohdon Kirkkomaankadulla ennestään olevasta korkeajännitteiskaapelistaan Lapinniemen halki Merholmaan sekä mainitulla saarella olevaan liitoskohtaan liitoshuoneen tarpeellisine koneineen, jota vastoin kuluttaja sähkölaitoksen valvonnan alaisena hankkii, kustantaa ja voimassa pitää tarpeellisen korkeajännitteis-merikaapelin Merholmassa olevasta liitoskohdasta Drumsöhön sekä muut viimeksi mainitulla saarella tarpeelliset johdot ja sähkölaitteet.

4 §. Sähkölaitos hankkii, panee paikalleen ja pitää voimassa maksutta korkeajännitteiskaapelin lähtökohdassa Merholmassa tarpeellisen sähkömittarin. Kuluttajalla on valta omalla kustannuksellaan sähkölaitoksen silmälläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari.

Maksu määrätään yleensä sähkölaitoksen mittarin osoituksen mukaan. Jos kuluttajan ja sähkölaitoksen mittarit näyttävät erotusta enemmän kuin — 5 %, tarkistetaan mittarit ja maksu pannaan siten määrättyjen tehon ja kulutuksen todellisten arvojen mukaan. Se, jonka mittari näyttää väärin, maksaa ratkistuskustannukset.

5 §. Kulutetusta sähkövoimasta maksaa kuluttaja kuukausittain sähkölaitoksen antaman laskun mukaan hinnan, joka määrätään sähkölaitoksen puheenalaisena kuukautena polttoaineistaan maksaman keskihinnan mukaan seuraavasti:

Halkojen keskihinnan ollessa keskimäärin Smk 8: 50 syleltä (4 m³) ja hiilien keskihinnan Smk 25: — tonnilta suorittaa kuluja 25 penniä kilowattitunnilta. Jokaiselta 3: 50 markalta tai sen osalta, millä halkojen, ja jokaiselta 5 markalta tai sen osalta, millä hiilien hinta ylittää edellä mainitun hinnan, kohoaa hinta 1 pennillä kilowattitunnilta.

Tämän virranhinnan lisäksi suorittaa kuluttaja pohjamaksuna 10 % sähkölaitoksen johto- ja liittämiskustannuksista, kuitenkin siten, että vuosikulutuksen ollessa yli 30,000 kwt:n puolet ja kulutuksen ollessa yli 50,000 kwt:n koko pohjamaksu poistuu. Tähän vuosikulutukseen luetaan kaikki sekin virta, jonka puheenalaiseen johtoon vastedes ehkä liitettävät kuluttajat käyttävät.

6 §. Kuluttaja sitoutuu, siinä tapauksessa että sähkölaitos sitä vaatii, edeltäpäin Sörnäsissä olevalle sähkölaitoksen voima-asemalle toimittamaan kuluttajan voimankulutusta vastaavan halkomäärän, lukien 1 sylen (4 m³) koivuhalkoja 450 kilowattituntia tai 1 sylen havupuu- tai sekahalkoja 400 kilowattituntia kohti.

Siten toimitetuista haloista maksaa sähkölaitos saman tariffin mukaan, jota Helsingin kaupungin halkokonttori samaan aikaan noudattaa myydessään halkoja kaupungin teknillisille laitoksille.

7 §. Kuluttaja sitoutuu olemaan itse tai jakelijainsa välityksellä vähittäin myymättä sähkövoimaa huokeammasta hinnasta, kuin minkä sähkölaitos kulloinkin veloittaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

8 §. Kuluttaja sitoutuu valvomaan, että voiman jakeluun käytettävä

johtoverkko ynnä muuntaja-asemat ja kojeet laitetaan voimassa olevain määräysten ja sähkölaitoksen antamain ohjeiden mukaan, jotta haitallinen vastavaikutus sähkölaitoksen johtoihin ja voimalaitokseen mikäli mahdollista vältetään. Niinikään sitoutuu kuluttaja johtotöitä teetettäessä ja moottoreja johtoverkkoon yhdistettäessä alueellaan noudattamaan kulloinkin voimassa olevia sähkölaitoksen antamia turvallisuusmääräyksiä ja ohjeita.

9 §. Sähkölaitoksella on oikeus lunastaa kuluttajan korkeajännitteisjohto ja muut sähkölaitteet tai niiden osia, siinä tapauksessa, että sähkölaitos katsoo voivansa niitä käyttää vastedes ehkä antaessaan virtaa Drumsön ulkopuolella sijaitseville alueille taikka siinä tapauksessa että kuluttajalle kuuluvaa aluetta välikirjan voimassaoloaikana yhdistetään Helsingin kaupunkiin. Lunastushintaa määrättäessä on pohjaksi pantava lunastusaikana käyvät yleiset yksikköhinnat ja erimielisyyden sattuessa on arviointi 12 §:n mukaan asetetun sovintolautakunnan toimitettava.

10 §. Jos lääkintöhallitus katsoo Lapinlahden keskuslaitoksen täytyvän lisätä hoitajistoaan yhdellä hoitajalla, sen johdosta että laitoksen alueen halki kulkeva korkeajännitteisjohto lisää vartioimistyötä, kustantaa kuluttuja tämän hoitajan.

11 §. Tämä välikirja on voimassa 1922 vuoden loppuun sekä edelleen, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole sitä irtisanonut viimeistään 1921 vuoden kuluessa, kolmivuotiskausin, kunnes jompikumpi sopimuskumppani sen irtisanoo vähintään vuotta ennen sopimuskauden päättymistä.

Jos kaupungin asukasten oma sähkövoiman tarve jonakin sovittuna hankintakautena nousee niin suureksi, että virran antaminen kuluttajalle käy sähkölaitokselle ylivoimaiseksi, on tämä luettava ylivoimaiseksi esteeksi, ja on sähkölaitoksella siinä tapauksessa oikeus kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta keskeyttää virrananto.

Sitä paitsi varaa sähkölaitos itselleen oikeuden tarpeen mukaan rajoittaa kuluttajan virrankulutusta sähkölaitoksen huippukuormituksen vallitessa.

12 §. Jos tämän välikirjan tulkinnasta syntyy erimielisyyttä taikka jos esiintyy kysymyksiä tai seikkoja, joita ei ole otettu huomioon tai voitu edellyttää tätä välikirjaa laadittaessa ja jotka vaativat tätä välikirjaa muuttamaan, ratkaisee riidat molempia asianosaisia velvoittavalla voimalla Helsingin sovintolautakunta kauppaa, teollisuutta ja merenkulkua varten.

Sovintolautakunnan on niinikään ratkaistava, onko lautakunnan kustannukset jaettava tasan asianosaisten kesken vai pantava jommankumman yksinään maksettavaksi.»

Kansakouluille ja kasvatuslaitoksille tulevaa valtioapua koskevat anomukset. Kaupunginvaltuusto valtuutti [2]) rahatoimikamarin asianomaisilta viranomaisilta anomaan valtioapua kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Kaupungin kirjanpitokieli. Kun kaupungin kirjanpidossa edelleen käytettiin ruotsin kieltä, vaikka kaupungin väestön, samoinkuin kaupunginvaltuustonkin enemmistö oli suomea puhuva, esittivät [1]) vtt Salovaara ja Ampuja valtuuston kansliaan antamassaan kirjelmässä kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupungin kirjanpitokieli olisi 1920 vuoden alusta oleva suomi. Kaupunginvaltuusto päätti [3]), että rahatoimikonttorin kirjanpitokieleen nähden 1921 vuoden alusta lähtien oli sovellettava seuraavia määräyksiä:

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 15 §. — [2]) S:n 27. 1. 37 §. — [3]) S:n 5.5. 35 §.

kaikkien rahatoimikonttorin käyttämäin tai yleisön saatavana pitämäin painotuotteiden tulee olla kaksikieliset;

rahatoimikonttorin kirjanpito toimitetaan sillä kielellä, jota on käytetty tilitodisteessa;

rahatoimikonttorin omasta alotteesta syntyneet tilierät merkitään suomeksi; sekä

nykyään käytännössä olevat tilikirjat sekä asia- ja veloitusluettelot saa käyttää loppuun eli sen ajan, minkä ne on tarkoitettu kestämään.

Tililaitosuudistuksen voimaanpano. Sittenkun rahatoimikamari oli antanut vaaditun [1]) lausunnon ehdotuksesta, joka koski kunnallisten johto- ja lautakuntain sekä laitosten ryhmittämistä niiden tilivelvollisuuteen nähden, päätti [2]) kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavan ryhmityksen:

1. Rahatoimikamarille tilivelvolliset johtokunnat y. m.

a) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa ja joiden käytettävänä tulee olla ennakkovaroja: kansakoulujohtokunnat, sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto, msiikkilautakunta ja kaupungin kiinteistöjen isännöitsijät.

b) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa, mutta jotka eivät tarvitse ennakkovaroja: ulosottolaitos, liikennekonttori, satamakonttori, terveydellisten tutkimusten laboratoori, lihantarkastusasema, alempain käsityöläiskoulujen johtokunta, valmistava poika-ammattikoulun johtokunta, kaupunginkirjaston hallitus, työväenopiston molempien osastojen johtokunnat ja museolautakunta.

c) Johtokunnat y. m., jotka eivät toimita varojen kannantaa, mutta joiden käytettävänä tulee olla ennakkovaroja: palotoimikunta ja poliisilaitos.

d) Johtokunnat y. m., jotka eivät toimita varojen kannantaa eivätkä tarvitse ennakkovaroja: maistraatti, raastuvanoikeus, kaupunginvaltuuston kanslia, tilastokonttori, revisionilaitos kokonaisuudessaan, terveydenhoitolautakunta, asuntotarkastuskonttori, poliklinikat, terveydenhoitotoimisto veneristen tautien vastustamiseksi, kansanlastentarhain johtokunta, rakennustarkastuskonttori, verotusvalmistelukunta, holhouslautakunta, majoituslautakunta, sosialilautakunta (lukuunottamatta sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoa), kunnan työnvälitystoimiston johtokunta, oikeusapulautakunta, huoneenvuokralautakunnat, palkkalautakunta ja urheilulautakunta.

2. Vaivaishoidon kassavirastolle tilivelvolliset johtokunnat y. m.

a) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa, ja joiden käytettävänä tulee olla ennakkovaroja: kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset sekä kasvatuslautakunta ja sen alaiset laitokset.

3. Sairaalain tilivirastolle tilivelvolliset johtokunnat y. m.

a) Johtokunnat y. m., jotka toimittavat varojen kannantaa ja joiden käytettävänä tulee olla ennakkovaroja: sairaalain erikoisjohtokunnat.

Sähkölaitoksen, kaasulaitoksen ja vesijohtolaitoksen kassavirastoihin sekä rakennuskonttorin tilivirastoon nähden vahvistettiin ilman muuta selväksi, että niiden toiminnan tulee kohdistua yksinomaan niihin suuriin kunnallisiin laitoksiin tai hallituksiin, joiden alaisia ne ovat.

---

[1]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 149. — [2]) Valt. pöytäk. 27. 1. 40 §.

Samassa tilaisuudessa päätti kaupunginvaltuusto, että kaupungin kassa- ja tililaitoksen 9 § on oleva seuraava:

»Kaupungin kassa- ja tilivirastot ovat:

Rahatoimikonttori, joka on kaupungin keskuskassa ja keskustilivirasto; vaivaishoidon kassavirasto, joka sen ohessa on kasvatuslautakunnan ja sen alaisten laitosten kassa- ja tilivirasto; sähkölaitoksen kassavirasto, kaasulaitoksen kassavirasto ja vesijohtolaitoksen kassavirasto.

Näistä on rahatoimikamarin alainen: rahatoimikonttori; vaivaishoitohallituksen alainen: vaivaishoidon kassavirasto; sekä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen alaiset: sähkö-, kaasu- ja vesijohtolaitoksen kassavirastot.»

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain muutettu ohjesääntö. Kaupunginvaltuusto päätti[1]), että kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosäännön 6 §:n 2 kohta oli muutettava näin kuuluvaksi:

Inventtaaja saa virkamatkoista laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan lipusta rautatiellä tai ensimmäisen luokan laivalipusta sekä päivärahaa kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Raittiuslautakunnan johtosääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto erinäisten raittiusyhdistysten y. m. järjestöjen esityksestä oli päättänyt[2]) määrätä muutamia henkilöjä valvomaan n. k. kieltolain noudattamista sekä antanut valmisteluvaliokuntansa toimeksi laatia ehdotuksen näiden valvojain johtosäännöksi, oli valiokunta valtuustolle esittänyt ehdotuksen asiassa. Johtosääntö, jonka valtuusto hyväksyi[3]) ja joka oli alistettava läänin maaherran harkittavaksi ja vahvistettavaksi, oli näin kuuluva:

»Helsingin kaupungin raittiuslautakunnan johtosääntö.

1 §. Helsingin kaupungin raittiuslautakunnan tehtävänä on toimia raittiuden edistämiseksi sekä varsinkin nuorisoon kohdistuvalla valistustyöllä juoppouden vastustamiseksi kaupungin alueella. Samalla on lautakunnan toimena poliisiviranomaisten ohella valvoa alkoholipitoisten aineiden valmistusta, maahantuontia, myyntiä, kuljetusta ja varastossa pitoa koskevien lakien ja asetusten noudattamista.

2 §. Raittiuslautakunnan muodostaa viisi valtuuston vuosittain suhteellisilla vaaleilla valitsemaa jäsentä. Lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan ja ottaa avukseen sihteerin.

3 §. Raittiuslautakunnan jäsenen tulee olla raittiuden harrastajaksi tunnettu ja tähän tehtävään sovelias, yleistä luottamusta nauttiva kunnan jäsen. Vastoin tahtoansa älköön ketään tähän toimeen valittako.

4 §. Jos raittiuslautakunnan toimintaa varten erityisen toimiston perustaminen osoittautuu tarpeelliseksi, on raittiuslautakunnan tehtävä siitä esitys valtuustolle.

Tarpeen mukaan voi raittiuslautakunta tehdä valtuustolle esityksen erityisten toimeensa sopivien henkilöiden asettamisesta raittiudenvalvojina suorittamaan asiaan kuuluvia käytännöllisiä tehtäviä. Nämä raittiudenvalvojat toimivat raittiuslautakunnan johdon ja valvonnan alaisina.

5 §. Raittiuslautakunnan jäsenille ja 4 §:ssä mainituille raittiudenvalvojille annetaan toimivaltuudeksi ote valtuuston pöytäkirjasta sekä erityinen

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 16 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 185. — [3]) Valt. pöytäk. 31. 8. 36 §.

raittiuslautakunnan ehdottama ja valtuuston hyväksymä merkki, jonka he tarvittaessa voivat näyttää.

6 §. Raittiuslautakuntaan valittujen sekä sen alaisten raittiudenvalvojain nimet, ammatit ja osoitteet on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava sosialiministeriölle ja poliisiviranomaisille. Uuden raittiuslautakunnan astuttua toimeensa on sen jäsenten sekä raittiuslautakunnan tahi sen toimiston osoite saatettava yleisön tietoon sillä tavalla, kuin kunnallisten ilmoitusten tiedoksi antamisesta on voimassa.

7 §. Raittiudenvalvojan tulee ilmoitta tietoonsa tulleet rikkomukset 1 §:ssä mainittuja lakeja ja asetuksia vastaan vaittiuslautakunnalle sekä milloin asianhaarat niin vaativat, myöskin lähimmälle poliisiviranomaiselle.

8 §. Raittiuslautakunnan tulee, olosuhteiden mukaan, joko itse ryhtyä tahi viranomaisille esittää ryhdyttäväksi tarpeellisiin toimenpiteisiin raittiuden edistämiseksi sekä 1 §:ssä mainittujen lakien ja asetusten noudattamisen valvomiseksi.

9 §. Raittiuslautakunta kokoontuu itse määräämällään ajalla ja paikassa sekä tarpeen tullen puheenjohtajan kutsusta. Kokoonkutsumistavasta päättää lautakunta. Lautakunta on päätösvaltainen, kun vähintäin kolme jäsentä on saapuvilla. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan voittaa se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

10 §. Vuosittain ennen huhtikuun 1 päivää on raittiuslautakunnan annettava valtuustolle kertomus toiminnastaan edellisenä vuotena.

11 §. Kun poliisiviranomainen on 7 §:ssä mainitun ilmoituksen johdosta toimittanut tutkimuksen, on raittiuslautakunnalla oikeus saada ote tutkimuksessa pidetystä pöytäkirjasta.

12 §. Poliisiviranomaisille ilmoitettuaan sekä poliisimiehen läsnäollessa on raittiuslautakunnalla ja raittiudenvalvojilla sellainen kotietsintä- ja takavarikoimisoikeus, kuin alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossa pidosta 29 p:nä toukok. 1917 annetun asetuksen 19 §:n 2 mom:ssa ja 20 §:ssä sanotaan, kuitenkin tarkasti ottaen huomioon, mitä mainitun asetuksen 19 §:n 3 mom:ssa kotietsinnänpitämisestä säädetään.

13 §. Neljännessä §:ssä mainitun toimiston virkailijat sekä raittiudenvalvojat ottaa ja erottaa raittiuslautakunta.

14 §. Raittiuslautakunnan jäsenten palkkion määrää valtuusto. Raittiuslautakunnan kaikki menot suoritetaan kaupungin varoista, ja tulee lautakunnan ennen lokakuun 1 päivää rahatoimikamarille antaa tulo- ja menoarvioehdotuksensa seuraavaa vuotta varten.

15 §. Raittiuslautakunnan johtosääntö on, sittenkuin se on saanut asianmukaisen vahvistuksen, saatettava yleisön tietoon sillä tavalla, kuin kunnallisten ilmoitusten tiedoksi saattamisesta on voimassa.»

Lokakuun 16 p:nä vahvisti[1]) maaherra tämän ohjesäännön noudatettavaksi.

Rokottamisvelvollisuuden täyttämisen valvominen. Terveydenhoitolautakunta oli kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, että 1920 vuoden alusta alkaen sen tehtävänä oli ollut henkilökuntansa kautta valvoa, että rokottamattomain pientenlasten vanhemmat rokotuttivat lapsensa, mutta etteivät lautakunnan työvoimat pitemmäksi ajaksi tulisi riittämään mainittuun valvon-

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 6. §.

taan. Puheenalaisesta valvonnasta oli joitakin vuosia huolehtinut kaksi poliisilaitoksen konstaapelia, joita laitos kuitenkin tästä lähtien kieltäytyi asettamasta terveydenhoitoviranomaisten käytettäväksi, koska puheenalaisen tehtävän ei katsottu kuuluvan poliisiviranomaisille. Koska kuitenkin tammikuun 15 p:nä 1884 annetun rokotusohjesäännön I luvun 8 §:n mukaan kuvernöörien tuli, kunkin läänissään, m. m. valvoa, että asianomaiset poliisiviranomaiset rokotuksen edistämiseksi auliisti antoivat sitä apua, jota heidän toimenpiteistään voi olla, ja kun lautakunnan mielestä rokotusvelvollisuuden täyttämistä voi tehokkaammin valvoa poliisin avustuksella, esitti lautakunta, että kaupunginvaltuusto tekisi maaherralle esityksen semmoisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä, joita maaherra vastamainitun lainpaikan nojalla piti tarpeellisina.

Tämän johdosta esitti[1]) kaupunginvaltuusto, että maaherra kehoittaisi kaupungin poliisilaitosta puheenalaisessa asiassa kunnallisille terveydenhoitoviranomaisille antamaan kaikkea sitä virka-apua, mikä mainitun tarkoituksen saavuttamiseksi voi olla tarpeen.

Tämän johdosta ilmoitti maaherra sittemmin antaneensa poliisimestarille kaupunginvaltuuston haluaman kehoituksen. Tässä yhteydessä huomautti maaherra, että poliisiviranomaisten velvollisuus tuollaisen virka-avun antamiseen kuitenkin oli rajoitettu. Rokotuksesta joulukuun 17 p:nä 1883 annetun asetuksen 8 §:n mukaan tuli kunnallislautakunnan maalla ja maistraatin tai järjestysoikeuden kaupungissa velvoittaa ne saman asetuksen 4 §:ssä mainitut henkilöt, jotka olivat laiminlyöneet rokotusvelvollisuuden täyttämisen, sakon uhalla määräajan kuluessa täyttämään mainitun velvollisuuden. Laiminlyöjä tai niskoitteleva olisi kutsuttava kunnallislautakunnan tai maistraatin eteen ja silloin velvoitettava määräajan kuluessa täyttämään velvollisuutensa; ellei laiminlyöjä saapunut, voitiin hänet tuomita poissaolosakkoon ja sinne tuottaa kruununpalvelijoilla. Jos hän laiminlöi tämän velvollisuuden täyttämisen oli hänen maksettava uhkasakko, minkä ohessa uusi määräaika ja suurempi uhkasakko voitiin määrätä. Kaupunginvaltuuston mainitseman rokotuksesta tammikuun 15 p:nä 1884 annetun ohjesäännön 8 § oli tulkittava siten, että poliisiviranomaisten tuli tuoda laiminlyöjä kunnallislautakuntaan maalla, jota vastoin kaupungissa kaupunginpalvelijain tuli tuoda niskoittelijat maistraattiin ja tarpeen vaatiessa käyttää poliisiviranomaisten virka-apua; muita velvollisuuksia ei poliisiviranomaisilla tässä kohden ollut. Esillä olevassa tapauksessa olivat rokotusta hoitavat kaupunginviranomaiset vaatineet, että poliisimestarin tulisi heidän käytettäväkseen antaa kaksi poliisikonstaapelia, joiden tulisi kutsua lasten vanhemmat, kasvattivanhemmat tai holhoojat tuomaan lapset rokotettaviksi sekä rokotustilaisuudessa toimia vahtimestareina, mikä ei ensinkään ollut poliisin velvollisuus, vaan tuli kaupungin tuollaisia tarkoituksia varten kustantaa rokottajain mahdollisesti tarvitsemat apulaiset.

Kaupunginvaltuusto päätti[2]) että kirjelmän sisällys oli saatettava terveydenhoitolautakunnan tiedoksi mahdollisia toimenpiteitä varten.

Eräiden terveydenhoitojärjestyksen säännösten muuttaminen. Helsingin vähittäiskauppiasyhdistys oli huomauttanut, että kaupungin ruokatavarakauppiailla oli tähän asti ollut oikeus myymälöissään pitää kaupan myöskin voita ja rasva-aineita, minkä mukaisesti heille oli myönnetty elinkeino-oikeus. Voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen mukaan oli kuitenkin näiden

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 28 §. — [2]) S:n 31. 8. 16 §.

aineiden kauppa ruokatavaramyymälöissä kielletty, joka kielto rajoitti ruokatavarakauppiaiden elinkeino-oikeutta sekä tuotti tuntuvia haittoja kuluttavalle yleisölle. Koska päteviä syitä tällaiseen toimenpiteeseen ei voitu esittää, anoi yhdistys, että terveydenhoitojärjestyksen määräykset, mikäli ne koskivat voin ja rasva-aineiden kauppaa, muutettaisiin siihen suuntaan, että mainittuja tavaroita saisi terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisena ja asiasta annettujen tarkempien määräysten mukaisesti pitää kaupan ruokatavaramyymälöissäkin.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaan päätti[1]) kaupunginvaltuusto olla asiaa huomioonottamatta.

Kaupunginvaltuuston yllämainitun päätöksen johdosta teki Helsingin vähittäiskauppiasyhdistys sittemmin valituksen maaherralle. Pyydetyksi selitykseksi vetosi[2]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan asiasta antamaan lausuntoon, johon valtuusto kaikilta kohdin yhtyi, jota paitsi se vielä esitti, ettei valtuuston mielestä valittaja ollut esittänyt asiallisessa eikä muodollisessa suhteessa päteviä syitä valituksensa tueksi, minkä tähden valtuusto toivoi, ettei valitusta otettaisi huomioon.

Terveydenhoitojärjestyksen XIII luvun 6 §:n soveltaminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli maaherralle lähettämässään esityksessä[3]) diakonissalaitoksen anomuksen johdosta, että se toistaiseksi vapautettaisiin velvollisuudestaan siirtää sikalansa pois nykyiseltä paikaltaan, ehdottanut, että terveydenhoitojärjestyksen XIII luvun 6 §, joka kieltää pitämästä sikoja ja nautaeläimiä vahvistetun kaupunginasemakaavan alueella, mutta jonka soveltamisen, mikäli nautaeläimiä koski, maaherra oli kaupunginvaltuuston tekemän esityksen johdosta toistaiseksi lakkauttanut voimassa olemasta, saisi, mikäli sikoja koski, toistaiseksi, ei kuitenkaan kauempaa kuin 1921 alkuun, soveltaa siten muodostettuna, että terveydenhoitolautakunnalle suotaisiin oikeus pakottavissa tapauksissa myöntää poikkeus määräyksen noudattamisesta, jossa tapauksessa asianomaisten tuli noudattaa lautakunnan tarpeellisiksi katsomia ohjeita, oli maaherra, koska terveydenhoitojärjestyksen säännöksiä ei käynyt väliaikaisesti soveltaminen, ellei puheenalaisia säännöksiä, mikäli terveydenhoitojärjestyksen voimaan astumista koski, vastaavalla tavalla muutettu, palauttanut asiakirjat suodakseen kaupunginvaltuustolle tilaisuuden laatia tarkan ehdotuksen semmoisen terveydenhoitojärjestyksen muutokseksi, kuin kaupunginvaltuusto piti tarpeellisena.

Kaupunginvaltuusto päätti[4]) viitata terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöstä koskevaan päätökseensä[5]).

Leipä-, maito- ja kukkamyymäläin avoinna pitäminen. Kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista lokakuun 24 p:nä 1919 annetun lain 2 §:n säännöksen johdosta, jonka mukaan maito-, leipä- ja kukkamyymäläin aukioloaikaan nähden oli sovellettava kunnanvaltuutettujen antamia määräyksiä, vaarin ottaen, että nämä liikkeet sunnuntai- ja pyhäpäivin pidetään avoinna ainoastaan klo 8—10 a. p. välisenä aikana, määräsi[6]) kaupunginvaltuusto, että leipä- ja maitomyymäläin aukioloaika arkipäivinä vahvistettaisiin klo ½7 a. p. ja klo 6 i. p. väliseksi ajaksi sekä kukkamyymäläin klo 8 a. p. ja klo 6 i. p. väliseksi ajaksi, sekä että kaikki puheenalaiset myymälät saataisiin pitää avoinna pyhä- ja sunnuntaipäivin klo 8:sta klo 10:een a. p.

---

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 44 §. — [2]) S:n 31. 8. 14 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 159. [4]) Valt. pöytäk. 31. 3. 9 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 163. — [6]) Valt. pöytäk. 31. 3. 49 §.

Anomus saada pitää kaupan vientikermaa. Osakeyhtiö Lahden margariinitehdas aktiebolag yhtiön anomuksen saada täällä pitää kaupan 10 %:n rasvapitoista n. k. vientikermaa epäsi[1]) kaupunginvaltuusto, koska voimassaolevan terveydenhoitojärjestyksen mukaan kermaa, jonka rasvapitoisuus oli 15 % vähempi, ei saanut pitää kaupan.

Terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen muutos. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli vuonna 1919[2]) maaherralle lähettämässään esityksessä huomauttanut, että erinäiset henkilöt, jotka Kauppatorilla harjoittivat leivän, jauhojen, suurimojen, lihatavarain y. m. kauppaa olivat kaupunginviranomaisilta anoneet saada terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:ssä olevasta kiellosta huolimatta jatkaa elinkeinonsa harjoittamista kaupungin toreilla ja muilla julkisilla myyntipaikoilla sekä valtuusto samalla oli esittänyt, että edellämainitun terveydenhoitojärjestyksen säännöksen soveltaminen siirrettäisiin kesäkuun 1 päivään vuonna 1920 asti, oli maaherra, koska terveydenhoitojärjestykseen ei oltu tehty semmoista muutosta, että puheenalaisten elintarpeiden kauppa olisi kaupungin toreilla luvallinen, evännyt puheenalaisen anomuksen.

Maaherran päätöksestä valitti kaupunginvaltuusto erikseen sekä eräät torikauppiaat yhteisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka marraskuun 5 p:nä vuonna 1919 antamallaan päätöksellä oli lausunut mielensä; ja koska puheenalainen valtuuston esitys tarkoitti vahvistuksen saamista semmoiselle terveydenhoitojärjestyksen muutokselle, että sen II luvun 7 §:n säännöksen soveltaminen lykkääntyisi, niin ja kun maaherran siis ei olisi tullut esittämillään syillä evätä anomus, oli korkein hallinto-oikeus, kumoamalla maaherran valituksenalaisen päätöksen, palauttanut asian maaherralle, jonka tuli ilmoitusta odottamatta ottaa se uudelleen käsiteltäväksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden edellä kerrotun päätöksen johdosta oli maaherra vaatinut kaupunginvaltuustolta semmoista täsmällistä ehdotusta edellä mainitun säännöksen voimaan astumista koskevain määräysten muutokseksi, kuin valtuuston esillä olevasta asiasta tehty päätös edellytti. Valtuusto päätti[3]) anoa maaherralta vahvistusta seuraavalle muutetulle Helsingin kaupungin joulukuun 20 p:nä vuonna 1917 vahvistetun terveydenhoitojärjestyksen loppusäännökselle:

»Tämä terveydenhoitojärjestys, jonka kautta kumotaan marraskuun 27 päivänä 1899 vahvistetut säännöt lihan ja ruokatavarain kaupasta myymälässä Helsingissä; tammikuun 23 päivänä 1895 vahvistetut säännöt ruokatavarakaupasta Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyistä aluksista; elokuun 26 päivänä 1889 vahvistetut säännöt leipurin-, konditorin- ja makkarantekijänammatin harjoittamisesta; sekä helmikuun 23 päivänä 1916 vahvistettu Helsingin kaupungin maito- ja kermakauppasääntö, astuu voimaan vuoden kuluttua siitä, kuin se on asianmukaisesti vahvistettu, paitsi mikäli koskee XI luvun säännöksiä kulkutaudeista sekä XII luvun säännöksiä keuhkotaudista, jotka ovat voimassa kohta kun ne on vahvistettu; *kuitenkin saakoon maaherra, kaupunginvaltuuston esityksestä ja terveydenhoitolautakuntaa kuultuaan, poikkeustapauksessa, kun asianhaarain katsotaan vaativan, jonkin tämän terveydenhoitojärjestyksen määräyksen ei kuitenkaan XI ja XII luvun säännösten, soveltamisen siirtää vastamainittua terveydenhoitojärjestyksen voimaanastumiselle määrättyä ajankohtaa tuonnemmaksi, niin kauaksi kuin kussakin tapauksessa sopivaksi harkitaan.*»

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 42 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 160. — [3]) Valt. pöytäk. 31 3. 9 §.

Toukokuun 31 p:nä oli maaherra vahvistanut[1]) kaupunginvaltuuston päättämän voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen muutetun loppusäännöksen.

Toimenpiteitä torikaupan edelleen sallimiseksi. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään esityksessä olivat eräät Kauppatorin kauppiaat ilmoittaneet, että hakijoita oli kesäkuun 1 p:nä, eli ennenkuin maaherran vahvistama voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen muutettu loppusäännös oli tullut kaupunginviranomaisten tietoon, poliisiviranomaisten ja maistraatin toimesta kielletty enää harjoittamasta kauppaa Kauppatorilla. Osoitettuaan, että tämän johdosta 245 kauppiasta oli jäänyt toimettomaksi ja noin 1,200 henkeä leivättömäksi, että lihan hinta jo kesäkuun ensimmäisen viikon kuluessa tuntuvasti oli kohonnut sekä että kaikenmoiset toispaikkaiset keinottelijat arvatenkin muka maalaisina ryhtyisivät harjoittamaan sitä lihakauppaa, mikä hakijoilta nyt oli kielletty, hakijat lisäksi mainitsivat turhaan yrittäneensä saada sopivia myyntihuoneistoja, jossa tarkoituksessa he m. m. olivat rahatoimikamarilta anoneet saada käytettäväkseen entisen seurahuoneen kellarikerroksen, mutta anomus oli evätty. Hakijat anoivat, että kaupunginvaltuusto kehoittaisi asianomaisia kunnan viranomaisia jälleen luovuttamaan myyntipaikkoja kaupungin toreilta, etusijassa Kauppatorilta, niille kauppiaille, jotka ennen toukokuun 31 päivää olivat harjoittaneet niiden elintarpeiden kauppaa, joiden myynti torilla terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n johdosta oli kielletty, että tämä päätös astuisi heti voimaan, ja että sille viipymättä hankittaisiin maaherran vahvistus.

Tästä esityksestä oli kaupunginvaltuusto vaatinut terveydenhoitolautakunnan lausuntoa, joka esittämäinsä syiden nojalla ehdotti, ettei anomus aiheuttaisi toimenpidettä. Siltä varalta, että valtuusto kuitenkin vastoin luuloa myöntyisi esitykseen, katsoi lautakunta asiakseen ehdottaa, että puheenalaisten tavarain torikauppaa ainakin rajoitettaisiin, niin että sitä saisivat harjoittaa ainoastaan entiset torikauppiaat, jotka eivät harjoittaneet muuta kauppaa, enintään kuitenkin kesäkuun 1 päivään 1921 asti, sekä että mainittua kauppaa lämpimänä vuodenaikana eli lokakuun 1 päivään saakka saisi harjoittaa klo 10:een a. p. sekä sen jälkeen klo 11:een asti a. p.

Katsoen taloudellisesti vaikeaan asemaan, johon suuri osa torikauppiaita oli joutunut sen kautta, että heiltä oli riistetty oikeus Kauppatorilla harjoittaa elinkeinoaan, katsoi kaupunginvaltuusto voivansa puheenalaisessa tapauksessa käyttää hyväkseen terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen maaherran vahvistaman lisäyksen myöntämää oikeutta. Sen vuoksi kaupunginvaltuusto esitti[1]), että maaherra usein mainitun loppusäännöksen nojalla määräisi, että puheenalaisen terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n määräyksen, että lihan, makkaran- ja muiden lihatavarain, veren, kynityn siipikarjan tai nyljetyn riistan, voin, juuston, jauhojen ja suurimojen myynti kaupungin toreilla on kielletty, soveltamisen siirrettäväksi kesäkuun 1 päivään 1921, kuitenkin semmoisin rajoituksin, että tämä koski ainoastaan niitä torikauppiaita, jotka eivät harjoita tuollaista elinkeinoa kauppahallissa tai muussa myymälässä eivätkä myöskään harjoita muuta elinkeinoa.

Yllämainitun esityksen johdosta oli maaherra huomauttanut olevan suotavaa, että lihan, makkaran- ja muiden lihatavarain, veren, kynityn siipikarjan tai nyljetyn riistan sekä jauhojen ja suurimojen kauppa kaupungin toreilla voitaisiin terveydenhoidollisessa suhteessa vahingollisena kokonaan lak-

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 72 §.

kauttaa. Koska kuitenkin tämän johdosta lukuisilta torikauppiailta riistettäisiin heidän toimeentulonsa ja he näin ollen joutuisivat taloudelliseen ahdinkotilaan, oli maaherra kaikilta kohdin yhtynyt kaupunginvaltuuston asiassa esittämiin näkökohtiin. Asian järjestämiseksi sillä tavoin, että puheenalaisten tavarain torikauppa voitaisiin vähitellen lakkauttaa tuottamatta harjoittajilleen ylen suuria vaikeuksia ja samalla mikäli mahdollista huomioon ottamalla terveydellisiä näkökohtia, oli maaherra palauttanut asiakirjat valtuustolle varatakseen valtuustolle tilaisuuden ottaa harkittavaksi, eikö niiden rajoitusten lisäksi, jotka mainittiin valtuuston ylläkerrotussa päätöksessä, mainittujen tavarain torikauppa olisi edelleen rajoitettava siten,

että toripaikkoja semmoisen kaupan harjoittamiseen ei saanut myöntää henkilöille, jotka vasta tammikuun 1 päivän jälkeen vuonna 1918 olivat alkaneet harjoittaa tuollaista kauppaa, eikä henkilöille, joilla vuonna 1920 ei ollut ollut oikeutta mainitun kaupan harjoittamiseen eikä myöskään henkilöille, joilla ei ollut perhettä elätettävänä;

että saman perheen jäsenille ei saanut myöntää useampaa kuin yhden myyntipaikan;

että kauppiaan kuoltua hänen perillisensä eivät olleet oikeutettuja kauppaa jatkamaan;

että oikeutta myyntipaikkaan ei saanut luovuttaa toiselle; sekä

että puheenalaisten tavarain kauppaa ei saanut ensinkään harjoittaa sinä aikana vuodesta, jolloin siitä voitiin katsoa olevan terveydellistä vaaraa (aika olisi tarkemmin määrättävä).

Kaupunginvaltuusto katsoi[1]) voitavan pääasiassa hyväksyä maaherran ehdottamat lisärajoitukset puheenalaisen torikaupan harjoittamiseen. Kohtuussyistä valtuusto kuitenkin katsoi seuraavat maaherran ehdottamat määräykset käyvän poistaminen, nimittäin, että henkilöiltä, jotka vasta tammikuun 1 p:nä 1918 olivat alkaneet harjoittaa torikauppaa, sekä kauppiailta, joilla ei ollut perhettä elätettävänä, kiellettäisiin oikeus harjoittaa kauppaa toreilla, samoin kuin että puheenalaisten tavarain kauppaa ei saanut ensinkään harjoittaa sinä aikana vuodesta, jolloin siitä voitiin katsoa olevan terveydellistä vaaraa. Viitaten kesäkuun 15 p:nä sekä nyt esillä olevassa asiassa tekemiinsä päätöksiin esitti valtuusto, että maaherra voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen nojalla vahvistaisi kaupunginvaltuuston kesäkuun 15 p:nä tekemän päätöksen terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n säännöksen soveltamisen lykkäämisestä, mikäli koski niitä lihan, makkarateosten ja muiden lihatavarain, veren, kynityn siipikarjan tai nyljetyn riistan, voin, juuston, leivän, jauhojen ja suurimojen kauppaa kaupungin toreilla ja muilla myyntipaikoilla harjoittavia henkilöjä, jotka eivät harjoittaneet sellaista elinkeinoa kauppahallissa eikä muussa myymälässä eivätkä myöskään muuta elinkeinoa, seuraavin lisärajoituksin, nimittäin:

että toripaikkoja sellaisen kaupan harjoittamiseen ei saanut myöntää henkilöille, joilla ei vuonna 1920 ollut ollut oikeutta mainitunlaisen torikaupan harjoittamiseen;

että saman perheen jäsenille ei saanut myöntää useampaa kuin yhden myyntipaikan;

että kauppiaan kuoltua hänen perillisensä eivät olleet oikeutettuja kauppaa jatkamaan; sekä

että oikeutta myyntipaikkaan ei saanut luovuttaa toiselle.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 15 §.

Tämän yhteydessä käsitteli kaupunginvaltuusto niinikään eräiden lihakauppiaiden tekemää valitusta valtuuston kesäkuun 15 p:nä tekemästä päätöksestä, jossa valtuusto maaherralta oli anonut terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n soveltamisen lykkäämistä kesäkuun 1 päivään 1921 asti, sekä päätti vaadituksi selitykseksi viitata yllämainittuun päätökseensä. Niinikään katsoi kaupunginvaltuusto, ettei eräiden torikauppiaiden anomus saada edelleen Kauppatorilla pitää lihavalmisteita kaupan aiheuttanut toimenpidettä, koska puheenalaisten tavarain kauppa vastamainitun päätöksen kautta oli järjestelty.

Kaupunginvaltuuston edellä selosteltujen, kesäkuun 15 p:nä ja elokuun 31 p:nä tekemäin, lihan y. m. elintarpeiden kauppaa kaupungin toreilla koskevain päätösten johdosta, jättivät eräät Kauppatorin kauppiaat asiaa koskevan kirjelmän. Viitaten siihen valitettavaan asemaan, johon he olivat joutuneet sen johdosta, että heiltä oli riistetty mahdollisuus elinkeinonsa harjoittamiseen, ja siihen, että maaherra oli ilmoittanut aikovansa eräin kaupunginvaltuuston asiassa hyväksymin rajoituksin sallia puheenalaisen kaupan kesäkuun 1 päivään 1921 asti, anoivat hakijat, että valtuusto odottamatta maaherran lopullista toimenpidettä panisi toimeen tekemänsä päätöksen sekä kehoittaisi rahatoimikamaria kesäkuun 1 päivään 1921 asti antamaan myyntipaikkoja niille torikauppiaille, jotka kesäkuussa olivat torilta häädetyt. Samalla hakijat väittivät puheenalaisen kaupan kiellon perustuvan vanhettuneisiin, muissa maissa jo hyljättyihin periaatteisiin, joista meilläkin olisi luovuttava. Tähän nähden ehdottivat hakijat, että kaupunginvaltuusto osoittaisi jonkin määrärahan annettavaksi matka-apurahaksi asiantuntevalle henkilölle, joka olisi halukas perehtymään ulkomailla, eritoten germaanisissa maissa, toreilla ja muilla avonaisilla myyntipaikoilla harjoitettavaan elintarvekauppaan sekä valtuustolle antamaan selvityksen sen järjestämisestä. Koska ratkaisuvalta asiassa ei kuulunut kaupunginvaltuustolle, vaan maaherralle, eikä hän vielä ollut tehnyt lopullista päätöstä, katsoi[1]) kaupunginvaltuusto, ettei kirjelmän alkuosa aiheuttanut toimenpidettä, jota vastoin kysymys määrärahan myöntämisestä hakijain mainitsemaan tarkoitukseen lähetettiin lausunnon saamiseksi rahatoimikamariin.

Siihen nähden, että kaupungineläinlääkäri W. Ehrströmillä oli hiljattain tekemällään opintomatkalla ollut tilaisuus tutkia elintarvekaupan järjestämistä Saksassa ja Skandinaviassa, ehdotti rahatoimikamari sittemmin esityksen uuden matka-apurahan antamisesta tarkoitukseen evättäväksi. Kaupunginvaltuusto epäsi[2]) esityksen ja kehoitti rahatoimikamaria saattamaan valtuuston tiedoksi kaupungineläinlääkäri Ehrströmin antaman matkakertomuksen.

Asiassa olivat lihakauppiaat maaherralle antaneet kirjelmän, anoen terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n soveltamisen lykkäämistä, jossa kirjelmässä hakijat koettivat kumota niitä perusteita, jotka olivat antaneet kaupunginvaltuustolle aihetta asettua aikaisemmin mainitsemalleen kannalle. Vaadituksi lausunnoksi asiasta päätti[3]) kaupunginvaltuusto esittää, että kirjelmä jätettäisiin huomioon ottamatta.

Lokakuun 30 p:nä antamassaan päätöksessä oli maaherra sittemmin, hylkäämällä erinäisten lihakauppiaiden asiassa tekemät valitukset[4]), kaupunginvaltuuston esityksen mukaisesti määrännyt, että terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n lihan y. m. ruokatavarain kauppaa koskevan säännöksen

[1]) Valt. pöytäk. 13. 10. 5 §. — [2]) S:n 8. 12. 29 §. — [3]) S:n 13. 10. 5 §. — [4]) S:n 24. 11. 7 §.

soveltaminen siirrettäisiin kesäkuun 1 päivään 1921, kuitenkin ylläesitetyin valtuuston ehdottamin rajoituksin.

Torikaupan järjestäminen. Kehoitettuna antamaan lausunto rahatoimikamarin maistraattiin tekemästä, torikaupan järjestämistä koskevasta esityksestä oli kaupunginvaltuusto vuonna 1909 asettanut [1]) erityisen valiokunnan kysymyksen lähempää valmistelua varten. Seuraavana vuonna antoi valiokunta mietinnön, ja päätti [2]) valtuusto, periaatteellisesti yhtyen valiokunnan esittämiin näkökohtiin ja antamiin lausuntoihin, maistraatilta anoa, että se uudelleen lähettäisi kysymyksen torikaupan järjestämisestä kaikenpuolista jatkuvaa käsittelyä varten rahatoimikamariin, kehoittaen kamaria antamaan seikkaperäisen, asiaa kokonaisuudessaan koskevan ehdotuksen, josta kaupunginvaltuuston lausuntoa sittemmin oli vaadittava.

Asiakirjat, jotka maistraatti lähetti rahatoimikamariin, jäivät kuitenkin lepäämään vuoteen 1919 asti, jolloin kysymys vihdoin otettiin käsiteltäväksi ja komitea [3]) asetettiin laatimaan asiasta lausuntoa. Marraskuun 15 p:nä 1919 päiväämässään mietinnössä [4]) lausui komitea pääasiassa seuraavaa:

Torikauppa oli tähän asti ollut keskitettynä Kauppatorille ja sen viereisille laitureille. Sitä paitsi oli Rautatientorilla harjoitettu astiain, vasujen y. m. sekä kangastavarain kauppaa. Hakaniementorilla samoinkuin Hietalahdentorin viereisellä laiturilla oli kalakauppa ollut luvallista. Näiden lisäksi oli Keisarikarin rannasta osoitettu metsämarjain, sienien ja oksain sekä laitureilta tuoreen kalan myyntipaikkoja, jota paitsi Kauppatorilla harjoitettiin maalaistuotteiden kauppaa.

Niihin periaatteisiin nähden, joita oli noudatettava torikaupan uudesti järjestämisessä, lausui komitea, ettei torikauppa missään liene kokonaan kielletty, mutta toiselta puolen ei yleensä myöskään ollut ollut huomattavissa pyrkimystä sen laajentamiseen. Kaupunginvaltuuston hyväksymä terveydenhoitojärjestys vuodelta 1917 tiesi torikaupan tuntuvaa rajoittamista, ja voimassa oleva poliisijärjestys kävi terveydenhoitojärjestyksen kanssa yhteen. Tähän nähden oli komitea katsonut täytyvänsä asettua periaatteessa sille kannalle, että torikauppaa olisi tuntuvasti supistettava.

Mitä ensinnäkin tulee maalaisten harjoittamaan kauppaan, katsoi komitea, ettei sitä voimassa olevan lainsäännösten nojalla voinut supistaa, vaan täytyi sen edelleenkin saada jatkua kuten tähänkin asti. Kuitenkin voitaisiin ja täytyisi joitakin säännösteleviä ja supistavia järjestyssääntöjä sitä varten vahvistaa noudatettaviksi. Mitä muuhun torikauppaan tuli, oli se jo voimassa olevain terveyssäännösten kautta rajoitettu. Muihin laajakantoisempiin rajoituksiin ei komitea ollut katsonut nykyään olevan syytä ryhtyä. Kuitenkin oli komitea sitä mieltä, että rihkamatavarain, kankaiden ja n. s. lyhyttavarain kauppa oli toreilta kokonaan poistettava. Kaloja sekä kaikkia niitä erilaatuisia tavaroita, joita myydään maston vierellä, olisi saatava edelleen myydä kuten tähänkin asti, joten näiden tavarain kauppa saisi tapahtua Kauppatorin viereisessä Eteläsatamassa, Hietalahdensatamassa, Hietalahdentorilla ja Hakaniementorilla.

Muuan suurimmista muutoksista, joka komitean mielestä oli toimeenpantava, koski torikaupan paikkoja, joka liikekeskuksien ja kaupungin huomatuimpain paikkain läheisyydessä tuntuvasti oli supistettava Hakaniemen torille vähitellen siirrettäväksi. Tältä kannalta katsoen oli komitea ollut sitä

[1]) Ks. 1909 vuod. kert. siv. 136. — [2]) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 194 ja seur. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 226. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26.

mieltä, että Kauppatorilla harjoitettavaa kauppaa varten toistaiseksi voitiin varata ent. seurahuoneen pääkäytävän tienoilta Pohj. Esplanadikadun talon n:o 3 kohdalle ulottuva alue. Rautatientoria ei saisi enää siellä tapahtunut kauppa rumentaa, vaan olisi rihkamakauppa komitean mielestä kokonaan lakkautettava ja rumentavat kahvipöydät sieltä niinikään poistettava. Ainoan laatuinen Rautatientorilla tapahtuva kauppa, jota varten paikka olisi varattava joltakin kaupungin muulta torilta, oli puuastiain kaupitteli, jota näiden tavarain suuren tilantarpeen johdosta tuskin voitiin harjoittaa myymälöissä. Samaten voitaisiin edelleen sallia vasujen, savi- ja läkkiastiain torikauppaa. Hakaniementorilta, joka mahdollisimman pian olisi tasoitettava ja päällystettävä nupukivillä, voitaisiin kiinteitä myyyntipaikkoja luovuttaa, ja voisi siellä niinikään osittain maalaiskauppa sekä heinäkauppa tapahtua. Hietalahdentorilla olisi kalakauppa samoin kuin tähänkin asti sallittava, samoin olisi myöskin sallittava siellä harjoittaa maalaiskauppaa. Harjutorilla ja Bölen vastaisella torilla tulisi luultavasti monet ajat olemaan verrattain vähäpätöistä torikauppaa, mutta maalaiskauppaa olisi näilläkin toreilla sallittava. Laajeneva kaupunginosa, johonka kohdakkoin oli saatava ainakin väliaikaisesti järjestetty toripaikka, oli Töölö, mihin nähden rakennuskonttorin toimeksi olisi annettava ehdotuksen laatiminen asiasta. Komitean mielestä oli kahvi- ja hedelmäkojut, jos ei kokonaan poistettavat, niin ainakin tuntuvassa määrin vähennettävät. Kauppatorilla harjoitettavan kaupan tulisi lakata klo 11 a. p. jota vastoin kauppa muilla toreilla voisi haitatta jatkua klo 12:een päivällä. Yleisenä periaatteena oli komitea tahtonut lausua, että kehitystä olisi ohjattava siihen suuntaan, että avonainen torikauppa mikäli mahdollista vähenisi, ja elintarpeiden myynti pääasiassa keskittyisi myymälöihin ja kauppahalleihin.

Kehitys näytti käyvän siihen suuntaan, että suurkaupunkien elintarvekaupan ylivalvonta muodossa taikka toisessa uskottiin kunnille, jotka senkautta saavat erittäin vaativia tehtäviä. Helsingin kaupunkiin nähden ei näitä kuitenkaan saisi panna rahatoimikamarin velvollisuudeksi, jonka työtaakka jo nykyään oli raskas. Tämän johdosta oli komitea ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen erityisen tori- ja kauppahallijohtokunnan asettamisesta. Semmoisen johtokunnan toimeksi voisi paitsi torikaupan ja kauppahallien valvontaa antaa myyntipaikkain luovutuksen kaupungin toreilta sekä yleisien elintarveasiain valvonnan. Kaupungin torikaupan, kauppahallien ja elintarvehankinnan johtoa ja silmälläpitoa ja niiden yhteydessä olevia kysymyksiä valvoisi ensi sijassa palkattu virkamies, jonka tulisi yksinomaisesti antautua näihin tehtäviin.

Edellä olevat esityksensä kooten, ehdotti komitea, että kaupungin torikauppa kesäkuun 1 päivästä 1920 lukien järjestettäisiin edellä ehdotetulla tavalla; että asetettaisiin erityinen tori- ja kauppahallijohtokunta; että tämä johtokunta saisi toimekseen kaupunginvaltuustolle antaa ehdotukset ohje- ja johtosäännökseen; sekä että kaupungin yleisten töiden hallitusta kehotettaisiin osoittamaan sopiva alue väliaikaisen torikaupan järjestämiseksi Töölöön.

Rahatoimikamari puolestaan yhtyi komitean ehdotuksiin, mikäli kyseessä olivat ne yleiset suuntaviivat, joitten mukaan torikauppa oli kaupungissa järjestettävä, mutta kamarin mielestä olivat nämä muutokset vähitellen toteutettavat. Lisäyksenä komitean lausuntoon huomautti kamari vielä, että paitsi Töölöön rakennettavaa kauppahallia, oli ennen pitkää ryhdyttävä hankkimaan uutta kauppahallia lyhyttavara- ja kotiteollisuuskauppiaille, joitten poissiir-

täminen Rautatientorilta piakkoin tuli tarpeelliseksi. Sen sijaan ei kamari ollut voinut asettua kannattamaan komitean ehdotusta erityisen tori- ja kauppahallijohtokunnan asettamisesta. Kamarin mielestä oli entistä enemmän pyrittävä kaupungin kunnallishallinnon keskittämiseen. Kun ennen pitkää kaupungin oman teurastamon perustaminen tulisi vaatimaan oman johtokunnan asettamista tälle laitokselle, voitaisiin siihen mahdollisesti yhdistää tori- ja hallikaupan valvonta. Ei kuitenkaan käynyt tämän kaupan eikä kahvi- ja hedelmä- y. m. kojujen myynnin valvonnan antaminen rahatoimikamarin nykyisille virkailijoille, jonka tähden kamarin mielestä kamarin palvelukseen olisi otettava erityinen tori- ja hallikaupantarkastaja 10,000 markan pohjapalkalla. Ylläesitetyn perusteella ehdotti rahatoimikamari, että maistraatti kaupnnginvaltuustolle esittäisi:

että ne yleiset suuntaviivat torikaupan järjestämiseksi, jotka komiteanmietinnössä ovat esitetyt, hyväksytään muissa suhteissa paitsi, ettei erityistä tori- ja kauppahallijohtokuntaa asetettaisi;

että toistaiseksi perustettaisiin tori- ja hallikauppatarkastajanvirka, jonka haltijan tulisi toimia rahatoimikamarin alaisena ja nauttia 10,000 markan suuruista vuosipalkkaa;

että Rahatoimikamari oikeutettaisiin täyttämään sanotun toimen;

että toimesta johtuneet menot vuodelta 1920 merkittäisiin tilille uusien virkojen perustamista varten;

että rahatoimikamarin tehtäväksi annettaisiin tehdä esitys ohjesäännöiksi kauppahalleja ja tori- y. m. ulkokauppaa varten kuin myöskin laatia ehdotus tori- ja hallikaupan tarkastajan johtosäännöksi; sekä

että yleisten töiden hallitus saisi tehtäväkseen osoittaa sopivan alueen väliaikaisen torikaupan järjestämiseksi Töölössä.

Sittenkun maistraatti oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt rahatoimikamarin esityksen ja ilmoittanut pääasiallisesti yhtyvänsä laadittuun komiteanmietintöön kuitenkin sillä muutoksella, että terveydenhoitolautakunta valitsisi yhden jäsenen ehdotettuun tori- ja kauppahallijohtokuntaan, otti kaupunginvaltuusto asian lopullisesti käsiteltäväkseen ja päätti [1]) hyväksyä rahatoimikamarin ehdotuksen semmoisella lisäyksellä toiseen ponteen, että ehdotetun tori- ja hallikauppatarkastajan tuli toimia yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan kanssa, sekä että puheenalainen virka oli perustettava 1921 vuoden alusta, minkä johdosta kamarin ehdotuksen neljäs ponsi poistui, ja kamaria kehoitettiin 1921 vuoden menosääntöehdotukseen merkitsemään tarpeellinen rahamäärä.

Uusi kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva sääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli, yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi yhteiskunnan asiana olevaan lastenhoitoon, päättänyt [2]) terveydenhoitolautakunnan aikaisemmin toimena olleen kasvattilasten ruumiillisen hoidon siirrettäväksi kasvatuslautakunnalle, sekä antanut lautakunnan toimeksi ehdottaa tästä päätöksestä johtuvat muutokset kasvattilasten hoitoa koskevaan sääntöön helmikuun 18 päivältä 1895, oli lautakunta antanut semmoisen ehdotuksen, jonka valtuusto hyväksyi [3]) toistaiseksi noudatettavaksi. Sääntö, jonka maaherra vahvisti heinäkuun 24 p:nä, oli seuraava:

---

[1]) Valt. pöytäk. 28. 9. 12 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 164. — [3]) Valt. pöytäk. 5. 5. 32 §.

1 §. Kasvatuslautakunnan velvollisuus on pitää silmällä niiden lasten hoitoa, joita Helsingin kaupunkikunnassa kasvatetaan muiden kuin vanhempainsa tahi laillisen holhoojansa luona. Mainittua silmälläpitoa toimittavat Kasvatuslautakunnan valvonnan alaisina yksi tahi useammat mainitun tehtävän Lautakunnalta saaneet lääkärit, joita siinä avustavat muut henkilöt sillä tavoin, kuin Lautakunta katsoo sopivaksi määrätä.

2 §. Jokainen, joka on vastaanottanut lapsen sillä tavoin kuin 1 §:ssä on sanottu, olkoon velvollinen kahden vuorokauden kuluessa vastaanottamisesta ilmoittamaan siitä Kasvatuslautakunnalle.

Jos lapsenkasvattaja muuttaa asuntoa, on Kasvatuslautakunnalle kahden vuorokauden kuluessa annettava siitä tieto. Jos lapsi kuolee tahi jos kasvattaja luovuttaa sen luotaan, on siitä viimeistään vuorokauden kuluessa ilmoitettava Kasvatuslautakunnalle.

3 §. Kun ilmoitus, josta 2 §:n 1 momentissa puhutaan, on Kasvatuslautakunnalle saapunut, tulee lautakunnan heti toimituttaa kodin tarkastus sen sopivaisuuden selville saamiseksi sekä lapsen kasvatukseen että terveeseen ruumiilliseen kehitykseen nähden. Jos sellainen tarkastus on toimitettu ja Kasvatuslautakunnalle ilmoitetaan, että lapsenkasvattaja on vastaanottanut lisää lapsia tahi muuttanut asuntoa, tulee Kasvatuslautakunnan harkita, onko kodin tarkastus tämän johdosta toimitettava vai ei.

Jos kasvattilapsi kuolee, tulee Kasvatuslautakunnan, jos tarpeelliselta näyttää, toimituttaa kuolemantapausta koskeva tutkimus.

4 §. Lapsenkasvattajan tulee alinomaan panna kasvattilapsen hoitoon tarpeellista huolta ja, jos lapsi sairastuu, hankkia sille sellaista erikoishoitoa kuin asianhaarat vaativat. Jos kasvattikodissa todetaan jokin tarttuva tauti, on asiasta heti ilmoitettava Kasvatuslautakunnalle.

Lapsenkasvattaja älköön panko estettä Kasvatuslautakunnan toimituttamalle lapsen hoidon silmälläpidolle; noudattakoon myös niitä määräyksiä, joita se tai ne henkilöt, jotka kasvatuslautakunta on valtuuttanut silmälläpitoa toimittamaan, sitä varten antavat.

5 §. Jos Kasvatuslautakunta havaitsee, että lapsen hoito ei ole tyydyttävä taikka että lapsi on kodissa alttiina taudin vaaralle, tulee Lautakunnan velvoittaa asianomaisen ryhtymään tai itse ryhtyä toimiin lapsen muuttamiseksi toiseen kotiin.

6 §. Lapsenkasvattajan, jonka Kasvatuslautakunta on 5 §:n mukaan velvoittanut antamaan vastaanottamansa lapsen luotaan, voi Lautakunta kieltää joksikin aikaa toistaiseksi vastaanottamista kasvattilapsia.

7 §. Jos 2 §:ssä mainittu ilmoitus jätetään tekemättä, olkoon rangaistus sakkoa viidestä viiteenkolmatta markkaa. Jos joku on 6 §:ssä mainittua kieltoa rikkonut, olkoon sakko viidestäkolmatta kahteensataan markkaan.

8 §. Jos kasvatuslautakunnan 5 tai 6 §§:n mukaan antamaa määräystä ei noudateta, saatakoon niskoitteleva velvoittaa siihen niin kuin voimassa olevassa asetuksessa terveydenhoidosta Suomessa säädetään.

9 §. Harkinnan mukaan voi Kasvatuslautakunta tässä säännössä määrätystä silmälläpidosta vapauttaa lapset, jotka on otettu lastenhoitolaitokseen tahi jotka sellainen laitos tai vaivaishoitoyhdyskunta taikka lastenhoitoyhdistys on antanut elätteelle yksityishenkilön luo ja joita siellä valvotaan laitoksen, vaivaishoitoyhdyskunnan tahi yhdistyksen toimesta, niin myös sellaiseen kasvattikotiin sijoitetun lapsen, joka on lapsen vastaanottanut muusta syystä kuin tulojen tahi ansion toivossa.

Maistraatin ilmoituksen[1]) mukaan vahvisti maaherra sittemmin tämän säännön heinäkuun 24. p:nä.

Musiikkilautakunnan vuosikertomus. Esiteltäessä musiikkilautakunnan esitystä semmoisen muutoksen tekemisestä lautakunnan vuosikertomusten antamistapaan, että kertomus, joka aikaisemmin oli käsittänyt lähinnä edellisen soitantokauden ja oli annettava ennen syyskuun loppua, tämän jälkeen annettaisiin ennen huhtikuun 15 päivää ja käsittäisi edellisen kalenterivuoden, minkä johdosta tarpeellinen muutos olisi tehtävä lautakunnan voimassa olevaan johtosääntöön, päätti[2]) kaupunginvaltuusto mainitun johtosäännön 12 §:n muutettavaksi seuraavaksi:

»Lautakunnan tulee vuosittain ennen huhtikuun 15 päivää Kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä kalenterivuonna.»

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuosikertomus. Sittenkun tilastokonttori kaupunginvaltuustolle oli ehdottanut tehtäväksi sellaisen muutoksen Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtosääntöön, että näiden koulujen toimintakertomukset olisi laadittava lukuvuosittain eikä kalenterivuosittain, päätti[3]) kaupunginvaltuusto kehoittaa mainitun säätiön johtokuntaa vuosittain, esimerkiksi kesäkuun kuluessa, tilastokonttoriin antamaan konttorin haluamat tiedot puheenalaisten koulujen toiminnasta edellisenä kevätlukukautena, ollen konttorin johtokunnalle lähetettävä kaavakkeet edellä mainittujen tietojen antamista varten, jotavastoin valtuusto ei havainnut olevan syytä tehdä muutoksia sanottujen koulujen johtosääntöön.

Puhtaanapitohallituksen ohjesääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asetettuun valiokuntaan lähettänyt[4]) rahatoimikamarin ehdotuksen puhtaanapitohallituksen johtosäännöksi, antoi valiokunta lausunnon[5]) asiasta. Huomauttaen pitäneensä suotavana erinäisiä lisäyksiä ja asiallisia muutoksia mainittuihin ehdotuksiin, oli valiokunta puolestaan laatinut uuden ehdotuksen, jossa nimikkeen johtosääntö sanan sijasta käytettiin sanaa ohjesääntö, mikä nimitys näytti sopivammalta ylemmälle viranomaiselle. Kaupunginvaltuusto päätti[6]) hyväksyä seuraavan:

»Helsingin kaupungin puhtaanapitohallituksen ohjesäännön.

1 §. Helsingin kaupungin puhtaanapitotoiminnan ylin johto kuuluu Helsingin kaupungin puhtaanapitohallitukselle, joka on välittömästi kaupunginvaltuuston alainen.

Missä tapauksissa terveydenhoitolautakunnalla on toimivalta puhtaanapitoasioissa, on sanottu terveydenhoitosäännössä ja Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksessä.

2 §. Puhtaanapitohallituksen asiana on erittäin:

ylinnä valvoa, että kaupungin kadut, yleiset paikat ja rantasillat pidetään puhtaina sekä jätteet käytetään kaupungille taloudellisesti edullisimmalla tavalla;

asianomaisten kiinteistönomistajain kanssa tehdä sopimukset heille kuuluvan puhtaanapitovelvollisuuden ottamisesta puhtaanapitolaitoksen huoleksi;

---

[1]) Valt. pöytäk. 14. 9. 5 §. — [2]) S:n 5. 5. 38 §. — [3]) S:n 6. 4. 36 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 184. — [5]) Valt pain. asiakirj. n:o 24. — [6]) Valt. pöytäk. 15. 6. 19 §.

tutkia puhtaanapitolaitoksen uutislaitteiden piirustukset ja kustannusarviot;

tutkia ja hyväksyä puhtaanapitolaitokselle tarpeellisten tarveaineiden ja työkalujen hankintatarjoukset;

ratkaista työajan pituutta, työpalkkain määrää sekä työehto- ja muita sopimuksia koskevat kysymykset;

päättää sairasavun antamisesta puhtaanapitolaitoksen työntekijöille;

antaa tarkemmat ohjeet puhtaanapitolaitoksen viranpitäjille voimassa olevan johtosäännön lisäksi; sekä

vuosittain ennen toukokuun loppua kaupunginvaltuustolle antaa kertomus omasta ja puhtaanapitolaitoksen toiminnasta edellisenä vuonna.

3 §. Puhtaanapitohallituksena on viisi jäsentä, joista puhtaanapitolaitoksen johtaja on itseoikeutettu ja muut neljä valitsee kaupunginvaltuusto vuodeksi kerrallaan.

Vaalikelpoisuudesta ja kieltäytymisoikeudesta on voimassa mitä kaupunginvaltuutetuista on säädetty. Terveydenhoitolautakunnan jäsenyyttä älköön tässä kohden pidettäkö pätevänä kieltäytymisen syynä.

Jos valittu jäsen eroaa ennen toimikautensa päättymistä, valitaan toinen siksi ajaksi, mikä eroavalla on jäljellä.

Valitut jäsenet saavat palkkiota kaupunginvaltuuston vahvistaman määrän.

Hallituksella on apunaan sihteeri, jonka se itse asettaa.

4 §. Puhtaanapitohallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

5 §. Puhtaanapitohallitus kokoontuu puheenjohtajan tai, hänen ollessa setyneenä, varapuheenjohtajan kutsusta. Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat estyneet olemasta kokouksessa saapuvilla, valitaan puheenjohtaja siksi kerraksi.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kolme jäsentä on saapuvilla ja ottaa päätökseen osaa.

Päätös tehdään yksinkertaisella ääntenenemmistöllä; äänten jakautuessa tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, paitsi puheenjohtajan vaalissa, jolloin arpa ratkaisee.

6 §. Puhtaanapitohallituksen kokouksissa tehdään pöytäkirja, johon on merkittävä läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset, viimeksi mainitut, jos hallitus katsoo tarpeelliseksi, lyhykäisin perusteluin. Jos päätös tehdään äänestämällä, on jäsenellä oikeus saada eroava mielipiteensä lyhyesti mainituksi pöytäkirjassa.

Hallituksen pöytäkirjat ja sen lähtevät kirjelmät laatii sihteeri.

Hallituksen lähtevät kirjelmät ja muut toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

7 §. Tileihin nähden on puhtaanapitohallitus samoin kuin puhtaanapitolaitoskin rakennuskonttorin tiliviraston alainen. Sen kassavirastona on rahatoimikonttori.»

Puhtaanapitohallituksen johtosääntö. Kaupunginvaltuuston päätöksen[1]) mukaisesti oli puhtaanapitohallitus lähettänyt ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen johtosäännöksi. Sittenkun valmisteluvaliokunta oli lähettänyt ehdotuksen johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asetettuun

[1]) Ks. tätä kert. siv. 184.

valiokuntaan, oli viimeksi mainittu valiokunta erinäisiä pienempiä muodollisia muutoksia tehtyään palauttanut ehdotuksen[1]), minkä kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavana:

»Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen johtosääntö.

1 §. Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen tehtävänä on puhtaanapitohallituksen valvonnan alaisena hoitaa kaikkea kaupungin velvollisuutena olevaa puhtaanapitoa sekä puhtaanapitoa varten tarpeellisia työkaluja ja tarveaineita samoin kuin pitää huoli laitokselle tulevain maksujen ja muiden saamisten veloituksesta.

2 §. Puhtaanapitolaitoksen vakinaisena henkilökuntana ovat johtaja, tarkastaja, varastonhoitaja ja tarpeellinen määrä kirjanpitäjiä.

Johtajan valitsee kaupunginvaltuusto, sen jälkeen kuin virka on puhtaanapitohallituksen toimesta ollut kolmenkymmenen päivän kuluessa mainitulta hallitukselta haettavana ja se on antanut lausunnon hakijoista.

Tarkastajan ja varastonhoitajan ottaa puhtaanapitohallitus julistettuaan virat kolmenkymmenen päivän kuluessa siltä haettaviksi ja johtajan annettua lausunnon hakijoista.

Kirjanpitäjät sekä muun palvelus- ja työhenkilökunnan ottaa johtaja.

3 §. Johtaja on puhtaanapitolaitoksen esimies ja samalla sen konttorin päällikkö; hänen velvollisuutensa on:

a) pitää lähimpänä viranomaisena silmällä puhtaanapitotoimintaa sekä katsoa, että puhtaanapidosta annettuja määräyksiä ja taksoja noudatetaan;

b) johtaa ja valvoa puhtaanapitolaitoksen konttorin tehtäviä;

c) esitellä asiat puhtaanapitohallitukselle;

d) laatia ehdotuksia puhtaanapidon laajentamiseksi;

e) huolehtia puhtaanapitolaitoksen rakennusten ja laitteiden pitämisestä asianmukaisessa kunnossa;

f) ostaa työkalut ja tarveaineet sekä ehdottaa hallitukselle, mistä tarvikkeista on pyydettävä hankintatarjouksia;

g) tarkastaa ja hyväksyä päivätyö- ja urakkalistat sekä saapuneet laskut;

h) vuosittain ennen syyskuun loppua antaa hallitukselle ehdotus kustannusarvioineen seuraavana vuonna tarpeellisten töiden teettämisestä;

i) tehdä hallitukselle aloitteita ja esityksiä toimialaansa kuuluvista asioista;

j) vuosittain ennen toukokuun 15 päivää antaa kertomus laitoksen edellisen vuoden hallinnosta ja toiminnasta; sekä

k) muutoin suorittaa hallituksen hänelle antamat tehtävät.

4 §. Tarkastajan tulee olla johtajan apuna hänen toiminnassaan, ja on hänen velvollisuutenaan erityisesti:

a) valvoa ulkotöitä, työkalujen valmistusta ja hoitoa sekä laitteiden ja kaatopaikkain kunnossapitoa;

b) huolehtia kaupungista koottujen jätteiden talteenotosta, myynnistä ja poistamisesta;

c) laatia päivätyölistat ja suorittaa muut laitoksen hoitoon kuuluvat laskelmat;

---

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 37 §.

d) avustaa laitokselle saapuneiden laskujen ja työlistain tarkastamista;
e) johtajan estyneenä ollessa hoitaa hänen tehtävänsä; sekä
f) muutoin suorittaa hallituksen tai johtajan hänelle antamat tehtävät.
5 §. Varastonhoitajan velvollisuutena on:
a) hoitaa puhtaanapitolaitoksen työkaluja ja tarveaineita;
b) pitää kirjanpitäjille ja rakennuskonttorin tilivirastolle tarpeellisia varastoluetteloja; sekä
c) muutoin suorittaa hallituksen tai johtajan hänelle antamat tehtävät.
6 §. Kirjanpitäjäin tehtävänä on:
a) hoitaa puhtaanapitolaitoksen diaareja ja luetteloja sekä kirjaan panna laitoksen työkalut ja tarveaineet;
b) laatia kaupungin puhtaana pidettäviä katualoja ja kiinteistöjä esittävät taulut;
c) yhdistellä tiedot eri piireissä toimivain työntekijäin luvusta sekä kunkin piirin puhtaanapitokustannuksista ja tarveainekulutuksesta;
d) laskea puhtaanapitolaitokselle tulevain maksujen määrät;
e) kirjoittaa veloitusliput ja laskut; sekä
f) muutoin suorittaa johtajan heille antamat tehtävät.
7 §. Puhtaanapitolaitoksen tilit hoitaa rakennuskonttorin tilivirasto. Puhtaanapitolaitoksen kassavirastona on rahatoimikonttori.»

Rakennuskonttorin rakennusainetoimiston johtosääntö. Kaupungin yleisten töiden hallituksen lähettämää kaupungin rakennuskonttorin rakennusainetoimiston johtosääntöehdotusta lopullisesti käsitellessään, jonka toimiston perustamisesta kaupunginvaltuusto oli tehnyt periaatteellisen päätöksen[1]) sekä ehdotusta tästä johtuviksi muutoksiksi ja lisäyksiksi kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin johtosääntöihin hyväksyi[2]) valtuusto mainitun hallituksen lähettämät ehdotukset olemaan voimassa väliaikaisesti, kunnes valtuusto oli lopullisesti käsitellyt hallituksen aikaisemmin valtuuston harkittavaksi ja hyväksyttäväksi lähettämät ehdotukset useasti mainitun hallituksen ja rakennuskonttorin uusiksi johtosäännöiksi. Samalla määräsi valtuusto, että varasto-osaston johtajan palkkaukseen vuonna 1920 tarvittava määräraha, maaliskuun 1 päivästä lukien, oli maksettava vuoden menosäännön määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten.

Uuden rakennusainetoimiston johtosääntö oli seuraava:

»Helsingin kaupungin väliaikaisen rakennusainetoimiston johtosääntö.

1 §. Väliaikainen rakennustoimisto on Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen alainen ja sen tehtävänä on:
ostella rakennusaineita kaupungin omiin tarpeisiin;
sen ohessa koettaa hankkia yleishyödylliselle rakennustoiminnalle rakennusaineita kohtuullisiin hintoihin;
sikäli kuin on mahdollista toimittaa yksityiselle, etusijassa osuustoimintaan nojaavalle asuntotuotannolle joko rakennusaineita tai tietoja siitä, mistä niitä on sopivimmin saatavissa;
edellä mainitussa kohden avustaa rakennusteollisuutta välittäjänä ja neuvonantajana;

[1]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 167. — [2]) Valt. pöytäk. 18. 2. 9 §.

mahdollisuuden mukaan toimia rakennusaineiden tuonnin helpottamiseksi kaupunkiin;

koettaa sopivin keinoin huojistaa rakennusaineiden käypähintoja;

valvoa, että saavutetut helpotukset tai toimiston välityksellä hankitut tavarat välittömästi tulevat rakennustoiminnan hyväksi; sekä

hoitaa kaikki kaupungin ainespihoissa suoritettavat työt.

2 §. Toimiston toimintaa hoitavat kaupungininsinöörin ylivalvonnan alaisina johtaja ja varastonhoitaja.

Kirjanpitotyön sekä kamreerintehtävät hoitaa rakennuskonttorin kamreeriosasto.

3 §. Johtajan asettaa kaupungin yleisten töiden hallitus varaamalla kolmikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen tehtävänään on:

valvoa ja järjestää kaikki toimistossa esiintyvät työt sekä katsoa, että kaupungin rakennusaine-, työkalu- ja konevarastot hyvin hoidetaan ja luetteloidaan, samoin kuin että kaupungin ainespihain suoritettaviksi annetut työt viivyttelemättä toimitetaan annettujen ohjeiden mukaisesti;

tarpeen mukaan ja yksissä neuvoin kaupungin insinöörin tai asianomaisen osastopäällikön kanssa täydentää kaupungin rakennusaine-, rakennus-, työkalu- ja kone-, hiekka-, tiili-, sementti- ja muiden kaupungin yleisissä töissä tai yleishyödyllisissä rakennusyrityksissä tarpeellisten työaineiden ja työkalujen varastoja;

hankkia hankintatarjouksia;

elleivät olot muuta vaadi, kuukausittain toimittaa rakennuskonttorin asianomaisille työpäälliköille tai niiden kaupungin muiden laitosten johtajille, joilla on tekemistä kunnallisissa rakennusyrityksissä, lähinnä seuraavan kuukauden aikana tarvittavain työaineiden tilausliput;

yksissä neuvoin osastopäällikön tai osastopäällikön siihen määräämän rakennusmestarin kanssa valita ja ostaa niitä rakennusaineita, rakennustakeita y. m., joita ei ole kaupungin varastoissa;

yleishyödyllisen rakennusyrityksen johtajan tilauksesta ja täysin pätevää vakuutta vastaan kaupungin varastoista antaa rakennusaineita tai ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin niiden hankkimiseksi tuottajalta tai muulta välittäjältä;

pitää kaikkien hankintasopimusten ja niin kaupungin varastoihin tulevain kuin sieltä lähetettäväin tavarain luetteloja;

katsoa, että laskut suoritetuista hankinnoista tai töistä kuukausittain kirjoitetaan, ja kamreerille antaa sitä varten tarpeelliset tiedot;

vuosittain ennen syyskuun 15 päivää hallitukselle antaa ehdotus toimiston seuraavan vuoden budjetiksi;

vuosittain ennen huhtikuun loppua hallitukselle antaa kertomus osaston toiminnasta lähinnä edellisenä vuonna; sekä

muuten täyttää ne toimiston toiminnan yhteydessä olevat tehtävät, mitkä kaupungin yleisten töiden hallitus tai kaupungininsinööri hänelle antaa.

4 §. Varastonhoitajan ottaa toimeen Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Varastonhoitaja on velvollinen rakennusainetoimiston johtajan valvonnan alaisena hoitamaan rakennusaine-, työkalu- ja konevarastoa, vastaanottamaan mitä varastoon toimitetaan ja sieltä antamaan mitä asianmukaisessa järjestyksessä tilataan sekä pitämään tarpeellisia varastoluetteloja, jotka on toimitettava kamreerille kirjanpitoa varten.

Hän on niinikään velvollinen tarpeellisten apulaisten avulla johtamaan ja valvomaan sekä varaston hoidon yhteydessä olevia että ainespihan työpajoissa suoritettavia töitä.»

Rakennuskonttorin varasto-osaston kirjanpitäjän johtosääntö. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli päättänyt[1]) asettaa rakennuskonttorin varastokirjanpitäjänviran vakinaiselle palkkasäännölle, vahvisti[2]) valtuusto seuraavan:

»Rakennuskonttorin varasto-osaston kirjanpitäjän johtosäännön.

Kirjanpitäjän asettaa kaupungin yleisten töiden hallitus varastonhoitajaa kuultuaan. Hänen tehtävänään on:

varastonhoitajan antamain tarkempain ohjeiden mukaan hoitaa varastoosaston kirjanpito;

katsoa, että viikkoraportit tarveaineiden kulutuksesta ajoissa saapuvat varastosta, tarkastaa ne sekä käsitellä ne asianmukaisessa järjestyksessä;

vastaanottaa ja muistoon merkitä kaikkien osastojen tarpeellisia tavaranostoja varten antamat tilausliput;

olla apuna vuosi-inventtauksessa;

maksettujen laskujen johdolla pitää hankitun uuden kaluston tarkkaa luetteloa;

muutoin toimittaa varastonhoitajan antamat tehtävät sekä hoitajan estyneenä ollessa suorittaa hänen tehtävänsä.»

8 tunnin työpäivän käytäntöön ottaminen kaupungin töissä. Lopullisesti esiteltäessä valtuutetun Halmeen y. m. tekemää esitysehdotusta kahdeksan tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta[3]) kaupungin kaikissa töissä päätti[4]) kaupunginvaltuusto:

että kaikissa kaupungin töissä oli noudatettava 8 tunnin työaikalakia, sikäli kuin mainittu laki niihin ulottuu, paitsi sairaaloissa, jotka valtioneuvoston elokuun 15 p:nä 1919 tekemän päätöksen mukaan ovat heinäkuun 1 päivään 1920 asti erotetut 8 tunnin työaikalain alaisuudesta;

että rahatoimikamarin ehdotusta siitä, että kaupunginvaltuusto valtioneuvostolta anoisi lupaa poikkeamiseen 8 tunnin työaikalain säännöksistä ei otettaisi huomioon, koska ei näyttänyt olevan olemassa laissa mainittuja edellytyksiä hyväksymisen saamiseksi semmoiselle alistukselle; samoin kuin

että kaupungin sairaalaylihallitusta oli kehoitettava kaupunginvaltuustolle antamaan täydellinen selvitys niistä kustannuksista, joita 8 tunnin työaikalain soveltaminen kaupungin sairaaloissa tuottaisi, siinä tapauksessa että 8 tunnin työaika sairaaloissakin kävi pakolliseksi.

Raitioteiden järjestyssääntöjen muutos. Sittenkun Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli maistraatilta anonut vahvistusta ehdottamalleen Helsingin sähköraitioteiden voimassa olevain liikennejärjestyssääntöjen 9 §:n muutokselle, katsoi[5]) kaupunginvaltuusto voivansa puoltaa myöntymistä mainittuun yhtiön esitykseen, jonka mukaan järjestyssääntöjen puheenalainen pykälä tuli olemaan seuraava:

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 187. — [2]) Valt. pöytäk. 10. 11. 14 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 165.— [4]) Valt. pöytäk. 11. 2. 30 §. — [5]) S:n 27. 1. 6 §.

»Raitioteiden noudatettavat aikataulut laadittakoon huomioon ottamalla ettei keskinopeus ole 250 m. suurempi minuutissa ja ettei suurin nopeus missään tapauksessa ylitä 416 m. minuutissa, kuitenkin niin, että kulkunopeus on vähennettävä siihen määrään, että vaunu on käsijarrulla pysähdytettävissä yhden vaunumitan matkalla seuraavissa tapauksissa:

rataosilla, joilla vallitsee vilkas liikenne;
kaarteissa niin kadunkulmauksissa kuin avoimella radallakin;
kadunristeyksistä kulkiessa;
kulkusuunnan poikki käyvän raiteen kohdalta kulkiessa; sekä
kun raiteella on ihmisiä, eläimiä tahi jokin muu liikenne-este.»

Kaupunginlähettien järjestyssäännöt. Sittenkun maistraatti oli anonut kaupunginvaltuuston lausuntoa poliisikamarin laatimasta ehdotuksesta kaupunginlähettien uusiksi järjestyssäännöiksi [1]), päätti [2]) valtuusto ilmoittaa, ettei sillä ollut ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Rahatoimikamarin uudestijärjestäminen. Sittenkun maistraatti oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen [3]) kamarin, sen kanslian ja konttorin uudestijärjestämiseksi, mihin ehdotukseen maistraatti kaikilta olennaisilta kohdin oli yhtynyt antoi valtuusto valmisteluvaliokuntansa antaa lausunnon mainitusta uudestijärjestämisehdotuksesta. Tämän tehtävän täyttäen [4]) lausui valiokunta, että kaikki olivat yksimielisiä siitä, että muutos kunnallishallinnossa vallitseviin oloihin oli välttämätön, mutta kysymys, millä tavoin tämä oli toimeenp antava, oli aiheuttanut erimielisyyttä. Valiokunta huomautti, että valiokunnan vähemmistö oli pääasiassa yhtynyt rahatoimikamarin vastalausujain mielipiteeseen, että valtuuston valmisteluvaliokunta olisi oleva keskeinen hallintoelin. Valiokunnan enemmistö sitä vastoin oli asettunut samalle kannalle kuin rahatoimikamarinkin enemmistö, nimittäin että kunnallishallinnon uudistus, mikäli se koski rahatoimikamaria, sen kansliaa ja konttoria, olisi heti toimeenpantava.

Rahatoimikamarin ehdotusta tarkastaessaan oli valiokunta etusijassa epäillyt, olisiko mietinnön ehdotuksen mukainen kamarin kokoonpano onnistunut. Vähintäkään epäilystä ei tosin liene siitä, että olisi kaupungille melko suureksi hyödyksi, jos jotkut niistä henkilöistä, jotka päätösvaltaisina ottivat osaa rahatoimikamarin keskusteluihin, valittaisiin pitemmäksi ajaksi ja muutoinkin saisivat erikoisen toimivallan ja sen johdosta suuremman vastuunalaisuuden. Mutta samalla kun valiokunta oli taipuvainen tunnustamaan tämän edun, ei se ollut katsonut voivansa hyväksyä kamarin ehdotusta että kokonaista kolme jäsentä valittaisiin kuudeksi vuodeksi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat tosin muodollisesti olisivat valittuja luottamusmiehiä, mutta toiselta puolen kieltämättä loukattaisiin kunnallislaissa julkilausuttua suhteellisuusperiaatetta, jos kaikki nämä kolme toimihenkilöä olisivat kamarin itseoikeutettuja jäseniä, sillä siinä tapauksessa olisi kunnan edustuksessa kulloinkin vallitsevalla puolueella mahdollisuus enemmistövaaleilla täyttää nämä kolme rahatoimikamarin tärkeintä paikkaa. Valiokunta oli sentähden yhtynyt ehdotukseen, että kamarissa tuli olla kuusi vuodeksi valittua jäsentä, mutta että ainoastaan yksi, puheenjohtaja, valittiin kuudeksi vuodeksi. Tämä viimeksi mainittu toimihenkilö, jota valiokunta nimittää kaupunginjohtajaksi, toimisi rahatoimikamarin itseoikeutettuna puheenjohtajana, ja

[1]) Ks. Kunnan asetuskok. n:o 2 vuodelta 1920. — [2]) Valt. pöytäk. 1. 6. 3 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 51 vuodelta 1919. — [4])Valt. pain. asiakirj. n:o 32.

hänen ollessaan estettynä astuisivat ehdotuksen 2 §:ssä mainitut avustavat kaupunginjohtajat, s. o. kanslianjohtaja ja rahatoimenjohtaja hänen tilalleen. Tämä oli valiokunnan mielestä järjestettävissä siten, että kaikki kolme kaupunginjohtajaa valittiin kuudeksi vuodeksi, suhteellista vaalitapaa noudattaen, ja määräämällä, että heidät valitaan kaupunginjohtajan sijaisiksi myöskin rahatoimikamarin puheenjohtajan toimeen. Kaupunginjohtajaksi tulisi se, joka oli saanut useimmat äänet. Huomioon ottaen molempain muiden ehdokkaiden asiantuntemuksen ja muun sopivaisuuden olisi kaupunginvaltuuston tämän jälkeen, äänimäärään katsomatta, valittava toinen heistä kanslianjohtajaksi, toinen rahatoimenjohtajaksi. Rahatoimikamarin komitean esittämät syyt puhuivat valiokunnan mielestä epäämättömästi sen seikan puolesta, että vähemmän tärkeitä asioita ei käsiteltäisi kamarin jäsenten yleisessä kokouksessa, vaan ratkaisisi ne kamarin jaosto. Valiokunta oli ajatellut vastamainittuun jaostoon kuuluvaksi kaksi kamarin jäsentä, kaupunginjohtaja puheenjohtajana. Jaoston päätökset olisivat voimassa rahatoimikamarin päätöksinä ainoastaan siinä tapauksessa, että jaoston jäsenet olivat päätöksestä yhtä mieltä. Rahatoimikamarin ehdottamaan ohjesääntöön ei muutoin ollut tehty asiallisia muutoksia.

Ei voitane kieltää, että olisi tarpeellista vapauttaa kaupunginvaltuusto velvollisuudesta ratkaista eräitä vähäpätöisiä asioita. Tähän tulisi lisäksi se hankaluus, että pikkuasioita valmisteltiin yhtä laajasti kuin tärkeämpiäkin ja että niitä käsittelivät liian monilukuiset viranomaiset. Semmoinen kaupunginvaltuuston toimivallan siirtäminen ei tietenkään saanut mennä kunnallislain puitteiden ulkopuolelle, mutta melko suuri joukko asioita voitaneen erottaa ja jättää rahatoimikamarin lopullisesti ratkaistavaksi. Käytännöllisistä syistä oli tehty semmoinen lisäys, että vähemmän tärkeät väli- ja täytäntöönpanotoimenpiteet voitiin rahatoimikamarin määräyksen mukaan antaa sen kanslian tehtäväksi. Muutoin oli tehty selvennyksiä sekä vähäisiä muutoksia ja lisäyksiä rahatoimikamarin ehdotukseen.

Edelleen huomautti valiokunta, että vallitsevat tavallisuudesta poikkeavat olot tuntuvassa määrässä tulisivat lisäämään asiamiehen työtä. Työmäärän kasvaminen ja kaupungin kehitys vaativat, ettei asiamiehen tehtäviä enää hoidettu sivutoimena, vaan että tämän viran pitäjä yksinomaan antautui toimeensa. Pääasiallisena edellytyksenä asian tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle näytti kuitenkin olevan, että asiamieslaitos asetettiin toiselle taloudelliselle pohjalle kuin mitä aikaisemmin oli ollut laita. Nykyisin palkkaeduin oli osoittautunut vaikeaksi saada sopivia henkilöjä toimeen. Jos asiamieheksi valittaisiin taitava lakimies, joka voi avustaa kamaria ja sen osastoja lausunnoilla ja neuvoilla, ei ratkaisevaa huomiota tarvinnut kiinnittää sihteerien nimenomaiseen lainopilliseen kykyyn, vaan voitiin heidän nimityksessään muitakin näkökohtia laajemmassa mitassa ottaa huomioon. Täytyi pitää toivottavana, että asiamiehestä todella tuli rahatoimikamarin varsinainen lainopillinen tuki. Niinikään olisi kaupungin muut laitokset ja lautakunnat velvoitettava oikeusasioissa käyttämään asiamiestä, ellei niillä ollut omia toimihenkilöjä, joita voitiin käyttää esiintyvissä tapauksissa. Tehtyään erinäisiä lisäyksiä ja muutoksia asiamiehen johtosääntöehdotukseen, ehdotti valiokunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtioneuvostolta anoa vahvistusta Helsingin rahatoimikamarin ohjesääntöehdotukselle [1]);

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 32.

edellyttäen valtioneuvoston mainittuun anomukseen myöntyvän

1) hyväksyä ehdotukset rahatoimikamarin, sen kanslian, kamreeri-, kassa- ja asiamiesosaston johtosäännöiksi;

2) velvoittaa kaupungin laitokset sekä johto- ja lautakunnat oikeusasioissa käyttämään rahatoimikamarin asiamiestä ellei niillä ole omia toimihenkilöjä, jota voitiin käyttää esiintyvissä tapauksissa; sekä

3) kehoittaa rahatoimikamaria ryhtymään edellä mainitusta päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Valmisteluvaliokunnan kaikki ehdotukset hyväksyttiin[1]). Samalla päätti valtuusto valtioneuvostolle tehdä esityksen, että valtioneuvosto laadituttaisi kaupunkien kunnallishallintoa koskevan lakiehdotuksen, joka tekisi pääkaupungin hallinnon järkiperäisen järjestämisen mahdolliseksi, taikka jouduttaisi valtioneuvoston tarkoitusta varten asettaman komitean työtä.

Tilastokonttorin julkaisut. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kehoittanut[2]) rahatoimikamaria antamaan lausunnon, mistä kunnallisten vuosikertomusten ja muiden tilastokonttorin toimittamain julkaisujen viivästyminen johtui, oli konttorin ent. johtaja, fil. maist. H. Dalström asiassa antanut vaaditun selityksen. Pääasiallisimpina viivytysten syinä mainittiin selityksessä 1917 vuoden kirjaltajalakko, kapina, kirjapainojen tuotantokyvyn väheneminen tämän jälkeen sekä konttorin henkilökunnan vaihtumiset. Selitys kohdistui esitykseen, että kamari ryhtyisi sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että kysymys oman kirjapainon perustamisesta tai ostamisesta kaupungille pikimmiten tulisi ratkaistuksi. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ollut aikaisemmin käsitellyt selitystä, jota se puolestaan piti tyydyttävänä, syystä että kamari oli ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen kaupungin painatustöiden järjestämisestä, josta asiasta kamari sittemmin oli tehnyt ehdotuksen. Jotta kuitenkin kunnalliskertomukset ilmestyisivät vereksempinä, oli kamari kehottanut konttoria laadituttamaan 1918 vuoden kunnalliskertomuksen ennen 1916 ja 1917 vuoden kertomuksia.

Asia ei aiheuttanut enempää toimenpidettä valtuuston puolelta[3]).

Koska tilastokonttorin 1921 vuoden menosääntö osoitti melkoista kohoamista, päätti[4]) kaupunginvaltuusto asettaa kolmijäsenisen valiokunnan tutkimaan, missä määrin konttorin julkaisuja voitaisiin supistaa konttorin kustannuksien vähentämiseksi.

Kaupungin painatustöiden järjestäminen. Tilastokonttorin painatustöiden myöhästymistä koskevan kysymyksen yhteydessä oli rahatoimikamari ottanut uudelleen käsiteltäväksi kysymyksen kaupungin painatustöiden järjestämisestä[5]) sekä kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen asiassa. Kysymyksen ratkaisu oli kamarin mielestä erittäin tärkeä melkoisesti kohonneisiin painatuskustannuksiin nähden.

Nämä suuret kustannukset puhuivat kyllin selvästi kaupungin oman kirjapainon perustamisen puolesta, mikä kuitenkin kalliiden perustamiskustannusten tähden kävi mahdottomaksi toteuttaa, jonkatähden painatustyöt edelleenkin olisi annettava yksityisiin kirjapainoihin. Yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi olisi kuitenkin näiden töiden valvonta järjestettävä, jota valvontaa sopivimmin hoitaisi erityinen toimihenkilö, jonka tehtävä olisi laittaa painatettavat asiakirjat painokuntoon. Tässä toimessaan tulisi

[1]) Valt. pöytäk. 13. 10. 7 §. — [2]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 234. — [3]) Valt. pöytäk. 27. 1. 15 §. — [4]) S:n 30. 12. 1 §. — [5]) Ks. 1916 vuod. kert. siv. 156, 1917 vuod. kert. siv. 129 ja 1918 vuod. kert. siv. 234.

uuden toimihenkilön neuvotella asianomaisten virkamiesten kanssa. Hänen asianaan olisi niinikään jakaa painatustyöt yksityisten eri kirjapainojen kesken sekä hankkia konttoritarvikkeet kaupungin laitoksille.

Käsiteltäessä rahatoimikamarin esitystä päätti [1]) valtuusto: että kaupungin painatustöiden valvonta toistaiseksi, helmikuun 1 p:stä 1920 lukien, annettaisiin erityisen henkilön toimeksi; että valtuuston ensimmäinen notaari, K. V. Puuska määrättäisiin 4,000 markan vuosipalkasta hoitamaan mainittua tehtävää; että notaari Puuska oikeutettaisiin avukseen ottamaan konekirjoittajattaren ja lähetin, konekirjoittajattaren 600 markan ja lähetin 200 markan kuukausipalkoin; että määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten osoitettaisiin 3,666: 67 markkaa notaari Puuskalle palkkioksi vuodelta 1920 sekä 10,000 markan määräraha konekirjoittajattaren ja lähetin palkkaamiseksi sanotulta ajalta; käyttövaroistaan osoittaa 1,375 markkaa tarkoitukseen tarvittavan huoneiston vuokraan y. m. vuoden loppuun asti sekä 1,000 markkaa lomakkeiden y. m. painattamiseen; antaa rahatoimikamarin toimeksi käyttämällä sekalaisten menojen, kaluston y. m. määrärahaa hankkia puhelimen painatustöiden valvojan huoneistoon; sekä antaa kysymyksen konttoritarvikkeiden hankkimisesta kaupungin laitoksille notaari Puuskalle lausunnon antamiseksi. Edelleen sai valtuuston kanslia toimekseen valmisteluvaliokunnalle antaa tarkemman ehdotuksen kaupungin painatustöiden valvonnan järjestämiseksi.

Kunnan työnvälitystoimiston velvoittaminen toimimaan piirityönvälitystoimistona. Esiteltäessä kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esitystä [2]) työnvälitystoimiston velvoittamisesta toimimaan piirityönvälitystoimistona sekä rahatoimikamarin tämän johdosta antamaa lausuntoa päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

hyväksyä sosialihallituksen ehdotuksen siitä, että Helsingin kunnan työnvälitystoimisto ryhtyy toimimaan Uudenmaan eli Helsingin piirin piirityönvälitystoimistona sosialihallituksen ja toimiston johtokunnan tekemän sopimuksen mukaisesti, kuitenkin ehdolla, että valtio korvaa kaikki kaupungille asian järjestelystä mahdollisesti aiheutuvat menot;

oikeuttaa työnvälitystoimiston johtokunnan toimiston puolesta tekemään tästä sosialihallituksen kanssa sopimuksen vuodeksi 1920;

myöntää työnvälitystoimistolle ennakkomaksuna 3,000 markkaa tilitystä vastaan tarvittaessa käytettäväksi piirityönvälitystoimiston kenties aiheuttamiin suoranaisiin menoihin; sekä

että rahatoimikamarin on aikoinaan perittävä piirityönvälitystoimistolle valtion varoista suoritettava korvaus, sittenkun työnvälitystoimisto on kamarille toimittanut perimistä varten tarvittavat todisteet ja asiakirjat.

Kunnan työnvälitystoimiston laajentaminen. Sittenkun vt Sillanpää y. m. olivat kaupunginvaltuustolle maaliskuun 26 p:nä 1919 päiväämässään esitysehdotuksessa [4]) esittäneet ryhdyttäväksi toimenpiteisiin Helsingin kaupungin kunnan työnvälitystoiminnan laajentamiseksi perustamalla haaratoimistoja eri osiin kaupunkia, lähetettiin asia kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan, joka antamassaan lausunnossa [4]) kannatti esitysehdotuksentekijäin vaatimusta toimiston toiminnan laajentamisesta, mutta tuli tämän tapahtua siten, että toiminta edelleen olisi keskitettynä yhteen toimistoon, vaikka tämä voitaisiin jakaa useampaan osastoon, joista kukin toimisi

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 15 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 52 vuodelta 1919. — [3]) Valt. pöytäk. 31. 3. 38 §. — [4])Valt. pain. asiakirj. n:o 55 vuodelta 1919.

välittäjänä eri ammateissa. Tässä tarkoituksessa olisi työnvälitystoimiston käytettävänä oleva huoneisto laajennettava lisäämällä siihen muutamia huoneita taikka myöskin uusi huoneisto hankittava. Hankittuaan rahatoimikamarin lausunnon päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

kunnan työnvälitystoimiston vastaista laajennusta varten varata elintarvetoimikunnan hallussa olleen myymälähuoneiston Länsirannan talossa n:o 10;

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi kunnan työnvälitystoimiston kanssa piirustuksista neuvoteltuaan teettää konttori- ja odotushuoneen toimiston miesosastolle;

viimemainittuun tarkoitukseen käyttövaroistaan osoittaa 40,000 markkaa; sekä

kehoittaa kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaa pitentämään toimiston vastaanottoaikaa ainakin talous- ja ravintolatyöläisille niin, että toimisto pidettäisiin auki myöskin klo 6—7 i. p. sekä tässä tarkoituksessa tarpeen mukaan lisäämään toimiston henkilökuntaa.

Nuorison työnvälitys. Kunnan työnvälitystoimiston esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

kunnan työnvälitystoimistoon perustaa erityisen nuoriso-osaston, mutta että tämän päätöksen toimeenpano oli jääpä siksi, kunnes toimistoon voitiin järjestää tähän tarkoitukseen tarpeellinen huoneisto, konttori- ja odotushuone, ja että asian ratkaisua olisi joudutettava;

asettaa osastolle tarpeellisen erikoispätevyyden omaavan johtajan;

että osasto kuuluisi toimistoon vakinaisena osastona ilman eri johtokuntaa, kuuluen neuvottelutoiminta johtajalle, jonka tuli kokonaan antautua tehtäväänsä;

antaa johtokunnan toimeksi aikanansa laatia puheenalaisen osaston johtosäännön;

vahvistaa osastolle menosäännön työnvälitystoimiston menosäännön yhteydessä, noudatettavaksi sen vuoden alusta, jolloin osasto voi alkaa toimintansa; sekä

kunnes puheenalainen osasto työnvälitystoimistoon perustettaisiin myöntää Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle sen nuorison työnvälitystoimiston avustamiseksi vuotuista kannatusapua, ja vuodelta 1920 5,000 markkaa maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestäminen. Käsiteltäessä vuonna 1915 valiokunnan mietintöä [3]) joka koski rakennustarkastuskonttorin järjestysmuodon ja menosäännön uudistamiseksi tehtyä esitystä oli kaupunginvaltuusto m. m. päättänyt maistraatilta anoa, että maistraatti ryhtyisi uudestijärjestämään mainittua konttoria sekä siinä tarkoituksessa antaisi ehdotuksen konttorin muutetuksi johtosäännöksi ja uudeksi menosäännöksi, pääasiassa mietinnön oheisten ehdotusten mukaisesti. Kun maistraatti kuitenkin oli havainnut rakennustoiminnan alalla vallitsevain poikkeuksellisten olojen johdosta mahdottomaksi laatia ehdotusta kyllin vakiintuneilla perusteilla, sai asia jäädä toistaiseksi. Lokakuun 28 p:nä 1919 pitämässään kokouksessa päätti kaupunginvaltuusto anoa, että maistraatti ottaisi asian uudelleen käsiteltäväksi. Tämän johdosta oli maistraatti kehoittanut rakennustarkastajaa antamaan alustavan lausunnon asiasta, ja oli tämä siinä huomauttanut, että hänen mielestään

[1]) Valt. pöytäk. 27. 1. 44 §. — [2]) S:n 14. 9. 15 §. — [3]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 68 ja seur.

rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestäminen edellämainitussa kaupunginvaltuuston ehdotuksessa tarkoitettuun suuntaan oli suureksi haitaksi rakennustarkastukselle kokonaisuudessaan. Kun kuitenkin vallitsevissa oloissa rakennustoiminnalla ei ollut samaa laajuutta kuin säännöllisinä vuosina, oli rakennustarkastuskonttori ehdottanut, ettei avustavan rakennustarkastajan eikä avustavan rakennusinsinöörin toimia toistaiseksi julistettaisi haettaviksi. Edelleen oli rakennustarkastaja anonut laitoksen kaikkien viranpitäjäin palkkoja järjestettäväksi muissa kunnallisissa laitoksissa tapahtuneen järjestelyn mukaisiksi.

Tämän johdosta huomautti maistraatti havainneensa, että rakennustoimintaa kaupungissa puheenalaisena aikana harjoitettiin suhteellisesti vähäisessä määrässä. Näin ollen pitäisi rakennustarkastuskonttorissa olla ainakin arkkitehti ja insinööri sekä valvoja, jota vastoin avustavan rakennustarkastajan- ja avustavan rakennusinsinöörintoimet eivät olleet tarpeelliset. Ehdotuksen laatiminen rakennustarkastuskonttorin täydelliseksi uudestijärjestämiseksi olisi siirrettävä tuonnemmaksi, koska oli edellytettävissä, että olot rakennustoiminnan alalla kohdakkoin tulisivat tuntuvasti muuttumaan.

Pääasiallisesti maistraatin ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

että rakennuskonttorin uudestijärjestäminen saisi jäädä siksi kunnes rakennustoiminnan alalla oli päästy jossakin määrin säännöllisempiin oloihin, jolloin maistraatti aikanansa oli antava kaupunginvaltuustolle ehdotuksen asiassa;

että konttorin avustavan rakennustarkastajan ja rakennusinsinöörin virat toistaiseksi jätettäisiin täyttämättä ja niihin liittyvät palkat säästettäisiin kaupunginkassaan;

velvoittaa rakennusinsinöörin esteen sattuessa rakennustarkastajalle astumaan hänen tilalleen;

että, jos joku konttorin virassa olevista toimihenkilöistä, rakennustarkastaja, rakennusinsinööri tai rakennusvalvoja, eroaa, täten avonaiseksi tullutta virkaa ei täytettäisi vakinaisesti, vaan hoidatettaisiin viransijaisella;

että terveydenhoitolautakunnan valtuutetut ja maistraatin kunnallisneuvosmiehet vastedeskin toistaiseksi saisivat kantaa heitä varten konttorin menosääntöön merkityt määrärahat korvauksena siitä, että maksut toimitetuista katselmuksista ja piirustusten tarkastuksista sekä toimituskirjain antamisesta oli otettu kaupunginkassaan; sekä

antaa palkkalautakunnan toimeksi, niinkuin kaupungin muihin viranpitäjiin nähden aikaisemmin oli ollut laita, laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen niiden virkain palkanjärjestelyksi, joiden valtuuston ylläesitetyn päätöksen mukaan tuli olla täytettyinä, sekä myöskin kansliahenkilökunnan palkkain järjestämiseksi.

Kivelän sairaalan jakaminen kahteen osastoon. Sairaalaylihallituksen esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että Kivelän sairaala 1921 vuoden alusta jaettaisiin kahteen itsenäiseen osastoon, nimittäin mielisairaiden- ja yleiseen osastoon, jälkimmäinen väliaikaisine osastoineen tuberkulosipotilaita varten, ja että yleiselle osastolle perustettaisiin ylilääkärinvirka. Alilääkäri toimisi niinikään yleisellä osastolla, ja viran pitäjä johtaisi lähinnä tuberkulosipotilaiden aliosastoa ja vastaisi siitä. Nykyisestä viidestä assistenttilääkärinvirasta olisi yksi lakkautettava, yleisellä osastolla toimisi kolme ja mielisairaidenosastolla yksi assistenttilääkäri.

[1]) Valt. pöytäk. 1. 6. 2 §. — [2]) S:n 5. 5. 27 §.

Kysymys sairaanhoitajatarkoulun perustamisesta. Sittenkun sairaalaylihallitus oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen siitä, että kaupunkia varten perustettaisiin sairaanhoitajatarkoulu oppilaskoteineen, johon vuosittain voitaisiin ottaa jopa 50 oppilasta, päätti [1]) valtuusto jättää asian lepäämään kunnes sairaanhoitajatarkoululle voitiin osoittaa sopiva huoneisto.

Käsityöläiskouluopetuksen uudestijärjestäminen sekä taideteollisuuskeskuskoulun uudestimuodostaminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto vuonna 1914 oli asettanut komitean [2]) käsittelemään kysymystä eikö taideteollisuuskeskuskoulu olisi uudestijärjestettävä siten, että ylempi taideteollisuusopetus kokonaan tulisi erotetuksi käsityöläiskouluopetuksesta ja viimeksimainittu opetus uudistetuksi mikäli mahdollista valtion ammattisivistyskomitean mainitussa tarkoituksessa tekemäin ehdotusten kanssa mahdollisimman yhtäpitäväksi, antoi komitea mietinnön [3]), ja päätti [4]) kaupunginvaltuusto asiaa esiteltäessä panna sen pöydälle varatakseen Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liitolle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Sittemmin on Käsityö- ja tehdasyhdistys lähettänyt puheenalaisia kysymyksiä koskevia näkökohtia sisältävän komiteamietinnön ja niinikään Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liitto antanut lausunnon, jossa esitettiin, että kaupunginvaltuusto valtioneuvostolle osoittamassaan esityksessä ryhtyisi hankkimaan kunnalle valtuuden käydä uudestijärjestämään käsityöläiskouluopetusta sekä Taideteollisuusyhdistyksen kanssa neuvoteltuaan laatisi lopullisen ehdotuksen ja ohjelman taideteollisuus- ja käsityöläisopetusta varten.

Esillä olevat ehdotukset tarkoittivat etusijassa ammattikouluopetuksen uudestijärjestämistä, jota järjestystä pidettiin välttämättömänä, mutta koska kaupunginvaltuuston mielestä ei mikään näistä ehdotuksista vallitsevissa olosuhteissa näyttänyt mahdolliselta toteuttaa, päätti [5]) kaupunginvaltuusto asettaa uuden viisijäsenisen komitean laatimaan ehdotusta semmoisiksi ammattiopetusalalla tehtäviksi uudistuksiksi, jotka heti voitiin toteuttaa.

Komitean jäseniksi valitsi [6]) kaupunginvaltuusto sittemmin rehtori E. Meinanderin, arkkitehti Y. Sadeniemen, puuseppä W. Långholmin, muurari A. E. Leinon ja rouva E. Ivalon.

N. s. yksinkertaistutettua tyyppiä olevan ammattikoulun perustamista koskevan komiteamietinnön käsittely. Tarkastaessaan kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 p:nä 1919 ratkaisemattomain asiain luetteloa oli valmisteluvaliokunta kehoittanut rahatoimikamaria ottamaan uudelleen käsiteltäväkseen kysymyksen n. s. yksinkertaistutettua tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta [7]). Tämän johdosta huomautti kamari, että olisi asialle eduksi, jos komitea [8]), jonka valtuusto oli asettanut ehdottamaan niitä uudistuksia ammattiopetuksen alalla, jotka nykyään voitiin toimeenpanna, valmistelisi puheenalaisenkin asian, ennenkuin kamari antaisi siitä lausuntonsa, minkätähden kamari ehdotti, että asia lähetettäisiin mainittuun komiteaan. Rahatoimikamarin ehdotus hyväksyttiin [9]).

Tarkastajakokouksen toimivalta ja n. s. Ärtin koulupuutarhan hallinto. Esiteltäessä ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnn n. s. Ärtin koulupuutarhan hallintoa koskevaa esitystä päätti [10]) kaupunginvaltuusto, että mainittu koulupuutarha koetteeksi asetettaisiin n. s. tarkastajakokouksen

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 32 §. — [2]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 178. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5 vuodelta 1917. — [4]) Ks. 1917 vuod. kert. siv. 230. — [5]) Valt. pöytäk. 18. 2. 12 §. — [6]) S:n 8. 3. 5 §. — [7]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 96. — [8]) Ks. tätä kert. siv. 183. — [9]) Valt. pöytäk. 6. 4. 19 §. — [10]) S:n 5. 5. 33 §.

hoitoon. Sitävastoin ei valtuusto katsonut olevan syytä rahatoimikamarin esittämällä tavalla ottaa käsiteltäväksi kysymystä tarkastajakokouksen toimivallan laajentamisesta ja tarkemmasta määräämisestä.

Puhtaanapitohallituksen perustaminen. Käsiteltäessä kaupungin 1919 vuoden budjettiehdotusta antoi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin toimeksi laatia sekä valtuustolle antaa ehdotuksen rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston erottamiseksi erilliseksi, eri hallituksen alaiseksi virastoksi. Täyttäen tämän tehtävän antoi kamari esityksen [2]) puhtaanapitohallituksen perustamisesta sekä ehdotuksen mainitun hallituksen meno- ja johtosäännöksi. Kaupunginvaltuusto päätti [3])

rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston 1921 vuoden alusta järjestettäväksi erilliseksi, oman, Helsingin kaupungin puhtaanapitohallitus nimisen hallituksen alaiseksi laitokseksi;

puhtaanapitohallituksen johtosääntöehdotuksen lähetettäväksi valtuuston johto- ja lautakuntain johto- ja ohjesääntöjä tarkastamaan asettamaan valiokuntaan, ollen puhtaanapitohallituksen vastedes annettava ehdotus puhtaanapitolaitoksen johtosäännöksi;

puhtaanapitohallituksen ja puhtaanapitolaitoksen palkkasääntöehdotuksesta hankkia palkkalautakunnan lausunnon;

antaa yleisten töiden hallitukselle toimeksi tehdä ehdotuksen, miten puhtaanapitolaitoksen nykyisen henkilökunnan suhteen oli meneteltävä, oliko se irtisanottava taikka siirrettävä vastaperustetun puhtaanapitolaitoksen palvelukseen.

Asiaa edelleen käsiteltäessä, ja kaupungin yleisten töiden hallituksen annettua siltä vaaditun lausunnon asiasta, päätti [4]) kaupunginvaltuusto:

rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston nykyisen henkilökunnan irtisanottavaksi tammikuun 1 p:nä 1921;

suhteellista vaalitapaa noudattaen valita neljä jäsentä puhtaanapitohallitukseen;

antaa siten valitun puhtaanapitohallituksen toimeksi:

a) julistaa puhtaanapitohallituksen johtajanviran avonaisena haettavaksi sekä kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen sen täyttämiseksi ja tarpeen vaatiessa jo vuonna 1920 ottaa sihteerin;

b) tämän jälkeen valtuustolle tehdä ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen johtosäännöksi;

c) sittenkun valtuusto oli viimeksi mainitun johtosäännön hyväksynyt ryhtyä toimiin puhtaanapitolaitoksen virkain täyttämiseksi tammikuun 1 p:stä 1921 lähtien; sekä

d) valtuustolle tehdä ehdotuksen johtajalle ja puhtaanapitohallituksen sihteerille vuonna 1920 maksettavista palkoista ynnä aikanansa laatia ehdotuksen puhtaanapitohallituksen ja puhtaanapitolaitoksen 1921 vuoden budjetiksi samoin kuin hyväksyä puhtaanapitohallituksen johtosäännön;

e) muutoin ryhtyä valtuuston tekemästä päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin [5]).

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto antaa puhtaanapitohallituksen toimeksi:

harkita, olisiko suotavaa ja mahdollista, että kaupunki saisi puhtaanapidon yksinoikeudekseen, sekä ehdottaa tästä johtuvia toimenpiteitä; ja

---

[1]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 237. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 49 vuodelta 1919. — [3]) Valt. pöytäk. 5. 5. 18 §. — [4]) S:n 15. 6. 19 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 171.

valmistella kysymystä yleisen puhtaanapitosäännön antamisesta kaupungille.

Toisen reistraattoriapulaisen palkkaaminen maistraattiin. Toisen reistraattoriapulaisen palkkaamiseksi maistraattiin osoitti [1]) kaupunginvaltuusto määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten 8,100 markkaa.

Uusien vakinaisten rikosasiain notaarinvirkain perustaminen raastuvanoikeuteen. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) raastuvanoikeuteen 1921 vuoden alusta perustettavaksi kaksi vakinaista rikosasiain notaarinvirkaa, kumpaisenkin 8,000 markan vuotuisin pohjapalkoin, oikeuden kolmatta ja neljättä osastoa varten. Sitä vastoin ei valtuusto havainnut olevan syytä myöntyä esitykseen rikosasiain notaarinvirkain perustamisesta seitsemännelle ja kahdeksannelle osastolle. Yhteisen raastuvanoikeuden toimeksi annettiin hankkia asianomainen vahvistus tässä puheena olevain kahden uuden viran perustamisesta johtuville muutoksille raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa oleviin määräyksiin sekä sen työjärjestykseen.

Uusi satamakonstaapelintoimi. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) tammikuun 1 p:stä 1921 lukien satamakonttoriin perustettavaksi uuden satamakonstaapelintoimen 2,400 markan pohjapalkoin.

Tilastokonttorin vakinaisten laskuapulaisten lukumäärän lisääminen. Tilastokonttorin esityksen konttorin viiden ylimääräisen laskuapulaisen siirtämisestä vakinaiselle palkkasäännölle päätti [3]) kaupunginvaltuusto lähettää konttorin julkaisujen rajoittamista koskevan kysymyksen pohtimista varten asetettuun valiokuntaan [4]).

Ylimääräisen poliisikomisariuksen asettaminen etsivään osastoon. Helsingin poliisimestarin tekemän esityksen johdosta siitä, että poliisilaitoksen etsivään osastoon asetettaisiin ylimääräinen poliisikomisarius n. s. kieltolain noudattamisen valvontaa varten, mikä virkamies nauttisi samoja palkkaetuja kuin muutkin ylimääräiset poliisikomisariukset, päätti [5]) kaupunginvaltuusto velvoittaa kaupungin $^2/_7$:lla ottamaan osaa ehdotetun toimihenkilön palkkaukseen helmikuun 1 p:stä lukien vuoden 1920 loppuun, eli siis 2,671: 40 markalla.

Anomuksia toimenpiteisiin ryhtymisestä kieltolain noudattamisen valvomiseksi. Suomen vankeinhoitoyhdistyksen keskustoimikunta oli anonut, että kaupunginvaltuusto, siihen nähden, että alkoholin väärinkäytöstä johtuva rikollisuus melkoisesti oli lisääntynyt, ottaisi harkittavaksi, miten kieltolain noudattamisen valvonta voitaisiin saattaa tehokkaammaksi. Koska valtuusto oli velvoittanut kaupungin ottamaan osaa ylimääräisen poliisikomisariuksen palkkaukseen kieltolain noudattamisen valvontaa varten ei anomus aiheuttanut [5]) enempää toimenpidettä.

Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan esityksessä oli Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys erikseen sekä erinäiset muut järjestöt yhteisesti anoneet, että kaupunginvaltuusto mahdollisimman pian valitsisi riittävän määrän asiaa harrastavia henkilöitä valvomaan kieltolain noudattamista sekä että mainituille valvojille laadittaisiin johtosääntö. Koska kaupunginvaltuusto silloisessa kokoonpanossaan kahdesti oli evännyt saman suuntaisen esityksen, päätti [5]) valtuusto lykätä tämän asian käsittelyn siksi, kunnes valtuusto kokoontuisi uudessa kokoonpanossa.

Asiaa uudelleen käsiteltäessä myönnyttiin [6]) puheenalaisiin esityksiin ja annettiin valmisteluvaliokunnan toimeksi tehdä ehdotuksen mainittujen valvojain johtosäännöksi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6. 4. 4 §. — [2]) S:n 24. 11. 8 §. — [3]) S:n 30. 12. 1 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 179. — [5]) Valt. pöytäk. 11. 2. 7 §. — [6]) S:n 5. 5. 4 §.

Kunnallisten ammattientarkastajain lukumäärän lisääminen. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään esityksessä oli sosialihallitus huomauttanut, että kaupungin palveluksessa olevat ammattientarkastajat, joiden m. m. tuli valvoa kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloja koskevan uuden lain noudattamista, eivät riittämättömän lukumääränsä johdosta voineet asianmukaisesti suorittaa laissa määrättyjä tehtäviään, jonkatähden hallitus vaati kunnallisten ammattientarkastajain lukumäärän lisäämistä. Vaaditussa lausunnossa ehdotti terveydenhoitolautakunta väliaikaisesti asetettavaksi kolme uutta tarkastajaa, kaksi naista ja yhden miehen, sekä teki samalla esityksen semmoisen muutoksen hankkimisesta senaatin syyskuun 9 p:nä 1918 tekemään, kunnallisen ammattientarkastuksen järjestämistä koskevaan päätökseen, että kunnalliset tarkastajat vapautettaisiin ryhtymästä minkäänlaisiin toimenpiteisiin työpaikkoihin nähden, jotka eivät olleet kunnallisen tarkastuksen alaisia. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) terveydenhoitolautakunnan esitykseen tarkastushenkilökunnan lisäämisestä, jota vastoin esitys muilta kohdin lähetettiin sosialilautakuntaan lausunnon saamiseksi. Samalla antoi valtuusto budjettivaliokunnan toimeksi 1921 vuoden menosääntöehdotukseen merkitä tarpeellisen määrärahan uusien tarkastajain palkkaamiseksi.

Kaitsijan ottaminen terveyspoliisin palvelukseen. Esiteltäessä terveydenhoitolautakunnan esitystä yhden kaitsijan ottamisesta entisten lisäksi terveyspoliisin palvelukseen lihakauppaa valvomaan, jonka esityksen johdosta palkkalautakunta oli ehdottanut osoitettavaksi 3,600 markkaa vuodessa mainitun toimihenkilön palkkaamiseen, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, sillä kertaa eväten terveydenhoitolautakunnan esityksen, kehoittaa lautakuntaa 1921 vuoden budjettikäsittelyyn antamaan ehdotuksen mainitun viran perustamisesta.

Asuntotarkastuksen henkilökunnan lisääminen. Sittenkun asuntotarkastaja oli anonut asuntotarkastuskonttorin menosääntöön merkittäväksi toisen vakinaisen apulaisen, oli palkkalautakunta vaaditussa lausunnossa huomauttanut, että ne asuntotarkastuksen tehtävät, jotka tekivät välttämättömäksi uuden toimen perustamisen, olivat sitä laatua, että niitä suuremmassa määrin esiintyi ainoastaan ajottain.

Kaupunginvaltuusto päätti [3]) käyttövaroistaan osoittaa 6,000 markkaa asuntotarkastuksen käytettäväksi ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi tarpeen vaatiessa.

Marian sairaalan toisen toimitsija-apulaisviran uudestimuodostaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [4]), että Marian sairaalan toinen toimitsija-apulaisvirka huhtikuun 1 p:stä 1921 lukien oli lakkautettava ja sen sijaan perustettava vakinainen kirjanpitäjän virka 5,000 markan pohjapalkoin vuodessa, kuitenkin ilman luontaisetuja.

Marian sairaalan uusi vahtimestarintoimi. Budjettikäsittelyn yhteydessä päätti [5]) kaupunginvaltuusto, että Marian sairaalan poliklinikoihin oli tammikuun 1 p:stä 1921 lukien perustettava uusi vahtimestarintoimi jota seuraisi 1,200 markan vuotuinen pohjapalkka sekä vapaa asunto, lämpö, valo, makuuvaatteet, pesu ja ruoka.

Uusia virkoja Nickbyn mielisairaalassa. Samassa tilaisuudessa päätti [5]) kaupunginvaltuusto 1921 vuoden alusta lukien Nickbyn mielisairaalaan perustettavaksi seitsemän uutta vakinaista alihoitajatartointa, joita tulisi

---

[1]) Valt. pöytäk. 8. 12. 10 §. — [2]) S:n 19. 5. 29 §. — [3]) S:n 5. 5. 30 §. — [4]) S:n 8. 12. 15 §. — [5]) S:n 30. 12. 1 §.

seurata näitä toimia varten vahvistetut palkkaedut, sekä konttoriapulaisviran, jota seuraisi 1,800 markan vuotuinen pohjapalkka sekä vapaa asunto, lämpö, valo, makuuvaatteet, pesu ja ruoka.

Ylimääräisen kirjuriapulaisen siirtäminen vakinaiselle palkkasäännölle. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) jättää huomioon ottamatta vaivaishoitohallituksen esityksen siitä, että hallituksen kansliassa oleva toinen ylimääräinen kirjuriapulainen asetettaisiin vakinaiselle palkkasäännölle, sekä määräsi että mainittu apulaistoimi oli pysytettävä väliaikaisena, kunnes mahdollisuus työajan pitentämisestä kansliassa oli selvitetty.

Hierojattaren palkkaaminen kunnalliskotiin. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) valtuuttaa vaivaishoitohallituksen 1920 vuoden loppuosaksi kunnalliskotiin ja siihen yhdistettyihin laitoksiin palkkaamaan tutkinnon käyneen hierojattaren, joka saisi 350 markan kuukausipalkan, siihen luettuna vuokra- ja matkarahat, sekä vapaan ruuan, ja myönsi tähän tarkoitukseen 1,050 markkaa määrärahasta uusien virkain perustamista varten.

Uusia toimia kasvatuslaitoksissa. Kaupunginvaltuusto päätti [3]), että Nummen Tavolan kasvatuslaitokseen tammikuun 1 p:stä 1921 lukien perustettaisiin emännöitsijän toimi, jota seuraisi 1,900 markan pohjapalkka ynnä vapaa asunto, lämpö ja valo, sekä Lohjan Karstun laitokseen räätälimestarin toimi 1,800 markan pohjapalkoin.

Lakkautettu toimi valmistavassa poikain ammattikoulussa. Koska ammattikouluja koskevan uuden asetuksen mukaan käsivaraispiirustus ei enää sisälly näitä kouluja varten vahvistettuun ohjelmaan, päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että valmistavan poikain ammattikoulun käsivaraispiirustuksen opettajan toimi 1921 vuoden alusta lukien oli lakkautettava.

Amanuenssiviran perustaminen kaupunginkirjastoon. Kaupungin kirjastohallituksen esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto uuden amanuenssiviran perustettavaksi pääkirjastoon 3,400 markan pohjapalkoin 1921 vuoden alusta lukien.

Rakennuskonttorin varastokirjanpitäjänvirka. Rahatoimikamarin esityksestä päätti [5]) kaupunginvaltuusto, että rakennuskonttorin varastokirjanpitäjänvirka tammikuun 1 p:stä 1921 lukien asetettaisiin vakinaiselle palkkasäännölle, ja että sitä seuraisi 5,400 markan pohjapalkka.

Ehdotettu apulaispuutarhurinvirka. Kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemän esityksen siitä, että rakennuskonttorin kaupunginistutusten osastoon perustettaisiin apulaispuutarhurinvirka, epäsi [6]) kaupunginvaltuusto.

Rankkuritoimen lakkauttaminen. Maistraatille oli rahatoimikamari ilmoittanut, että rankkurin toiminta ei ollut kaikin puolin ollut tyydyttävä ja esittänyt, että puheenalainen toimi lakkautettaisiin. Puhtaanapitolaitos olisi velvoitettava poliisin kehoituksesta asettamaan hevosia ja ajoneuvoja koirain ja muiden eläinraatojen kuljetukseen. Poliisin huostaansa ottamain ihmisruumiiden kuljetus sitä vastoin voitaisiin järjestää niin, että budjettiin merkittäisiin tätä tarkoitusta varten määräraha, ja rahatoimikamari valtuutettaisiin jonkin hautaustoimiston kanssa tekemään sopimuksen mainitun kuljetuksen toimittamisesta poliisilaitoksen hyväksymiä laskuja vastaan. Maistraatti hyväksyi kamarin esityksen rankkurin irtisanomisesta tammikuun 1 p:stä 1921 lukien, jota vastoin asia muilta kohdin jätettiin kaupunginvaltuustolle, joka hyväksyi [7]) puheenalaisen ehdotuksen.

---

[1]) Valt. pöytäk 11. 2. 38 §. — [2]) S:n 13. 10. 20 §. — [3]) S:n 30. 12. 1 §. — [4]) S:n 10. 11. 22 §. — [5]) S:n 10. 11. 14 §. — [6]) S:n 24. 11. 19 §. — [7]) S:n 14. 9. 2 §.

Kaupunginvaltuuston sihteeri. Tehdystä hakemuksesta myönsi [1]) kaupunginvaltuusto ensimmäiselle sihteerilleen, varatuomari K. Furuhjelmille eron mainitusta toimesta syyskuun 1 p:stä lukien, jota paitsi valtuuston kanslian toimeksi annettiin julistaa virka avonaiseksi.

Sittemmin valittiin [2]) kaupunginvaltuuston ensimmäiseksi sihteeriksi rahatoimikamarin sihteeri, lakitieteenkandidaatti E. R. Cavonius.

Rahatoimikamarin toimihenkilöt. Sittenkun rahatoimikamari oli ilmoittanut, että kamari oli määrännyt apulaissihteerin A. Ervastin syyskuun 1 p:stä lukien, kunnes kysymys rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä oli ratkaistu, ei kuitenkaan kauempaa kuin tammikuun 1 p:ään 1921 asti, hoitamaan kamarin ensimmäisen sihteerin virkaa siihen liittyvästä palkasta säädettyine kalliinajanlisäyksineen, päätti [3]) kaupunginvaltuusto hyväksyä mainitun toimenpiteen.

Filosofianmaisteri K. A. Widenius vapautettiin [4]) hänelle uskotusta tehtävästä toimia kamarin ylimääräisenä esittelijänä, maaliskuun 15 p:stä lukien.

Kaupunginvaltuusto päätti [5]) määrätä lakitieteenkandidaatti H. Brotheruksen tammikuun, helmikuun ja maaliskuun ajaksi hoitamaan rahatoimikamarin pöytäkirjurinvirkaa siihen liittyvin palkkaeduin voimassaolevain määräysten mukaisine kalliinajanlisäyksineen. Rahatoimikamarin esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto sittemmin uskoa rahatoimikamarin pöytäkirjanpidon siksi, kunnes kaupunginvaltuusto oli ratkaissut kysymyksen kamarin uudestijärjestämisestä, kamarin notaarille, filosofianmaisteri G. Brotherukselle ylimääräisestä 350 markan kuukautisesta palkkiosta huhtikuun 1 p:stä lukien, minkä ohessa valtuusto määräsi mainitun palkkion maksettavaksi kamarin pöytäkirjurin palkkausmäärärahasta.

Kaupunginkamreerinvirka. Kaupunginvaltuusto päätti [7]) peruuttaa kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtille antamansa määräyksen hoitaa kaupunginkamreerinvirkaa. Samalla valtuusto määräsi, että mainitun viran täyttäminen oli jääpä siksi, kunnes rahatoimikamarin uudestijärjestämiskysymys oli lopullisesti ratkaistu sekä määräsi avustavan kaupunginkamreerin O. Paldanin toistaiseksi hoitamaan kaupunginkamreerinvirkaa ja vanhemman kirjurin P. J. Björkin omaan virkansa ohella hoitamaan avustavan kaupunginkamreerin virkatehtäviä.

Kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin virkaero ja kaupunginkassanhoitajanviran uudestitäyttäminen. Kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedt oli pyytänyt eroa virastaan elokuun 1 p:stä lukien, johon anomukseen kaupunginvaltuusto myöntyi [8]), minkä ohessa valtuusto antoi rahatoimikamarin toimeksi heti julistaa kaupunginkassanhoitajanviran haettavaksi ja valtuustolle tehdä ehdotuksen sen täyttämiseksi.

Määräajan kuluessa haki yksitoista henkilöä tätä virkaa, vaan päätti [9]) kaupunginvaltuusto jättää sen täyttämättä, kunnes rahatoimikamarin uusi ohjesääntö oli vahvistettu, jolloin virka uudelleen olisi julistettava haettavaksi.

Erinäisten rahatoimikonttorin virkain hoidattaminen. Kaupunginvaltuusto määräsi [10]) konttorikirjuri A. J. K. Törnrothin ja ylimääräisen apulaisen W. Erikssonin 1920 vuoden loppuun asti hoitamaan kumpikin yhtä rahatoimikonttorin ekspeditöörinvirkaa niihin liittyvin palkkaeduin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 71 §. — [2]) S:n 31. 8. 37 §. — [3]) S:n 13. 10. 11 §. — [4]) S:n 31. 3. 51. — [5]) S:n 27. 1. 14 § ja 31. 3. 17 §. — [6]) S:n 21. 4. 9 §. — [7]) S:n 31. 8. 61 § .— [8]) S:n 15. 6. 74 § ja 31. 8. 61 §. — [9]) S:n 24. 11. 16. § — [10]) S:n 24. 11. 18 §.

Muutoksia liikennekonttorin henkilökunnassa. Liikennekonttorin avustavan vaakamestarin R. Candolinin ja saman konttorin nuoremman konttorikirjurin A. Einighorstin anomusten johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto: myöntää vaakamestari Candolinille eron virastaan kesäkuun 1 p:stä lukien sekä samasta ajankohdasta peruuttaa hänelle annetun määräyksen toimia v. t. vanhempana kirjurina; myöntää nuoremmalle konttorikirjurille Einighorstille eron virastaan heinäkuun 1 p:stä lukien sekä samasta ajankohdasta lähtien peruuttaa hänelle annetun määräyksen toimia vanhempana konttorikirjurina; siksi kunnes virat vakinaisesti täytetään, määrätä: v. t. vanhemmaksi kirjuriksi ylimääräisen vaakamestarin A. V. Forsanderin ja hänen sijaisekseen ylimääräisen vaakamestarin L. Johanssonin, kesäkuun 1 p:stä lukien, sekä v. t. vanhemmaksi konttorikirjuriksi ylimääräisen konttorikirjurin E. Jernströmin ja v. t. nuoremmaksi konttorikirjuriksi ylimääräisen konttorikirjurin A. Sandströmin, heinäkuun 1 p:stä lukien, saaden kukin heistä viransijaisuuspalkkiona kuhunkin virkaan menosäännön mukaan liittyvän palkan; sekä valtuuttaa rahatoimikamarin julistamaan avonaisiksi liikennekonttorin yhden avustavan vaakamestarinviran ja yhden nuoremman konttorikirjurinviran.

Liikennekonttorin avustavaksi vaakamestariksi valitsi [2]) kaupunginvaltuusto sittemmin ylioppilas A. V. Forsanderin ja saman konttorin nuoremmaksi konttorikirjuriksi neiti E. Jernströmin.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin sekä terveydenhoidontarkastajan nimittäminen. Maistraatin ilmoituksen [3]) mukaan oli valtioneuvosto helmikuun 5 p:nä nimittänyt ja määrännyt lääketieteenlisensiaatti F. Hisingerin ensimmäiseksi kaupunginlääkäriksi [4]).

Terveydenhoidontarkastajaksi valitsi [5]) kaupunginvaltuusto lääketieteenlisensiaatti K. U. Ahavan.

Lihantarkastusaseman vanhemman tarkastuseläinlääkärin virkaero ja kassanhoitajan vaali. Kaupunginvaltuusto myönsi [6]) lihantarkastusaseman vanhemmalle tarkastuseläinlääkärille W. Ahavalle virkaeron 1921 vuoden alusta lukien, minkä ohessa valtuusto valtuutti terveydenhoitolautakunnan julistamaan viran haettavaksi.

Lihantarkastusaseman kassanhoitajaksi valitsi [7]) valtuusto saman laitoksen päiväkirjanpitäjän H. G. Ahlbergin.

Kivelän sairaalan yleisen osaston ylilääkäriksi valitsi [8]) kaupunginvaltuusto mainitun sairaalan alilääkärin, dosentti, lääketieteentohtori H. Fabritiuksen.

Vaivaishoitohallituksen toimihenkilöt. Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajaksi valitsi [9]) kaupunginvaltuusto v. t. toimitusjohtajan H. Myhrbergin.

Vaivaishoitohallituksen sihteerinviran oltua haettavana, oli määräajan kuluessa seitsemän henkilöä hakenut sitä. Koska kuitenkin hallituksen puoltama henkilö oli nimitetty toiseen virkaan, päätti [10]) kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esityksestä, että virka uudelleen julistettaisiin haettavaksi.

Samalla kun kaupunginvaltuusto budjetinkäsittelyn yhteydessä vahvisti vaivaishoidon kassa- ja tiliviraston palkkasäännön [11]), päätti [12]) valtuusto tammikuun 1 p:stä 1921 lukien lakkauttaa vaivaishoitohallituksen kam-

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 5 §. — [2]) S:n 14. 9. 11 §. — [3]) S:n 17. 3.6 §. — [4]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 184. — [5]) Valt. pöytäk. 21. 4. 30 §. — [6]) S:n 8. 12. 16 §. — [7]) S:n 11. 2. 26 §. — [8]) S:n 27. 10. 25 §. — [9]) S:n 11. 2. 42 §. — [10]) S;n 11. 2. 43 §. — [11]) Ks. tätä kert. siv. 64. — [12]) Valt. pöytäk. 30. 12. 1 §.

reerin-, kassanhoitajan- ja avustavan kassanhoitajanvirat. Samalla päätti valtuusto määrätä seuraavat henkilöt toistaiseksi ja kunnes virat vakinaisesti täytetään hoitamaan vaivaishoidon kassa- ja tiliviraston allamainittuja virkoja, nimittäin kamreeri F. O. Rosendahlin kamreerinvirkaa, kassanhoitaja A. Lindgrenin kassanhoitajanvirkaa ja avustavan kassanhoitajan J. Sjöblomin avustavan kassanhoitajanvirkaa.

Vaivaishoitohallituksen Sörnäsin kanslian kansliajohtajaksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto ylioppilas H. Lindroosin.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajantoimi. Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [2]) kaupunginvaltuusto Helsingin kaupungin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajalle O. W. Haglundille virkaeron, huhtikuun 15 p:stä lukien, jota paitsi valtuusto kehoitti vaivaishoitohallitusta viipymättä julistamaan viran avoimeksi haettavaksi. Johtajaksi valitsi [3]) kaupunginvaltuusto sittemmin agronoomi O. Granlundin.

Voimistelunneuvojain vaali. Kaupungin kansakoulujen miespuoliseksi voimistelunneuvojaksi valitsi [4]) kaupunginvaltuusto lääketieteenkandidaatti L. Tannerin ja naispuoliseksi voimistelunneuvojaksi voimistelunjohtajatar S. Fontellin.

Lakkautettuja kasvatuslautakunnan virkoja. Kaupunginvaltuusto päätti [5]) että sittenkun kasvatuslautakunnalla ja vaivaishoitohallituksella nyttemmin oli yhteinen kassa- ja tilivirasto, lautakunnan kamreerin- ja kassanhoitajanvirat oli lakkautettava tammikuun 1 p:stä lukien.

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajan virkaero sekä viran jälleentäyttäminen. Tehdystä anomuksesta myönsi [6]) kaupunginvaltuusto kouluneuvos E. Mandelinille eron avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajanvirasta sekä valtuutti kasvatuslautakunnan heti julistamaan viran avoimeksi haettavaksi. Sittemmin toimitetussa vaalissa nimitettiin [7]) virkaan filosofianmaisteri B. B. Nyberg.

Kansanlastentarhain tarkastajanvirka. Kaupunginvaltuusto määräsi [8]) rouva S. J. Warheenmaan hoitamaan kansanlastentarhain tarkastajanvirkaa siksi, kunnes mainittu virka tulisi vakinaisesti täytetyksi ja siihen valittu ryhtyisi sitä hoitamaan, vuoden menosääntöön virkaa varten merkitystä vakinaisesta palkasta kalliinajanlisäyksineen, jättäen samalla kansanlastentarhain johtokunnan toimeksi heti uudelleen julistaa viran haettavaksi.

Kaupungin avustamain kansanlastentarhain tarkastajaksi valitsi [9]) kaupunginvaltuusto sittemmin lastentarhanjohtajattaren, rouva S. J. Warheenmaan.

Kaupunginkirjaston apulaiskirjastonhoitajan vaali. Kaupunginkirjaston apulaiskirjastonhoitajaksi valitsi [10]) kaupunginvaltuusto filosofiankandidaatti A. Wilskmanin.

Kaupungin museon johtajan virkaero ja viran jälleentäyttäminen. Tehdystä anomuksesta myönsi [11]) kaupunginvaltuusto kaupungin museon johtajalle N. Wasastjernalle eron mainitusta virasta kesäkuun 1 p:stä lukien. Kaupungin museon johtajaksi valitsi [12]) kaupunginvaltuusto sittemmin arkkitehti A. W. Ranckenin.

Puhtaanapitolaitoksen johtajaksi määräsi [13]) kaupunginvaltuusto rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtajan J. A. Sjöholmin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 5. 31 §. — [2]) S:n 5. 5. 29 §. — [3]) S:n 14. 9. 13 §. — [4]) S:n 1. 6. 8 § — [5]) S:n 30. 12. 1 §. — [6]) 5. 5. 45 §. — [7]) S:n 14. 9. 18 §. — [8]) S:n 27. 1. 24 §. — [9]) S:n 1 6. 9 §. — [10]) S:n 27. 1. 26 §. — [11]) S:n 21. 4. 40 §. — [12]) S:n 15. 6. 38 §. — [13]) S:n 24. 11. 38 §.

Kaasulaitoksen vakinaisen toimitusjohtajan vaali. Teknillisten laitosten hallituksen esityksestä valitsi [1]) kaupunginvaltuusto kaasulaitoksen kahdeksi koevuodeksi otetun johtajan, insinööri K. Lapen laitoksen vakinaiseksi toimitusjohtajaksi, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien, voimassa olevin palkkaeduin, tai siitä palkasta, joka tulevaisuudessa mahdollisesti tulisi virkaan liittymään.

Rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörin virkaero. Tehdystä anomuksesta myönsi [2]) kaupunginvaltuusto insinööri A. E. Nikanderille eron rakennustarkastuskonttorin rakennusinsinöörinvirasta, tammikuun 1 p:stä 1921 lukien, minkä ohessa valtuusto anoi maistraatin toimenpidettä viran uudelleen täyttämiseksi.

Verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin virka. Kaupunginvaltuusto myönsi [3]) filosofianmaisteri V. V. Nordlundille hänen anomansa eron verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin virasta, syyskuun 9 p:stä lukien. Tämän ohessa antoi valtuusto verotusvalmistelukunnan toimeksi julistaa viran avonaiseksi ja antaa ehdotuksen sen jälleen täyttämiseksi.

Kaupunginvaltuusto päätti [4]) sittemmin, että verotusvalmistelukunnan avoinna olevan toisen sihteerinviran täyttäminen siirrettäisiin toistaiseksi, minkä ohessa valtuusto oikeutti verotusvalmistelukunnan sijaisen palkkaamiseen käyttämään menosääntöön viran hoidattamiseen merkityn määrärahan.

Asunnonvälitystoimiston miesapulaisen viran väliaikainen täyttäminen. Kaupunginvaltuusto valtuutti [5]) vuokralautakunnat toistaiseksi täyttämään asunnonvälitystoimiston miesapulaisen viran, sekä mainitun toimihenkilön palkkaamiseen käyttämään vuoden budjettiin tähän tarkoitukseen merkityn 10,000 markan määrärahan.

Myönnettyjä virkalomia. Kaupunginvaltuusto määräsi [6]) lääketieteenlisensiaatti C. G. Janssonin kolmen kuukauden ajaksi, huhtikuun 15 p:stä lukien, minä aikana Humaliston sairaalan lääkäri, lääketieteentohtori E. Ahlqvist edelleen nautti virkavapautta, oman virkansa ohella hoitamaan tohtori Ahlqvistin tehtäviä tätä tointa seuraavin palkkaeduin, sillä edellytyksellä kuitenkin, ettei kaupungille tämän kautta koituisi ylimääräisiä menoja.

Kaupunginvaltuusto myönsi [7]) kulkutautisairaalan ylilääkärille M. Björksténille virkavapautta sairauden tähden, luettuna lokakuun 7 p:stä seuraavan tammikuun loppuun asti, sekä määräsi sanotun sairaalan alilääkärin H. von Willebrandin mainittuna aikana hoitamaan tätä tointa.

Kansakoulunopettaja E. V. Malmbergille myönnettiin [8]) jatkuvaa virkavapautta sairauden tähden marraskuun 15 p:stä 1919 syyslukukauden loppuun, saaden hän nauttia kaikki muut palkkaedut paitsi kalliinajanlisäystä.

Sosialilautakunnan sihteerille, arkkitehti A. Toivoselle myönnettiin [9]) virkavapautta kolmen kuukauden ajaksi, lokakuun 13 p:stä lukien, ja määrättiin arkkitehti A. Ekman tänä aikana hoitamaan mainittua virkaa siihen liittyvästä palkasta säädettyine kalliinajanlisäyksineen.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajalle, agronoomi O. Granlundille myönnettiin [10]) osittaista virkavapautta, enintään 4 tuntia päivässä, helmikuun loppuun asti 1921 jotta hän voisi suorittaa loppuun hänelle uskotun tehtävän johtaa elintarvetoimikunnan liiketoimintaa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 8. 39 §. — [2]) S:n 28. 9. 31 §. — [3]) S:n 28. 9. 32 §. — [4]) S:n 10. 11. 19 §. — [5]) S:n 15. 6. 69 §. — [6]) S:n 21. 4. 29 §. — [7]) S:n 14. 9. 26 §. — [8]) S:n 27. 1. 23 §. — [6]) S:n 13. 10. 25 §. — [10]) S:n 24. 11. 32 §.

Kaupungin lämpöteknikolle, insinööri O. W. Fagerholmille myönnettiin [1]) jatkuvaa virkavapautta kolmen kuukauden ajaksi, syyskuun 1 p:stä lukien, miltä ajalta insinööri Fagerholmille tuleva palkka pidätettäisiin hänen sijaisensa palkkaamiseen. Kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi annettiin sopivan henkilön kanssa tehdä sopimus lämpöteknikon tehtäväin hoidosta insinööri Fagerholmin loman aikana.

Lupa kunnallisille viranpitäjille asua kaupungin ulkopuolella. Kaupunginvaltuusto oikeutti seuraavat kunnalliset viranpitäjät asumaan ulkopuolella kaupunkia:

verotusvalmistelukunnassa: kanslia-apulaiset I. Wileniuksen ja A. Forsströmin [2]);

tyttöjen ammattikoulussa: työainevaraston hoitajattaren R. Markelinin [3]);

ruotsinkielisissä kansakouluissa: tarkastajan, filosofiantohtori K. A. Laurentin [2]), kansakoulunopettajatar L. Wecksellin [3]) sekä kansakoulunopettaja J. Rundtin [4]);

kaasulaitoksessa: varastonhoitaja R. Svartströmin [5]).

Yleisen rakennus-, asunto- ja väenlaskun toimittaminen. Sen johdosta että kymmenen vuotta oli kulunut siitä, kuin yleinen rakennus- ja asunto- sekä väenlasku maamme suurimmissa kaupungeissa toimitettiin, oli tilastollinen päätoimisto tehnyt ehdotuksen uuden semmoisen laskun toimittamisesta vuonna 1920 pääasiassa aikaisemman ohjelman mukaan. Helsingin kaupunkiin nähden oli päätoimisto ehdottanut, että lasku käsittäisi kaupungin ynnä sitä ympäröivät esi- ja huvilakaupungit, ja on maistraatilta tiedustellut, suostuisiko kaupunki avustamaan yrityksen toteuttamista. Laskun kustannukset suoritettaisiin päätoimiston ehdotuksen mukaan siten, että kaupunki ottaisi huolekseen järjestää ja kustantaa itse laskun s. o. lähinnä laskun toimittajain ja kansliahenkilökunnan palkkaamisen sekä kansliahuoneistojen hankkimisen ja kaikkien kansliamenojen suorittamisen, kuitenkin niin, että valtio korvaisi puolet palkkamenoista. Lomakkeiden, johtosääntöjen y. m. painatus sekä aineiston järjestäminen ja tulosten julkaiseminen sitävastoin kustannettaisiin valtion varoilla.

Asia lähetettiin kaupunginvaltuustolle, joka päätti [6]):

1) Helsingissä 1920 vuoden lopulla toimitettavaksi kiinteistö-, rakennus-, asunto- ja väenlaskun tilastollisen päätoimiston määrättävänä päivänä;

2) laskua valmistelemaan asettaa komitean, jossa on kaupungin kunnallispormestari puheenjohtajana ja muutoin viisi kaupunginvaltuuston vastedes valitsemaa jäsentä ja jonka tehtäväänä on

Grankullan kauppalan, Espoon, Huopalahden, Helsingin pitäjän, Oulunkylän ja Brändön kunnanvaltuustoille esittää, että ne kukin valitsevat yhden jäsenen komiteaan ja

siten lisättynä laatia sekä kaupunginvaltuustolle ja asianomaisille kunnanvaltuustoille lähettää ehdotus edellä mainitun laskun toimittamiseksi Helsingin kaupungissa ja sitä ympäröivissä huvilayhdyskunnissa ynnä kustannusarvio ja ehdotus kustannusten jakamiseksi eri kuntien kesken; sekä

3) antaa tilastokonttorin tehtäväksi yhteistoimin tilastollisen päätoimiston kanssa laatia laskussa käytettävät lomakkeet;

minkä ohessa kaupunginvaltuusto varasi kaupungille oikeuden tilastokonttorillaan järjestelyttää laskussa kootun aineiston kokonaisuudessaan tai

---

[1]) Valt. pöytäk. 28. 9. 16 §. — [2]) S:n 6. 4. 38 §. — [3]) S:n 27. 10. 41 §. — [4]) S:n 8. 12. 27 §. — [5]) S:n 18. 2. 18 §. — [6]) S:n 1. 6. 5 §.

osittain, ollen konttorin tästä lähemmin sovittava tilastollisen päätoimiston kanssa.

Yllämainitun komitean jäseniksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto aktuaari O. Groundstroemin, toimittaja L. Erosen, filosofianmaisteri O. Autereen, herra F. Heinosen ja neiti B. Tabellen.

Laatimassaan ehdotuksessa väenlaskun alustaviksi toimenpiteiksi ehdotti komitea sittemmin, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

antaa päätetyn väen- ja asuntolaskun kaksitoista jäsenisen keskuskomitean toimeksi, johon komiteaan Helsingin kaupunginvaltuusto valitsisi kuusi jäsentä sekä Grankullan kauppalan, Espoon, Huopalahden, Helsingin, Oulunkylän ja Brändön kunnan- tai yhdyskunnan valtuutetut kukin yhden jäsenen. Puheenjohtajana toimisi Uudenmaan läänin maaherra tai hänen määräämänsä henkilö;

valita tähän komiteaan kuusi jäsentä sekä ilmoittaa vaalista maaherralle;

laskusta johtuvat kustannukset, jotka arvioitiin 278,500 markaksi, jaettavaksi laskuun osallisten kuntain alueilla olevan henkikirjoitetun väkiluvun mukaan; samoin kuin

kaupungin osalle tulevain, edellä mainittujen kustannusten suoritukseen osoittaa tilityksen ehdolla 146,810 markkaa sekä toistaiseksi ja kunnes edellä mainitut maalaiskunnat ja yhdyskunnat ovat ilmoittaneet suostuvansa suorittamaan kustannusosuutensa ja tilastollinen päätoimisto on maksanut osansa, sen lisäksi osottaa 131,690 markan etuannin, joka määrä asianomaisten on aikanansa maksettava kaupunginkassaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean ehdotuksen siten muutettuna, ettei kaupunki suorittaisi sellaisia väenlaskusta aiheutuneita kustannuksia, jotka lankesivat naapurikuntain osalle. Keskuskomitean jäseniksi valitsi valtuusto aktuaari O. Groundstroemin, toimittaja L. Erosen, filosofianmaisteri O. Autereen, herra F. Heinosen, neiti B. Tabellen ja filosofianmaisteri Y. Heikelin.

Kunnallisverojen kannanta. Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että 1918 vuoden kunnallisverojen kannanta toimitettaisiin kahdessa erässä, toinen maaliskuussa ja toinen toukokuussa.

1919 vuoden kunnallisveroihin nähden päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että ne kannettaisiin kolmessa erässä, ensimmäinen marraskuussa ja jälkimmäisistä toinen tammikuussa ja toinen maaliskuussa vuonna 1921.

Muistutuksia revisionikonttoria vastaan. Rahatoimikamari oli kaupunginvaltuustolle tehnyt valituksen niistä vaikeuksista, joita yhteistyö revisionikonttorin kanssa aiheutti, koska konttori kamarin mielestä ei täyttänyt niitä velvollisuuksia, jotka revisionikonttorin johtosäännön 11 §:n mukaisesti sille kuului. Vastamainitun säännöksen nojalla oli rahatoimikamari revisionikonttorille lähettänyt erinäisiä asioita, mutta oli konttori antamissaan lausunnoissa osaksi ei ensinkään, osaksi ainoastaan niukasti kosketellut itse asiaa, vaan sen sijaan seikkaperäisesti käsitellyt asiasta syrjässä olevia kysymyksiä, käyttäen vähemmän arvokasta kirjoitustapaa.

Antamassaan vastineessa esitti revisionikonttori, ettei se tietysti milloinkaan ole tahtonut välttää yhteistyötä rahatoimikamarin kanssa revisionin työtehtäviin kuuluvissa kysymyksissä. Kuitenkin oli kamari useita kertoja vaatinut revisionikonttorilta lausuntoja puhtaasti hallintoluontoisista asioista, täten nähtävästi pitäen konttoria valmistelevana hallintoelimenä, jonka

[1]) Valt. pöytäk 15. 6. 17 §. — [2]) S:n 11. 2. 24 §. — [3]) S:n 31. 8. 35 §.

tähden konttori vihdoin oli katsonut tarpeelliseksi lähemmin osoittaa, mitkä erikoistehtävät sillä oli kunnassa, jotka tehtävät eivät voineet eivätkä saaneet käydä yhteen suoranaisten hallintotöiden kanssa.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto lausua, että revisionikonttori oli eräissä kohdin esittänyt päteviä syitä käsitykseensä konttorin johtosäännön tarkoituksesta, samalla kuin valtuusto kuitenkin katsoi tarpeelliseksi revisionikonttorille huomauttaa auliimman yhteistoiminnan tärkeydestä kaupungin keskeisen taloushallinnon kanssa.

Vaatekappaleiden ja ruuan jakelu varattomille koululapsille. Esiteltäessä kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitystä siitä, että kansakoulunopettajat vapautettaisiin velvollisuudesta jaella vaatekappaleita ja ruokaa mainittujen koulujen varattomille oppilaille, ei kaupunginvaltuusto katsonut [2]) esityksen aiheuttavan toimenpidettä.

Sosialihallituksen hintatilaston täydentäminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli sosialihallitukselle tehnyt esityksen että hintatilaston laadinnassa käytettyä elintarveluetteloa täydennettäisiin eräillä siitä puuttuvilla, yleisesti käytetyillä ravintoaineilla sekä tiedoilla vuokrista ynnä tyypillisten vaatekappalten ja erinäisten muiden tärkeiden tarvikkeiden hinnoista, samoinkuin että julkaistut tiedot tähänastista nopeammin saatettaisiin yleisön tiedoksi [3]) ilmoitti sosialihallituksen tilasto-osasto hallituksen aikovan 1920 vuoden alusta uudistaa hintatilaston valtuuston toivomaan suuntaan, sekä että kirjapainoalalla nyttemmin vakiintuneet olot tekevät mainittujen tietojen säännöllisemmän ja nopeamman julkaisemisen mahdolliseksi.

Ilmoitus merkittiin [4]) tiedoksi.

Raittiuslautakunnan jäsenten ja raittiusvalvojain virkamerkit. Esiteltäessä raittiuslautakunnan esitystä, joka koski lautakunnan ehdotuksen hyväksymistä lautakunnan jäsenten ja raittiusvalvojain virkamerkiksi, hyväksyi [5]) kaupunginvaltuusto ehdotuksen siten muutettuna, että merkkeihin oli pantava sekä suomen- että ruotsinkielinen kirjoitus, ja valtuutti lautakunnan heti ryhtymään toimenpiteisiin näiden merkkien hankkimiseksi.

Evätty ehdotus kunnallisen tiilitehtaan perustamisesta. Rakennusmestari E. Winnarin esityksen kunnallisen tiilitehtaan perustamisesta ei kaupunginvaltuusto katsonut [6]) aiheuttavan toimenpidettä valtuuston puolelta.

Suomenkielen käyttäminen raitioteillä. Kaupunginvaltuusto päätti [7]) Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö johtokunnalle lausua toivomuksen, että yleisöä raitioteillä palveltaessa suomenkielelle varattaisiin sille tuleva asema.

Pitäjänmäen ja Espoon kirkon välisen yleisen maantien uudestirakentaminen. Sittenkun Espoon työttömyyskomitea kaupunginvaltuustolle oli tehnyt esityksen siitä, että Helsingin kaupunki ottaisi osaa Pitäjänmäen ja Espoon kirkon välisen yleisen maantien uudestirakentamiskustannuksiin, ei kaupunginvaltuusto, siihen nähden, että tientekovelvollisuus lokakuun 11 p:nä 1918 annetun lain mukaisesti tulisi siirtymään valtiolle, katsonut [8]) olevan syytä myöntyä työttömyyskomitean ylläkerrottuun esitykseen.

N. s. Resvoin rauhankappelin poistaminen. Valtioneuvosto oli määrännyt n. s. Resvoin rauhankappelin purettavaksi ja kuljetettavaksi kreikkalaiskatolisen sotaväen hautausmaalle toistaiseksi säilytettäväksi siellä. Kun kappeli, joka sijaitsi erittäin huomattavalla paikalla keskikaupungilla, oli sangen rumentava, ja kappelin poistaminen kaupungin kannalta katsoen muutoinkin

[1]) Valt. pöytäk. 15. 6. 21 §. — [2]) S:n 6. 4. 31 §. — [3]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 193. — [4]) Valt. pöytäk. 11. 2. 31 §. — [5]) S:n 24. 11. 35 §. — [6]) S:n 11. 2. 46 §. — [7]) S:n 11. 2. 1 §. — [8]) S:n 21. 4. 37 §.

oli toivottava, oli sisäasiainministeriö kehoittanut maaherraa ensi tilassa antamaan selvityksen siitä, suostuiko ja millä määrällä Helsingin kaupunki ottamaan osaa kappelin muuttokustannuksiin, jotka laskelman mukaan nousivat 123,000 markkaan. Maaherran kehoitettua maistraattia kaupunginvaltuustolta hankkimaan puheenalaisen selvittelyn, päätti [1]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että valtuusto oli päättänyt velvoittaa kaupungin valtiolle maksamaan takaisin ne 15,000 markkaa, mitkä kaupunki oli saanut rauhankappelin tontin pakkolunastushintana, kuitenkin vasta sitten kun pakkoluovutetun maan omistusoikeus oli palautunut kaupungille.

Asian saatua tällaisen ratkaisun ei valtuutetun von Wendtin tekemä esitysehdotus [2]) toimenpiteisiin ryhtymisestä yllämainitun kappelin poistamiseksi aiheuttanut enempää toimenpidettä valtuuston puolelta.

Uhkasakon määrääminen maihin astumisesta Ruumiskarin loistopaikalle. Koska usein oli sattunut, että asiaan kuulumattomia henkilöjä oli tullut Hietalahden sataman edustalla sijaitsevalle Ruumiskarin saarelle ja tehnyt vahinkoa sinne sijoitetulle johtoloistolle, oli merenkulkuhallitus esittänyt, että asiattomia sakon uhalla kiellettäisiin menemästä saarelle. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista esityksen hyväksymistä vastaan.

Ukkokoti-yhdistyksen ilmoitus toimintansa supistamisesta. Helsingin Ukkokoti-yhdistys oli ilmoittanut, että sen oli täytynyt Ukkokodin hoidokkien elatuskustannusten kohoamisen johdosta mikäli mahdollista rajoittaa toimintaansa. Laitoksen voimassapitoon tarpeellisten varain puutteessa oli yhdistyksen ollut pakko vuokrata joutilaiksi tulleet huvilan huoneet laitoksen viimeaikaiselle johtajalle käytettäväksi täysihoitolana, mutta velvoittamalla hänet maksutta elättämään nykyiset hoidokit ja, sikäli kun näitä poistui, maksamaan korotettua vuokraa. Näin saadut tulot tultaisiin käyttämään yhdistyksen rahastojen kartuttamiseen, kunnes ne nousivat siihen määrään, että koroilla voitaisiin kustantaa uusien hoidokkien elatus. Yhdistys lausui toivomuksen, ettei edellä kerrottu toimenpide aiheuttaisi muuttamaan kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemää päätöstä, että yhdistys sai nostaa Ukkokodille lahjoitettujen rahatoimikamarin hoitamain rahastojen korot. Yhdistyksen ilmoitus ei aiheuttanut [4]) toimenpidettä.

Kutsu ottamaan osaa rautatiekokoukseen. Huomauttaen, että kysymys rautatien rakennuttamisesta Länsi-Suomesta Helsinkiin oli käynyt polttavaksi, ilmoitti Huittisten kunnanvaltuutettujen rautatiekomitea, että heinäkuun 26 p:nä tulisi Huittisten kunnantalolla pidettäväksi asiasta kokous sekä pyysi Helsingin kaupunkiakin valitsemaan edustajia kokoukseen. Rahatoimikamarin ilmoitettua määränneensä kaupungininsinöörin kokouksessa edustamaan kaupunkia, ei mainittu kutsu aiheuttanut [5]) enempää toimenpidettä.

Amerikasta saapuvain suomalaisten vastaanotto. Amerikasta saapuvia suomalaisia vastaanottamaan asetetun toimikunnan tekemän anomuksen määrärahan myöntämisestä vastaanoton järjestämisestä johtuviin kustannuksiin epäsi [6]) kaupunginvaltuusto.

Kysymys työn tarjoamisesta inkeriläisille pakolaisille. »Pohjois-Inkerin hoitokunnan» tiedustelun johdosta, oliko mahdollista Helsingin kaupungin töihin ottaa pakolaisia Inkerinmaalta ilmoitti [7]) kaupunginvaltuusto, että

---

[1]) Valt. pöytäk. 31. 3. 6 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 196. — [3]) Valt. pöytäk. 10. 11. 4 §. [4]) S:n 8. 12. 26 §. — [5]) S:n 31. 8. 57 §. — [6]) S:n 15. 6. 65 §. — [7]) S:n 31. 8. 58 §.

kaupungin yleisten töiden hallituksen nykyinen työvoima oli riittävä kaupungin menosääntöön merkittyjen töiden suorittamiseen, lukuunottamatta pienehköä määrää kadunlaskijoita, mihinkä nähden ja kun lienee vaikeata tänne lähettää mainittuja ammattityöntekijöitä, kaupunki nykyään ei voinut tarjota työtä puheenalaisille pakolaisille.

Viidennentoista apteekin toimialueen rajat. Apteekkari Y. V. Jalander, jonka senaatti oli oikeuttanut perustamaan viidennentoista apteekin johonkin paikkaan Pikku Robertinkadun varrelle Kasarmin-, Korkeavuoren-, Ulriikkaporin-, Kasarminkadun ja Etel. Makasiinikadun välille, mainitsi että apteekin paikan valinta tämän alueen sisällä oli kohdannut erinäisiä vaikeuksia. Alue itsestään oli sopimaton, eikä sen piirissä ollut liikekeskustaa. Tämä haitta olisi poistettavissa ulottamalla alue pitkin Pikku Robertinkatua Kolmikulmalle sekä pitkin Pohj. Makasiinikatua ja Länsirantaa Etel. Esplanadikadulle. Jos tätä järjestelyä pidettäisiin nykyiselle apteekkioikeuden haltijalle liian edullisena, voisi hakijan ehdottaman alueen jakaa kahteen osaan. Viidennentoista apteekin haltijana anoi hakija, että siihen katsomatta, hyväksyttiinkö edellä tehty ehdotus, nykyinen alue ulotettaisiin Kolmikulmaan asti. Terveydenhoitolautakunta huomautti, ettei ollut syytä muuttaa puheenalaisten alojen rajoja siksi, että uudelle apteekille oli varattu huoneisto Rata- ja Korkeavuorenkadun kulmauksessa. Puheenalaisen apteekin sijoittamisessa oli tietenkin etusijassa kaupungin asukasten tarve otettava huomioon, jonka tähden apteekkia ei ollut sopiva sijoittaa Kolmikulmalle, jota vastoin apteekki oli sangen tarpeen nyt vahvistetulla alueella, koska siitä oli verrattain pitkä matka lähimpään apteekkiin. Lautakunta ehdotti sentähden, että esitys jätettäisiin huomioon ottamatta, minkä ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Perheenäitien komitea. Käsiteltäessä kysymystä asunnonpuutteen poistamisesta [2]) päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa sosialilautakuntaa asettamaan seitsenjäsenisen komitean, johon kuuluisi eri nais- ja työläisjärjestöjen valitsemia perheenäitejä kaikista yhteiskuntaluokista, jonka komitean tuli syksyllä antaa mietintö siitä, mitä keittiö- ja taloudenhoitokannalta suotavia käytännöllisiä laitteita olisi järjesteltävä osin kunnan omiin, osin sen avustamiin rakennusyrityksiin.

Lausunto Boxbackan huvilayhdyskunnan rakennus- ja palojärjestyksestä. Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen tekemän, Boxbackan huvilayhdyskunnan rakennus- ja palojärjestyksen vahvistamista tarkoittavan hakemuksen johdosta oli maaherra pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta.

Rahatoimikamarin, kaupungin yleisten töiden hallituksen ja palotoimikunnan annettua valtuustolle lausunnon asiasta mainitsi [3]) kaupunginvaltuusto, että puheenalaista rakennus- ja palojärjestysehdotusta haittasivat useat puutteet, minkätähden se oli perin pohjin laadittava uudestaan sekä sana »palojärjestys» ehdotuksesta poistettava ja erityinen palojärjestysehdotus laadittava. Asiakirjain oheista rakennuskaavaa vastaan huomautti valtuusto, ettei kaupunki missään tapauksessa voinut niitä hyväksyä, koska kaupungin etu vaati, että sen vierelle syntyvät yhdyskunnat rakennettiin niin, ettei siitä koitunut haittaa kaupungin omalle kehitykselle. Rakennuskaavassa oli niin suuria virheitä, ettei pelkkä korjailu riittänyt, vaan oli kokonaan uusi kaava laadittava, joka työ, koska kaupunki omisti suurimman osan Boxbackan maista olisi uskottava rakennuskonttorin asemakaava-osastolle. Kau-

[1]) Valt. pöytäk. 6. 4. 3 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 31. — [3]) Valt. pöytäk. 19. 5. 11 §.

punginvaltuusto katsoi itsensä näin ollen pakoitetuksi vastustamaan sekä esillä olevan Boxbackan yhdyskunnan rakennus- ja palojärjestysehdotuksen että rakennuskaavankin hyväksymistä ja esitti, että rakennusjärjestyksen ehdotus tarkastettaisiin asiakirjoissa lähemmin mainituilta kohdin ja että laadittaisiin erikoinen palojärjestysehdotus, sekä anoi Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen velvoittamista laadituttamaan Boxbackan huvilayhdyskunnalle uuden rakennuskaavan. Samalla ilmoitti kaupunginvaltuusto, että tämä työ olisi suoritettava Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolla niin että rakennuskaava tulisi asianmukaisesti laadituksi kaupungin kustannuksella.

Uusi taajaväkinen yhdyskunta. Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat maaherralle tehneet esityksen sen suuntaisiksi toimenpiteiksi, että mainittuun kuntaan kuuluvat Degerön kylä, Turholman verotalo ja Villingin allodisäteri julistettaisiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi, missä tarkoituksessa tämän yhdyskunnan rajat vahvistettaisiin hakemuskirjojen oheiseen karttaluonnokseen merkityllä tavalla, sekä anoneet asianomaista suostumusta saada tarpeen vaatiessa yhdyskunnalle laadituttaa järjestyssäännön, sekä rakennus-, palo-, terveydenhoito- ja satamajärjestykset. Edellyttäen, että valtuustolle varattaisiin tilaisuus lausua mielipiteensä mainittujen sääntöjen ehdotuksista, ilmoitti [1]) valtuusto, ettei sillä ollut mitään muistuttamista ylläolevan esityksen hyväksymistä vastaan.

Lausunto Hagan huvilayhdyskunnan muodostamisesta kauppalaksi. Sittenkun Hagan huvilayhdyskunnan valtuutetut Suomen senaatille jättämässään esityksessä olivat anoneet, että mainittu huvilayhdyskunta erotettaisiin Helsingin pitäjästä ja muodostettaisiin Haga nimiseksi kauppalaksi, oli sisäasiainministeriö kehoittanut Uudenmaan läänin maaherraa lähettämään Helsingin kaupunginvaltuuston asiasta antaman lausunnon, jota laadittaessa eritoten oli kiinnitettävä huomiota siihen, mitä Munkkiniemen yhdyskuntakokous suunnitellun kauppalan alueen laajuudesta oli esittänyt.

Täyttäen mainitun määräyksen mainitsi [2]) kaupunginvaltuusto, että asian olivat valmistelleet kaupungin yleisten töiden hallitus ja rahatoimikamari. Mainitun hallituksen antamassa lausunnossa esitettiin, että olisi epäasianmukaista ja kaikin puolin sopimatonta, että Hagan kauppalaan luettaisiin osin Helsingin kaupungille kuuluvia, osin sen tilusten piirissä sijaitsevia alueita. Kauppalan alue olisi sentähden määrättävä Hagan yhdyskuntavaltuutettujen ehdotuksen mukaiseksi, jota vastoin Munkkiniemen yhdyskuntakokouksen kauppalaan ehdottamat Pikku Huopalahden kylän osat mukavammin olisi liitettävä Helsingin kaupunkiin, viimeistään Hagan yhdyskunnan kauppalaksi muodostamisen yhteydessä.

Omasta puolestaan esitti kaupunginvaltuusto, että sen jälkeen kuin Hagan yhdyskuntavaltuutetut olivat tehneet esityksensä hallitukselle, oli Huopalahden (Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnat sekä Pikkuhuopalahden ja Drumsön kylät käsittävä) seurakunta muodostettu eri kunnaksi. Tämän erottamisen johdosta oli Hagan kauppalakysymys joutunut jonkin verran muuttuneeseen vaiheeseen. Niinpä ei kauppalaa tultaisi murtamaan erilleen Helsingin, vaan uudesta Huopalahden kunnasta. Hagan ja Huopalahden välisen sopimuksenselvityksestä ei kuitenkaan ollut minkäänlaisia tietoja, eivätkä viimeksi mainitun kunnan äänioikeutetut asukkaat liene saaneet tilaisuutta valvoa etujaan; selvitystä ei myöskään ollut olemassa jäljelle

[1]) Valt. pöytäk. 11. 2. 11 §. — [2]) S:n 19. 5. 5 §.

jäävän, verraten vähäpätöisen kunnanosan elinvoimaisuudesta ja kehitysmahdollisuuksista.

Kaupungin etu tietenkin vaatii, että sen ympäristön olot järjestettäisiin parhaalla tavalla, että yhteiskunnallista toimintaa edistettäisiin ja kehitettäisiin sekä olemassa olevat epäkohdat poistettaisiin. Täytyi jäädä kaikinpuolisen harkinnan varaan, oliko tämä päämäärä saavutettavissa kehittämällä paikallista itsehallintoa korkeampiin muotoihin vai vaatiko yleinen etu ehdottomasti yhdistämään puheenalaisia hallintoalueita. Hagan kauppalakysymystä täytyi sentähden, samoin kuin muitakin samanlaatuisia Helsingin kaupungin ympäristössä syntyneitä alotteita, harkita pitämällä taustana liittämiskysymystä koko laajuudessaan. Täytyi edellyttää, että tämä asian puoli, jota kauppalakysymyksen valmistelussa oli puutteellisesti valaistu, lähitulevaisuudessa otettiin kaikin puolin selvitettäväksi vahvistettaessa kaupungin liittämispolitiikan suuntaviivoja.

Vaikka siis nykyään lopullisen lausunnon antaminen voi jossain määrin epäilyttää, oli kaupunginvaltuusto kuitenkin katsonut voivansa puoltaa hakemusta, kuitenkin sillä edellytyksellä, että Huopalahden seurakunnalle suotiin tilaisuus lausua mielipiteensä; ja olisi vastaisen kauppalan rajat valtuuston mielestä vahvistettava Hagan yhdyskuntavaltuutettujen ehdotuksen mukaisesti. Sitä vastoin katsoi valtuusto olevansa paikoitettu vastustamaan kauppala-alueen laajentamista Munkkiniemen yhdyskunnan yksityisen kuntakokouksen tekemän ehdotuksen mukaisesti.

Lausunto Malmbyn ja Staffansbyn kyläin muodostamisesta kauppalaksi. Sittenkun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut senaattiin lähettämässään esityksessä olivat anoneet, että sanotun pitäjän Malmbyn ja Staffansbyn kylät vaihtoehtoisesti Malm taikka Malm—Staffansby nimisenä kauppalana kunnallisessa suhteessa erotettaisiin Helsingin pitäjästä itsenäiseksi kauppalakunnaksi, oli maaherranvirasto pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta. Antamassaan lausunnossa mainitsi [1]) valtuusto ensinnäkin, että asian olivat valmistelleet kaupungin yleisten töiden hallitus ja rahatoimikamari. Antamassaan lausunnossa oli sanottu hallitus esittänyt, ettei se voinut puoltaa uudelle kauppalalle ehdotettuja rajoja. Ehdotuksen mukaan käsittäisi Malmin—Staffansbyn kauppala myöskin kaikki Helsingin kaupungin Malmin kylässä omistamat maatilat, jota täytyi joka suhteessa pitää sopimattomana. Näytti ilmeiseltä, että mainitut tilat oli ennemmin tai myöhemmin liitettävät kaupunkiin, minkätähden olisi epäasianmukaista nyt ehkä lyhyeksi ajaksi liittää ne ehdotettuun kauppalakuntaan. Oli sitä vähemmän syytä puoltaa ehdotettuja kauppalan rajoja, kun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat tammikuun 20 p:nä 1919 kaupunginvaltuustolle ehdottaneet Malmbyn ja Staffansbyn väliset rajat järjesteltäviksi niin, että mainitut kylät muodostaisivat kaksi yhdyskuntaa, joista toinen, Boxbackan yhdyskunta, käsittäisi Malmbyn kylässä sijaitsevat Helsingin kaupungin maatilat, ja toinen, Staffansbyn—Malmbyn yhdyskunta, muut saman kylän tilukset sekä Staffansbyn. Näitä kunnanvaltuutettujen ehdottamia Malmbyn ja Staffansbyn rajajärjestelyn perusteita voitiin hallituksen mielestä soveltaa myöskin uuden kauppalan alueen rajoja määrättäessä. Periaatteessa kannattaen Malmbyn ja Staffansbyn erottamista kauppalaksi puolsi hallitus hyväksyttäväksi ehdotustaan sen etelärajaksi.

Helsingin kihlakunnan kruununvoudin lausuntoon viitaten rahatoimi-

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 4 §.

kamari ehdotti, että kysymys ehdotetun kauppalan muodostamisesta saisi raueta, mutta että, jos ehdotus asianomaisessa paikassa tulisi hyväksytyksi, kauppalan eteläraja määrättäisiin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti.

Kaupunginvaltuuston mielestä oli kysymys Malmin- ja Staffansbyn kylien erottamisesta itsenäiseksi kauppala-alueeksi toistaiseksi aivan selvittämättömässä tilassa. Alotteen erilleen murtamiseen oli tehnyt toinen asianosainen, maalaiskunta, jota vastoin toiselle asianosaiselle, vastaisen kunnan äänioikeutetuille asukkaille, ei ollut suotu tilaisuutta lausua mielipidettänsä. Vähintäkään selvitystä ei ollut olemassa emäkunnan ja siitä erotettavaksi ehdotetun yhdyskunnan taloudellisista väleistä, ei myöskään erilleen murtamisen ehdoista eikä edellytyksistä, vastaisen kunnan taloudellisesta kannatvaisuudesta, sen mahdollisuuksista ratkaista maa- ja järjestelykysymykset eikä sen hallintojärjestysmuodon perusteista. Näytti olevan aivan mahdotonta, että valtioneuvosto määräisi kauppalan erilleen murrettavaksi, ennenkuin hallituksen toimesta tähän kuuluvat olot oli alustavasti tutkittu.

Staffansbyn—Malmbyn asutus oli kieltämättä tyypillinen esikaupunkimuodostuma siihen liittyvine yhteiskunnallisine epäkohtineen, jotka vaativat valtiovallan puuttumista asiaan. Rakennustoiminta vaati järjestelyä ja terveydelliset olot tarkempaa silmälläpitoa, poliisi- ja palolaitos täytyi asettaa tehokkaammalle kannalle j. n. e. Näiden asutuskeskuksien ja emäkunnan etujen vastakohtaisuus oli käynyt niin ilmeiseksi, että yhteisen kunnallishallinnon pysyttäminen näille kaupungin tapaisille yhdyskunnille ajan pitkään oli suorastaan vahingollinen kehitykselle. Ja olevien olojen parannusta ei täällä enempää kuin monella muullakaan samanlaatuisissa oloissa olevalla paikkakunnalla oltu voitu saada aikaan n. s. taajaväkisistä yhdyskunnista vuonna 1898 annetun lainsäädännön avulla.

Sitä vastoin tarjosi kauppalatyyppi kieltämättä eräitä mahdollisuuksia puheenalaisten olojen järjestämiseen yksinkertaisella, tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ylenmäärin rasittamatta yhdyskunnan voimia ja varoja. Pääkaupungin läheisyyden ja sen seikan että alue vastedes ehkä liitettäisiin pääkaupunkiin ei tässä tullut sinänsä olla esteenä, sillä täytyi pitää kaupungin edun mukaisena, että sen ympäristöjen olot järjestettiin parhaalla mahdollisella tavalla sekä että yhteiskunnallista toimintaa edistettiin ja virkistettiin. Kun oli aika liittää yhdyskunta kaupunkiin voi sen toimeenpanna yhtä hyvin liittämällä siihen kauppala kuin jonkin maalaiskunnan osa.

Mutta vaikka kauppalan muodostaminen toimitetun seikkaperäisen tutkimuksen pohjalla osottautuisikin mahdolliseksi toimeenpanna, oli tarkoin harkittava oliko tämä keino sopivin parannuksen aikaansaamiseksi oleviin oloihin. Kysymystä oli harkittava pitäen silmällä pääkaupunkiin liittämiskysymystä koko laajuudessaan, eikä ollut mahdotonta, että kaupunkiin liittäminen oli osoittautuva ainoaksi tehokkaaksi keinoksi parannuksen aikaansaamiseksi oleviin oloihin.

Joka tapauksessa katsoi kaupunginvaltuusto olevansa pakoitettu jyrkästi vastustamaan Malminkylässä sijaitsevain kaupungin tilojen yhdistämistä vastaiseen kauppalakuntaan. Nämä maat täytyi kohdakkoin yhdistää Helsinkiin, eikä kaupungin liene mahdotonta väliaikana järjestää tämän alueen oloja tyydyttävällä tavalla, esimerkiksi käyttämällä 1898 vuoden asetuksen osoittamia keinoja. Jos Staffansbyn—Malmbyn yhdyskunnalle myönnettäisiin kauppalaoikeudet, olisi sentähden puheenalaiset tilusalueet siitä erotettava ja kauppalan eteläraja vedettävä kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdot-

taman, Boxbackan ja Staffansbyn—Malmbyn yhdyskuntain välisen rajanjärjestelyn mukaisesti.

Edellä esitetyn nojalla lausui kaupunginvaltuusto, ettei valtuusto voinut puoltaa Staffansbyn—Malmbyn asutuskeskuksien murtamista erilleen itsenäiseksi kauppalakunnaksi sekä että valtuusto, jos semmoinen kunnallinen uudestimuodostuma vastedes toimitettavan alustavan tutkimuksen perusteella havaitaan sopivaksi ja yleisen edun vaatimaksi, joka tapauksessa vastusti kauppalan alueen laajentamista edemmäksi kuin edellä mainittuun kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamaan eteläiseen rajaviivaan asti.

Lausunto Staffansbyn—Malmbyn ja Boxbackan yhdyskuntain rajain järjestämisestä. Sittenkun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat päättäneet pyytää Helsingin kaupunginvaltuuston lausuntoa Malmbyn—Staffansbyn ja Boxbackan taajaväkisten yhdyskuntain rajain järjestämistä koskevasta kysymyksestä, oli asia lähetetty kaupungin yleisten töiden hallitukseen, joka oli antanut komitean toimeksi, johon komiteaan kuului kaupunginasemakaavaarkkitehti sekä Helsingin pitäjän valitsemia edustajia, tarkemmin valmistella kysymystä. Asiakirjojen oheiseen karttaan oli mainittu komitea merkityttänyt kaupungin Malmbyn kylässä omistamat tilusalueet sekä uusien Boxbackan ja Staffansbyn—Malmbyn yhdyskuntain välisen rajan, semmoisena jommoiseksi komitea oli sen ajatellut. Ehdotettu raja olisi ainoastaan osittain sama kuin Malmbyn ja Staffansbyn nykyinen väliraja, sillä miltei kaikki kaupungille kuulumattomat Malmbyn alueet, niiden joukossa Filpuksen ja Starenin tilat, oli luettu uuteen Staffansbyn—Malmbyn yhdyskuntaan, jota vastoin kaikki kaupungin omistama maa, nimittäin Boxbackan, Strömin, Brusan, Pehrin, Hagan ja Kaarlen tilat, kuuluisivat Boxbackan yhdyskuntaan, johon myös oli luettu kaikki Boxbackan tilasta aikaisemmin erotetut, yksityisten hallussa olevat palstat. Edelleen on Boxbackan yhdyskuntaan luettu Hagan ja Pehrin tilojen kahden palstan välillä sijaitseva Starenin tilaan kuuluva lohko. Valiokunta puolsi Malmbyn—Staffansbyn ja Boxbackan yhdyskuntain rajain järjestämistä laaditun ehdotuksen mukaisesti. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rahatoimikamari yhtyivät tähän ehdotukseen.

Omasta puolestaan kaupunginvaltuusto ei havainnut olevan syytä muistutukseen yllämainitun komitean laatimaa järjestämisehdotusta vastaan, jonka tähden valtuusto päätti [1]) kannattaa sitä.

Oulunkylän yhdyskunnan rajat. Sittenkun Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat vuonna 1905 Uudenmaan läänin kuvernöörille jättämässään esityksessä, viitaten taajaväkisistä yhdyskunnista kesäkuun 15 p:nä 1898 annetun asetuksen 6 §:n säännökseen, anoneet vahvistusta anomuksen oheiselle Oulunkylän yhdyskunnan asemapiirustukselle, oli maaherranvirasto pyytänyt Helsingin kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta.

Antamassaan lausunnossa mainitsi [2]) kaupunginvaltuusto, että Helsingin kunnanvaltuutettujen esitys tarkoitti Oulunkylän huvilayhdyskunnan alueen rajain määräämistä, jota aluetta ei aikaisemmin ollut määrätty, vaikka täytyi katsoa asian olevan sen luontoisen, että rajain määrääminen on toteutettava, ennenkuin ryhdytään hankkimaan vahvistusta rakennusjärjestykselle y. m. säännöksille, koska muutoin niiden voimassaoloala samoin kuin yhdyskunnan itsehallintoalakin jäisi epämääräiseksi.

Oulunkylän taajaväkinen yhdyskunta käsitti Oulunkylän sekä Käpylän yksinäisen verotalon n:o 1. Näiden maatilain tilusrajat määräsivät hallinto-

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 6 §. — [2]) S:n 19. 5. 7 §.

alueen rajan. Kunnanvaltuutettujen esitys tarkoitti ainoastaan tämän seikan vahvistamista, ja kunnanvaltuutettujen ehdottama, esityksen oheiseen karttaan merkitty raja kävi kaikilta kohdin yhteen jo vuosikausia todellisuudessa noudatetun aluerajan kanssa.

Oulunkylän huvilayhdyskunta oli valtioneuvoston toukokuussa 1919 antaman määräyksen johdosta erotettu eri kirkkoseurakunnaksi ja oli siis voimassa olevassa kunnallislainsäädännössä vallitsevain periaatteiden mukaan myös yhteiskunnallisessa suhteessa eri kunta, joka kuitenkin edelleen oli yhdistettynä emäkuntaan yhteisen kunnallishallinnon alaiseksi. Kysymys kunnallishallinnonkin erottamisesta oli kuitenkin herätetty ja tuli käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin maalaiskuntain kunnallislain 2 ja 82 §§:ssä tällaisen tapauksen varalta säädettiin. Vastamuodostetun seurakunnan ja vastaisen itsenäisen kunnan alueet kävivät kaikilta kohdin yhteen Oulunkylän huvilayhdyskunnan alueen kanssa.

Kun puheenalaisen hallintoalueen rajain määrääminen tässä kohden säädetyssä järjestyksessä ei Helsingin kaupungin etujen kannalta voinut herättää epäilyksiä eikä tehdä mutkikkaaksi kysymystä tämän alueen vastaisesta liittämisestä Helsingin kaupunkiin, oli kaupunginvaltuusto havainnut ettei kunnanvaltuutettujen anomus aiheuttanut muistutuksia eikä huomautuksia viranomaisten puolelta.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kantelukirjelmässä olivat erinäiset Kottbyn tilan asukkaat vastustaneet Oulunkylän huvilayhdyskunnan rajain vahvistamista kunnanvaltuutettujen ehdotuksen mukaiseksi, minkä ohessa hakijat pyysivät edelleen saada kuulua Helsingin kuntaan sekä toivoivat mahdollisimman pian tulevansa liitetyiksi Helsingin kaupunkiin. Kun tämä kirjelmä tarkoitti nykyisen kunnallisen jaoituksen muuttamista, ei kaupunginvaltuusto ollut tahtonut olla lähettämättä esitystä maaherralle.

Lausunto ehdotuksesta kunnallisen jaoituksen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Maaherran kaupunginvaltuustolta vaadittua lausuntoa ehdotuksesta kunnallisen jaoituksen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi päätti [1]) kaupunginvaltuusto jättää asian rajakkaisten alueiden Helsingin kaupunkiin liittämistä koskevaa kysymystä selvittämään asetettuun komiteaan [2]). Antamassaan lausunnossa esitti komitea seuraavaa:

Koska kaupunkialueen laajentaminen voimassa olevan lainsäädännön ja hallinnollisen käytännön johdosta oli kohdannut suuria vaikeuksia, johtuen erittäinkin kunnallisen jaoituksen riippuvaisuudesta kirkollisesta jaoituksesta sekä siitä periaatteesta, ettei itsenäistä maata voinut omistajan suostumuksetta kaupunkiin liittää, sekä koska ei ollut olemassa lainsäädäntöä, joka toiselta puolen osoittaisi kunnallisen jaoituksen muuttamisen edellytykset ja toiselta järjestäisi sen moninaisia ja pulmallisia oikeusvaikutuksia, mikä lainsäädännön puute niinikään oli aikaansaanut melkoisia vaikeuksia sentapaisia asioita käsiteltäessä, minkä kautta kaupunkien kasvaminen ja kehitys usein oli estynyt taikka sen oli täytynyt pukeutua esikaupunkimuodostumain turmiolliseen muotoon, olisi näiden vaikeuksien poistamista ja puutteellisuuksien täyttämistä tarkoittava lainsäädäntö kaupunkien kehitykselle tarpeen. Lakiehdotusta tarkastaessaan oli komitea havainnut sen yleensä vastaavan tarkoitustaan. Siinä esitettyjä periaatteita kunnallisen jaoituksen vapauttamisesta kirkollisesta jaoituksesta ja maanomistajan ratkaisuvallan kumoamisesta itsenäisen maan liittämistä kaupunkiin koskevissa kysymyksissä sekä

[1]) Valt. pöytäk. 28. 9. 7 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 205.

lakiehdotuksen muitakin perussäännöksiä voitiin pitää oikeina ja olojen vaatimusten mukaisina.

Komitea esitti seuraavat yksityiskohtaiset muistutukset: 1 §:n 2 mom:lle olisi annettava seuraava lyhyempi muoto: »Kunnallisella jaoitusmuutoksella voidaan kuntia yhdistää, jakaa, laajentaa, supistaa tai lakkauttaa», jota vastoin 4 §:n viimeisestä momentista ei täysin käynyt selville, voiko valtioneuvosto muuttaa kuntain sopiman jaoituksen, vai oliko tämä sinänsä vahvistettava. Kun säännös lienee tarkoittanut, että valtioneuvostolla piti olla valta vapaasti ratkaista jaoitusehdotus toisellakin tavalla, kuin mistä kunnat olivat sopineet taikka vastoin kunnan tahtoa, olisi tämä selvemmin ilmaistava laissa. Epäselväksi niinikään jäi, mikä merkitys oli annettava kunnan vastaväitteelle, kun se koski jotakin sopimuksen erikoisehtoa, koska ei ollut selvää, oliko semmoinen tapaus käsiteltävä 3 §:n mukaan pakollisena, vai 2 §:n mukaan tavallisena kaupunkiin liittämisenä. Ruotsinkielisessä tekstissä oli kuntain taloudellisten olojen järjestämistä jaoitusmuutoksen johdosta koskevassa kysymyksessä käytetty sanaa »uppgörelse», joka sanamuoto edellytti asianosaisten lopullista välinselvitystä, mitä lakiehdotus ei kuitenkaan tarkoittanut, jonka tähden sana olisi vaihdettava johonkiin sopivampaan; 11 § olisi laadittava suppeampaan muotoon. Samoilla perusteilla kuin 14 §:ssä oli ehdotettu, että maa, joka oli liitetty kaupunkiin, olisi oleva vapaa kaikista sitä rasittavista siitä veroluvun mukaan kruunulle menevistä veroista ja rasituksista, sekä että palsta samanlaatuisissa tapauksissa olisi vapautettava palstamaksusta, olisi myöskin kauppalaan liitettävälle maalle suotava tuollainen vapautus, ja säännöstä sentähden täydennettävä. Komitean mielestä olisi niinikään ryhdyttävä toimenpiteisiin aikaisemmin kaupunkiin tai kauppalaan liitetyn maan vapauttamiseksi sitä rasittavista maaveroista, seikka, josta lainvalmistelukunta myös perustelussaan oli huomauttanut.

Komitean lausunto hyväksyttiin [1]) ja oli kaupunginvaltuuston lausuntona maaherralle lähetettävä.

Rajakkaisten alueiden liittämistä pääkaupunkiin koskevan kysymyksen selvitys. Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta oli valtuustolle lähettänyt esityksen, joka koski selvityksen aikaansaamista rajakkaisten alueiden liittämistä pääkaupunkiin koskevassa kysymyksessä, joka esitys pääasiassa oli seuraava:

Helsingin voimakas laajenemispyrkimys sekä esikaupunkimuodostumain ja huvilayhdyskuntain syntyminen kaupungin ympäristöön olivat saattaneet kysymyksen rajakkaisten alueiden liittämisestä kaupunkiin polttavaksi. Kaupunkialueen laajentamista vaati osin lisätilan tarve, osin välttämättömyys aikaansaada parempi järjestys kaupungin lähimpään ympäristöön, missä kunnalliset tehtävät olivat jääneet melko paljon takapajulle ja huonoon hoitoon. Kaupungin huomattavat maanostot lähitienoilta sekä siellä jatkuva kunnallinen uudestimuodostus, joka osoitti ilmeistä pyrkimystä emäkunnasta erottamaan eräät taajemmin rakennetut yhdyskunnat ja alueet, olivat niinikään osaltaan edistäneet liittämiskysymyksen tulemista päiväjärjestykseen. Helsingin kaupunkikunnan oli nyt lopullisesti määrättävä politiikkansa ympäristön yhdyskuntien suhteen sekä tarkoin harkittava, missä määrin olevien olojen korjaaminen osin yleisten ja osin kaupungin omien etujen kannalta vaati alueiden liittämistä kaupunkiin sekä missä määrin muita, ehkä sopivampia keinoja olisi tarjona tämän tarkoituksen saavuttamiseksi, esimer-

[1]) Valt. pöytäk. 24. 11. 40 §.

kiksi kaupungin taholta tehokkaasti tukemalla paikallisen itsehallinnon kehitystä.

Kaupunkiin liittämisiä oli, niinkuin tunnettu, tähän asti maassamme toimitettu sangen ahtaissa puitteissa ja ne olivat yksinomaan käsittäneet maata, jonka kaupunki oli hankkinut omiksi tarpeikseen. Itsenäisen maan liittämistä kaupunkiin ei hallitus yleensä ollut sallinut, nähtävästi syystä että tätä alaa järjestävän lainsäädännön puutteessa oli vallinnut epätietoisuutta siitä, oliko perustuslaillisesti oikeutettua tuolla tavoin puuttua maanomistajain oikeuteen. Nyttemmin kuitenkin oli odotettavana uusi lainsäädäntö, joka poisti nämä epäilykset ja saattoi mahdolliseksi myöskin yksityishenkilön omistaman maan liittämisen kaupunkiin. Uusi lainsäädäntö tulisi sen ohessa luomaan vapaammat, lakisääteiset ja ajanmukaiset liittämismuodot kaupunkimuodostuksen eduksi sekä tulisi aikaansaamaan oikeuksien ja velvollisuuksien oikeudenmukaisen jakautumisen kaupungin ja maanomistajain kesken kaupunginasemakaavaa toimeenpantaessa.

Se väliaika, mikä kului ennen odotetun lainsäädännön aikaansaamista, oli valiokunnan mielestä käytettävä kaikinpuolisen ja perinpohjaisen selvityksen hankkimiseksi Helsinkiin liittämiskysymyksestä. Tämän selvityksen tulisi etusijassa valaista liittämisen perusteluja, siitä koituvia etuja sekä niitä vaikeuksia ja epäkohtia, joita sen avulla saataisiin poistetuiksi tai vähennetyiksi. Edelleen selvitettäisiin, mitkä alueet liittäminen käsittäisi ja mitä menettelytapaa siinä olisi käytettävä, olisiko liittäminen toimeenpantava esimerkiksi yhdellä kertaa vai vyöhykkeittäin ja ajanjaksoittain. Tietoja olisi hankittava väestöoloista, raha-asioista, verotusoloista, koululaitoksesta, köyhäinhoidosta y. m. asian ratkaisuun vaikuttavista seikoista. Ylipäätään olisi vastaisen liittämisen merkitys ja seuraukset tarkoin selvitettävä sekä taloudelliselta että yhteiskunnalliselta ja kunnallispoliittiselta kannalta sekä asianmukaisesti osoitettava kaupungille tästä koituvain hallintovelvollisuuksien laajuus. Sen ohessa olisi selvitettävä liittämisen edellytykset ja ehdot sekä laadittava ehdotukset niiksi perusteiksi, joiden mukaan liittäminen olisi toimeenpantava. Siinä mielessä olisi ryhdyttävä keskusteluihin asianomaisten maalaiskuntain, yhdyskuntain, yhteisöjen, maanomistajain ja muiden kanssa, joiden oikeutta liittämistoimenpide koskisi. Ehdotus seikkaperäisiksi liittämismääräyksiksi ehdotuksineen myöskin kuntain ja yhdyskuntain väliseksi taloudelliseksi välinselvitykseksi olisi laadittava sittemmin hallitukselle annettavaksi.

Kysymys oli jo vuonna 1912 ollut periaatteellisen käsittelyn alaisena kaupunginvaltuustossa [1]) ja vuonna 1919 oli kaupungin yleisten töiden hallitus rahatoimikamarille esittänyt, että kaikki kaupungille Helsingin pitäjässä kuuluvat tilusalueet ja niiden rajain sisällä sijaitsevat, valtion tai yksityisten omistamat alueet liitettäisiin Helsingin kaupunkiin. Rahatoimikamari, joka oli tästä asiasta hankkinut asiantuntijain lausunnon, oli yhtynyt ehdottamaan liittämiskysymystä valmisteltavaksi pääasiallisesti edellä esitetyn mukaisesti.

Kun rahatoimikamari ja kaupungin yleisten töiden hallitus käytettävänään olevalla vakinaisella työvoimalla luultavasti eivät olisi kyenneet kohtuullisen ajan kuluessa suorittamaan puheenalaista laajaa selvitystyötä, näytti tämä tehtävä olevan sopiva antaa erikoiselle kaupunginvaltuuston asettamalle viisijäseniselle valtuuskunnalle, joka saisi laajat valtuudet.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto pääasiassa hyväksyen edellä esitetyt näkökohdat, päättäisi

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 202.

asettaa viisijäsenisen valtuuskunnan kaikin puolin selvittämään kysymystä rajakkaisten alueiden liittämisestä Helsingin kaupunkiin;

antaa tämän valtuuskunnan tehtäväksi käydä niiden kuntain, yhdyskuntain ja asiallisten kanssa, joita toimenpide koskee, keskustelemaan eri alueiden kaupunkiin liittämisestä sekä tällä pohjalla ja muun hankitun selvityksen nojalla kaupunginvaltuustolle antaa asianhaarain vaatiman lausunnon ehdotuksineen;

valtuuttaa valtuuskunnan käyttämään apunaan kaupungin ammattiviranomaisia ja, tarpeen mukaan, asiantuntijoita sekä asettamaan erityisen asiantuntevan sihteerin; samoin kuin

taata valtuuskunnan jäsenille kohtuullisen palkkion, jonka valtuusto vastedes määräisi.

Rahatoimikamari, jolle oli suotu tilaisuus lausua mielipiteensä esillä olevasta valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta, mainitsi kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä 1919 ottaneensa valmisteltavakseen kysymyksen kaikkien Helsingin kaupungille Helsingin pitäjässä kuuluvain alueiden sekä näiden piirissä sijaitsevain, valtion tai yksityisten omistamain alueiden liittämisestä Helsingin kaupunkiin. Saatuaan tiedokseen valmisteluvaliokunnan esityksen lähemmän selvityksen hankkimisesta tästä asiasta oli kamari, koska tämä esitys kävi yhteen kamarin suunnitelmain kanssa, päättänyt yhtyä valiokunnan esitykseen.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Mainitun valtuuskunnan jäseniksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto sittemmin johtaja Y. Harvian, toimittaja R. Itkosen, pormestari T. Malisen, professori K. A. Moringin ja työnvälitysneuvoja T. Uskin.

Lausunto panttilainalaitoksen johtosäännöstä. Vaadituksi lausunnoksi Osakeyhtiö Helsingin panttilainakonttorin läänin maaherralle tekemän anomuksen johdosta muutoksen tekemisestä yhtiön syyskuun 29 p:nä 1898 vahvistettuun johtosääntöön ilmoitti [2]) kaupunginvaltuusto, ettei sillä ollut mitään muistuttamista mainitun johtosäännön muutosehdotuksen vahvistamista vastaan.

Lausuntoja Suomen kansalaisuusoikeudesta, elinkeino-oikeudesta y. m. Kaupunginvaltuusto puolsi 95 ja epäsi 90 tapauksessa Suomen kansalaisuushakemuksia [3]), 9 tapauksessa ei kaupunginvaltuusto katsonut itsellään olevan syytä lausua mielipidettään mainitunlaatuisista hakemuksista. Edellisistä tapauksista koski 54 Venäjän, 18 Saksan, 13 Ruotsin, 7 Viron ja 2 Puolan sekä 1 Latvian kansalaisia.

44 tapauksessa puolsi ja 4 tapauksessa ehdotti kaupunginvaltuusto evättäviksi myöntymistä anomuksiin [4]) kaupungissa saada harjoittaa elinkeinoa. Edellisistä oli 3 hakemusta ja jälkimmäisistä yksi hakemus Suomen kansalaisten, muut ulkomaalaisten jättämiä.

1 tapauksessa puolsi [5]) kaupunginvaltuusto myöntymistä ulkomaalaisen yhtiön hakemukseen saada omistaa kiinteistöä maassa.

9 tapauksessa antoi valtuusto puoltavan lausunnon anomuksesta saada harjoittaa rohdoskauppaa [6]), 81 tapauksessa puolsi ja 6 tapauksessa ehdotti

---

[1]) Valt. pöytäk. 19. 5. 8 §. — [2]) S:n 31. 8. 13 §. — [3]) S:n 27. 1. 31 §; 11. 2. 34 §; 31. 3. 43 §; 21. 4. 34 §; 19. 5. 38 §; 15. 6. 41 §; 14. 9. 22 §; 13. 10. 29 §; 24. 11. 39 §. — [4]) S:n 27. 1. 1 §; 17. 3. 7 §; 31. 3. 7 §; 6. 4. 1 ja 6 §§; 21. 4. 7 ja 36 §§; 5. 5. 5 §; 19. 5. 9 §; 1. 6. 1 §; 15. 6. 14 ja 15 §§, 31. 8. 3 ja 10 §§; 28. 9. 2 §; 13. 10. 1 §; 27. 10. 2 ja 5 §§; 24. 11. 1 ja 3 §§. — [5]) S:n 13. 10. 2 §. — [6]) S:n 27. 1. 2 §; 11. 2. 12 §; 17. 3. 5 §; 6. 4. 2 §; 5. 5. 6 §; 31. 8. 6 §; 28. 9. 4 §; 24. 11. 2 §.

valtuusto evättäväksi myöntymistä anomuksiin saada pitää kaupan alkoholipitoisia aineita [1]), 2 tapauksessa puolsi [2]) valtuusto anomuksia saada pitää kaupan myrkyllisiä aineita ja 4 tapauksessa saada pitää kaupan vähemmän myrkyllisiä aineita.

1 tapauksessa valtuusto puolsi anomusta saada harjoittaa huutokauppaliikettä [3]), 2 tapauksessa anomusta saada harjoittaa nuorison työnvälitystä [4]), jota paitsi valtuusto 1 tapauksessa puolsi biljaardioikeuksien myöntämistä [5]).

Tehdyn hakemuksen johdosta edelleen saada harjoittaa paikanvälitystoimintaa lausui [6]) kaupunginvaltuusto, ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään muistuttamista.

Anomus täällä saada harjoittaa autobusliikennettä. Herrojen A. Hermoniuksen ja W. Laaksosen anomuksen saada järjestää autobusliikennettä epäsi [7]) kaupunginvaltuusto.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan vaali. Kaupunginvaltuusto valitsi [8]) professori A. L. Hjelmmanin rahatoimikamarin puheenjohtajaksi siksi, kunnes kamarin uudestijärjestäminen tulisi toteutetuksi, ei kuitenkaan kauempaa kuin 1920 vuoden loppuun, sekä varapuheenjohtajaksi samaksi ajaksi varatuomari A. Makkosen.

Vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan vaali. Vaivaishoitohallituksen puheenjohtajaksi valitsi [9]) kaupunginvaltuusto kapteeni W. Bergströmin sekä hänen sijaansa jäseneksi hallitukseen kirkkorahastonhoitaja O. Forssellin.

Kaupungin kansakoulujen johtokuntain jäsenten vaali. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseniksi elokuun 1 p:n 1920 ja elokuun 1 p:n 1923 väliseksi ajaksi valitsi [10]) kaupunginvaltuusto kansakoulunopettaja K. Ahtialan ja hätäaputyöntekijätär H. Öbergin sekä ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaan kamreeri H. Bengelsdorffin ja metallityöläisen A. Lindroösin. Kamreeri Bengelsdorff vapautettiin [11]) sittemmin toimesta ja hänen sijaansa valittiin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseneksi neiti D. Neovius.

Kaupungin maatilojen hallituksen vaali. Sen hallituksen puheenjohtajaksi, jonka toimeksi kaupunginvaltuusto, kunnes toisin määrättäisiin, oli antanut Hertonäsin ja Boxbackan maatilojen sekä muiden aikaisemmin Boxbacka aktiebolag-yhtiön hallinnon alla olleiden maa-alueiden ynnä Tolfmannin talon [12]) hoidon, valitsi [13]) valtuusto agronoomi B. Plantingin sekä saman hallituksen jäseneksi vt Tannerin ja varatuomari V. Tavaststjernan. Viimemainitun kuoltua valittiin [14]) hänen sijaansa varatuomari H. Munck.

Puhtaanapitohallituksen jäseniksi valittiin [15]) talonomistaja J. T. Isotupa, dosentti, vapaaherra F. Langenskiöld, kirvesmies H. Moisio ja kunnantyöntekijä A. Tyynelä.

Raittiuslautakunnan jäseniksi valitsi [16]) kaupunginvaltuusto tohtorinrouva T. Hainarin, ylioppilas F. Kreanderin, muurari O. Paanasen, intendentti F. A. Paloheimon ja puuseppä J. Virtasen.

Kaupunginkirjaston inventtaajat. Kaupunginvaltuusto valitsi [17]) kaupunginkirjaston inventtaajiksi kirjastonhoitajat A. Coranderin ja E. Hasselblattin, rouva E. Holmbergin, opettaja A. Noposen sekä kirjakaupanjohtaja

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 33 §; 19. 5. 48 §; 15. 6. 9 §; 28. 9. 24 §; 10. 11. 37 §. — [2]) S:n 11. 2. 12 §; 5. 5. 6 §; 28. 9. 6 §; 27. 10. 4 §; 8. 12. 5 §. — [3]) S:n 10. 11. 1 §. — [4]) S:n 14. 9. 15 § ja 27. 10. 9 §. — [5]) S:n 28. 9. 3 §. — [6]) S:n 27. 10. 9 §. — [7]) S:n 8. 12. 28 §. — [8]) S:n 15. 6. 39 §. — [9]) S:n 31. 3. 34 § ja 21. 4. 21 §. — [10]) S:n 15. 6. 18 §. — [11]) S:n 31. 8. 60 §. — [12]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 45 ja seur. — [13]) Valt. pöytäk. 27. 1. 10 §. — [14]) S:n 21. 4. 20 §. — [15]) S:n 15. 6. 19 §. — [16]) S:n 14. 9. 12 §. — [17]) S:n 6. 4. 7 §.

V. Vainion. Herra Hasselblatt vapautettiin sittemmin toimesta, ja valittiin [1]) hänen sijaansa filosofianlisensiaatti T. S. Dillner.

Vuositilintarkastajain vaali. Vuonna 1918 oli kaupunginvaltuusto määrännyt [2]), että 12 tilintarkastajaa ja sama lukumäärä varamiehiä valittaisiin lähinnä seuraavissa vaaleissa, sekä että näistä vuosittain kolmas osa oli eroava, kahtena ensimmäisenä vuotena arvan mukaan. Koska kuitenkin tämä päätös, mikäli se koski tilintarkastajain ja näiden varamiesten eroamisjärjestystä, ei näyttänyt olevan tarkoituksenmukainen, päätti [3]) kaupunginvaltuusto, muuttaen yllämainitun päätöksensä, että tilintarkastajista ja näiden varamiehistä kolmas osa oli eroava siinä järjestyksessä, kun he joulukuun 27 ja 28 p:nä 1918 toimitetussa vaalissa olivat saaneet ääniä, siten että niiden, jotka olivat saaneet pienimmän äänimäärän, ensin oli erottava.

Sittemmin ilmoitti keskuslautakunta, että kaupunginvaltuuston ylläesitetyn päätöksen johdosta [4]) vuonna 1920 4 ja vuonna 1921 5 tilintarkastajaa tulisi eroamaan. Varamiehistä oli jäljellä, herra A. Karjalaisen kuoltua, ainoastaan 5, joista näin ollen 1 tai 2 tuli erota. Mutta koska vaalilain mukaan varamiesten luku, siinä tapauksessa että murtolukuja sattuu, korotetaan lähimpään korkeampaan kokonaislukuun, olisi lain hengen ja tarkoituksen mukaista, että kumpaisinakin vuosina 1920 ja 1921 1 varamies eroaisi.

Helmikuun 25 ja 26 p:nä toimitetussa vuositilintarkastajain vaalissa olivat valituiksi tulleet [5]) herrat taloudenhoitaja J. E. Jalava, kassanhoitaja K. W. Leino, pankinprokuristi E. Stude ja insinööri A. B. Liljeroth. Varajäsenten lukumäärä oli täydennettävä 3:lla, koska 1 oli kuollut, 1 oli eroamisvuorossa ja 1 oli valittu vuositilintarkastajaksi. Varatilintarkastajiksi olivat toimitetuissa vaaleissa tulleet valituiksi asianajaja E. O. Pekkala, pankinjohtaja H. von Troil ja pankinprokuristi J. Alfthan.

Tilintarkastajain vaali. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1920 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi [6]) kaupunginvaltuusto kaupunginkamreeri S. Ehrstedtin ja reviisori E. Pikoffin.

Helsingin anniskeluyhtiön 1919 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi kaupunginvaltuusto [7]) v. t. kaupunginkassanhoitajan S. Ehrstedtin.

Vaalilautakuntain puheenjohtajain vaali. Erinäisten äänestysalueiden vaalilautakuntain puheenjohtajain vaaleja toimitettaessa valitsi [8]) kaupunginvaltuusto puheenjohtajaksi viidennen äänestysalueen vaalilautakuntaan varatuomari G. Lindqvistin, kuudennentoista äänestysalueen vaalilautakuntaan lakitieteenkandidaatti J. Pentin ja kahdennenkymmenennenkolmannen äänestysalueen vaalilautakuntaan kauppias J. Korteen.

Tehdystä anomuksesta vapautti [9]) kaupunginvaltuusto tullivirkamies H. Hintzen viidennen äänestysalueen vaalilautakunnan puheenjohtajan toimesta sekä valitsi sanotun vaalilautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari L. Hornborgin.

Keskuslautakunnan ilmoitettua, että valtuuston valitsema 23:nen äänestysalueen vaalilautakunnan puheenjohtaja herra, I. Koskivaara, ei ollut tavattavissa, valitsi [9]) valtuusto sanotun vaalilautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari E. vonBoehmin.

Jäsenten vaali valiokuntiin ja komiteoihin. Budjettivaliokunnan jäseniksi valitsi [10]) kaupunginvaltuusto puheenjohtajan vtn Freyn sekä vtt Estlanderin, Haaralan, Laherman, Niklanderin, Suolahden ja Tannerin. Tehdystä ano-

---

[1]) Valt pöytäk. 21. 4. 5 §. — [2]) Ks. 1918 vuod. kert. siv. 256. — [3]) Valt. pöytäk. 11. 2. 14 §. — [4]) S:n 11. 2. 14 §. — [5]) S:n 8. 3. 6 §. — [6]) S:n 5. 5. 11 §. — [7]) S:n 11. 2. 52 §. — [8]) S:n 1. 12. 1 §. — [9]) S:n 18. 2. 4 §. — [10]) S:n 31. 3. 3 §.

muksesta vapautettiin [1]) sittemmin vt Laherma tästä toimesta ja valittiin hänen tilalleen vt A. E. Leino.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatusapurahan jakamista valmistelemaan asetetun valiokunnan jäseniksi valittiin [2]) vtt Gebhard, Mikkola, Norrmén, Rosenqvist ja Virtanen.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka on ratkaistava apurahan saantia kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta tarkoittavat hakemukset, valitsi [3]) kaupunginvaltuusto vtt Boströmin, M. Lindbergin, Noposen, Seppälän ja Tabellen.

Muuttuneisiin oloihin katsoen päätti [4]) kaupunginvaltuusto, että uuden kaupungintalon rakennuskysymystä valmistelemaan vuonna 1913 asetetun komitean [5]) tehtävä peruutettaisiin ja uuden seitsenjäsenisen komitean tehtäväksi annettaisiin asian edelleen valmistelu. Mainitun komitean jäseniksi valitsi [6]) kaupunginvaltuusto sittemmin dosentti J. Ailion, professori J. Castrénin, rakennusmestari H. A. Haahdin, seppä B. Haaralan, yliarkkitehti H. Lindbergin, pankinjohtaja A. Norrménin ja professori O. Tarjanteen.

Niinikään peruutettiin Helsingin talviliikenteen turvaamista sekä kaupungin kulkulaitosten parantamismahdollisuutta koskevia kysymyksiä valmistelemaan asetettujen komiteain [7]) tehtävät [8]), ja uusi viisijäseninen komitea asetettiin selvittämään kysymystä kaupungin kulkulaitosten parantamismahdollisuudesta huomioon ottamalla myöskin Helsingin talvilaivaliikenteen. Mainitun komitean jäseniksi valitsi [6]) kaupunginvaltuusto sittemmin johtaja I. Lindforsin, filosofiantohtori K. A. Paloheimon, filosofiantohtori H. Ramsayn, johtaja V. Tannerin ja professori V. Voionmaan.

Kaupunginvaltuusto päätti [9]) asettaa komitean tarkastamaan hätäapukomitean toimintaa sekä määräsi [10]), että komiteaan tuli kuulua kaksi kaupunginvaltuuston edustajaa, yksi rahatoimikamarin, yksi kaupungin yleisten töiden hallituksen ja yksi kunnallisen työnvälitystoimiston edustaja, minkä ohessa valtuusto valitsi jäseniksi komiteaan insinööri H. Herlinin ja sähkötyömies O. Oksasen.

Pankinjohtaja C. A. Öhmanin tilalle, joka oli muuttanut paikkakunnalta, valitsi [11]) kaupunginvaltuusto jäseniksi n. s. johtosääntövaliokuntaan professori K. A. Moringin.

Jäseniksi kaupunginvaltuuston asettamaan Suomen kansalaisuusoikeuden hakemuksia valmistelevaan valiokuntaan valittiin [12]) vt Hakkilan ja pankinjohtaja C. A. Öhmanin sijaan vtt Norrmén ja Ryömä.

Uusiksi jäseniksi kaupunginvaltuuston juovutusjuoma-asioita valmistelemaan asettamaan valiokuntaan johtaja A. M. Lasseniuksen ja puuseppä J. Virtasen sijaan valittiin [12]) vtt Aarnio ja Moring.

Kaupunginvaltuuston vaalilautakunnan jäseneksi insinööri I. Killisen tilalle valittiin [12]) vt Niklander.

Vapautus johto- ja lautakuntain jäsenyydestä. Kaupunginvaltuusto vapautti [13]) johtaja I. Lindforsin rahatoimikamarin jäsenyydestä, huhtikuun 1 p:stä lukien, ja päätti siirtää toistaiseksi puheenjohtajantoimen täyttämisen, koska kysymys kamarin uudestijärjestämisestä oli vireillä, sekä valitsi jäseneksi kamariin johtaja Lindforsin tilalle johtaja G. Idströmin. Varatuomari

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 11. 39 §. — [2]) S:n 27. 1. 8 §. — [3]) S:n 10. 11. 12 §. — [4]) S:n 18. 2. 2 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 44. — [6]) Valt. pöytäk. 8. 3. 5 §. — [7]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 77. ja 1916 vuod. kert. siv. 82. — [8]) Valt. pöytäk. 18. 2. 2 §. — [9]) S:n 13. 10. 26 §. — [10]) S:n 10. 11. 6 §. — [11]) S:n 1. 6. 10 §. — [12]) S:n 31. 3. 12 §. — [13]) S:n 31. 3. 8 §.

V. Tavaststjerna-vainajan sijaan valitsi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin varajäseneksi varatuomari J. Grenmanin.

Tehdystä anomuksesta vapautti [2]) kaupunginvaltuusto johtaja A. H. Karvosen vaivaishoitohallituksen jäsenyydestä sekä valitsi hänen sijaansa jäseneksi 1921 vuoden loppuun asti vt A. Nikulan.

Johtaja A. Björkenheimin tekemästä anomuksesta myönsi [3]) kaupunginvaltuusto hänelle vapautuksen kaupungin yleisten töiden hallituksen jäsenyydestä ja valitsi jäseneksi hänen tilalleen arkkitehti V. Jungin.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) vtn F. Langenskiöldin anomukseen saada vapautus puhtaanapitohallituksen jäsenyydestä sekä valitsi jäseneksi hänen tilalleen insinööri B. Huberin.

Pankinjohtaja C. A. Öhmanin tultua vapautetuksi palkkalautakunnan jäsenyydestä, valitsi [5]) kaupunginvaltuusto jäseneksi hänen tilalleen vt B. Tabellen sekä lautakunnan puheenjohtajaksi pankinjohtaja V. Köhlerin. Myöntyen pankinjohtaja Köhlerin anomukseen saada vapautus palkkalautakunnan puheenjohtajantoimesta, valitsi [6]) kapunginvaltuusto sittemmin lautakunnan uudeksi puheenjohtajaksi varatuomari G. Leopoldin. Hänenkin tultuaan pyynnöstään vapautetuksi [7]) puheenjohtajantoimesta, valitsi kaupunginvaltuusto puheenjohtajaksi hänen tilalleen insinööri I. Killisen. Uudeksi jäseneksi palkkalautakuntaan pankinjohtaja G. Leopoldin tilalle valitsi [8]) kaupunginvaltuusto filosofianmaisteri Y. Heikelin.

Evätty anomus saada vapautus raittiuslautakunnan jäsenyydestä. Esiteltäessä tohtorinrouva T. Hainarin anomusta saada vapautus raittiuslautakunnan jäsenyydestä epäsi [9]) kaupunginvaltuusto sanotun anomuksen.

Jäsenten vaali johto- ja lautakuntiin vuodeksi 1921. Puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten vaalissa kaupungin johto- ja lautakuntiin vuodeksi 1921 valitsi [10]) kaupunginvaltuusto:

rahatoimikamariin: jäseniksi ent. senaattori A. Castrénin ja johtaja T. Salmion sekä varajäseniksi johtaja A. Björkenheimin, varatuomari J. Grenmanin ja monttööri O. Räsäsen, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin ent. senaattori Castrén ja varapuheenjohtajaksi pankinjohtaja A. Makkonen;

palotoimikuntaan: jäseniksi vanginvartija A. Sirenin ja kamreeri A. Suvirannan sekä varajäseniksi vanginvartija J. K. Mantereen ja kaupunginvoudinapulaisen E. Stenbergin;

terveydenhoitolautakuntaan: jäseniksi professori vapaaherra O. von Hellensin, dosentti F. Langenskiöldin, muurari A. E. Leinon, lääkintöneuvos A. V. Mannerin ja lääketieteenlisensiaatti H. Ryömän sekä varajäseniksi toimittaja L. Erosen, dosentti Y. Kajavan, viilaaja J. K. Lehtosen, apteekkari E. Stigzeliuksen ja ylihoitajatar E. Åströmin;

sairaalaylihallitukseen: puheenjohtajaksi professori E. K. Sandelinin, varapuheenjohtajaksi lääketieteenlisensiaatti E. Suolahden sekä jäseniksi kulkutautisairaalan johtajan M. Björksténin ja lääketieteenlisensiaatti H. Ryömän;

vaivaishoitohallitukseen: puheenjohtajaksi kapteeni W. Bergströmin, jäseniksi kirvesmies K. J. Aallon, eversti O. Ehrströmin, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, konttoristi E. Fagerholmin, rouva I. Grönstrandin, laulunopettajatar P. af Heurlinin, vanginvartija M. Korhosen, filosofiantohtori O. V. Louhi-

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 4. 20 §. — [2]) S:n 15. 12. 21 §. — [3]) S:n 1. 6. 24 §. — [4]) S:n 31. 8. 59 §. — [5]) S:n 31. 3. 12 §. — [6]) S:n 14. 9. 25 §. — [7]) S:n 27. 10. 48 §. — [8]) S:n 10. 11. 30 §. — [9]) S:n 8. 12. 33 §. — [10]) S:n 15. 12. 1 §.

vuoren, rouva H. Seppälän ja puuseppä J. Virtasen sekä varajäseniksi rouva F. Lönnqvistin ja rouva M. Oksasen;

kasvatuslautakuntaan: jäseniksi ent. kuvernööri I. Gordien, lakitieteenkandidaatti V. Hakkilan, lastentarhainjohtajatar I. Poppiuksen, professori M. Ruuthin, opettajatar L. Salovaaran, tarkastajatar M. Sillanpään ja pankinjohtaja C. J. Wegeliuksen;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi toimittaja A. Forsströmin ja professori K. R. Wahlforsin;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi rehtori B. Estlanderin, rouvat J. Kedon, M. Oksasen ja B. Pauligin sekä lääketieteenlisensiaatti A. Ruotsalaisen;

työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokuntaan: jäseniksi filosofianmaisteri Y. Heikelin, kirjaltaja K. F. Hellgrenin, ent. kuvernöörin valtioneuvos E. Krogiuksen, lehtori A. Mickwitzin, kirjansitoja E. Nyströmin, professori J. J. Sederholmin ja ylioppilas F. Sundqvistin;

työväenopiston suomenkielisen osaston johtokuntaan: jäseniksi ylitirehtööri E. Böökin, filosofiantohtori K. S. Laurilan, filosofianmaisteri R. Liukkosen, kansakoulunopettaja A. Noposen, toimittaja Y. Räisäsen, työnvälitysneuvoja T. Uskin ja professori V. Voionmaan;

kaupungin kirjaston hallitukseen: jäseniksi toimittaja E. Aarnion, dosentti J. Ailion, filosofiantohtori A. H. Bergholmin, professori H. Bergrothin ja professori A. Wallenskiöldin;

museolautakuntaan: jäseniksi dosentti J. Ailion, filosofiantohtori J. Rinteen ja yliarkkitehti S. M. Schjerfbeckin;

musiikkilautakuntaan: jäseniksi yliarkkitehti H. Lindbergin, professori E. Melartinin, kirjaltaja V. Mikkolan sekä filosofiantohtorit V. Pesolan ja H. Ramsayn;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseniksi professori J. Castrénin, insinööri E. von Frenckellin, arkkitehti V. Jungin, sähkötyömies O. Oksasen, vuorineuvos W. A. Sohlbergin, kirvesmies J. Suomisen ja työnvälitysneuvoja T. Uskin, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin professori Castrén ja varapuheenjohtajaksi insinööri von Frenckell;

kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen: jäseniksi insinööri J. Boreniuksen, professori A. L. Hjelmmanin, insinööri V. Hultin, pankinjohtaja J. Laherman ja sähköteknikko V. Salovaaran, jonka ohessa puheenjohtajaksi valittiin insinööri Hult ja varapuheenjohtajaksi professori Hjelmman;

puhtaanapitohallitukseen: jäseniksi toimittaja A. Aallon, insinööri B. Huberin, talonomistaja J. T. Isotuvan ja kirvesmies H. Moision;

oikeusapulautakuntaan: jäseniksi professori V. Chydeniuksen, toimittaja R. Itkosen, hovioikeudenauskultantti V. Joutsenlahden, hallintosihteeri O. Möllerin ja lakitieteenkandidaatti S. J. Pentin;

holhouslautakuntaan: jäseneksi varatuomari G. Norrménin;

sosialilautakuntaan: jäseniksi johtaja Y. Harvian, muurari A. E. Leinon, esittelijäsihteeri N. A. Mannion, toimittaja M. Paasivuoren, rouva H. Seppälän, neiti B. Tabellen ja kunnallisneuvos V. von Wrightin;

kunnallisen työnvälitystoimiston johtokuntaan: jäseniksi filosofiantohtori S. Ivalon, uunintekijä A. Malmin, toimittaja M. Paasivuoren, kirjeidenlajittelija P. Rahikaisen ja rouva O. Tainion;

palkkalautakuntaan: jäseniksi taloudenhoitaja A. Halmeen, filosofianmaisteri Y. Heikelin, insinööri I. Killisen, maalari A. F. Lylyn ja neiti B. Tabellen, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin insinööri Killinen ja varapuheenjohtajaksi filosofianmaisteri Heikel;

urheilulautakuntaan: jäseniksi voimistelunopettajatar A. Collanin, insinööri E. von Frenckellin, verhoilija V. Lähteisen, matkapostiljooni U. Rinteen ja hammaslääkäri R. Stenbergin;

raittiuslautakuntaan: jäseniksi toimittaja L. Erosen, tohtorinna T. Hainarin, ylioppilas F. Kreanderin, teollisuusneuvos F. A. Paloheimon ja puuseppä J. Wirtasen;

ensimmäiseen huoneenvuokralautakuntaan: puheenjohtajaksi asessori U. J. Castrénin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari L. Gestrinin sekä vuokrakiinteistöä omistavista tai hoitavista henkilöistä, jäseniksi isännöitsijä B. Haaralan ja rakennusmestari O. E. Lundin, ja varajäseniksi rakennusmestari K. Himangan ja kauppias O. W. Turakaisen sekä henkilöistä, jotka eivät omista eivätkä myöskään hoida vuokrakiinteistöä tai sen osaa, jäseniksi maalari A. Airiston ja protokollasihteeri V. Kahilaisen, sekä varajäseniksi viilaaja O. Aarnion ja arkkitehti S. Savoniuksen;

toiseen huoneenvuokralautakuntaan: puheenjohtajaksi varatuomari H. F. Lindemanin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari A. Wikströmin sekä vuokrakiinteistöä omistavista tai hoitavista henkilöistä, maalarimestari A. Haanojan ja kirvesmies S. Hellstenin ja varajäseniksi maalarimestari Fr. Hasselgrenin ja viilaaja J. K. Lehtosen, sekä henkilöistä, jotka eivät omista eivätkä myöskään hoida vuokrakiinteistöä tai sen osaa, jäseniksi agronoomi V. G. Bäckmanin ja kirjaltaja K. F. Hellgrenin ja varajäseniksi liikemies G. W. Karhumaan ja työmies V. Rantasen;

kolmanteen huoneenvuokralautakuntaan: puheenjohtajaksi varatuomari A. Tollanderin ja varapuheenjohtajaksi varatuomari E. Niemelän sekä vuokrakiinteistöä omistavista tai hoitavista henkilöistä jäseniksi yliopiston reistraattori K. Koskimiehen ja muurari J. Koskisen ja varajäseniksi mallipuuseppä K. Lydmanin ja rakennusmestari J. Wainion sekä henkilöistä, jotka eivät omista eivätkä myöskään hoida vuokrakiinteistöä tai sen osaa, jäseniksi puuseppä M. W. Långholmin ja insinööri N. Orellin sekä varajäseniksi junailija K. Th. Boströmin ja kauppias A. Tolosen;

kaupunginvaltuuston vaalilautakuntaan: jäseniksi toimittaja L. Erosen, insinööri E. von Frenckellin ja johtaja Y. Harvian sekä varajäseniksi taloudenhoitaja K. Heinosen ja toimittaja F. Valrosin;

verotuslautakuntaan elinkeinon- ja ammatinharjoittajista: jäseniksi liikemies G. Grönlundin, johtaja P. E. Hallblomin, kauppias K. E. Hanssonin, kauppias A. Koskisen, tynnyrintekijä H. V. Lehdon, kultaseppä O. Lindroosin, uunintekijä A. Malmin, johtaja N. Noschisin, kauppias H. Savolaisen, liikemies Hj. J. Tammilehdon, liikemies M. E. Uddin ja liikemies N. Välisen; palkan- ja eläkkeensaajista: jäseniksi viilaaja E. Bifeldtin, filosofianmaisteri A. Ekströmin, kamreeri E. E. Enebergin, rautatienvirkamies R. V. Engströmin, ent. esittelijäsihteeri Hj. Envaldin, varatuomari B. von Fieandtin, filosofianmaisteri E. Haatajan, leipuri F. Heinosen, maalari S. Koskisen, uunintekijä K. V. Lindholmin, kenraalimajuri R. Schaumanin ja taloudenhoitaja M. Sinisalon; kiinteistönomistajista: jäseniksi rakennusmestari V. Ekmanin, maalari F. Hasselgrenin, kirvesmies T. Heinosen, asfalttityöntekijä J. Kanervan, talonomistaja T. Lindbergin, rakennusmestari J. E. Lindgrenin, rappaaja H. Markkasen, johtaja R. Nikanderin, kauppias A. F. Nymanin, johtaja F. U. Pentzinin, muurari O. Saarisen ja maalari O. Säreen;

tutkijalautakuntaan: jäseniksi varatuomari J. Eerikäisen, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, valokuvaaja O. Heinon, rouva S. Laineen, rouva O. Lehtovaaran sekä johtajat F. Pauligin, F. W. Roosin ja B. Tallbergin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto filosofiantohtori A. H. Bergholmin, konttoripäällikkö K. E. Grönlundin, kirvesmies J. Järvisen, kauppias A. Koskisen, merikapteeni L. Laurentin, taloudenhoitaja V. Leinon, varastonhoitaja K. V. Saxellin, tehtailija K. A. Wiggin ja rakennusmestari O. Wilamon.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valittiin [1]) rakennusmestari H. Haahti, seppä B. Haarala, insinööri E. J. Koskenmaa, agronoomi A. S. Lindholm ja arkkitehti U. A. Åberg.

Kaupunginkassan inventtaajiksi valitsi [1]) valtuusto rakennusmestari K. J. Roustin ja lihakauppias O. W. Turakaisen sekä näiden varamiehiksi pankinjohtaja W. Paerschin ja kassanhoitajatar M. Sinisalon.

Erinäisten koululaitosten johtokuntain jäsenten toimikauden pitentäminen. Kahdessa valmistavista ja yleisistä ammattikouluista annetussa asetuksessa oli m. m. määrätty että koulujen johtokuntiin tulee kuulua, paitsi koulun voimassapitäjän valitsemaa puheenjohtajaa, vähintään neljä jäsentä, joista asianomaiset työnantajajärjestöt valitsevat puolet ja asianomaiset työntekijäjärjestöt toisen puolen. Kun vastamainittu määräys vaati muuttamaan kunnallisisat ja kunnan avustamista ammattikouluista voimassa olevia määräyksiä, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, odotellessaan tekeillä olevaa ehdotusta näiden koulujen hallinnon uudestijärjestämiseksi, jättää edustajain valitsemisen alempana mainittujen oppilaitosten johtokuntiin toistaiseksi ja sen sijaan pitentää nykyisten jäsenten toimikautta valmistavan poikain ammattikoulun, tyttöjen ammattikoulun, alempain käsityöläiskoulujen, kunnallisen yhdenpäivän koulun ja taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnissa.

Kaupungin edustus Lontoon asuntokongressissa. Sosialiministeriön tiedustelun johdosta, halusiko Helsingin kaupunki edustuttaa itseään Lontoossa kesäkuun 3—11 p:nä pidettävässä sopimusvaltain välisessä asuntokongressissa, päätti [3]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että valtuusto kaupungin edustajiksi mainittuun kongressiin oli valinnut sosialilautakunnan sihteerin, arkkitehti A. Toivosen, kaupunginasemakaava-arkkitehdin B. Brunilan sekä johtaja V. Tannerin, kuin myöskin, että valtuusto oli antanut rahatoimikamarin toimeksi sosialiministeriölle maksaa edellä mainittujen henkilöjen jäsenmaksun, yhteensä 6 £ 6 sh. Edelleen osoitti valtuusto niinikään kaikkiaan 18,000 markkaa puheenalaisten henkilöjen matkakulujen korvaukseksi, kaikki valtuuston käyttövaroista. Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari johtaja V. Tannerin tilalle, hänelle sattuneen esteen tähden, valinneensa asuntotarkastaja K. Wasastjernan kaupungin edustajaksi Lontoossa pidettävään kongressiin, minkä toimenpiteen kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]).

Edustajain vaali kolmanteen kaupunkikokoukseen. Samalla kun kaupungin edustajille kolmannessa kaupunkikokouksessa myönnettiin matkakulujen korvausta laskun mukaan ja päivärahaa 50 markkaa kaupunginvaltuuston käyttövaroista, valittiin [5]) edustajiksi valtuuston puheenjohtaja Frey sekä vtt Heinonen, Hellstén, Hjelmman, Suominen ja Tollet sekä varamiehiksi varapuheenjohtaja Paloheimo sekä vtt Estlander ja Lyly.

Väen- ja asuntolaskun keskuskomitean puheenjohtajan vaali. Maaherranvirasto oli ilmoittanut, että täällä joulukuussa toimeenpantavan väen- ja asuntolaskun [6]) keskuskomitean puheenjohtajaksi oli valittu [7]) filosofianmaisteri H. Dalström.

---

[1]) Valt. pöytäk. 15. 12. 1 §. — [2]) S:n 15. 12. 4 §. — [3]) S:n 31. 3. 53 §. — [4]) S:n 15. 9. 29 §. — [5]) S:n 5. 5. 3 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 192. — [7]) Valt. pöytäk. 24. 11. 5 §.

Lisätyn kutsuntalautakunnan luottamusmiehet. Luottamusmiehiksi lisättyyn kutsuntalautakuntaan 1920 vuoden asevelvollisuuskutsuntaa varten valitsi [1]) kaupunginvaltuusto eversti V. Holopaisen ja majuri A. Lindbergin.

Yksityisoppiluokat nimisen oppilaitoksen vanhempainneuvoston vaali. Maaherran kehoituksesta valitsi [2]) kaupunginvaltuusto jäseniksi edellämainittuun vanhempainneuvostoon liikemies A. Prikanderin, opettajatar L. Salovaaran, rouva H. Roustin, toimittaja L. Erosen ja rouva S. Sjöstedtin.

Mooseksenuskoisen seurakunnan keskikoulun vanhempainneuvoston vaali. Täkäläisen mooseksenuskoisen seurakunnan valtioneuvoston suostumuksella perustettavan ruotsinkielisen kuusiluokkaisen keskikoulun vanhempainneuvoston jäseniksi valitsi [3]) kaupunginvaltuusto kolmen vuoden ajaksi insinööri J. Sirovitschin, rouva W. Stillerin, kauppias M. Tokazierin, rouva M. Mirmovitschin ja liikemies W. Seligsonin.

---

[1])Valt. pöytäk. 27. 1. 9 §. — [2]) S:n 19. 5. 17 §. — [3]) S:n 27. 10. 10 §.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamariin kuuluivat kertomusvuonna johtaja I. Lindfors puheenjohtajana huhtikuun 1 p:ään, jolloin hänet vapautettiin kamarin jäsenyydestä, professori A. L. Hjelmman varapuheenjohtajana kesäkuun 15 p:ään ja siitä lähtien puheenjohtajana, pankinjohtaja A. Makkonen jäsenenä viimemainittuun päivään ja siitä lähtien varapuheenjohtajana, johtajat K. R. Heinonen, G. Idström (huhtikuun 1 p:stä), P. Raittinen ja T. Salmio; varajäseniä olivat johtaja A. Björkenheim, monttööri O. Räsänen ja varatuomari V. Tavaststjerna sekä tämän kuoltua, huhtikuun 21 p:stä, varatuomari J. Grenman.

Sihteerintehtäviä hoiti lakitieteenkandidaatti E. Cavonius syyskuun 1 p:ään sekä senjälkeen apulaissihteeri A. Ervasti. Apulaissihteereinä olivat ent. yhteiskoulunjohtaja A. Ervasti ja kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstad. Asiamiehenä oli varatuomari S. Ilmanen, notaarina filosofianmaisteri G. Brotherus ja apulaisnotaarina neiti I. Heikel. Pöytäkirjurin toimi oli vapaana ja sitä hoiti huhtikuun 1 p:ään lakitieteenkandidaatti H. Brotherus ja sen jälkeen oman virkansa ohella kamarin notaari G. Brotherus.

Kamarilla oli vuoden varrella 84 kokousta, joista 53 varsinaisia ja 31 ylimääräisiä. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku nousi 3,998:aan ja lähetettyjen kirjelmäin lukumäärä oli 1,515.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. *Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.*

Myydyt tontit. Rahatoimikamari möi vuoden varrella alempana luetellut tontit:

Korttelin numero	Katu.	Tontin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala, m².	Huutokauppahinta, Smk.
425	Temppelikatu	9	Aktiebolaget Tempelgatan 9 [1])	1,202.370	121,000—
449	Museokatu	27	Aktiebolaget Laurentius [2])	1,216.830	126,500—
„	„	29		1,304.515	95,810—
„	„	31		981.223	60,280—
„	„	33		1,223.586	89,210—
„	„	35		869.580	55,220—
„	„	37		883.567	87,780—
„	Etelä Hesperiank.	26		1,975.150	191,070—
„	„ „	28		1,564.259	120,780—
„	„ „	30		1,054.500	69,300—
„	„ „	32		1,132.950	93,720—
„	„ „	34		775.000	52,800—
„	„ „	36		837.775	85,580—

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 1. 49 §. — [2]) S:n 27. 2. 96 §, (kauppakirjan luovuttanut arkkitehti L. Sonck, ks. 1919 vuod. kert. siv. 212.

417	Temppelikatu	14	Liikemies V. V. Vahtera [1])	978.964	150,000	—
513	Stenbäckkatu	8	Automobiili osakeyhtiö [2])	2,109.000	124,400	—
425	Temppelikatu	3	Arkkitehdit E. ja M. Paalanen [3])	609.000	74,900	—
„	„	5	Arkkitehdit E. ja M. Paalanen [4])	697.599	94,900	—
„	„	7	Rakennusmestari O. Vilamo [5])	1,147.560	118,200	—
523	Florantie	24	Aktiebolaget Stockmann osakeyhtiö [6]); kauppa purkautunut [7])	1,998.985	340,000	—
477	Ruusulankatu	3	Insinööritoimisto Alfred A. Palmberg [8]); kauppa purkautunut [9])	979.388	137,000	—
377	Siuntionkatu	7	Osakeyhtiö Siuntionkatu 7 [10])	519.800	[11])	
378	„	8	Osakeyhtiö Siuntionkatu 8 [10])	768.400	[11])	
387	Karjalankatu	14	Osakeyhtiö Karjalankatu 14 [10])	1,104.000	[11])	
„	Porvoonkatu	45	Osakeyhtiö Porvoonkatu 45 [10])	695.640	[11])	
448	Apollonkatu	7	Rakennusmestarit J. Roine ja V. Jaakkola [12])	780.000	120,000	—
437	Tunturilaaksonk.	17	Kansakoulunopettaja J. Repo [13])	894.530	170,000	—
424	„	9	Liikemies V. V. Vahtera [14])	881.600	92,500	—
403 b	Aurorankatu	2	Käsityö- ja tehdasyhdistys [15]); kauppa purkautunut	—	468,000	—

Torpan myynti. Rahatoimikamari päätti [16]) puolestaan hyväksyä erään Mankala fors aktiebolag yhtiön omistaman Iitin pitäjässä, Taipaleen kylän Peltolan tilan alueella sijaitsevan torpan myynnin. Kauppahinta oli 10,000 markkaa ja oli ostajan kauppasopimuksessa luovuttava kaikesta osuudesta vesialueeseen.

Rödbackan torpan vuokraajan herra A. Lövmanin anomukseen saada lunastaa mainittu torppa omakseen rahatoimikamari myöntyi [17]). Kauppahinta oli 5,000 markkaa.

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.*

Vuokralle annettuja tiluksia. Rahatoimikamari teki kaupungille kuuluvaa maata koskevan vuokrasopimuksen seuraavissa tapauksissa:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.	
Hietaniemi, varastop. n:o 20	Levyseppä G. E. Viklund [18])	3 kk. irtis.	260	—
Pihlajaluoto n:o 7, Vestervikin huvilapalsta	Laivanvarustaja J. Nurminen [19])	31/12 1928	250	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 4. 20 §. — [2]) S:n 16. 4. 15 §. — [3]) S:n 23. 4. 43 §. — [4]) S:n 23. 4. 44 §. — [5]) S:n 23. 4. 45 §. — [6]) S:n 30. 4. 57 §. — [7]) S:n 28. 5. 59 §. — [8]) S:n 30. 4. 73 §. — [9]) S:n 3. 12. 71 §. — [10]) S:n 28. 5. 10 §. — [11]) Kauppakirjan luovuttanut herra H. Reinoke, ks. 1917 vuod. kert. siv. 254. — [12]) Rkmrin pöytäk. 24. 9. 35 §. — [13]) S:n 1. 10. 32 §. — [14]) S:n 12. 11. 53 §. — [15]) S:n 12. 11. 88 §; vrt. tätä kert. siv. 9. — [16]) S:n 2. 1. 38 §. — [17]) S:n 19. 3. 54 §. — [18]) S:n 9. 1. 21 §. — [19]) S:n 23. 1. 74 §.

Sinivuorenmaa, lisäalue n:o 12	Insinööri H. Mieritz [1])	6 kk. irtis.	300	—
Sinivuorenmaa, ranta-alue n:o 13		6 „ „	3,000	—
Kaisaniemenkatu, varastopaikka sen itäpuolella	Suomen osuuskauppojen keskusosuuskunta [2])	3 „ „	7,000	—
Greijus, maapalsta Bölen länsipuolella	Maanviljelijä E. J. Hohti [3])	1/9 1934	360	—
Sinivuorenmaa, huvilapalsta n:o 10 a	Arkkitehti J. Stolpe [4])	6 kk. irtis.	500	—
Sinivuorenmaa, huvilapalsta n:o 10 b			750	—
Sinivuorenmaa, alue	Mustikkamaan veneveistämö osakeyhtiö [5])	3 „ „	640	—
Helsinginniemi, varastopaikka	Landtbrukskontoret aktiebolag [6])	3 „ „	7,680	—
Helsinginniemi, alue			9,600	—
Huopalahti, alue	Herra E. Sirenius [7])	31/12 1924	870	—
		31/12 1929	1,040	—
„ „	Herra E. Sirenius [7])	31/12 1924	350	—
		31/12 1929	420	—
Sörnäsin niemeke, alue	Suomal. petroleumi- ja benzinikumpp. Standard [8]); vuokraus purkautunut [9])	31/12 1934	47,000	—
Merholma, huvilapalsta	Liikemies V. Forstén [10])	3 kk. irtis.	1,200	—
Pakinkylä, 3 palstaa	Puutarhuri W. Karlsson [11])	6 „ „	700	—
Sörnäsin niemeke, varastotontti n:o 8	Helsingin puuseppätehdas osakeyhtiö [12])	31/12 1925	2,880	—
Sörnäsin niemeke, varastotontti n:o 9			2,520	—
Greijus, kaupunginportin viereinen alue n:o 2	Huvilanomistaja K. A. Wirta [13])	6 kk. irtis.	400	—
Greijus, huvilapalsta n:o 3	Leskirouva E. V. Ahlbäck [13])	6 „ „	600	—
„ „ „ 4 a	Ent. raitiovaunutarkastaja K. I. Lövgren [13])	6 „ „	360	—
„ „ „ 4 b	Kultaseppä Hj. Fagerroos [13])	6 „ „	360	—
„ „ „ 5	J. Aulmanin perilliset [13])	6 „ „	1,800	—
„ „ „ 6	Kivipainaja V. E. Nyström [13])	6 „ „	600	—
„ „ „ 7	Rouva A. Martenson ja taloudenhoitajatar A. Anderssan [13])	6 „ „	480	—
„ „ „ 8	Huvilanomistaja O. V. Heinonen [13])	6 „ „	480	—
„ „ „ 10	Huvilanomistaja G. A. Strömberg [13])	6 „ „	420	—
„ „ „ 13	Huvilanomistaja G. L. Siik [13])	6 „ „	240	—
Reimarsin tila, osuus kalavedestä	Osakeyht. Gottfr. Strömberg [14])	31/3 1930	11,600	—
			300	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 30. 1. 69 §. — [2]) S:n 20. 2. 41 §. — [3]) S:n 12. 3. 10 §. — [4]) S:n 19. 3. 68 §; vuokraajalla on vuodesta 1919 ollut jakamaton tilus vuokralla hallussaan. — [5]) S:n 23. 4. 90 §. — [6]) S:n 23. 4. 91 §. — [7]) S:n 23. 4. 103 §. — [8]) S:n 23. 4. 110 §. — [9]) S:n 9. 7. 45 §. — [10]) S:n 30. 4. 63 §. — [11]) S:n 30. 4. 80 §. — [12]) S:n 30. 4. 100 §. — [13]) S:n 21. 5. 82 §. — [14]) S:n 21. 5. 121 §.

			Maksutta	
Kumtähti, alue	Suomen raviurheilun ystävät ja Suomen kenttäratsastusklubi [1])	4/5 1925	5,000	—
		4/5 1935	7,500	—
		4/5 1945	10,000	—
		4/5 1970		
Käpylä, viljelyspalsta litt. a	Herra K. V. Sirola [2])	31/12 1924	250	—
Greijus, litt. 1	Herra A. Salomaa [2])	31/12 1924	300	—
Länt. Örholma	Kansakoulunopettaja V. Hakala [3])	31/12 1925	480	—
Toukola, asuntotontti n:o 4 korttelissa n:o 913	Maalari J. A. Hagman [4])	1/6 1930	30	—
		1/6 1940	300	—
		1/6 1950	375	—
		1/6 1960	450	—
		1/6 1970	525	—
		1/6 1980	600	—
Toukola, tontti n:o 5 korttelissa n:o 913	Postiljooni P. Rahikainen [4])	1/6 1980	Kuten edell.	
Merisatama, varastopaikka n:o 6	Lantbrukskontoret aktiebolag [3])	1/6 1921	2,830	—
Merisatama, varastopaikka n:o 8	Osakeyhtiö Karl Forström aktiebolag [3])	3 kk. irtis.	5,000	—
Meritori, varastoalue	Byggnadsaktiebolaget Bergmansgatan 11 [5])	2 „ „	840	—
Varastopaikka korttelissa n:o 301 b	Rakennusliike Ikäheimo [6])	3 „ „	3,000	—
Josafatink., varastopaikka	H. Räsäsen vesijohtoliike [7])	3 „ „	2,400	—
Toukola, kortt. XII, tontti n:o 5	Kauppias O. Parkkinen [8])	31/12 1930	1,530	—
		31/12 1940	3,295	—
Kumtähti, viljelyspalsta litt. Y	Talonomistaja G. A. Wikströmin perilliset [9])	1/12 1923	800	—
Kumtähti, viljelyspalsta litt. Z	Maanviljelijä Hj. Sederholm [9])	1/12 1923	400	—
Kumtähti, viljelyspalsta litt. Å			200	—
Hernesaarenkatu, varastopaikka n:o 1	Kansallis-Osake-Pankki [10])	30/6 1921	1,600	—
Hernesaarenkatu, varastopaikka n:o 5	Aktiebolaget Chromo [10])	1/6 1921	720	—
Merisatama, varastopaikka n:o 9	Herra F. Kivistö [10])	1/6 1921	4,000	—
Ruoholahti, varastopaikka n:o 13 b	Halkosaha Osio [10])	1/6 1921	2,580	—
Ruoholahti, varastopaikka n:o 4 a	Herra G. Grönlund [10])	1/6 1921	5,400	—
Palosaari	Suomen ilmaliikenne osakeyhtiö [10])	31/12 1927	7,500	—
		31/12 1932	10,000	—
Pakinkylä, tonttipalsta kortt. n:o 697	Herrat N. Wasastjerna, K. Borg ja G. A. Brunberg [11])	1/1 1950	14,000 30 % korot. joka 10:s vuosi	—
Pakinkylä, tonttipalsta kortt. n:o 697			12,000 30 % korot. joka 10:s vuosi	—
Ruoholahti, varastopalstat n:ot 3, 9 a ja 9 b	Helsingin kaupungin halkokonttori [12])	1 vuosi irtis.	21,540	—
Merisatama, varastopaikka n:o 17	Herra F. Kivistö [13])	1/6 1921	3,200	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 28. 5. 42 §. — [2]) S:n 9. 7. 69 §. — [3]) S:n 3. 9. 13 §. — [4]) S:n 10. 9. 35 §. — [5]) S:n 10. 9. 57 §. — [6]) S:n 10. 9. 58 §. — [7]) S:n 10. 9. 60 §. — [8]) S:n 17. 9. 38 §. — [9]) S:n 17. 9. 40 §. — [10]) S:n 17. 9. 49 §. — [11]) S:n 17. 9. 86 §. — [12]) S:n 17. 9. 96 §. — [13]) S:n 24. 9. 30 §.

Hernesaarenkatu, varastopaikka n:o 10	Lagerström & C:o [1])	1/6 1921	950	—
Hernesaarenkatu, varastopaikka n:o 11			2,400	—
Hernesaarenkatu, varastopaikka n:o 20			4,000	—
Toukola, kortt. n:o 913, tontti n:o 6	Rakennusmestari F. T. Gessler [2])	1/6 1930	30	—
		1/6 1940	300	—
		1/6 1950	375	—
		1/6 1960	450	—
		1/6 1970	525	—
		1/6 1980	600	—
S:n, kortt. n:o 913, tontti n:o 7	Toimittaja M. Puputti [1])	1/6 1980	Kuten edell.	
„ „ „ 913 „ „ 8	Työmies K. F. Pietikäinen [3])	1/6 1980	Kuten edell.	
„ „ „ 913 „ „ 9	Herra K. Stadius [4])	1/6 1980	Kuten edell.	
Sörnäsin rantatie, alue n:o 10	Lappilan saha osakeyhtiö [1])	31/12 1925	2,900	—
Greijus, asuntotontti n:o 12 a	Leskivaimo A. Törn [2])	31/12 1930	250	—
Greijus alue	Sorvaaja A. Nuotio [5])	31/10 1930	250	—
Merisatama, varastopaikka n:o 16	Aktiebolaget Agraria [6])	3 kk. irtis.	10,240	—
Merisatama, varastopaikka n:o 18		3 „ „	13,000	—
Merisatama, varastopaikka n:o 6		1/6 1921	3,772	—
Kaivopuisto, alue		3 kk. irtis.	11,120	—
Merisatama, alue		3 „ „	6,000	—
Ursinin kallio, alue		3 „ „	4,640	—
Merisatama, varastopaikka n:o 4		3 „ „	1,872	—
Käpylä, osa asuntokortt. n:o 817	Osuusliike Elanto r. l. [7])	1/6 1930	1,000	—
		1/6 1940	1,100	—
		1/6 1950	1,200	—
		1/6 1960	1,300	—
		1/6 1970	1,400	—
Käpylä, asuntokortt. n:ot 810, 811, 812, 818, 819 sekä osittain n:o 817	Osakeyhtiö Helsingin Kansanasunnot-Aktiebolaget Helsingfors Folkbostäder [8])	14/9 1970	707	88
Käpylä, asuntokortt. n:ot 806 ja 807	Asunto-Osuuskunta Käpy r. l. [8])	14/9 1970	172	30
Vanajantie, tontit n:ot 9, 11, 13 ja 15	Vallilan asunto-osuuskunta r. l. [8])	14/9 1970	15	60
Hermanni I, kortt. IX, tontti n:o 1	Hermannin saunaosakeyhtiö [9])	31/12 1940	192	—
Hermanni I, kortt. IX, tontti n:o 2			178	50
Hietaniemi, varastopaikka	Herra K. Aalto [10])	1 kk. irtis.	600	—
Länt. Kaivopuisto, varastopaikka	Herra K. E. Johnsson [10])	1/6 1921	432	—
Kortteli n:o 178, varastopaikka n:o 14	Toiminimi Carl Knief [10])	1/6 1921	180	—
Merisatama, varastopaikka n:o 5	Lantbrukskontoret aktiebolag [10])	1/6 1921	3,480	—
Meri- ja Laivurinkadun risteys, alue	Osakeyhtiö Calor [10])	3 kk. irtis.	2,160	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 24. 9. 30 §. — [2]) S:n 15. 10. 36 §. — [3]) S:n 24. 9. 59 §. — [4]) S:n 24. 9. 61 §. — [5]) S:n 29. 10. 15 §. — [6]) S:n 29. 10. 30 §. — [7]) S:n 29. 10. 65 §. — [8]) S:n 5. 11. 31 §. — [9]) S:n 12. 11. 78 §. — [10]) S:n 12. 11. 19 §.

Käpylä, viljelyspalsta litt. b	Herra J. V. Jurvanen [1])	1/1 1925	240	—
„ „ „ c	Herra E. K. Teriö [1])	1/1 1925	240	—
„ „ „ d	Herra V. Virtanen [1])	1/1 1925	220	—
Meilans, maa-alue	Puutavarakauppias A. Andersen [2])	1/12 1930	1,500	—
		1/12 1940	2,000	—
		1/12 1946	2,500	—
Hernesaari, varastopaikka n:o 21	Toiminimi Lagerström & C:o [3])	6 kk. irtis.	11,250	—
Hietaniemenkatu, kortt. n:o 455, alue	Herra V. Malmgren [4])	„ „ „	900	—
Sörnäsin lastausalue, varastopaikka n:o 6 a	Insinööri A. Lönnroth [5]); vuokraus purkautunut	1/1 1922	1,320	—
Meilans, lisäalue	Professori E. v. Bonsdorff ja lehtori W. E. Liuksiala [6])	6 kk. irtis.	2,000	—
Kortt. n:o 178, varastopaikka n:o 16	Osakeyhtiö G. W. Sohlberg aktiebolag [6])	1/6 1921	730	—
Greijus, alue	Arbetets vänner-yhdistys [7])	2/7 1925	900	—
		2/7 1930	1,125	—

Vuokraoikeuden pitennys. Pitennetyn vuokraoikeuden myönsi rahatoimikamari seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty, mistä.	Vuokrakausi pitennetty, mihin.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.	
Oihonnankatu, kortt. VI a, tontti n:o 2	Kirvesmies F. J. Backman [8])	31/12 1920	1/1 1921	100	—
			1/1 1925	700	—
Merikatu, kortt. 183, alue	Säätiö „Emma Mäkinens hem“ [9])	1/6 1920	31/5 1921	100	—
Katajanokka, palsta n:o 1	Hiilentuonti osakeyhtiö [10])	1/6 1919	31/5 1924	5,460	—
Katajanokka, palsta n:o 2	Kauppias A. Holmström [10])	1/6 1919	31/5 1924	4,250	—
Katajanokka, palsta n:o 3	Kauppaneuvos Viktor Ek [10])	1/6 1919	31/5 1924	4,000	—
Katajanokka, palsta n:o 4				3,600	—
Katajanokka, palsta n:o 5	Suomen höyrylaivaosakeyhtiö [10])	1/6 1919	31/5 1924	13,200	—
Katajanokka, palsta n:o 5 a	Nylands skärgårdsaktiebolag [10])	1/6 1919	31/5 1924	1,200	—
Katajanokka, palsta n:o 6	Aktiebolaget Chr. Jacobsen & Söner [10])	1/6 1919	31/5 1924	3,400	—
Katajanokka, palsta n:o 7				3,400	—
Katajanokka, palsta n:o 8				3,300	—
Katajanokka, palsta n:o 9	Tehtailija Aleks. Pelander [10])	1/6 1919	31/5 1924	3,500	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 12. 11. 19 §. — [2]) S:n 10. 12. 25 §. — [3]) S:n 10. 12. 119 §. — [4]) S:n 10. 12. 119 a §. — [5]) S:n 17. 12. 76 §. — [6]) S:n 23. 12. 18 §. — [7]) S:n 29. 12. 3 §. — [8]) S:n 23. 1. 42 §. — [9]) S:n 23. 1. 63 §. — [10]) S:n 23. 1. 66 §.

Katajanokka, palsta n:o 10	Aktiebolaget Lars Krogius osakeyhtiö [1])	1/6 1919	31/5 1924	4,000	—
Katajanokka, palsta n:o 11	Kauppias Julius Tallberg [1])	1/6 1919	31/5 1924	3,400	—
Katajanokka, palsta n:o 12	Kauppaneuvos Victor Ek [1])	1/6 1919	31/5 1924	2,000	—
Katajanokka, palsta n:o 13	Johtaja I. Lindfors [1])	1/6 1919	31/5 1924	2,000	—
Katajanokka, palsta n:o 14	Suomen höyrylaivaosakeyhtiö [1])	1/6 1919	31/5 1924	2,000	—
Katajanokka, palsta n:o 15	Helsingin rakennusainekauppa osakeyhtiö [1])	1/6 1919	31/5 1924	2,000	—
4 palstaa kortt. n:o 191	Hiilentuonti osakeyhtiö [1])	1/6 1919	31/5 1924	3,500	—
Kortt. 190, palsta n:o 13	Kauppias E. Lesch [1])	1/6 1919	31/5 1924	720	—
„ „ „ „ 15	Helsingin rakennusainekauppa osakeyhtiö [1])	1/1 1920	31/5 1924	720	—
„ „ „ „ 17	Kauppias Hj. Segercrantz [1])	1/6 1919	31/5 1924	720	—
„ „ „ „ 19 „ „ „ „ 21	Kauppaneuvos Victor Ek [1])	1/1 1920	31/5 1924	2,470	—
„ 150, litt. A „ „ „ B	Kauppias Julius Tallberg [1])	1/6 1919	31/5 1924	3,500 3,500	— —
Palsta 1 Uspenskin katedraalin luona	Toiminimi G. F. Stockmann aktiebolag [1])	1/6 1919	31/5 1924	600	—
Kortt. 178, varastopaikka n:o 17	Kunnallisneuvos N. Eskola [2])	1/12 1918	3 kk. irtis.	588	—
Toukola, asuntotontti n:o 2, rantakortteli	Ajuri I. Jyvä [3])	1/1 1922	6 „ „	780	—
Humalisto, huvilapalsta n:o 14	Vuokraaja H. J. Mikkola ja M. G. Hietamäki [4])	1/1 1921	6 „ „	1,200	—
Sörnäsin rantatie n:o 8, alue	Helsingin Kaupunkilähetys [5])	1/4 1920	6 „ „	3,300	—
Sörnäsin niemeke, alue	Suomen petroolintuonti osakeyhtiö Masut [6])	23/4 1920	31/3 1934	49,600	—
Humallahti, huvilapalsta n:o 56 b	Konsulinleski B. Paulig [7])	1/1 1923	31/12 1932	1,800	—
Toukola, asuntopalsta n:o 4, rantakortteli S:n, alueet 6—10, rantakortteli	Arabian posliinitehdas osakeyhtiö [8])	1/1 1921 1/7 1922	1 v. irtis. 31/12 1940	2,775 5,000	— —
Böle, Suokatu n:o 1 b	Huvilanomistaja A. Salokangas [9])	1/9 1920	31/8 1925	400	—
Greijus, viljelyspalsta litt. i S:n, s:n litt. j	Osakeyhtiö Rekola aktiebolag [10])	1/1 1920	1/5 1935 6 kk. irtis.	1,500 1,200	— —
				25 % korot. joka 5:s vuosi 25 % korot. joka 5:s vuosi	
Taipale, asuntotontti n:o 8	G. A. Lundin perilliset [11])	15/5 1920	6 „ „	1,680	—
Toukola, asuntopalstat n:ot 1 ja 2 kortt. XIV	Huvilanomistaja S. Hägg y. m. [12])	1/1 1921	31/12 1940	3,600 5,400	— —
				31/12 1930 asti 31/12 1940 asti	

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 1. 66 §. — [2]) S:n 30. 1. 70 §. — [3]) S:n 23. 1. 80 §. — [4]) S:n 12. 4. 31 §. — [5]) S:n 16. 4. 33 §. — [6]) S:n 23. 4. 111 §. — [7]) S:n 30. 4. 58 §. — [8]) S:n 30. 4. 66 §. — [9]) S:n 30. 4. 105 §. — [10]) S:n 30. 4. 106 §. — [11]) S:n 14. 5. 65 §. — [12]) S:n 4. 6. 12 §.

Vanhakaupunki, n. s. värjäämön tontti	Aktiebolaget Helsingfors Mekaniska Väveri [1])	1/1 1921	31/12 1970	1,000 — 100 % korotus jokaisen kuluneen 10-vuotiskauden jälkeen
Toukola, asuntotontti n:o 6 kortt. IX	Leskirouva F. K. Kullberg [2])	1/1 1921	31/12 1940	800 — 31/12 1930 asti 1,200 — 31/12 1940 asti
Hanaholma, tilus n:o 89	Asfalttiosakeyhtiö Aleks. Pelander [3])	1/1 1922	31/12 1936	15,000 — aikana 1/1 1922—31/12 1926, 22,500 — aikana 1/1 1927—31/12 1931 ja 30,000 — aikana 1/1 1932—31/12 1936
Meritori, varastopaikka	Osakeyhtiö Calor [4])	1/9 1920	3 kk. irtis.	2,220 —
Toukola, asuntotontti n:o 2 kortt. IX	Vuokraaja S. Koivumäki [5])	1/1 1921	31/12 1940	1,500 — 50 % korot. 10 vuoden kuluttua
Töölönkatu n:o 54, varastopaikka	Tehtailija C. E. Lindgren [6])	1/2 1921	3 kk. irtis.	400 —
Topeliuskatu n:o 19, varastopaikka		1/1 1918	3 „ „	600 —
Sörnäsin rantatie, alue a-b-c-d-e-f-g	Osuusliike Elanto r. l. [7])		3 „ „	4,200 —
Ravintola Alppipaviljonki	Aktiebolaget Alphyddan [8])	1/6 1922	1/6 1927	30,000 —
Taivallahden teurastuslaitos	Helsingin teurastamo-osakeyhtiö [9])	1/6 1920	1/6 1930	Vuokratta
Vallila, lisäalueet n:ot II ja III	Sörnäs aktiebolag [10])	1/1 1918	6 kk. irtis.	28,800 — alueesta n:o II ja 19,200 — alueesta n:o III
Humalisto, asuntotontti n:o 6	Talo-osakeyhtiö Humalisto n:o 6 [11])	1/1 1921	6 „ „	12,000 —

Vuokraoikeuden siirto. Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tiluksien vuokraoikeuden siirrot:

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Hermanni I, kortt. XI, tontti n:o 9 ..	Neiti H. S. Andersson ja herra U. A. Mäntysalo [12])
„ „ kortt. XI, tontti n:o 10 ..	Asemamies A. Dorsén sekä J. Jansson ja E. Andersson [13])

[1]) Rkmrin pöytäk. 4. 6. 13 §. — [2]) S:n 4. 6. 15 §. — [3]) S:n 3. 9. 13 §. — [4]) S:n 10. 9. 59 §. — [5]) S:n 17. 9. 39 §. — [6]) S:n 17. 9. 49 §. — [7]) S:n 24. 9. 30 §. — [8]) S:n 1. 10. 69 §. — [9]) S:n 22. 10. 17 §. — [10]) S:n 29. 10. 58 §. — [11]) S:n 17. 12. 74 §. — [12]) S:n 2. 1. 21 §. — [13]) S:n 2. 1. 22 §.

Hietaniemi, varastopaikka n:o 27	Liikemies A. Johansson [1])
Oihonnankatu, tontti n:o 2	Kirvesmies F. J. Backman [2])
Hernesaarenkatu, varastopalsta n:o 4	Herra G. Cederström [3])
Pakaantie, tontti n:o 2	Tehtailija J. K. Raudanpää [4])
Oulunkylä, itäinen huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 26	Rehtori T. G. Tuhkanen [5])
Oulunkylä, itäinen huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 14	Apteekkari Y. W. Jalander [6])
Maistraatinkatu, tontti n:o 29	H. Kauppisen perilliset [7])
Meilans, huvilapalsta n:o 3	Varatuomari A. Mangström ja lääketieteen ylioppilas G. Mangström [8])
„ huvilapalsta n:o 5	Herra V. Miettinen [9])
Hermanni I, kortt. VIII, tontti n:o 3	Rakennusmestari J. E. Wahermaa [10])
Länt. Pihlajaluoto, palsta n:o 5	Johtaja K. F. Hellsten [11])
Meilans, huvilapalsta n:o 3	Herra L. Vegelius [12])
Humalisto, Råstad, palsta n:o 6	Talo-osakeyhtiö Humalisto n:o 6 [13])
Virtaintie, tontti n:o 12	Talonomistaja J. E. Greijula [14])
Lohjantie, tontti n:o 4	Maalari K. Lehtinen [15])
Keuruuntie, tontti n:o 18	Kirjaltaja V. Hägglund [16])
Hermanni I, kortt. III, tontti n:o 4 ..	Talonomistaja K. K. Lehtinen [17])
Lasinleikkaajansaari, palsta n:o 118 ja It. Pihlajaluoto, palsta n:o 119	Nobelin petroolintuonti osakeyhtiö [18])
Lohjantie, tontti n:o 17	Kauppias W. Frilander [19])
Ätsärintie, tontti n:o 5	Rouva S. Thomasson [20])
Päijänteentie, tontti n:o 9	Huvilanomistaja H. G. Heinonen [21])
Lohjantie, tontit n:ot 11 ja 13	Rouva J. Forstén [22])
Virtaintie, tontti n:o 3	Herra O. V. Ruusulaakso [23])
Töölön tiilitehdas, tontti n:o 46	Finska Socker aktiebolaget [24])
XIV kaupunginosa, tontit n:ot 47 ja 48	„ „ „ [24])
Toukola, rantakortteli, asuntotontti n:o 5	Herra J. Jakobsson [25])
Etel. Blekholma, tilus n:o 101	Johtaja N. Noschis [26])
Meilans, tilus n:o 20	Johtaja K. J. Kivinen [27])
Oulunkylä, länt. huvilaryhmä, palsta n:o 7	Rouva A. M. Kesämaa [28])
Greijus, huvilapalsta n:o 3	Leskirouva E. V. Ahlbäck [29])
Alppipaviljonki ynnä asuntoalue	Aktiebolaget Alphyddan [30])
Sinivuorenmaa, huvilapalsta n:o 10 b..	Insinööri H. Mieritz [31])
Böle, Raakelinkatu, tontti n:o 4	Fredriksperin kirkon kannatusyhdistys [32])
Ouluntie, tontit n:ot 4 ja 6	Talonomistaja O. Gustafsson [33])
Hietaniemi, varastopaikka n:o 12	Herra E. A. Wahlström [34])
Kulosaarenkatu, tontit n:ot 7 ja 9	Aktiebolaget Mahogany [35])
Keuruuntie, tontti n:o 15	Maanviljelijä J. V. Joenpelto [36])
„ „ „ 14	Ajuri V. Perttilä [37])
Bölenkatu, asuntotontti n:o 30	Herra O. Merkell [38])
Hermanni, kortt. II, tontit n:ot 6 ja 7	Everstiluutnantti J. L. Lupander [39])
Meilans, huvilapalsta n:o 33	Rouva A. Puustinen [40])
Oulunkylä, it. huvilaryhmä, tontti n:o 10	V. A. Lindqvist ja K. M. Lindqvist [41])
Hermanni, kortt. II, tontti n:o 1 d	Herra V. Riihimäki [42])

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 16. 1. 64 §. — [2]) S:n 23. 1. 42 §. — [3]) S:n 23. 1. 103 §. — [4]) S:n 30. 1. 21 §. — [5]) S:n 30. 1. 22 §. — [6]) S:n 13. 2. 15 §.. — [7]) S:n 13. 2. 17 §. — [8]) S:n 5. 3. 12 §. — [9]) S:n 5. 3. 52 §. — [10]) S:n 19. 3. 1 §. — [11]) S:n 19. 3. 2 §. — [12]) S:n 19. 3. 6 §. — [13]) S:n 19. 3. 38 §. — [14]) S:n 30. 3. 20 §. — [15]) S:n 30. 3. 21 §. — [16]) S:n 30. 3. 22 §. — [17]) S:n 9. 4. 11 §. — [18]) S:n 9. 4. 27 §. — [19]) S:n 12. 4. 39 §. — [20]) S:n 12. 4. 40 §. — [21]) S:n 12. 4. 41 §. — [22]) S:n 12. 4. 42 §. — [23]) S:n 12. 4. 43 §. — [24]) S:n 16. 4. 20 §. — [25]) S:n 19. 4. 1 §. — [26]) S:n 19. 4. 2 §. — [27]) S:n 23. 4. 34 §. — [28]) S:n 30. 4. 48 §. — [29]) S:n 30. 4. 53 §. — [30]) S:n 30. 4. 75 §. — [31]) S:n 7. 5. 44 §. — [32]) S:n 14. 5. 7 §. — [33]) S:n 14. 5. 35 §. — [34]) S:n 14. 5. 66 §. — [35]) S:n 4. 6. 36 §. — [36]) S:n 11. 6. 31 §. — [37]) S:n 11. 6. 32 §. — [38]) S:n 2. 7. 11 §. — [39]) S:n 2. 7. 19 §. — [40]) S:n 2. 7. 20 §. — [41]) S:n 2. 7. 21 §. — [42]) S:n 2. 7. 22. §.

Oulunkylä, it. huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 14	Kauppias A. R. Palmesen [1])
Bölenkatu, tontti n:o 14	Vaununtarkastaja M. W. Rautala [2])
Virtaintie, tontti n:o 8	Leskirouva M. L. Jokinen [3])
Vallilantie, tontti n:o 42	Näyttelijä K. Weckman [4])
Susannankatu, tontti n:o 3	Svenska friförsamlingen i Helsingfors [5])
Meilans, asuntotontti n:o 28 b	Herra K. Färm [6])
Böle, Eevankatu, tontti n:o 4	Monttööri K. V. Honkanen [7])
Oulunkylä, it. huvilaryhmä, palsta n:o 39	Herra F. Roos [8])
„ länt. huvilaryhmä, palsta n:o 2	Herra O. W. Salo [9])
Oulunkylä it. huvilaryhmä, palsta n:o 2	Isännöitsijä H. Knape [10])
Ruoholahti, varastopaikka	Aktiebolaget Karhula osakeyhtiö [11])
Hietaniemi, varastopaikka n:o 20	Herra I. G. Barkoff [12])
Kortteli n:o 178, varastopaikka	Aktiebolaget Ehrströms maskinaffär [13])
Oulunkylä, etel. huvilaryhmä, palsta n:o 11	Liikemies F. B. Andersson [14])
Hermanni, kortt. III, tontti n:o 3	Herrat F. A. Lepistö ja I. Peltola [15])
Bölenkatu, tontti n:o 19	Monttööri J. V. Haukkala [16])
Meilans, huvilapalsta n:o 34	Herra K. Timonen [17])
Sörnäs, palsta litt. D I	Aktiebolaget Nobel-Standard i Finland [18])
Kulosaarenkatu, tontit n:ot 7 ja 9	Sörnäs aktiebolag [19])
Morsian, saari	Konttoristi E. Lindholm [20])
Oulunkylä, länt. huvilaryhmä, palsta n:o 1	Veturinlämmittäjä G. L. Lindholm [21])
Oulunkylä, it. huvilaryhmä, palsta n:o 42	Sahanisännöitsijä K. F. Kataja [22])
Greijus, viljelyspalsta n:o 5	Herra A. Smolsky [23])
Palosaari	Suomen ilmaliikenne osakeyhtiö [24])
Vallila, asuntotontti n:o 9	K. Laaksonen [25])
Eevankatu, tontti n:o 4	Ratsumestari Hj. Honkanen [26])
Bölenkatu, asuntotontti n:o 8	Rautatietyömies A. Lappi [27])
Meilans, huvilatontti n:o 5	Herra T. Martikainen [28])
Sibyllankatu, tontti n:o 1	Aktiebolaget Nobel—Standard i Finland [29])
Sörnäs, varastopaikka n:o 5	Helsingin kaupungin sähkölaitos [30])
Toukola, rantakortteli, tontti n:o 1	Nahkatehdas Fennia osakeyhtiö [31])
Meilans, huvila-alue n:o 2	Professori E. v. Bonsdorff ja lehtori W. E. Liuksiala [32])
Sörnäs, varastopalsta litt. A, B, C ja n:o 17 Vilhovuorenkatu, asuntotontti n:o 10 Rönnskär ja Lasinleikkaajansaari	Aktiebolaget Nobel-Standard i Finland [33])
Meilans, huvilatontti n:o 25 a	Rouva A. Saastamoinen [34])
Greijus, Rödbackan torppa	Työmies A. F. Ahlfors [35])

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 7. 3 §. — [2]) S:n 9. 7. 8 §. — [3]) S:n 16. 7. 11 §. — [4]) S:n 16. 7. 58 §. — [5]) S:n 16. 7. 59 §. — [6]) S:n 16. 7. 60 §. — [7]) S:n 20. 8. 17 §. — [8]) S:n 27. 8. 9 §. — [9]) S:n 27. 8. 10 §. — [10]) S:n 3. 9. 13 §. — [11]) S:n 10. 9. 24 §. — [12]) S:n 17. 9. 49 §. — [13]) S:n 24. 9. 30 §. — [14]) S:n 1. 10. 38 §. — [15]) S:n 8. 10. 1 §. — [16]) S:n 8. 10. 32 §. — [17]) S:n 8. 10. 64 §. — [18]) S:n 15. 10. 35 §. — [19]) S:n 15. 10. 41 §. — [20]) S:n 22. 10. 22 §. — [21]) S:n 22. 10. 24 §. — [22]) S:n 22. 10. 25 §. — [23]) S:n 22. 10. 30 §. — [24]) S:n 29. 10. 1 §. — [25]) S:n 29. 10. 10 §. — [26]) S:n 5. 11. 7 §. — [27]) S:n 3. 12. 4 §. — [28]) S:n 10. 12. 104 §. — [29]) S:n 10. 12. 118 §. — [30]) S:n 10. 12. 108 § ja 17. 12. 85 §. — [31]) S:n 23. 12. 10 §. — [32]) S:n 23. 12. 18 §. — [33]) S:n 29. 12. 23 §. — [34]) S:n 29. 12. 24 §. — [35]) S:n 29. 12. 25 §.

Tilapäisluonteisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin viljelykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki rahatoimikamari seuraavissa tapauksissa:

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu kuuk:lta, Smk.	
Meilans 28 a, maa-alue	Torikauppias E. Isaksson [1])	31/8 1929	250 (vuodelta)	—
Reimarsin tila, purkauspaikka	Boxbacka aktiebolag [2])	2 kk. irtis.	15	—
Dagmarinkatu 9, varastoalue	Rakennusmestari O. Vilamo [3])	2 „ „	50	—
Vallila, kortt. n:o 582 a, alue	Hevosenkengittäjät J. Heino ja V. Harjunen [4])	3 „ „	30	—
Kaisaniemenkatu n:o 2, halkovarastopaikka	Pohjoismaiden Yhdyspankki [5])	6 „ „	75	—
Kaisaniemenkatu n:o 2, lisäalue	Pohjoismaiden Yhdyspankki [5])	6 „ „	125	—
Kumtähti, alue	Kuorma-ajuri K. O. Aarnio [6])	1/9 1929	250 (vuodelta)	—
Ursinin kallio, vier. varastoalue	Toiminimi Kreuger & Toll [7])	Toukokuuksi	100	—
Kortt. n:o 301 b, varastopaikka	Rakennusmestari O. Suvanto [8])	2 kk. irtis.	200	—
Greijus, peltopalsta	Ungdomsföreningen Fylgia nim. yhdistys [9])	31/3 1921	50 (kerta kaikkiaan)	—
Mechelin- ja Arkadiankadun kulmaus, halkovarastopaikka	Miekkakalan kiinteistö osakeyhtiö [10])	3 kk. irtis.	75	—
Creutzkatu, tontti n:o 10, halkovarastopaikka sen koillisosassa	Aktiebolaget Creutzgatan 9 [11])	2 „ „	30	—
Kortt. n:o 44, halko- ja rakennusainevarastopaikka n:o 1	Metsähallitus [12]); vuokraus sittemmin purkautunut [13])	2 „ „	600	—
Kortt. n:o 178, varastopaikka n:o 11	Lagerström & C:o [14])	3 „ „	200	—
Sörnäs, varastopaikat n:ot 13 ja 15	Aktiebolaget W. A. Svensson [15])	31/12 1925	459	17
Sörnäs, varastopaikat n:ot 4 ja 5	Aktiebolaget Rudolf Hamfelt [16])	31/12 1925	400	—
Pitkänsillanranta, tonttip. n:o 3, länsiosa	Aktiebolaget G. F. Stockmann osakeyhtiö [17])	1 kk. irtis.	300	—
Hietaniemi, varastopaikka n:o 21 a	Herra I. Nurmela [18])		150	—
Hietaniemi, varastopaikka n:o 21 b	Osakeyhtiö Radiator [18])		150	—
Kortt. n:o 178, varastopaikka n:o 9	Kauppias Fr. Ekberg [19])	31/5 1921	109	58

[1]) Rkmrin pöytäk. 16. 1. 37 §. — [2]) S:n 20. 2. 34 §. — [3]) S:n 20. 2. 35 §. — [4]) S:n 27. 2. 85 §. — [5]) S:n 27. 2. 97 §. — [6]) S:n 5. 3. 10 §. — [7]) S:n 19. 3. 53 §. — [8]) S:n 26. 3. 31 §. — [9]) S:n 26. 3. 35 §. — [10]) S:n 19. 4. 14 §. — [11]) S:n 14. 5. 32 §. — [12]) S:n 14. 5. 34 §. — [13]) S:n 9. 7. 4 §. — [14]) S:n 14. 5.47 §. — [15]) S:n 28. 5. 76 §. — [16]) S:n 28. 5. 77 §. — [17]) S:n 20. 8. 25 §. — [18]) S:n 16. 7. 51 §. — [19]) S:n 20. 8. 26 §.

Åggelbyn kartano, asuntotontti	Leskirouva I. Carlsson [1])	31/12 1924	250 (vuodelta)	—
Kortt. n:o 178, varastopaikka n:o 19 b	Toiminimi Karl Fazer [2])	31/5 1921	208	33
Helsinginniemi, alue n:o 19	Osakeyhtiö Agros [3])	3 kk. irtis.	125	—
Kortt. n:o 178, varastopaikka n:o 4	Herra G. Cederström [4])	31/5 1921	40	—
Sörnäsin rantatie, vier. alue	Suomen osuustukkukauppa r. l. [5])	3 kk. irtis.	60	—
„ „ „ „	Herra O. Honkasalo [5])	31/5 1921	150	—
Merisatama, varastopaikka n:o 10	Aktiebolaget Calor [5])	31/5 1921	900	—
Sörnäsin rantatie, varastopaikka n:o 23	Puutavara osakeyhtiö Giers [5])	2 kk. irtis.	300	—
Mustikkamaa, alue	Kalastaja K. Salenius [6])	1/2 kk. irtis.	25 (vuodelta)	—
Kortteli n:o 426, alue	Osakeyhtiö Temppelikatu 14 [7])	3 „ „	200	—
Kaisaniemenkatu, kortt. n:o 41, lisäalue	Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys [8])	2 „ „	70	83
Käpylä, viljelyspalsta litt. e 7 b	Herra O. Aarnio [9])	31/12 1921	50	—
Vallila, tehdaspalstan n:o 6 viereinen alue	Puutavara Osakeyhtiö Korpi [9])	31/5 1921	95	—
L. Kaivopuisto, varastopaikka sen alapuolella	Fastighetsaktiebolaget Union [9])	31/5 1921	80	—
L. Kaivopuisto, varastopaikka sen alapuolella	Esittelijäsihteeri E. J. Castren [9])	31/5 1921	15	—
Sörnäsin rantatie, vier. varastopaikka	Osakeyhtiö G. F. Stockmann [9])	31/5 1921	475 (vuodelta)	—
Tehtaanpuisto, varastopaikka	Kauppias J. Korhonen [9])	31/5 1921	90	—
Laakson alue, tonttipaikka litt. A	Kuorma-ajuri K. Söderberg [9])	6 kk. irtis.	50	—
Kumtähti, alue	Seppä G. E. Lindqvist [10])	3 „ „	16	66
Merikatu, vier. alue	Insinööri E. von Frenckell [11])	31/5 1921	1,918 (kerta kaikkiaan)	—
Porvoonkatu, varastopaikka vastapäätä tonttia n:o 37	Tehtailija K. G. Tirkkonen [12])	2 kk. irtis.	25	—
Sörnäsin rantatie, varastopaikka	Aktiebolaget Gottfr. Strömberg [13])	31/5 1921	37	50
L. Kaivopuisto, varastopaikka sen alapuolella	Frenkellska Tryckeri Aktiebolaget [13])	31/5 1921	140 (kerta kaikkiaan)	—
Ruoholahti, vier. varastopaikka	Karhulan lautatarha [13])	31/5 1921	540	—
Kortteli n:o 178, varastopaikka	Aktiebolaget Vesijohtoliike Osakeyhtiö [13])	31/5 1921	15	—
Tehtaanpuisto, varastopaikka	Rakennusmestari F. Hj. Väänänen [14])	1 kk. irtis.	110	—
Merisatama, varastopaikka	Herra Y. Alanko [15])	1 „ „	20	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 20. 8. 27 §. — [2]) S:n 20. 8. 28 §. — [3]) S:n 20. 8. 29 §. — [4]) S:n 20. 8. 30 §. — [5]) S:n 27. 8. 12 §. — [6]) S:n 1. 10. 47 §. — [7]) S:n 1. 10. 52 §. — [8]) S:n 1. 10. 67 §. — [9]) S:n 8. 10. 36 §. — [10]) S:n 8. 10. 69 §. — [11]) S:n 8. 10. 73 §. — [12]) S:n 12. 10. 10 §. — [13]) S:n 15. 10. 36 §. — [14]) S:n 15. 10. 61 §. — [15]) S:n 22. 10. 55 §.

Rahatoimikamari teki seuraavissa tapauksissa tilapäiset vuokrasopimukset paikoista, joiden vuokramaksu suoritetaan käyttökausittain:

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi.	Vuokramaksu käyttökaudelta, Smk.	
Kumtähti ja Meilans maa-alueita	Martta-yhdistyksen Helsingin osasto [1])	Kesäksi	250 (hehtaarilta)	—
Vanhankaupunginlahden ranta, laidunmaa	Talonomistaja J. E. Ylöstalo [2])	Vuodeksi 1920	400	—

Viljelyspalstain vuokraus. Kaupungin geodeetin tehtäväksi määrättiin [3]) toimittaa viljelyspalstain vuokraus kaupungin mailta sekä antaa lausunto siitä aiheutuvien kustannusten suorittamisesta.

Perunanviljelystä y. m. varten luovutettiin [4]) seuraavat viljelyspalstat: Humalistosta 1 palsta 1 vuodeksi 450 markan maksusta, Meilansista 2 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 450 markasta vuodessa, Greijuksesta 2 palstaa 1 vuodeksi yhteensä 800 markasta ja 10 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 5,600 markan maksusta vuodessa, Bölestä 5 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 830 markan maksusta vuodessa, Huopalahdesta 1 palsta 5 vuodeksi 100 markan vuosimaksusta, Hermannista 13 palstaa 1 vuodeksi yhteensä 5,930 markasta, Kumtähdestä 14 palstaa 1 vuodeksi, 9 palstaa 4 vuodeksi ja 12 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 19,760 markasta vuodessa, Sinivuorenmaalta 1 palsta 5 vuodeksi 200 markan vuosimaksusta, Suon alueelta 2 palstaa toinen 5 ja toinen 1 vuodeksi 450 ja 100 markasta vuodessa, Käpylästä 4 palstaa 1 vuodeksi yhteensä 1,600 markasta, 2 palstaa 4 vuodeksi 1,200 markan vuosimaksusta ja 8 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 2,475 markasta vuodessa, Forsbystä 14 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 4,406 markasta vuodessa, Arabiasta 3 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 1,775 markan vuosimaksusta sekä Oulunkylästä 5 palstaa 1 vuodeksi 1,345 markasta ja 18 palstaa 5 vuodeksi yhteensä 8,960 markasta vuodessa.

Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle ja Svenska Kvinnoförbundet-yhdistykselle myönnettiin vuokrakauden pitennystä 5 vuodeksi heidän hallussaan oleviin alueihin 1,550 ja 218: 75 markan vuotuisista vuokramaksuista. Oulunkylän elintarvelautakunnan, jolla oli hallussaan alue Oulunkylässä, oli maksettava siitä vuokramaksua 928: 50 markkaa vuosilta 1919 ja 1920 kumpaiseltakin erikseen.

Kalapihan käyttö. Rahatoimikamari päätti [5]), että tilapäisten myyntipaikkain luovuttaminen kalapihalta samoinkuin luvan myöntäminen rattaitten säilyttämiseen siellä oli tapahtuva kamarin kansliassa ja vuokraajain luettelo laadittava samassa paikassa jokaisen kuukauden lopussa seuraavaa kuukautta varten ja heti lähetettävä rahatoimikonttoriin; että rahatoimikonttorin oli kuukausittain kannettava maksut etukäteen; että kalapihan kaitsija A. Lindqvist oli sanottava irti toimestaan kesäkuun 1 p:stä ja kanslian tehtävä ehdotus viran uudelleen täyttämiseksi, sekä että Lindqvistin toukokuun palkka

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 4. 80 §. — [2]) S:n 2. 7. 78 §. — [3]) S:n 12. 3. 52 §. — [4]) S:n 30. 4. 93 §. — [5]) S:n 14. 5. 36 §.

oli pidätettävä, kunnes hän oli jättänyt luettelon huhti- ja toukokuussa kannetuista vuokramaksuista ja toimittanut ne rahatoimikonttoriin.

Kalapihan kiinteiden myyntipaikkain vuokrakauden päätti [1]) kamari aikaisemmin voimassa ollein ehdoin pitentää syyskuun 1 p:stä kesäkuun 1 p:ään 1921.

Korvaus käyttöoikeuden luvuttamisesta. Tehtailija H. Wilckenin anomukseen saada vuotuista korvausta Smk 300: — vuosilta 1912—19 Bölessä sijaitsevien n. s. Löfströmin peltojen käyttöoikeuden luovuttamisesta rahatoimikamari myöntyi [2]).

Korvaus huonosta hoidosta. Rahatoimikamari päätti [3]) vaatia Reimarsin tilan ent. vuokraajan vphra A. Ramsayn perillisiltä 13,450: — markan vahingonkorvauksen tilan huonosta hoidosta aiheutuneesta rappeutumisesta.

Perittyjä vuokramaksuja. Insinööri A. Kiökemeister, joka tammikuun 1 p:stä 1911 oli luvattomasti pitänyt hallussaan erästä Sörnäsissä olevaa varastopaikkaa, määrättiin [4]) maksamaan vuokraa yhteensä Smk 8,316: — ja kivenhakkaaja-vainaja A. Svensson Smk 1,850: — 9½ vuodelta, jona aikana Svensson luvattomasti oli pitänyt hallussaan erästä Vallilan korttelissa n:o 582 olevaa aluetta.

Vapaamman käyttöoikeuden myöntäminen. Rahatoimikamari oikeutti [5]) Oulunkylän itäisen huvilaryhmän huvilapalstan n:o 10 vuokraajan J. Löfin kaupungin mieltä kuulematta luovuttamaan vuokraoikeuden toiselle henkilölle sillä ehdolla että vuokramaksu korotettiin 400 markkaan, että vuokra maksettiin etukäteen sekä että vuokraoikeuden siirrosta heti tehtiin ilmoitus rahatoimikamarille.

Greijuksen asuntopalstan n:o 6 vuokraaja E. Nyström oikeutettiin [6]) mainitulla palstalla oleviin ulkohuonerakennuksiin sijoittamaan tehdas elokuun 1 p:stä lukien 2,400 markkaan korotetusta vuokramaksusta.

Toimitettuja tarkastuksia. Vuoden varrella suoritettiin 129 tiluksen kolmivuotiskatselmus sekä sen lisäksi lukuisia katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilusten, varastopaikkain y. m. vuokraamisesta.

Leppäsuon alueen käyttö. Sittenkuin Osakeyhtiö M. G. Stenius oli tarjonnut kaupungille lunastettavaksi Leppäsuon alueen huvilarakennukset n:ot 68 a ja 68 b, päätti [7]) rahatoimikamari anomuksen hylätten velvoittaa yhtiön elokuun 1 p:nä luovuttamaan kaupungille Leppäsuon vuokra-alueen. Tämän johdosta yhtiö ilmoitti, [8]) että se vuonna 1892 tehdyn vuokrasopimuksen nojalla katsoi olevansa sekä oikeutettu että velvollinenkin lunastamaan alueen n:o 68 a, niin pian kuin alueen kaupunginasemakaava oli vahvistettu; että yhtiöllä kaupunginviranomaisten laiminlyötyä ottaa alueen kaupunginasemakaavaan ei ollut ollut tilaisuutta ennen vuokrakauden päättymistä käyttää tätä lunastusoikeutta; että yhtiö, joka jo vuonna 1916 oli vaatinut saada käyttää lunastusoikeuttaan hyväkseen ja jatkuvasti pysyi tässä vaatimuksessaan, asiain ollessa ylläselostetulla kannalla ei katsonut olevansa velvollinen luovuttamaan huvila-aluetta n:o 68 a; sekä että yhtiö oli sekä halukas että velvollinen luovuttamaan kaupungille vuokrapalstan n:o 68 b, johon nähden mainittua lunastusoikeutta ei ollut olemassa. Sopimuksen mukaisesti oli yhtiön heti poistettava alueella olevat rakennukset, mistä yhtiö lupasikin pitää huolen, ellei viranomaisten taholta ilmennyt estelyä; samalla yhtiö kuitenkin ilmoitti aikovansa käyttää rakennuksia ja kantaa niissä olevista huoneistoista vuokria,

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 3. 9. 42 §. — [2]) S:n 15. 10. 43 §. — [3]) S:n 12. 3. 51 §. — [4]) S:n 27. 2. 71 ja 85 §§. — [5]) S:n 9. 4. 25 §. — [6]) S:n 23. 7. 53 §. — [7]) S:n 18. 6. 32 §. — [8]) S:n 9. 7. 70 §.

kunnes nämä rakennukset voitiin siirtää toiseen paikkaan. Rahatoimikamari päätti[1]) pyytää asianajajalta selvitystä asian oikeudellisesta puolesta.

Aktiebolaget M. G. Stenius-osakeyhtiölle myönnettiin[2]) sittemmin oikeus toistaiseksi jättää paikoilleen alueella Leppäsuo n:o 68 b olevat rakennuksensa; samalla yhtiö velvoitettiin suorittamaan kaupunginkassaan vuokraa 600 markkaa kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1919, jolloin palstan aikaisempi vuokrasopimus päättyi.

Hyväksyttyjä rakennuspiirustuksia. Yhteensä 39 tapauksessa hyväksyttiin ja 1 tapauksessa hylättiin kamarille jätetyt kaupungin maille rakennettaviksi aiottujen rakennusten piirustukset tai niillä olevien rakennusten muutospiirustukset.

Helsingin Rakennustoimisto Osakeyhtiön tarkastettavaksi jättämän Arabian huvila-alueen asemapiirroksen rahatoimikamari hyväksyi[3]).

Elintarvetoimikunnalle luovutetuille huoneistoille vahvistetut vuokrat. Rahatoimikamari päätti[4]) vahvistaa elintarvetoimikunnan käytettävinä olevien ent. seurahuoneen huoneistojen vuokran 50,000: — markaksi kaiken kaikkiaan vuodelta 1919 ja 65,000 markaksi vuodelta 1920 sekä Länsirannan talosta n:o 10 toimikunnalle luovutetun myymälähuoneiston vuokran 12,000 markaksi vuodelta 1920. Halkojen- ja valonkulutukseen nähden viimemainittuna vuonna kamari päätti, että vuosilasku laadittaisiin 1920 vuoden lopussa.

Vuokrattuja huoneistoja ja rakennuksia. Rahatoimikamari päätti[5]) myöntyä rautatiehallituksen anomukseen saada käyttää ent. kaasulaitoksen työpajarakennusta 12,000 markan vuosivuokrasta, kuitenkin edellyttäen, että sotasaaliskonttori, jolla silloin oli puheenaoleva rakennus käytettävänään, ei sitä enää tarvinnut.

Uudenmaan läänin sotasaaliskonttorille vuokrattiin[6]) talli ja varastorakennus Kaasutehtaankadun 3:ssa olevasta talosta 15,000 markan vuosivuokrasta; samasta talosta vuokrattiin sotaministeriön saniteettiosastolle varastorakennus 9,000 markan vuosivuokrasta.

Helsingfors kvarn — Helsingin mylly nimiselle toiminimelle, jolla yhdessä Suomen myllynkivitehtaan kanssa oli hallussaan osa n. s. Suvilahden kasarmista, vuokrattiin[7]) mainitun kasarmirakennuksen jäljellä olevakin osa, jota aikaisemmin oli käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin, ja ehdoksi asetettiin, että vuokralaisen tuli palkata talonmies ja suorittaa kaikki sekä pihamaan että viereisten katuosuuksien puhtaanapidosta, vedenkulutuksesta, valaistuksesta ja nuohouksesta olevat menot sekä omalla kustannuksellaan toimittaa kaikki tarpeelliset korjaukset. Vuosivuokra määrättiin 66,000 markaksi ja vuokrakausi päättyväksi toukokuun 31 p:nä 1921.

Sittemmin taattiin[8]) toiminimelle oikeus vuokrasopimuksen päätyttyä saada se pitennetyksi 2 vuodeksi eteenpäin, ellei kaupunki tarvinnut huoneistoja omiin tarkoituksiinsa.

Rahatoimikamari päätti, että muutamille kaupungin viranpitäjille varattaisiin asuntoja Leppäsuon huvilasta, kuitenkin sillä edellytyksellä, että mainitun huvilan vuokralaisille voitaisiin luovuttaa huoneita Vallilan kunnallisista työväenasunnoista.

Rakennuskonttorin varasto-osaston johtajalle O. W. Haglundille vuokrattiin[9]) huoneisto kaupungin omistamasta Linnakadun 3:ssa olevasta talosta

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 6. 8. 18 §. — [2]) S:n 17. 9. 71 §. — [3]) S:n 30. 1. 74 §. — [4]) S:n 20. 2. 50 §. — [5]) S:n 12. 1. 16 §. — [6]) S:n 19. 3. 67 §. — [7]) S:n 14. 5. 78 §. — [8]) S:n 27. 2. 102 §, 4. 5. 16 § ja 7. 5. 49 §. — [9]) S:n 30. 7. 24 §.

(Sailors home) ja määrättiin kuukausivuokraksi 325 markkaa sekä lisäksi 200 markkaa kuukaudelta lämmöstä ja ehdoksi sitäpaitsi, että herra Haglund sitoutui vaadittaessa heti muuttamaan huoneistostaan, jota hän ei missään tapauksessa saisi käyttää kauemmin kuin kesäkuun 1 p:ään 1921, jolloin kaupungin ja Sailors homen välinen vuokrasopimus lakkasi. 215 markan kuukausivuokrasta ja muuten samoin ehdoin vuokrattiin [1]) huoneisto samasta talosta kaupunginkirjaston kirjastonhoitajalle filosofianmaisteri U. Thermanille marraskuun 15 p:stä lukien.

Terveydenhoitolautakunnan käytettävänä ollut Salomoninkadun 3:ssa oleva huoneisto luovutettiin [2]) kaupungineläinlääkäri W. Ehrströmille kesäkuun 1 p:ään 1921 200 markan kuukausivuokrasta joulukuun 1 p:stä lukien sekä sillä ehdolla että hän muuttaisi pois, jos kaupunki itse tarvitsi huoneiston tai hän eroaisi kaupungin virasta.

Viidelle eri henkilölle vuokrattiin [3]) kesäkuun 1 p:ään 1921 huoneistoja kaupungin hallussa olevasta Kasarminkadun 6:ssa olevasta talosta yhteensä 456 markan kuukausivuokrasta.

Rahatoimikamari päätti [4]) vuokrata herra Hj. Voss-Lagerlundille erään Katajanokalla olevan vajan paperivaraston säilytyspaikaksi ja vahvistettiin vuokra 40 penniksi m²:ltä vuorokaudessa; huhtikuun 1 p:stä oli vuokraa korotettava 100 % viikossa.

Rahatoimikamari päätti [5]) korottaa sen huoneiston vuokran, jonka kamarin sihteeri lakitieteenkandidaatti E. Cavonius oli vuokrannut [6]) kaupungin omistamalta huvila-alueelta Humalisto n:o 4 3,535 markkaan vuodessa sekä taata lakitieteenkandidaatti Cavoniukselle oikeuden pitää huoneistoa hallussaan niin kauan kuin hän pysyi kaupungin toimessa. Sittemmin muutettiin vuokrasopimusta siten että lakitieteenkandidaatti Cavonius oikeutettiin [7]) asumaan huoneistossa niin kauan kuin hän pysyi toimessaan rahatoimikamarissa, ei kuitenkaan pitempää aikaa kuin kesäkuun 1 p:ään 1921.

Leppäsuon huvilaan kuuluvat tallit jätettiin [8]) puhtaanapitolaitoksen käytettäviksi.

Maatilalautakunta oikeutettiin [9]) ottamaan huostaansa aikaisemmin herra K. G. Karlssonin hallussa olleet Nybondaksen tilan palstoilla q ja s olevat rakennukset.

Hieta- ja Jätkäsaaren varastorakennusten käyttö. Rahatoimikamari päätti [10]) rakennuskonttorin esityksestä, että kamarin Helsingin makasiiniosakeyhtiön johtokunnassa olevien edustajainsa oli koetettava saada aikaan, että kaikki Hieta- ja Jätkäsaarten varastorakennusosastojen vuokrasopimukset sanottaisiin irti purjehduskauden alkuun, ellei vuokraajalla ollut aikomuksena meritse tuottaa kaupunkiin tavaroita sekä että muutamia makasiiniosastoja pidettäisiin vapaina purjehduskauden aikana ja vuokrattaisiin vain tarvittaessa määrätyksi lyhyemmäksi ajaksi korkeammasta maksusta. Lisäksi kamari päätti tehdä valtioneuvostolle esityksen, että valtion Hieta- ja Jätkäsaarille vievän sillan kohdalle rakennuttamat varastorakennukset, joita ei enää käytetty alkuperäiseen tarkoitukseensa ja jotka olivat liikenteelle haitaksi, siirrettäisiin pois, mutta samalla ilmoittaa, että ne voivat jäädä paikoilleen vain siinä tapauksessa, että ne korvauksesta luovutettiin kaupungille liikennekonttorin käytettäviksi satamaliikenteen yhteydessä oleviin tarkoituksiin.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 11. 4 §. — [2]) S:n 17. 12. 61 §. — [3]) S:n 25. 10. 2 §. — [4]) S:n 27. 2. 104 §. [5]) S:n 10. 9. 22 §. — [6]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 226. — [7]) Rkmrin pöytäk. 5. 11. 76 §. — [8]) S:n 13. 2. 34 §. — [9]) S:n 28. 5. 72 §. — [10]) S:n 6. 2. 27 §.

Vuokralle otettuja huoneistoja ja hyväksyttyjä vuokrankorotuksia. Sittenkuin Länsirannan 12:ssa olevan talon omistaja Nobelin petroolintuontiosakeyhtiö Suomessa oli sanonut irti ent. merenkulkukoulun mainitussa talossa sijaitsevan huoneiston vuokrasopimuksen, päätti [1]) rahatoimikamari olla hyväksymättä irtisanomista ja että huoneisto edelleen oli jäävä kaupungin käytettäväksi. Sittemmin tehdyssä sopimuksessa vuosivuokra vahvistettiin [2]) 8,000 markaksi.

Hermannin poliisiasemaa varten päätettiin [3]) jatkuvasti vuokrata huoneisto Vegankadun 2:ssa olevasta talosta 6,750 markan vuosivuokrasta ja muuten sillä ehdolla, että kaupunki kustantaisi kaikki tarpeelliset korjaukset ja vuokra-ajan päätyttyä panisi huoneiston asuintarkoituksiin sopivaan kuntoon.

III poliisiaseman Eerikinkadun 5:ssä olevan huoneiston vuokrasopimus pitennettiin [4]) viideksi vuodeksi eteenpäin kesäkuun 1 p:stä 1921 lukien. Vuokra kesäkuun 1 p:stä 1921 kesäkuun 1 p:ään 1923 vahvistettiin 11,160 markaksi. Kolmeksi viimeiseksi vuodeksi sen määräisi sovittelulautakunta, johon talon isäntä ja kaupunki kumpikin valitsisivat yhden jäsenen; näiden tuli yhteisesti valita puheenjohtaja. Ellei 14 päivän kuluttua jommankumman asianosaisen tekemästä ilmoituksesta puheenjohtajaa oltu valittu tai päästy yksimielisyyteen puheenjohtajan vaaliin nähden, oli raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston valittava puheenjohtaja.

Rahatoimikamari päätti [5]) uudistaa Sailors homen johtokunnan kanssa tekemänsä Linnakadun 3:ssa olevan talon osaa koskevan vuokrasopimuksen kesäkuun 1 p:ään 1920. Myöhemmin tehdyssä vuokrasopimuksessa pitennettiin [6]) vuokrakausi edelleen kesäkuun 1 p:ään 1921.

Sen johdosta, että kaupungin ja Helsingin makasiiniosakeyhtiön välillä vuonna 1910 tehty vuokrasopimus, joka koski yhtiön omistamasta Katajanokalla olevasta makasiinista n:o 5 tulli- ja pakkahuoneen postipakettiosastolle luovutettua huoneistoa, päättyi heinäkuun 1 p:nä sekä erästä samassa rakennuksessa olevaa kellaria koskeva vuokrasopimus vuodelta 1913 päättyi elokuun 11 p:nä [7]), oli yhtiö tehnyt esityksen sopimusten pitentämisestä ja vuosivuokrain korottamisesta 24,000 markkaan huoneistosta ja 3,000 markkaan kellarista.

Sittemmin tehdyissä vuokrasopimuksissa hyväksyttiin [8]) viimemainittu vuokrankorotus, jota vastoin postipakettiosaston käytettävänä olevan huoneiston vuokra vahvistettiin [9]) 18,000 markaksi vuodessa.

Rahatoimikamari hyväksyi [10]) kaupunginvaltuuston kokoushuoneiston vuokran korotuksen 15,000 markkaan kesäkuun 1 p:stä 1921 lukien.

Huoneenvuokralautakuntain hallussa olevan Fredrikinkadun 34:ssä sijaitsevan huoneiston vuokrasopimus uudistettiin [11]) vuodeksi eteenpäin kesäkuun 1 p:stä lukien. Huoneiston vuosivuokra vahvistettiin 22,050 markaksi. Myöhemmin hyväksyttiin [12]) puheenaolevan huoneiston vuokran korotus 25,000 markkaan lukien kesäkuun 1 p:stä 1921. Lämmöstä oli suoritettava kustannuksia vastaava maksu, ei kuitenkaan vähempää kuin 2,050 markkaa vuosineljännekseltä.

Humaliston sairaalan hallussa olevien Humalkadun 4:ssä sijaitsevain huoneistojen vuokrasopimus uudistettiin [13]) vuodeksi eteenpäin kesäkuun 1 p:stä

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 1. 54 §. — [2]) S:n 30. 1. 68 §. — [3]) S:n 9. 1. 55 §. — [4]) S:n 29. 10. 60 §. — [5]) S:n 16. 1. 69 § ja 23. 1. 55 §. — [6]) S:n 20. 2. 43 §. — [7]) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 85 ja 1913 vuod. kert. siv. 93. — [8]) Rkmrin pöytäk. 30. 4. 98 §. — [9]) S:n 11. 6. 89 §. — [10]) S:n 29. 12. 21 §. — [11]) S:n 12. 3. 58 §. — [12]) S:n 21. 12. 22 §. — [13]) S:n 12. 3. 53 §.

50 %:lla korotetuin vuokrin; sitäpaitsi rahatoimikamari hyväksyi[1]) kahden samassa talossa olevan, sairaalan käyttämän huoneen vuokran korotuksen 65 markasta 100 markkaan kuukaudelta lukien toukokuun 1 p:stä.

Köyhäinhoitohallituksen hallussa oleva It. Heikinkadun 1:ssä sijaitseva huoneisto vuokrattiin[2]) jälleen yhdeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 12,000 markan vuosivuokrasta.

Rahatoimikamari päätti hyväksyä[3]) ruotsinkielisten kansakoulujen kanslian käytettävänä olevan Annankadun 9:ssä sijaitsevan huoneiston vuokran korotuksen 50 %:lla, ja tuli korotetun vuokran olla voimassa yhden vuoden, kesäkuun 1 p:stä lukien.

Seurasaaren ja Korkeasaaren ravintolain vahvistetut vuokraehdot. Rahatoimikamari päätti[4]), että Korkeasaaren ja Seurasaaren ravintolat annettaisiin vuokralle enimmin tarjoavalle ja muuten seuraavin ehdoin: vähin vuokra on 6,000 markkaa, mihin tulee lisäksi Korkeasaaren vuokraajalta 2,000 ja Seurasaaren vuokraajalta 1,500 markkaa aikaisemmin nostetuista jäistä; vuokrakausi on yksi vuosi, lukien toukokuun 1 p:stä; ravintolat on ehdottomasti pidettävä avoinna lokakuun 1 p:ään; ravintolain tulee olla ensiluokkaiset, mutta hintain kohtuulliset; vuokraajalla on oikeus asettaa saarten intendentin osoittamiin paikkoihin kioskeja, pöytiä j. n. e. virvoitusjuomain y. m. myyntiä varten. Seurasaaren ravintolan vuokraaja olisi sitäpaitsi oikeutettu ilman eri maksua käyttämään kaupungin hevosta vedenkuljetusta sekä muita ajoja varten.

Edelleen rahatoimikamari päätti, että Korkeasaaren vesikioskikin annettaisiin vuokralle enimmin tarjoavalle ja että sopimukseen otettaisiin määräys, että vuokraajalla oli oikeus tarjoilla virvoitusjuomia vain lasikaupalla.

Korkeasaaren ravintola vuokrattiin sittemmin[5]) johtaja O. Lundbomille 10,000 markan maksusta kerta kaikkiaan, Seurasaaren ravintola neiti S. Åslundille 11,500 markasta kerta kaikkiaan sekä Korkeasaaren vesikioski Apteekkarien kivennäisvesitehdas-osakeyhtiölle 800 markasta.

Lupa kahvilaliikkeen harjoittamiseen. Konttoristi L. Wegelius oikeutettiin[6]) harjoittamaan kahvilaliikettä Meilansin huvilapalstalla n:o 3 200 markan vuosimaksusta huhtikuun 1 p:stä lukien ja edellyttäen että hän sai siihen asianomaisten viranomaisten suostumuksen.

Samoin ehdoin ja 500 markan maksusta sai[7]) yhdistys Helsingin luistelijat luvan kesällä käyttää yhdistyksen Töölönlahden rannalla sijaitsevaa paviljonkia kahvilahuoneistona.

Samoin myöntyi[8]) rahatoimikamari Helsingin kirjaltajayhdistyksen nuoriso-osaston anomukseen saada pitää Turholmassa ravintolaa kesällä lauantai-illasta sunnuntai-iltaan sillä ehdolla, että tarjoiltiin ainoastaan yhdistyksen jäsenille.

Torikauppa. Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi[9]) ryhtyä siihen suuntaan käyviin toimenpiteisiin, että Hakaniemen tori kesäkuun 1 p:stä voitaisiin luovuttaa torikauppaa varten ja halkokonttorin halkovarastolle osoitettaisiin toinen sopiva paikka. Sittenkuin kuitenkin hankitusta selvityksestä oli käynyt ilmi, että ehdotetusta muutoksesta aiheutuisi suuria kustannuksia, päätti[10]) rahatoimikamari jättää sen toistaiseksi sillensä. Torikauppaa varten luovutettaisiin ainoastaan torin noppakivillä kivetty osa ja halkokonttoria kehoitettaisiin tarkoitusta varten siirtämään varastonsa hiukan idemmäksi.

---

[1]) Rkmrin pöytäk 21. 5. 117 §. — [2]) S:n 23. 1. 106 §. — [3]) S:n 16. 4. 25 §. — [4]) S:n 9. 4. 22 §. — [5]) S:n 19. 4. 7 §. — [6]) S:n 30. 3. 31 §. — [7]) S:n 21. 5. 113 §. — [8]) S:n 9. 6. 84 §. — [9]) S:n 27. 2. 80 §. — [10]) S:n 9. 4. 29 §.

Sittenkuin Kaisaniemenkatu oli avattu liikenteelle, päätti[1]) rahatoimikamari antaa siirtää pois ne Rautatientorin myyntikojut, jotka sijaitsivat Kaisaniemenkadulta torin eteläsivulla oleviin sähkövalopylväisiin vedetyksi ajatellun viivan eteläpuolella.

Kauppatorin myyntipaikkain kuukausivuokra vahvistettiin[2]) seuraaviin määriin: rihkamatavarain, ryynien, lihan, makkaran ja juuston sekä suolakalan kaupasta 50 markkaa, leivän, vihanneksien, lintujen ja tuoreen kalan kaupasta 30 markkaa sekä marjakaupasta 20 markkaa.

Rautatientorin kauppiaiden sijavuokraa korotettiin[3]) 50 % eli 60 markkaan juoksevalta metriltä rihkamakauppiailta ja 90 markkaan puutavara- ja korikauppiailta.

Lokakuun 1 ja 2 p:nä pidettävien markkinain ajaksi päätettiin[4]) luovuttaa Rautatientorilta myyntipaikkoja 75 markan maksusta 4 m²:n laajuiselta paikalta.

Kauppahalleja koskevia kysymyksiä. Rahatoimikamari päätti[5]), että kauppahallien myyntikojut oli annettava vuokralle kamarin kanslian välityksellä.

Eteläsataman kauppahallin kalaosasto vuokrattiin[6]) Skärgårdsfiskarenas andelslag nimiselle osuuskunnalle yhdeksi vuodeksi syyskuun 1 p:stä lukien 22,100 markan vuokramaksusta.

Sittenkuin toimitettu tutkimus oli näyttänyt toteen, että Kasarmintorin kauppahallin vahtimestari E. H. Weckström oli menetellyt mielivaltaisesti jakaessaan hallin myyntipaikkoja, päätti[7]) rahatoimikamari, että hänelle oli annettava varoitus. Etsivälle toimistolle Enberg-Koskinen, joka oli toimittanut asiaa koskevan tutkimuksen, osoitettiin[8]) maksettavaksi 745 markkaa.

Koju- sekä vaunu- ja pöytäkauppa. Paikkojen vuokraamiseen nähden kojuista y. m. tapahtuvaa kauppaa varten rahatoimikamari päätti[9]), että n. s. kiinteät vaunupaikat kuten ennenkin tarjottaisiin huutokaupalla, mutta vuokrasopimukseen pantaisiin ehto, että oli hankittava uusia rakennuskonttorin ehdottaman ja rahatoimikamarin hyväksymän mallin mukaisia vaunuja. Samalla pitennettiin n. s. kahvikojujen vuokra-aika kesäkuun 1 p:ään 1921 ja vahvistettiin vuokra 10 markaksi kuukaudessa maksettavaksi neljännesvuosittain etukäteen. Kamarin kansliaa kehoitettaisiin[10]) ottamaan huomioon, että marjojen ja hedelmien myyntipaikat etupäässä annettiin henkilöille, jotka olivat kykenemättömiä muuhun työhön.

Vuokranpitennystä 24 kiinteään kioskipaikkaan myönnettiin[11]) 7 henkilölle tai liikkeelle vuoden ajaksi huhtikuun 1 p:stä lukien yhteensä 16,600 markan maksusta. Samaksi ajaksi uudistettiin[11]) kaupungin ja eri henkilöiden tai liikkeiden väliset sopimukset, jotka koskivat 8 paikkaa virvoitusjuomain y. m. kauppaa varten vaunuista yhteensä 1,200 markan maksusta. Toimitetussa huutokaupassa rahatoimikamari myönsi[12]) 13 henkilölle oikeuden 14 paikassa vuoden aikana myydä vaunuista virvokejuomia, hedelmiä y. m. yhteensä 64,200 markan maksusta; myöhemmin annettiin[13]) vielä 1 kioskipaikka kesäkuun 1 p:n 1920 ja toukokuun 31 p:n 1921 väliseksi ajaksi 800 markan maksusta sekä 23 oikeutta myydä virvokejuomia, tupakkaa, jäätelöä y. m. yhteensä 3,005 markan maksusta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 3. 9. 39 §. — [2]) S:n 5. 11. 73 §. — [3]) S:n 21. 5. 107 §. — [4]) S:n 17. 9. 99 §. — [5]) S:n 16. 1. 38 §. — [6]) S:n 20. 8. 49 §. — [7]) S:n 5. 3. 45 §. — [8]) S:n 27. 2. 27 §. — [9]) S:n 19. 3. 56 §. — [10]) S:n 9. 7.79 §. — [11]) S:n 26. 3. 49 §. — [12]) S:n 29. 3. 1 §. — [13]) S:n 19. 4. 7 a §, 23. 1. 1 §, 30. 4. 50 §, 14. 5. 27 §, 21. 5. 21 §, 11. 6. 2 §, 9. 7. 41 §, 23. 7. 1, 5, 7 ja 18 §§, 30. 7. 1, 5, 7 ja 16 §§ sekä 10. 9. 11 §.

58 henkilölle myönnettiin [1]) pitennetty oikeus myydä kojuista kahvia ja ruokaa huhtikuun 1 p:n 1920 ja toukokuun 31 p:n 1921 välisenä aikana yhteensä 8,120 markan maksusta, minkä ohella samanlaiset oikeudet myöhemmin myönnettiin [2]) 3 henkilölle samaksi ajaksi ja yhteensä 420 markan maksusta; 1 henkilö oikeutettiin [3]) helmikuun 10 ja maaliskuun 31 p:n välisenä aikana pitämään kahvikojua Töölön tullin luona 20 markan maksusta ja 2 henkilöä kesän aikana myymään kahvia y. m. Turholmassa yhteensä 60 markan maksusta [4]).

Rautatiekirjakauppa osakeyhtiö oikeutettiin [5]) asettamaan 2 vaunua sanomien ja kirjain myyntiä varten kesän aikana 150 markan maksusta vaunulta.

Oikeus myydä joulukuun viime päivinä Marian sairaalan luona hautaseppeleitä myönnettiin [6]) 14 henkilölle 30 markan maksusta henkilöltä päivässä.

1 tapauksessa rahatoimikamari peruutti [7]) annetun oikeuden myydä It. Viertotiellä olevasta kojusta virvoitusjuomia y. m., koska oli selvitetty, että mainitun oikeuden omistaja ilman asianmukaista lupaa oli luovuttanut sen toiselle henkilölle, joka oli kojussa harjoittanut alkoholipitoisten juomain anniskelua. Myyntioikeudet otettiin [8]) edelleen 5 virvoitusjuomatehtaalta, jotka vastoin voimassa olevia määräyksiä olivat vaunuissaan pitäneet kaupan muitakin tavaroita kuin virvoitusjuomia.

Sittenkuin rahatoimikamarin tietoon oli tullut, että yksityisten henkilöiden omistamille tonteille kaupunginviranomaisilta lupaa kysymättä oli asetettu n. s. kahvikojuja, päätti [9]) kamari kehoittaa poliisilaitosta, terveydenhoitolautakuntaa ja rakennustarkastuskonttoria ryhtymään tämän asiaintilan vaatimiin toimenpiteisiin.

Kaivopuiston keilaradan vuokraus. Rahatoimikamari päätti [10]) vuokrata Kaivopuiston keilaradan leskirouva E. Lyralle kahdeksi vuodeksi, lukien kesäkuun 1 p:stä, 500 markan vuosivuokrasta.

Uima- ja kylpylaitosten käyttö. Kyläsaaren uimalaitos vuokrattiin [11]) kesäksi herra J. Jakobssonille 500 markan ennakkovuokramaksusta.

Herroille J. L. Lydeckenille, K. Seidenschnurille, O. Ekmanille ja U. Westerholmille myönnettiin [12]) vuokranpitennystä Ullanlinnan kylpylaitokseen nähden joulukuun 31 p:än 1922 3,500 markan vuotuisesta vuokramaksusta.

Laidunmaiden vuokraus. Rahatoimikamari vahvisti [13]) laiduntamisesta kesän aikana kaupungin mailla suoritettavan maksun 75 markaksi hevoselta tai lehmältä ja 35 markaksi pienemmältä eläimeltä. Laidunmaiden vuokraus annettiin toimeksi kenraali C. af Forsellekselle, jonka tuli kehoittaa hakijoita olemaan päästämättä vuohia laitumelle puita kasvaville paikoille, vaan pitämään ne lieassa.

Kalaveden vuokraus. Rahatoimikamari päätti [14]) vuokrata Reimarsin tilan kalaveden vaihdemies H. A. Wikmanille vuodeksi, huhtikuun 1 p:stä lukien, 200 markan ennakkomaksusta.

Lupa puistojen y. m. käyttämiseen. Tehdyistä anomuksista rahatoimikamari myönsi [15]) lukuisille yhdistyksille luvan eräinä vuoden päivinä saada käyttää Hakasalmen ja Hesperian puistoja, Eläintarhan ja Kaisaniemen ur-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 19. 3. 56 §. — [2]) S:n 21. 5. 33 ja 35 §§ sekä 11. 6. 1 §. — [3]) S:n 13. 2. 16 §. — [4]) S:n 21. 5. 37 §. — [5]) S:n 2. 7. 77 §. — [6]) S:n 26. 11. 8—10 §§, 3. 12. 13 §, 10. 12. 14 ja 18 §§, 17. 12. 3 ja 8 §§, 25. 12. 1, 2, 5 ja 6 §§, 29. 12. 5 ja 7 §§. — [7]) S:n 30. 4. 102 §. — [8]) S:n 2. 7. 84 §. [9]) S:n 26. 3. 34 §. — [10]) S:n 28. 5. 75 §. — [11]) S:n 23. 4. 94 §. — [12]) S:n 21. 5 120 §. — [13]) S:n 14. 5. 45 §. — [14]) S:n 9. 4. 38 §. — [15]) S:n 5. 3. 21 §, 4. 5. 20 §, 21. 5. 111 §, 11. 6. 83 §, 18. 6. 15 ja 64 §§ sekä 2. 7. 12 ja 59 §§.

heilukenttiä sekä Kaivopuistoa ja Eläintarhan Mäntymäkeä urheilukilpailuja, juhlia, kansanhuveja, arpajaisia y. m. varten.

Samoin myönnettiin Nylands svenska trädgårdssällskap-nimiselle yhdistykselle lupa suunniteltua näyttelyä varten saada käytettäväkseen kaupungin puutarhan kasvihuoneet [1]) syyskuun 10—15 p:n väliseksi ajaksi, Helsingfors Gymnastikklubb-nimiselle seuralle lupa käyttää poliisimaneesia [2]) toukokuun 20, 21 ja 22 p:nä voimistelunäytäntöjen järjestämistä varten ja Helsingin työväen näyttämön hallitukselle oikeus kesän aikana käyttää Seurasaaren ulkoilmateatteria [3]).

Kaisaniemen tenniskentät. Urheilulautakunnan ehdotuksen johdosta, joka koski Kaisaniemen tenniskenttäin siirtämistä toisaalle, rahatoimikamari päätti [4]), että puheenaolevat kentät toistaiseksi säilytettäisiin entisellään, mutta maksu niiden käyttämisestä korotettaisiin 4 markkaan tunnilta.

Aitausten aikaansaamiseksi tenniskenttien ympärille kamari osoitti [5]) 1,500 markkaa.

Lupa rakennusten y. m. teettämiseen. Rahatoimikamari päätti [6]) myöntyä Helsingin kisaveikkojen anomukseen saada rakentaa uusi riisuutumispaviljonki Eläintarhan urheilukentälle.

Samoin myönnyttiin [7]) Aktiebolaget Wilho Giers osakeyhtiön anomukseen saada rakentaa halkosaha yhtiön hallussa olevalle Sörnäsin rantatien varrella sijaitsevalle varastopaikalle.

Rakennusmestari R. Nyman oikeutettiin [8]) 1920 vuoden loppuun asti pystyttämään Reimarsin tilan kortteliin n:o 18, tonttipalstalle n:o 1 mallirakennus sillä ehdolla että vuokraehdoista tehtäisiin erityinen sopimus sen varalta että aluetta tultaisiin käyttämään asuntotarkoituksiin.

Rouva H. Vuolijoki oikeutettiin [9]) rakennuttamaan Itäiseen Pukkisaareen autovaja ja autonkuljettajan asunto sekä, kunnes toisin päätettäisiin, kulkemaan autolla Seurasaareen vievää siltaa myöten.

Kalastaja K. Salenius oikeutettiin [10]) Sinivuorenmaalle rakentamaan vaja kalastusneuvojen säilyttämistä varten.

Lupa rakennusten säilyttämiseen. Suomen messujen hallintoneuvoston anomukseen saada kesäkuun 1 p:än 1921 säilyttää n. s. Kaartinpuutarhassa Enso-pahvista rakennettu paviljonki 1,000 markan maksusta kerta kaikkiaan, rahatoimikamari myöntyi [11]). Suomen paperiteollisuuden keskuskonttorin anomukseen, että sen Ensi sairaalan vierelle Suomen messuja varten rakennuttama paviljonki saisi jäädä paikoilleen syyskuun loppuun rahatoimikamari myöntyi [12]). Samoin kamari myönsi [13]) toiminimelle Kreuger & Toll oikeuden vuoden ajan 10,000 markan vuokrasta pitää samalla paikalla puheenaolevaa näyttelyrakennusta.

Siltasaarenkadun tontin n:o 1 käyttö. John Stenbergs maskinfabriks aktiebolag-yhtiön anomuksen johdosta, että yhtiö saisi vuoteen 1931 säilyttää Siltasaarenkadun tehdastontilla n:o 1 sijaitsevan asuinrakennuksen ja että määrättäisiin ne ehdot, jotka voitiin asettaa uuden asuinrakennuksen rakentamiselle puheenaolevalle tontille, rahatoimikamari päätti [14]), että ennen kysymyksen ensimmäisen osan käsittelyä oli neuvoteltava hakijan kanssa uuden asuinrakennuksen rakentamiseen liittyvistä ehdoista, ja valittiin kamarin jäsen herra Salmio ja varajäsen herra Grenman neuvottelijoiksi.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 4. 6. 72 §. — [2]) S:n 30. 4. 67 §. — [3]) S:n 14. 5. 43 §. — [4]) S:n 16. 4. 42 §. — [5]) S:n 14. 5. 73 §. — [6]) S:n 13. 2. 66 §. — [7]) S:n 30. 1. 67 §. — [8]) S:n 2. 1. 53 §. — [9]) S:n 25. 10. 9 §. — [10]) S:n 1. 10. 47 §. — [11]) S:n 29. 12. 30 §. — [12]) S:n 23. 7. 54 §. — [13]) S:n 30. 7. 27 §. — [14]) S:n 7. 5. 51 §.

Oikeus kaivaa perunakuoppia. Työmies K. Stenman ja rouva S. Winqvist oikeutettiin [1]) omiksi tarpeikseen kaivamaan kumpikin yhden perunakuopan 25 markan vuosimaksusta, edellinen kolmen, jälkimmäinen yhden vuoden ajaksi.

Työmies O. Rauhanen oikeutettiin [2]) omiksi tarpeikseen 50 markan maksusta kaivamaan Pakinkylään perunakuopan, joka irtisanomisen tapahduttua heti oli poistettava.

Lupa kaupungin katujen käyttöön. Tuberkulosin vastustamisyhdistys oikeutettiin [3]) erinäisissä kioskeissa kaupungin kaduilla ja toreilla myymään arpoja.

Rahatoimikamari oikeutti [4]) yhdistyksen Helsingin luistelijat muutamina päivinä asettamaan kaupungin kaduilla näkyviin ilmoitustauluja.

Cygnaeuksen gallerian johtokunta oikeutettiin [5]) asettamaan It. Lehtokujan ja Saunakadun kulmaukseen tienviitta museoon.

Suomen messujen hallintoneuvosto oikeutettiin [6]) messujen aikana asettamaan 60 lyhtypylvääseen tienviittoja.

Oikeus kioskien asettamiseen. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön anomukseen saada asettaa kioski Heikinesplanadiin Raitiotietorin kohdalle ja toinen Hakaniemen torille kauppahallin luo rahatoimikamari myöntyi [7]).

Virstapylvään pystyttäminen Seurasaareen. Seurasaaren ulkoilmamuseon intendentin anottua, että kaupunki antaisi asettaa Seurasaareen n. s. 5 pennin tullin porttipylväät ja eräitä muita samassa paikassa olevia esineitä samoinkuin Länt. viertotiellä olevan vanhan kivisen virstapylvään, rahatoimikamari päätti [8]) evätä anomuksen edellisen osan, jota vastoin museolle myönnettiin oikeus pystyttää puheenaoleva virstapylväs Seurasaareen.

Sähköjohtojen vetäminen. Rahatoimikamari päätti [9]) hyväksyä Etelä-suomen voimaosakeyhtiön laatiman suunnitelman yhtiön johtojen vetämiseksi Hertonäsissä, sillä ehdolla että yhtiö kolme kuukautta irtisanomisen jälkeen muutti laitoksiaan siten kuin kaupungin etu mahdollisesti saattoi vaatia.

Rahatoimikamari myönsi [10]) insinööri H. Mieritzille oikeuden johtaa sähköilmajohto Sinivuorenmaan palstalle n:o 12.

Aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiö oikeutettiin [11]) luovuttamaan toiminimelle myönnetty oikeus johtaa sähköjohto Reimarsin tilan maiden poikki Espoon sähköosakeyhtiölle.

Oikeus puhelinjohdon asettamiseen. Insinööritoimisto Alfred A. Palmberg oikeutettiin [12]) johtamaan puhelinjohto Sörnäsin rantatien tontilta n:o 8 Vallilassa olevaan Helsingin myllyyn.

Oikeus raiteiden laskemiseen. Aktiebolaget Constructor osakeyhtiö oikeutettiin [13]) 50 markan maksusta kuukaudelta laskemaan raide kivien kuljetusta varten Tunturilaaksonkadun tontilta n:o 7 saman kadun tontille n:o 4.

Aktiebolaget P. J. Bögelunds kartongfabrik osakeyhtiölle myönnettiin oikeus [14]) 240 markan vuotuismaksusta johtaa kapearaiteinen rata yhtiön Fredriksperinkadun varrella sijaitsevalta tehdasalueelta saman kadun tonteille n:oille 52 ja 54.

Aktiebolaget Docksgatan 7 yhtiö oikeutettiin [15]) johtamaan pistoraide satamaradalta tonteille n:oille 32 Merimiehenkadun ja 29 Pursimiehenkadun

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 10. 9. 55 ja 61 §§. — [2]) S:n 24. 9. 33 §. — [3]) S:n 27. 2. 1 §. — [4]) S:n 13. 2. 36 §. — [5]) S:n 2. 7. 19 §. — [6]) S:n 25. 6. 19 §. — [7]) S:n 23. 4. 121 § ja 30. 3. 37 §. — [8]) S:n 11. 6. 82 §. — [9]) S:n 20. 2. 23 §. — [10]) S:n 30. 1. 76 §. — [11]) S:n 30. 3. 18 §. — [12]) S:n 6. 2. 53 §. — [13]) S:n 23. 11. 3 §. — [14]) S:n 23. 1. 67 §. — [15]) S:n 5. 3. 42 §.

varrella; Aktiebolaget P. Sinebrychoff osakeyhtiölle myönnettiin [1]) sama oikeus satamaradan ja Hietalahden etelärannan tonttien n:oiden 1, 2 ja 3 väliseen matkaan nähden.

Anomus saada laskea rantasilta-arkkuja y. m. Aktiebolaget J. D. Stenberg & Söner osakeyhtiön ja osakeyhtiö Ahjon anottua saada laskea rantasiltaarkkuja yhtiöiden Hakaniemenrannassa ja Näkinkujalla olevien laiturien vierelle ja tarjouduttua luovuttamaan maata Sörnäsin rantatien ulottamiseksi Hakaniemen toriin saakka rahatoimikamari päätti [2]) määrätä puheenjohtajansa herra Hjelmmanin sekä jäsenensä herrat Idströmin ja Salmion neuvottelemaan asiasta yhtiöiden kanssa.

3. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Maa-alueen osto Nickbyn mielisairaalalle. Rahatoimikamari päätti [3]) ostaa Nickbyn mielisairaalaan vievää raitiotietä varten tarvittavan alueen, mikäli se voitiin saada 1 markan hinnasta m²:ltä.

Fredriksperin aseman viereisten alueiden pakkoluovutus. Esiteltäessä Uudenmaan läänin maaherran päätöstä, joka koski eräiden Fredriksperin aseman viereisten alueiden pakkoluovutusta Suomen valtionrautateille ja jonka mukaan kaupungille puheenaolevista alueista tuli korvausta 423,644 markkaa, päätti [4]) rahatoimikamari tyytyä päätökseen.

Kiinteistöjen kiinnitykset. Rahatoimikamari päätti [5]), että kiinnitys kaupungin vuokralle antamien tonttien hallintaoikeuteen ja niille rakennettuihin rakennuksiin vuokramaksun tapahtuessa etukäteen oli otettava vain poikkeustapauksissa, milloin takuuta ei annettu ja vuokramaksu oli suurempi kuin 1,000 markkaa vuodessa.

Kaupungin kiinteistöjen arviointi. Kaupungin kamreerin ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [6]), että kaupungin kiinteistöt oli uudelleen arvioitava ennen maaliskuun 15 p:ää sekä että arvioinnin oli suorittava komitea, johon kuuluivat v. t. kaupunginarkkitehti B. Eklund, isännöitsijä B. Haarala ja kaupungin geodeetti W. O. Lille, viimemainittu puheenjohtajana.

Suorittaen sille annetun tehtävän arviointilautakunta sittemmin jätti [7]) seuraavan yhdistelmän arviokirjasta:

I. Rakennukset ja rakennetut kiinteistöt:

	Arvo, Smk.	
Tontit	42,405,930: —	
Rakennukset	41,341,100: —	83,747,030: —

II. Kaupungin vastaisiin tarpeisiin varatut tontit, vuokratontit, varastopaikat sekä vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevat maa-alueet:

	Pinta-ala, m².	Arvo, Smk.
Kaupungin omiin tarpeisiin varatut tontit	207,119	19,199,635: —
Vuokratontit sekä tasoittamattoman kadun varrella sijaitsevat tontit	1,068,238	66,680,079: —

[1]) Rkmrin pöytäk. 5. 3. 43 §. — [2]) S:n 4. 6. 74 §. — [3]) S:n 9. 1. 23 §. — [4]) S:n 4. 6. 42 §. — [5]) S:n 11. 6. 42 §. — [6]) S:n 6. 2. 33 §. — [7]) S:n 12. 3. 62 §.

	Pinta-ala, m².	Arvo, Smk.	
Tontit, joita nykyään ei myydä	67,557	10,978,460: —	
Varastopaikat	358,760	11,910,200: —	
Vahvistetun kaupungin asemakaavan ulkopuolella sijaitsevat maa-alueet	—	149,033,473: —	257,801,847: —

III. Kaupungin puistot, puistikot, vesialueet sekä julkisiin ja kirkollisiin tarkoituksiin luovutettu pinta-ala:

	Pinta-ala, m².	Arvo, Smk.	
Puistot ja puistikot	2,033,837	20,148,081: —	
Vesialueet	73,272,700	4,719,212: —	
Yleisiin tarkoituksiin käytetyt alueet	468,239	10,394,734: —	35,262,027: —

Kaupungin kiinteän omaisuuden kokonaisarvo arvioitiin siis 376,810,904 markaksi, mihin määrään kuitenkaan ei sisältynyt kaupungin teknillisten laitosten hallussa olevien kiinteistöjen arvo. Arvioinnin perustaksi oli pantu vuonna 1916 laadittu arviokirja ja oli tällöin rakennusten arvoa korotettu keskimäärin 100 %:lla, kun taas tonttien ja maa-alueiden arvonnousun katsottiin vaihdelleen 100:sta 300 %:iin.

Myydyt rakennukset. Kaupungille kuuluvia rakennuksia myytiin seuraavissa tapauksissa allaluetelluille henkilöille:

asuinrakennus Meilansista torikauppias E. Isakssonille [1]) 12,500 markasta;

lato ja asuinrakennus Kumtähdestä kuorma-ajuri K. O. Aarniolle [2]) edellinen 100:sta, jälkimmäinen 3,000 markasta;

erinäisiä rakennuksia Greijuksesta Osakeyhtiö Rekolalle [3]) yhteensä 24,850 markasta;

rakennuksia Kumtähden palstalta litt. F työmies J. V. Nordforsille [4]) 1,800 markasta;

sikolätti Greijuksesta työmies V. Jussilalle [5]) 500 markasta;

rakennus Greijuksesta leskirouva A. Törnille [6]) 8,400 markasta.

Sitäpaitsi rahatoimikamari oikeutti [7]) leskirouva E. E. Söderholmin suorittamatta siitä mitään maksua revityttämään ja pois kuljetuttamaan luhistumaisillaan olevan Vanhassakaupungissa sijaitsevan rakennuksen.

Pakinkylän leipomorakennukset. Senjälkeen kun raastuvanoikeus oli hylännyt kaupungin sotasaaliskeskuskonttoria vastaan tekemän korvausvaatimuksen siitä, että eräs konttorin virkamies oli myynyt kaupungin omistamat, Pakinkylässä sijaitsevat leipomorakennukset, päätti [8]) rahatoimikamari anoa hovioikeudelta yllämainitun päätöksen muuttamista.

Jäidenotto-oikeuksia. Rahatoimikamari päätti [9]) 1,000 markan maksusta talvelta myöntää Osakeyhtiö P. Sinebrychoffille oikeuden talvina 1920 ja 1921 ottaa jäitä Merholman ja Lapinniemen välisestä salmesta.

Samoin kamari oikeutti [10]) Hugo Bastmanin höyrypanimo-osakeyhtiön talvella 1920 ottamaan jäitä Vanhankaupunginlahdesta höyrypanimon edustalla olevalta 100 m²:n laajuiselta alueelta 100 markan maksusta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 16. 1. 37 §. — [2]) S:n 16. 1. 8 § ja 5. 3. 10 §. — [3]) S:n 23. 3. 40 §. — [4]) S:n 16. 4. 40 §. — [5]) S:n 14. 5. 48 §. — [6]) S:n 14. 5. 58 §. — [7]) S:n 21. 5. 118 §. — [6]) S:n 30. 1. 43 §; vrt. 1919 vuod. kert. siv. 232. — [9]) S:n 12. 1. 22 § ja 17. 12. 48 §. [10]) S:n 23. 1. 54 §.

Meijeriosakeyhtiö Alfalle luovutettiin[1]) herra Hj. Paloheimon aikaisemmin vuokraama Merisataman jäidenottoalue 450 markan vuosimaksusta.

Kivennäisvesitehdasosakeyhtiö A. L. Hartwall ja leskirouva S. Örnberg oikeutettiin[2]) talvella 1920 ottamaan jäitä edellinen 500 ja jälkimmäinen 150 markan maksusta kerta kaikkiaan.

Oikeus kaislain korjaamiseen. Herra A. von Bell oikeutettiin[3]) kesän aikana korjaamaan kaisloja Ljusörnin ympäriltä ja Vanhankaupungin lahdesta 150 markan maksusta.

Oikeus heinäin korjaamiseen. Herra H. L. Kilpinen oikeutettiin[4]) korjaamaan heinät Seurasaarentien ja merenrannan väliseltä alueelta Meilansin huvilan n:o 11 alapuolelta 100 markan maksusta.

Oikeus kivenlouhintaan. Rahatoimikamari oikeutti[5]) Osakeyhtiö Tunturilaakson louhimaan kiveä Runeberginkadun tontilta n:o 20 200 markan vuotuismaksusta, kuitenkin sillä ehdolla, että jos kaupunki tulisi tarvitsemaan tonttia muuhun tarkoitukseen ennenkuin hakija oli ehtinyt ottaa sieltä kaiken tarvittavan kiven, niin se olisi heti luovutettava takaisin kaupungille.

Kivenhakkaaja A. Sinisalolle annettiin vuokralle 20 m²:n laajuinen kivilouhos Nybondaksen tilan eteläosasta 5 markan kuukausimaksusta ja kahden kuukauden irtisanomisajalla sekä kivityömies O. Lehdolle[6]) alue Vanajantien tonteilta 13 ja 15 kivenlouhintaa varten 50 markan maksusta kuukaudelta ja kuukauden irtisanomisajalla.

Osuuskunta Roimalle myönnettiin[7]) oikeus louhia kiviä korttelista n:o 334 10 markan maksusta kuutiometriltä ja sillä ehdolla, että louhinta lopetettiin kolme kuukautta irtisanomisen jälkeen.

Oikeus hiekanottoon. Rahatoimikamari myöntyi[8]) Käpylän Välitaipaleen tietoimikunnan anomukseen saada maksutta ottaa n. 100 kuormallista hiekkaa kaupungin Käpylässä olevasta hiekkakuopasta.

Poikkeus rakennusjärjestyksestä. Asunto-osakeyhtiö Dagmarinkatu 11:n anomukseen saada tehdä ikkunoita kaupungin omistamaa Dagmarinkadun tonttia n:o 9 vastassa olevaan palomuuriin rahatoimikamari myöntyi[9]) sillä ehdolla, että ikkunat muurattiin umpeen heti kaupungin sitä vaadittua.

Toivoniemen tallirakennus. Rahatoimikamari päätti[10]) myöntyä kasvatuslautakunnan anomukseen saada tuoda Toivoniemeen rakennettavaa tallia varten tarpeelliset hirret tilan metsästä.

Evätty anomus lastenkodin perustamisesta. Kasvatuslautakunnan tekemän esityksen Karjalankadun talon n:o 16 ostamisesta lastenkodin perustamiseksi sinne rahatoimikamari epäsi[11]).

Evätty anomus kauppahallin rakentamisesta. Samaten rahatoimikamari epäsi[12]) Rautatientorin puutavarakauppiaiden anomuksen kauppahallin rakentamisesta puuvalmisteiden myyntiä varten sekä mainittujen kauppiaiden hallussa olevien Rautatientorin myyntipaikkojen vuokrasopimusten pitentämisestä, kunnes puheenaoleva halli valmistuisi.

Leskirouva W. S. Bergmanin hautapatsas. Rahatoimikamari päätti[13]) hyväksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman, lahjoittajattaren, leskirouva W. S. Bergmanin haudalle pystytettävän hautapatsaan piirustuksen. Haudan hoito ja kunnossapito uskottiin kaupungin yleisten töiden

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 19. 3. 52 §. — [2]) S:n 10. 12. 122 § ja 17. 12. 37 §. — [3]) S:n 14. 5. 50 §. — [4]) S:n 12. 3. 30 §. — [5]) S:n 23. 1. 53 §. — [6]) S:n 16. 4. 34 § ja 1. 10. 41 §. — [7]) S:n 25. 10. 10 §. — [8]) S:n 16. 4. 36 §. — [9]) S:n 28. 5. 50 §. — [10]) S:n 27. 2. 99 §. — [11]) S:n 30. 1. 77 §. — [12]) S:n 23. 1. 97 §. — [13]) S:n 12. 3. 71 §; vrt. myös 1919 vuod. kert. siv. 125.

hallitukselle ja oli siitä aiheutuvat kustannukset suoritettava Bergman-puolisoiden lahjoitusvaroista.

Poliisimaneesin valaistus. Rahatoimikamari osoitti[1]) käyttövaroistaan 4,000 markkaa poliisimaneesin valaistuksen lisäämiseksi.

Korjaus y. m. töitä varten myönnetyt määrärahat. Erinäisiä köyhäinhoidon kassaviraston hallussa olevan ent. seurahuoneella sijaitsevan huoneiston sisustustöitä varten rahatoimikamari osoitti[2]) käyttövaroistaan 2,500 markkaa sekä eräitä henkikirjurin huoneistossa suoritettuja korjaustöitä varten 2,106:30 markkaa.

Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi[3]) suorittaa eräitä vähäisiä korjauksia Helsingin makasiiniosakeyhtiön huoneistossa Katajanokalla, ja oli kustannukset suoritettava rahatoimikamarin käyttövaroista.

Erinäisiin Turholman lepokodin korjauksiin rahatoimikamari osoitti[4]) 5,350 markkaa, siitä 2,850 markkaa Selma Schulmanin rahastojen korkovaroja ja loput, 2,500 markkaa, kamarin käyttövaroja.

Höyrypursilaiturin ylläpitäminen Kanavatorin rannassa. Rahatoimikamari päätti[5]), että kaupunki ottaisi haltuunsa Korkeasaaren lautan käyttämän Kanavatorin rannassa olevan höyrypursilaiturin omistusoikeuden ja ylläpitovelvollisuuden.

Huopalahden poikki vievän maantiesillan uudestirakentaminen. Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä, joka koski valiokunnan asettamista käsittelemään kysymystä Huopalahden lahden poikki vievän maantiesillan uudestirakentamisesta ja siltapaikan siirtämisestä jonkin verran etelämmäksi, määräsi[6]) rahatoimikamari jäsenensä herra Idströmin ja kaupunginasemakaavaarkkitehti B. Brunilan neuvottelemaan asiasta Osakeyhtiö M. G. Steniuksen kanssa.

Åggelbyn aseman ja Kottbyn pysäkin välisen tien ylläpitäminen. Rahatoimikamari päätti[7]) antaa rakennuskonttorille toimeksi korjata maantierummun sillä vilkasliikenteisellä tiellä, joka vie Åggelbyn asemalta Kottbyn pysäkille ratalinjan luoteispuolella, vaikkakin mainittu tie sijaitsi Suomen valtionrautateille kuuluvalla alueella, ja oli työkustannukset suoritettava teiden ja viertoteiden kunnossapitomäärärahasta.

Pistoraiteen laskeminen Jätkäsaarelle. Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiön anomuksen pistoraiteen rakentamisesta Hietalahden sisempää allasta reunustavan rautatien aallonmurtajan pohjoisreunaa myöten rahatoimikamari epäsi[8]), mutta päätti samalla, että yksinkertainen pistoraide, jota senjälkeen väliaikaisesti voitaisiin käyttää pienenpuoleisten alusten lastaussiltana, ulotettaisiin Laivarannan pohjoispäähän.

Säätytalon puistikon kunnossapito. Rahatoimikamari päätti[9]), että kaupunki viiden vuoden ajaksi ottaisi huolehtiakseen Säätytalon puistikon kunnossapidosta 4,800 markan vuotuismaksusta, lukuunottamatta kustannuksia puistikon kasteluun tarvittavasta vedestä. Istutusten kuntoonpanemisesta oli valtio sitoutunut suorittamaan lisäksi 3,000 markkaa vuodessa eli yhteensä 15,000 markkaa.

Katuvalaistus. Katuvalaistuksesta aiheutuvien suurten kustannusten vähentämiseksi rahatoimikamari päätti[10]), että Töölönlahden etelä- ja länsipuo-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 17. 9. 89 §. — [2]) S:n 16. 4. 44 § ja 5. 11. 6 §. — [3]) S:n 12. 3. 63 §. — [4]) S:n 25. 4. 96 §. — [5]) S:n 13. 12. 20 §. — [6]) S:n 30. 4. 65 §. — [7]) S:n 23. 4. 121 §. — [8]) S:n 5. 3. 38 §. — [9]) S:n 27. 2. 81 §. — [10]) S:n 20. 2. 49 §.

lella olevat katulyhdyt oli sytytettävä tuntia myöhemmin ja sammutettava tuntia aikaisemmin sekä että valaistus kokonaan keskeytettäisiin toukokuun 1 p:n ja heinäkuun 31 p:n väliseksi ajaksi.

Poliisimestarin esityksestä kamari sittemmin muutti [1]) edellämainittua päätöstään sikäli, että valaistus lopetettaisiin vasta toukokuun 20 p:nä ja sittenkuin toimenpide muutenkin oli osoittautunut soveltumattomaksi, kumottiin [2]) päätös kaikilta osiltaan ja kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle annettiin tehtäväksi valvoa, että katuvalaistuksen aikaisemmin voimassa ollutta aikataulua jälleen noudatettiin. Poliisimestarin tehtyä uuden asiaa koskevan esityksen rahatoimikamari päätti [3]), että katuvalaistusta edelleen lisättäisiin 42 kokoyön- ja 35 puolenyönliekillä.

Vesijohtoputken jäätymisestä aiheutuneita toimenpiteitä. Kaivopuiston It. Lehtokujan huvilan n:o 2 isännöitsijän anomuksen johdosta, että mainitun huvilan vesijohto vedettäisiin niin että jäätyminen estyisi, rahatoimikamari hyläten esityksen johdon muuttamisesta päätti [4]) antaa kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle tehtäväksi antaa asettaa minittuun huvilaan yksityisen mittarin ja pitää hanaa auki tavallista kovemmilla pakkasilla, ja oli tästä aiheutuvat kustannukset suoritettava [5]) 1921 vuoden budjetin määrärahasta vesijohtolaitokselle tulevaksi yleisten vesipostien vedenkulutuksen korvaamiseksi.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Hertonäs gods aktiebolag-yhtiön johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus. Rahatoimikamari päätti [6]) hyväksyä Hertonäs gods aktiebolag yhtiön vuoden 1919 tilinpäätöksen ja myöntää yhtiön johtokunnalle vastuunvapauden sen toiminnasta sanotun vuoden aikana.

Obligatioiden arvonta. Kaupungin obligatiolainoihin kuuluvien obligatioiden arvonnoissa osuivat arpaan seuraavat numerot:

5 % laina vuodelta 1876 (arvonta [7]) marraskuun 1 p:nä).

Litt. A à Smk. 1,000: —, n:ot 43, 56, 60, 77, 116, 122, 149, 153, 172, 176, 209, 228, 242, 257, 262, 263, 357, 382, 391, 407, 412, 462.

Litt. B à Smk. 500: —, n:ot 37, 40, 72, 126, 132, 161, 168, 173, 175, 176, 199, 204, 218, 228, 238, 239, 247, 307, 325, 393, 396, 403, 404, 409, 414, 426, 444, 447, 468, 474, 523, 548, 593, 638, 644, 663, 671, 689, 698, 705, 707, 796, 799, 812, 822, 866, 907, 923, 927, 979, 983, 989, 1031, 1044, 1056, 1066, 1101, 1205, 1238, 1258, 1328, 1365, 1376, 1377, 1429, 1460.

Litt. C à Smk. 200: —, n:ot 18, 57, 58, 97, 115, 127, 133, 175, 178, 191, 204, 277, 294, 295, 345, 350, 389, 390, 436, 493, 504, 510, 528, 529, 532, 536, 537, 548, 616, 651, 672, 687, 692, 695, 711, 731, 746, 782, 789, 823, 838, 854, 901, 907, 910, 918, 922, 969, 1090, 1212, 1227.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 7. 5. 56 §. — [2]) S:n 6. 8. 15 §. — [3]) S:n 3. 9. 20 §. — [4]) S:n 4. 5. 19 §. — [5]) S:n 28. 5. 46 §. — [6]) S:n 12. 3. 40 §. — [7]) S:n 5. 11. 3 §.

4½ % laina vuodelta 1892 (arvonta [1]) marraskuun 1 p:nä):

Litt. A à Smk. 5,000: —, n:rot 38, 39, 140, 153, 189.
Litt. B à Smk. 1,000: —, n:rot 8, 170, 182, 223, 348, 470, 595, 778, 822, 856, 1074, 1100, 1204, 1269, 1290, 1371, 1435.
Litt. C à Smk. 500: —, n:rot 13, 151, 178, 210, 289, 291, 315, 460, 697, 741, 778, 860, 891, 1096, 1125, 1280, 1292, 1463, 1639, 1719, 1785, 1915, 1943.

3½ % laina vuodelta 1898 (arvonta [2]) helmikuun 3 p:nä):

Litt. A à Smk. 5,000: —, n:ot 4, 42, 115.
Litt. B à Smk. 2,000: —, n:ot 10, 112, 198, 293, 350, 368.
Litt. C à Smk. 1,000: —, n:ot 138, 226, 249, 349, 390, 522, 525, 535, 572.
Litt. D à Smk. 500: —, n:ot 170, 245, 246, 378, 700, 962.

4 % laina vuodelta 1900 (arvonta [2]) helmikuun 3 p:nä):

Litt. A à Smk. 5,000: —, n:ot 33, 42, 84.
Litt. B à Smk. 2,000: —, n:ot 189, 252, 269, 437.
Litt. C à Smk. 1,000: —, n:ot 807, 923, 1044.
Litt. D à Smk. 500: —, n:ot 1464, 1466, 1516, 1561, 1639, 1721, 1733, 2029, 2278, 2307, 2336.

4 % laina vuodelta 1902 (arvonta [3]) kesäkuun 1 p:nä):

à Smk. 500: —, n:ot 52, 210, 224, 447, 539, 677, 887, 898, 1031, 1091, 1190, 1374, 1377, 1387, 1500, 1631, 1684, 1758, 1818, 1880, 2005, 2106, 2145, 2197, 2231, 2253, 2446, 2542, 2606, 2703, 2979, 3055, 3093, 3140, 3394, 3407, 3609, 3630, 3781, 4027, 4300, 4310, 4415, 4440, 4571, 4746, 4750, 5012, 5112, 5122, 5192, 5258, 5441, 5583, 5622, 5635, 5655, 5768, 5803, 5883, 5976, 6040, 6202, 6267, 6323, 6448, 6603, 6905, 7011, 7021, 7133, 7591, 7640, 7829, 7910, 7936, 8147, 8181, 8198, 8331, 8361, 8415, 8438, 8516, 8652, 8788, 9145, 9153, 9412, 9430, 9584, 9732, 9760, 9820, 9915, 9924, 10064, 10116, 10187, 10190, 10200, 10254, 10722, 11021, 11294, 11435, 11634, 11686, 11784, 11799, 11946, 12063, 12303, 12589, 12613, 12614, 12912, 13045, 13115, 13167, 13187, 13199, 13323, 13399, 13408, 13477, 13523, 13529, 13589, 13688, 13695, 13754, 13767, 13838, 13959, 14058, 14081, 14085, 14159, 14239, 14266, 14275, 14285, 14457, 14557, 14734, 14737, 14784, 15088, 15203, 15295, 15348, 15484, 15782, 15814, 15820.

1909 vuoden obligatiolainaa oli kaupunki vuoden varrella lunastanut [4]) seuraavat 2,515 markan määräiset obligatiot arvottavaksi määrätyn obligatioluvun sijasta:

N:ot 748, 749, 825, 1337, 1475, 1476, 1559, 1764 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1871, 2139, 2432, 2651, 2652, 3247, 3248, 3329, 3353, 3354, 3355, 3356, 3387, 3404, 3410, 3433, 3468, 3499, 3595, 3596, 3610, 3612, 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3629, 3644, 3666, 3691, 3692, 3694, 3695.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 5. 11. 3 §. — [2]) S:n 16. 1. 43 §. — [3]) S:n 21. 5. 16 §. — [4]) S:n 5. 11. 3 §.

1911 vuoden obligatiolainaa oli kaupunki vuoden varrella lunastanut [1]) seuraavat obligatiot arvottavaksi määrätyn obligatioluvun sijasta:

Litt. A à Smk. 2,515: —, n:ot 1907, 1908, 1909, 1910, 1916, 2007, 2083, 2161, 2392, 2394, 2408, 2409, 2440, 2489, 2490, 2502, 2572, 2599, 2600, 2637, 2638, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2764, 2772, 2795, 2822, 2823, 2824, 2825, 2826, 2827, 2828, 2856, 2857, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3183, 3212, 3213, 3216, 3217, 3218, 3257, 3258, 3259, 3260, 3261, 3296, 3297, 3310, 3352, 3353, 3433, 3434, 3454, 3475, 3478, 3479.

Litt. B à Smk. 503: —, n:ot 5008, 5009, 5026, 5027, 5050, 5051, 5052, 5053, 5054, 5065, 5178, 5179, 5183, 5192, 5217, 5218, 5225, 5335, 5336, 5337, 5338, 5339, 5340, 5341, 5342, 5416, 5432, 5433, 5480, 5482, 5487, 5490, 5491, 5492, 5590, 5629, 5641, 5655, 5671, 5672, 5673, 5674, 5675, 5689, 5709, 5711, 5716, 5717, 5718, 5719, 5720, 5721, 5722, 5723, 5724, 5725, 5751, 5757, 5804, 5805, 5814, 5815, 5816, 5817, 5826, 5849, 5854, 5855, 5859, 5860, 5861, 5877, 5891, 5892, 5905, 5906, 5908, 5909, 5918, 5919, 5920.

1913 vuoden kuoletuslainaa oli kaupunki vuoden varrella lunastanut [2]) seuraavat 536 markan määräiset obligatiot arvottavaksi määrätyn obligatioluvun sijasta:

N:ot 1819, 2853—2867, 3268—3275, 3278—3300, 3436—3439, 3441—3445, 3447, 3449, 3450, 4501—4508, 7248, 7250—7264, 7266—7268, 7270—7272, 7274—7280, 7282—7284, 7286—7288, 7290—7292, 7294—7311, 7314—7336, 7338, 7381—7383, 7386, 7387, 7389—7396, 7781, 7782, 7785—7790, 8665—8670, 8672.

1917 vuoden obligatiolainaa oli kaupunki vuoden varrella lunastanut [3]) seuraavat obligatiot arvottavaksi määrätyn obligatioluvun sijasta:

Litt. A à Smk. 10,000: —, n:ot 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1392, 1393, 1394.

Litt. B à Smk. 5,000: —, n:ot 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899.

Litt. C à Smk. 1,000: —, n:ot 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1317, 1318, 1319.

1919 vuoden ensimmäistä kuoletuslainaa oli kaupunki vuoden varrella lunastanut [4]) seuraavat obligatiot arvottavaksi määrätyn obligatioluvun sijasta:

Litt A à Smk. 10,000: —, n:ot 1979—1986.
Litt. B à Smk. 5,000: —, n:ot 1953—1961.
Litt. C à Smk. 1,000: —, n:ot 9744—9746, 9757—9799.

1919 vuoden toista kuoletuslainaa kaupunki lunasti [5]) seuraavat obligatiot:

Litt. A à Smk. 1,000: —, n:ot 2001—2049.
Litt. B à Smk. 500: —, n:ot 1—10.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 18. 6. 2 §. — [2]) S:n 18. 6. 1 §. — [3]) S:n 21. 5. 16 §. — [4]) S:n 1. 10. 24 §. — [5]) S:n 12. 3. 26 § ja 9. 4. 16 §.

Kapinan aikaisia laskuja. Rahatoimikamari päätti [1]) hyväksyä eräitä yksityisten liikkeitten antamia, 1918 vuoden kapinan aikaisia laskuja, määrältään yhteensä Smk. 645: 45, koska ne kohdistuivat tavaroihin, jotka todistettavasti olivat tulleet kaupungin hyväksi.

Samoin rahatoimikamari päätti [2]) myöntyä 408,617 markan määräisen halkokonttorin laskun tilittämiseen konttorin kapinan aikana sähkölaitokselle toimittamista haloista.

Sen johdosta että tilanomistaja U. Oesch oli haastanut kaupungin oikeuteen vaatien 57,609: 75 markan määräistä suoritusta kapinan aikana elintarvelautakunnan voikonttorille toimitetusta juustosta, päätti [3]) rahatoimikamari antaa asiamiehelle toimeksi valvoa kaupungin oikeuksia.

Koron korotuksia. Rahatoimikamari päätti [4]), että niiden laitosten suoritettava korko, joilla oli rahatoimikonttorin kanssa kontokuranttitili, oli korotettava 7½ %:iin tammikuun 1 p:stä lukien, 8 %:iin huhtikuun 1 p:stä lukien ja 9 %:iin kesäkuun 1 p:stä lukien.

Kaupungille lahjoitettujen rahastojen varoista annettujen lainain korko korotettiin [5]) 8 %:iin, joulukuun 1 p:stä lukien.

Oikeus kantaa etuantivaroja. Rahatoimikamari myönsi kaupungin kassa- ja tililaitosjohtosäännön 20 §:n nojalla lukuisille virastoille ja laitoksille oikeuden tilinteon ehdolla saada etuantivaroja niiden käteisostojen y. m. satunnaisten pienenpuoleisten menojen suorittamiseen sekä myöskin palkkauksiin, mikäli sitä ei voitu välttää.

Palkkojen maksaminen kansakoulunopettajille. Helsingin kansakoulunopettajayhdistysten anomuksesta rahatoimikamari päätti [6]), että kansakoulunopettajain ja -opettajattarien kesäkuun palkka maksettaisiin toukokuun 31 p:nä.

Kaupunginkirjaston tulojen käyttö. Kaupunginkirjasto oikeutettiin [7]) käyttämään ne varat, jotka kertyivät korvauksena lainanottajain kadottamista tai turmelemista kirjoista, uusien kirjojen ostoon, ja oli joka vuoden tammikuun kuluessa rahatoimikonttorille annettava luettelo lähinnä edellisenä vuonna perityistä korvausmaksuista sekä tilitys kertyneiden varain käytöstä.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto. Sosialilautakunnan esityksestä rahatoimikamari vahvisti [8]) lautakunnan laatimat kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta annettavien lainain velkakirjakaavakkeet.

Osakkeiden merkintä. Rahatoimikonttori oikeutettiin [9]) kaupungin Kansallis-Osake-Pankkiin ja O/Y Pohjoismaiden Yhdyspankkiin sijoitettujen lahjoitusrahastojen varoilla merkitsemään sen määrän osakkeita, joka pankkien uudessa osakeannissa voi tulla rahastojen osalle niiden hallussa aikaisemmin olleiden osakkeiden ja talletustodisteitten nojalla.

Edelleen määrättiin, että rahatoimikonttorin oli merkittävä osakkeita Helsingin makasiiniosakeyhtiössä 263,500 markan arvosta.

Luoton myöntäminen elintarpeiden ostoa varten. Vesijohtolaitokselle myönnettiin [10]) elintarpeiden ostoa varten laitoksen henkilökunnalle pitennettyä luottoa enintään 20,000 markan määrään, mitkä varat oli maksettava takaisin ennen 1920 vuoden loppua.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 1. 32 ja 33 §§. — [2]) S:n 9. 1. 31 §. — [3]) S:n 10. 9. 15 §. — [4]) S:n 30. 1. 52 §, 7. 5. 42 § ja 10. 9. 14 §. — [5]) S:n 8. 10. 75 §. — [6]) S:n 21. 5. 91 §. — [7]) S:n 6. 2. 37 §. — [8]) S:n 23. 4. 76 §. — [9]) S:n 13. 2. 44 § ja 12. 3. 38 §. — [10]) S:n 24. 9. 53 §.

Lainan myöntäminen. Sittenkuin neiti T. Soldan oli anonut 150,000 markan lainaa kaupungin lahjoitusrahastojen varoista lastenkodin perustamiseksi Grankullaan, päätti [1]) rahatoimikamari myöntyä sanottuun anomukseen, pannen ehdoksi, että laina oli maksettava takaisin huhtikuun kuluessa 1923, että lainasta maksettiin korkoa 6 % mukaan sekä että kaupungilla sen takuuna oli oikeus merkitä ensimmäinen kiinnitys Grankullassa sijaitsevaan Villa Hofmann-nimiseen tilukseen. Sittemmin myönnettiin [2]) neiti Soldanille vielä yksi 50,000 markan laina lahjoitusrahastoista Grankullan pientenlastenkodin hyväksi.

Evätty laina-anomus. Aktiebolaget Fabriksgatan 34 nimisen yhtiön anomuksen saada 350,000 tai 400,000 markan laina kaupungin lahjoitusvaroista rahatoimikamari epäsi [3]).

Kaupungin irtaimiston palovakuutus. Rahatoimikamari päätti [4]), että kaupungin irtaimisto edelleenkin oli pidettävä palovakuutettuna ja oli asianomaisia lautakuntia ja hallituksia kehoitettava antamaan tieto mahdollisista irtaimistoa ja sen arvoa koskevista muutoksista.

Vuokrain kanto. Rahatoimikamari valtuutti [5]) isännöitsijä J. Lindlöfin kantamaan hänen hoitamiensa kaupungin talojen vuokrat.

Sähkövoiman hinta. Nickbyn mielisairaalan voimakeskuksesta Nickbyn sähköosuuskunnalle toimitetun sähkövoiman hinta korotettiin [6]) Smk:sta 1: 25 Smk:aan 2: 25 kilowattitunnilta.

Rakennuskonttorin suorittamista töistä vahvistetut maksut. Rahatoimikamari vahvisti [7]) sen lisäprosentin, joka kaupungin virastojen ja laitosten oli suoritettava rakennuskonttorin niiden laskuun suorittamista töistä, 25 %:ksi, jos työkustannukset nousivat enintään 20,000 markkaan, kun taas vastaava prosentti yksityishenkilöiltä oli oleva 35 %. Milloin työkustannukset ylittivät 20,000 markkaa, oli sovellutettava 25 (35) %:sta 10 %:iin vaihtelevaa prosenttimäärää, jonka suuruuden kaupungininsinööri kussakin eri tapauksessa vahvisti.

Nostoranamaksujen korotus. Rahatoimikamari päätti [8]), että kaupungin sähkönostoranan käytöstä suoritettava maksu oli korotettava 12:sta 30 markkaan tunnilta, siihen luettuna rananhoitajan palkka, 3 markkaa tunnilta aikaisemman 2 markan sijasta.

Satamaposteista saadun veden hinnan korotus. Rahatoimikamari päätti [9]), että satamakonttorin välityksellä satamaposteista annetusta vedestä suoritettava korvaus oli korotettava 6 markkaan m^3:ltä marraskuun alusta lukien.

Pohjoissataman moottoripursilaiturin sijamaksut korotettiin [10]) 10:stä 20 markkaan pienemmiltä sekä 25:stä 40 markkaan isommilta veneiltä.

Taksa matkasta Korkeasaareen. Yksinkertaisen matkan hinta höyrypurrella Korkeasaareen tai sieltä takaisin vahvistettiin [11]) 1 markaksi aikuisilta henkilöiltä ja 50 penniksi 13 vuotta nuoremmilta lapsilta, ja oli kaupungille tuleva 50 penniä aikuisten ja 20 penniä lasten meno- ja paluumatkan yhteenlasketusta lipunhinnasta.

Muuten päätettiin, että liikennettä oli ylläpidettävä ainakin lokakuun 1 p:ään ja samalla tapaa kuin kesällä 1919.

Pidätettyjen henkilöiden sairaanhoito. Tehdystä anomuksesta rahatoimikamari päätti [12]) osoittaa maksettavaksi 100 markan palkkion kuukaudelta

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 4. 85 §. — [2]) S:n 10. 12. 110 §. — [3]) S:n 2. 1. 35 §. — [4]) S:n 30. 4. 78 § ja 10. 9. 26 §. — [5]) S:n 16. 1. 32 §. — [6]) S:n 19. 3. 66 §. — [7]) S:n 28. 5. 58 §. — [8]) S:n 12. 3. 41 §. — [9]) S:n 25. 10. 13 §. — [10]) S:n 19. 3. 47 §. — [11]) S:n 16. 4. 29 §. — [12]) S:n 23. 4. 86 §; vrt. tätä kert. siv. 88.

poliisilaitoksen välskärille F. Pekoselle, lukien joulukuun 1 p:stä 1919 heinäkuun 1 p:ään 1920 sekä muuten kehoittaa terveydenhoitolautakuntaa antamaan tarkemman selvityksen poliisin pidättämien henkilöiden sairaanhoitoa koskevasta kysymyksestä.

Matkakustannusten korvaaminen. Rahatoimikamari myönsi [1]) käyttövaroistaan korvausta matkakustannuksista laskun mukaan kaupungininsinööri G. Lindqvistille osanotosta Huittisissa pidettyyn rautatiekokoukseen 556: 30 markkaa. Apulaiskamreeri P. J. Björk valtuutettiin [2]) rahatoimikonttorin edustajana ottamaan osaa Turussa syyskuun 3 ja 4 p:nä pidettäviin kolmansiin kaupunkipäiviin, ja tuli hänen saada rahatoimikamarin käyttövaroista matkakustannusten korvaus sekä päivärahaa 50 markkaa päivältä.

Korvaus osanotosta katselmuksiin. Rahatoimikamari päätti [3]), että niille kamarin jäsenille ja virkamiehille, jotka olivat ottaneet osaa 1919 vuoden kuluessa toimitettuihin katselmuksiin, maksettaisiin korvausta 1 markkaa jokaiselta toimitukselta, josta on suoritettu palkkiota ja 2 markkaa jokaiselta palkkiottomalta toimitukselta, minkä ohessa kamari päätti, että vastedes oli kamarin käyttövaroista suoritettava kamarin jäsenille ja virkamiehille matkakustannuksina 2 markkaa kultakin toimitukselta.

Palkkio osanotosta budjettiehdotuksen laadintaan. V. t. apulaiskamreerille P. J. Björkille päätti [4]) rahatoimikamari käyttövaroistaan osoittaa 1,500 markkaa palkkiona osanotosta budjettiehdotuksen laadintaan.

Satamakapteenin ja satamakirjurin sivutulot. Rahatoimikamari päätti [5]) että satamakapteenille ja satamakirjurille tulevan kannannan osuuden tuli olla 1 % ja oikeutti samalla mainitut viranpitäjät nostamaan saman prosentin veloitetusta sijavuokrasta.

Oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin ikäkorotus. Oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger-vainajan kuolinpesälle päätti [6]) rahatoimikamari osoittaa maksettavaksi sen osan vainajan ikäkorotusta v:lta 1919, joka oli pidätetty sijaisen palkkaamista varten eli 800 markkaa sekä lisäksi 175 markkaa, mikä määrä kuului hänelle huhtikuun kalliinajanlisäyksen korotuksena.

Palkkakysymyksiä. Rahatoimikamari päätti [7]) käyttövaroistaan myöntää vahtimestarilleen O. Fahlströmille 150 markan kuukausipalkkion, lukien lokakuun 1 p:stä.

Kamarin rahastajan E. Törnströmin palkka korotettiin [8]) 200 markalla kuukaudessa, lukien kesäkuun 1 p:stä.

Rahatoimikamarin siivoojattaren A. Palmroosin anomuksesta korotettiin [9]) hänen palkkansa 300 markkaan kuukaudelta tammikuun 1 p:stä 1920 ja 450 markkaan kuukaudelta joulukuun 1 p:stä lukien.

Palkkalautakunnan esityksestä päätti [10]) rahatoimikamari myöntää kaikille kamarin alaisille siivoojattarille 50 markan palkankorotuksen kuukaudessa, kesäkuun 1 p:stä lukien.

Samoin myönnettiin [11]) raatihuoneen siivoojattarille 50 markan palkanlisäys kuukaudelta, kesäkuun 1 p:stä lukien.

Kalapihan kaitsijan F. F. Blomqvistin palkka korotettiin [12]) 100 markalla kuukaudelta, kesäkuun 1 p:stä lukien.

Rahatoimikamari päätti [13]) käyttövaroistaan osoittaa 100 markkaa kerta kaikkiaan yövartija A. Silvoselle, joka oli toiminut Hakaniemen kauppahallien

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 30. 7. 21 §. — [2]) S:n 27. 8. 15 §. — [3]) S:n 9. 1. 40 §. — [4]) S:n 23. 12. 43 §. — [5]) S:n 5. 3. 57 §. — [6]) S:n 12. 4. 27 §. — [7]) S:n 8. 10. 61 §. — [8]) S:n 2. 7. 85 §. — [9]) S:n 9. 1. 44 § ja 26. 11. 50 §. — [10]) S:n 25. 6. 31 §. — [11]) S:n 13. 2. 49 §. — [12]) S:n 2. 7. 85 §. — [13]) S:n 9. 4. 28 §.

yövartijana sinä aikana, jonka vakinainen vartija oli ollut sairauden takia estetty virkaa hoitamasta.

Hakaniemen kauppahallien yövartijan K. Åbergin palkka korotettiin [1]) 800 markkaan kuukaudelta, lukien marraskuun 1 p:stä.

Hakaniemen kauppahallien siivoojattaren E. Mähösen anomuksesta päätti [2]) rahatoimikamari korottaa hänen kuukausipalkkaansa 350 markkaan sekä kesäkuun 1 p:stä lukien 400 markkaan. Myöhemmin korotettiin mainittu palkka vieläkin 75 markalla, lukien lokakuun 1 p:stä.

Turholman lepokodin puistovartijan Th. Landénin ja hänen vaimonsa palkat korotettiin [3]) edellisen 4,100 ja jälkimmäisen 2,000 markkaan vuodessa.

Sittenkuin Fredriksperin virutushuoneen ent. järjestysmies A. Lehikoinen, joka osanottonsa tähden kapinaan oli sanottu irti toimestaan virutushuoneella toukokuun 1 p:stä 1918, oli anonut saada palkkansa sanotun vuoden huhtikuulta, päätti [4]) rahatoimikamari myöntyä hänen anomukseensa ja osoittaa puheenaolevan summan, 365 markkaa, käyttövaroistaan.

Samoin päätti [5]) kamari anomuksesta myöntää Kivelän sairaalan ent. sairaalapalvelijalle J. Weijoselle ja saman sairaalan ent. palvelijattarelle H. M. Kolarille heidän maksamattoman palkkansa sekä rahapalkan 14 päivältä, lukien siitä päivästä, jolloin heidät oli sanottu irti palveluksesta, minkä lisäksi edelliselle oli annettava palvelustodistus, kuitenkin sillä ehdolla, että hakijat luopuivat kaikista lisävaatimuksista aikaisempaan palvelukseensa nähden sairaalassa.

Kaluston myynti y. m. Korkeasaaren ja Seurasaaren intendentille filosofianmaisteri R. Palmgrenille annettiin toimeksi [6]) yhteensä 16,546 markan hinnasta myydä osa Seurasaarella olevaa kalustoa.

Rahatoimikamari myöntyi [7]) neiti S. Caloniuksen anomukseen saada suomenkielisten tyttökoulujen koulukeittiöitä varten ostaa erinäisiä kansanravintohallituksen havainto-opetuskursseilla käytettyjä keittiötarvikkeita ja määräsi myyntihinnaksi yhteensä 200 markkaa.

Rakennuskonttori oikeutettiin [8]) sosialihallituksen naistöiden keskusosastolle myymään n. 1,270 m. kaupungille kuuluvaa lippukangasta 7 markan hinnasta metriltä sekä yleisölle jäljelläolevan osan kangasvarastoa 8 markan minimihinnasta metriltä.

Tikkurilan lasitehtaan anomuksesta rahatoimikamari päätti [9]) myydä tehtaalle Taivallahden kaatopaikalla olevia lasijätteitä 5 pennin hinnasta kilolta.

Määrärahoja kaluston ostoon y. m. Rahatoimikamari myönsi m. m. allamainitut summat kaluston ostoa varten seuraaville kaupungin virastoille ja laitoksille:

raatihuoneen huonekalujen korjaukseen 5,000 markkaa sekä uusien huonekalujen ostoon 320 markkaa [10]);

rahatoimikamarille laskukoneen ostamiseksi 13,500 markkaa ja huonekalujen ostamiseksi 920 markkaa [11]);

revisionikonttorille laskukoneen ostamiseksi 4,000 markkaa [12]);

tilastokonttorille 6,000 markan lisämääräraha laskukoneen ostamiseksi [13]);

työnvälitystoimistolle kirjoituskoneen ostamiseksi 1,000 markkaa [14]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 22. 10. 58 §. — [2]) S:n 23. 1. 111 §, 11. 6. 90 § ja 1. 10. 64 §. — [3]) S:n 9. 7. 71 §. — [4]) S:n 23. 7. 56 §. — [5]) S:n 30. 1. 41 ja 42 §§. — [6]) S:n 11. 6. 92 §. — [7]) S:n 10. 9. 28 §. — [8]) S:n 7. 5. 52 §. — [9]) S:n 11.6. 62 §. — [10]) S:n 4. 6. 63 § ja 11. 6. 23 §. — [11]) S:n 23. 12. 31 § ja 11. 6. 30 §. — [12]) S:n 29. 12. 18 §. — [13]) S:n 14. 5. 60 §. — [14]) S:n 18. 6. 38 §.

verotusvalmistelukunnalle erilaisen kaluston ostamiseksi 15,415 markkaa [1]);
terveydenhoitolautakunnan toimistolle erilaisen kaluston ostamiseksi 6,351 markkaa [2]);
köyhäinhoitohallitukselle kirjoituskoneen ostamiseksi 4,000 markkaa [3]);
rakennuskonttorille laskukoneen ostamiseksi 4,500 markkaa [4]).

Kaupungininsinööri oikeutettiin [5]) sitäpaitsi ostamaan rakennuskonttoriin korttirekisteri.

Rahatoimikonttorin tehtäväksi määrättiin [6]) hankkia puhelin huoneenvuokralautakuntain yhteiseen huoneistoon talossa n:o 34 Fredrikinkadun varrella.

Lauta-aidan osto. Rahatoimikamari päätti [7]) 1,300 markan hinnasta ostaa aktiebolaget Insulalta tonttien n:o 3 Pitkänsillanrannan ja n:o 2 Siltasaarenkadun varrella viereisen lauta-aidan.

Ent. vuokraajalle N. Matrosoffille myönnettiin [8]) korvaukseksi hänen rakentamastaan ja kaupungin haltuunsa ottamasta lauta-aidasta 400 markkaa.

Murtautuminen rahatoimikamarin huoneistoon. Sittenkun rahatoimikamarille oli ilmoitettu [9]), että toukokuun alussa oli murtauduttu rahatoimikamarin v. t. asiamiehen S. U. Czarneckin virkahuoneeseen ja tällöin varastettu 25,552: 92 markan suuruinen rahamäärä, jota mainittu virkamies vastoin voimassa olevia määräyksiä oli säilyttänyt lukitussa pöytälaatikossaan, ja heti annettu asian tutkiminen yksityiselle salapoliisitoimistolle, päätti [10]) kamari kehoittaa varatuomari Czarneckia ennen heinäkuun 2 p:ää maksamaan puheenaolevan summan kaupunginkassaan. Herra Czarneckin kuitenkin kieltäydyttyä noudattamasta rahatoimikamarin kehoitusta kamari päätti [11]), että rahamäärä oli häneltä perittävä oikeustietä.

Vuokra- y. m. maksujen lyhentäminen. Rahatoimikamari päätti [12]) lyhentää eräitä vuokra- y. m. maksuja yhteensä 13,980: 19 markalla.

Liikennekonttorin ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [13]), että kirjoista oli poistettava vuosien 1909 ja 1912—17 maksamattomia liikennemaksuja yhteensä Smk 1,220: 19.

Vapautus vuokramaksujen suorittamisesta. Neuvoja H. Sawela vapautettiin [14]) suorittamasta vuokramaksuja Greijuksen viljelyspalstoista 15 ja 16 1918 vuoden tammikuun 1:sen ja maaliskuun 31 p:n väliseltä ajalta.

Vuokramaksujen, tuulaakin y. m. takaisinmaksaminen. Rahatoimikamari päätti [15]) suorittaa metsähallitukselle takaisin 760 markan suuruisen rahamäärän, jonka mainittu hallitus oli suorittanut vuokramaksuna eräästä käyttämästään varastopaikasta Sörnäsissä, koska sekä rakennuskonttori että satamakonttori olivat sen kantaneet.

Sittenkuin valtiovarainministeriö oli oikeuttanut rautatiehallituksen saamaan takaisin ne tullimaksut, jotka valtionrautatiet vuonna 1919 olivat suorittaneet sellaisista ulkomailta tuoduista tavaroista, jotka ennen voimassaolevan tullitariffin voimaanastumista olivat tullivapaita, päätti [16]) rahatoimikamari myöntyä rautatiehallituksen anomukseen kaupungille mainituista tavaroista suoritettujen tuulaakimaksujen, 24,080: 45 markan, takaisin suorittamiseen. Samoilla perusteilla rahatoimikamari päätti [17]) suorittaa rautatiehallitukselle takaisin vieläkin 353: 93 markkaa aikaisemmin maksettuja tuulaakimaksuja.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 12. 3. 39 §. — [2]) S:n 20. 2. 28 §. — [3]) S:n 12. 3. 32 §. — [4]) S:n 23. 4. 83 §. — [5]) S:n 9. 1. 27 §. — [6]) S:n 16. 1. 58 §. — [7]) S:n 9. 4. 50 §. — [8]) S:n 16. 7. 56 §. — [9]) S:n 21. 5. 86 §. — [10]) S:n 25. 6. 29 §. — [11]) S:n 2. 7. 82 §. — [12]) S:n 17. 12. 42 §. — [13]) S:n 23. 12. 32 §. — [14]) S:n 18. 6. 35 §. — [15]) S:n 9. 1. 43 §. — [16]) S:n 2. 1. 45 §. — [17]) S:n 27. 2. 87 §.

Smk 356: 92 rakennuskonttorin maksettaviksi pantuja tuulaaki- ja liikennemaksuja oli rahatoimikamarin päätöksen [1]) mukaisesti suoritettava takaisin konttorille, koska kunnan laitokset olivat vapautetut näiden maksujen suorittamisesta.

Toiminimelle Wilho Giers osakeyhtiö maksettiin takaisin [2]) tuulaaki- ja liikennemaksuja yhteensä 103: 36 markkaa, jotka toiminimeltä oli veloitettu Suomen messuja varten tuoduista ja sittemmin taas maasta viedyistä tavaroista.

Sittenkuin toiminimi Lars Krogius & C:o oli suorittanut eräästä määrästä maahan tuotuja tavaroita tuulaaki- ja liikennemaksuja Smk 793: 82 ja tullikamari, sittenkuin tavarat oli myyty tullihuutokaupalla, oli samoista tavaroista suorittanut samat maksut, päätti [3]) rahatoimikamari maksaa toiminimelle Lars Krogius & C:o takaisin puheenaolevan rahamäärän.

Rahatoimikamari päätti [4]), että toiminimelle Aktiebolaget John Dahlberg oli maksettava takaisin satamamaksuja Smk 777: 60, jotka oli virheellisesti pantu toiminimen maksettaviksi aluksen rekisteritonnia koskevain virheellisten tietojen johdosta.

Rahatoimikamari päätti [5]) hyväksyä Suomen Höyrylaivaosakeyhtiön anomuksen erinäisistä kappaletavaralasteista yhtiön maksettavaksi pannun makasiinivuokran, 1,076 markan, takaisinmaksamisesta, koska pakkahuone puheenaolevien tavarain saapuessa oli ollut täpötäynnä eikä tavaroita niin ollen oltu voitu kuljettaa pois vahvistetun ajan kuluessa.

Vapautus vuokran suorittamisesta työkaluista. Rahatoimikamari päätti [6]) vapauttaa tie- ja vesirakennusten ylihallituksen suorittamasta siltä veloitettua vuokramaksua yhteensä 18,660 markkaa, kaupungille kuuluvien työkalujen käytöstä Helsingin pitäjässä teetetyissä valtion viertotierakennustöissä.

Boxbackan hätäaputyöt. Boxbackan hätäaputöihin nähden rahatoimikamari päätti [7]) antaa hätäapukomitealle tehtäväksi sopia rakennuskonttorin kanssa aikaisemmin Boxbackassa työskennelleen työväen siirtämisestä toistaiseksi rakennuskonttorin osoittamaan sopivaan työhön.

Hävitetyn omaisuuden korvaaminen. Rahatoimikamari osoitti [8]) käyttövaroistaan 1,103 markkaa korvaukseksi työntekijöille, joiden omaisuutta kaupungin proomurakennustyössä Jätkäsaaressa toukokuun 21 p:nä sattunut tulipalo oli hävittänyt.

Ulkohuonerakennusten siirtämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaaminen. Neiti M. Juslinille myönnettiin [9]) 600 markan korvaus hänen omistamiensa Bölenkadulla olevien ulkohuoneiden ja aitauksen siirtämisestä Bölenkadun tontin n:o 11 rajain sisäpuolelle.

Vahingonkorvauksia ja avustuksia. Rahatoimikamari päätti [10]) myöntää työmies A. Salmelle eli Salmiselle vuoden ajaksi lukien huhtikuun 1 p:stä 1920 2,000 markan vahingonkorvauksen. Sittemmin vakuutusneuvosto ilmoitti [11]), että Salmelle oli myönnetty 172 markan 80 pennin vuotuinen vahingonkorvaus huhtikuun 1 p:n 1920 ja maaliskuun 30 p:n 1921 väliseltä ajalta, jonka jälkeen uusi selvitys hänen työkyvyttömyydestään oli hankittava.

Työmies E. Wassmanille taattiin [12]) jatkuvaa vahingonkorvausta Smk 259: 20 vuodessa, toistaiseksi marraskuun 3 p:stä lukien.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 27. 8. 21 §. — [2]) S:n 10. 9. 50 §. — [3]) S:n 1. 10. 10 §. — [4]) S:n 23. 7. 55 §. — [5]) S:n 27. 2. 69 §. — [6]) S:n 12. 3. 42 §. — [7]) S:n 22. 10. 56 §. — [8]) S:n 2. 7. 44 §. — [9]) S:n 11. 6. 48 §. — [10]) S.n 9. 4. 24 §; vrt. 1919 vuod. kert. siv. 244. — [11]) Rkmrin pöytäk. 30. 4. 89 §. — [12]) S:n 10. 12. 109 §; vrt. 1919 vuod. kert. siv. 244.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä rahatoimikamari myönsi [1]) työmiehenvaimo M. Mäkeläiselle hautausapua 600 markkaa suoritettavaksi kamarin käyttövaroista.

Rahatoimikamari myönsi [2]) kirvesmiehenvaimo M .G. Johanssonille 300 markan avustuksen kerta kaikkiaan maksettavaksi kamarin käyttövaroista.

Ratkaistu vahingonkorvausjuttu. Joulukuun 31 p:nä 1919 Turun hovioikeus julisti päätöksen kaupungin ja kivityöntekijä O. H. Elon välisessä oikeudenkäynnissä, joka koski vahingonkorvausta työssä sattuneesta tapaturmasta ja velvoitettiin kaupunki kivityöntekijä Elolle maksamaan jo suoritetun sairasavustuksen lisäksi Smk 50: 40 kerta kaikkiaan sekä vuotuista avustusta Smk 43: 20, minkä lisäksi kaupunki velvoitettiin 75 markalla korvaamaan työmies Elon oikeudenkäyntikustannukset. Rahatoimikamari päätti [3]) tyytyä päätökseen.

Lahjoitusrahastojen korkovarain käyttö. Laulajatar I. Ekmanin ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [4]), että hänen vuonna 1913 perustamastaan rahastosta toistaiseksi ei jaettaisi avustuksia, vaan että kertynyt korko sekä lahjoittajattaren lisäksi lahjoittamat varat lisättäisiin pääomaan.

Rahatoimikamari päätti [5]), että M. J. Herzensteinin rahaston käytettävänä olevia korkovaroja ei käytettäisi vuonna 1920, vaan että ne merkittäisiin seuraavan vuoden budjettiin tulopuolelle työväenopiston määrärahain ryhmään. Kumoten edellämainitun päätöksensä kamari sittemmin päätti [6]), että rahaston käyttämätön korko, 1,273: 55 markkaa, käytettäisiin lahjoittajan hautapaikan kunnossapitoon.

A. F. Laurellin rahaston 1920 vuoden korkovarat jaettiin [7]) Helsingin suomalaisen tyttökoulun ja Helsingfors svenska flickskola nimisen koulun kesken.

Everstiluutnantti V. I. Tarnoffskyn rahaston ja N. A. ja M. M. Turdénin rahaston korkovarat, 300 ja 900 markkaa, jätettiin [8]) ruotsinkielisten kansakoulujen käytettäviksi.

K. H. Renlundin stipendirahaston korkovarat, yhteensä 7,226: 28 markkaa, rahatoimikamari päätti [9]) jakaa siten, että työväenopiston suomenkielinen osasto sai 1,510: 29 markkaa ja ruotsinkielinen 654: 65 markkaa, taideteollisuuskeskuskoulu 3,928: 51 markkaa ja alemmat käsityöläiskoulut 1,132: 83 markkaa.

C. Muut asiat.

Vakuuskirjain tarkastus. Kaupungin vakuuskirjoja tarkastettaessa rahatoimikamari eräissä tapauksissa päätti [10]) ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin oikeuden turvaamiseksi.

Kotimaisten kielten käyttö rahatoimikamarissa. Molempien kotimaisten kielten käyttöön nähden rahatoimikamarissa kamari päätti [11]) seuraavaa:

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 14. 5. 64 § ja 11. 6. 80 §. — [2]) S:n 9. 7. 75 §. — [3]) S:n 16. 1. 26 §. — [4]) S:n 18. 6. 46 §. — [5]) S:n 28. 5. 69 §. — [6]) S:n 10. 12. 126 §. — [7]) S:n 14. 5. 56 §. — [8]) S:n 19. 4. 12 §; vrt. 1914 vuod. kert. siv. 120. — [9]) Rkmrin pöytäk. 26. 3. 40 §. — [10]) S:n 25. 5. 1 §. — [11]) S:n 22. 10. 44 §.

I. Pöytäkirjakieli: Pöytäkirjaan otetaan kukin asia sillä kielellä, jolla se on vireille pantu. Valtuuston päätöksiin nähden noudatetaan samaa menettelyä, mikäli se on kamarille tunnettu. Pöytäkirjan johdanto on tuleva ensi vuoden alusta kaksikieliseksi. Kanslialuetteloon otetaan pykälät kaksikielisinä.

II. Kirjeenvaihto suoritetaan siten, että

1) vastaukset ja päätökset annetaan sillä kielellä, jolla kysely on tehty;

2) alistukset ja kirjelmät kaupunginvaltuustolle, maistraatille y. m. korkeammille viranomaisille tapahtuvat sillä kielellä, millä asia on vireille pantu;

3) kun kysymyksessä ovat kanslian omat alotteet, kirjoitetaan puheenjohtajan ja virkamiesten harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa;

4) vieraisiin kuntiin ja valtion viranomaisiin nähden on noudatettava yleistä kieliasetusta. Ulkomaille menevä kirjevaihto suoritetaan kunkin maan kielellä.

III. Notariaattiluettelojen ja esityslistojen nimikkeet pidetään kaksikielisinä. Kukin asia otetaan notariaattiluetteloon sillä kielellä, jolla asia on vireille pantu.

IV. Kiinteistökirjaan ja velkakirjakirjaan tehdään merkinnät tästä lähin kahdella kielellä.

V. Kontrahtien suhteen viitataan kaupunginvaltuuston päätökseen toukokuun 21 p:ltä 1902 [1]).

Kamarin alaisille konttoreille oli annettava määräys sovellutettavissa kohdin noudattaa yllämainittuja määräyksiä. Erityisesti oli huomautettava, että satama- ja liikennekonttorin raportit oli laadittava molemmilla kielillä.

Rahatoimikamarin tiedonannot. Rahatoimikamari päätti [2]) julkaista kaikki tiedonantonsa sanomalehdissä Uusi Suomi, Hufvudstadsbladet, Helsingin Sanomat ja Suomen Sosialidemokraatti sekä yleisölle aiotut tiedoksiannot myöskin Arbetarbladet-lehdessä.

Virallisten suomalaisten kadunnimien tarkistus. Tilastokonttorin rahatoimikamarille tekemän alistuksen johdosta, että kaupungin katujen, torien, yleisten paikkain, saarien, tilusten y. m. viralliset suomalaiset nimitykset tarkistettaisiin sekä että vastedes kaduille nimiä annettaessa otettaisiin huomioon, että suomalaiset ja ruotsalaiset nimet olisivat mahdollisimman samoin kuuluvat ja kartettaisiin varsinkin sellaisia alkuaan ruotsalaisista paikannimistä johdettuja nimiä, joita suomenkieliset henkilöt eivät kykene vääristämättä lausumaan, kamari päätti [3]) asettaa komitean, jonka tuli antaa asiasta ehdotus. Komitean jäseniksi valittiin herrat Makkonen ja Raittinen sekä yliopiston apulainen H. Ojansuu, filosofianlisensiaatti E. A. Tunkelo ja kaupungingeodeetti W. Lille.

Hätäaputöiden toimitusjohtajan johtosäännön rahatoimikamari vahvisti [4]) hätäapukomitean ehdotuksesta.

Järjestyssäännöt yleisölle Seurasaarella. Seurasaaren intendentin ehdotuksesta rahatoimikamari vahvisti [5]) seuraavat säännöt, joita yleisön mainitulla saarella oli noudatettava:

«1) Ajaminen ja ratsastaminen suurella sillalla ja saarella on ankarasti kielletty. Ulkoilmamuseo samoinkuin saaren ravintolan vuokraaja voivat kuitenkin kuljettaa kevyehköjä kuormia siltojen yli ja saarella, mutta on siitä

---

[1]) Ks. 1902 vuod. kert. siv. 85. — [2]) Rkmrin pöytäk. 16. 1. 52 §. — [3]) S:n 12. 3. 45 § — [4]) S:n 19. 11. 40 §; ks. myös tätä kert. siv. 77*. — [5]) Rkmrin pöytäk. 14. 5. 44 §.

joka kerta ehdottomasti ilmoitettava saaren päällysmiehelle ja hänen määräyksiään noudatettava.

2) Polku- ja moottoripyörällä ajaminen on kielletty pyhäpäivinä sekä pyhänaattoina klo 3:sta lähtien i. p.

3) Asiaankuulumattomilta on oleskelu saaren puistossa yöaikaan kielletty, juhannuspäivän vastaista yötä lukuunottamatta; kielto on voimassa iltahämärästä aamunkoittoon seuraavasti: toukokuussa klo 10 i. p.—klo 5 a. p., kesäkuussa klo 11 i. p.—klo 5 a. p., heinäkuussa klo 11 i. p.—klo 5 a. p., elokuussa klo 10 i. p.—klo 5 a. p., syyskuussa klo 9 i. p.—klo 6 a. p.»

Rankkurin ohjesääntö. Rankkuri A. Korhosen anomuksen, että kaupunki palkkaisi hänelle apulaisen rahatoimikamari epäsi [1]) päättäen asettaa komitean, johon tulivat kuulumaan kaupungineläinlääkäri W. Ehrström, poliisin edustaja sekä kamarin sihteeri A. Ervasti, valmistelemaan kysymystä rankkurin ohjesäännöstä.

Veden toimittaminen Kulosaareen y. m. saariin. Rahatoimikamari hyväksyi [2]) vesijohtolaitoksen ja aktiebolaget Brändö villastad yhtiön välisen sopimusehdotuksen veden toimittamisesta Kulosaareen y. m. saariin.

Apurahansaajia koskevia määräyksiä. Rahatoimikamari päätti [3]), että kolmen viikon oleskelu ulkomailla oli pakollinen henkilöille, jotka nauttivat avustusta C. F. Ekholmin stipendirahastosta.

Kaupungin vuokramaiden rakennusjärjestys. Rahatoimikamarin v. t. sihteerille arkkitehti K. Hård af Segerstadille annettiin tehtäväksi [4]) laatia kaupungin vuokramaiden rakennusjärjestykset.

Ruumiiden kuljetus. Rahatoimikamari päätti [5]) tehdä M. Holmbergin hautaustoimiston kanssa sopimuksen ruumiiden kuljettamisesta pois kaupungin kaduilta poliisin määräyksestä seuraavan toiminimen ehdottaman taksan mukaan: kuljetuksesta kaupungin alueelta patologiselle laitokselle suoritetaan 70 markkaa sekä kuljetuksesta kaupungin alueelta Malmin hautausmaalle 300 markkaa, siihen luettuna myös kustannus kirstusta sisustuksineen.

Säästäväisyys paperinkäyttöön nähden. Rahatoimikamari päätti [6]) kiertokirjeellä kehoittaa kaikkia kaupungin virastoja, hallituksia ja lautakuntia noudattamaan säästäväisyyttä paperinkäyttöön nähden.

Kysymys huoltokonttorin perustamisesta. Esiteltäessä valiokunnanmietintöä, joka koski huoltokonttorin perustamista kaupungin laitosten yhteyteen rahatoimikamari päätti [7]) antaa asian raueta.

Keskuskeittola. Rahatoimikamari päätti [8]) elintarvetoimikunnan ehdotuksesta velvoittaa kaupungin kansakoulut sekä työtuvat ja muut senkaltaiset laitokset, jotka nauttivat avustusta kaupungilta, käyttämään keskuskeittolaa ostaessaan ruoka-annoksia hoidokeilleen.

Maanviljelystuotteiden osto. Maatilalautakunnan ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [9]) kehoittaa kunnallisia laitoksia maanviljelystuotteita ostaessaan kääntymään mainitun lautakunnan puoleen.

Rahatoimikonttorin työaika. Rahatoimikonttorin työaika vahvistettiin [10]) klo 10 a. p.—4 i. p. paitsi lauantaisin ja pyhänaattoina, jolloin työajan tuli olla klo 10 a. p.—½4 i. p., kun taas konttori edelleenkin oli pidettävä yleisölle avoinna klo 10 a. p.—3 i. p. (lauantaisin ja pyhänaattoina klo 10 a. p.—½3 i. p.).

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 4. 31 §. — [2]) S:n 9. 1. 24 §. — [3]) S:n 18. 6. 45 §. — [4]) S:n 30. 4. 69 a §. — [5]) S:n 19. 11. 60 §. — [6]) S:n 9. 1. 53 §. — [7]) S:n 30. 1 66 §: ks. 1919 vuod. kert. siv. 245. — [8]) Rkmrin pöytäk. 20. 2. 25 §. — [9]) S:n 5. 3. 56 §. — [10]) S:n 12. 1. 3 §.

Rahatoimikamarin alaisten virkailijain irtisanomisaika. Palkkalautakunta ilmoitti [1]) rahatoimikamarille, että lautakunta muuten oli vahvistanut rahatoimikamarin ehdotuksen [2]) kamarin alaisten viranpitäjäin irtisanomisajasta paitsi mitä tuli vahtimestareihin, talojen taloudenhoitajaan, Oulunkylän isännöitsijään ja ent. seurahuoneen taloudenhoitajaan, joiden irtisanomisajan tuli olla 1 kuukausi.

Rahatoimikamarille asetettujen laskujen hyväksyminen. Rahatoimikamari päätti [3]) valtuuttaa v. t. sihteerin A. Ervastin, v. t. apulaissihteerin K. Hård af Segerstadin, notaari G. Brotheruksen ja asiamies S. Ilmasen vuonna 1921 kamarin puolesta hyväksymään laskuja ja muita suoritettavaksi aiottuja asiakirjoja.

Oikeus pitää sivutointa. Rahatoimikamari oikeutti [4]) sihteerinsä A. Ervastin hoitamaan sivutointa hänellä rahatoimikamarissa olevien tehtävien ohessa.

Rahatoimikamarin virkailijat. Tehdystä anomuksesta rahatoimikamari myönsi [5]) kamarin ylimääräiselle esittelijälle filosofianmaisteri K. A. Wideniukselle virkavapautta kahdeksi kuukaudeksi, tammikuun 16 p:stä lukien sekä määräsi hänen sijaisekseen Helsingin kauppiaitten kauppakoulun johtajan filosofianmaisteri A. E. Lehdon, jonka täksi ajaksi oli luovuttava muista hoitamistaan toimista, mutta mikäli mahdollista samalla toimittava rahatoimikonttorin neuvojana. Sittemmin myönnettiin [6]) filosofianmaisteri Wideniukselle jatkuvaa virkavapautta, kuitenkin ilman oikeutta nostaa palkkaa, kunnes hän oli saanut pyytämänsä [7]) eron.

Heinä- ja elokuuksi määrättiin [8]) filosofianmaisteri Widenius uudelleen ylimääräisenä esittelijänä palvelemaan kamarin kansliassa 4,000 markan kuukausipalkkiosta.

Rahatoimikamari päätti [9]) ottaa insinööri J. W. Andersinin ylimääräiseksi esittelijäksi kamariin 1921 vuoden budjetin laatimista varten 10,000 markan palkkiosta.

Sittenkuin rahatoimikamarin sihteeri E. Cavonius oli valittu kaupunginvaltuuston ensimmäiseksi sihteeriksi, päätti [10]) rahatoimikamari määrätä apulaissihteerinsä A. Ervastin v. t. sihteeriksi nauttien virkaan liittyvää palkkaa. Lisäksi päätti kamari määrätä pankinjohtaja lakitieteenkandidaatti M. R. Palojärven ylimääräiseksi esittelijäksi toistaiseksi, lukien syyskuun 27 p:stä 2,000 markan kuukausipalkasta.

Vahtimestari E. Törnström määrättiin [11]) toukokuun 16 p:stä toistaiseksi 1,000 markan kuukausipalkasta toimimaan rahastajana asiamiehen valvonnan alaisena. Sittemmin pitennettiin [12]) rahastajan viranhoitomääräystä maaliskuun 1 p:ään 1921 ja hänen kuukausipalkkansa korotettiin 1,300 markkaan.

Tilapäiseksi apulaiseksi rahatoimikamarin kansliaan otettiin [13]) rouva H. Biese, lukien helmikuun 15 p:stä kesäkuun 1 p:ään 700 markan kuukausipalkasta sekä lokakuun 22 p:stä toistaiseksi 900 markan kuukausipalkasta.

Rahatoimikamarin vahtimestariksi otettiin [14]) toukokuun 16 p:stä toistaiseksi ent. poliisikonstaapeli A. M. Söderholm, joka sittenkuin vakinainen vahti-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13. 2. 60 §. — [2]) Ks. 1919 vuod. kert. siv. 246. — [3]) Rkmrin pöytäk. 29. 12. 26 §. — [4]) S:n 27. 2. 74 §. — [5]) S:n 16. 1. 61 §. — [6]) S:n 18. 3. 2. §. — [7]) Ks. tätä kert. siv. 188. — [8]) Rkmrin pöytäk. 4. 6. 47 § ja 20. 8. 31 §. — [9]) S:n 3. 9. 45 § ja 10. 9. 12 §. — [10]) S:n 24. 9. 40 § ja 15. 10. 64 §. — [11]) S:n 7. 5. 37 §. — [12]) S:n 17. 12. 67 §. — [13]) S:n 20. 2. 42 § ja 22. 10. 53 §. — [14]) S:n 21. 5. 31 § ja 16. 7. 53 §.

mestari O. Fahlström asevelvollisuutensa loppuun suoritettuaan heinäkuun 15 p:nä oli palannut toimeensa, sanottiin irti eroamaan elokuun 1 p:nä. Herra Söderholmille oli kamarin käyttövaroista maksettava palkka heinäkuun 15:nnen ja elokuun 1 p:n väliseltä ajalta, 481: 25 markkaa.

Rahatoimikamari myönsi [1]) teknilliselle sihteerilleen K. Hård af Segerstadille virkavapautta sairauden tähden heinäkuun 5:nnestä 19 p:ään täysin palkoin mainitulta ajalta ja otti insinööri J. W. Andersinin teknillisten asiain v. t. esittelijäksi mainituksi ajaksi 1,500 markan palkkiosta kerta kaikkiaan.

Rahatoimikamarin asiamiehelle S. Ilmaselle myönnettiin [2]) kuukauden virkavapaus, sijaisena varatuomari S. U. Czarnecki.

Apulaisnotaarille neiti I. Heikelille myönnettiin [3]) sairauden tähden virkavapautta kahdeksi viikoksi yli hänen kesälomansa, minä aikana notaari filosofianmaisteri G. Brotherus määrättiin oman virkansa ohella hoitamaan apulaisnotaarin virkaan liittyvät tehtävät.

Kanslisti A. Snellmanille myönnettiin [4]) sairauden tähden virkavapautta marraskuun 1 p:ään.

Rahatoimikamari myönsi [5]) ylimääräiselle kanslistille A. Laakkoselle virkavapautta maaliskuun 1 p:stä huhtikuun 12 p:ään ja määräsi hänen sijaisekseen täksi ajaksi neiti F. Tirvan 900 markan palkalla koko ajalta. Edelleen myönnettiin [6]) neiti Laakkoselle virkavapautta sairauden takia kuudeksi kuukaudeksi syyskuun 11 p:stä lukien, minä aikana neiti G. Bolinder määrättiin virkaa hoitamaan.

Kamarin ylimääräiselle kanslistille E. Cavoniukselle myönnettiin [7]) virkavapautta sairauden takia kuudeksi viikoksi, lukien huhtikuun 19 p:stä, sijaisena neiti G. Bolinder.

V. t. rahastajalle E. Törnströmille myönnettiin [8]) virkavapautta sairauden tähden 6 viikoksi täysin palkkaeduin.

Talojen taloudenhoitajan ja Korkeasaaren intendentin virkavapaus. Rahatoimikamari myönsi [9]) talojen taloudenhoitajalle K. Gustavsonille virkavapautta sairauden tähden kahdeksi kuukaudeksi, kesäkuun 6 p:stä lukien, sijaisina herrat K. Nystén ja arkkitehti P. E. af Enehjelm.

Korkeasaaren ja Seurasaaren intendentille filosofianmaisteri R. Palmgrenille myönnettiin [10]) virkavapautta kahdeksi kuukaudeksi, lukien kesäkuun 15 p:stä, sijaisena lääketieteenkandidaatti M. Wallenius, jonka palkkaamiseksi rahatoimikamari osoitti 500 markkaa kuukaudessa maksettavaksi Korkeasaaren määrärahasta.

Rahatoimikonttorin virkailijat. Tehdystä anomuksesta rahatoimikamari päätti [11]) vapauttaa rahatoimikonttorin neuvojan filosofianmaisteri A. E. Lehdon hänen tehtävästään konttorin palveluksessa maaliskuun 1 p:stä lukien.

V. t. kaupunginkamreerille S. Ehrstedt'ille myönnettiin [12]) virkavapautta sairauden tähden, lukien elokuun 1 p:stä siksi kunnes kaupunginvaltuusto olisi myöntynyt hänen erohakemukseensa, ei kuitenkaan enempää kuin kahdeksi kuukaudeksi. Avustava kaupunginkamreeri O. Paldani määrättiin [13]) tänä aikana hoitamaan kaupunginkamreerinvirkaa 900 markan lisäpalkasta vuodessa.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 25.-6. 26 §. — [2]) S:n 26. 3. 30 §. — [3]) S:n 30. 7. 33 §. — [4]) S:n 22. 10. 53 §. — [5]) S:n 27. 2. 79 §. — [6]) S:n 10. 9. 13 §. — [7]) S:n 16. 4. 35 §. — [8]) S:n 2. 7. 73 §. — [9]) S:n 4. 6. 54 §. — [10]) S:n 11. 6. 91 §. — [11]) S:n 27. 2. 73 §. — [12]) S:n 23. 7. 60 §. — [13]) S:n 6. 8. 20 §.

Avustavalle kaupunginkamreerille O. Paldanille myönnettiin [1]) virkavapautta sairauden takia kuukaudeksi, huhtikuun 22 p:stä lukien, sijaisena vanhempi kaupunginkirjanpitäjä P. J. Björk, jonka virkaa hoitamaan määrättiin nuorempi kaupunginkirjanpitäjä E. Jernström, minkä ohessa konttori oikeutettiin [2]) täksi ajaksi ottamaan palvelukseensa ylimääräinen kirjanpitäjä, ja oli sijaisuuspalkkiot, yhteensä 2,916: 67 markkaa, maksettava rahatoimikonttorin ylimääräisten apulaisten määrärahasta.

V. t. kaupunginkassanhoitajalle E. G. Hellströmille myönnettiin [3]) kahden kuukauden virkavapaus sairauden takia kesäkuun 1 p:stä lukien, sijaisena v. t. apulaiskassanhoitaja O. Björk, tämän sijaisena työpalkkasuoritusten kassanhoitaja K. J. Söderlund ja v. t. ekspeditööri R. Estlander viimemainitun sijaisena. Sijaisuuspalkkiot oli suoritettava konttorin ylimääräisten apulaisten määrärahasta.

Rahatoimikamarin v. t. apulaiskassanhoitajalle O. Björkille myönnettiin [4]) virkavapautta sairauden takia kolmeksi viikoksi huhtikuun 12 p:stä lukien täysin palkkaeduin.

Konttorikirjuri H. Wegeliukselle myönnettiin [5]) kuukauden virkavapaus sairauden takia, sijaisena neiti A. Rönnbäck.

Konttorikirjuri M. Wassholmille myönnettiin [6]) virkavapautta sairauden takia huhtikuun 26 p:stä heinäkuun 31 p:ään ja oli konttorin ylimääräisen henkilökunnan hoidettava hänen tehtäviään.

Konttorikirjuri M. Montinille myönnettiin [7]) virkavapautta kahden kuukauden ajaksi, kesäkuun 1 p:stä lukien, sijaisena neiti G. Tengström.

Tilastokonttorin virkailijat. Tilastokonttorin toiseksi aktuaariksi rahatoimikamari valitsi [8]) filosofiankandidaatti S. J. Liedon.

Tilastokonttorin esityksestä rahatoimikamari päätti [9]) määrätä filosofianmaisteri G. Modeenin tammikuun aikana ja toisen aktuaarin S. J. Liedon helmikuun 1 p:stä toistaiseksi hoitamaan ensimmäisen aktuaarin tointa nauttien täysiä palkkaetuja kalliinajanlisäyksineen.

Liikennekonttorin virkailijat. Rahatoimikamari myönsi [10]) virkavapautta sairauden tähden liikennekonttorin vanhemmalle kassanhoitajattarelle A. Wellingkille kahdeksi kuukaudeksi, huhtikuun 6 p:stä lukien, ja oli viransijaisuuspalkkio suoritettava kamarin käyttövaroista. Neiti Wellingkin sijaiseksi hyväksyttiin konttorin v. t. nuorempi kassanhoitaja W. Strömberg, jonka virkaa tänä aikana hoitaisi ylimääräinen konttorikirjuri A. Sandström, kun taas viimemainitun tehtävistä huolehtisi neiti E. de la Chapelle.

Liikennekonttorin vanhemmalle kirjanpitäjälle R. Candolinille myönnettiin [11]) kuukauden kesäloma huhtikuun 1 p:stä lukien; hänen sijaisekseen määrättiin v. t. apulaisvaakamestari A. W. Forsander ja tämän sijaiseksi ylioppilas F. Esselström.

Tori- ja hallikaupan valvonta. Rahatoimikamari päätti [12]) ottaa kenraaliluutnantti C. af Forselleksen kauppahallien ja torikaupan ylikaitsijaksi helmikuun 15 p:stä lukien ja kunnes kaupunginvaltuusto oli ratkaissut kysymyksen torikaupan järjestämisestä, ei kuitenkaan pitemmäksi aikaa kuin 1920 vuoden loppuun, 1,000 markan kuukausipalkkiosta sekä määräsi [13]) hänelle tehtäväksi valvoa niitä henkilöitä, jotka kamarin luvalla harjoittivat kojukauppaa kau-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 4. 108 §. — [2]) S:n 30. 4. 96 §. — [3]) S:n 14. 5. 62 §. — [4]) S:n 12. 4. 36 §. — [5]) S:n 7. 5. 43 §. — [6]) S:n 7. 5. 41 § ja 11. 6. 49 §. — [7]) S:n 4. 5. 4 §. — [8]) S:n 16. 1. 49 §. — [9]) S:n 23. 1. 102 § ja 20. 2. 36 §.— [10]) S:n 12. 4. 30 §. — [11]) S:n 12. 4. 33 §. — [12]) S:n 6. 2. 26 §. — [13]) S:n 14. 5. 26 §.

pungin kaduilla ja toreilla, ja tuli kenraali af Forselleksen tällöin erityisesti pitää silmällä mahdollista kauppaa Rautatientorilla.

Tori- ja hallikaupan tarkastajaksi rahatoimikamari sittemmin valitsi [1]) everstiluutnantti I. Lydmanin.

Vallilan kauppahallin kaitsijaksi otettiin [2]) herra G. A. Liljeberg.

Kalapihan kaitsija. Kalapihan kaitsijaksi otettiin [3]) kesäkuun 1 p:stä vartija F. F. Blomqvist.

Kaupungin talot. Rahatoimikamari määräsi [4]) filosofianmaisteri K. Gustavsonin Mariankadun 3:ssa ja Aleksanterinkadun 1:ssä olevien talojen isännöitsijäksi.

Turholman valvonta. Rahatoimikamari vapautti [5]) filosofianmaisteri K. Gustavsonin Turholman isännöitsijäntoimesta ja määräsi filosofianmaisteri R. Palmgrenin hoitamaan alueen valvontaa.

Hätäaputöiden johtajan vaali. Hätäapukomitean ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [6]) valita hätäaputöiden johtajaksi herra B. Wikbergin 2,000 markan kuukausipalkoin, joka oli maksettava hätäapukomitean käytettäväksi annetuista varoista. Herra Wikbergin saatua anomansa ero [7]) valittiin [8]) hätäaputöiden johtajaksi kenraalimajuri I. A. Gulin, joulukuun 15 p:stä lukien.

Jäsenten valitseminen halkotoimikuntaan. Rahatoimikamari päätti [9]) halkotoimikunnan jäseniksi valita kamarin jäsenen herra Salmion ja varajäsenen herra Tavaststjernan sekä viimemainitun kuoltua varajäsenen herra Grenmanin.

Kaupungin tilusten hallinto. Rahatoimikamari päätti [10]) valita Hertonäsin y. m. tilusten hallintoa varten asetettuun väliaikaiseen hallitukseen herra Raittisen ja kaupungingeodeetti W. O. Lillen.

Asetettuja komiteoja. Maatilalautakunnan ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [11]) asettaa lautakunnan maanviljelysyhtiöiden kaluston inventtausta ja hinnoittamista varten sekä mainittuun lautakuntaan puolestaan valita jäsenensä herra Björkenheimin.

Maatilalautakunnan ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [12]) asettaa komitean pohtimaan kysymystä kaupungin maa-alueiden mahdollisesta vuokrauksesta ja valitsi komitean jäseniksi herrat Hjelmmanin, Heinosen ja Björkenheimin, minkä lisäksi maatilalautakunnan tuli valita kolme edustajaa komiteaan.

Käsittelemään kysymystä, oliko kaupunki oikeutettava tarkastamaan eräiden uutisrakennusyritysten julkisivupiirustukset, rahatoimikamari asetti [13]) komitean, jäseninä arkkitehdit H. Lindberg, M. Gripenberg ja B. Brunila sekä kamarin varapuheenjohtaja herra Makkonen.

Luettelon laatiminen vuonna 1921 myytävänä olevista tonteista annettiin tehtäväksi [14]) komitealle, johon tulivat kaupungingeodeetti W. O. Lille, rahatoimikamarin v. t. sihteeri arkkitehti K. Hård af Segerstad ja kamarin jäsen herra Heinonen.

Selvittelemään kysymystä, miltä satamain alueilta oli satamakonttorin toimesta annettava tilapäisiä varastopaikkoja, asetettiin [15]) komitea, johon valittiin satamakapteeni A. Lindfors, kaupungingeodeetti W. O. Lille ja rahatoimikamarin v. t. sihteeri arkkitehti K. Hård af Segerstad.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 10. 12. 100 §. — [2]) S:n 6. 2. 40 §. — [3]) Sn 21. 5. 32 §. — [4]) S:n 3. 9. 44 §. — [5]) S:n 29. 12. 16 §. — [6]) S:n 5. 3. 46 §. — [7]) S:n 17. 9. 95 §. — [8]) S:n 10. 12. 101 §. — [9]) S:n 27. 2. 67 § ja 4. 5. 5 §. — [10]) S:n 6. 2. 45 §. — [11]) S:n 5. 3. 55 §. — [12]) S:n 8. 10. 58 §. — [13]) S:n 29. 10. 57 §. — [14]) S:n 29. 10. 37 §. — [15]) S:n 30. 3. 42 §.

III. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin vuodelta 1920 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Konttorin henkilökunta. Vuonna 1920 konttorin johtajanvirka oli avoinna ja sitä hoiti ensimmäinen aktuaari O. Bruun.

Toiseksi aktuaariksi rahatoimikamari tammikuun 16 p:nä valitsi filosofiankandidaatti S. J. Liedon, joka astui virkaan helmikuun 1 p:nä; tammikuun ajan sitä hoiti filosofianmaisteri G. Modeen. Toinen aktuaari oli koko vuoden määrätty hoitamaan ensimmäisen aktuaarin tointa; toisena aktuaarina toimi sen johdosta amanuenssi W. Sjöström ja amanuenssina ent. assistentti V. Kuhlefelt.

Vakinainen laskuapulainen G. Fontell oli sairauden takia virkavapaana tammikuun 1 p:stä huhtikuun 1 p:ään, sijaisena ylimääräinen apulainen A. Grönroos, jonka palkkaamiseksi kaupunginvaltuusto maaliskuun 31 p:nä myönsi 1,800: — markkaa, sekä elokuun, sijaisena ylimääräinen laskuapulainen A. Brunou. Samoin olivat vakinaiset laskuapulaiset E. Renfors ja E. Särkisilta virkavapaina, edellinen kesä- ja jälkimmäinen heinäkuun, sijaisina ylimääräiset laskuapulaiset A. Kivimäki ja A. Seijes.

Ylimääräisiksi laskuapulaisiksi otettiin neiti S. Myllynen (sittemmin naimisissa Lieto) maaliskuun 9 p:stä, rouva H. Montell kesäkuun 1 p:stä, neiti A. Kaarna elokuun 16 p:stä ja neiti L. Norling syyskuun 1 p:stä.

Tilastokonttorin viranhaltijat nauttivat kertomusvuonna samoinkuin muutkin kunnan virkailijat kalliinajanlisäyksiä. Elinkustannusten jatkuvasti noustessa kalliinajanlisäysten määriä korotettiin vuoden varrella kahdesti, kesäkuun ja joulukuun 1 p:nä. Vuoden lopussa konttorin virkailijoiden palkat olivat seuraavat:

	Pohjapalkka.		Kalliinajanlisäys.		Yhteensä.	
	Markkaa ja penniä.					
1 johtaja	916	65	[1]) 1,915	85	2,832	50
1 ensimmäinen aktuaari	708	35	1,535	44	2,243	79
1 toinen »	583	32	1,379	15	1,962	47
1 amanuenssi	450	—	1,212	50	1,662	50
2 assistenttia	300	—	1,025	—	1,325	—
5 vakinaista laskuapulaista	233	35	941	66	1,175	01
8 ylimääräistä »	200	—	900	—	1,100	—
1 ylimäär. laskuapulainen	125	—	[1]) 870	—	995	—
2 » laskuapulaista	125	—	750	—	875	—
1 vahtimestari	150	—	[1]) 1,197	50	1,347	50

[1]) Perheenelatusapumaksu mukaan luettuna.

Painatusolot paranivat kertomusvuonna huomattavasti, johtuen siitä että painatuskustannusten kohoaminen oli tehnyt monet painatustyöt mahdottomiksi, minkä vuoksi kirjapainoilla ei ollut yhtä paljon tilauksia kuin aikaisemmin. Tämän johdosta ja koska oli osoittautunut, että muutamat konttorin käyttämistä kirjapainoista eivät olleet kyenneet suorittamaan yhtä hyvää työtä kuin Sanomalehti- ja kirjapaino-osakeyhtiön työpaja, on konttori kertomusvuonna jälleen siirtänyt eräitä töitä viimemainittuun kirjapainoon.

Toisaalta ovat painatuskustannukset herkeämättä kohonneet. Konttorin julkaisujen painatus- ja sidotuskustannukset nousivat viitenä viime vuotena seuraaviin määriin: 1916 39,380: 50, 1917 82,014: 98, 1918 94,637: 40, 1919 275,033: 47 ja 1920 497,878: 41. Melkoiselta osalta tämä lisäys kuitenkin aiheutuu konttorin julkaisujen lukumäärän vuosien kuluessa tapahtuneesta lisääntymisestä.

Vähentääkseen mahdollisimman suuressa määrässä painatuskustannuksia on konttori ryhtynyt toimenpiteisiin julkaisujensa laajuuden supistamiseksi ja mahdollisesti yhdistääkseen useita niiden vuosikertoja yhteen niteeseen.

Ilmestyneet julkaisut. Vuonna 1920 tilastokonttori toimitti julkisuuteen seuraavat 15 julkaisua, jotka ilmestyivät allamainittuina aikoina:

Helmik.	12.	Helsingfors stads statistik I. Hälso- och sjukvård. 9. 1918. Förra delen. VI + 256 siv.
Huhtik.	4.	Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 29. 1916. VI + 362 siv.
Huhtik.	30.	Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 8. 1917. Senare delen. XII + 104 + 176 siv.
Toukok.	12.	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 9. 1918. Edellinen osa. VI + 256 siv.
Toukok.	20.	Helsingin kaupungin tilasto. II. Ulkomaan kauppa. 3. 1918. VI + 56 + 84 siv.
Kesäk.	8.	Helsingfors stads statistik. II. Utrikeshandel. 3. 1918. VI + 56 + 84 siv.
Kesäk.	13.	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 8. 1917. Jälkimmäinen osa. XII + 104 + 176 siv.
Heinäk.	1.	Helsingfors stads statistik. VI. Undervisningsväsen. 2. 1917—18. VIII + 72 + 44 siv.
Heinäk.	10.	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 28. 1915. VI + 424 siv.
Syysk.	19.	Helsingin kaupungin tilasto. VI. Opetuslaitokset. 2. 1917—18. VIII + 72 + 44 siv.
Syysk.	19.	Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 30. 1917. VI + 424 siv.
Marrask.	30.	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 29. 1916. VI + 360 siv.
Jouluk.	3.	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 13. 1920. XL + 600 siv.
Jouluk.	14.	Helsingin kaupungin tilasto. II. Ulkomaan kauppa. 4. 1919. VI + 66 + 94 siv.
Jouluk.	31.	Kommunalkalender för Helsingfors stad. IV. 1920. X + 386 siv.

Näiden julkaisujen toimittamiseen nähden tehdyistä muutoksista mainittakoon seuraavat:

Mitä vuosikirjaan tulee, muutettiin siinä suomenkieliset tekstit ja otsikot kaikkialla ruotsinkielisten edelle. Taulukkojen luku väheni 450:stä 417:ään ja taulusivujen luku 590:stä 582:een. Suuri määrä tauluja jätettiin pois tilan voittamiseksi tai sen johdosta että ne sisälsivät vanhentuneita tietoja. Toisaalta otettiin vuosikirjaan uusia taulukkoja, jotka valaisivat m. m. asunto-oloja huhtikuun 25 p:nä 1919 toimitetun asuntolaskennan mukaan, laillisen eron kautta purettuja avioliittoja, myydyille kiinteistöille myönnettyjä ensi lainhuutoja, työssä sattuneita tapaturmia ja osakeyhtiöitä, joiden osakepääoma on korotettu.

Vuoden 1919 kauppatilastoon tehtiin se muutos, että jokaiseen tilaston käsittämään tavaralajiin nähden ilmoitettiin ne maat, joista tavara oli tuotu tai joihin se oli viety. Sopivilla typograafisilla järjestelyillä voitiin tästä johtuva päätaulujen laajuuden lisääntyminen supistaa 10 sivuun.

Opetuslaitostilastossa julkaistiin asianomaisten laitosten antamat vuosikertomukset keskitetymmässä muodossa, sittenkuin tarpeettomat ja liian yksityiskohtaiset tiedot oli karsittu pois, minkä ohessa useita suurehkoja tauluja siirrettiin tauluosastoon. Julkaisun laajuus supistui täten 94 sivulla.

Suuri osa tilastokonttorin töistä kohdistui julkaisuihin, jotka 1920 vuoden päättyessä vielä olivat painettavina; muutamat niistä ilmestyivät 1921 vuoden alussa.

Tilastollinen apu ja tilastotiedot. Tilastokonttorin apua käyttivät kuten ennenkin sekä kunnalliset että muut viranomaiset. Niinpä konttori huolehti valtioneuvoston koko maassa toimitettavaksi määräämän yleisen kotieläinten laskennan toimeenpanemisesta kaupungissa. Edelleen laadittiin sosialilautakunnalle tilasto työpalkoista eräissä suurenpuoleisissa teollisuusyrityksissä. Maaherranviraston laskuun konttori huolehti maaherran vuosikertomukseen kuuluvien taululiitteiden laatimisesta, sikäli kuin ne koskettelivat Helsingin kaupunkia.

Väestö- ja asuntolaskenta. Sittenkuin valtioneuvosto oli päättänyt, että maan suuremmissa kaupungeissa vuoden varrella pantaisiin toimeen yleinen väestö- ja asuntolaskenta, ja tilastollinen päätoimisto oli anonut, että kaupunki samoinkuin aikaisemminkin oli ollut laita huolehtisi laskennasta ja ilmoitettujen perusteiden mukaisesti ottaisi osaa sen aiheuttamiin kustannuksiin, pyydettiin konttorin lausuntoa tästä esityksestä. Konttori katsoi huhtikuun 24:ntenä päivätyssä kirjelmässään, että laskenta olisi ulotettava kaupungin ympäristön taajaväkisiin huvilayhdyskuntiin, ja ehdotti, että kaupungin ja sen naapurikuntien ja -yhdyskuntien edustajista muodostettu komitea saisi tehtäväksi laatia ehdotuksen laskennan järjestämiseksi sekä kustannusarvion. Periaatteessa hyväksyen tilastollisen päätoimiston esityksen kaupunginvaltuusto kesäkuun 1 p:nä suostui konttorin ehdotukseen. Siten asetetun komitean töihin otti konttorin v. t. johtaja tehokkaasti osaa.

Väestö- ja asuntolaskenta tapahtui joulukuun 8 p:nä ja suoritettiin keskuskomitean valvonnan alaisena, johon kuului kaupungin ja Espoon, Huopalahden ja Helsingin kuntain, Grankullan kauppalan sekä Oulunkylän ja Kulosaaren huvilayhdyskuntain edustajia. Työtä johti keskuskanslia, jonka johtajana toimi korttikeskuksen johtaja D. Neovius, ja itse laskennan toimitti 18 piirikansliaa. Laskenta sujui ylipäätänsä hyvin, vaikkakin oli vaikeata saada täydellisiä ja oikeita vastauksia kaikkiin tilastollisen päätoimiston laatimien kyselykaavakkeitten sisältämiin kysymyksiin, minkä johdosta tarkastus vei paljon aikaa. Joulukuun 23 p:nä olivat koko laskenta-alueen väestöä koskevat ensitiedot valmiina, ja 1921 vuoden alussa lähetettiin koko aineisto tilastolliseen päätoimistoon.

V. t. johtaja toimi keskuskomitean sihteerinä ja otti sen johdosta myöskin osaa keskuskanslian työhön. Sitäpaitsi ottivat v. t. ensimmäinen aktuaari S. J. Lieto ja v. t. amanuenssi V. Kuhlefelt tehokkaasti osaa väenlaskentatyöhön.

Laskennasta oli kustannuksia 306,172: 15 markkaa jakautuneina seuraaviin eriin: kanslianjohtajien palkat 37,500: — markkaa, kanslia-apulaisten palkat 77,106: 40 markkaa, laskuapulaisten palkat 161,884: — markkaa, keskuskanslian palkat 16,290: 20 markkaa sekä kulungit ja vuokrat 13,391: 55 markkaa. Puheenaolevista määristä tilastollinen päätoimisto suoritti puolet palkkame-

noista eli 146,390: 30 markkaa [1]), minkä lisäksi kaikki kaavakkeet saatiin valtiolta ilmaiseksi. Loput kustannuksista jaettiin henkikirjoissa olevan väestön suuruuden perusteella seuraavasti: Helsingin kaupunki 146,439: 28 markkaa, Grankullan kauppala 1,115: 18 markkaa, Espoon kunta 1,274: 77 markkaa, Huopalahden kunta 1,912: 16 markkaa ja Helsingin kunta 8,904: 46 markkaa.

Elinkustannustiedustelu. Kaupunginvaltuuston vuonna 1919 päättämä elinkustannuksia koskeva tiedustelu alkoi maaliskuun 1 p:nä, jolloin yhteensä 386 perheelle jaettiin talouskirjat, jotka saatiin ilmaiseksi sosialihallituksen tilasto-osastolta. Kirjat noutivat joka kuukausi tarkoitusta varten asetetut neuvojat, joiden työtä konttorin puolesta valvoi tie- ja vesirakennusten ylihallituksen tilastoilija filosofianmaisteri G. Modeen. Vuoden kuluessa jättivät useat perheet kirjanpidon kesken, niin että vuoden lopussa oli jäljellä n. 200 perhettä. Jaetut tilikirjat eivät olleet joka suhteessa täysin onnistuneesti laaditut, minkä vuoksi erittäinkin alussa oli hyvin vaikeata saada kirjanpito virheettömäksi. Niistä perheistä, jotka luopuivat kirjanpidosta, kuului suurin osa keskiluokkaan, ja lienee tämä ainakin osittain luettava tilikirjain syyksi, ne kun olivat laaditut yksinomaan silmälläpitäen henkilöitä, jotka pääasiallisesti elävät palkallaan, jota vastoin ne eivät soveltuneet henkilöille, joiden tulot olivat toisenluontoiset tai joiden rahatoimet olivat monimutkaisempaa laatua.

Toimenpiteet kunnallisen tilaston parantamiseksi. Vuoden kuluessa toimisto ryhtyi useihin toimenpiteisiin paremman kunnallisen tilaston aikaansaamiseksi. Niinpä konttori erityisissä kirjelmissä huomautti eräistä puutteellisuuksista vaivaishoitohallituksen ja kunnallisten ammattientarkastajain tilastossa sekä rakennustarkastajan laiminlyönneistä antaa säädetyt vuosikertomukset, sekä ehdotti Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuosikertomuksen jättämisen määräajan muutettavaksi. Kaupunginasema-arkkitehdiltä anottiin, että kaupunginasemaa vastedes muutettaessa kaupunginosajakoa ei muutettaisi enempää kuin on välttämätöntä, koska muussa tapauksessa tilastollinen jatkuvaisuus oli vaarassa. Rahatoimikamarilta konttori anoi suomenkielisten kadunnimien tarkastusta, ja maistraatille huomautettiin, että talojen osoitenumerot käytännössä useissa tapauksissa poikkesivat virallisesta kaupunginasemakaavasta. Kauppakamarilta konttori anoi lausuntoa rautatietilaston laatimisesta. Lopuksi mainittakoon, että konttori verotusvalmistelukunnalle osoitetussa lausunnossa ilmoittautui halukkaaksi ottamaan verotilaston laatiakseen. Tähän tehtävään konttori ryhtyikin kesäkuun 1 p:nä ja suoritetaan työ toistaiseksi verotusvalmistelukunnan kustannuksella.

Konttorin sisäinen järjestely. Vuoden kuluessa palkkalautakunta määräsi, että konttorin työn tuli alkaa klo 10 a. p. ja päättyä klo 4 i. p. (lauantaisin klo 3 i. p.), puolen tunnin virkistysloman keskeyttämänä. Samoin päätti palkkalautakunta, että konttorin ylimääräisten apulaisten ja vahtimestarin irtisanomisaika oli oleva yksi kuukausi.

Senjälkeen kun kaupungin tililaitoksen uusi johtosääntö vuoden alusta oli astunut voimaan, myönsi rahatoimikamari konttorille oikeuden saada etuantivaroja enintään 200 markan määrään ja tilittää tulot myydyistä julkaisuista y. m. neljännesvuosittain.

Valmistellakseen konttorin arkiston ja kirjaston uudestijärjestelyä konttori pyysi Tukholmasta tietoja mainitun kaupungin tilastokonttorin vastaavista oloista.

---

[1]) Sitäpaitsi saatiin 136: — markkaa myymällä kirjoitustarpeita y. m.

Sittenkuin konttori vuonna 1919 oli anonut vakinaisten laskuapulaisten luvun lisäämistä 5:stä 7:ään, lausui konttori palkkalautakunnan kysymyksen johdosta, että tämä lisäys oli tarpeen vaatima senkin jälkeen kun konttorin työaikaa vuoden alusta oli pitennetty. Palkkalautakunta neuvoi tammikuun 21 p:nä konttoria hyvissä ajoin ennen budjetinkäsittelyä tekemään uuden esityksen asiasta. Tämän johdosta konttori elokuun 25 p:nä anoi, että 5 konttorin ylimääräisistä apulaisista siirrettäisiin vakinaiselle palkkasäännölle. Palkkalautakunta ei kuitenkaan tehnyt kaupunginvaltuustolle asiaa koskevaa esitystä, koska se katsoi, että kysymys oli käsiteltävä budjetin yhteydessä, kun taas rahatoimikamari puolestaan kieltäytyi ottamasta asiaa esille budjetinkäsittelyn yhteydessä. Tämän johdosta konttori marraskuun 27 p:nä teki rahatoimikamarille uuden asiaa koskevan anomuksen. Kaupunginvaltuusto päätti joulukuun 29 p:nä pitämässään budjettikokouksessa pyytää asiasta lausuntoa komitealta, jonka valtuusto samassa tilasuudessa päätti asettaa käsittelemään kysymystä konttorin julkaisujen painatuskustannusten vähentämisestä.

Konttorin menot. Allaolevasta taulukosta ilmenevät konttorin vakinaisten ja lisämäärärahojen sekä menojen määrät vuoden kuluessa.

Tili.	Vakinaiset määrärahat.		Lisämäärärahat.		Määrärahat yhteensä.		Menot.		Määrärahoista ylitetty (+) tai säästynyt (—).	
	Markkaa ja penniä.									
Palkkaukset	54,900	—	[1]) 1,800	—	56,700	—	56,700	80	+ 0	80
Ylimääräiset apulaiset	19,000	—	—	—	19,000	—	[2]) 19,004	17	+ 4	17
Työt konttorin ulkopuolella	20,000	—	10,000	—	30,000	—	29,998	90	— 1	10
Painatuskustannukset	264,000	—	[3]) 234,000	—	498,000	—	497,878	41	— 121	59
Kirjasto ja kulungit	9,300	—	3,500	—	12,800	—	[4]) 12,829	11	+ 29	11
Laskukoneen osto	4,000	—	—	—	4,000	—	[5]) 4,000	—	—	—
Elinkustannustutkimus	6,000	—	—	—	6,000	—	5,999	—	— 1	—
Yhteensä	377,200	—	249,300	—	626,500	—	626,410	39	— 89	61

1921 vuoden menosääntö. Syyskuun 21:senä päivätyssä kirjelmässä tilastokonttori lähetti rahatoimikamarille ehdotuksen 1921 vuoden menosäännöksi. Tähän ehdotukseen oli konttori ottanut vakinaisten viranpitäjien ja ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahat kahden vaihtoehdon mukaisesti, toisen siltä varalta, että konttorin esitys 5 ylimääräisen apulaisen siirtämisestä vakinaiselle palkkasäännölle hyväksyttäisiin. Edelleen konttori merkitsi ehdotukseensa erityisen määrärahan, 6,000: — markkaa, kirjastonsa luetteloimista varten, sekä yhteenlaskukoneen ostoa varten 12,000: — markkaa, mikä määrä sittemmin vähennettiin 10,175: — markkaan. Budjetin käsittelyssä rahatoimikamari päätti ottaa määrärahat palkkauksia ja ylimääräisiä apulaisia varten menosääntöön aikaisempien olojen mukaisesti, ottamatta huomioon konttorin yllämainittua anomusta, sekä jättää pois muut kaksi tässä mainittua määrärahaa, jälkimmäisen koska mainittu meno voitiin suorittaa yleisestä kalusto-

[1]) Määräraha sijaisen palkkaamiseksi erään virkailijan sairauden aikana. — [2]) Tähän tulee lisäksi 1,600: — markkaa, jotka verotusvalmistelukunta korvasi sen laskuun suoritetusta työstä. — [3]) Konttori oikeutettiin mainitulla määrällä ylittämään määräraha. — [4]) Oikeastaan 13,281: 21, mutta on tästä vähennetty 452: 10 markkaa mikä kertyi julkaisujen myynnistä. — [5]) Yleisestä kalustomäärärahasta saatiin 6,000: — markan lisäys.

määrärahasta. Sitäpaitsi päätti kamari konttorilta kysyä, eikö sen painatuskustannuksia voisi vähentää alle budjettiehdotuksessa mainitun määrän, 766,150: — markan. Marraskuun 8:ntena päivätyssä kirjelmässä konttori lausui, että painatuskustannukset eräillä esitetyillä järjestelyillä voitiin supistaa arviolta 627,150: — markkaan, minkä ohessa mainittujen uudistusten johdosta määrärahaa töitä varten konttorin ulkopuolella voitiin vähentää 1,500: — markalla. Budjettiehdotuksen toisessa lukemisessa konttorin menosääntö hyväksyttiin tämän mukaisena. Kaupunginvaltuusto hyväksyi sittemmin ehdotuksen, kuitenkin siten, että konttorin ehdottama ja rahatoimikamarin puoltama uusi 12,000: — markan suuruinen määräraha tulo- ja verotustilaston laatimista varten poistettiin. Siten hyväksytty menosääntö käsitti seuraavat määrärahat: palkkaukset 54,900: — markkaa, ylimääräiset apulaiset 20,000: — markkaa, työt konttorin ulkopuolella 38,500: — markkaa, painatuskustannukset 627,150: — markkaa, kirjasto ja tarverahat 16,700: — markkaa ja elinkustannuskysely 25,000: — markkaa, yhteensä 782,250: — markkaa.

Budjetinkäsittelyn yhteydessä rahatoimikamari asetti komitean, jäseninä johtaja P. Raittinen ja v. t. johtaja, jonka tuli laatia ehdotus kunnallisen tilaston supistamiseksi konttorin julkaisujen painatuksen aiheuttamien runsaiden kustannusten vähentämiseksi. Myöskin kaupunginvaltuusto katsoi, että tätä kysymystä oli erityisesti harkittava, ja päätti budjettia käsitellessään asettaa kolmijäsenisen valiokunnan tähän tarkoitukseen. Tämän johdosta rahatoimikamari piakkoin peruutti ylläesitetyn päätöksensä.

Kirjasto. Tilastokonttorin kirjasto lisääntyi vuoden varrella 280 numerolla. Saksan rahan alhainen kurssi teki konttorille mahdolliseksi hankkia Saksasta eräitä sarjoja vanhempia tilastollisia aikakauskirjoja, joista tulee olemaan suurta hyötyä konttorissa esiintyvissä töissä.

Lähtevät toimituskirjat. Lähtevien toimituskirjain lukumäärä oli 2,773. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 526, joista 460 omaan maahan ja 66 ulkomaille meneviä, sekä jaeltuja julkaisuja 2,247, joista 2,151 omaan maahan ja 96 ulkomaille lähetettyjä.

IV. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1920 oli seuraavan sisältöinen:

Palotoimikunnan jäsenet. Palotoimikuntaan, jonka kaupunginvaltuusto valitsee ja jonka tehtävänä on tarkastaa ja valvoa kaupungin palolaitosta, kuuluivat vuonna 1920 pankinjohtaja A. Lundqvist puheenjohtajana, rakennusmestari W. Ekman varapuheenjohtajana, mallipuuseppä K. L. Lydman, vanginvartija A. Sirén ja kamreeri A. Suviranta. Toimikunnan sihteerintehtävät hoiti varatuomari Alfred Tuominen.

Tulipalot. Palokunta hälyytettiin vuoden varrella 248 kertaa, niistä 131 kertaa tulipalojen tai tulipalon alun, 97 kertaa nokivalkeain, 15 kertaa palosavun takia ja 5 kertaa ilkivallasta. Edelliseen vuoteen verraten hälyytysten luku väheni 74:llä ja tulipalojen luku (metsänpalotkin tällöin mukaan luettuina) 10:llä. Tulipaloista ja tulipalon aluista sattui 75 päivällä, klo 6 a. p.—6 i. p. ja 56 yöaikaan, klo 6 a. p.—6 i. p.

Tulipalojen ryhmittyminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai	—	—	1	—	1	2	3	1	—	4	—	—	12
Maanantai	2	—	1	—	1	2	4	3	—	—	4	2	19
Tiistai	1	—	1	—	1	5	2	1	2	2	2	4	21
Keskiviikko	—	—	3	—	—	5	2	1	—	2	2	3	18
Torstai	—	2	2	2	1	1	4	1	2	2	1	—	18
Perjantai	2	—	3	1	1	—	5	2	2	3	—	3	22
Lauantai.....	2	1	1	4	—	2	5	—	3	2	—	1	21
Yhteensä	7	3	12	7	5	17	25	9	9	15	9	13	131

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä saapui 72 tapauksessa puhelimitse, 53 tapauksessa palolennättimellä ja 6 tapauksessa sanantuojan ilmoittamana.

Tulipalojen ryhmittyminen paikkaan nähden, jossa tuli sai alkunsa, käy selville seuraavasta:

	Kivi-taloja.	Puu-taloja.	Yh-teensä.
Asuinhuone	23	24	47
Kylpyhuone	1	—	1
Kellari	2	2	4
Ullakko	3	2	5
Myymälä tai varastohuone	10	—	10
Tehdas tai työpaja	11	4	15
Varastosuoja tai ulkohuone	1	16	17
Höyrykattilahuone	4	—	4
Sisustettavana oleva talo	2	—	2
Yhteensä	57	48	105

Siirto	105
Metsämaa	7
Automobiili	4
Alus	3
Pihamaa	2
Rikkaläjä	2
Säleaita	2
Hiili- ja halkovarasto	2
Lahonnut puu	1
Rautatievaunu	1
Raitiovaunu	1
Rikkalaatikko	1
Yhteensä	131

Tulen irtipääsyn syyt ilmenevät allaolevista luvuista:

Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	15
Veturista tulleet kipinät	2
Viallinen tulisija tai savujohto	18
Tulenarkain nesteiden varomaton pitely	12
Hehkuvan raudan varomaton pitely	1
Lampun, kynttilän tai tulitikkujen varomaton pitely	12
Lampun tai primuskeittiön räjähdys	5
Räjähdysaineiden varomaton käsittely	1
Lasten leikkiminen tulella	5
Tulensekainen tuhka puuastiassa	1
Sähköjohdon lyhytsulku	7
Itsesytytys	8
Syttyvien esineiden sijoittaminen tuliselle uunille	5
Uunin liikalämmitys	1
Nokivalkea	1
Ilkivaltaisuus	1
Murhapoltto	1
Tuntematon	35
Yhteensä	131

Eri kaupunginosain kesken ryhmittyivät tulipalot seuraavasti:

I kaupunginosa	5
II »	8
III »	8
IV »	17
V »	3
VI »	12
VII »	9
VIII »	11
IX »	1
X »	7
XI »	14
XII »	7
XIII »	1
XIV kaupunginosa	3
XX »	1
Hermanni	4
Vallila	4
Pakaa	2
Vanhakaupunki	2
Käpylä	3
Muut rautatien itäpuoleiset alueet	1
Böle	4
Muut rautatien länsipuoleiset alueet	1
Suomenlinna	1
Lauttasaari (Huopalahti)	1
Malm (Helsingin pitäjä)	1
Yhteensä	131

Palovahingot. Järjestetyissä kaupunginosissa oli tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutusmäärä, irtaimiston 9,340,150: — ja kiinteän omaisuuden 25,715,813: — eli kaikkiaan 35,055,963: — markkaa, kun taas vahingon suuruus eli palovahingonkorvaus oli irtaimistosta 199,155: 97 ja kiinteästä omaisuudesta 215,277: 16 eli yhteensä 414,433: 13, joten vahinko oli 1.2 % omaisuuden arvosta.

Järjestetyn kaupungin ulkopuolella olevalla kaupungin alueella (esikaupungeissa ja maaseudulla) oli vahingoittuneen irtaimen omaisuuden arvo eli

vakuutusmäärä 761,500 ja kiinteän omaisuuden 608,305 markkaa eli kaikkiaan 1,369,805 markkaa vahingon irtaimeen omaisuuteen nähden ollessa 149,996 ja kiinteään omaisuuteen nähden 93,045: 28, siis yhteensä 243,041: 28 markkaa eli 17.7 % omaisuuden arvosta.

Tulipaloissa sattui ainoastaan yksi tapaturma, nimittäin helmikuun 11 p:nä It. Kaivopuiston talossa n:o 9 A, missä muuan palvelijatar, joka varomattomasti käsitellen bentsiiniä oli aiheuttanut palon syttymisen, sai niin pahoja palohaavoja, että hän sittemmin kuoli.

Vuoden huomattavista tulipaloista voidaan mainita kesäkuun 22 p:nä sattunut tulipalo eräässä Taivallahden rannalla olevaan puiseen varastosuojaan sijoitetussa sotaväen ammusvarastossa. Varastosuoja käsitti n. 600 m²:n laajuisen pinta-alan ja sisälsi suurehkon määrän patruunia, kaasupommeja ja 3,000 miinaa ladattuina trotylillä, eräällä räjähdysaineella, joka räjähtää 100—150 asteen kuumuudessa. Tulen irtipääsyn aiheutti itsesytytys eräässä määrässä merkinantoraketteja, jotka olivat sijoitetut samaan osastoon kuin miinat. Puuhyllyt, joille miinat olivat ladotut, syttyivät tällöin tuleen. Rakettien räjähtäessä syntynyt voimakas, tukehduttava savu vaikeutti pääsyä varastosuojaan. Paikan vartiomiehistö ei kyennyt tulta hillitsemään.

Palokunnan saapuessa oli varastosuoja savun peitossa, joka tunki ulos kaikista aukoista. Vettä oli tosin läheisessä merenlahdessa, mutta ranta oli pitkälti matala eikä kestävää laituria ollut. Erästä kaltevaa kallionrinnettä myöten onnistui palokunnan kuitenkin saavuttaa ranta automobiiliruiskullaan, ja ennen pitkää saatiin 8 vesiruiskua toimintaan. 30 minuutin tarmokkaan työn jälkeen saatiin tuli sammutetuksi. Hyllyt, joille miinat olivat sijoitetut, huomattiin sittemmin hiiltyneiksi. Palokunnan väliintulo ehkäisi onnettomuuden, joka olisi voinut muodostua seurauksiltaan mitä laajakantoisimmaksi.

Vuoden 131 tulipalosta oli 27 suuria eli sellaisia, että ainakin kaksi suihkuputkea vesijohdosta tai suurempi ruisku oli niissä käytännössä, 37 keskisuuria eli sellaisia, että yksi suihkuputki riitti tulen hillitsemiseen, ja 67 pieniä, s. o. sellaisia, että ne palokunnan saapuessa oli sammutettu tai voitiin sammuttaa sankoruiskulla.

Vapaaehtoinen palokunta, joka toimii varamiehistönä, ryhtyi vuoden varrella toimintaan Vanhassakaupungissa tammikuun 10 p:nä ja heinäkuun 10 p:nä sattuneissa tulipaloissa.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytettiin vuoden varrella yhteensä 3,186 kertaa, niistä 263 kertaa loukkaantuneiden ja 2,923 kertaa sairaiden henkilöiden kuljetukseen. Kuljetusten jakautuminen eri kuukausien kesken käy selville allaolevasta taulukosta:

	Sairauden-tapauksia.	Tapa-turmia.	Yh-teensä.		Sairauden-tapauksia.	Tapa-turmia.	Yh-teensä.
Tammikuu	421	18	439	Elokuu	201	21	222
Helmikuu	281	25	306	Syyskuu	192	22	214
Maaliskuu	264	25	289	Lokakuu	202	11	213
Huhtikuu	223	22	245	Marraskuu	199	9	208
Toukokuu	248	28	276	Joulukuu	252	26	278
Kesäkuu	219	37	256				
Heinäkuu	221	19	240	Yhteensä	2,923	263	3,186

Palomiehistön terveydentila oli kertomusvuonna hyvä, sillä ainoastaan 5 miestä oli hoidettavana sairaalassa yhteensä 99 vuorokautta.

Palokunnan avustusrahastossa oli vuoden alkaessa 74,818: 45 markkaa.

Vuoden varrella varat lisääntyivät sairaankuljetuksista kertyneistä maksuista 13,138: 50 markalla, koroista 4,573: 19 markalla sekä lahjoituksista 500: — markalla eli yhteensä 93,030: 14 markalla.

Menot olivat seuraavat:

Avustusta kuolleiden palokuntalaisten leskille	Smk	1,100: —
Hautausapua kuolleille palokuntalaisille	»	1,650: —
Lääkärinapua tapaturman uhriksi joutuneelle palokuntalaiselle	»	200: —
Soitonjohtajan palkka	»	400: —
Matka-apurahoja	»	250: —
Sanomalehtitilauksia	»	50: —
Menoja juhlatilaisuuksista	»	100: —
Yhteensä	Smk	3,750: —

Vuoden lopussa rahasto siis käsitti 89,280: 14 markkaa ja oli siitä sijoitettuna pääomatilille Vaasan osakepankkiin 57,392: 90 markkaa, pääomatilille Suomen kauppapankki osakeyhtiöön 17,671: 63 markkaa sekä säästökassatilille Helsingin säästöpankkiin 14,215: 61 markkaa. Varat ovat jaetut kahteen rahastoon: rahasto n:o 1, jonka varat ovat kertyneet sairaankuljetuksista, käsitti 71,608: 51 markkaa, ja rahasto n:o 2, joka on koottu palokunnan ansiokkaan toiminnan johdosta tehdyistä lahjoituksista, 17,671: 63 markkaa.

Menot. Allaoleva taulukko osoittaa eri menotileillä kaupunginvaltuuston menosääntöön merkitsemät määrärahat, myönnetyt lisämäärärahat, vuotuiset kustannukset sekä minkä verran määrärahoja on ylitetty tai säästynyt kaupunginkassaan:

	Määrärahat menosäännön mukaan.		Lisämäärärahat.		Menot.		Määrärahoja säästynyt.	
	Markkaa ja penniä.							
Henkilökunnan palkkaus ja muut edut	626,082	06	72,687	68	670,286	20	28,483	54
Palotalli	164,737	50	—	—	145,288	85	19,448	65
Palokalut ja kalusto	[1]) 155,226	01	—	—	150,500	67	4,725	34
Lämmitys, valaistus, bentsiini, puhtaanapito, vedenkulutus	139,000	—	14,762	50	146,016	86	7,745	64
Sekalaista	18,000	—	—	—	17,302	45	697	55
Yhteensä	1,103,045	57	87,450	18	1,129,395	03	61,100	72

Näihin kustannuksiin ei sisälly vuokra kaupungin omista, palolaitokselle luovutetuista kiinteistöistä.

[1]) Tähän sisältyy vuodesta 1919 siirtynyt määrä, 24,226: 01 markkaa.

V. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin vaivaishoidon hallinnosta vuonna 1920 sisälsi seuraavaa:

Vaivaishoitohallitus menetti kertomusvuonna puheenjohtajansa ylijohtaja B. Breitholtzin, joka muutamia viikkoja sairastettuaan kuoli tammikuun 21 p:nä. Tämä menetys oli sitäkin tuntuvampi, kun ylijohtaja Breitholtz, vaikkakin sidottuna muihin vaativiin toimiin, alati oli omistanut vaivaishoidolle sekä aikaa että harrastusta, sekä sinä aikana, jonka hän oli toiminut hallituksen toimitusjohtana, oli kaikinpuolisesti ja yksityiskohtaisesti perehtynyt vaivaishoito-oloihin. Hänen kuoltuaan toimi puheenjohtajana varapuheenjohtaja eversti O. Ehrström, kunnes kaupunginvaltuusto maaliskuun 31 p:nä valitsi puheenjohtajaksi ensimmäisen alipalomestarin luutnantti W. Bergströmin.

Hallituksen 30 jäsentä olivat, niiden alueiden mukaan ryhmitettyinä, jotka olivat heidän ylivalvontansa alaiset, seuraavat:

Alue.	Johtaja.	Apulaisjohtaja.
I.	Asioitsija K. Sinisalo	Neiti P. af Heurlin
II.	Filosofianmaisteri E. Heikel	Eversti O. Ehrström
III.	Prokuristi C. F. Fagerholm	Tohtori O. W. Louhivuori
IV.	Kansakoulunopettajatar O. Oinola	Rouva I. Kantanen
V.	Puuseppä J. Virtanen	Kirkonkassanhoitaja O. Forsell[1])
VI.	Kirvesmies K. J. Aalto	Rouva M. Leino
VII.	Aluelääkäri V. Leontjeff	Vahtimestari J. Kivilahti
VIII.	Filosofiantohtori J. af Forselles	Rouva E. Kajander
IX.	Aluelääkäri C. J. L. Wetterstrand	Rouva H. Seppälä
X.	Neiti E. Fagerholm	Maalari A. Airisto
XI.	Rouva S. Thomasson	Neiti H. Edelmann
XII.	Pastori S. Berglund	Rouva K. Boisman
XIII.	Toimittaja Y. Räisänen	Lääkäri R. Löfqvist
XIV.	Kansakoulunopettaja A. Noponen	Johtaja A. Kuusi
XV.	Johtaja A. H. Karvonen	Rouva H. Öberg

Varajäseniä olivat kuritushuoneen lääkäri K. A. Tukiainen, viilaaja F. A. Åkerman, lääketieteenlisensiaatti J. Veikkola, ammattijärjestön puheenjohtaja M. Paasivuori, rouva I. Grönstrand ja toimittaja O. H. Puro.

---

[1]) Vuoden alussa luutnantti W. Bergström.

Tarkastusalueiden rajat olivat samat kuin edellisenä vuonna seuraavin poikkeuksin: VII alue käsitti Lönnrotinkadun kaakkoispuoleisen ja Kaikukujan lounaispuoleisen osan XI kaupunginosaa sekä Eläintarhan huvilat, VIII alue Lönnrotinkadun luoteispuoleisen, Neljännen linjan lounaispuoleisen ja Kristiinankadun länsipuoleisen osan XI kaupunginosaa; IX alue muut osat XI kaupunginosaa sekä Vaasankadun eteläpuoleisen ja Kustaankadun itäpuoleisen osan XII kaupunginosaa ja X alue muut XII kaupunginosan Brahenkadun itäpuolella olevat osat.

Keskushallitukseen kuuluivat puheenjohtaja Bergström, varapuheenjohtaja Ehrström, sekä jäsenet Airisto, Berglund, Forsell, Fagerholm, af Forselles, Karvonen, Leontjeff, Räisänen, Virtanen, Sinisalo ja Aalto.

Vaivaishoitohallituksen osastojen jäsenet olivat kertomusvuonna seuraavat:

1 osastoon kuuluivat I, II ja IV tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana herra Ehrström ja varapuheenjohtajana herra Sinisalo; 2 osastoon kuuluivat III, V ja VI tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana herra Bergström ja varapuheenjohtajana herra Aalto; 3 osastoon kuuluivat VII, VIII ja XI tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat puheenjohtajana neiti af Forselles ja varapuheenjohtajana herra Kivilahti; 4 osastoon kuuluivat IX, X ja XII tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana herra Berglund ja varapuheenjohtajana herra Airisto; 5 osastoon kuuluivat XIII, XIV ja XV tarkastusalueen johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana herra Räisänen ja varapuheenjohtajana herra Karvonen.

Suljetun vaivaishoidon lautakuntaan kuuluivat herra Ehrström puheenjohtajana, herra Fagerholm varapuheenjohtajana sekä herra Virtanen, varajäsenenä herra Sinisalo.

Vaivaishoitohallituksen virkamiehet ja muu henkilökunta. Vaivaishoitohallituksen henkilökunnassa tapahtuivat vuoden varrella seuraavat muutokset:

Sihteerintointa, joka oli avoinna, hoiti sijaisena varatuomari A. P. Arvelo tammikuun 28 p:ään ja siitä lähtien notaari K. J. Brummer huhtikuun 12 p:ään sekä tästä päivästä lähtien vuoden loppuun hovioikeudenauskultantti V. Eloniemi. Katsastusmies S. Kullman erosi vuoden varrella ja hänen seuraajakseen tuli neiti M. Ådahl. Ylimääräiseksi kirjuriapulaiseksi otettiin neiti E. Roos ja ylimääräiseksi apulaiseksi elätteelleanto-osastolle neiti S. Wallstens. Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtaja O. W. Haglund erosi huhtikuun 15 p:nä, minkä jälkeen apulaisjohtaja H. Waahterlinna hoiti virkaa lokakuun 1 p:ään 1920, jolloin vastavalittu uusi johtaja agronoomi O. Granlund astui virkaansa. Konttoristi Hj. Josefssonin seuraajaksi hänen erottuaan toukokuun 15 p:nä tuli herra O. Strandberg. Ylihoitajatar neiti E. Streng erosi kesäkuun 1 p:nä, minkä jälkeen virkaa hoiti ensin neiti S. Olander ja myöhemmin neiti M. Muumäki marraskuun 15 p:ään sekä siitä lähtien vuoden loppuun neiti A. Ribacka. Emännöitsijä neiti I. Grönroos erosi marraskuun 6 p:nä ja hänen seuraajakseen tuli neiti E. Boberg.

Kokoukset y. m. Yhteinen vaivaishoitohallitus kokoontui kertomusvuonna yhden kerran käsittelemään voimassaolevan ohjesäännön 15 §:ssä mainittuja kysymyksiä. Keskushallituksella oli 21 varsinaista ja 1 ylimääräinen kokous, joissa käsiteltiin 1,396 asiaa. Näistä oli 393 toimitusjohtajan, 386 lastenhoidontarkastajan, 325 sihteerin, 8 johtajanapulaisen ja 284 suljetun vaivaishoidon lautakunnan valmistelemia asioita.

1 osastolla oli 23, 2 ja 3 osastolla kummallakin 24, 4 osastolla 22 ja 5 osastolla 26 kokousta. Tällöin käsiteltiin 9,078 asiaa, joista 1,967 1:sellä, 1,779 2:sella, 1,569 3:nnella, 1,582 4:nnellä ja 2,181 5:nnellä osastolla.

Lähtevien kirjelmien kokonaismäärä oli 4,180, toimitusjohtajan lähettämien 328, johtajanapulaisen lähettämien 247 ja lastenhoidontarkastajan lähettämien 743. Sitäpaitsi kanslianjohtajat lähettivät yhteensä 644 kirjelmää.

It. Heikinkadun 1:ssä sijaitsevassa kansliassa, joka marraskuun lopussa muutettiin Katariinankadun 2:een, vastaanotettiin I—VI tarkastusalueella eli Pitkänsillan eteläpuoleisissa kaupunginosissa, Töölössä ja Meilansissa asuvia avunetsijöitä, kansliassa I Pengerkadun 4:ssä VII—XII tarkastusalueiden eli X, XI ja XII kaupunginosan avunetsijöitä ja kansliassa II Pengerkadun 4:ssä, XIII—XV tarkastusalueella eli Vallilassa, Hermannissa, Toukolassa, Fredriksperissä ja Huopalahdessa asuvia avunetsijöitä. Vaivaishoitohallituksen sihteeri- ja lastenhoito-osasto, rekisteritoimisto sekä kassavirasto sijaitsivat It. Heikinkadun 1:ssä.

Hallituksen kolmessa kansliassa käsiteltiin 65,679 asiaa, kuten taulusta III tarkemmin näkyy.

Vaivaishoidon kassavirasto, jonka perustaminen oli tililaitosuudistuksen seurauksia ja jonka oli tarkoitus aloittaa toimintansa samanaikaisesti uudistuksen täytäntöönpanon kanssa tammikuun 1 p:nä 1920, saattoi kertomusvuonna toimia vain väliaikaisesti. Kaupunginvaltuusto ei vuoden varrella lopullisesti käsitellyt vaivaishoitohallituksen laatimaa kassaviraston johtosääntöehdotusta, ja kun ei myöskään mitään menosääntöä ollut hyväksytty, hoitivat tehtäviä vaivaishoitohallituksen vakinaiset virkailijat. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti hoitaa kassavirasto sekä vaivaishoitohallituksen että kasvatuslautakunnan varain hallinnon ja tilit.

Poliisilla noudetut henkilöt. Vuoden varrella vaivaishoitohallitus syystä tai toisesta antoi kutsua tai noutaa 2,030 henkilöä. Näistä otettiin kunnalliskotiin ja työlaitokseen 42, joista 37 miehiä ja 5 naisia. Maaherralta anottiin 87 perheenelättäjän etsimistä kuulutuksella.

Niiden henkilöiden lukumäärä, joille johtajanapulainen poliisin pyynnöstä vaivaishoitohallituksen puolesta antoi varoituksen toimettomuudesta, kerjuusta y. m., oli 3,265, joista 760 miehiä ja 2,505 naisia.

Elatusvelvollisten takaisinmaksuvelvollisuus. Mitä tulee kaupungissa asuvain elatusvelvollisten takaisinmaksuvelvollisuuden valvontaan, tehtiin vuoden varrella 1,278 tällaisia asioita koskevaa päätöstä, minkä ohessa poliisille toimitettiin 2,030 kirjallista kutsu- ja noutopyyntöä. Annetun vaivaishoidon korvauksena kertyi kaupungissa asuvilta maksuvelvollisilta elättäjiltä 177,121: 72 markkaa, jota paitsi työlaitoksessa suoritetulla työllä korvattiin 20,799: 50 markkaa. Eri kunnilta saatiin korvauksena 434,829: 67 markkaa ja valtiolta 285,116: — markkaa, siitä korvausta sotaorpojen elatuksesta 39,995: 10 markkaa. Muuta korvausta kannettiin yhteensä 14,270: 76 markkaa, joten köyhäinhoidosta vuoden kuluessa saatu käteinen korvaus nousi 911,338: 15 markkaan.

Vuoden varrella käsiteltyjen kysymysten lukumäärä, joissa vieraalle kunnalle oli osoitettu korvausvaatimus tai yksityistä elatusvelvollista vastaan oli nostettu syyte, oli 969, niistä 418 vuoden kuluessa vireille pantuja.

Kertomusvuonna julistettiin tuomio 375 Helsingin kaupungin nostamassa korvausjutussa sekä 55 jutussa, jotka koskivat kaupungille tehtyjä korvausvaatimuksia, kuten allaolevasta yhdistelmästä tarkemmin ilmenee:

	Helsingin kaupunki vieraita kuntia vastaan.	Helsingin kaupunki yksityisiä henkilöitä vastaan.	Yhteensä.	Helsingin kaupunkia vastaan.
Maaherran päätöksellä				
hyväksyttyjä	116	19	135	38
osittain hyväksyttyjä	94	24	118	6
hyljättyjä	58	2	60	2
Yhteensä	268	45	313	46
Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä				
hyväksyttyjä	24	—	24	7
osittain hyväksyttyjä	14	4	18	—
hyljättyjä	20	—	20	2
Yhteensä	58	4	62	9
Kaiken kaikkiaan	326	49	375	55

Lastenhoito. Lastenhoito-osasto toimi kertomusvuonna samaan tapaan kuin aikaisemminkin.

Niiden lasten hoitoa koskevista kysymyksistä, joiden vanhemmat olivat osoittautuneet kykenemättömiksi heitä elättämään, asianomainen osastohallitus hankki lastenhoidontarkastajan lausunnon, samoin niistä lastenhoitotapauksista, jotka keskushallitus käsitteli sihteerin esitteleminä.

Lastenrekisteri käsitti joulukuun 31 p:nä 1919 3,412 henkilöselvitystä; vuonna 1920 tuli lisäksi 385 uutta selvitystä, niin että kokonaismäärä viimemainitun vuoden päättyessä oli 3,797.

Rekisteritoimisto. Yksityishenkilöiden, hyväntekeväisyysyhdistysten, y. m. vuoden varrella rekisteritoimistolle tekemien avunetsijöitä koskevien kyselyjen luku oli seuraava:

Yksityishenkilöt	132	Suomalaiset kansakoulut	1,057
Kaupunkilähetys	8	Ruotsalaiset »	976
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	44	Suomalaisten kansakoulujen kesäsiirtolat	4,421
Lastensuojelukeskus	27	Kunnan työnvälitystoimisto	92
Kasvatuslautakunta	162	Yhteensä	6,919

Allamainitut yhdistykset ja laitokset tekivät seuraavan määrän ilmoituksia puutteellisille henkilöille annetusta avusta:

Kaupunkilähetys	1,477	Konvalescenthem—Toipumakotiyhdistys	102
Pelastusarmeija	558	Suomalaiset kansakoulut	9,292
Lastenhoidon edistämisyhdistys	30	Ruotsalaiset »	7
Maitopisara	13	Kansanlastentarhat	16
		Yhteensä	11,495

Jatkuvan avustuksen lakkaamisesta saapui 113 ilmoitusta, joista 96 Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistykseltä ja 17 Lastenhoidon edistämisyhdistykseltä.

Vuoden kuluessa annettiin 341 uutta avustuskorttia. Rekisteröityjen korttien luku lisääntyi vuoden varrella 1,812:lla ja oli vuoden päättyessä 21,881.

Henkilöselvityksien luku lisääntyi 1,649:llä, jota vastoin 80 vuoden varrella kuolleita henkilöitä koskevaa selvitystä poistettiin rekisteristä, joten se siis vuoden päättyessä käsitti 16,132 selvitystä. Näistä koski 234 henkilöjä, jotka olivat saaneet avustusta ainoastaan armeliaisuusyhdistyksiltä. Henkilöistä, joilla ei ollut kotipaikkaoikeutta Helsingissä, rekisteritoimisto teki ilmoituksen 392 tapauksessa, 1,033 tapauksessa toimisto saattoi ilmoittaa, ettei avustus ollut tarpeen, ja 21 tapauksessa todettiin avunetsijäin antaneen väärän osoitteen. Toimitusjohtajalle ilmoitettiin 25 henkilöä saamaan varoituksen kerjuusta.

Avustuksensaajain kokonaisluku. Vaivaishoitohallituksen toimesta vuonna 1920 hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista oli:

Kodeissaan suoranaista avustusta saaneita[1])	2,849	Lahjoitettujen varojen koroilla avustettuja	126
Mielisairaaloissa y. m. hoidettuja	950	Elätteelle annettuja	1,706
Sokeain ja raajarikkoisten laitoksissa hoidettuja	16	Päiväkodeissa hoidettuja	575
Sairaaloissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	2,725	Lastenkoteihin otettuja	615
		Kunnalliskotiin ja työlaitokseen otettuja	1,121
		Yhteensä	10,683

Suoranaista kotiavustusta annettiin vuoden kuluessa kaikkiaan 2,849 henkilölle, joista 101 asui muilla paikkakunnilla ja sai avustuksen oleskelupaikkansa vaivaishoitoviranomaisilta. Avustuksesta oli osallisena kaikkiaan 7,151 henkilöä, eli 689 miestä, 2,591 naista ja 3,871 lasta. Avustusta annettiin kaikkiaan 1,640,000 markkaa; jokaisen avustuksensaajan osalle tuli siis keskimäärin 575: 64 markkaa.

Syyksi avustuksentarpeeseen merkittiin niissä tapauksissa, jolloin avustuksensaajan kotipaikka oli Helsinki:

Vanhuus	442	Perheenelättäjä kadonnut lai laiminlyö perheensä	205
Mielenvikaisuus	30	Työnpuute tai pienet tulot	834
Työkyvyttömyys	71	Suuri perhe	74
Sairaus tai sairaalloisuus	954	Muut syyt	78
Perheenelättäjä vangittu	60		
		Yhteensä	2,748

Ylläolevaan määrään sisältyy 181 perhettä, joissa oli sotaorpoja. Avustusta saaneiden sotaorpojen kokonaismäärä oli 567.

Kaupungissa asuvien avustuksensaajain valvontaa hoitivat ensi kädessä vaivaishoitohallituksen 15 kaitsijaa. Heidän tekemiensä kotikäyntien luku nousi 22,428:aan jakautuen eri tarkastusalueiden kesken seuraavasti:

Alue.	Käyntejä.	Alue.	Käyntejä.	Alue.	Käyntejä.
I	1,449	VI	1,609	XI	1,139
II	1,950	VII	1,731	XII	1,103
III	2,305	VIII	1,064	XIII	1,570
IV	1,618	IX	1,500	XIV	1,398
V	1,232	X	1,514	XV	1,246
				Yhteensä	22,428

[1]) Ottamatta lukuun avunsaajain perhettä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Sitäpaitsi vaivaishoidon 4 diakonissaa välittivät jossain määrin avustusta ja kävivät perheissä, joissa oli alaikäisiä tai sairaita, sekä sellaisten henkilöiden luona, jotka eri syistä olivat erikoisen hoidon tarpeessa; diakonissojen tekemien kotikäyntien luku oli 14,760.

Avustuksena annettiin osittain rahaa, osittain halkoja, ruoka-annoksia, jalkineita, valmiita vaatteita, kankaita, sukkalankaa y. m. Ruoka saatiin Sofiankadun varrella olevasta kunnan keskuskeittolasta; vuoden viime kuukausina oli jakelupaikka myös Sörnäsissä, It. Viertotien 36:ssa.

Eri laitoksissa hoidetut. Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1920 seuraavissa laitoksissa ja turvakodeissa allamainitut henkilömäärät:

Kivelän sairaalassa, mielisairasosastolla ja Greijuksen lisäsairaalassa	394
Nickbyn mielisairaalassa (ynnä elätteelle annettuja mielisairaita Sipoossa)	520
Lapinlahden mielisairaiden keskuslaitoksessa	14
Pitkäniemen mielisairaiden keskuslaitoksessa	1
Seilin mielisairaiden turvakodissa	18
Vaajasalon kaatuvatautishoitolassa	1
Sortavalan diakonissalaitoksessa	2
Sokeain miesten työkoulussa	11
Helsingin sokeainkodissa	3
Raajarikkoisten työkoulussa	2
Yhteensä	966

Kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa hoidetut. Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella seuraavissa sairaaloissa hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

Yleisen sairaalan eri osastoilla	164
Marian sairaalassa	1,240
Kivelän sairaalan yleisellä osastolla	924
Humaliston sairaalassa	167
Kulkutautisairaalassa	31
Leppäsuon väliaikaisessa sairaalassa	72
Eri parantoloissa	53
Lastenkodissa »Droppen»	66
Muissa sairaaloissa	8
Yhteensä	2,725

Lahjoitettujen varojen koroilla avustetut.

Erinäisten vaivaishoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot jakoi vaivaishoitohallitus 126 henkilön kesken, jotka maksuosoituksilla nostivat rahatoimikonttorista heille myönnetyt osuudet.

Nämä korkovarat jaettiin seuraavan laskelman mukaan:

	Smk
Helmikuussa korkoa:	
Aleksandran rahastosta	200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	607: 18
Gustaf Hanellin rahastosta	297: 16
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	640: 26
Toukokuussa korkoa:	
Carl Sierckenin rahastosta	160: 06
Gustava Katharina Bobergin y. m. rahastoista	828: 89
Lokakuussa korkoa:	
Maria Bergmanin rahastosta	571: 66
Joulukuussa korkoa:	
Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	390: 74
Elsa Maria Lampan rahastosta	545: 36
Lisette Gardbergin rahastosta	57: 17
W. J. E. Westzynthiuksen rahast.	1,029: 82
W. Wavulinin rahastosta	477: 55
Sitä paitsi jaettiin[1]) korkoa:	
Emma Grefbergin rahastosta	5,045: —
Alfred Kordelinin rahastosta	6,808: 34
Yhteensä Smk	17,659: 19

Tohtorinna Emma Grefbergin rahaston koroista annettiin 4,670 markkaa stipendeinä tai opintoavustuksina opiskelua varten oppikoulussa 2 tytölle, Heponiemen käytännöllisessä koulussa 2 tytölle sekä Överbyn maanmieskou-

[1]) Koron nosti ja jakoi vaivaishoitohallitus.

lussa 2 pojalle. Nämä avustukset ja apurahat vaihtelivat 600:sta 1,200 markkaan ja annettiin lapsille jotka ovat tai ovat olleet vaivaishoidon huostassa.

Alfred Kordelinin rahaston käytettävänä olevasta korosta on puolet käytettävä koulunkäynnin kustantamiseksi varattomille lapsille, jotka eivät ole kokonaan vaivaishoidon huostaan otetut; toinen puoli taas halkojen ostamiseksi sellaisille köyhille, jotka eivät ole ehdottomasti oikeutettuja vaivaishoitoon. Tämän mukaisesti jaettiin opintoavustuksena 3,340 markkaa yhteensä 6 lapselle, siitä opetusta varten ammattikoulussa 2 pojalle ja 2 tytölle, Heponiemen käytännöllisessä koulussa 1 tytölle ja kemigrafiaopissa 1 pojalle. Halkojen ostoon myönnettiin yhteensä 2,642: 51 markkaa. Siten jäi vuoteen 1921 käyttämättä 825: 83 markkaa.

Elätteelleanto. Elätteelle annettuihin nähden vuonna 1920 tapahtuneet muutokset käyvät selville seuraavasta taulusta:

	Kaupunkiin elätteelle annettuja.		Maaseudulle elätteelle annettuja.		Elätteelle annettuja yhteensä.	
	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.
Vuodelta 1919 jäljellä olevia	3	393	63	819	66	1,212
Vuoden varrella elätteelle annettuja	—	149	38	241	38	390
Yhteensä	3	542	101	1,060	104	1,602
Näistä:						
Siirrettiin toiselle elätteelleantoalueelle	—	12	—	19	—	31
Vanhemmat tai omaiset ottivat hoitoonsa	—	44	—	104	—	148
Toinen kunta otti hoitoonsa	—	2	—	7	—	9
Kasvatuslautakunta otti hoitoonsa	—	3	—	7	—	10
Poistui työkykyisiksi tulleina	—	22	1	61	1	83
Otettiin kunnalliskotiin, kunnan lastenkotiin tai muuhun laitokseen	—	27	1	31	1	58
Kuoli	—	1	2	6	2	7
Sai suoranaista avustusta	—	—	69	—	69	—
Vuoden varrella eronneita yhteensä	—	111	73	235	73	346
Vuoteen 1921 jäi jäljelle	3	431	28	825	31	1,256
Näistä oli:						
Miehiä tai poikia	—	189	9	422	9	611
Naisia tai tyttöjä	3	242	19	403	22	645

Maaseudulle elätteelle annettujen jakautuminen niiden eri paikkakuntain kesken, missä vaivaishoitohallituksella on paikallisasiamiehiä, näkyy seuraavasta taulusta:

Elätteelleantoalue.	Jäljellä v:lta 1919.		Vuonna 1920 lisäksi tulleita.		Vuonna 1920 poistuneita.		Jäljellä v:een 1921.	
	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.
Espoon pit.	2	78	—	20	—	21	2	77
Kirkkonummen »	3	62	4	12	—	13	7	61
Siuntion »	3	40	—	12	—	10	3	42
Vihdin »	1	62	1	33	—	6	2	89
Helsingin »	3	88	—	36	—	30	3	94
Tuusulan »	—	43	—	17	—	9	—	51

Elätteelleantoalue.	Jäljellä v:lta 1919.		Vuonna 1920 lisäksi tulleita.		Vuonna 1920 poistuneita.		Jäljellä v:een 1921.	
	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.	Yli 15 v.	Alle 15 v.
Sipoon pit.	1	35	—	14	—	7	1	42
Janakkalan »	—	12	—	7	—	6	—	13
Nurmijärven »	1	42	—	9	—	6	1	45
Vähänkyrön »	—	38	—	3	—	10	—	31
Alavuden »	—	23	—	6	—	20	—	9
Kosken T. l. »	—	15	—	—	—	7	—	8
Marttilan »	—	6	—	2	—	2	—	6
Lapinlahden »	—	5	—	6	—	4	—	7
Haapaveden »	—	3	—	—	—	3	—	—
Joroisten »	—	10	—	2	—	6	—	6
Muut kunnat [1])	49	257	33	62	73	75	9	244
Yhteensä	63	819	38	241	73	235	28	825
Näistä oli:								
Miehiä tai poikia	13	402	3	129	7	109	9	422
Naisia tai tyttöjä	50	417	35	112	66	126	19	403

Vaivaishoitohallituksen paikallisasiamiehet elätteelleantoalueilla olivat samat kuin edellisenä vuonna. Toukokuun 1 p:nä erosi Tuusulan paikallisasiamies neiti R. Finnberg ja häntä seurasi neiti E. Lönngren. Haapaveden alue lakkautettiin lokakuun 1 p:nä sen johdosta että lapset siirrettiin sieltä pois.

Elinkustannusten jatkuvan nousun takia oli vaivaishoitohallituksen pakko korottaa kaupunkiin elätteelle annetuista lapsista suoritettu korvaus tammikuun 1 p:stä 120 markkaan lapsesta kuukaudessa sekä helmikuun 1 p:stä maaseudulle elätteelle annetuista lapsista maksettu korvaus 120 markkaan pojista ja 100 markkaan tytöistä.

Sekä kaupungissa että maaseudulla sai tarkastus sujua häiriöittä.

Lasten käyttäytyminen kodeissa ja kouluissa samoinkuin heidän edistymisensä oli yleensä tyydyttävä. Myöskin lasten terveydentila oli hyvä. Kaupunkiin elätteelle annetut lapset kävivät seuraavia kouluja:

	Suomenkielisiä poikia.	Suomenkielisiä tyttöjä.	Ruotsinkielisiä poikia.	Ruotsinkielisiä tyttöjä.	Yhteensä.
Lastentarhaa	10	17	6	10	43
Kansakoulua	53	56	20	35	164
Oppikoulua	—	4	2	6	12
Ammattikoulua	—	2	—	—	2
Yhteensä	63	79	28	51	221

Kaikki maaseudulle elätteelle annetut kansakouluiässä olevat lapset kävivät kansakoulua.

Päiväkodeissa hoidettiin kertomusvuonna vaivaishoidon kustannuksella 575 lasta, joista 269 poikia ja 306 tyttöjä; näistä oli 55 lasta, 27 poikaa ja 28 tyttöä, otettuna vaivaishoidon omiin lastenkoteihin.

Leppäsuon huvilan päiväkodin, joka oli ollut sijoitettuna osaan koulukodille varatusta huoneistosta, täytyi helmikuun alussa lopettaa toimintansa,

[1]) Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa silmälläpitoa toimittaa asianomainen vaivaishoitoviranomainen.

osittain sen vuoksi että huoneisto silloin tarvittiin varsinaiseen tarkoitukseensa, osittain siksi ettei päiväkotia ollut kyllin käytetty. Aukioloaikana siellä hoidettiin vain 6 lasta yhteensä 162 hoitopäivää.

Sörnäsissä, Pengerkadun 4:ssä oleva lastenkoti pidettiin avoinna koko vuoden, ja siellä hoidettiin 24 poikaa ja 25 tyttöä yhteensä 4,673 päivänä. Ylläpitokustannukset nousivat 30,856: 20 markkaan, joten siis lasta kohti päivässä tulee 6: 60 markkaa. Hoidetuista lapsista oli 8 3 vuotta nuorempia, 21 3—7 vuotiaita ja 20 7 vuotta vanhempia.

Lastenkodit. Vuoden alussa vaivaishoitohallitus ylläpiti samoja lastenkoteja kuin edellisenä vuonna. Kaupunginvaltuuston helmikuun 11 p:nä 1920 tekemän päätöksen johdosta Ryttylän lastenkodin hallinto saman vuoden huhtikuun 1 p:stä siirrettiin kokonaan kaupunkilähetykselle. Vaivaishoitohallitukselle, joka yksin sai lähettää lapsia lastenkotiin, kuului ainoastaan sen valvonta ja silmälläpito. Kotiin otettujen lasten hoidosta, elatuksesta ja opetuksesta aiheutuneet kustannukset peitettiin siten että hallitus suoritti 9 markaksi vahvistetun korvauksen lasta kohti päivässä. Vuonna 1920 otettiin koteihin ja poistui sieltä seuraavat määrät lapsia:

	Oulunkylän lastenkoti.			Kullan torpan lastenkoti.	Ryttylän lastenkoti.	Koulukoti.	Kaiken kaikkiaan.	Siitä	
	Pikkulasten osasto.	Yleinen osasto.	Yhteensä.					Poikia.	Tyttöjä.
Vuodelta 1919 jäljellä olevia	32	31	63	49	69	12	193	130	63
Vuoden varrella lisäksi tulleita	112	92	204	91	52	75	422	284	138
Yhteensä	144	123	267	140	121	87	615	414	201
Näistä:									
Ottivat vanhemmat tai omaiset hoitoonsa	35	36	71	25	22	28	146	85	61
» muut kunnat hoitoonsa	3	1	4	4	—	—	8	6	2
Annettiin elätteelle	47	46	93	31	23	19	166	105	61
Otettiin lastenhoitolaitokseen	—	4	4	48	12	14	78	64	14
» sairaalaan	12	4	16	4	1	—	21	12	9
Kuoli	9	—	9	—	—	1	10	5	5
Yhteensä poistuneita	106	91	197	112	58	62	429	277	152
Jäljellä vuoteen 1921	38	32	70	28	63	25	186	137	49
Vuoden varrella koteihin otetuista lapsista oli:									
Avioliitossa syntyneitä	33	59	92	73	36	64	265	183	82
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä	79	33	112	18	16	11	157	101	56

Lastenkotien tila oli kertomusvuonna jotenkin kohtuullisesti käytetty; ainoastaan ajoittain vallitsi lyhyehköinä ajanjaksoina liikasijoitusta.

Oulunkylän lastenkodissa terveydentila oli erittäin hyvä, eikä mikään mainittavan laajuinen kulkutauti raivonnut lasten keskuudessa. Vain 4 kurkkumädän tapausta esiintyi. Sairaista lapsista siirrettiin 3 kulkutautisairaalaan, jota vastoin 1 lapsi kuoli lastenkodissa. Edelleen sattui kaksi vesirokon tapausta, nim. kaksi sisarusta, jotka heti kotiin ottamisen jälkeen sairastuivat mainittuun tautiin. Onnistuttiin kuitenkin ehkäisemään tartunnan leveneminen muihin lapsiin.

Lastenkodissa vuonna 1920 hoidetuista 267 lapsesta kuoli 9 pikkulasta, nimittäin 3 enteritikseen, 3 yleiseen heikkouteen, 2 kouristuksiin ja 1 kurkkumätään.

Eräs sairaanhoitajatar sairastui scarlatinaan ja siirrettiin heti kulkutautisairaalaan. Kaikkia varovaisuustoimenpiteitä noudattaen onnistuttiin ehkäisemään tartunnan leveneminen, niin että lapset säästyivät tältä tarttuvalta taudilta.

Vaivaishoitohallituksen hallinnon alaisten lastenkotien kustannukset käyvät selville allaolevasta yhdistelmästä:

	Kokonaiskustannus, Smk.	Lasten elatuspäiviä.	Keskikustannus lasta kohti päivässä, Smk.
Oulunkylän lastenkoti	296,451: 35	20,873	14: 20
Kullan torpan lastenkoti	173,007: 78	13,608	12: 71
Koulukoti	89,305: 11	6,922	12: 90
Yhteensä	558,764: 24	41,403	13: 50

Lastenkotien ravintokustannukset nousivat 333,945: 63 markkaan ja jakautuivat eri lastenkotien kesken seuraavasti:

	Ravintokustannus, Smk.	Hoidokkien ja henkilökunnan elatuspäiviä.	Ravintokustannus henkeä kohti päivässä Smk.
Oulunkylän lastenkoti	186,971: 66	28,193	6: 63
Kullan torpan lastenkoti	113,634: 46	15,495	7: 33
Koulukoti	33,339: 51	7,955	4: 19
Yhteensä	333,945: 63	51,643	6: 47

Kunnalliskoti ja työlaitos. Kunnalliskodin ja työlaitoksen kirjoissa oli vuonna 1920 yhteensä 1,121 henkilöä (vastaten 1,099 vuonna 1919), joista kunnalliskodissa ja sen eri osastoilla 925 (839 vuonna 1919) ja työlaitoksessa 196 (260 vuonna 1919). Kunnalliskodin kirjoissa olleista 925 henkilöstä oli 189 miehiä, 611 naisia ja 125 lapsia.

Iän mukaan laitoksiin otetut ryhmittyivät seuraavasti:

	Kunnalliskoti.	Työlaitos.		Kunnalliskoti.	Työlaitos.
10 vuotta nuorempia	125	—	50—60 vuotiaita	79	41
10—20 vuotiaita	22	9	60—70 »	160	26
20—30 »	119	19	70—80 »	203	12
30—40 »	86	34	80—90 »	58	2
40—50 »	73	53	Yhteensä	925	196

Kunnalliskodin hoidokeista oli 239 Helsingissä ja 686 muilla paikkakunnilla syntyneitä, työlaitoksen hoidokeista taas 56 Helsingissä ja 140 muilla paikkakunnilla syntyneitä.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen kirjoissa olleista 1,121 henkilöstä kuoli vuoden varrella 49 (vastaten 101 vuonna 1919), joista 13 miehiä, 27 naisia ja 9 lapsia.

Hoidokkien lukumäärä eri kuukausina oli:

	Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski-määrä.		Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski-määrä.
Tammikuu	704	674	687.2	Heinäkuu	621	598	608.1
Helmikuu	721	700	709.7	Elokuu	616	606	610.1
Maaliskuu	723	712	718.6	Syyskuu	639	610	627.6
Huhtikuu	718	676	695.5	Lokakuu	665	634	649.5
Toukokuu	677	644	654.2	Marraskuu	689	660	676.9
Kesäkuu	646	613	630.1	Joulukuu	740	690	718.6
				Koko vuosi	740	598	665.4

4 miestä, 11 naista ja 4 lasta lähetettiin toisissa kunnissa oleviin koteihinsa tai toisten kuntain asiamiehet ottivat heidät laitoksesta.

Laitoksen kirjoisssa oli vuoden alussa 675 ja vuoden lopussa 737 hoidokkia.

Hoidokkien elatuspäiviä oli yhteensä 243,521, joista 207,706 päivää tuli kunnalliskodin ja 35,815 päivää työlaitoksen osalle. Kunnalliskodin ja työlaitoksen kokonaiskustannukset nousivat v:lta 1920 2,921,432: 30 markkaan, joten siis keskikustannus hoidokkia ja päivää kohti oli 12 markkaa oltuaan vuonna 1919 10: 17 markkaa. Virkailijoiden elatuspäiviä oli 7,391 ja palveluskunnan 27,854. Ruoka-aineita kulutettiin 1,438,465: 52 markan arvosta, mikä määrä jaettuna hoidokkien ja henkilökunnan elatuspäivien koko luvulla antaa keskikustannukseksi henkeä ja päivää kohti 5: 16 markkaa (5: 17 markkaa vuonna 1919).

Hoidokkien työ. Samoin kuin edellisinäkin vuosina pidettiin kunnalliskodin hoidokkeja kutakin kykynsä mukaan sopivassa työssä, niinkuin käy selville siitäkin, että vuoden varrella tehdyt vaatekappaleet sekä suurin osa kalustoa ovat heidän valmistamansa ja kunnossa pitämänsä. Niinpä valmistettiin esim. kunnalliskodin käsityöosastolla vuonna 1920 447 miehen paitaa, 377 naisen pukua, 257 alushametta, 736 naisen paitaa, 371 paria alushousuja, 1,419 pyyhinliinaa, 762 tyynynpäällistä, 681 lakanaa ja 766 esiliinaa.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulaitoksessa suoritettiin Kivelän sekä osittain Humaliston sairaalan ja vaivaishoidon lastenkotien vaatteidenpesu, minkä ohessa siellä pestiin laitoksen henkilökunnan ja sen perheitten sekä Ukkokoti-yhdistyksen vaatteet.

Kunnalliskodissa puhdistetut ja mankeloidut vaatteet painoivat 121,952 kiloa ja tuottivat kaupungille 168,192: 60 markkaa, olematta tähän kuitenkaan luettu kunnalliskodin ja työlaitoksen vaatteiden pesua.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Bruttotulo maanviljelyksestä ja puutarhanhoidosta arvioitiin 66,735: 50 markaksi. Sato käsitti 975 hl. perunoita, 20,000 kiloa kaalia, 80 hl. porkkanoita, 100 hl. lanttuja ja 10 hl. nauriita, minkä lisäksi puutarhasta saatiin laitoksen ruokalan tarvitsemat muut puutarhantuotteet.

Sianhoito. Vuoden alkaessa oli sikakanta 230 eläintä ja vuoden varrella saatiin siitoksen kautta lisäksi 512 eläintä. Koko määrästä, 742 eläimestä, myytiin 329 elävää porsasta, 139 sikaa teurastettiin ja 1 sika kuoli, niin että vuoteen 1921 jäi jäljelle 273 eläintä. Sianlihaa toimitettiin kunnalliskodille 12,085 kiloa, Marian sairaalalle 2,172 kiloa, Kivelän sairaalalle 2,102 kiloa, kulkutautisairaalalle 1,492 kiloa ja Humaliston sairaalalle 229 kiloa eli yhteensä 18,080 kiloa. Sianruoka saatiin osittain kunnalliskodin omasta ruokalasta, osittain kaupungin sairaaloista, osittain vielä puhtaanapitolaitokselta. Bruttotulo sikalasta oli kirjojen mukaan 293,044: 50 markkaa menojen ollessa 127,291: 27 markkaa.

Kunnalliskodin ruokalan tarvitsemat juurikkaat samoinkuin myöskin heinät, kaurat y. m. ostettiin mikäli mahdollista rahatoimikamarin antamien ohjeiden mukaisesti kaupungin omilta maatiloilta. Vilja, sokeri ja eräät muut tavarat hankittiin elintarvelautakunnan välityksellä ja halot hankki kaupungin halkokonttori. Halkojen huonon laadun takia kului polttoainetta enemmän kuin edellisinä vuosina, mikä aiheutti laitokselle suuria menoja.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen lääkärinhoito. Kunnalliskodin lääkärillä oli vastaanotto kaksi kertaa viikossa. Polikliinisten käyntien luku vuonna 1920 oli 2,141, ja ne jakautuivat vuoden kuukausien kesken seuraavasti:

Tammikuu	267	Elokuu	147
Helmikuu	168	Syyskuu	160
Maaliskuu	220	Lokakuu	137
Huhtikuu	150	Marraskuu	187
Toukokuu	125	Joulukuu	198
Kesäkuu	206	Yhteensä	2,141
Heinäkuu	176		

Kulkutaudeista esiintyi vesirokkoa ja 1 tapaus kurkkumätää.

Vuoden varrella kuoli 49 hoidokkia, jotka kuolemansyiden mukaan ryhmittyivät seuraavasti:

Vanhuudenheikkous	12	Syöpätaudit	3
Sydänvika	13	Veritaudit	1
Verenvuoto aivoissa	2	Munuaistaudit	1
Aivotulehdus	1	Ruusu ja verenmyrkytys	3
Tuberkulosi	1	Heikkous	3
Keuhkotulehdus	4	Yhteensä	49
Suolitaudit	5		

Kuolleiden ikäryhmitys käy selville allaolevasta yhdistelmästä:

3 vuotta nuorempia	9	60—70 vuotiaita	6
30—40 vuotiaita	1	70—80 »	17
40—50 »	1	80—90 »	9
50—60 »	6	Yhteensä	49

Vaivaishoidon tulot ja menot. Seuraavassa taulukossa esitetään tietoja vaivaishoidon lasketuista ja todellisista tuloista ja menoista vuonna 1920 [1]):

[1]) Erikoistiedot ovat julkaistut Helsingin kaupungin tilastossa V. 5. 1920.

	Lasketut tulot ja menot.				Todelliset tulot ja menot.		Määrä, jolla todelliset tulot ja menot ylittivät (+) tai alittivat (—) lasketut.	
	Rahasäännön mukainen määräraha.		Lisämäärä-raha.					
Tulot:								
Tuloja kunnalliskodista.....	480,000	—	—	—	550,209	23	+ 70,209	23
S:n työlaitoksesta	120,000	—	—	—	76,002	40	— 43,997	60
Korvausta köyhäin elatuksesta	300,000	—	—	—	911,338	15	+611,338	15
Yhteensä Smk	900,000	—	—	—	1,537,549	78	+637,549	78
Menot:								
Vaivaishoitohallitus	360,065	—	57,957	20	410,443	70	— 7,578	50
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset (yhteiset kustannukset)	92,700	—	2,523	33	94,012	71	— 1,210	62
Kunnalliskoti	1,966,233	50	269,170	40	2,235,008	70	— 395	20
Työlaitos	537,273	50	59,000	—	592,410	89	— 3,862	61
Oulunkylän lastenkoti	283,630	50	22,500	—	296,451	35	— 9,679	15
Kullan torpan lastenkoti	195,246	—	3,500	—	173,007	78	— 25,738	22
Maanviljelys	47,100	—	—	—	45,060	90	— 2,039	10
Sianhoito	128,500	—	—	—	127,291	27	— 1,208	73
Elätteelleantokustannukset ..	1,500,000	—	600,000	—	2,020,596	16	— 79,403	84
Sairaanhoitokustannukset....	700,000	—	700,000	—	1,276,816	09	—123,183	91
Mielisairaiden hoitokustannukset	700,000	—	500,000	—	1,175,731	65	— 24,268	35
Lääkkeet	80,000	—	—	—	79,970	70	— 29	30
Suoranaiset avustukset	1,840,000	—	—	—	1,739,270	85	—100,729	15
Hautauskustannukset.....	40,000	—	—	—	30,783	55	— 9,216	45
Yhteensä Smk	8,470,748	50	2,214,650	93	10,296,856	30	—388,543	13

Kaupungin 1920 vuoden budjettiin oli vaivaishoidon määrärahat merkitty 8,620,748: 50 markan määräisinä, mistä kuitenkin eräillä hyväntekeväisyysyhdistyksillä oli käytettävänään 150,000: — markkaa yhteiskunnallista toimintaansa varten. Siten jäi vaivaishoidon menoihin 8,470,748: 50 markkaa. Tämä määrä osoittautui kuitenkin riittämättömäksi yhä lisääntyneisiin kustannuksiin, minkä tähden kaupunginvaltuusto vuoden varrella myönsi lisäystä erinäisiin menosäännön määrärahoihin yhteensä 2,214,650: 93 markkaa. Vakinaiset menot nousivat 10,296,856: 30 markkaan ja ylittivät siis menosäännön mukaiset määrärahat 1,826,107: 80 markalla. Kalliinajanlisäyksinä maksettiin virka- ja palvelusmiehistölle yhteensä 759,821: 74 markkaa.

Tulot kunnalliskodista ja työlaitoksesta sekä kaupungin köyhäin elatuksesta saama korvaus nousivat yhteensä 1,537,549: 78 markkaan. Kun tässä aikaisemmin esitetystä menojen kokonaismäärästä, 11,056,678: 04 markasta vähennetään mainitut tuloerät, osoittautuu, että kunnalla vuonna 1920 oli todellisia vaivaishoitomenoja 9,519,128: 26 markkaa.

Seuraava taulu osoittaa eri menoerien välisen erotuksen vuosina 1919 ja 1920.

	Menot.				Lisäännys (+) tai vähennys (—) vuonna 1920 verrattuna 1919 vuoden menoihin.		
	1920.		1919.		Absoluutt.		%
Vaivaishoitohallitus	410,443	70	338,375	40	+ 72,068	30	+ 21.3
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset (yhteiset kustannukset)	94.012	71	87,689	83	+ 6,322	88	+ 7.2
Kunnalliskoti	2,235,008	70	2,042,347	32	+ 192,661	38	+ 9.4
Työlaitos	592,410	89	373,063	57	+ 219,347	32	+ 58.8
Oulunkylän lastenkoti	296,451	35	210,867	80	+ 85,583	55	+ 40.6
Kullan torpan lastenkoti	173,007	78	138,627	56	+ 34,380	22	+ 24.8
Maanviljelys	45,060	90	47,469	35	— 2,408	45	— 5.1
Sianhoito	127,291	27	176,700	—	— 49,408	73	— 28.0
Elätteelleantokustannukset	2,020,596	16	1,341,976	23	+ 678,619	93	+ 50.6
Sairaanhoitokustannukset	1,276,816	09	564,417	96	+ 712,398	13	+ 126.2
Mielisairaiden hoitokustannukset	1,175,731	65	505,271	85	+ 670,459	80	+ 132.7
Lääkkeet	79,970	70	87,552	10	— 7,581	40	— 8.7
Suoranaiset avustukset	1,739,270	85	1,507,155	47	+ 232,115	38	+ 15.4
Hautauskulut	30,783	55	40,611	80	— 9,828	25	— 24.2
Kalliinajanlisäykset	759,821	74	393,451	32	+ 366,370	42	+ 93.1
Yhteensä	11,056,678	04	7,855,577	56	+ 3,201,100	48	+ 40.7

Taulu I. Helsingin kaupungin työlaitoksen toiminta vuonna 1920.

	Tulot hoidokkien päivätöistä, tarveaineet lukuun otettuina, Smk.												Tehtyjä päivätöitä.	Päivätyön keskiarvo (brutto) Smk.		Päivätyön keskiarvo (netto) Smk.	
	Vieraita töitä.		Työlaitokselle tehtyjä töitä.		Kunnallisko dille tehtyjä töitä.		Oulunkylän lastenkodille tehtyjä töitä.		Kullan torpan lastenkodille tehtyjä töitä.		Yhteensä.						
Sepänpaja	847	50	542	50	8,719	40	116	25	36	50	10,262	15	407	25	21	12	64
Suutarintyöpaja	24,636	—	9,362	—	20,224	37	5,953	—	7,013	50	67,188	87	3,164	21	24	7	18
Räätälin- »	2,571	50	7,326	—	376	55	—	—	—	—	10,274	05	1,953	5	26	2	91
Puusepän- »	14,523	94	1,586	—	12,380	29	688	10	1,220	80	30,399	13	1,524	19	95	9	32
Maalarin- »	12,618	90	696	—	11,682	15	1,300	20	640	—	26,937	25	1,069	25	20	7	82
Kirjansidontatyöt	855	30	—	—	341	40	—	—	—	—	1,196	70	273	4	38	1	95
Sekalaiset työt	11	30	10,325	25	18,651	—	1,140	—	553	—	30,680	55	20,277	1	51	1	51
Yhteensä Smk	56,064	44	29,837	75	72,375	16	9,197	55	9,463	80	176,938	70	28,667	6	17	3	05

Taulu II. Työaineiden käyttö Helsingin kaupungin työlaitoksen työpajoissa vuonna 1920.

	Säästö vuodelta 1919.		Vuoden varrella ostettu.		Yhteensä.		Vuoden varrella käytetty.		Säästö vuoteen 1921.	
	Smk.		Smk.		Smk.		Smk.		Smk.	
Sepänpaja	2,954	14	7,142	20	10,096	34	5,116	92	4,979	42
Suutarintyöpaja	10,112	76	39,000	60	49,113	36	44,442	13	4,671	23
Räätälin- »	207	60	6,344	50	6,552	10	4,573	80	1,978	30
Puusepän- »	28,440	25	38,202	55	66,642	80	16,192	77	50,450	03
Maalarin- »	2,103	47	18,389	17	20,492	64	18,567	30	1,925	34
Kirjansidontatyöt	383	86	819	12	1,202	98	663	71	539	27
Sekalaiset työt	486	96	—	—	486	96	7	96	479	—
Yhteensä Smk	44,689	04	109,898	14	154,587	18	89,564	59	65,022	59
Valmiita tuotteita varastossa	9,445	67	6,260	—	15,705	67	5,362	20	10,343	47
Kokonaistulos Smk	54,134	71	116,158	14	170,292	85	94,926	79	75,366	06

Taulu III. Katsaus vaivaishoitohallituk-

Henkilöitä, jotka on lähe-

	Kunnalliskotiin ja työlaitokseen.					Lastenkoteihin.					Kaupungin sairaaloihin.									Ylei-	
	Kunnalliskotiin.			Työlaitokseen.	Yhteensä	Vaivaishoidon lastenkoteihin, koulukoti mtk. huett.	Lastensuojelukeskuksen vastaanottokotiin.	Kaupunkilähetyksen vastaanottokotiin.	Eri päiväkoteihin.	Yhteensä.	Marian sairaalaan.		Kunnall. lastensairaalaan	Kulkutautisairaalaan.	Humaliston sairaalaan.	Kivelän sairaalaan.		Nickbyn mielisairaalaan.	Yhteensä.	Sisätautien osastolle.	Kirurgiselle osastolle.
	Miehiä.	Naisia.	Lapsia.								Sisätautien osast.	Kirurgiselle osast.				Yleisosastolle.	Mielisairaiden hoito-osastolle.				
Pääkanslia.																					
Tammikuu	8	18	—	2	28	9	—	4	27	40	73	9	1	3	6	34	12	4	142	—	—
Helmikuu	4	8	1	—	13	13	—	—	24	37	64	12	—	7	6	46	4	11	150	1	1
Maaliskuu	1	5	2	1	9	13	—	—	17	30	62	8	—	1	4	41	4	3	123	—	—
Huhtikuu	1	8	3	2	14	11	—	—	17	28	26	26	3	—	1	23	4	2	85	2	—
Toukokuu	3	5	3	1	12	3	—	—	14	17	31	14	3	—	8	29	5	1	91	3	1
Kesäkuu	2	8	3	1	14	10	—	—	18	28	33	10	2	—	7	30	6	—	88	1	2
Heinäkuu	1	5	5	—	11	16	—	—	5	21	29	8	2	—	1	18	5	2	65	—	1
Elokuu	2	5	1	1	9	23	—	—	4	27	34	4	3	—	4	17	6	52	120	—	—
Syyskuu	2	8	1	5	16	33	—	—	26	59	28	8	—	—	6	26	1	9	78	2	—
Lokakuu	2	15	5	5	27	14	—	—	29	43	38	10	4	—	5	32	9	1	99	—	2
Marraskuu	6	14	2	2	24	10	—	—	11	21	27	18	3	—	2	21	7	—	78	1	2
Joulukuu	5	11	3	—	19	5	—	—	2	7	27	10	—	—	5	32	10	2	86	—	—
Yhteensä	37	110	29	20	196	160	—	4	194	358	472	137	21	11	55	349	73	87	1,205	10	9
Haarakanslia I.																					
Tammikuu	2	10	3	10	25	9	—	—	51	60	25	10	5	3	4	32	11	2	92	—	1
Helmikuu	7	13	3	5	28	8	—	—	34	42	26	6	6	3	4	22	11	—	78	—	1
Maaliskuu	5	13	7	4	29	10	—	—	22	32	31	13	3	2	2	28	9	—	88	—	2
Huhtikuu	2	8	8	2	20	12	—	—	31	43	55	13	—	2	8	21	7	—	106	—	—
Toukokuu	3	7	4	2	16	7	—	—	1	8	18	3	1	—	6	14	5	—	47	1	1
Kesäkuu	1	4	1	1	7	4	—	—	2	6	22	1	2	—	4	8	10	—	47	1	—
Heinäkuu	1	7	3	—	11	7	—	—	11	18	18	15	3	—	6	7	11	—	60	—	—
Elokuu	2	3	3	3	11	5	—	—	4	9	17	11	1	—	3	11	15	9	67	—	1
Syyskuu	—	5	3	6	14	10	—	—	22	32	16	9	—	—	5	11	12	—	53	—	—
Lokakuu	4	8	5	7	24	7	—	—	49	56	19	9	1	—	4	13	5	1	52	2	—
Marraskuu	5	11	3	11	30	7	—	—	15	22	15	6	2	—	6	22	4	—	55	—	—
Joulukuu	5	16	8	10	39	3	—	—	8	11	22	16	2	—	3	24	7	—	74	—	1
Yhteensä	37	105	51	61	254	89	—	—	250	339	284	112	26	10	55	213	107	12	819	4	7
Haarakanslia II.																					
Tammikuu	2	3	—	—	5	—	—	—	48	48	22	9	5	2	2	9	3	—	52	—	—
Helmikuu	1	6	2	1	10	2	—	—	35	37	18	4	1	4	1	8	3	—	39	—	—
Maaliskuu	3	4	1	1	9	10	—	—	34	44	7	3	—	1	2	10	3	—	26	1	—
Huhtikuu	—	1	—	1	2	7	—	—	23	30	12	3	2	—	4	6	2	—	29	—	2
Toukokuu	—	1	—	—	1	3	1	—	17	21	4	2	3	—	2	4	3	—	18	—	—
Kesäkuu	—	1	—	—	1	4	—	—	33	37	11	—	3	—	—	9	1	—	24	—	—
Heinäkuu	—	1	—	—	1	—	—	—	14	14	10	3	1	—	1	3	3	—	21	—	—
Elokuu	—	5	—	—	5	1	—	—	6	7	11	2	2	—	1	6	1	—	23	—	1
Syyskuu	—	—	—	—	—	9	—	—	41	50	12	3	—	1	1	5	3	—	25	1	—
Lokakuu	1	1	—	2	4	2	—	—	57	59	6	5	2	—	2	8	1	—	24	1	—
Marraskuu	—	2	1	3	6	11	—	—	28	39	5	6	2	—	1	9	2	—	25	—	1
Joulukuu	—	1	1	1	3	6	—	—	19	25	9	5	—	—	1	8	4	—	27	1	—
Yhteensä	7	26	5	9	47	55	1	—	355	411	127	45	21	8	18	85	29	—	333	4	4

s en kansliain työhön vuonna 1920.

tetty seen sairaalaan. Naistautien osastolle.	Silmätautien osastolle.	Korvatautien osastolle.	Dermatologiselle osastolle.	Lapsenpäästölaitokseen.	Lastenosastolle.	Yhteensä.	Diakonissalaitokseen.	Keuhkotautiparantolaan.	Lääkkeitä.	Sairasparseleja.	Maksutonta lääkärinhoitoa.	Hautauksia.	Varattomuuden todistuksia. Oikeusapua varten.	Verojen maksuun.	Passia varten.	Eläkettä varten.	Parantolaan pääsemistä varten.	Koulunkäyntiä varten.	Muita varattomuuden todistuksia.	Suoranaisia avustuksia.	Jätettyjä anomuksia.	Evättyjä anomuksia.	Muita asioita.	Kaiken kaikkiaan.
2	1	—	—	—	1	4	—	2	128	2	42	21	12	78	6	12	5	—	44	1,168	—	26	755	2,515
2	1	1	—	—	1	7	—	2	125	3	25	20	12	118	9	8	3	5	8	1,015	—	46	561	2,167
2	—	2	1	—	1	6	—	2	104	1	26	18	17	113	1	1	4	2	15	1,135	—	35	810	2,452
—	3	—	—	—	—	5	1	—	107	2	19	15	8	59	2	3	6	4	12	1,023	—	40	619	2,052
2	1	—	2	1	1	11	—	7	90	4	13	6	23	44	—	2	2	2	4	921	—	24	656	1,929
—	—	—	1	—	1	5	—	—	100	1	19	8	15	3	—	2	2	—	2	835	—	26	459	1,607
—	1	—	—	—	—	2	—	—	109	2	14	9	12	—	—	5	4	—	6	789	—	20	299	1,368
2	—	1	—	1	3	7	—	2	138	1	6	10	10	13	—	2	—	2	—	741	—	23	345	1,456
1	1	1	1	—	2	8	—	—	113	—	15	10	20	2	—	5	3	13	2	610	—	29	475	1,458
—	2	—	—	—	1	5	—	1	98	—	22	11	20	18	1	13	5	5	9	973	—	47	585	1,982
1	1	—	—	—	—	5	—	1	91	3	14	2	15	26	—	3	—	—	—	966	—	27	306	1,582
—	1	—	1	—	—	2	—	—	88	2	15	14	9	4	—	2	1	1	5	974	—	38	156	1,423
12	12	5	6	2	11	67	1	17	1,291	21	230	144	173	478	19	58	35	34	107	11,150	—	381	6,026	21,991
2	1	—	—	—	1	5	—	1	223	2	74	6	10	32	—	1	1	—	6	1,410	403	333	423	3,107
—	1	—	—	—	1	3	—	2	148	4	46	10	12	136	—	—	1	—	—	1,305	294	218	496	2,823
2	—	1	—	1	1	7	—	2	152	1	24	7	8	22	—	—	—	—	4	1,281	385	262	730	3,034
2	—	—	—	1	4	7	—	2	127	2	31	8	16	15	—	—	1	—	2	1,069	293	230	415	2,387
2	1	—	1	—	1	7	—	6	126	3	30	7	13	15	—	1	2	1	4	827	243	184	464	2,004
1	1	—	—	—	—	3	—	1	106	1	22	6	15	3	—	—	1	—	2	649	226	115	477	1,687
1	—	—	—	—	—	1	—	1	110	2	26	7	16	2	—	—	—	—	5	612	181	131	389	1,572
2	1	1	—	1	—	6	—	—	92	4	37	2	19	6	—	—	3	1	6	591	186	108	384	1,532
1	1	—	—	—	—	2	—	—	114	2	24	4	19	3	—	1	1	8	5	681	275	136	501	1,875
1	—	1	—	—	—	4	1	1	101	6	40	8	19	9	—	1	3	—	4	806	318	133	509	2,095
3	—	—	1	—	—	4	—	1	100	4	23	3	6	4	—	2	—	—	2	761	313	92	699	2,121
1	—	2	—	—	1	5	—	—	105	5	14	3	6	2	—	—	—	—	1	883	373	163	681	2,365
18	6	5	2	3	9	54	1	17	1,504	36	391	71	159	249	—	6	13	10	41	10,875	3,490	2,105	6,168	26,602
1	—	3	—	1	1	6	—	1	103	1	100	1	3	8	—	—	—	—	1	1,158	283	214	186	2,170
2	—	—	—	—	1	3	—	1	76	2	85	4	1	79	—	—	—	—	—	932	245	211	174	1,899
1	—	—	—	—	—	2	—	1	110	2	64	—	—	15	—	—	—	—	1	1,067	240	189	179	1,949
—	—	1	—	4	1	8	—	—	80	2	49	1	5	10	—	2	—	—	2	813	211	183	117	1,544
—	—	—	—	1	—	1	—	1	72	—	48	—	3	3	—	—	—	—	1	726	144	123	94	1,256
—	—	1	—	1	—	2	—	1	81	2	39	1	2	—	—	1	1	1	2	553	158	109	72	1,087
—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	1	34	—	5	—	—	—	—	—	1	426	94	117	104	866
1	—	—	—	—	—	2	—	—	60	1	45	9	10	1	—	—	—	—	1	470	125	72	89	920
—	—	1	—	—	—	2	—	3	75	—	39	2	3	1	—	—	—	—	2	593	191	90	83	1,159
—	—	—	—	—	—	1	—	—	68	1	52	—	3	3	—	—	1	—	—	748	204	99	74	1,341
—	—	—	—	—	—	1	—	—	64	8	49	1	5	—	1	1	—	—	3	806	230	101	43	1,383
—	—	1	—	1	—	3	—	—	57	3	44	1	2	1	—	—	—	—	1	962	227	118	38	1,512
5	—	7	—	8	3	31	—	8	894	23	648	20	42	121	1	4	2	1	15	9,254	2,352	1,626	1,253	17,086

Taulu IV. Kunnalliskodin ja työlaitoksen sekä Oulunkylän ja Kullan torpan lastenkotien ruokalain käyttämät ruoka-aineet vuonna 1920.

		Kunnalliskoti ja työlaitos.				Oulunkylän lastenkoti.				Kullan torpan lastenkoti.			
		Säästö vuodelta 1919.	Hankinta ja sato vuonna 1920.	Käytetty vuonna 1920.	Säästö vuoteen 1921.	Säästö vuodelta 1919.	Hankinta ja sato vuonna 1920.	Käytetty vuonna 1920.	Säästö vuoteen 1921.	Säästö vuodelta 1919.	Hankinta ja sato vuonna 1920.	Käytetty vuonna 1920.	Säästö vuoteen 1921.
Leipää	kg.	—	—	—	—	—	5,505	5,475	30	—	3,415	3,365	50
Ruisjauhoja	»	9,060	42,252	43,952	7,360	15	1,108	1,123	—	40	410	387	63
Vehnäjauhoja ja mannasuurimoja	»	530	20,367	16,337	4,560	5	1,546	1,533	18	30	732	752	10
Ohrajauhoja	»	—	1,636	1,636	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Perunajauhoja	»	—	2,193	1,393	800	12	180	172	20	65	105	155	15
Grahamjauhoja	»	—	29,085	22,065	7,020	—	85	85	—	—	—	—	—
Riisisuurimoja	»	100	3,411	3,196	315	75	324	374	25	15	160	155	20
Kaurasuurimoja	»	435	17,160	13,245	4,350	15	1,120	1,097	38	35	740	741	34
Ohrasuurimoja	»	200	1,170	1,355	15	—	90	90	—	—	90	90	—
Amerikkalaista rasvaa	»	50	535	585	—	—	85	73	12	—	—	—	—
Margariinia	»	160	3,348	3,006	502	25	393	396	22	25	150	153	22
Voita	»	100	2,848	2,653	295	24	625	643	6	5	355	355	5
Sokeria	»	208	6,171	5,699	680	—	639	599	40	35	370	371	34
Siirappia	»	—	2,906	2,256	650	—	488	488	—	—	220	217	3
Kahvia	»	108	1,129	1,157	80	—	121	121	—	9	58	66	1
Tuoretta kalaa	»	—	2,096	2,096	—	—	378	378	—	—	76	76	—
Silliä (suolattua)	»	15	1,378	993	400	—	67	67	—	—	—	—	—
Silakoita (suolattuja)	»	4,320	13,060	11,380	6,000	—	325	320	5	—	90	70	20
Lihaa, tuoretta ja suolattua	»	1,350	14,067	12,372	3,045	18	1,148	1,151	15	10	150	160	—
Sianlihaa	»	300	5,721	5,152	869	8	1,229	1,237	—	5	425	425	5
Herneitä	»	8,118	11,236	12,554	6,800	10	392	385	17	85	372	420	37
Marjoja	»	3,000	5,064	6,064	2,000	—	508	473	35	30	348	270	108
Porkkanoita	»	1,000	4,285	3,185	2,100	—	235	219	16	—	148	109	39
Lanttuja	»	10,000	14,670	21,370	3,300	120	840	960	—	180	330	510	—
Perunoita	»	30,000	255,010	243,010	42,000	60	17,955	17,805	210	30	9,240	9,060	210
Kaalia	»	3,000	19,815	13,815	9,000	—	125	125	—	—	360	355	5
Suolaa	»	1,700	5,297	4,197	2,800	5	333	328	10	2	180	155	27
Maitoa	ltr.	—	183,638	183,638	—	—	39,760	39,760	—	—	20,760	20,760	—
Kuivattuja juurikasveja	kg.	2,000	—	2,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—

VI. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston johtokunnan vuodelta 1920[1]) antama kertomus oli seuraava:

Kirjaston johtokuntaan, jossa aikaisemmin oli ollut kolme varsinaista ja kolme varajäsentä, kuului vuonna 1920 yksinomaan varsinaisia jäseniä, lukuaan viisi, nimittäin professori Axel Wallensköld, filosofiantohtori A. H. Bergholm, professori Hugo Bergroth, toimittaja Erland Aarnio ja filosofiantohtori Julius Ailio. Johtokunta valitsi tammikuun 24 päivänä puheenjohtajakseen professori Wallensköldin ja varapuheenjohtajakseen tohtori Ailion. Vuonna 1920 johtokunta kokoontui viidesti.

Seuraavat henkilömuutokset tapahtuivat: Avustavaksi kirjastonhoitajaksi valitsi kaupunginvaltuusto tammikuun 27 päivänä 16 hakijasta yliopistonkirjaston nuoremman assistentin, filosofiankandidaatti Atle Wilskmanin. Vuoden alusta asetettiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti vakinaiselle palkkasäännölle pääkirjaston ylimääräiset amanuenssit Katri Färling, Evi Koponen ja Elin Kytömaa sekä Kallion haarakirjaston ylimääräiset amanuenssit Olga Inkola ja Elsa Liljeström. Vuoden alusta perustettuun Kallion haarakirjaston amanuenssinvirkaan nimitettiin harjoittelija Elsa Savonen. Maaliskuun 11 päivänä myönnettiin pääkirjaston amanuenssille Ludvig Wennerströmille pyytämänsä virkaero ja hänen sijaansa otettiin Kallion haarakirjaston amanuenssi Elsa Savonen. Neiti Savosen entiseen virkaan Kallion haarakirjastossa nimitettiin toukokuun 21 päivänä harjoittelija Fanny Ruusuvuori.

Kirjaston lainausliike on vuonna 1920 lisääntynyt tuntuvasti. Tätä sinänsä ilahuttavaa tosiasiaa ei kuitenkaan voi merkitä yksinomaista tyydytystä tuntien. Liikkeen lisääntyminen, joka pääasiassa johtuu siitä, että yksityisten on vaikea nykyään ostaa itselleen kirjallisuutta, on saattanut tilanpuutteen kirjastossa entistäänkin sietämättömämmäksi ja usein asettanut miltei liiallisia vaatimuksia kirjastohenkilökunnan voimille. Korotetuista määrärahoista huolimatta ei myöskään ole ollut mahdollista kirjastoon hankkia uutta kirjallisuutta siinä määrin, kuin lisääntymistään lisääntynyt kysyntä olisi vaatinut. Tämä koskee varsinkin ruotsinkielistä ja ulkomaista kirjallisuutta, joka olojen johdosta on käynyt suunnattoman kalliiksi.

Kaupungin viranomaiset eivät valitettavasti ole havainneet mahdolliseksi poistaa pääkirjastossa vallitsevaa tilanpuutetta. Merkittävä on kuitenkin, että kaupunginvaltuuston jo vuonna 1917 asettama kirjastovaliokunta on antanut lausunnon ja ehdotuksen rakennuskysymyksestä. Tämän

[1]) Kertomukseen liittyvät kirjallisuuden lainausta ja lukusaleissa käyntejä koskevat taulukkotiedot ovat julkaistut Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v. 1921.

ehdotuksen mukaan varattaisiin korttelin n:o 416 tontit n:ot 3, 12 ja 14 — kansallismuseon lounaispuolinen avonainen paikka — uuden keskuskirjastotalon paikaksi ja Rikhardinkadun varrella sijaitseva vanha kirjastotalo laajennettaisiin ja muodostettaisiin mahdollisimman pian pääasiassa valiokunnan ja kirjaston johtokunnan hyväksymiä piirustuksia noudattaen. Kaupunginvaltuusto teki päätöksensä tämän mukaisesti; kysymys lisärakennustöiden aloittamisesta otettaisiin kuitenkin käsiteltäväksi vasta 1921 vuoden budjettiehdotuksen laadinnan yhteydessä. Tällöin ei menosääntöön kuitenkaan merkitty varoja lisärakennusta varten, joka siis lykkääntyi epämääräiseen aikaan. Tämä voi käydä kirjastolle kohtalokkaaksi. Vaikeudet lisääntyvät lisääntymistään; ne suuret mahdollisuudet, joita nykyoloissa on kirjaston sivistystoiminnan ulottamiseen yhä laajempiin piireihin, ehken jäävät käyttämättä.

Kirjastoa on kuitenkin vuoden varrella kehitetty sikäli, että erikoinen lasten ja nuorison lukusali on avattu Kallion haarakirjastossa. Nuorten ei enää tarvitse täällä, niinkuin on laita pääkirjastossa, lukea aikakauslehtiä ja muuta kirjallisuutta lainaussalissa. Uutta lukusalia on yleisö alun pitäen käyttänyt erittäin ahkerasti.

Samoin kuin edellisenä vuonna on työväenopiston suomenkielinen osasto edelleen käyttänyt yhtä Kallion haarakirjaston salia muutaman illan viikossa. Vaaleja, tuloilmoitusten vastaan ottoa, väenlaskua ja verojen kannantaa toimitettaessa on kirjasto niinikään luovuttanut huoneiston osin vastamainitusta ja osin Hermannin haarakirjastosta.

Kirjaston voimassa olevain sääntöjen mukaan on kirjavaraston inventtaus toimitettu kertomusvuoden varrella. Kaupunginvaltuuston määräyksestä ottivat inventtaukseen osaa rouva Elin Holmberg, kirjastonhoitaja Aino Korander, opettaja Alpo Noponen, kirjakaupanhoitaja V. Wainio ja filosofianlisensiaatti T. S. Dillner. Inventtausta toimitettaessa kesäkuun 1 ja 15 päivän välisenä aikana olivat kirjaston kaikki lainausosastot sekä lukusalit, sanomalehtihuoneita lukuun ottamatta, yleisöltä suljettuina.

Lainausosastoja on pidetty yleisölle avoinna pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa 331 sekä Töölön ja Hermannin haarakirjastoissa 298 päivää.

Kirjalainain määrä vuosina 1919 ja 1920 oli seuraava:

	1920	1919
Pääkirjastossa	287,645	264,677
Kallion haarakirjastossa	170,615	156,701
Töölön »	27,986	27,343
Hermannin »	19,156	16,281
Yhteensä	505,402	465,002

Lainain keskimäärä lainauspäivää kohti oli pääkirjastossa 869, Kallion haarakirjastossa 515, Töölön haarakirjastossa 94 ja Hermannin haarakirjastossa 64 eli yhteensä 1,542. Vilkkain oli lainausliike vuoden lopulla; marraskuussa oli lainain keskimäärä kaikilla lainausosastoilla 2,002, joulukuussa 1,921.

Aikuisille annettujen sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjalainain välinen suhde ei ole mainittavasti muuttunut. Sen vähäisen muutoksen, mikä pääkirjastossa on huomattavana aikuisten eduksi, tasoittaa päinvastaiseen suuntaan käynyt muutos Kallion haarakirjastossa. Pienissä haarakirjastoissa oli suhde miltei ennallaan.

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%	Absoluutt. luku.	%	
Pääkirjasto	180,751	62.8	106,894	37.2	287,645
Kallion haarakirjasto	69,321	40.6	101,294	59.4	170,615
Töölön „	13,914	49.7	14,072	50.3	27,986
Hermannin „	6,577	34.3	12,579	65.7	19,156
Yhteensä	270,563	53.5	234,839	46.5	505,402

Pääkirjastossa ja Töölön haarakirjastossa on Skandinavian kielillä painetun kirjallisuuden lainaus lisääntynyt hiukan enemmän kuin suomenkielisen kirjallisuuden lainaus, kun taas päinvastainen suhde on huomattavana Kallion ja Hermannin haarakirjastoissa. Jos kirjasto kokonaisuudessaan otetaan huomioon, havaitaan lisäännystä skandinavilaisen kirjallisuuden hyväksi. Tämä on selitettävissä sen johdosta, että yksityisten on vaikea hankkia itselleen tätä kirjallisuutta. Seuraavassa taulussa valaistaan lähemmin erikielisen kirjallisuuden lainausta:

	Suomenkiel. kirjallisuus.		Skandinavilainen kirjallisuus.		Muunkielinen kirjallisuus.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%	Absoluutt. luku.	%	Absoluutt. luku.	%	
Pääkirjasto	128,571	44.7	153,221	53.3	5,853	2.0	287,645
Kallion haarakirjasto	135,668	79.5	34,947	20.5	—	—	170,615
Töölön „	14,254	50.9	13,732	49.1	—	—	27,986
Hermannin „	11,905	62.1	7,251	37.9	—	—	19,156
Yhteensä	290,398	57.4	209,151	41.4	5,853	1.2	505,402

Pääkirjaston ja haarakirjastojen kirjavaraston eri aineryhmistä lainattujen kirjain (niteiden) lukumäärä näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

		Luku.	%.
I.	Uskontoa	3,083	0.6
II.	Historiaa ja elämäkertoja	43,817	8.7
III.	Maantietoa, kansatiedettä ja matkakuvauksia	22,824	4.5
IV.	Romaaneja, kertomuksia ja satuja	357,364	70.7
V.	Runoja, näytelmiä, kirjallisuuden-, tieteen- ja taiteenhistoriaa	32,550	6.4
VI.	Terveys- ja lääkintäoppia, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa	19,243	3.8
VII.	Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	6,397	1.3
VIII.	Kielitiedettä	4,402	0.9
XI.	Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, urheilua ja sekalaisia aineita	15,722	3.1
	Yhteensä	505,402	100.0

Tietokirjallisuuden lainauksen ja romaani- ja kertomuskirjallisuuden lainauksen välistä suhdetta valaisee lähemmin seuraava taulu. Kaunokirjallisuuden lainaus on lisääntynyt jonkin verran enemmän kuin ammatti-

kirjallisuuden. Tämä näyttää osoittavan, että eräitä uusia lainanottajia on kirjastoon vetänyt halu saada huvittavaa lukemista.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjalainat.			
	Romaanikirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomuskirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani- ja kertomuskirjallisuus.		Muu kirjallisuus.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Pääkirjasto	118,191	65.4	62,560	34.6	78,146	73.1	28,748	26.9	196,337	68.3	91,308	31.7
Kallion haarakirjasto	43,506	62.8	25,815	37.2	80,100	79.1	21,194	20.9	123,606	72.5	47,009	27.5
Töölön „	10,633	76.4	3,281	23.6	11,372	80.8	2,700	19.2	22,005	78.6	5,981	21.4
Hermannin „	4,693	71.3	1,884	28.7	10,723	85.2	1,856	14.8	15,416	80.5	3,740	19.5
Yhteensä	177,023	65.4	93,540	34.6	180,341	76.8	54,498	23.2	357,364	70.7	148,038	29.3

Lainausliikettä valaiseva seikkaperäinen tilasto löytyy taululiitteissä, jotka ovat ylipainos Helsingin kaupungin tilastollisesta vuosikirjasta.

Kirjastosta on samoin kuin edellisenäkin vuonna lainattu pienehköjä kirjakokoelmia eräisiin lastenkoteihin, kasvatuslaitoksiin, kesäsiirtoloihin ja työkoteihin sekä meriväelle ja Tilkan kirurgiseen sairaalaan. Nämä kirjalainat on merkitty yksityisille annettujen lainain joukkoon.

Toistaiseksi on vuonna 1920 annetuista kirjalainoista 253 palauttamatta. Näistä on 201 otettu pääkirjastosta, 34 Kallion, 11 Töölön ja 7 Hermannin haarakirjastosta.

Kirjaston lainanottajiksi vuosina 1912—20 kirjoittautuneita henkilöjä oli 63,207, niistä vuonna 1920 kirjoittautuneita 6,265. Kaikkiaan on viimeksi mainittuna vuonna 22,251 henkilöä käyttänyt lainausoikeuttaan. Lainanottajia koskevat tiedot käyvät ilmi allaolevasta taulukosta:

	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Kaiken kaikkiaan.
	Ruumiill. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumiill. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumiill. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	
Suomenkielisiä lainaajia.										
Pääkirjasto	1,188	1,092	2,280	944	1,023	1,967	1,449	585	2,034	6,281
Kallion haarakirjasto..	988	318	1,306	849	382	1,231	1,463	1,010	2,473	5,010
Töölön » ..	117	22	139	108	32	140	167	120	287	566
Hermannin » ..	76	7	83	68	10	78	210	124	334	495
Yhteensä	2,369	1,439	3,808	1,969	1,447	3,416	3,289	1,839	5,128	12,352
Ruotsinkielisiä lainaajia.										
Pääkirjasto	1,036	1,591	2,627	920	2,395	3,315	1,152	699	1,851	7,793
Kallion haarakirjasto..	232	102	334	218	152	370	329	270	599	1,303
Töölön » ..	84	32	116	52	45	97	162	122	284	497
Hermannin » ..	43	12	55	43	16	59	97	95	192	306
Yhteensä	1,395	1,737	3,132	1,233	2,608	3,841	1,740	1,186	2,926	9,899
Kaikkiaan lainaajia.										
Pääkirjasto	2,224	2,683	4,907	1,864	3,418	5,282	2,601	1,284	3,885	14,074
Kallion haarakirjasto..	1,220	420	1,640	1,067	534	1,601	1,792	1,280	3,072	6,313
Töölön » ..	201	54	255	160	77	237	329	242	571	1,063
Hermannin » ..	119	19	138	111	26	137	307	219	526	801
Yhteensä	3,764	3,176	6,940	3,202	4,055	7,257	5,029	3,025	8,054	22,251

Lukusaleista on pääkirjaston opintosali ja yleinen lukusali pidetty yleisölle avoinna 342, lasten lukusali 329 sekä sanomalehtihuoneet 357 päivää. Kallion haarakirjastossa on aikuisten lukusali ollut avoinna 330, lasten lukusali 327 ja sanomalehtisali 357 päivää. Töölön haarakirjastossa on aikuisten lukuhuone ollut käytettävänä 357 ja lasten lukuhuone 298 päivää. Hermannin haarakirjastossa on sanomalehtihuone ollut avoinna 357 ja aikakauslehtihuone 327 päivää. Tehtaankadun 36:ssa olevassa haarakirjastossa ovat sekä sanoma- että aikakauslehtihuoneet olleet avoinna 357 päivää.

Vuoden alusta lähtien on pääkirjaston opintosalia ja yleistä lukusalia pidetty avoinna kaikkina arkipäivinä kaksi tuntia kauemmin kuin ennen eli klo 2—9 i. p. (kesäkuukausina klo 1—8 i. p.). Kallion haarakirjaston aikuisten lukusali on niinikään arkipäivinä ollut avoinna tuntia kauemmin kuin edellisenä vuonna eli klo 4—9 i. p. (kesäkuukausina klo 3—8 i. p.). Kallion uutta lasten lukusalia on pidetty avoinna arkipäivin klo 12—2 i. p. ja klo 4—7 i. p. sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivin klo 12—3 i. p. Muutoin on aukioloaika ollut ennallaan. Käyntejä lukusaleissa oli:

Pääkirjasto:		*Kallion haarakirjasto:*	
Opintosali	17,519	Aikuisten lukusali	24,996
Yleinen lukusali	48,657	Lasten lukusali	94,022
Lasten ja nuorison lukusali	14,100	Sanomalehtisali	81,693
Sanomalehtihuoneet	306,438		
Yhteensä	386,714	Yhteensä	200,711

Keskimääräinen päivittäinen käyntien määrä lukusaleissa oli pääkirjastossa 1,094 ja Kallion haarakirjastossa 593.

Lukusaleihin ja lukuhuoneisiin on vuonna 1920 hintain kohoamisen johdosta tilattu jonkin verran vähempi määrä sanoma- ja aikakauslehtiä kuin lähinnä edellisenä vuonna. Niinpä on pääkirjastoon tilattu 222 koti- ja ulkomaista aikakauslehteä (264 kpl.) sekä 61 sanomalehteä (81 kpl.), Kallion haarakirjastoon 79 aikakaus- (101 kpl.) ja 39 sanomalehteä (50 kpl.), Töölön haarakirjastoon 28 aikakaus- (30 kpl.) ja 18 sanomalehteä (23 kpl.), Hermannin haarakirjastoon 27 aikakaus- (1 kpl. kutakin) ja 18 sanomalehteä (22 kpl.) sekä Tehtaankadun haarakirjastoon 32 aikakaus- (33 kpl.) ja 16 sanomalehteä (25 kpl.).

Pääkirjastossa on syksyn kuluessa varattu Helsingissä Kordelinin rahaston varoilla toimeenpantujen suomenkielisten kirjastokurssien osanottajille tilaisuus opetuksessa käyttää opintosalissa olevaa käsikirjastoa sinä aikana päivästä, jona sali on ollut yleisölta suljettuna.

Tässä ei hevin sovi sivuuttaa erästä valitettavaa seikkaa, syystä ettei se ole ainoastaan tuottanut paljon ikävyyksiä, vaan myös pakottanut lukusaleissa ottamaan käytäntöön eräitä uusia menetelmiä. Kirjaston lukusaleissa, enimmäkseen pääkirjaston yleisessä lukusalissa ja opintosalissa, on vuoden varrella tapahtunut useita kirjavarkauksia. Sitä paitsi on monta kirjaa tärvelty leikkelemällä ja muistiinpanoja tekemällä. Tämän johdosta on ollut välttämätöntä jossain määrin rajoittaa vapautta käyttää lukusalien käsikirjastoja. Kirjaston taholta osoitetun luottamuksen väärinkäyttö, johon eräät yksityiset ovat saattaneet itsensä syypäiksi, kohtaa sentähden seurauksillaan lukusaleja käyttävää yleisöä kokonaisuudessaan.

Kirjavarasto käsitti tammik. 1 p:nä 1920 96,585 nidettä. Vuoden kulu-

essa poistettiin luettelosta 2,249 ja hankittiin lisää 5,483 uutta nidettä; lisäys oli siis 3,234 nidettä ja kirjavarastossa oli joulukuun 31 p:nä 1920 99,819 nidettä.

Sekä yksityiset henkilöt että kirjastot, yhdistykset ja laitokset muistivat kirjastoa kirjalahjoilla.

Jatkuvan luetteloimistyön lisäksi jatkettiin korttienkirjoittamista sanakirjan muotoon laadittaviin haarakirjastojen kirjavarastojen luetteloihin sekä pääkirjaston opintosalin aikakauslehtien ja Kallion haarakirjaston aikuisten lukusalin aikakauslehtien, ainekorttien kirjoittamista. On osoittautunut tarpeelliseksi laatia uudestaan eräät näiden luettelojen aikaisemmin kirjoitetut osat.

Painosta on julkaistu 177 sivua käsittävä, kirjastoon vuosina 1911—20 hankitun suomenkielisen kirjallisuuden luettelo asialuetteloineen, vuonna 1919 hankitun ruotsinkielisen ja ulkomaisen kirjallisuuden luettelo sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1919.

Tuloja oli 23,959: 93 markkaa. Lainanottajat velvoitettiin 25,903 tapauksessa maksamaan sakkoja kaikkiaan 17,070: 55 markkaa. 3,004 suomenkielistä luetteloa myytiin kaikkiaan 2,664: 60 markasta, 2,874 ruotsinkielistä luetteloa 2,057: 55 markasta ja 9 vieraskielisen kirjallisuuden luetteloa 90 pennistä. Vanhojen sanomalehtien y. m. myynnistä kertyi 2,166: 33 markkaa. Tulojen ryhmittyminen pääkirjaston ja haarakirjastojen kesken sekä kuukausittain näkyy seuraavasta taulusta:

	Pääkirjasto.		Kallion haarakirjasto.		Töölön haarakirjasto.		Hermannin haarakirjasto.		Yhteensä.	
	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.
Tammikuu....	1,825	07	506	51	58	10	31	35	2,421	03
Helmikuu....	1,312	50	422	05	38	20	24	05	1,796	80
Maaliskuu....	1,268	70	422	20	44	40	24	35	1,759	65
Huhtikuu....	1,253	80	455	15	44	35	31	05	1,784	35
Toukokuu....	1,325	10	368	65	57	90	34	70	1,786	35
Kesäkuu.....	786	05	392	80	84	60	40	25	1,303	70
Heinäkuu....	1,794	55	519	50	80	—	81	05	2,475	10
Elokuu.....	1,233	50	522	60	93	90	38	50	1,888	50
Syyskuu.....	1,359	60	692	80	47	60	42	—	2,142	—
Lokakuu.....	1,521	35	661	40	73	35	46	90	2,303	—
Marraskuu....	1,463	70	671	60	39	75	96	50	2,271	55
Joulukuu.....	1,334	45	591	95	48	50	53	—	2,027	90
Yhteensä	16,478	37	6,227	21	710	65	543	70	23,959	93

Kirjaston menot[1]) näkyvät seuraavasta yhdistelmästä, jossa kirjastolle myönnetyt määrärahatkin on otettu huomioon:

[1]) Lukuun ottamatta kirjastorakennusten kunnossapitokustannuksia ja palovakuutusta sekä vakinaiselle kirjastohenkilökunnalle maksettuja kalliinajanlisäyksiä.

		Määrärahat [1]).	Menot.
Palkat ja palkkiot	Smk	167,131: 67	167,036: 87
Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sidonta	»	115,000: —	115,000: —
Haarakirjastohuoneistojen vuokrat	»	10,000: —	8,000: —
Painatuskulut	»	35,000: —	35,000: —
Kalusto	»	7,800: —	7,793: 83
Polttoaineet ja valaistus	»	83,592: 08	83,592: 08
Talonmiehen palkkio, siivoaminen, puhtaanapito, lumenajo ja vedenkulutus	»	9,070: —	8,996: 91
Sekalaiset menot	»	18,000: —	17,995: 08
Yhteensä	Smk	445,593: 75	443,414: 77

[1]) Lukuun otettuina lisämäärärahat, kaikkiaan 34,428: 75 markkaa.

VII. Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajan maistraatille vuodelta 1920 antama kertomus oli seuraava:

Vuonna 1920 toimitettiin 803 kirjoihin merkittyä katselmusta, laadittiin 354 kirjelmää ja toimituskirjaa, tarkastettiin 83 rakennusarviota sekä 240 rakennuspiirustukset. Tarkastuksen alaisten rakennuspaikkain luku oli 310. Vuodelta 1919 oli jäljellä puolivalmiina 81 uutisrakennusta sekä 12 rakennuksen- ja tulisijanmuutosta. Vuoden varrella tuli lisää 110 uutisrakennusta ja 103 rakennuksen- ja tulisijanmuutosta sekä tarkastettiin 25 uutisrakennusta ja 115 rakennuksen ja tulisijan muutosta. Vuoden varrella syntyneiden uutisrakennusten kuutiosisältö oli 401,021.4 m, ja ne käsittivät 897 asuinhuonetta, 320 keittiötä ja 149 muuta huonetta. Verratessa näitä lukuja vuoden 1919 vastaaviin lukuihin huomaa, että rakennustoiminta vuonna 1920 oli jotenkin kaksi kertaa suurempi kuin vuonna 1919 ja melkoista vilkkaampi kuin vuosina 1918 ja 1919 yhteensä.

Siitä lähtien kun kaupunginvaltuusto vuonna 1915 päätti supistaa rakennustarkastuskonttorin menosääntöä, on konttorilla ollut vastassaan vaikeuksia ulkonaiseen valvontaan nähden, ja nämä vaikeudet tulevat esiintymään vielä tuntuvampina, kun rakennustoiminta alkaa vilkastua. Tarkastajaa ei silloin voida käyttää konttorityöhön eikä piirustusten tarkastukseen, koska ulkonainen valvonta tulee viemään kaiken hänen aikansa. Tämän johdosta tulee koko piirustusten tarkastus ja katselmustoimituskirjain laatiminen sekä kaikki konttorityö, t. s. kaikkien kirjelmäin vastaaminen, lausuntojen ja hakemuskirjain laatiminen y. m. jäämään yksinomaan rakennustarkastajan hoidettavaksi, joten hänellä ei tule olemaan aikaa kaikkien rakennusjärjestyksessä määrättyjen katselmusten toimittamiseen. Näitä epäkohtia ei voida korjata muuten kuin uudelleen asettamalla avustava rakennustarkastaja, jonka virka on ollut lakkautettuna. Samoin täytyy rakennusinsinöörin, sittenkuin avustavan rakennusinsinöörin toimi on lakkautettu, itse tarkastaa numeroihin nähden kaikki saapuvat arviot, mikä rakennustoiminnan vilkastuessa vie runsaasti aikaa ja aiheuttaa sen, ettei hän ehdi omistaa tarpeeksi aikaa rakennuspaikoilla suoritettavaan valvontaan. Viimemainittu vuorostaan tekee työn suorituksen huolimattomammaksi, rakenteen heikommaksi ja tapaturmat, joiden suuruutta on edeltäpäin mahdotonta arvata, mahdollisiksi, jopa todennäköisiksikin. Olisi siis erinomaisen tärkeätä, että myöskin avustavan rakennusinsinöörin virka jälleen vakinaisesti täytettäisiin.

Nykyisin vallitsevan verraten vähäisen rakennustoiminnan aikana voi konttori hädin tuskin tulla toimeen vähennetyllä henkilökunnalla, mutta jos raken-

nustoiminta lisääntyy, ei ulkonaista valvontaa voida suorittaa rakennusjärjestyksen ja varmuuden vaatimusten mukaisesti.

Vuonna 1916 erosi avustava rakennustarkastaja arkkitehti L. Mallander, vuonna 1917 avustava rakennusinsinööri J. Roiha ja joulukuun 31 p:nä 1920 rakennusinsinööri A. E. Nikander. Näinä vuosina on siis konttori menettänyt kolme niin pätevää ja hyvää työntekijää, että heitä tuskin voidaan korvata, ja syynä on kahteen ensinmainittuun nähden ollut kaupunginvaltuuston päätös virkailijain lukumäärän vähentämisestä. Insinööri Nikander, jonka työtaakka täten huomattavasti lisääntyi, katsoi vastuun liian suureksi ja palkan liian pieneksi voidakseen jäädä virkaan. Miten vaikeata on ollut saada insinöörinviran hoitajaksi sopivaa henkilöä, ilmenee parhaiten siitä tosiseikasta, että virka oli kolme kertaa julistettava haettavaksi. Hakijoiden joukossa oli yksi ainoa henkilö, joka empimättä voitiin katsoa täysin sopivaksi menestyksellisesti hoitamaan virkaa, mutta hänen palkkavaatimuksensa olivat suuremmat kuin rahasäännön mukainen palkka, minkä vuoksi häntä ei voitu ottaa virkaan. Ei ollut muuta neuvoa kuin täyttää virka väliaikaisesti määräämällä eräs insinööri sitä hoitamaan ja jäädä odottamaan. On itsestään selvää, että tällainen menettely vaikeuttaa jatkuvaisuutta konttorin työssä ja aikaansaa epävarmuudentilan, koska henkilöllä, joka ottaa viran määräämättömäksi ajaksi sivutulona, kunnes jotain parempaa ilmaantuu, ei ole eikä voikaan olla samaa harrastusta työhönsä kuin viran vakinaisella haltijalla, jolla johtosäännön mukaisesti ei saa olla muuta tointa.

Kaupunginvaltuusto on vastoin maistraatin ja rakennustarkastajan esitystä asiasta määrännyt, että rakennusinsinöörin rakennustarkastajan ollessa estettynä tulee hoitaa viimemainitun virkaa. Tämä päätös olisi käytäntöön sovellutettuna erittäin turmiollinen. Mutta kun on aivan mahdotonta, että vastuunalainen viranomainen voisi ottaa vastuulleen insinöörin määräämistä hoitamaan selvää arkkitehdintointa, ei maistraattikaan koskaan tule voimaan määrätä rakennusinsinööriä toimimaan rakennustarkastajana. Rakennustarkastukselle olisi eduksi, jos maistraatti kaupunginvaltuustolle tekisi esityksen tämän päätöksen muuttamisesta.

VIII. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen laatima kertomus toiminnastaan vuonna 1920 sisälsi seuraavaa:

Kaupungin yleisten töiden hallitukseen kuuluivat vuonna 1920 professori J. Castrén puheenjohtajana, arkkitehti Y. Sadeniemi varapuheenjohtajana (joulukuun 15 p:ään), johtaja A. Björkenheim (kesäkuun 1 p:ään), insinööri E. von Frenckell jäsenenä joulukuun 15 p:ään; siitä lähtien varapuheenjohtajana, monttööri O. Oksanen, kirvesmies J. Suominen, muurari T. Uski, arkkitehti W. Jung (kesäkuun 1 p:stä), vuorineuvos W. A. Sohlberg (joulukuun 15 p:stä). Hallitus kokoontui yhteensä 45 kertaa ja käsitteli tällöin 888 asiaa sekä lähetti 438 kirjettä. Hallituksen sihteerinä toimi valtioneuvos G. A. Gröndahl.

Hallituksen käsittelemistä asioista mainittakoon: satamatoimikunnan mietintö Helsingin kaupungin satamaolojen järjestämisestä; valiokunnan mietintö kaupungin satamahallinnon keskittämisestä; seisotuskaivopakon poistaminen sekä usein esiintyneet kysymykset kaupungin työntekijäin palkkaolojen järjestämisestä ja työn hankkimisesta työttömille.

Rakennuskonttori toimi kaupungininsinöörin johdossa jakautuneena 9 osastoon, jotka olivat: satamarakennusosasto, katu- ja viemärirakennusosasto, huonerakennusosasto, kaupunginasemakaavaosasto, geodeettiosasto, puutarhaosasto, puhtaanapito-osasto, varasto-osasto ja tilivirasto.

Näistä varasto-osasto aloitti toimintansa huhtikuun keskivaiheilla kaupunginvaltuuston joulukuun 22 päivänä 1919 tekemän päätöksen mukaan. Kamreeriosasto muodostettiin tammikuun 1 p:stä 1920 kaupunginvaltuuston joulukuun 17 p:nä 1918 tekemän päätöksen mukaan erikoiseksi tilivirastoksi. Puhtaanapito-osasto taas on syyskuun 1 p:stä lähtien uuden puhtaanapitohallituksen alainen.

Allaoleva taulu osoittaa konttorin eri osastojen työntekijäin lukumäärän kunkin kuukauden 15 p:nä.

Kuukausi.	Satamarakennusos.	Katu- ja viemärirakennusos.	Huonerakennusos.	Kaupunginistutustenos.	Puhtaanapitoos.	Varastoos.	Yhteensä.
Tammikuu	153	650	165	19	414	85	1,486
Helmikuu	200	853	155	12	398	85	1,703
Maaliskuu	209	792	203	23	353	93	1,673
Huhtikuu	208	721	303	107	322	86	1,747
Toukokuu	215	655	290	105	321	88	1,674
Kesäkuu	184	646	248	96	338	69	1,581
Heinäkuu	173	594	222	91	346	71	1,497
Elokuu	187	614	145	91	339	81	1,457
Syyskuu	184	639	109	69	—	81	1,082
Lokakuu	187	642	102	57	—	80	1,068
Marraskuu	181	540	84	35	—	72	912
Joulukuu	172	506	47	19	—	70	814

Vuonna 1920 noudatettiin työntekijäin palkkain maksussa siv. 40*—41* esitettyjä tariffeja.

Perheenelatusapumaksu oli 2 markkaa kutakin 15 vuotta nuorempaa lasta kohti päivässä, kuitenkin enintään viidelle lapselle. Kesäkuun 28 päivästä lähtien elatusapumaksu alennettiin 1 markkaan, mutta korotettiin jälleen kaupunginvaltuuston määräyksestä joulukuun 19 päivänä aikaisempaan määräänsä.

Työpäivän pituus oli vuoden varrella 8 tuntia, joten työaika oli viikossa 46 ½ ja kuukaudessa noin 200 tuntia.

Tapaturma kohtasi vuoden varrella 42 työntekijää. Vahingonkorvaus määrättiin lopullisesti 27 tapaturmassa, mutta 15 tapaturmassa sen suuruus vuoden päättyessä vielä oli määräämättä. Vahingonkorvauksina maksoi Suomen teollisuudenharjoittajain keskinäinen tapaturmavakuutusyhdistys kaikkiaan 20,694: 13 markkaa.

Kesälomaa myönnettiin yhteensä 895 työntekijälle. Näistä sai 489 työntekijää 2 viikon ja 406 työntekijää viikon loman. Kaupungille koitui tästä menoja 289,127: 60 markkaa.

Satamarakennusosasto. Satamarakennusosastolla palveli, paitsi osastonpäällikköä ja avustavaa osastonpäällikköä, vuoden varrella yksi ylimääräinen insinööri, yksi piirustaja ja yksi vaakitsija. Osaston erikoiskirjanpidon ja työntekijäin luetteloimisen toimitti kaksi konttoriapulaista.

Länsisatamassa (Jätkäsaaressa) teetettäväin huomattavain töiden johtoon rakennuskonttori useita kertoja yritti hankkia ylimääräisen insinöörin lisää. Tämä ei kuitenkaan onnistunut niiden riittämättömäin palkkaetujen johdosta, jotka konttori voi tarjota.

Välitöntä työnjohtoa hoiti 7—8 rakennusmestaria ja 3—5 päällysmiestä. Työpajatöitä johtamassa oli sitä paitsi 1 konemestari ja 1 avustava konemestari.

Syksyllä oli osastonpäälliköllä tilaisuus kaupungin matka-apurahalla käydä Tukholmassa, Göteborissa, Malmössä ja Kööpenhaminassa tutkimassa näissä kaupungeissa paraikaa teetettäviä satamalaajennustöitä.

Hallitukselle esiteltiin 35 asiaa, joista 20 oli lähetetty osaston valmisteltaviksi. Vuoden varrella jatkuneista laajaperäisemmistä selvityksistä mainittakoon Sockenbackan—Otalammen ja Åggelbyn—Hertonäsin rautatielinjain tutkimus, Länsirannan tavarasuojan korottaminen sekä kolmikerroksisen uudenaikaisen tavarasuojan rakentaminen Rahapajanrannan tavarasuojan n:o 9 sijaan. Epävarmain valuutta- ja hintaolojen johdosta ei purkausnostureja voitu hankkia Rahapajanrantaan, syystä että tähän tarkoitukseen varattu määräraha osoittautui vuoden alussa riittämättömäksi.

Kertomusvuonna suoritettiin vuoden budjettiin merkityt työt [1]). Niistä on mainittava Eteläsatamassa laivaveistämön vierellä sijaitsevan puusillan sekä Kyläsaareen johtavan jalkamiessillan uudesti rakentaminen. Ruoppausta toimitettiin pääasiallisesti Eteläsatamassa Makasiinin- ja Keittohuoneenrannassa sekä Sörnäsin sataman eteläisen laiturihaaran vierellä Masutin laiturin edustalla, minkä ohessa Pohjoissatamassa ruopattiin Pannukakun rannassa sijaitsevaan Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön laituriin johtava väylä. Paitsi sekalaisia rautateiden korjauksia uusittiin Malmilla sijaitsevalle puhtaanapitolaitoksen kaatopaikalle johtavan radan ratapölkyt ja toimitettiin tämän rataosan tarkistus.

---

[1]) Ks. Helsingin kaupungin tilasto V. 5. 1920 siv. 119 ja seur.

Rakennuskonttorin työntekijäin

Ammatti.	Tammik. 1—huhtik. 25.		Huhtik. 26—kesäk. 27.		Kesäk. 28—
	Tunnissa, Smk.	Kuukaudessa, Smk.	Tunnissa, Smk.	Kuukaudessa, Smk.	Tunnissa, Smk.
Sukeltajat	5: —	1,000: —	9: —	1,800: —	10: —
Koneenkäyttäjät	4: —	800: —	4: 40	880: —	5: 40
Viilaajat	3: 70 —4: —	740: — —800: —	4: 10 —4: 40	820: — —880: —	5: — —5: 40
Sepät	3: 60 —3: 80	720: — —760: —	4: — —4: 20	800: — —840: —	4: 90 —5: 20
Levysepät	3: 50 —3: 70	700: — —740: —	3: 90 —4: 10	780: — —820: —	4: 80 —5: 10
Kirvesmiehet ja puusepät	3: 50 —4: —	700: — —800: —	3: 90 —4: 40	780: — —880: —	4: 80 —5: 40
Lataajat	3: 60 —4: —	720: — —800: —	4: — —4: 40	800: — —880: —	4: 90 —5: 40
Kivenhakkaajat	3: 80 —4: —	760: — —800: —	4: 20 —4: 40	840: — —880: —	—
Porarit	3: 50 —3: 80	700: — —760: —	3: 90 —4: 20	780: — —840: —	4: 80 —5: 20
Muurarit ja kadunlaskijat	3: 50 —4: —	700: — —800: —	3: 90 —4: 40	780: — —880: —	4: 80 —5: 40
Putkenlaskijat ja sementtityöläiset	3: 40 —3: 70	680: — —740: —	3: 75 —4: 10	750: — —820: —	4: 60 —5: 10
Irroittajat	3: 20 —3: 40	640: — —680: —	3: 50 —3: 75	700: — —750: —	4: 10 —4: 40
Apurit	3: — —3: 20	600: — —640: —	3: 30 —3: 60	660: — —720: —	3: 80 —4: 20
Puhtaanapitolaitoksen työläiset:					
miehet	3: 10 —3: 30	620: — —660: —	3: 40 —3: 70	680: — —740: —	4: — —4: 50
naiset	2: 50 —2: 80	500: — —560: —	2: 75 —3: 10	550: — —620: —	3: 20 —3: 60
Kaupunginistutusten työläiset:					
miehet	3: — —3: 20	600: — —640: —	3: 30 —3: 60	660: — —720: —	3: 80 —4: 20
naiset	2: 20 —2: 50	440: — —500: —	2: 50 —2: 75	500: — —550: —	3: — —3: 20
Yövartijat	2: 60	520: —	2: 90 —3: 40	580: — —680: —	3: 40 —4: —
Ajomiehet (joilla on oma hevonen ja omat rattaat	7: —	1,400: —	8: —	1,600: —	8: 50

Uutistöitä jatkui vuoden varrella pääasiassa Länsisataman alueella, missä Laivarantaa jatkettiin ja se päällystettiin noppakivillä. Useita katuja vierrettiin, ja Laivarannassa, Hietasaarenkadulla ja Vaihdekadulla naulattiin kaikkiaan 2,050 m. rautatieraidetta ja 20 vaihdetta, niistä 1 englantilainen. Hertonäsin satamarakennuksiin hankittiin työkaluja ja rakennusaineita. Sörnäsissä sijaitsevaan kunnalliseen teurastamoon johtavaa rautatieraidetta jatkettiin 360 metrillä. Tästä raiteesta voidaan vastedes johtaa pistoraide teurastamoalueelle. Satamaradan laajentamiseen kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden sataman väliseltä osalta ei vuoden varrella ryhdytty; kuitenkin hankittiin osa työaineita tätä tarkoitusta varten.

Muiden laskuun osasto suoritti töitä yhteensä 326,892: 68 markan edestä; näistä tuli 131,211: 05 markkaa yksityisten laskuun suoritettujen töiden ja 195,681: 63 markkaa kaupungin muiden laitosten ja viranomaisten osalle.

Katu- ja viemärirakennusosaston palveluksessa oli yksi työpäällikkö, yksi avustava työpäällikkö, yksi ylimääräinen insinööri, yksi piirustaja, kaksi vaakitsijaa ja kaksi konttoriapulaista.

Työnjohtoa osaston alaisilla työmailla hoiti 18 rakennusmestaria ja 8 päällysmiestä.

Kertomusvuoden aikainen toiminta käsitti kaupungin katujen ja yleisten paikkain korjauksia, pääasiallisesti maistraatin katselmusmiesten esittämäin

palkkaustariffit vuonna 1920.

Syysk. 5.	Syysk. 6—Jouluk 19.		Jouluk. 20—Jouluk. 31.	
Kuukaudessa, Smk.	Tunnissa, Smk.	Kuukaudessa, Smk.	Tunnissa, Smk.	Kuukaudessa, Smk.
2,000: —	12: —	2,400: —	13: 20	2,640: —
1,080: —	5: 90 —6: 50	1,180: — —1,300: —	6: 50 —7: 15	1,300: — —1,430: —
1,000: — —1,080: —	6: — —6: 50	1,200: — —1,300: —	6: 60 —7: 15	1,320: — —1,430: —
980: — —1,040: —	5: 80 —6: 30	1,160: — —1,260: —	6: 40 —6: 95	1,280: — —1,390: —
960: — —1,020: —	5: 80 - 6: 10	1,160: — —1,220: —	6: 40 —6: 75	1,280: — —1,350: —
960: — —1,080: —	5: 90 —6: 50	1,180: — —1,300: —	6: 50 —7: 15	1,300: — —1,430: —
980: — —1,080: —	5: 90 —6: 50	1,180: — —1,300: —	6: 50 —7: 15	1,300: — —1,430: —
—	—	—	—	—
960: — —1,040: —	5: 80 —6: 30	1,160: — —1,260: —	6: 40 —6: 95	1,280: — —1,390: —
960: — —1,080: —	5: 80 —6: 50	1,160: — —1,300: —	6: 40 —7: 15	1,280: — —1,430: —
920: — —1,020: —	5: 50 —6: 10	1,100: — —1,220: —	6: 05 —6: 75	1,210: — —1,350: —
820: — — 880: —	5: — —5: 30	1,000: — —1,060: —	5: 50 —5: 85	1,100: — —1,170: —
760: — — 840: —	4: 60 —5: 10	920: — —1,020: —	5: 10 —5: 65	1,020: — —1,130: —
800: — — 900: —	4: 80 —5: 40	960: — —1,080: —	5: 30 —5: 95	1,060: — —1,190: —
640: — — 720: —	3: 80 —4: 30	760: — — 860: —	4: 20 —4: 75	840: — — 950: —
760: — — 840: —	4: 50 —5: —	900: — —1,000: —	4: 95 —5: 50	990: — —1,100: —
600: — — 640: —	3: 60 —3: 80	720: — — 760: —	4: — —4: 20	800: — — 840: —
680: — — 800: —	3: 80 —4: 50	760: — — 900: —	4: 20 —4: 95	840: — — 990: —
1,700: —	10: 20	2,040: —	11: 25	2,250: —

muistutusten mukaisesti, katujen ja yleisten paikkain päällystyksen uusimista, uusien katujen ynnä niihin kuuluvain viemärijohtojen rakentamista, kanavain ja viemärijohtojen kunnossapitoa sekä teiden ja viertoteiden sekalaisia korjauksia.

Kaikki budjettiin merkityt [1]) katujen ja yleisten paikkain korjaukset suoritettiin vuoden kuluessa; 6,040 m² kivettiin, 5,545 m² vierrettiin, 658 m² asfaltoitiin ja laskettiin puukuutioilla, 1,910 m² tasoitettiin ja 9,970 m² päällystettiin uudestaan.

Kaikki budjettiin rakennettaviksi merkityt [2]) uudet kadut tasoitettiin valmiiksi, kaikkiaan 67,460 m².

Kanavain ja viemärien sekalaisesta kunnossapidosta oli kustannuksia 148,695: 64 markkaa. Uutistöitä suoritettiin kaikki budjettiin merkityt [3]) lukuunottamatta Sörnäsin haararadan alaista viemärijohtoa It. Viertotien länsipuolella. Uutistyöt käsittivät yhteensä 3,047 metriä. Teitä ja viertoteitä korjattiin budjetissa vahvistetun suunnitelman mukaisesti ja oli korjatun pintaalan laajuus teihin nähden 12,268 m² ja viertoteihin nähden 11,780 m².

Geodeettiosasto. Geodeettiosaston henkilökuntaan kuului kaupungingeodeetti ja avustava geodeetti, jonka virka perustettiin vuoden varrella, kolme

[1]) Ks. Helsingin kaupungin tilasto V. 5. 1920 siv. 115 ja seur. — [2]) S:n siv. 116 ja seur. — [3]) S:n siv. 118.

mittaus- ja kartallepanoapulaista, yksi kartanpiirustajatar sekä kesäkuukausina yksi ylimääräinen kartallepanoapulainen. Kertomusvuoden varrella suoritettiin seuraavat toimitukset: 76 tontinmittausta, 4 tontinarviointia, 1 kaupunginkorttelin järjestely, 22 kivijalankatselmusta, 8 rajankäyntiä, 8 vaakitustoimitusta, 2 sekalaista mittausta, 182 kolmivuotiskatselmusta, 180 katselmustoimitusta kaupungin vuokra-alueilla sekä 22 muunlaatuista aluekatselmusta. Rahatoimikamarille jätettiin 97 ja kaupungin yleisten töiden hallitukselle 107 lausuntoa sekä 2 todistusta ja osastolla olevien asiakirjain jäljennöstä; 38 vanhain tonttikarttain jäljennöstä mittauskirjoineen laadittiin, samoin 54 otetta kaupungin kartoista, niistä 20 rahatoimikamarille. Kesällä kaupungingeodeetti hoiti kaupungin viljelysmaiden vuokrausta ja palstoitusta. Lisäksi kaupungingeodeetti oli jäsenenä maatilalautakunnassa ja rahatoimikamarin asettamassa komiteassa, jonka tehtävänä oli tarkastaa kaupungin katujen ja torien suomalaiset nimet.

Edellisenä vuonna aloitettua kaupungin alueiden kolmiomittausta jatkettiin vuoden varrella, jolloin pääkolmioverkko valmistettiin. Toinen perusviiva oli edellisenä vuonna mitattu kaupungin länsiosassa Saukonkarin ja Porsaan saarten välillä (2.2 km); nyt mitattiin uusi perusviiva Viikin puustellinalueella ja liitettiin erityisen perusverkon avulla pääverkkoon.

Pää- ja asemaviivaverkot muodostavat mitattavan alueen I-luokan kolmioverkon, jonka eteläisin piste on Pihlajasaarella, pohjoisin Nackbölen kylässä, läntisin Sockenbackan aseman luona ja itäisin Hertonäsin tiluksilla. Verkon keskuksena on Kallion kirkko. Kulmapisteet ovat merkityt kallioon upotetuilla rautapulteilla. Kolmion sivut ovat keskimäärin 5½ km pitkiä. Viikin alueella oleva asemaviiva, joka on 2.4 km pitkä mitattiin teräsnauhalla, ja kahden mittauksen ero oli 16½ mm. Kulmamittausta varten hankittiin Saksasta G. Heydeltä mikroskooppi-teodoliitti, jossa voidaan suorastaan lukea 2″. Kulmat mitattiin tällä koneella 12:ssa kehän eri asennossa (12 sarjaa). Samalla luettiin joka toisessa sarjassa suunnat II luokan pisteisiin, siis 6 sarjaa. Vuoden lopulla laskettiin eri sarjain keskiarvot ja toimitettiin asema-tasaus. I-luokan kolmioiden sulkuvirheistä laskettu yhden kulman keskivirhe on

$$m_v = \sqrt{\frac{v^2}{3n}} = 0.65''$$

Boxbackassa sommiteltiin myös III luokan verkkoa kartoitettujen alueiden liittämiseksi pääverkkoon.

Boxbackan huvila-alueen (noin 170 ha) kartoitusta varten suunnitellussa polygooniverkossa on 50 pistettä. Nämä pisteet ovat merkityt maahan upotetuilla rautapulteilla. Kulmat mitattiin G. Heyden nonius-teodoliitilla, josta 20″ luetaan suorastaan. Pääverkon pisteissä luettiin 2 sarjaa, muissa pisteissä yksi sarja. Sivut mitattiin teräsnauhalla kahteen kertaan ja nauhan päiden korkeuserot vaakittiin.

Kaupunginalueiden kartoitusta ja vaakitusta jatkettiin rautatien ja Hertonäsin välisellä alueella. Mittakaavassa 1:2000 kartoitettiin ja vaakittiin Malmin—Botbyyn maantien eteläpuolella 546 ha ja tien pohjoispuolella ampumaradan suunnittelua varten 80 ha (vaakittu ainoastaan osaksi).

Huonerakennusosastolla toimi vuonna 1920 yksi kaupunginarkkitehti, yksi avustava kaupunginarkkitehti, yksi ylimääräinen arkkitehti, kolme piirustajaa, yksi kirjanpitäjä ja kolme konttoriapulaista. Välitöntä työnjohtoa osaston työmailla hoiti 10 rakennusmestaria.

Vuoden toiminta käsitti pääasiallisesti kaupungin rakennusten korjauksia ja niiden muutos- ja lisärakennustöitä sekä uutisrakennustöitä budjetissa vahvistetun suunnitelman mukaisesti [1]). Sitäpaitsi suoritettiin erinäisiä korjaus- ja muutosrakennustöitä kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönnetyillä määrärahoilla [2]) ja etukäteen myönnetyillä 1921 vuoden budjetin määrärahoilla samoinkuin laskutöitä kunnan laitoksille ja viranomaisille sekä yksityisille yrityksille.

Vuonna 1920 teetetyistä huomattavammista töistä mainittakoon seuraavat: Vallilan korttelin n:o 556 työväenasuntoryhmä, joka käsittää 240 asuinhuonetta 11 kaksikerroksisessa puurakennuksessa ynnä niihin kuuluvat tarpeelliset ulkohuonerakennukset. Työ aloitettiin elokuussa 1919 ja lopetettiin marraskuussa 1920 ja oli kustannuksia kaikkiaan 3,676,726 markkaa, joten kutakin asuinhuonetta kohti tuli noin 15,320 markkaa. Keväällä 1920 aloitettiin Punavuorenkadun uuden kansakoulun rakennustyö, joka vuodenvaihteessa oli edistynyt niin pitkälle, että rakennus oli katon alla. Tällöin oli kustannuksia ollut 1,743,077 markkaa. Helsingin Makasiiniosakeyhtiön kustannuksella rakennettiin Jätkäsaareen kolme puista tavarasuojaa, joista oli kustannuksia kaikkiaan 1,395,188: 46 markkaa. Näistä tavarasuojista on Hietasaarenkadun viereinen pinta-alaltaan 4,158 m² sekä molemmat Laivarannan viereiset kumpikin 2,022 m², joten kokonaispinta-ala on 8,202 m². Ensin mainitusta, jonka rakentaminen aloitettiin syksyllä 1919, oli kustannuksia kaikkiaan 585,298: 40 markkaa eli noin 140 markkaa neliömetriltä, molemmista jälkimmäisistä taas yhteensä 738,993: 10 markkaa eli noin 182 markkaa neliömetriltä.

Osastolla käsiteltiin vuoden varrella 230 diariin merkittyä asiaa, joista lausunnot annettiin osin kaupungin yleisten töiden hallitukselle, osin rahatoimikamarille tai kaupungin muille laitoksille ja viranomaisille. Sen ohessa laadittiin moniaita uutis- ja uudestirakennusten y. m. piirustuksia ja ehdotuksia, joista mainittakoon: Punavuorenkadun kansakoulutalon muutetut pääpiirustukset sekä työpiirustukset, Kammiokadun kansakoulutalon korotusrakennuksen piirustukset, Töölön kortteliin n:o 430 suunnitellun uuden kansakoulutalon luonnospiirustukset, ehdotus Rikhardinkadun kansankirjastotalon laajentamiseksi ja korottamiseksi, Jätkäsaaren puusta rakennettavan tavarasuojan pää- ja työpiirustukset, kolmannen poliisipiirin poliisiasemarakennuksen luonnospiirustukset, pääpiirustukset huoneiston sisustamiseksi ensimmäiselle poliisipiirille Aleksanterinkadun taloon n:o 1, Vallilan korttelien n:ojen 538 ja 545 työväenasuntojen luonnospiirustukset, entisen seurahuoneentalon muutostöiden luonnospiirustukset sekä sitä paitsi joukko juokseviin asioihin kuuluvia pienempiä piirustuksia ja ehdotuksia y. m.

Kaupunginasemakaavaosaston henkilökuntaan kuului vuonna 1920 kaupunginasemakaava-arkkitehti, avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti, kaupunginasemakaavainsinööri, ylimääräinen arkkitehti ja 4 piirustajaa.

Vuoden varrella laadittiin rahatoimikamarin puheenjohtajan aloitteesta uudestaan vuonna 1913 valmistettu, vielä vahvistamaton XV kaupunginosan (Meilansin) kaupunginasemakaavan suunnitelma, ottaen tällöin huomioon ajan olojen vaatimat tonttien ja katujen pinta-alan supistukset sekä varaten alueita valtion tarpeisiin. Kaupungin yleisten töiden hallitus hyväksyi asemakaavan, joka käsittää noin 75.8 hehtaarin alan ja lähetti sen rahatoimikama-

---

[1]) Ks. Helsingin kaup. tilasto V. 5. 1920 siv. 114 ja seur. — [2]) S:n siv. 142 ja seur.

riin. Sittemmin herätettiin kysymys asemakaavan laatimisesta vieläkin uudelleen, mitä keskeisempien korttelien rakennustapaan tulee.

Tämän johdosta ei suunnitelmaa toistaiseksi ole vahvistettu. Käpylän kortteleille n:oille 806—808, 810—813 sekä 816—820, jotka käsittävät noin 15.6 ha:n alan ja 2,700 m² katuja, laadittiin lopullinen asemakaava rakennusjärjestyksineen, samoin Toukolan kortteleille n:oille 912 ja 913; molemmat asemakaavat kaupunginvaltuusto hyväksyi. Helsingin kunnanvaltuuston pyynnöstä oli kaupunginvaltuusto vuonna 1916 antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi Oulunkylän huvilayhdyskunnan jaoituskaavan laatimisen. Työ suoritettiin vasta vuonna 1919 ja vuonna 1920 oli kaupunginasemakaavaosaston mittakaavassa 1: 4,000 laadittu ja noin 600 ha käsittävä ehdotus valmiina. Rahatoimikamari lähetti suunnitelman Oulunkylän yhdyskunnan valtuutetuille lausunnon saamiseksi.

Vuoden varrella saatiin valmiiksi Suur-Helsingin ynnä sen ympäristön alustava yleisasemakaava mittakaavassa 1: 10,000 siihen liittyvine karttoineen, jotka valaisevat kaupunkia ympäröiväin yhdyskuntain ehdotettua liittämistä siihen.

Suunnittelutyöt kohdistettiin Viikin ja Hertonäsin jaoituskaavoihin sekä niihin Käpylän osiin, joita yllämainittu jaoituskaava ei kosketellut, samoinkuin lukuisiin rautatieasemaa, Turun kasarmia ja ehdotettua Kuninkaankatua ympäröivän kaupunkialueen järjestelyn tutkimuksiin. Kysymys satamaradan mahdollisesta suoristamisesta ja rautatieaseman ja Ruoholahden välisen suoran liikenneyhteyden aikaansaamisesta oli niinikään selviteltävänä. Rahatoimikamarin toimenannosta laadittiin rouva V. S. Bergmanin sekä Uudella hautausmaalla olevalle suojeluskuntalaisten haudalle pystytettäväin hautapatsaiden piirustukset samoinkuin Nickbyn sairaala-alueelle laitettavan hautausmaan suunnitelma.

Seuraavat kaupunginasemakaavan muutosehdotukset laadittiin: kaupunginasemakaavan muutos kortteleille n:ot 70, 95 a, 95 b, 190, 350, 351, 363 ja Brahenpuistikko; tonttien yhdistäminen kortteleissa n:ot 40, 71, 119 ja 219; tontin jakaminen korttelissa n:o 228; rakennusrajan muutos tonteille n:ot 226, 424 ja 425.

Hallitus vahvisti vuoden varrella seuraavat kaupunginasemakaavan muutosehdotukset: asemakaavanmuutos kortteleille n:o 95 a, 95 b ja tonttien yhdistäminen kortteleissa n:o 40, 71, 88, 109, 119, 219 ja 376, rakennusrajan muutos tonteille kortteleissa n:o 226 ja 424 sekä tontin jakaminen korttelissa n:o 228.

Noin 54 promemoriaa ja lausuntoa laadittiin, osin edellämainittujen suunnitelmain, osin muiden asiain yhteydessä.

Kaupunginistutusten osaston palveluksessa oli kaupunginpuutarhuri, kaksi työnjohtajaa ja kaksi päällysmiestä.

Kaupunginistutuksia hoidettiin kertomusvuonna samalla tapaa kuin edellisenäkin vuonna. Suurempien istutusten ruohopinnat niitettiin viikatteella vain kerran kesän kuluessa, kun taas pienempien istutusten ruohikot leikattiin koneella. Kukkakasveja istutettiin Runebergin- ja Kappeliesplanadiin, Aleksanteri II:n patsaan juurelle, Eiran puistikkoon, Engelaukealle, Kaivohuoneen viereiselle aidatulle alueelle sekä Eläintarhan talvipuutarhan etelä puolelle rakennetulle uudelle penkereelle. Istutusten ulkoasu on kahden viime vuoden puutteellisen hoidon johdosta suuressa määrin huonontunut, varsinkin kun tämä huono ruokko on osaltaan lisännyt yleisönkin vahingonteon halua.

Sekalaisten puutarhatuotteiden myynnistä kertyi 17,418: 27 markkaa, mikä summa merkittiin rakennuskonttorin sekalaisten tulojen tilille.

Kaupunginistutuksista ja puutaimistoista oli menoja 519,868: 07 markkaa[1]) ja ne jakautuivat eri paikkain kesken kuten allaolevasta luettelosta tarkemmin näkyy:

Kasvihuoneet	Smk	77,918: 28
Esplanadit	»	52,002: 20
Kaivopuisto	»	51,581: 30
Tähtitorninvuoret	»	40,580: 65
Eläintarha	»	36,193: 40
Kaisaniemi	»	31,949: 55
Kaupunginpuutarha	»	24,368: —
Puutaimistot	»	19,755: 40
Vanhan kirkon puistikko	»	15,019: 20
Hakasalmi ja Hesperia	»	13,244: 30
Eiranpuistikko	»	12,712: 50
Punanotko	»	11,751: 60
Katajanokka	»	11,068: 85
Marian sairaala	»	9,695: 40
Ainespiha	»	9,077: 25
Engelaukea	»	7,857: 20
Kirurginen sairaala	»	7,576: 75
Säätytalon puistikko	»	6,240: 10
Lapinlahdenkadun tontilla n:o 2 oleva istutus	»	4,705: 30
Kallion kirkko	»	3,890: 75
Tokantori	»	3,782: 20
Korttelissa n:o 127 oleva istutus	»	3,724: 90
Runeberginpatsas	»	3,605: 60
Haapaniemen istutus	»	3,594: 65
Ritarihuoneenpuistikko	»	3,486: 20
Simonlehtokuja	»	3,356: 50
Kolmikulma	»	3,152: 20
Koulutori	»	3,087: 80
Lapinlahden puistikko	»	3,076: 95
Lönnrotin puistikko	»	3,005: 45
Teknillinen korkeakoulu	»	2,557: 20
Liisanpuistikko	»	2,406: 95
Kapteeninkadun puistikko	»	2,376: 40
Suomen pankki	»	2,346: 55
Viidennen linjan istutus	»	2,166: 20
Ateneumi	»	2,058: 20
Aleksanteri II:n patsas	»	1,901: 40
Hautoja	»	1,749: 50
Arkadian- ja Salomoninkatujen välinen istutus	»	1,039: 80
Perämiehenkadun istutus	»	994: 80
Konstantininkadun istutus	»	880: 20
Fredrikintori	»	740: 20
Kallion kaupunginkirjasto	»	530: 30
Sekalaista	»	17,059: 94
Yhteensä	Smk	519,868: 07

[1]) Määräraha budjetin mukaan 300,000: — markkaa, lisäystä työpalkkain kohoamisen johdosta 130,000: — markkaa sekä korvauksia aikaisemmista menoista 5,106: 80 markkaa; määräraha ylitettiin niinmuodoin 84,761: 27 markalla.

Budjettiin merkityt korjaus- ja kunnossapitotyöt [1]) sekä uutistyöt suoritettiin; viimemainituista on ennen kaikkea huomattava uuden urheilukentän laittaminen Brahenkatujen varsille. Yksityiseen laskuun järjestettiin kukkakoristeita, Suomen messuja varten pantiin kuntoon Säätytalon puistikko ja suoritettiin sekalaisia muita töitä.

Puhtaanapito-osasto. Kauan harkittavana ollut kysymys puhtaanapito-osaston muodostamisesta itsenäiseksi laitokseksi ratkaistiin kertomusvuonna myönteiseen suuntaan kaupunginvaltuuston kesäkuun 15 päivänä 1920 päätettyä rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston tammikuun 1 päivästä 1921 lähtien järjestettäväksi erityiseksi, oman hallituksensa alaiseksi puhtaanapitolaitokseksi. Uusi hallitus ryhtyisi toimimaan heti voidakseen suorittaa kaikki valmistavat toimenpiteet, jotta puhtaanapitolaitos voisi aloittaa toimintansa tammikuun 1 päivänä 1921. Johdon kahtiajaon johdosta on puhtaanapito-osasto syyskuusta lähtien juoksevissa ja taloudellisissa asioissa ollut kaupungin yleisten töiden hallituksen, mutta periaatteellisissa ja vastaista järjestelyä koskevissa kysymyksissä puhtaanapitohallituksen alainen, joka viimeksi mainittu syyskuun 1 päivästä lähtien säännöllisesti kokoontui.

Puhtaanapito-osaston henkilökuntaan kuului johtaja, neljä kameraalista virkamiestä ja 18 kaitsijaa.

Osaston työ käsitti niinkuin aikaisemminkin katujen puhtaanapidon ja yleisen makkien puhtaanapidon.

Vuonna 1920 osasto hoiti kaikkien kaupungin kunnossapidettävien katujen, torien ja yleisten paikkain, rantasiltain, viertoteiden ja teiden samoinkuin satamain ja jäiden kunnossapidon. Sen lisäksi huolehdittiin kirkkojen katuosuuksien, 90:n VI kaupunginosan huvila-alueen yksityisen talon katuosuuksien, 35 Kaivopuiston huvilaan kuuluvain osuuksien sekä eräiden muissa osissa kaupunkia olevain yksityisten talojen katuosuuksien puhtaanapidosta. Samoin hoidettiin yleiset makit ja käymälät. Lisäksi suoritettiin yksityisille laskua vastaan tilapäisiä töitä, kuten lumenajoa ja- sulatusta, jäänhakkuuta y. m. Kaikkiaan huolehti osasto 1,634,864 m² suuruisen pinta-alan puhtaanapidosta n. 1:81 markan kustannuksin m²:ltä. Koneellisen varustuksen muodosti 26 purgator-rattaat sekä 15 lumensulatuskojetta; töissä olevien työntekijäin lukumäärä oli 189.

Kaupungin katujen kastelu tomun lentämisen ehkäisemiseksi ei ollut täysin tyydyttävää, kun kaupunginvaltuusto ei ottanut budjettiin anottua määrärahaa kasteluautomobiilin ostamiseksi eikä puhtaanapitolaitos sen käytettävänä olevilla vaunuilla voi tyydyttää vuosi vuodelta lisääntyviä kastelun vaatimuksia.

Makit pidettiin puhtaina 27 kaupungin omistamassa talossa, kansakouluissa, kirjastoissa ja kauppahalleissa sekä 1,079 yksityishenkilöiden ja yhtiöiden omistamassa talossa; seisotuskaivot tyhjennettiin sitäpaitsi 911 talossa. Makkien puhtaanapidossa työskenteli 7 päällysmiestä, 65 ajomiestä, 60 muuta työntekijää ja 47 hevosta käsittävä työvoima.

Terveydenhoitojärjestyksessä säädetty rikkain jaoittelutapa ei ole tyydyttävä, vaan aiheuttaa suuria epäkohtia sekä jätteiden kuljetuksessa että niiden lastauksessa. Suoranaista vahinkoa se tuottaa sen kautta että lantaan sisältyvät sopimattomat ja haitalliset esineet vähentävät sen arvoa. Erityisesti käytettäessä keittiöjätteitä sianruuaksi ei sitä ole voitu myydä ilman että sitä ensin on lajiteltu. Toistuneista puhtaanapitolaitoksen taholta esitetyistä

[1]) Ks. Helsingin kaup. tilasto V. 5. 1920 siv. 120 ja seur.

muistutuksista, että jätteiden jaoittelua koskevia määräyksiä on noudatettava, ei ole ollut toivottua tulosta.

Suurin osa talteen otetuista jätteistä, 591 vaununlastillista sekalantaa, 21 vaununlastillista makkilantaa, 275 vaununlastillista tallilantaa sekä 6,363 kuormallista kompostoitua lantaa käytettiin kaupungin omain maanviljelystilojen tarpeisiin; kuitenkin myytiin osa suoraan maanviljelijöille eri osiin maata.

Puhtaanapito-osaston menot nousivat kertomusvuonna 5,099,028: 43 markkaan, siitä 2,956,565: 49 markkaa katujen ja 2,142,462: 94 markkaa makkien puhtaanapitoon. Tuloja oli 1,699,969: 50 markkaa.

Varasto-osasto. Varasto-osasto aloitti toimintansa huhtikuun 15 p:nä ja sen henkilökuntaan kuului varastonhoitaja, kirjanpitäjä ja konttoriapulainen, jota vastoin ainespihan henkilökunta toistaiseksi pysytettiin täysilukuisena, käsittäen varastonhoitajan, 2 konttoriapulaista, 1 tuntikirjurin, 1 konemestarin, 1 rakennusmestarin ja 1 puuseppäin päällysmiehen. Ennen varasto-osaston perustamista hoiti Malminkadun päävarastoa (kaupungin ainespihaa) varastonhoitaja apulaisineen ainespihalla olevassa konttorissa, jota vastoin työpajoja hoiti konemestari apulaisineen satamarakennusosaston päällikön lähimmässä johdossa. Uudestijärjestelyn jälkeen uuden varasto-osaston toiminta käsitti päävaraston hoidon sekä rakennuskonttorin tarvitsemien työaineiden ja kaluston oston. Työpajan johto oli vuoden loppuun satamarakennuspäällikön käsissä, joka tammikuun 1 päivästä 1921 luovutti sen varastonjohtajalle.

Ainespihalla on seuraavat työpajat: puusepänpaja, levysepänpaja, konepaja sepänpajoineen, maalarintyöpaja ja satulasepänpaja. Työpajat suorittavat miltei yksinomaan rakennuskonttorin eri osastojen korjaustöitä; puusepänpajassa on kuitenkin myös valmistettu eräitä uusia ikkunoita, ovia ja huonekaluja, kun taas levysepänpajassa on korjaustöiden puutteessa valmistettu pienempiä levytöitä, m. m. seinäventtiilejä, varastoon.

Sittenkuin ainevarasto ja työkalut oli perusteellisesti inventoitu, järjestettiin kirjanpito ja kulutusesineiden ostotapa uudelle kannalle siten että varasto-osasto nyttemmin suorittaa miltei kaikki ostokset. Uudestijärjestelyn toteuttamista hidastutti kuitenkin osaston käytettävänä olevan huoneiston ahtaus ja epätarkoituksenmukaisuus. Ennen pitkää osasto kuitenkin saanee ottaa haltuunsa puhtaanapitolaitoksen huoneet, minkä kautta epäkohdat saataisiin korjatuiksi.

Päävaraston hallussa oleva alue sijaitsee verraten keskeisellä paikalla, sen varjopuolena on, ettei alueelle ole rautatieraidetta. Huolimatta siitä että satamarata kulkee aivan lähellä aluetta, ei kuitenkaan teknillisistä syistä varastoalueelle käy johtaminen pistoraidetta. Työaineiden kuljetus tavara-asemalta ja satamista kallistuttaa niitä huomattavasti. Toinen epäkohta on, että varastolla ei ole yksinoikeutta alueen käyttöön, vesijohtolaitoksella kun myöskin on siellä varastopaikka ja korjaustyöpaja. Paljon haittoja ja suuri tulenvaara johtuu siitä että rakennuskonttorin työpajat ovat sijoitetut varastosuojien välittömään läheisyyteen.

Myöskin Jätkäsaaressa on suurehko puutavaran varastopaikka, mutta osasto on ryhtynyt toimenpiteisiin sen siirtämiseksi sopivampaan paikkaan, vähentääkseen siten kuljetuskustannuksia.

Sota-aikana vallinnut tavaranpuute lieveni kertomusvuonna, mutta useimpien kulutusesineiden suunnattomat hinnat kohosivat useihin tavaralajeihin nähden yhä. Niissä oloissa oli osaston hyvin vaikeata työskennellä menestyksellisesti, kun varastot kalliinajan ja rahanniukkuuden johdosta pysytettiin mahdollisimman pieninä ja vain välttämättömät ostokset tehtiin.

Suurta varovaisuutta oli noudatettava eräiden tavarain ostossa, kun maassa yhä oli suuret varastot ala-arvoista sota-ajantavaraa ja vastikeaineita, joita koetettiin saada myydyksi.

Varaston tila oli vuoden lopussa seuraava: työkalut 779,064: 56 markkaa, rakennus- ja varastokonttorit 96,450: 92 markkaa, työaineet 1,769,204: 90 markkaa, puhtaanapito-osasto 292,504: 60 markkaa ja kaupunginistutusten osasto 629,742: 68 markkaa eli yhteensä 3,566,967: 66 markkaa.

Tilivirasto. Rakennuskonttorin tilivirasto toimi 1920 vuoden alusta itsenäisenä laitoksena. Henkilökunta käsitti rakennuskonttorin kamreerin johtajana, kirjanpitäjän sekä kolme konttoriapulaista.

Tiliviraston työ kärsi alussa häiriötä siitä, ettei oltu laadittu ohjetta, jota noudattaen kaupungin laitosten ja lautakuntain väliset liiketoimitukset suoritettaisiin. Kun yhteistoiminta osoittautui välttämättömäksi, kokoontuivat kaikkien laitosten kamreerit rahatoimikonttorissa ja sopivat yhteisestä menettelystä. Siitä lähtien työ sujui häiriöittä. Rahatoimikamarin päätöksen mukaan oli rakennuskonttorin tilivirasto 1921 vuoden budjetissa erotettava rakennuskonttorista ja merkittävä eri luvun kohdalle.

Kaupungin metsäinhoito. Vuoden varrella olivat kaupunkiin yhdistetyllä alueella olevat metsät, noin 1,500 ha, sekä Åggelbyn kartanon metsät, noin 247 ha, rakennuskonttorin hoidettavina, jolla tätä varten oli vakinaisessa palveluksessa kaksi metsänvartijaa. Jonkinlaista valvontaa toimitti ja hakkuusuunnitelman laati kuten ennenkin asiantuntija, metsänhoitaja J. E. Ekström.

Metsänhoito tarkoitti pääasiassa suojelemista vahingonteolta sekä kuivain ja vioittuneiden puiden harvennusta. Forsbyssä kaadettiin 234 koivua ja pienehkö määrä viallisia havupuita, ja saatiin tällöin 1,004 koivuista peitehirttä kallionlouhinnassa käytettäväksi, 30 p. m. koivusahatukkeja sekä 114 m³ halkoja. Eri paikoissa Meilansin ja Greijuksen alueilla kaadettiin metsää, jolloin saatiin 1,209 koivuista peitehirttä, 380 p. m. rakennushirsiä sekä 103 m³ halkoja. Metsänperkausta toimitettiin Meilansin ja Greijuksen nuoressa metsässä, jotka puhdistettiin vahingollisesta alakasvusta.

Metsänpalo tai oikeastaan metsänpalon uhka sattui kesäkuun 20 p:nä Greijuksen metsässä; tällöin paloi n. 1 ha maata ja tuhoutui 1 m³ metsää. Pienehköjä metsänpaloja syttyi pari kertaa Eläintarhan, Vallilan ja Suon alueilla, mutta ne eivät aikaansaaneet mainittavaa vahinkoa.

Vahingonteosta tuomittiin kertomusvuonna 5 henkilöä sakkoon ja vahingonkorvaukseen metsänraiskauksesta, minkä lisäksi Helsingin kihlakunnanoikeus vuoden lopussa käsitteli 14 henkilöä vastaan nostettuja syytteitä.

Kaupungin metsäin vartiointia varten otettiin viikkoa ennen joulunpyhiä ylimääräistä miehistöä tavallisten joulukuustenanastusten estämiseksi. Kun ilmat olivat erittäin sateiset, ei mainittavaa vahingontekoa esiintynyt.

Metsänhoidosta aiheutuvat työkustannukset jakautuivat seuraaviin eriin:

Metsänkaato ja kuljetus	Smk	10,946: 70
Metsänperkaus	»	4,707: 60
Metsänpalon sammuttaminen	»	433: 65
Ylimääräinen vartiointi	»	2,927: 90
Yhteensä	Smk	19,015: 85

Saadun puuaineen arvo oli 24,217: 88 markkaa, joten siis säästö oli 5,202: 03 markkaa.

Lämpöteknikko aloitti toimintansa helmikuun 1 p:nä 1919, ja se käsitti

pääasiallisesti sen seikan valvontaa, että Föreningen för kraft- och bränsleekonomi nimisen yhdistyksen määräämät kaupungin lämmityslaitosten korjausta ja niiden lämmitystä koskevat toimenpiteet toteutetaan. Mainitussa yhdistyksessä, jonka tarkoituksena on harjoittaa jäsenten lämmityslaitteitten kaikinpuolista valvontaa, on kaupunki vuodesta 1912 ollut jäsenenä.

Kaupungin kaikkien lämmityslaitosten tarkka katsastus osoitti, että varsinkin eristys oli puutteellista ja ottaen huomioon tästä johtuvan polttoaineen kulutuksen lisääntymisen ensi sijassa korjauksen tarpeessa. 1919 vuoden budjettiin ei kuitenkaan oltu otettu määrärahaa tähän tarkoitukseen. Kesäkuun 18 p:nä 1919 kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti, että tarkoitukseen tarvittavat varat oli myönnetty ja työt voivat alkaa.

Polttoaineen kulutuksen selville saamiseksi laadittiin kaavakkeet, joita jaettiin asianomaisille pyytäen heitä kuukausittain lähettämään tiedot rakennuskonttoriin.

Nickbyn mielisairaalan lämmityslaitteita tarkastettaessa ilmeni, etteivät ne eräiltä yksityiskohdilta enää vastanneet sairaalan laajennuksen johdosta lisääntynyttä tarvetta, siten että esim. lämmintä vettä ei saatu riittävästi ja uusi vedenlämmittäjä sen johdosta oli välttämätön. Sittenkuin oli pyydetty tarjousta, anottiin määrärahan hankkimista sellaisen hankkimiseksi, ja kun määräraha oli myönnetty, tilattiin vedenlämmittäjä ja pantiin kuntoon syksyllä 1920. Myöskin sairaalan höyrykeittiötä täydennettiin siirtämällä sinne ent. Seurahuoneella olevasta kunnan keskuskeittolasta höyryllä käytettävä keittopata ja perunakeittäjä.

Jotta kaikki lämpö saataisiin tarkemmin talteen otetuksi ja käyttötalous siten parannetuksi, varustettiin Marian sairaalan lauhdevesisäiliö tiiviisti sulkeutuvalla kannella ja höyry johdettiin siitä putkijohtoa myöten pannuhuoneen yläpuolella sijaitsevassa pesulaitoksessa olevaan vesisäiliöön, jossa oleva vesi täten lämpeni, sen sijaan että höyry aikaisemmin oli virrannut pannuhuoneeseen ja siis mennyt hukkaan, minkä lisäksi se oli tärvellyt pannuhuoneen kattoa ja siellä olevien putkijohtojen eristystä.

Vielä mainittakoon kysymys kaupungin osuudesta Salomoninkadun varrella olevan Maitokeskusliike-osakeyhtiön talon, johon lihantarkastusasema on sijoitettu, keskuslämmitys-, tuuletus- ja jäähdytyslaitteiden lisääntyneistä käyttökustannuksista. Selvitystyö vei paljon aikaa ja oli vaivalloista, kun ei ollut mitään käyttöpäiväkirjaa ja tarpeelliset tiedot voitiin saada ainoastaan tarkkaamalla laitosta sen ollessa käynnissä.

Useilla pienillä korjauksilla poistettiin kaupungin lämmityslaitteiden häiritsevimmät puutteet; m. m. pantiin kuntoon Hietaniemenkadun kunnan työväenasuntojen lämmityslaite, jonka puutteet yhdistys Föreningen för kraft- och bränsleekonomi useita kertoja oli osoittanut, vaikka tuloksetta.

Tammikuussa 1920 toimitettiin eri laitteiden tarkastuksia niiden toiminnan selville saamiseksi ja sen seikan silmällä pitämiseksi, miten lämmittäjät noudattivat yhdistyksen opastajain heille antamia määräyksiä. Tällöin voitiin havaita, että lämmittäjät yleensä täyttivät tehtävänsä tyydyttävästi ja monin paikoin osoittivat vilkasta harrastusta saavuttaa mahdollisimman suuri polttoaineen säästö. Tämä johtuu varmastikin siitä että heidän tätä tarkoittaviin pyrkimyksiinsä nykyään, kun joku on persoonallisesti niistä huvitettu, kiinnitetään niiden ansaitsemaa huomiota.

Vuoden loppupuolella käsiteltiin kysymykset poliisilaitoksen huoneistojen halkojen kulutuksen määräämisestä sekä toimenpiteisiin ryhtymisestä kulkutautisairaalan kylpyhuoneiden tilapäiseksi lämmittämiseksi.

Lämpöteknikonviran — oikeastaan väliaikainen — haltija, insinööri O. W. Fagerholm, oli sairauden tähden virasta vapaa helmikuun 25 p:stä joulukuun 1 p:ään, syys—marraskuussa hoiti virkaa sijaisena insinööri G. Andersson. Insinööri Fagerholm seurasi kuitenkin tänäkin aikana esiintyviä kysymyksiä, ja laadittiin m. m. Punavuorenkadun uuden kansakoulutalon keskuslämmityslaitteen suunnitelma tänä aikana yhdessä insinööri Anderssonin kanssa.

IX. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan vuodelta 1920 antama kertomus oli seuraava:

Majoituslautakuntaan kuuluivat vuonna 1920 eversti M. af Enehjelm puheenjohtajana, johtaja A. Söderholm varapuheenjohtajana ja kuorma-ajuri K. M. Pukki sekä varajäsenet everstiluutnantti V. Holopainen ja uunityöntekijä K. Järvinen. Aikaisemmissa toimissaan lautakunnassa olivat edelleen sihteeri laamanni E. Lindroos ja majoitusmestari kenraaliluutnantti C. af Forselles helmikuun 15 p:ään 1920, jolloin he majoituslautakunnan kyseessä olleen uudestijärjestelyn aiheuttaman irtisanomisen johdosta erosivat. Jo aikaisemmin eli vuoden 1919 joulukuun lopusta oli lautakunnan vahtimestari K. V. Sandberg eronnut; majoituslautakunnan anomuksen pienehkön eläkkeen myöntämisestä hänelle kaupunginvaltuusto tammikuun 27 p:nä jätti huomioon ottamatta. Sittemmin kaupunginvaltuusto huhtikuun 21 p:nä oikeutti lautakunnan tarvittaessa antamaan sihteerintehtävät sopivan henkilön hoidettaviksi kertamaksusta sekä edelleen pitämään palveluksessaan vahtimestari K. V. Sandbergin 250 markan kuukausipalkkiolla.

Sittenkuin majoituslautakunta lautakunnan 1921 vuoden rahasääntöehdotuksen yhteydessä oli kaupunginvaltuustolta anonut puheenjohtajan palkkiota korotettavaksi 4,200 markkaan vuodelta, päätti valtuusto marraskuun 10 p:nä, että mainittu palkka vastedeskin olisi 3,000 markkaa vuodessa, mutta että puheenjohtaja 1921 vuoden alusta saisi saman korvauksen kuin lautakunnan muut jäsenet osanotostaan sellaisiin arviointikokouksiin, joista säädetään sotilasmajoituksesta kesäkuun 30 p:nä 1919 annetun lain 48 ja 49 §:ssä.

Joulukuun 30 p:nä 1919 kaupunginvaltuusto vahvisti majoituslautakunnalle uuden menosäännön, joka päättyi 14,725 markkaan. Majoituslautakunnan kaupungille aiheuttamat menot nousivat 10,651: 11 markkaan.

Mitä tulee kaupungille täten syntyneitten menojen korvaamiseen, viitataan kesäkuun 30 p:nä 1919 sotilasmajoituksesta annetun lain 38 §:ään.

Vuonna 1920 majoituslautakunta ei välittänyt mitään majoitusta.

X. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan vuodelta 1920 antama kertomus oli seuraava:

Lautakunnan puheenjohtajan ent. esittelijäsihteerin J. A. Nordmanin, joka vuoden 1919 päättyessä oli erovuorossa, raastuvanoikeus mainitun vuoden marraskuun 24 p:nä valitsi olemaan edelleen vuosina 1920—23 lautakunnan puheenjohtajana. Siihen kuuluivat niinmuodoin kertomusvuonna paitsi häntä edelliseltä vuodelta jäljellä olevat hallintoneuvos A. Rikberg sekä lakitieteenkandidaatit varatuomarit G. Norrmén ja E. Pekkala. Lautakunnan sihteerinä on jatkuvasti ollut varatuomari L. Aspegren.

Lautakunta kokoontui kerran viikossa (keskiviikkoisin tai pyhän sattuessa seuraavana arkipäivänä), paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin kokouksia oli ainoastaan kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena keskiviikkona. Tämän johdosta oli kokousten lukumäärä 45.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1920 vuoden alussa mainittuina kaikkiaan 611 holhousta, joista 345 perustui määräykseen ja 266 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 115 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta kirjoitettiin vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan 1919 vuoden jälki- ja 1920 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 196 holhousta ja uskotunmiehentointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 922 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 165. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1920 vuoden päättyessä kaikkiaan 757 holhousta ja uskotunmiehentointa eli 636 holhousta, joista 352 perustui määräykseen ja 284 oli laissa määrättyjä, sekä 121 uskotunmiehentointa.

Vuoden varrella sai lautakunta kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen evankelisluterilaisten seurakuntien kirkkoherranvirastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot niistä 1919 vuoden jälki- ja 1920 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeensäjättämille alaikäisille lapsille holhooja ehkä olisi määrättävä, ja katsoi lautakunta 73:lla mainituista kuolinpesistä olevan sellaisen varallisuuden, että tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi annettava. Ruotsalaiselta ja suomalaiselta metodisti-episkopaaliselta, roomalais-katoliselta ja kreikkalais-katoliselta seurakunnalta lautakunnalle sitävastoin ei tänäkään vuonna saapunut tuollaisia ilmoituksia.

Vuoden varrella lautakunnan pyynnöstä määrättiin tai lautakunnan mieltä kuultiin määrättäessä holhoojia 77 ja uskottujamiehiä 80 tapauksessa sekä 12 täysi-ikäisen henkilön asettamisesta holhunalaiseksi ja 1 tapauksessa, joka koski alaikäisyyden pitentämistä sekä 12 kysymyksessä, jotka koskivat las-

ten kasvatusoikeuden ottamista pois vanhemmilta. Niinikään antoi lautakunta lausunnon 37 tapauksessa holhotin kiinteistön myyntiä, 5 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnnitystä, ja 1 tapauksessa holhotin kiinteistön vuokrausta koskevista asioista sekä 1 kysymyksestä, joka koski yhtiösopimuksen tekoa, ja käsitteli 8 kysymystä lainan ottamisesta alaikäisen puolesta ja 2 kysymystä, jotka koskivat oikeutta kantaa holhotille tulevia varoja.

Kaikkiaan 109 holhoojaa ja uskottuamiestä laiminlöi antaa holhouslain 51 §:ssä säädetyn ajan kuluessa tilin holhottiensa omaisuuden hoidosta, minkätähden lautakunta holhouslain 53 §:n säännöksen mukaan ilmoitti siitä raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta velvoitti asianomaiset holhoojat ja uskotutmiehet oikaisemaan antamiaan laskuja tai vaati heiltä tietoja ja todisteita, noudatettiin lautakunnan osoituksia ja määräyksiä muissa paitsi 6 tapauksessa, joista lautakunnan sentähden täytyi tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle.

60 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä määrännyt, että vastaiset tilit holhousvarain hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

XI. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1920 oli seuraava:

Joulukuun 15 ja 18 p:nä 1919 kaupunginvaltuusto päätti, että oikeusapulautakuntaan 1920 vuoden alusta tuli kuulua viisi yhdellä kertaa ja kalenterivuodeksi valittua jäsentä, jota vastoin varajäseniä ei enää valittaisi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, jota viimemainittua virkaa aikaisemmin ei ollut ollut olemassa, valittaisiin jäsenten keskuudesta kalenterivuodeksi kerrallaan ja oli näiden virkailijain vaalissa käytettävä suhteellista vaalitapaa. Sen ohessa määrättiin, että kokoukset olisivat päätösvaltaiset kolmen jäsenen ollessa saapuvilla. Tämän mukaisesti kaupunginvaltuusto oli valinnut oikeusapulautakunnan jäseniksi vuodeksi 1920 professori W. Chydeniuksen, vanhemman hallintosihteerin O. Möllerin, lakitieteenkandidaatti S. J. Pentin sekä asianajajat E. Pekkalan ja V. Joutsenlahden. Näistä oikeusapulautakunta sittemmin valitsi puheenjohtajaksi professori Chydeniuksen ja varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti Pentin.

Kaupungin kassa- ja tililaitoksen uuden ohjesäännön määräysten nojalla oikeusapulautakunta päätti valtuuttaa oikeusavustajan ja hänen estettynä ollessaan oikeusavustajan apulaisen vastedes samoin kuin aikaisemminkin hyväksymään ja tilimerkinnällä varustamaan toimistolle saapuvat laskut, mistä myös lähetettiin ilmoitus asianomaisille.

Sekä oikeusavustajan että oikeusavustajan apulaisen irtisanomisajan palkkalautakunta vahvisti kolmeksi kuukaudeksi.

Vuonna 1920 oli oikeusapulautakunnalla yhteensä kuusi kokousta, joissa käsiteltiin yksinomaan toimiston juoksevia asioita.

Oikeusapulautakunta suoritti kertomusvuonna täällä useita tehtäviä Tukholman kaupungin oikeusapukonttorin toimenannosta, mutta toimiston puolestaan ei tarvinnut käyttää Tukholman oikeusapukonttorin apua. Muiden samanlaatuisten ulkomaisten laitosten kanssa toimisto ei ollut vuoden varrella tekemisissä. Sensijaan kotimaiset köyhäinasianajajat sekä antoivat toimistolle että vastaanottivat siltä lukuisia tehtäviä.

Muutoin jatkui oikeusaputoimiston toiminta vuonna 1920 entiseen tapaan. Toimiston käyttäjäin luku lisääntyi jonkin verran, mikä käy ilmi allaolevista numerotiedoista.

Käyntejä oli kertomusvuonna 3,877, (vuonna 1919 3,762, ja vuonna 1918 2,162), ja ryhmittyivät ne vuoden eri kuukausien kesken seuraavasti:

Tammikuu	(25 päivää)	....	303	Elokuu	(26 päivää)	..	302
Helmikuu	(24 »)	....	295	Syyskuu	(26 »)	..	400
Maaliskuu	(26 »)	....	305	Lokakuu	(26 »)	..	376
Huhtikuu	(24 »)	....	331	Marraskuu	(26 »)	..	319
Toukokuu	(24 »)	....	325	Joulukuu	(25 »)	..	265
Kesäkuu	(26 »)	....	339			Yhteensä	3,877
Heinäkuu	(26 »)	....	317				

Oikeusaputoimisto oli vuoden varrella avoinna 304 päivää, joten siis päivittäisiä käyntejä oli 12.8 edellisen vuoden 13.1 sijasta.

Vuoden varrella käsiteltiin 596 eri asiaa, joista 17 oli ratkaisematta edelliseltä vuodelta. Kirjallisia toimituksia oli 777, niistä hakukirjoja 234.

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyivät kävijät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.		Mp.	Np.	Yht.
Työläisiä	48	80	128	Talonmiehiä	3	—	3
Palkollisia	—	126	126	Torikauppiaita	2	—	2
Käsityöläisiä	28	25	53	Asevelvollisia	2	—	2
Liikeapulaisia	2	6	8	Kuorma-ajureita	2	—	2
Vuokra-ajureita	2	—	2	Kauppiaita	4	—	4
Avio- ja leskivaimoja	—	216	216	Näyttelijättäriä ..	—	1	1
Konttoriapulaisia ..	1	3	4	Pianisteja	—	2	2
Neitejä	—	3	3	Hierojattaria	—	7	7
Sairaanhoitajattaria	—	2	2	Kirjaltajia	4	2	6
Koneenkäyttäjiä ..	—	7	7	Poliisikonstaapeleita	3	—	3
Kirjeenkantajia	1	—	1	Autonkuljettajia ..	2	—	2
Lämmittäjiä	3	—	3	Mekanikkoja	2	—	2
Raitiovaununkondukt.	—	2	2	Kauppakoululaisia	1	—	1
Juoksupoikia	1	—	1	Pappeja	1	—	1
Yövartijoita	1	—	1	Pehtoreita	1	—	1
				Yhteensä	114	482	596

Vuoden varrella käsiteltyjen asiain jakautuminen laatunsa mukaan käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:			
Vuokrasopimuksia	44	Perheen elatus	71
Työ- ja työehtosopimuksia	95	Aviottomien lasten elatus ..	69
Muita saamisoikeuksia	89	Kihlausriitoja	2
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	22	Perintöoikeut. kuuluv. asioita	25
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Yleisiä veroja koskevia asioita	2
Avioriitoja	11	Tapaturmavakuutusta koskevia asioita	5
Avioeroja	40	Vähäisiä rikosasioita	17
Kihlauksen purkautumisia	2	Sekalaisia kyselyjä, hakemuksia, valituksia y. m.	100
Pesäeroja	1		
Vuode- ja asumuseroja	1		
		Yhteensä	596

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli kertomusvuonna, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, 578 lopullisesti ratkaistuksi ja poistetuksi, kuten allaoleva taulukko osoittaa:

Sopimalla ratkaistu	90	Jätetty eri viranomaisille	96
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	98	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut asiaa	9
Eri syistä jätetty sillensä	285		
		Yhteensä	578

Edellä mainitut eri viranomaisille jätetyt 96 asiaa jakautuivat seuraavain virastojen ja viranomaisten kesken:

Valtioneuvosto	13	Uudenmaan läänin kutsuntalautakunta	1
Korkein oikeus	16	Helsingin kaupunginvaltuusto	4
Korkein hallinto-oikeus	1	» raastuvanoikeus	3
Ulkoministeriö	2	» maistraatti	7
Sotaministeriö	1	» rahatoimikamari	3
Turun hovioikeus	3	» kaupunginvouti	3
Sosialihallitus	1	» tutkijalautakunta	2
Vakuutusneuvosto	2	» huoneenvuokralautakunta	3
Rautatiehallitus	1	Turun kaupunginvouti	1
Uudenmaan läänin maaherra	12	Pernajan kihlakunnan kruununvouti	3
Viipurin » »	1	Lohjan kihlak. kruununvouti	1
Porvoon hiippak. tuomiokapituli	12		
		Yhteensä	96

Että 285 asiaa jätettiin sillensä riippuu osittain siitä, että oikeudenetsijät oikeusaputoimiston ryhdyttyä ensimmäiseen toimenpiteeseen asian johdosta, eivät enää palanneet, osittain siitä, ettei ollut toiveita jutun voittamisesta oikeudenkäynnillä, osittain viimein siitä, etteivät avunetsijät joko tahtoneet tai voineet esittää varattomuudentodistusta.

Syynä siihen, ettei oikeusaputoimisto ajanut loppuun 9 juttua, joissa haaste oli otettu, oli osittain se, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin oikeuksiin, joissa toimiston virkamiesten toimiston ohjesäännön mukaisesti ei tarvitse avustaa asianosaisia, osittain etteivät hakijat ilmoittaneet toimistolle, milloin asiat olivat käsiteltävinä täkäläisessä raastuvanoikeudessa.

Oikeudenkäynnillä ratkaistuista 98 asiasta voitettiin 75 ja hävittiin 23. Raastuvanoikeudessa esiinnyttiin vuoden varrella 225 kertaa 155 päivänä. Kun työpäivien luku oli 304, esiinnyttiin siis raastuvanoikeudessa useammin kuin joka toinen päivä.

XII. Sosialilautakunta.

Sosialilautakunnan vuodelta 1920 antama kertomus oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano ja virkailijat. Sosialilautakuntaan kuuluivat vuonna 1920 kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana, ammattijärjestön puheenjohtaja M. Paasivuori varapuheenjohtajana sekä johtaja Y. Harvia, asianajaja R. Itkonen, esittelijäsihteeri N. A. Mannio, kirvesmies J. Suominen ja neiti B. Tabelle. Lautakunnan sihteerintointa hoitivat arkkitehti A. Toivonen ja hänen syyskuun 29 p:nä saatuaan lautakunnalta kahden viikon virkavapauden ja kaupunginvaltuuston sittemmin pitennettyä sitä aina vuoden loppuun viransijaisena arkkitehti A. Ekman.

Työväenopetuslaitosten miestarkastajana toimi insinööri A. Breitholtz ja naistarkastajana neiti I. Schreck.

Lautakunnan jaostot. Kunnan työväenasuntojen hallintojaostoon kuuluivat herra von Wright puheenjohtajana sekä herra Paasivuori ja neiti Tabelle.

Tontinvuokrajaostossa toimivat herra Harvia puheenjohtajana sekä herrat Itkonen ja von Wright.

Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostoon kuuluivat herra Mannio puheenjohtajana sekä herrat Harvia ja Suominen.

Greijuksen siirtolapuutarhain lähimmästä hallinnosta huolehti erityinen hallitus, johon kuuluivat sosialilautakunnan valitsemina professori M. Heikinheimo ja sähköteknikko V. Salovaara, varamiehinä sekatyömies V. Viherkoski ja kaupunginpuutarhuri S. Olsson, Svenska kvinnoförbundet-yhdistyksen valitsemina insinööri B. Hartman, varalla neiti J. Ahlstrand Helsingfors folkskolors ungdoms- och nykterhetsförbund Fylgia-nimisen yhdistyksen valitsemina herra O. Strömberg, varalla herra L. Björklund ja Martta-yhdistyksen valitsemina rouva A. Wessberg, varalla neiti K. Huldén. Puheenjohtajana toimi herra Heikinheimo ja varapuheenjohtajana herra Strömberg. Hallituksen sihteerinä ja neuvojana toimi puutarhuri O. Lundén.

Sosialilautakunnalla oli kertomusvuoden kuluessa 21 kokousta, joissa käsitellyistä asioista mainittakoon tärkeimpinä seuraavat:

Asuntopulan lievittäminen. Kesäkuun 15 p:nä päätti kaupunginvaltuusto ruveta kaikkiaan 2 miljoonalla markalla etuoikeutetuksi osakkaaksi erinäisiin asunto-osakeyhtiöihin, joiden tarkoituksena on johonkin tai joihinkin kortteleista 607, 608, 623, 624, 625, 632, 633 ja 634 Meilahdessa rakennuttaa vähintään 2 huonetta ja keittiön sekä enintään 4 huonetta ja keittiön käsittäviä

asuinhuoneistoja sisältäviä asuintaloja, sekä sen ohessa mennä takaukseen enintään 2 miljoonaan markkaan näiden osakeyhtiöitten ottamista lainoista. Nämät korttelit olisi toistaiseksi luovutettava vuokravapaasti tällaisille rakennusyrityksille ja oli rahatoimikamarin sosialilautakuntaa kuultuaan vahvistettava ne yksityiskohtaiset ehdot, joilla tätä avustusta saisi nauttia; niinikään valtuusto päätti valtioneuvostolle tehdä alistuksen 50%:n alennuksen myöntämisestä valtionrautateiden silloisista rahtimääristä rakennusaineiden kuljettamisesta tällaisia rakennusyrityksiä varten. Edelleen valtuusto päätti antaa sosialilautakunnan toimeksi asettaa seitsenjäsenisen komitean, johon oli kuuluva eri nais- ja työläisjärjestöjen valitsemia perheenemäntiä kaikista yhteiskuntapiireistä, antamaan lausunnon siitä, mitä käytännöllisiä laitteita tarvittaisiin keittiössä ja taloudenhoidossa kunnan omissa tai sen avustamissa rakennusyrityksissä [1]).

Asia, mikäli se koski komitean asettamista, oli sosialilautakunnassa esillä heinäkuun 1 p:nä, ja päätti lautakunta, koska asuntoreformiyhdistys oli tehnyt aloitteen naisten asuntopäivien pitämiseksi m. m. samaa tarkoitusta varten kuin se, jota varten komitea olisi asetettava ja koska tällöin tultiin asettamaan erityinen naisten asuntopäivien toimikunta, että komitean kokoonpanoon nähden oli pyydettävä mainitun toimikunnan lausuntoa.

Yleishyödylliset rakennusyritykset ja niitten avustaminen. Sittenkuin sosialilautakunta toukokuun 10 p:nä 1919 oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen toimenpiteistä, joihin kaupungin taholta oli ryhdyttävä asuntopulan poistamiseksi ja valtuusto tämän johdosta seuraavan kesäkuun 20 p:nä oli päättänyt, että asia oli otettava jälleen käsiteltäväksi, jos valtion varoista myönnetään kaupungille tätä tarkoitusta varten avustusta, sekä Suomen eduskunta oli myöntänyt yleishyödyllisten rakennusyritysten avustamiseksi vuonna 1920 20 miljoonan markan määrärahan, otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi sosialilautakunnan kokouksissa maaliskuun 17 p:nä ja toukokuun 19 p:nä. Viimeksimainittuna päivänä lautakunta päätti rahatoimikamarille esittää, että kamari, viitaten valtioneuvoston toukokuun 6 p:nä avustuslainain myöntämisestä pienasuntojen rakentamisen edistämiseksi tekemään päätökseen, anoisi sosialihallitukselta kaupungille myönnettäväksi puheenaolevaa tarkoitusta varten valtion varoista 3,651,900 markan avustuslainan, nimittäin kaupungin omaa rakennustoimintaa varten 1,080,000 markkaa, Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntoja varten 2,181,900 markkaa ja Asunto-osuuskunta Käpyä r. l. varten 390,000 markkaa; rahatoimikamari tekikin tällaisen anomuksen sosialihallitukselle. Sosialihallitus suostui tähän kesäkuun 22 p:nä periaatteellisesti ja syyskuun 14 p:nä lopullisesti. Kun myöskin Vallilan asunto-osuuskunta r. l. oli anonut sosialilautakunnan toimenpidettä, jotta osuuskunta saisi tällaisen avustuslainan, teki lautakunta heinäkuun 1 p:nä esityksen rahatoimikamarille ehdottaen anottavaksi 262,800 markan suuruista avustuslainaa valtiolta, minkä summan sosialihallitus rahatoimikamarin anomuksesta syyskuun 14 p:nä myönsikin. Lisäksi päätti sosialilautakunta elokuun 19 p:nä kaupunginvaltuustolle rahatoimikamarin kautta esittää, että kaupungin varoista myönnettäisiin edellämainittuja rakennusyrityksiä varten Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnoille 1,091,000 markan, Asunto-osuuskunta Kävylle r. l. 195,000 markan ja Vallilan Asunto-osuuskunnalle r. l. 131,400 markan avustuslainat niillä ehdoilla, jotka rahatoimi-

[1]) Ks. tarkemmin tämän kert. os. I.

kamari sosialilautakuntaa kuultuaan vahvistaa ja joiden tuli olla sen mukaiset kuin sanotussa valtioneuvoston päätöksessä mainitaan sekä sosialihallitus mahdollisesti lisäksi tulee määräämään; yhtiöt saisivat nostaa niille myönnetyt lainat rakennustyön kuluessa sosialilautakunnan kulloinkin hyväksymissä ja rahatoimikamarin maksettaviksi määräämissä erissä. Samalla lautakunta ehdotti, että yhden pennin vuokramaksua vastaan neliömetriltä Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnoille annettaisiin vuokralle korttelit n:ot 810, 811, 812, 818 ja 819 ynnä osa korttelista n:o 817 sekä Asunto-osuuskunta Kävylle r. l. korttelit 806 ja 807 Käpylän puutarhaesikaupungissa ja Vallilan Asunto-osuuskunalle r. l. tontit n:ot 9, 11, 13 ja 15 Vanajantien varrella korttelissa n:o 539 Vallilan kaupunginosassa, kaikki 50 vuodeksi yhden pennin vuokramaksusta neliömetriltä. Nämät esitykset kaupunginvaltuusto hyväksyi syyskuun 14 p:nä [1]).

Elokuun 19 p:nä käsiteltiin lautakunnassa myöskin Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Käpylä r. l. ja Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Vallila r. l. nimisten osuuskuntien avustuslaina-anomukset, ja päätti lautakunta puoltaa sanotuille osuuskunnille annettavaksi avustuslainana edelliselle 774,000 markkaa ja jälkimmäiselle 1,875,000 markkaa. Samana päivänä oikeutti lautakunta sihteerinsä hankkimaan rakennuskonttorista piirustukset ja kustannusarvion kaupungin omia työväenasuntorakennuksia varten. Tosin näitä ei oltu saatu vielä syyskuun 24 päivään mennessä, mutta kun avustusanomukset, mikäli ne koskivat kuluvan vuoden määrärahaa, olivat tehtävät syyskuun kuluessa, päätti lautakunta siitä huolimatta esittää rahatoimikamarille, että kamari anoisi sosialihallitukselta viimeksi sanottua rakennustoimintaa varten 1,239,400 markan avustusta, jolloin kustannukset oli tulisijaa kohti laskettu 18,000 markaksi. Sitäpaitsi esitti lautakunta anottavaksi Asunto-osuus Vanajaa r. l. varten 99,900 markkaa ja Aktiebolaget Åshakaa varten 76,000 markkaa. Näihin esityksiin sosialihallitus myöntyi syyskuun 10 p:nä ja lokakuun 12 p:nä sekä oikeutti kaupungin saamaan anotut avustuslainat, joiden suuruus kuitenkin oli myöhemmin määrättävä. Kun edelläueteltujen rakennusyritysten rahamarkkinain kiristymisen vuoksi ei onnistunut järjestää lainojaan, ehdotti sosialilautakunta lokakuun 20 p:nä sosialihallitukselle yllämainitun valtioneuvoston päätöksen muuttamista siten, että rakennusyritykset oikeutettaisiin nostamaan puolet avustuslainasta heti kun niitten rakennustoiminta on ehtinyt niin pitkälle, että ne on saatu vesikaton alle. Tämä asia ei kertomusvuonna tullut vielä lopullisesti ratkaistuksi.

Marraskuun 22 p:nä sosialilautakunta asianomaisten anomuksesta teki kaupunginvaltuustolle rahatoimikamarin välityksellä esityksen, että kaupungin varoista sen lisäksi, mitä valtion varoista annetaan, myönnettäisiin Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Käpylälle r. l. 468,600 markan, Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Vallilalle r. l. 1,050,000 markan ja Asunto-osuus Vanajalle r. l. 57,900 markan avustuslainat samoilla ehdoilla kuin senlaatuiset lainat on myönnetty edellämainituille yhtiöille, minkä ohessa lautakunta ehdotti niinikään samanlaisin ehdoin kuin edellisissä tapauksissa vuokrattavaksi Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Käpylälle r. l. korttelit n:ot 808 ja 813 sekä osan Käpylän korttelista n:o 816 Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Vallilalle

[1]) Ks. valt. pain. asiak. n:o 30 sekä tämän kert. os. I.

r. l. Vallilan korttelin n:o 533 ja Asunto-osuus Vanajalle r. l. tontit n:ot 16 ja 18 Vanajantien varrella Vallilan korttelissa n:o 549. Näitten asioitten ratkaisu valtuustossa jäi seuraavaan vuoteen.

Käpylän puutarhaesikaupungin järjestäminen. Vuokraehdot, joilla tontteja Käpylässä olisi annettava vuokralle, olivat, sittenkuin tontinvuokrajaosto oli ne ensin valmistellut, käsiteltävinä sosialilautakunnassa ensi kerran huhtikuun 30 p:nä, jolloin päätettiin tehdä asiasta esitys rahatoimikamarille. Koska kaupunginvaltuusto kuitenkin saman huhtikuun 6 p:nä oli hyväksynyt sosialilautakunnan joulukuun 23 p:nä 1919 tekemän esityksen, jonka mukaan rahatoimikamarin oli yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen ja sosialilautakunnan kanssa tehtävä ehdotus m. m. Käpylän rakennusjärjestykseksi ja vuokraehdoiksi, ei sanottua esitystä silloin vielä lähetettykään rahatoimikamarille, vaan otettiin asia kokonaisuudessaan uudelleen lautakunnassa käsiteltäväksi toukokuun 7 ja 19 p:nä. Kun kaupungin yleisten töiden hallitus oli puolestaan erinäisin muutoksin hyväksynyt lautakunnan ehdotukset rakennusjärjestykseksi ja vuokraehdoiksi, päätti lautakunta tällöin lähettää nämä ehdotukset rahatoimikamarille. Kamari lähetti lausuntonsa ohella ehdotukset kaupunginvaltuustolle, joka hyväksyi ne elokuun 31 p:nä [1]).

Tämän jälkeen Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnot teki lautakunnalle anomuksen, että vuokraehtojen 4 §, jossa säädettiin kaupungin oikeudesta lunastaa kiinteistö arviohinnasta ja jota vastaan luotonantajat olivat muistuttaneet, ettei se turvannut heidän etujaan, muutettaisiin siten, että jos kiinteistö on kiinnitetty velasta, on kiinnityksenhaltijalla, jonka saaminen ei tulisi täysin korvatuksi arviohinnalla, oikeus lunastaa kaupungilta vuokraoikeus ja rakennukset suorittamalla ne saamiset, jotka ennenkuin kuusi vuotta siitä kuin rakennus on otettu asuttavaksi, on kulunut, ovat kiinnitetyt paremmalla etuoikeudella kuin hänen saamisensa, ollen kiinnityksen haltijan kuitenkin yhden kuukauden kuluessa saatuaan kaupungilta tiedon lunastuksesta, ilmoitettava, tahtooko hän käyttää tätä oikeuttaan. Tämä asia oli lautakunnassa esillä ensi kerran marraskuun 29 p:nä, jolloin se jätettiin tontinvuokrajaoston valmisteltavaksi. Jaosto ei kyseessä olevana vuonna ottanut asiaa käsiteltäväkseen.

Kun Käpylän puutarhaesikaupunkiin ei oltu perustettu yhtään kansakoulua, päätti sosialilautakunta syyskuun 28 p:nä kääntyä asiassa rahatoimikamarin puoleen, mutta jätti kamari marraskuun 5 p:nä esityksen ennenaikaisena huomioonottamatta.

Ravintoloitten, kahviloitten y. m. aukiolo-aika. Sittenkuin poliisimestari oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen poliisijärjestyksen muuttamisesta siihen suuntaan, että m. m. ravintoloitten ja kahviloitten aukioloajat tulisivat säännöstellyiksi, ja valtuuston valmisteluvaliokunnan lähetettyä tämän esityksen sosialilautakunnalle lausunnon antamista varten, käsiteltiin asiaa lautakunnassa maaliskuun 17 p:nä sekä, sen oltua erikoisen komitean valmisteltavana, marraskuun 8 ja 23 p:nä, jolloin lautakunta päätti puoltaa poliisimestarin ehdotusta, kuitenkin siten, että ensi luokan ravintolat, ruokalat ja kahvilat suljettaisiin klo 12 yöllä ja toisen luokan klo 11 i. p., minkä ohessa puolta tuntia ennen sulkemista ei saisi laskea uusia vieraita sisälle ja että poliisimestarilla olisi oikeus yksityistapauksissa pitentää aukioloaikaa. Sitä paitsi katsoi lautakunta, että kerho- ja yhdistyshuoneistot olivat rinnastetta-

[1]) Ks. tämän kert. os. I.

vat hotellien ja matkustajakotien kanssa. Tämänkin asian ratkaisu jäi seuraavaan vuoteen.

Maito-, leipä- ja kukkakaupat. Helsingin leipurin- ja konditorinammatinharjoittajain liiton anottua kaupunginvaltuustolta saada pitää maito- ja leipämyymälät avoinna kello 7:ään illalla ja valtuuston valmisteluvaliokunnan lähetettyä asian sosialilautakunnan lähemmin valmisteltavaksi, otettiin tämä kysymys esille lautakunnan kokouksissa helmikuun 7 p:nä ja, asian oltua erityisen komitean valmisteltavana, saman kuun 19 p:nä. Viimeksimainittuna päivänä lautakunta päätti lausuntonaan esittää, että maito- ja leipäkaupat sallittaisiin pitää auki arkipäivisin klo ½ 7 a. p.—6 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivisin klo 8—10 a. p. Sen ohessa lautakunta ehdotti, että kukkakaupat sallittaisiin pitää auki arkipäivinä k:lo 8 a. p.—6 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä saman ajan kuin edellämainitut liikkeet. Nämät ehdotukset kaupunginvaltuusto maaliskuun 31 p:nä hyväksyikin [1]).

Kunnallinen keskuskeittola. Koska elintarvekomissioni oli ottanut hoitaakseen kaupungin keskuskeittola, kehoitti rahatoimikamari helmikuun 20 p:nä päivätyssä kirjeessä sosialilautakuntaa huolehtimaan siitä että lautakunnan silmälläpidon alaisina toimivat yleishyödylliset yritykset ja laitokset, jotka kunnan avustamina toimittavat ruuanjakelua, mikäli mahdollista käyttävät keskuskeittolaa. Tämän vuoksi lautakunta maaliskuun 17 p:nä päätti saattaa rahatoimikamarin määräyksen Helsingin kotitalous-työn tekijäin yhdistyksen ja Valkonauha-yhdistyksen tietoon.

Työväenopetuslaitosten hallinto. Sittenkuin kunnallisneuvos V. von Wright oli ehdottanut, että sosialilautakunta ottaisi harkitakseen, eikö olisi syytä perustaa erikoinen lautakunnan jaosto työväenopetustointa varten, oli asia valmisteltavana komiteassa, johon kuuluivat kunnallisneuvos von Wright, ylitarkastaja O. Hallstén ja professori J. J. Sederholm. Asia oli esillä sosialilautakunnassa toukokuun 7 p:n istunnossa, jolloin lautakunta päätti kehoittaa komiteaa, johon edellisten lisäksi valittiin ammattijärjestön puheenjohtaja M. Paasivuori, laatimaan uuden ehdotuksen sillä pohjalla, että muodostettaisiin sosialilautakunnasta erillinen lautakunta puheenaolevan opetustoimen johtoon. Kun uusi mietintö oli saatu, otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi lautakunnassa marraskuun 8 p:nä ja silloin valittiin insinööri A. Breitholtz ja arkkitehti J. Kekkonen erinäisiä tilastotietoja mietinnössä täydentämään. Lautakunnan joulukuun 16 p:nä tekemässä esityksessä kaupunginvaltuustolle ehdotettiin, että valtuusto päättäisi asettaa kaupungin avustusta nauttivien työväenopetuslaitosten ylintä johtoa varten erityisen keskuslautakunnan ja hyväksyisi ehdotuksen sen ohjesäännöksi [2]).

Vaatturinammattikoulun perustaminen. Helsingin käsityö- ja tehdasyhdistyksen tehtyä kaupunginvaltuustolle anomuksen vaatturinammattikoulun perustamisesta oli tämä kysymys sosialilautakunnassa esillä lausunnon antamista varten tammikuun 27 p:nä, helmikuun 19 p:nä ja maaliskuun 30 p:nä, jolloin lautakunta päätti erinäisin edellytyksin puoltaa anomusta. Valtuustossa ei kertomusvuonna käsitelty asiaa lopullisesti.

Työttömyyskysymys. Kun ammattiosastojen toimikunnat olivat anoneet, että kaupungin yleisten töiden hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin työttömyyden lisääntymisen johdosta kaupungissa, ja hallitus oli tämän anomuksen lähettänyt sosialilautakunnalle tarpeellisia toimenpiteitä varten, otettiin tämä asia lautakunnassa käsiteltäväksi tammikuun 27 p:nä, jolloin lautakunta, siihen

[1]) Ks. tämän kert. os. I. — [2]) Ks. valt. pain. asiakirj. n:o 5 v. 1921.

nähden että asia sen mielestä kuului hätäapukomitealle, päätti lähettää kyseessä olevan anomuksen sille ja ilmoittaa tämän kaupungin yleisten töiden hallitukselle. Hätäapukomitea puolestaan palautti anomuksen helmikuun 6 p:nä lautakunnalle perustellen toimenpidettään sillä, että puheenaoleva asia tarkoitti täysin työkykyisiä ammattityömiehiä. Sosialilautakunta päätti kuitenkin saman kuun 7 p:nä lähettää anomuksen uudelleen komitealle, koska lautakunnan mielestä oli riidatonta, että kysymys työttömyydestä koko laajuudessaan oli hätäapukomitean käsiteltävä.

Työväen palkkausolot. Sosialilautakunnan elokuun 23 p:nä 1919 tekemän esityksen johdosta oli tilastokonttori maaliskuun 7 p:nä pidettyyn kokoukseen laatinut erityisen tilaston työväestön palkkausoloista viime vuosien aikana Helsingissä; asia ei kuitenkaan aiheuttanut enempiä toimenpiteitä lautakunnan puolelta.

Nuorison työnvälitys. Helsingin käsityö- ja tehdasyhdistysten valtuutetut olivat lokakuun 21 p:nä 1919 päivätyssä kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunnalle osoitetussa kirjelmässä ehdottaneet, että toimistoon järjestettäisiin osasto ammattioppilasvälitystä varten, minkä jälkeen asia oli ollut valmisteltavana johtokunnan ja sanottujen valtuutettujen yhteisesti asettamassa komiteassa. Sittenkuin komitea toukokuun 5 p:nä päivätyssä mietinnössään oli ehdottanut, että nuorison työnvälitys toistaiseksi järjestettäisiin Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen valvonnan alaiseksi ja työalan valintaa koskeva neuvontatoimi jätettäisiin työnvälitystoimiston johtokunnan valittavalle erityiselle seitsenjäseniselle toimikunnalle, oli johtokunta saman kuun 28:ntena päivätyssä kirjeessä tehnyt esityksen kaupunginvaltuustolle, että työnvälitystoimiston yhteyteen perustettaisiin tuollainen nuorison osasto, kuitenkin niin että toistaiseksi Nuorten miesten kristillinen yhdistys erityistä apurahaa nauttien huolehtisi tämän osaston tehtävistä, mutta että neuvonantajatoimikuntaa ei sensijaan vielä asetettaisi.

Tämän jälkeen oli mainittu yhdistys kaupunginvaltuustolta anonut avustusta yhdistyksen pikatoimisto Mars'in yhteyteen perustaman nuorison työnvälitystoimiston laajentamiseksi ja ylläpitämiseksi. Sosialilautakunta päätti heinäkuun 1 p:nä pitämässään kokouksessa puoltaa sanottuja ehdotuksia, jotka kaupunginvaltuusto syyskuun 14 p:nä hyväksyi [1]).

Kunnallinen ammattientarkastus. Kun sosialilautakunnalle oli tehty huomautuksia siitä, että liike- ja konttorityöalojen ammattientarkastuksessa oli puutteellisuuksia olemassa, oli asia esillä sosialilautakunnassa tammikuun 27 p:nä, mutta ei silloin aiheuttanut enempiä toimenpiteitä lautakunnan puolelta.

Apurahat yleishyödyllisille yhdistyksille ja laitoksille. Kaupunginvaltuuston valiokunnan yleishyödyllisille yhdistyksille ja laitoksille tarkoitetun määrärahan jakamista varten pyydettyä sosialilautakunnan lausuntoa erinäisten yhdistysten avustusanomusten johdosta, päätti sosialilautakunta maaliskuun 17 p:nä puoltaa annettavaksi Valkonauha-yhdistykselle 5,000 markkaa, Martta-yhdistykselle 2,000 markkaa ja Kotitaloustyöntekijäin yhdistykselle vähintään 5,000 markkaa [1]).

Helsingin vuokralaisyhdistys anoi niinikään avustusta kunnan varoista, minkä johdosta lautakunta ehdotti lausunnossaan heinäkuun 1 p:ltä, että anomus liian myöhään tehtynä jätettäisiin huomioon ottamatta [1]).

---

[1]) Ks. tämän kert. os. I.

Lontoon asuntokongressi. Sen johdosta että sosialiministeriö oli kaupunginvaltuustolta tiedustellut, tahtoiko kaupunki ottaa osaa Lontoossa kesäkuun 3—11 p:nä pidettävään asuntokongressiin, ehdotti sosialilautakunta maaliskuun 17:ntenä päivätyssä kirjelmässä, että kaupunki päättäisi ottaa osaa sanottuun kongressiin ja lähettäisi edustajinaan sosialilautakunnan sihteerin, kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja rakennuskonttorin katurakennusosaston päällikön. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto suostui, mikäli se koski molempia ensinmainittuja viranpitäjiä; sitä paitsi asunnontarkastaja oli kongressissa kolmantena kaupungin edustajana.

Tontinvuokrajaosto. Tontinvuokrajaostolla oli 11 kokousta ja käsiteltiin niissä m. m. seuraavat asiat:

Vallilassa olevien tonttien vuokraoikeuden siirtoa koskevia asioita oli jaostolla käsiteltävänä kaikkiaan 15, ja koskivat nämät tontteja n:ot 8 ja 12 Virtaintien varrella korttelissa n:o 551, n:o 4 Lohjantien varrella korttelissa n:o 541, n:o 5 Ätsärintien varrella korttelissa n:o 543, n:ot 11, 13 ja 17 Lohjantien varrella korttelissa n:o 540, n:o 9 Päijänteentien varrella korttelissa n:o 530, n:ot 3 Virtaintien varrella sekä 4 ja 6 Ouluntien varrella korttelissa n:o 547, n:ot 14 ja 18 Keuruuntien varrella korttelissa n:o 550, n:o 15 Keuruuntien varrella korttelissa n:o 549, sekä n:o 42 Vallilantien varrella korttelissa n:o 531. Sitä paitsi käsiteltiin Hermannin työväenyhdistyksen vuokraoikeutta tontteihin n:ot 14 ja 16 Hauhontien varrella ja työnjohtaja Mikkolan vuokraoikeutta tonttiin n:o 13 Päijänteentien varrella korttelissa n:o 530 koskevat asiat.

Jaosto käsitteli muutamia Toukolan kaupunginosassa sijaitsevien tonttien n:ojen 1, 4, 6, 7, 8 ja 9 korttelissa n:o 913 vuokraamista koskevia asioita. Kysymys tonttien vuokramaksuista oli myös jaostossa esillä, ja päätti jaosto sosialilautakunnalle ehdottaa, että lautakunta siltä vaadittuna lausuntona rahatoimikamarille esittäisi, että kortteleissa n:ot 912 ja 913 Toukolassa sijaitsevien tonttien vuokraksi määrättäisiin ensimmäisen kymmenvuotiskauden ajaksi 30, toisen 300, kolmannen 375, neljännen 450, viidennen 525 ja kuudennen kymmenvuotiskauden ajaksi 600 markkaa vuodessa. Sosialilautakunta päätti kokouksessaan heinäkuun 1 p:nä esittää rahatoimikamarille, että vuokramaksut kaikista sanotuista tonteista toistaiseksi määrättäisiin yhtä suuriksi ja edellämainitun suuruisiksi, jotta asuntopulaa voitaisiin täten lieventää, vaikkakin käytetään kiinteitä vuokramaksuja.

Käpylän kaupunginosassa olevien tonttien vuokraehtoja ja rakennusjärjestystä koskeva asia oli myös jaostolla käsiteltävänä, ja päätti jaosto tehdä lautakunnalle sellaisen ehdotuksen kuin lautakunta sittemmin teki rahatoimikamarille, kuten edellä on viitattu.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto kokoontui kyseessäolevana vuonna ainoastaan kolmesti käsitellen m. m. seuraavat asiat:

Jaosto päätti sosialilautakunnalle esittää, että tämä kaupunginvaltuustolle ehdottaisi lainausrahaston sääntöjen 2 §:n muuttamista niin että rahastosta voitaisiin myöntää lainoja toista tai myöhempää kiinnitysvakuutta vastaan 60:stä 90 %:iin kiinteistön arvosta, minkä ohessa lainarahaston hallinto oikeutettaisiin vuoden ajan päätöksen teosta laskemaan kiinteistön arvon 55 %:ksi rakennuskustannuksista. Tämän mukaisen ehdotuksen lautakunta

huhtikuun 14 p:nä tekikin kaupunginvaltuustolle, joka toukokuun 19 p:nä hyväksyi sen[1]).

Hallintojaosto hyväksyi puolestaan lainarahastosta myönnettävien lainojen velkakirjakaavakkeen ja lähetti sen sosialilautakunnalle, joka huhtikuun 14 p:nä lähetti kaavakkeen edelleen rahatoimikamarille asianmukaisesti vahvistettavaksi. Tämän vahvistuksen kamari antoikin huhtikuun 23 p:nä.

Kertomusvuoden alussa oli lainarahastosta lainattavia varoja 2,092,117 markkaa, minkä vuoksi ja kun sanottu määrä kohta havaittiin liian pieneksi, sosialilautakunta elokuun 19 p:nä antoi jaostolle toimeksi ryhtyä toimenpiteisiin, jotta samalla kun kaupunki anoisi valtiolta avustuslainaa 8 milj. markkaa, lainarahaston varoja lisättäisiin 5 milj. markalla. Jaosto, joka oli ensin tiedustellut erinäisten kunnan viranomaisten mielipidettä asiasta, ehdotti sosialilautakunnalle, että tämä kaupunginvaltuustolle tekisi esityksen rahaston lisäämisestä mainitulla 5 milj. markalla. Tällaisen esityksen lautakunta sittemmin joulukuun 6 p:nä tekikin.

Kysymys lainarahaston sääntöjen 2 §:n 2 momentin muuttamisesta oli niinikään jaostossa käsiteltävänä, ja päätti jaosto pyytää sosialilautakuntaa ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että lainain vuotuismaksu korotettaisiin 8 %:iin, josta 7 ½ % korkoa ja loput kuoletusta, minkä mukaisen esityksen lautakunta sittemmin joulukuun 6 p:nä teki kaupunginvaltuustolle.

Kunnan työväenasuntojen hallintojaosto kokoontui vuoden varrella kaikkiaan 14 kertaa ja käsitteli m. m. seuraavat asiat:

Vallilassa valmistuvien uusien työväenasuntojen 128 vuokrattavana olevasta huoneistosta päätettiin varata 5 huoneistoa talosta n:o 63 Runebergin-kadun varrella pakosta poismuuttaville perheille, 8 huoneistoa Leppäsuon huvilaan sijoitettuja perheitä varten, 1 huoneisto talonmiehelle ja muille haluaville loput eli 114 huoneistoa.

Kangasalantien varrella korttelissa n:o 556 Vallilassa sijaitsevien uusien työväenasuntojen vuokraksi päätti jaosto määrätä 70 markkaa huoneistolta kuukaudessa seuraavan laskelman mukaan: yleiskuluihin, korjauksiin ja siivouksiin, palovakuutukseen j. n. e. laskettiin 2 % keskimääräisistä rakennuskustannuksista huoneistoa kohti koko korttelin rakentamisesta, minkä rakennuskonttori oli arvioinut noin 20,000 markkaan, eli siis 400 markkaa, lisäksi 5 ½ % korkoa sille osalle rakennuspääomaa, joka oli laskettava korkoa tuottavaksi s. o. olettaen että kaupunki, valtion avustuksen ollessa 40 % rakennuskustannuksista, jättää lisäksi 20 % korottomaksi, 440 markkaa eli yhteensä 840 markkaa vuodessa.

Rahatoimikamarin kehoituksen johdosta jaosto päätti, että Somerontien varrella Vallilassa olevien työväenasuntojen vuokra oli kesäkuun 1 p:stä korotettava 50 markkaan huoneistolta, joka käsittää yhden huoneen. Jo aikaisemmin oli jaosto päättänyt samasta päivästä lukien korottaa muitten kunnallisten työväenasuntojen vuokria 30—36 %, kuitenkin niin että keskuslämmityksellä varustetun huoneiston vuokra sen lisäksi oli päätetty nostaa siihen määrään että kohonneet lämmityskustannukset tulevat korvatuksi. Tämän korotuksen johdosta kuitenkin useimmat Somerontien varrella ole-

---

[1]) Ks. tämän kert. os. I.

vien työväenasuntojen vuokralaiset kieltäytyivät tekemästä uutta vuokravälikirjaa, koskapa voimassa oleva huoneenvuokralaki salli ainoastaan 50 % korotuksen 1917 vuoden kesäkuun 1 päivänä alkaneen vuokrakauden määristä ja vuokra silloin oli 25 markkaa kuukaudessa. Siihen nähden että työväenasunnoista saatujen tulojen oli, mikäli mahdollista, vastattava näistä asunnoista kaupungille koituvia menoja, päätti hallintojaosto saattaa asian huoneenvuokralautakunnan ratkaistavaksi. Kun sen sijaan Hietaniemen- ja Kristiinankatujen varrella sijaitsevien kunnan työväenasuntojen vuokrat, jos ne korotettiin 50 %:lla 1917 vuokrista, vastasivat likimiten kaupungille koituvia menoja, päätti jaosto korottaa vuokrat sanotulla määrällä niissä taloissa, joissa ei ollut keskuslämmitystä, mutta keskuslämmityksellä varustettuihin asuntoihin nähden sensijaan 100 %:lla. Tähän viimeksimainittuun korotukseen vuokralaiset, yhtä lukuunottamatta, suostuivatkin.

Kangasalantien varrella Vallilassa olevien uusien työväenasuntojen 112 huoneiston vuokraamista käsiteltäessä päätettiin varata Leppäsuon huvilasta häädettäville perheille 16 huoneistoa, talosta n:o 63 Runeberginkadun varrella häädettäville perheille 5 huoneistoa ja talosta n:o 5 Liisankadun varrella muuttaville perheille 2 huoneistoa.

Kunnan työväenasuntojen palovakuutuksen korottamista koskeva asia otettiin jaostossa käsiteltäväksi, ja päätti jaosto siihen nähden, että vakuutukset Kaupunkien yleisessä paloapuyhdistyksessä olivat nykyisiin rakennuskustannuksiin nähden liian alhaiset, ottaa tarpeellisen lisävakuutuksen. Sittemmin jaosto kuitenkin päätti, ettei näitä lisävakuutuksia otettaisi sanotussa paloapuyhtiössä, vaan jossakin muussa yhtiössä, jossa vakuutusmaksut olivat huokeammat, ja tehdä asiasta esityksen sosialilautakunnalle. Tämän johdosta lautakunta helmikuun 19:ntenä päivätyllä kirjelmällä kääntyi asiassa rahatoimikamarin puoleen ehdottaen, että kyseessäolevaa tarkoitusta varten hankittaisiin 10,146: 44 markan lisämääräraha, ja päätti kaupunginvaltuusto huhtikuun 6 p:nä suostua kamarin sen suuntaiseen esitykseen [1]).

Kun kaupungin uuden kassa- ja tililaitosohjesäännön mukaan kaikki maksut oli järjestettävä rahatoimikonttorin kautta eikä pienempiäkään ostoksia saanut suorittaa käteiskassasta, päätti jaosto kunnallisen työväenasuntojen isännöitsijän esityksestä kääntyä asiassa sosialilautakunnan puoleen, jotta tämä rahatoimikamarilta hankkisi luvan isännöitsijälle pienehkön käteiskassan pitämiseen vähäpätöisempien ostoksien sekä talonmiesten ja siivoojain palkkojen maksamista varten. Huhtikuun 4 p:nä lautakunta tekikin rahatoimikamarille tällaisen esityksen, johon kamari huhtikuun 23 p:nä suostui, kuitenkin niin että käteiskassa ei saa nousta yli 1,000 markan.

Koska hallintojaosto katsoi tarpeelliseksi, että korttelissa n:o 556 Vallilassa rakenteella olevien työväenasuntojen yhteyteen laitettaisiin erityinen huoneisto myymälää ja keittiötä varten, päätti jaosto kääntyä asiassa lautakunnan puoleen. Huhtikuun 3 p:nä lautakunta tämän johdosta teki esityksen asiassa rahatoimikamarille, joka käsitteli asiaa toukokuun 28 p:nä, mutta ei katsonut olevan syytä tähän ehdotukseen suostua.

Kunnan työväenasuntojen kannattavaisuus vuosina 1910—20 käy selville seuraavista sosialilautakunnan sihteerin A. Toivosen laatimista taulukoista:

---

[1]) Ks. tämän kert. os. I.

Vuosi.	Tulot.	Menot. Isännöitsijän tili.	Korjaukset.	Korot ja kuoletukset.	Yhteensä.	Tappio.
	Markkaa ja penniä.					
Hietaniemen- ja Kristiinankatujen työväenasunnot.						
1910	47,159 33	14,566 02	— —	39,697 01	54,263 03	7,103 70
1911	49,114 83	19,821 38	7,479 63	39,697 01	66,998 02	17,883 19
1912	50,164 33	27,156 24	— —	39,697 01	66,853 25	16,688 92
1913	48,475 95	23,304 90	12,813 30	39,697 01	75,815 21	27,339 26
1914	47,057 25	14,629 91	11,370 28	39,697 01	65,697 20	18,639 95
1915	48,476 —	16,698 35	1,549 27	39,697 01	57,944 63	9,468 63
1916	49,263 —	18,620 18	9,038 97	39,697 01	67,356 16	18,093 16
1917	50,493 61	[1]) 27,065 05	11,613 14	39,697 01	78,375 20	27,881 59
1918	47,466 67	[1]) 47,319 58	4,097 55	39,697 01	91,114 14	43,647 47
1919	58,340 75	[1]) 52,847 67	13,038 10	39,697 01	105,582 78	47,242 03
1920	75,647 —	[1]) 76,313 79	14,590 84	39,853 48	130,758 11	55,111 11
Somerontien työväenasunnot.						
1917	41,643 35	[1]) 15,435 84	— —	[1]) 26,207 51	41,643 35	— —
1918	33,869 96	[1]) 42,373 56	4,247 50	36,916 22	83,537 28	49,667 32
1919	54,425 —	[1]) 26,529 22	5,758 12	36,916 22	69,203 56	14,778 56
1920	75,985 —	[1]) 41,133 25	— —	37,965 57	79,098 82	3,113 82
Kangasalantien työväenasunnot.						
1920	138,565 —	[1]) 47,312 82	— —	[1]) 91,252 18	138,565 —	— —
Kaikki työväenasunnot.						
1910	47,159 33	14,566 02	— —	39,697 01	54,263 03	7,103 70
1911	49,114 83	19,821 38	7,479 63	39,697 01	66,998 02	17,883 19
1912	50,164 33	27,156 24	— —	39,697 01	66,853 25	16,688 92
1913	48,475 95	23,304 90	12,813 30	39,697 01	75,815 21	27,339 26
1914	47,057 25	14,629 91	11,370 28	39,697 01	65,697 20	18,639 95
1915	48,476 —	16,698 35	1,549 27	39,697 01	57,944 63	9,468 63
1916	49,263 —	18,620 18	9,038 97	39,697 01	67,356 16	18,093 16
1917	92,136 96	42,500 89	11,613 14	65,904 52	120,018 55	27,881 59
1918	81,336 63	89,693 14	8,345 05	76,613 23	174,651 42	93,314 79
1919	112,765 75	79,376 89	18,796 22	76,613 23	174,786 34	62,020 59
1920	290,197 —	164,759 86	14,590 84	169,071 23	348,421 93	58,224 93

Siirtolapuutarhat. Sittenkuin Arbetets vänner niminen yhdistys oli anonut saada vuokrata siirtolapuutarhoiksi n. s. Greijuksen pellolla olevan puutarhuri C. D. Wardilla siihen saakka vuokralla olleen alueen, päätti sosialilautakunta tammikuun 27 p:nä pyytää kaupungin yleisten töiden hallitukselta lausuntoa vuokra-ajan pituudesta ja vuokramaksun suuruudesta. Helmikuun 4:ntenä päivätyssä kirjelmässä hallitus esitti, että sen mielestä puheena oleva alue voitiin erinäisin ehdoin vuokrata sanottuun tarkoitukseen 900 markan vuotuismaksua vastaan korkeintaan 10 vuodeksi. Kun yhdistys kuitenkin tahtoi 10 vuotta pitempää vuokra-aikaa, oli asia sosialilautakunnassa edelleen käsiteltävänä maaliskuun 17 p:nä, mutta johtui lautakunta

[1]) Tähän sisältyvät kalliinajanlisäykset.

samaan tulokseen, ettei 10 vuotta pitempää vuokra-aikaa ollut sallittava. Huhtikuun 30 p:nä lautakunta sen vuoksi päätti kaupunginvaltuustolle ehdottaa, että yhdistykselle vuokrattaisiin kyseessä oleva alue kymmeneksi vuodeksi siirtolapuutarhaksi 500 markan vuosimaksusta ha:lta, mikä määrä oli viiden vuoden kuluttua korotettava 25 %:lla, ja että yhdistykselle myönnettäisiin 10,000 markan avustus sekä 31,000 markan koroton 10 vuoden kuoletuslaina. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto kesäkuun 15 p:nä suostui[1]), paitsi mikäli se koski avustusta ja kuoletuslainaa.

Sittenkuin Ruskeasuon vierellä olevan siirtolapuutarhan vuokraajat olivat sosialilautakunnalta anoneet erään siirtolapuutarha-alueen kautta kulkevan viemäriojan saattamista tarkoitustaan vastaavaan kuntoon ja lautakunta kesäkuun 10 p:nä 1919 oli sen johdosta kääntynyt terveydenhoitolautakunnan puoleen, oli tämä helmikuun 19:ntenä päivätyssä kirjelmässään sosialilautakunnalle ilmoittanut, että kaupungin yleisten töiden hallitus oli päättänyt panna mainittuun ojaan kuluvana vuonna erityisen viemärijohdon, joten oja siten saataisiin tyydyttävään kuntoon.

Kaupunginvaltuuston kesäkuun 17 p:nä 1919 varattua siirtolapuutarhoja varten Nybondaksen viljelyspalstat n:ot 11, 12 ja 24, Kottbyn viljelyspalstan n:o 49 ja Oulunkylän itäisen viljelysryhmän palstat n:ot 16—20 ja jätettyä sosialilautakunnalle näitten alueitten vuokraamisen, ei lautakunnalle kuitenkaan palstain etäisyyden vuoksi kaupungista ilmoittautunut yhtään hakijaa, minkä vuoksi lautakunta huhtikuun 14 p:nä päätti valtuustolle ehdottaa, että kyseessä olevat palstat annettaisiin muutoin vuokralle, kuitenkin ainoastaan viiden vuoden ajaksi, jotta ne sen jälkeen voitaisiin luovuttaa siirtolapuutarhaksi.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto tammikuun 27 p:nä oli päättänyt jättää keittiökasviviljelyksen opastamisen soisialilautakunnan huoleksi, oli tämän asian järjestely lautakunnassa esillä maaliskuun 17 p:nä ja huhtikuun 14 p:nä, jolloin lautakunta päätti antaa siirtolapuutarhain opastajalle puutarhuri O. Lundénille toimeksi suorittaa mainittu tehtävä Korpaksen-Ruskeasuon siirtolapuutarha-alueella 600 markan palkkiosta kuukaudessa toukokuun 1 p:n ja lokakuun 30 p:n väliseltä ajalta. Kaupunginvaltuusto, jolta rahatoimikamari oli lautakunnan esityksestä anonut määrärahaa kyseessä olevaa tarkoitusta varten, myönsi anotun summan toukokuun 19 p:nä[1]).

Korpaksen-Ruskeasuon alueella oli Fylgia-yhdistyksellä viljeltävänä 50 palstaa, Svenska kvinnoförbundet-yhdistyksellä 51 palstaa ja Martta-yhdistyksellä 54 palstaa. Kesän ja syksyn aikana pani kaupunki kuntoon puutarha-alueen suuren laskuojan, joka vie suurimman osan pintavettä, joten viljeleminen kaikilla ja erittäin Fylgia-yhdistyksen palstoilla tulee huomattavasti edullisemmaksi. Svenska kvinnoförbundet on uhrannut palstojensa hoitoon tavallista enemmän, m. m. kaivattamalla viime talven aikana 2,607 markalla kaivon palstojen kastelua varten. Sitäpaitsi on yhdistys laitattanut portin n. s. sotilastielle ja korjauttanut palstoillaan olevat tiet 2,400 markalla.

Siirtolapuutarhain hallituksella oli kertomusvuonna yksi kokous.

Kaupungin työväenopetuslaitosten tarkastajan antama vuosikertomus on painettu asianomaisten laitosten antaman vuosikertomusten yhteyteen[2]).

---

[1]) Ks. tämän kert. os. I. — [2]) Ks. Helsingin kaup. tilasto VI. Opetuslaitokset. 4. 1919—21.

XIII. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston vuodelta 1920 antama kertomus [1]) sisälsi seuraavaa:

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan vuonna 1920 kuuluivat puheenjohtajana filosofiantohtori S. Ivalo, varapuheenjohtajana kirvesmies K. J. Aalto, sekä jäseninä uunintekijämestari A. Malmi, ammattijärjestön puheenjohtaja M. Paasivuori ja kirjeenkantaja P. Rahikainen.

Johtokunta käsitteli vuoden kuluessa, paitsi lukuisia juoksevia asioita, useita laajempia kysymyksiä, joista tässä mainittakoon tärkeimmät:

Toimiston johtokunnan ja Käsityö- ja tehdasyhdistyksen valtuutettujen asettama komitea laati ehdotuksen ammattivaalien neuvontatoimikunnan ja nuorison työnvälitysosaston perustamiseksi, jonka johdosta johtokunta ehdotti nuorison välitysosaston perustettavaksi työnvälitystoimistoon ja, siksi kunnes tämä voitaisiin toteuttaa, väliaikaisesti sijoitettavaksi Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen huoneistoon, pikatoimisto Marsin hoidettavaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen.

Sosialihallituksen ja johtokunnan esityksestä kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen Työnvälitystoimiston järjestämisestä Helsingin piirin piirityönvälitystoimistoksi.

Johtokunnan ehdotuksesta päätti kaupunginvaltuusto laajentaa toimistoa perustamalla siihen uusia osastoja ja varata elintarvetoimiston hallussa olevan myymälähallin, sen vapaaksi jouduttua, tähän tarkoitukseen.

Työoloista paikkakunnalla on johtokunta keskustellut useampaan kertaan ja antanut niistä lausuntoja asianomaisille virastoille.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouva I. Petelius, rouva R. Hänninen, neidit A. Bruun, E. Sundström ja L. Ahlgrén sekä ylimääräiset apulaiset neiti E. Tötterman 1 p:stä huhtikuuta alkaen ja rouva E. Bauer 1 p:stä toukokuuta alkaen, miesosaston apulaiset H. E. Blomqvist, W. O. Ahtio ja U. Vinha sekä vahtimestari V. Jyrkänne.

Piirityönvälitys. Toimisto on toiminut kuluvan vuoden Helsingin piirin piirityönvälitystoimistona. Sen tämän laatuinen toiminta ei kuitenkaan ole menestynyt, sillä sen alaisiksi kuuluvista Uudenmaan läänin paikallisista toimistoista toiset ovat lakanneet toimimasta ja parin vielä jäljellä olevan toimiston toiminta on ollut varsin pientä, joten keskinäistä välitystoimintaa ei ole syntynyt. Yleisö niilläkin seuduilla, joissa on paikalliset toimistot, on edelleenkin kääntynyt suoraan Helsingin toimiston puoleen. Työväen välityksen muille paikkakunnille on piiritoimisto sen vuoksi toimittanut itse, samoin on se välittänyt paikkoja myöskin muilla paikkakunnilla asuville tai sieltä hiljan tulleille työnhakijoille, etupäässä palvelijattarille ja maatalous-

[1]) Osaa kertomukseen liittyneistä taulukkotiedoista ei ole tässä julkaistu.

työväelle. Paikkoja muilla paikkakunnilla välitti toimisto 313 miehelle ja 1,118 naiselle eli yhteensä 1,431 henkilölle.

Toimiston liike. Toimiston liike oli kuluneena vuonna verraten vilkas. Miesosaston liike oli kyllä pienempi kuin edellisinä vuosina, jolloin välitykset valtion ja kunnan töihin tekivät huomattavan osan toimiston välityksistä; sitä vastoin ovat välitykset yksityisten töihin jonkin verran lisääntyneet. Miesosaston liikkeeseen vaikuttivat ehkäisevästi monet seikat. Kun useimmilla työaloilla vallitsi varsin hyvä työnsaanti, oli työnhakijoita tavallista vähemmän. Elinkustannusten kohoamisen takia korottivat työntekijät palkkavaatimuksiaan pitkin vuotta. Kun työnhakijat toimistossa vaativat asianomaisten ammattikuntain päättämiä palkkoja, jotka olivat työpaikoissa maksettuja korkeampia, ottivat työnantajat luonnollisesti suorastaan väkeä, joka tyytyi alempaan palkkaan. Usein samat työnhakijat, jotka toveriensa mielipiteen painostuksen takia vaativat toimiston kautta tarjolla olleista töistä korkeampaa palkkaa, kuitenkin menivät suoraan työpaikkoihin tarjoutumaan alemmalla palkalla. Myöskin lukuisat, eräillä työaloilla verraten kauan kestäneet palkkariidat, työlakot ja työnsulut vaikuttivat hyvin haitallisesti toimiston liikkeeseen, sillä riidanalaisille työpaikoille ei välityksiä tapahtunut, ja useilla muillakin työaloilla pidättäydyttiin työväkeä lisäämästä laajempien työlakkojen aikana. Valtion töihin ei ollut välityksiä juuri ollenkaan, ja kunnan töihin välitettiin vain 622 miestä ja 161 naista. Vertailun vuoksi mainittakoon, että kunnan töihin välitettiin vuonna 1919 2,006 miestä ja 530 naista, vuonna 1918 3,360 miestä ja 1,222 naista sekä vuonna 1917 4,936 miestä ja 507 naista. Sotavuosina taas olivat välitykset Venäjän valtion töihin suurimpana osana toimiston liikkeestä. Vuosi 1920 osoittaa siten huomattavaa edistystä välityksissä yksityisten töihin.

Toimiston liikkeen valaisemiseksi esitetään tässä seuraavat yksityiskohtaisemmat tiedot työnhakemuksista sekä tarjotuista ja täytetyistä paikoista.

Työnhakemukset ja työnhakijat. Työnhakemusten luku, jaettuna työnhakijain sukupuolen mukaan käy selville seuraavista numeroluvuista:

	1920.		1919.		Vähennys vuonna 1920 verrattuna vuoteen 1919.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehiä	8,758	38.5	10,905	42.8	2,147	19.7
Naisia	13,992	61.5	14,578	57.2	586	4.0
Yhteensä	22,750	100.0	25,483	100.0	2,733	10.7

Työnhakemuksia teki kaikkiaan 9,987 henkilöä, joista 3,539 eli 35.4 % oli miehiä ja 6,448 eli 64.6 % naisia, jotka työttömiksi uudelleen jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa 12,763 (miehet 5,219 ja naiset 7,544) eri tapauksessa.

Kirkonkirjoituspaikan mukaan jakaantuivat työnhakijat vuonna 1920 seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsinki	3,341	94.4	4,024	62.4	7,365	73.7
Muut paikkakunnat	198	5.6	2,424	37.6	2,622	26.3
Yhteensä	3,539	100.0	6,448	100.0	9,987	100.0

Kun useilta työnhakijoilta on vaikea saada todistusta siitä, että he ovat Helsingissä henkikirjoihin merkityt, on työnhakijat kirjoitettu toimiston kirjoihin papintodistuksen nojalla, jolloin myöskin on saatu perhesuhteet selvitetyksi. Naisiin nähden ei ylläoleva tilasto tarkalleen osoita henkikirjoissaolopaikkaa, sillä palveluspaikan hakijoista ne, jotka ovat olleet kaupungissa vuoden alussa, on todennäköisesti täällä myöskin pantu hengille, vaikka ovatkin kirkonkirjoissa muualla. Miespuolisiin työnhakijoihin nähden sitä vastoin vastaa tilasto jotakuinkin tarkoin myöskin henkikirjoissaolopaikkaa.

Muilta paikkakunnilta tuli sangen vähän muuta työväkeä kuin naispalvelijoita, joille oli paikkoja saatavana kaupungissa miltei ympäri vuoden.

Perheolojen [1]) mukaan ryhmitettyinä jakaantuvat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Perheellisiä	1,536	43.4	1,129	17.5	2,665	26.7
Yksinäisiä	2,003	56.6	5,319	82.5	7,322	73.3
Yhteensä	3,539	100.0	6,448	100.0	9,987	100.0

Äidinkielen mukaan ryhmittyivät työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Suomenkielisiä	3,070	86.7	5,794	89.9	8,864	88.8
Ruotsinkielisiä	459	13.0	645	10.0	1,104	11.0
Muunkielisiä	10	0.3	9	0.1	19	0.2
Yhteensä	3,539	100.0	6,448	100.0	9,987	100.0

Tarjotut paikat. Tarjottuja paikkoja oli kaikkiaan 17,710, niistä 5,292 eli 29.9 % miehille ja 12,418 eli 70.1 % naisille. Edelliseen vuoteen verraten oli miehille tarjottujen paikkain luku vähentynyt, mutta naisille tarjottujen paikkain luku lisääntynyt.

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	4,480	84.7	10,329	83.2	14,809	83.6
Muualla	812	15.3	2,089	16.8	2,901	16.4
Yhteensä	5,292	100.0	12,418	100.0	17,710	100.0

Työväen kysyntä toisille paikkakunnille oli paljon suurempi kuin edellisenä vuonna.

Täytetyt paikat. Tarjotuista paikoista täytettiin:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	4,143	92.5	8,911	86.3	13,054	88.1
Muualla	313	38.5	1,118	53.5	1,431	49.3
Yhteensä	4,456	84.2	10,029	80.8	14,485	81.8

2,402 tapauksessa (53.9 %) oli miehille ja 4,693 tapauksessa (46.8 %) naisille välitetty työ tilapäistä ja kesti ainoastaan muutaman päivän.

Sellaisia välityksiä oli kaikkiaan 7,095 eli 49.0 %.

Edelliseen vuoteen verraten on miesten välitys Helsingissä suuresti

[1]) Perheellisiin on tässä luettu, paitsi naimisissa olevia henkilöitä, myöskin naimattomat naiset ja lesket, joilla on lapsia elätettävänä sekä yksinäisiin myöskin lapsettomat lesket, joten ryhmitys ei ole tehty siviilisäädyn, vaan perheen elättämisvelvollisuuden mukaan.

vähentynyt, mikä aiheutui, kuten jo mainittiin, siitä että kunnan ja valtion töihin otettiin vain pieni määrä työväkeä ja että lukuisat työlakot ja palkkariidat ehkäisivät töiden säännöllistä käyntiä. Lopulla vuotta, taloudellisen tilanteen kiristyessä, töitä yleensä supistettiin. Naisten paikkain välitykset sitä vastoin lisääntyivät noin 2,000:lla.

Täyttämättä jääneet paikat. Toimistolle tarjotuista paikoista jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	337	7.5	1,418	13.7	1,755	11.9
Muualla	499	61.5	971	46.5	1,470	50.7
Yhteensä	836	15.8	2,389	19.2	3.225	18.2

Miehille tarjotut paikat Helsingissä voi toimisto täyttää jotenkin tarkoin; ainoastaan palkkariitojen aikana kevätkesällä jäi osa rakennustyöväen paikkoja ja syksyllä metallityöväen paikkoja täyttämättä. Muilla paikkakunnilla miehille tarjotuista paikoista jäi yhteensä n. 500 metsätyömiehen ja maatalousrengin paikkaa täyttämättä. Naisille tarjotuista paikoista jäi täyttämättä lähes 2,400 palvelijattaren paikkaa; niistä oli noin kolmasosa muilla paikkakunnilla. Muut naisten paikat täytti toimisto miltei kaikki.

Työnhakemusten sekä tarjottujen ja täytettyjen paikkain lukumäärä eri ammateissa ja toimialoilla käy selville allaolevasta taulukosta:

Ammatti ja toimiala.	Työnhakemuksia.			Tarjottuja paikkoja.			Täytettyjä paikkoja.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Maa- ja metsätalous	83	470	553	223	812	1,035	145	555	700
Teollisuus ja käsityö.									
Metalliteollisuus	356	77	433	110	21	131	44	20	64
Kivi-, savi- ja lasiteollisuus	77	3	80	27	3	30	12	3	15
Kemiallinen teollisuus	—	1	1	—	1	1	—	1	1
Nahka- ja karvateollisuus	15	1	16	—	19	19	—	19	19
Kehrun- ja kutomateollisuus	—	21	21	—	6	6	—	7	7
Vaatetusteollisuus	2	372	374	—	240	240	—	238	238
Paperiteollisuus	3	15	18	—	18	18	—	17	17
Puuteollisuus	102	6	108	408	1	409	63	1	64
Rakennusteollisuus	5,536	613	6,149	1,813	138	1,951	1,602	138	1,740
Valaistuslaitokset	21	—	21	—	—	—	—	—	—
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	41	234	275	—	32	32	—	31	31
Graafillinen teollisuus	7	2	9	1	—	1	1	—	1
Teollisuus ja käsityö, luokittamattomat	105	—	105	25	—	25	22	—	22
Kauppa ja kulkuneuvot.									
Kauppa	163	301	464	28	34	62	25	28	53
Meri- ja satamaliikenne	148	—	148	17	—	17	14	—	14
Maaliikenne	130	—	130	72	—	72	59	—	59
Ravintola- ja hotelliliike	6	2,964	2,970	10	1,594	1,604	5	1,573	1,578
Sekatyöt, luokittamattomat	1,477	1,136	2,613	2,323	1,273	3,596	2,287	1,273	3,560
Taloustoimet	—	7,590	7,590	—	8,140	8,140	—	6,061	6,061
Erinäiset toimet	234	28	262	125	12	137	102	12	114
Käskyläisiä ja oppilaita	252	158	410	110	74	184	75	52	127
Yhteensä	8,758	13,992	22,750	5,292	12,418	17,710	4,456	10,029	14,485

Nuorison työnvälitys. Työnvälitystoimistossa vallitsevan ahtauden takia on nuorison työnvälitys jäänyt syrjään, sillä odotushuoneet, etenkin miesosastolla, olivat miltei täynnä väkeä, jonka vuoksi nuori väki ei niissä voi oleskella. Nuorison työnvälitystä onkin jo useampana vuonna hoitanut Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen pikatoimisto Mars ja kansakoulujen paikanvälitystoimisto. Johtokunnan ehdotuksesta päätti kaupunginvaltuusto 14 p:nä syyskuuta kunnan työnvälitystoimistoon perustettavaksi erityisen nuorison osaston, mutta kun toimiston huoneistoa ei silloin voitu laajentaa, oli Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle annettava avustusta nuorison työnvälitystä varten. Syyskuun alusta laajensi yhdistys toimintansa käsittämään myöskin tyttöjen työnvälityksen. Siten on nuorison työnvälitys toistaiseksi kokonaan siirtynyt mainitun yhdistyksen hoidettavaksi.

Tästä välitysliikkeestä esitetään tässä seuraavat tiedot vuodelta 1920:

	Työnhakijoita.		Tarjottuja paikkoja.		Täytettyjä paikkoja.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Poikia	479	89.5	445	87.9	394	93.1
Tyttöjä	56	10.5	61	12.1	29	6.9
Yhteensä	535	100.0	506	100.0	423	100.0

Välityksistä on suurin osa käskyläispojan ja -tytön paikkoja sekä ammattioppilaspaikkoja. Tytöistä tuli osa palvelijattariksi.

Kun Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen toimisto ei ole työnvälitystoimiston osastona, ei sen liikettä ole otettu työnvälitystoimiston tilastoon.

Työolot Helsingissä olivat vuonna 1920 yleensä varsin hyvät. Tuotantotoimi vilkastui kaikilla aloilla, vaikkakin eräät seikat haittasivat toiminnan kehittymistä. Niinpä eräillä aloilla alkupuolella vuotta oli puute raaka-aineista. Työpalkkain ripeä nousu keväällä aiheutti lukuisia töiden pysähtymisiä, työlakkoja ja työnsulkuja, jotka häiritsivät töiden säännöllistä käyntiä. Vuoden lopulla taloudellisen tilan kiristyminen alkoi painostaa tuotantotoimintaa. Useita suunniteltuja, jopa aloitettujakin yrityksiä siirrettiin toiseen aikaan ja monilla teollisuuden aloilla töitä supistettiin. Nousukausi, josta oli paljon toivottu, kävi lyhyeksi.

Työoloista eri työaloilla esitettäköön tässä muutamia yksityiskohtaisempia tietoja.

Maataloudessa, joka enemmän välillisesti kuin suoranaisesti koskee pääkaupunkia, vallitsi hyvät työ-olot ympäri vuoden. Talvella oli lukuisia halonhakkuu- y. m. metsätöitä, joissa osa pääkaupungin työväestäkin työskenteli. Mainittavampaa puutetta ei työväestä lähiseuduilla ollut talvella. Kesällä oli eräinä aikoina puute maanviljelystyöväestä. Syyspuolella työskenteli näissä töissä huomattava määrä helsinkiläistä naispuolista työväkeä. Syksyllä ja talven tultua joutui osa maataloustyöväkeä joutilaaksi.

Metalliteollisuudessa oli nousukausi, jota kyllä haittasivat talvel laraakaaineiden saannin vaikeudet ja syyskesällä palkkariidat, mutta suurimpana osana vuodesta olivat työt ripeässä käynnissä. Ammattitaitoisesta työväestä oli puute. Noin 300—400 työntekijää olisi täkäläisiin tehtaisiin voitu ottaa entisten lisäksi. Syksyllä tuotantoa alettiin supistaa ja vuoden lopulla vähennettiin aputyöväen ja vähemmän kehittyneiden ammattilaisten lukua.

Kiviteollisuudessa (varsinaisissa kivenhakkaamoissa) ja kemiallisessa teollisuudessa vallitsi tasaiset työolot ympäri vuoden.

Nahkateollisuudessa oli hyvät työolot vuoden loppupuolella jolloin tuotantoa supistettiin sekä nahkimoissa että kenkätehtaissa. Muutamat kenkätehtaat rajoittivat vuoden lopulla työaikansa neljään päivään viikossa.

Paperiteollisuudessa (johon paikkakunnalla kuuluu vain kartonki- ja kotelotehtaita) ja graafillisessa teollisuudessa oli paperinhintain suuren kohoamisen vuoksi tilanne painostava miltei koko vuoden. Jo kesällä tuotantoa huomattavasti supistettiin, työväen lukua jonkin verran vähennettiin, ja lopulla vuotta pienemmissä työlaitoksissa työskenneltiin rajoitetulla työajalla.

Puuteollisuudessa olivat työt alkupuolella vuotta vilkkaassa käynnissä. Huonekaluteollisuudessa tapahtui sellainen muutos, että pari suurta huonekalutehdasta lopetti liikkeensä, kun vallitsevien konjunktuurien vuoksi ei varastotöiden teettäminen enää käynyt päinsä. Vapaaksi tulleet työntekijät perustivat uusia pieniä liikkeitä. Ammattitaitoisella työväellä oli töitä riittävästi vuoden loppuun. Rakennuspuusepän tehtaissa oli töitä vuoden loppupuolelle, mutta syyskautena työt vähenivät. Sahalaitokset olivat täydessä käynnissä syyspuolelle, jolloin paikkakunnan suurin saha uudestaan rakentamisen vuoksi pantiin seisomaan ja osa työväkeä, joka ei rakennustöihin voinut siirtyä, sai siirtyä muihin töihin.

Rakennusteollisuus pääsi jo edellisen vuoden lopulla elpymään, mutta luonnonesteiden takia oli tammi- ja helmikuussa useita satoja rakennustyöläisiä joutilaina. Seuraavina kuukausina toiminta vilkastui, mutta silloin alkoivat palkkariidat, jotka noin kuukauden ajan häiritsivät töiden säännöllistä kulkua useilla työmailla. Kesäkuussa, Suomen messujen valmistusten aikana, vallitsi kova kiire ja huomattava työväen puute. Työt olivat hyvässä käynnissä syksyyn saakka. Kiristyneiden rahamarkkinain takia raukesivat useat suunnitellut rakennusyritykset, ja eräitä jo aloitettujakin pantiin vuoden lopulla seisomaan. Marras- ja joulukuussa joutui siten huomattava määrä apurityöväkeä ja osa ammattityöväkeäkin joutilaaksi.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuudessa vallitsi ympäri vuoden säännölliset työolot muilla työaloilla, paitsi karamelli- ja tupakkateollisuudessa, joissa raaka-aineiden saannin rajoitusten vuoksi työskenneltiin vain osittaisella, vaikkakin edelliseen vuoteen verraten lisätyllä työvoimalla. Eräs suurimpia tupakkatehtaita jäi alkaneen lakon johdosta seisomaan pitemmäksi aikaa, eikä sitä enää pantu käyntiin yhtä suurella työvoimalla kuin ennen. Vuoden lopussa ja seuraavan vuoden alussa joutui siten noin 300 työntekijää, etupäässä naisia, joutilaaksi. Eräissä muissakin tupakkatehtaissa rajoitettiin vuoden lopulla työaikaa ja työväen lukua vähennettiin.

Liikealalla oli toiminta vilkkaampaa kuin edellisenä vuonna, kun tuontirajoituksia vähitellen helpotettiin. Vuoden lopulla kuitenkin rahatilan kiristymisen vuoksi alkoi liike-elämässä painostava tilanne. Satamaliikenne oli paljon vilkkaampi kuin edellisenä vuotena.

Käsityöläisammateissa vallitsi varsin hyvät työolot ympäri vuoden, varsinkin räätälin- ja suutarinammateissa, joissa keväällä ja syksyllä oli huomattava työväen puute.

Naisten työaloilla oli erittäin hyvät työolot taloustoimissa. Talous- ja maatalouspalvelijattarien puutetta oli ympäri vuoden, varsinkin keväällä ja syksyllä, jolloin suuri määrä toimistolle tarjottuja paikkoja jäi täyttämättä. Sitä vastoin oli siivoojia ja pesijöitä, rakennusapureita ja muita ulkotyöläisnaisia sekä tupakkatehtaalaisia työnpuutteessa talvella ja vuoden lopulla.

Vaikkakin työolot olivat yleensä hyvät, täytyi kaupungin tänäkin vuonna järjestää töitä työttömiä varten, vaikka ei läheskään niin laajassa mää-

rässä kuin useina muina vuosina, eipä edes niinkään paljon, kuin useina vuosina ennen sotaa. Tammi- ja helmikuussa pantiin käyntiin kadunaukaisutöitä, joihin talvikuukausina otettiin noin 400 miestä. Nämä työt eivät kuitenkaan olleet varsinaisia hätäaputöitä.

Sitä vastoin oli pakko pitää verraten suuri määrä naisia jo edellisinä vuosina aletuissa hätäapukomitean järjestämissä töissä, joissa työskenteli suurimmaksi osaksi kapinan johdosta huoltajaa vaille jääneita naisia. Näissä töissä työskenteli talvikuukausina 500—550 naista ja 50 miestä. Keväällä niistä poistettiin kaikki yksinäiset naiset ja miltei kaikki miehet, joten niihin kesän ajaksi jäi noin 350 henkeä. Nämä työt aiheuttivat kaupungille noin 1,670,000 markan menoerän.

Työolojen valaisemiseksi esitettäköön tässä työnvälitystoimistoon ilmoittautuneiden työttömäin työnhakijain lukumäärä kunkin kuukauden lopussa.

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Tammikuu ..	459	171	630	Heinäkuu	103	128	231
Helmikuu	348	219	567	Elokuu	103	133	236
Maaliskuu	207	141	384	Syyskuu	149	132	281
Huhtikuu	184	156	340	Lokakuu	170	204	374
Toukokuu....	125	89	214	Marraskuu	205	184	389
Kesäkuu	96	63	159	Joulukuu.....	496	175	671

XIV. Hätäapukomitea.

Helsingin kaupungin hätäapukomitean vuodelta 1920 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Komitean kokoonpano. Joulukuun 22 p:nä 1919 pidetyssä kokouksessa päätti kaupunginvaltuusto hätäapukomitean jäseniksi nimittää seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja: arkkitehti A. Nyberg, jäsenet: johtaja A. H. Karvonen, rouva E. Holmberg, neiti E. Somersalo, rakennusmestari K. J. Rousti, puuseppä T. Heinonen, kirvesmies J. Suominen sekä rouva I. Kantanen. Varajäsenet: rouva K. Boisman, fil. tohtori J. af Forselles, pastori K. Ilmonen, neiti B. Tabelle, työmies A. Tyynelä, rouva P. Saari sekä puuseppä K. J. Aalto.

Sihteerinä toimi neiti H. Kauppinen.

Hätäapukomitea kokoontui kertomusvuoden aikana 12 kertaa sekä käsitteli 94 asiaa.

Hätäaputyöläisten lukumäärä. Vuoden 1920 alussa työskenteli hätäaputöissä 520 naista ja 15 miestä alempana luetelluissa hätäaputöissä:

	Naisia.	Miehiä.
Työtuvassa Annank. 39—41:ssä	140	—
» Aleksanterink. 21:ssä	67	—
» It. viertotien 7:ssä	87	—
Pesulaitoksessa » »	24	—
Työtuvassa It. Heikinkadun 17:ssä	70	—
Boxbackan maatöissä	132	15
Yhteensä	520	15

Kun kaupunginvaltuusto joulukuun 15 p:nä 1919 oli päättänyt, että kaupungin hätäapukomitean järjestämät hätäaputyöt suoritettaisiin erityisten, tarpeen vaatimien virkamiesten avulla ja kun naisjärjestöjen hätäapukomitea oli pyytänyt saada vapautuksen It. viertotien ja Annankadun työtupien sekä It. viertotien pesulaitoksen valvonnasta, olivat kaikki työmaat jo vuoden 1920 alusta hätäapukomitean välittömän valvonnan alaisia.

Boxbackassa suoritettiin pääasiassa ojankaivuuta, maantietöitä, metsänraivausta ja ampumahautojen täyttämistä. Työtuvissa suoritettiin töitä sotaministeriön intendenttiosaston, Amerikkalaisen avustuskomitean, Suomen messujen ja yksityisten tilaajien laskuun.

Kesäkuun 1 p:nä 1920 oli hätäapukomitean allaluetelluissa työpaikoissa seuraavat määrät työläisiä:

	Naisia.	Miehiä
Työtuvassa It. viertotien 7:ssä	81	—
» Aleksanterink. 21:ssä	72	—
» Annank. 39—41:ssä	141	—
» It. Heikink. 17:ssä	92	—
Pesulaitoksessa It. viertotien 7:ssä	25	—
Boxbackan maatöissä	114	11
Yhteensä	525	11

Hätäapukomitean kokoukset y. m. Kokouksessaan tammikuun 12 p:nä päätti komitea rahatoimikamarille mielipiteenään ilmoittaa vastaukseksi komitean työläisten rahatoimikamarille jättämään kirjelmään, jossa työläiset pyytävät päästä osallisiksi kaupungin vakinaisille työläisille jaetusta lahjapalkkiosta, että palkan lisäys lahjapalkkion muodossa ei voinut tulla kysymykseen, koska komitean töissä olevat työläiset yhä kuuluvat työttömien luetteloon ja nauttivat kunnalta ainoastaan tilapäistä avustusta.

Kun työnvälitystoimisto oli ilmoittanut, että huomattava määrä työttömiä naisia oli anonut työtä, päätettiin samassa kokouksessa jossain määrin lisätä työvoimaa.

Kun avoinna olevaa toimitusjohtajan tointa oli hakenut usea henkilö, päätti komitea kokouksessaan helmikuun 2 p:nä yhden koekuukauden ajaksi ottaa tähän toimeen insinööri B. Vikbergin. Koeajan päätyttyä päätti komitea pyytää rahatoimikamaria vahvistamaan insinööri B. Vikbergin mainittuun toimeen valitsemisen 2,000:— markan kuukausipalkoin ja 3 kuukauden irtisanomisajalla, johon pyyntöön kamari suostui.

Samassa kokouksessa päätti komitea toimeenpanna tarkan, hätäaputyöläisten perhesuhteita koskevan selvittelyn.

Komitean sosialiministeriölle jättämään anomukseen saada, kuten edellisenäkin vuonna, avustusta Boxbackassa työskentelevien työläisten matkoihin ei suostuttu. Komitean anomukseen saada 20,000 markan suuruinen määräraha konttorikaluston ostamista varten, suostui kaupunginvaltuusto sikäli, että komitealle myönnettiin oikeus omilla käyttövaroillaan ostaa tarvittavat esineet.

Komitean kokouksessaan toukokuun 3 p:nä tekemä päätös, joka koski ompelukurssien järjestämistä komitean työtuvissa työskenteleville naisille heidän työtaitonsa kohottamiseksi sekä heidän yksityisten töihin siirtymismahdollisuuksiensa helpottamiseksi, johti sellaisiin tuloksiin, että kurssien opettajattaren toimi julistettiin haettavaksi sekä siihen valittiin rouva E. J. Ylönen kokouksessa 9 p:nä marraskuuta, jonka jälkeen kurssit heti alkoivat sekä jatkuivat vuoteen 1921.

Koska pesulaitos It. viertotien 7:ssä siinä työskentelevään pieneen työläismäärään katsoen oli tuottanut odottamattoman suuren tappion, päätti komitea kokouksessaan kesäkuun 8 p:nä lähimmässä tulevaisuudessa lopettaa mainitun pesulaitoksen toiminnan.

Kaupungin menojen vähentämiseksi päätti komitea edelleen kokouksessaan syyskuun 7 p:nä lopettaa It. viertotien 7:ssä sijaitsevan työtuvan toiminnan sekä jakaa työläiset muihin, jäljellä oleviin työtupiin.

Kokouksessa syyskuun 13 p:nä käsiteltiin sosialihallitukselta saapunut kirjelmä, missä naistöiden keskustoimisto ilmoittaa, että se ei vastaisuudessa katso voivansa tehdä sopimuksia sotaministeriön kanssa sekä kehoittaa hätäapukomiteaa itse hankkimaan työläisilleen sopivia töitä. Komitea päätti kääntyä sotaministeriön pääintendentin puoleen sekä pyytää, että sotilastilaukset jätettäisiin suorastaan komitean työtuville sosialihallitukselle myönnetyin ehdoin.

Sittenkuin toimitusjohtaja Vikbergin anomukseen määrätyn 3 kuukauden irtisanomisajan päätyttyä päästä vapaaksi toimestaan oli suostuttu, päätti komitea kokouksessaan lokakuun 19 p:nä rahatoimikamarin kehoituksesta julistaa johtajan toimen haettavaksi. Samassa kokouksessa asetettiin valiokunta, jolle annettiin toimeksi saavutetun kokemuksen perusteella, laatia ehdotus toimitusjohtajan johtosäännöksi, ja valittiin siihen puheenjohtaja, neiti Somersalo ja johtaja Karvonen. Marraskuun 9 p:nä hyväksyi komitea seuraavan:

»Hätäapukomitean toimitusjohtajan johtosäännön.

Toimitusjohtajan asettaa rahatoimikamari hätäapukomitean ehdotuksesta. Hänellä ei saa olla muuta tointa eikä hän saa omistaa komitean tehtäviin tarvittavaa aikaansa muihin tehtäviin.

Johtajan tehtävänä on:

1) hankkia ja ehdottaa hätäapukomitealle suoritettaviksi sopivia töitä;

2) hätäapukomitean puolesta tehdä ja allekirjoittaa hankintasopimuksen;

3) järjestää ja valvoa suoritettavia töitä;

4) pitää silmällä kassanhoitoa, kirjanpitoa ja kansliahenkilökunnan toimintaa;

5) ahkerasti käyden työmailla hankkia henkilökohtaisesti varmuus siitä, että työt suoritetaan tarpeellisella huolella ja että työnjohtajat huolellisesti täyttävät tehtävänsä, sekä tarpeen vaatiessa yksissä neuvoin tarkastajan kanssa antaa määräyksiä;

6) valmistaa ja esitellä komitean kokouksissa käsiteltäviksi tulevat asiat. Kokouksissa hänellä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätösten tekemiseen; yksissä neuvoin sihteerin kanssa lähettää komitean lähetettävät kirjelmät;

7) ottaa huomioon ja valvoa, että kaupunginvaltuuston ja komitean päätöksiä sekä komitean puheenjohtajan määräyksiä noudatetaan; sekä

8) laatia vuosittain, viimeistään ennen helmikuun loppua, kertomus komitean toiminnasta edelliseltä kalenterivuodelta.»

Rahatoimikamari hyväksyi ehdotuksen.

Annankadun työtuvassa olleesta valmiiden vaatteiden varastosta osti köyhäinhoitohallitus pienen osan; suurin osa myytiin julkisella huutokaupalla.

Toimitusjohtajan toimeen ilmoittautuneista 14 hakijasta päätti komitea kirjelmässään rahatoimikamarille ensimmäiselle sijalle asettaa kenraalimajuri I. A. Gulinin, toiselle sijalle eversti O. N. Segercrantzin ja kolmannelle sijalle neiti A. Bruunin. Kokouksessaan joulukuun 10 p:nä nimitti rahatoimikamari hätäapukomitean toimitusjohtajaksi kenraalimajuri Gulinin, 2,500: — markan kuukausipalkoin, saman kuun 15 p:stä lukien.

Valmistavan poikain ammattikoulun johtokunta ilmoitti komitealle että Aleksanterink. 21:ssä sijaitsevan työtuvan tulisi muuttaa pois koulun huoneistosta viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1921.

Työnvälitystoimiston kirjoissa olevien työttömien matkalippuja varten maaseudulle päätti komitea varata 2,000 markkaa.

Suoritettuja töitä. Allaolevasta, vanhimman työnjohtajan D. H. Jurvasen laatimasta elokuun 27 p:nä 1921 komitealle jätetystä selostuksesta käy ilmi, mitä töitä hätäapukomitean laskuun on vuonna 1920 suoritettu Boxbackan, Strömsin, Viikinlatokartanon, Oulunkylän, Tuomarinkylän ja Kårbölen y. m. kartanojen mailla.

Kaivettu viemäriojia	9,259 j.m.	Kivitetty navetan ja kaivon ympärystä	55 m²
» sarkaojia	8 992 »	Ojamaita ajettu maanteiden varsilta pois	280 m³
» maantien sivuojia	4,855 »	Metsää puhdistettu	36,000 aar.
Tehty salaojia pelloille	503 »	Hakattu halkoja metsä- ja juoksuhautapuista	585 m³
» maantien sivuun jalkakäytäviä	2,940 »	Täytetty juoksuhautoja pelloilla	8,510 m³
» uutta maantietä	80 »	Maanalaisia, hirsistä tehtyjä kasarmeja purettu ja kuopat täytetty	4,200 m³
Ajettu ja levitetty soraa maantielle	890 m³	Ampumakaivantojen seinistä purettu seinäpuut ja kaivannot täytetty	6,420 m³
Tasoitettu ja kivitetty maantietä	580 j.m.	Purettu juoksuhautaseinää	1,200 j.m.
Ajettu sepeliä maantielle	300 m³	Uudella teurastuslaitoksella erilaisia töitä	4,711 tunt.
Tehty maantiesiltoja	1 kpl.	Malminkadun n:o 5:ssä erilaisia töitä	3,784 »
Tehty maantierumpuja	21 »		
Täytetty vanhan puron sijaa ja muita kuoppia	23,500 m²		
Tasoitettu pelloille juoksuhautapenkereitä	580 j.m.		
Ajettu pelloille ruokamultaa	6,090 m³		
Metsää raivattu peltojen vieriltä	20,000 m²		

Hätäapukomitean työtuvissa on kertomusvuonna suoritettu seuraavat työt:

A. *Työtuvassa Annank. 39—41:ssä.*

I. Sotaministeriön intendenttiosastolle.

Merimieslakin päällisiä	6,700 kpl.	Kesähousuja	26,780 par.
Kesäpuseroita	26,319 »	Merimieshousuja	3,445 »
Paitoja	19,310 »	Työhousuja	6,913 »
» flanellisia	800 »	Työpuseroita	6,109 kpl.

II. Myytäväksi kaartin halliin valmistettiin 193 vaatekertaa.

III. Sitäpaitsi suoritettiin erinäisiä yksityistilauksia.

B. *Työtuvassa Aleksanterink. 21:ssä.*

I. Sotaministeriön intendenttiosastolle.

Lakanoita	134,061 kpl.	Tyynynpäällisiä valmistettu vanhoista hiekkasäkeistä	9,075 kpl.
Alushousuja	18,808 par.	Tyynynpäällisiä, domestik.	180,768 »
n. k. Brandenburg laattoja	10,480 kpl.		

II. Amerikkalaiselle avustuskomitealle.

Valmistettu ja lähetetty eri seuduille pukuja	3,066 vaatekert.	Pojan takkeja	200 kpl.
Tytönpukuja	1,750 kpl.	» housuja	97 paria
Lapsenpukuja	768 vaatekert.	Valmistettu ja lähetetty eri seuduille pukuja	625 vaatekert.

III. Yksityistilauksia.

Suojeluskuntakäsivarsinauhoja .. 600 kpl. Erinäisiä muita tilauksia suoritettu.

C. Työtuvassa It. Heikink. 17:ssä.

I. Sotaministeriön intendenttiosastolle.

Talvilakkeja	9,932 kpl.	Kesälakkeja	20,856 kpl.
Sänkyhuopia	305 »	Alushousuja	500 par.
Paitoja	3,503 »	Päänsuojustimia	4,600 kpl.
Olkaimia	323,381 »		

II. Kadettikoululle.

Lautasliinoja	408 kpl.	Käsineitä	149 par.
Olkaimia	510 par.		

III. Pohjoismaiseen villatavarainkauppaan.

Yöpukuja (Pyjamas) ..... 65 kpl.

IV. Amerikkalaiselle avustuskomitealle.

Tytönpukuja ..... 2,328 kpl.

V. Osakeyhtiö Paasonen Aktiebolagetille.

Poliisin olkaimia ..... 4,529 par.

VI. Suomen messuille.

Patjoja	13,011 kpl.	Pyyheliinoja	754 kpl.

VII. Naistöiden keskustoimistolle.

Erinäisiä lasten vaatteita y. m. y. m.

Määrärahat ja tilit. Hätäapukomitean käytettävinä olivat kertomusvuoden aikana seuraavat määrärahat:

Kaupunginvaltuuston myöntämät:

Helmikuun 10 p:nä	Smk	300,000: —
Maaliskuun 31 »	»	500,000: —
Kesäkuun 15 »	»	500,000: —
Lokakuun 13 »	»	375,000: —
Yhteensä	Smk	1,675,000: —

1920 vuoden tilinpäätöksessä poistettiin seuraavat määrät allamainituilta tileiltä:

Työtuvat	Smk	836,810: 65	Boxbackan työt	Smk	665,233: 50
Ministeriön matkaliput	»	47,094: 55	Kalusto	»	104: 83
Pesulaitos It. V:tie 7:ssä	»	43,531: 54	Lastensuojelukeskus	»	9,865: 80
Puukengät	»	3,665: 20	Yhteensä	Smk	1,665,940: 96
Kulungit	»	59,634: 89			

Tasaustili joulukuun 31 p:nä 1920:

Debet			*Kredit*		
An Kassa tili	Smk	27,767: 80	Per Kerätyt varat.	Smk	92,527: 45
» Työtuvat	»	186,803: 69	» Myönnettyjä varoja	»	289,812: 32
» Pesulaitos It. viertot. 7:ssä	»	3,677: 26	Yhteensä	Smk	382,339: 77
» Kunnan. työnv:toim.	»	286: 50			
» Kalusto	»	20,861: 77			
» Rahatoimikonttori	»	142,942: 75			
Yhteensä	Smk	382,339: 77			

Työtupien tulot ja menot vuonna 1920.

Tulot:

Työtupa Annank. 39—41:ssä	607,939: 21
» It. viertotien 7:ssä	102,166: 53
» Aleksanterink. 21:ssä	181,198: 65
» It. Heikink. 17:ssä	334,529: 05
Kaikkien työtup. yht. tappio	733,489: 31
Yhteensä Smk	1,959,322: 75

Menot:

Työtupa Annank. 39—41:ssä	802,248: 37
» It. viertotien 7:ssä	361,986: 92
» Aleksanterink 21:ssä	339,621: 95
» It. Heikink. 17:ssä	455,465: 51
Yhteensä Smk	1,959,322: 75

XV. Huoneenvuokralautakunta.

Huoneenvuokralautakunnan vuodelta 1920 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Huoneenvuokralautakunta oli vuonna 1920 jaettu kolmeen osastoon. Kaksi osastoa hoiti yksinomaan asuinhuoneistoja koskevia asioita, kun taas kolmas osasto käsitteli asioita, jotka koskivat liikehuoneistoja, julkisiin tai yleishyödyllisiin tarkoituksiin tai aatteellisten tarkoitusperäin hyväksi toimiville yhdistyksille ja laitoksille vuokrattuja huoneistoja samoinkuin suuren määrän asuinhuoneistoja koskevia asioita; sen ohessa kolmas osasto käsitteli asunnonvälitysasioita. Kokoukset pidettiin koko vuoden Fredrikinkadun 34:ssä.

Ensimmäiseen huoneenvuokralautakuntaan kuuluivat asessori U. J. Castrén puheenjohtajana, varatuomari L. Gestrin varapuheenjohtajana, talonomistajien edustajat seppä B. Haarala ja rakennusmestari O. E. Lund, varamiehinä rakennusmestari K. Himanka ja lihakauppias O. W. Turakainen sekä vuokralaisten edustajat maalari A. Airisto ja protokollasihteeri V. Kahilainen, varalla rappaaja O. Lindholm ja arkkitehti S. Savonius.

Toiseen huoneenvuokralautakuntaan kuuluivat varatuomari H. F. Lindeman puheenjohtajana, varatuomari A. Wickström varapuheenjohtajana, talonomistajien edustajat maalarimestari A. Haanoja ja kirvesmies S. Hellstén, varamiehinä tehtailija F. Hasselgren ja viilaaja J. K. Lehtonen sekä vuokralaisten edustajat agronoomi V. G. Bäckman ja kirjaltaja K. F. Hellgren, varalla liikemies G. V. Karhumaa ja työmies V. Rautanen.

Kolmanteen huoneenvuokralautakuntaan kuuluivat varatuomari A. Tollander puheenjohtajana, varatuomari E. Niemelä varapuheenjohtajana, talonomistajien edustajat yliopiston reistraattori K. Koskimies ja muurari J. Koskinen, varamiehinä mallipuuseppä K. L. Lydman ja rakennusmestari J. H. Wainio, sekä vuokralaisten edustajat viilaaja M. W. Långholm ja insinööri N. Orell, varalla ylikonduktööri K. T. Boström ja kauppias A. Tolonen.

Ensimmäisen huoneenvuokralautakunnan sihteerinä toimi nuorempi oikeuskanslerinsihteeri C. G. Möller, toisen raatimies A. Timgren ja kolmannen lakitieteenkandidaatti Å. Grotenfelt.

Kanslia, jonka palveluksessa oli kanslisti ja kaksi kanslia-apulaista sekä kolme vahtimestaria, pidettiin avoinna joka arkipäivä klo 12—2 i. p. kirjallisten hakemusten vastaanottamista ja haasteiden antoa varten sekä klo 6—7 i. p., paitsi pyhäaattoina, vuokra-asioita koskevien neuvojen antamista varten.

Huoneenvuokralautakunnat kokoontuivat vuoden varrella yhteensä 269 kertaa, jotka jakautuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

	I ja II huoneenvuokralautak.	III huoneenvuokralautakunta.		I ja II huoneenvuokralautak.	III huoneenvuokralautakunta.
Tammikuu	16	12	Heinäkuu	1	4
Helmikuu	21	10	Elokuu	12	7
Maaliskuu	24	11	Syyskuu	10	8
Huhtikuu	21	11	Lokakuu	12	8
Toukokuu	20	10	Marraskuu	12	8
Kesäkuu	15	4	Joulukuu	7	5
			Yhteensä	171	98

I ja II huoneenvuokralautakunta käsittelivät yhteensä 955 eri asiaa, jotka käsittivät 1,218 pykälää, ja III huoneenvuokralautakunta 576 asiaa, joista 285 koski liike- ja asuinhuoneistoja, jota vastoin 291 oli asunnonvälitysasioita. Laatunsa mukaan jutut ryhmittyivät kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

	I ja II huoneenvuokralautakunnan käsittelemiä asioita.	III huoneenvuokralautakunnan käsittelemiä asioita.	Yht.
Sopimuksen purkamisia	561	189	750
Vuokrankorotuksia	200	60	260
Vuokranhuojistuksia	194	36	230
Asunnonvälityksiä	—	291	291
Yhteensä	955	576	1,531
Asioista ratkaistiin:			
Ensi käsittelyssä	692	501	1,193
Kerran lykättynä	153	59	212
Kahdesti »	68	13	81
Kolmesti »	42	3	45
Yhteensä	955	576	1,531
Asianosaisten luku kussakin asiassa oli:			
1	737	456	1,193
2—5	115	95	210
6—10	40	14	54
11—25	48	11	59
26—50	15	—	15
Yhteensä	955	576	1,531

XVI. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan vuodelta 1920 antama kertomus oli seuraava:

Toukokuun 30 p:nä 1921 vahvistetun verotusvalmistelukunnan johtosäännön mukaisesti on valmistelukunnan vuosittain toukokuun kuluessa annettava kaupunginvaltuustolle kertomus valmistelukunnan toiminnasta kuluneena vuonna. Esilläolevan, kalenterivuoteen 1920 kohdistuvan kertomuksen viivästyminen johtuu osittain punakapinan jälkivaikutuksista, osittain verotusmenetelmän kehityksestä ja laajuudesta ilmoituspakon voimaan astuttua, osittain taas muidenkin syiden aiheuttamasta valmistelukunnan työn olennaisesta lisääntymisestä. Olosuhteiden muuttumisen johdosta ei valmistelukunnan kertomus kuitenkaan enää, kuten aikaisemmin oli laita, voi sisältää selontékoa myöskin siitä verotuksesta, joka puheenaolevan vuoden tulojen perusteella toimeenpantiin seuraavana vuonna, minkä johdosta ja koska lähinnä edellisessä kertomuksessa jo on käsitelty vuonna 1920 toimitettua vuoden 1919 tulojen verotusta, esilläoleva kertomus kohdistuu yksinomaan valmistelukunnan toimintaan vuonna 1920.

Verotusvalmistelukuntaan kuuluivat vuonna 1920 kamreeri E. E. Eneberg puheenjohtajana sekä filosofianmaisteri A. Ekström ja konttoristi E. Jalava. Sihteerinä toimi varatuomari B. von Fieandt ja toisena sihteerinä filosofianmaisteri V. V. Nordlund; viimemainitun erottua syyskuun 9 p:nä oli toisen sihteerin toimi avoinna, mutta marraskuun 1 p:stä hovioikeudenauskultantti F. Hasselblatt hoiti siihen liittyviä tehtäviä.

Verotusvalmistelukunta antoi vuonna 1920 rahatoimikamarille lausuntoja 187 verotusasiasta, maistraatille 1 asiasta, joka koski vuoden 1916 suurten tulojen verottamista, ja 1 asiasta, joka koski kiinteistönmyyntivoiton verottamista, sekä oikeuskanslerille 1 verotusasiasta. Samoin teki valmistelukunta rahatoimikamarille ja muille viranomaisille 76 erilaatuisia asioita koskevaa esitystä ja laati maistraatin määräyksestä maaliskuun 19 p:nä 1919 annetun kiinteistönostosta suoritettavaa ylimääräistä veroa koskevan lain perusteella vuosien 1918 ja 1919 verotusluettelot. Tämän työn suorittamiseksi valmistelukunta kokoontui kertomusvuonna 15 kertaa lähinnä edellisen vuoden 44 kerran asemesta, johtuen vähennys siitä ettei valmistelukunnan enää ole tarvinnut verotusta varten läpikäydä ja tarkastaa manttaaliluetteloa eikä arvioida jokaiselle verovelvolliselle veroäyrejä, jota vastoin verotuslautakunta sensijaan on saanut osalleen entistä paljon raskaamman työn.

XVII. Museolautakunta.

Helsingin kaupungin museolautakunnan kertomus vuodelta 1920 sisälsi seuraavaa:

Museolautakuntaan kuuluivat vuonna 1920 yliarkkitehti S. M. Schjerfbeck puheenjohtajana sekä filosofiantohtorit J. Ailio ja J. Rinne. Lautakunta kokoontui kahdeksan kertaa museon johtajan toimiessa sihteerinä.

Sittenkuin museon johtaja N. Wasastjerna oli jättänyt lautakunnan maaliskuun 17 p:nä pitämään kokoukseen anomuksen saada eron virastaan niin pian kuin mahdollista, mutta ainakin kesäkuun 1 p:stä ja lautakunta oli puoltanut eron myöntämistä viimemainitusta ajankohdasta lukien, myöntyi kaupunginvaltuusto huhtikuun 21 p:nä anomukseen lautakunnan ehdotuksen mukaisesti. Museon johtajaksi kaupunginvaltuusto sittemmin kesäkuun 15 p:nä valitsi arkkitehti A. W. Ranckenin.

Jo lautakunnan helmikuun 10 p:nä pitämässä kokouksessa otettiin käsiteltäväksi kysymys museon jälleen kuntoonpanemisesta, koska katsottiin olevan aika suoda yleisölle tilaisuus käydä museossa sen levottomien aikojen ja kapinan johdosta kaappeihin ja arkkuihin pakattuja kokoelmia katsomassa. Tällöin oli museo järjestettävä kokonaan uudestaan, mihin osaltaan vaikutti sekin seikka, että huoneet, joita osittain oli käytetty toisiin tarkoituksiin, oli korjattu ja tällöin oli saatu lisää tilaa poistamalla muutamia komeroita y. m. Huoneiden uutta järjestelyä koskeva ehdotus oli myöskin esitetty.

Heti sen jälkeen kuin uusi museonjohtaja oli valittu, alkoivat museon järjestämis- ja esiinasettelutyöt. Siitä huolimatta että museoesineiden purkaminen ja niiden järjestäminen ja asettelu keskeytymättä jatkui, ei museo kuitenkaan vuoden vaihteessa ollut siinä kunnossa, että se olisi voitu avata yleisölle. Tähän vaikutti osaltaan myöskin uuden museonjohtajan tottumattomuus ja se että eri esineet ja niiden alkuperä olivat hänelle oudot; myöskin täydellisen museoesineiden luettelon puute vaikeutti työtä.

Vuoden vaihteessa museo kuitenkin oli jotakuinkin valmiina vastaanottamaan niitä, jotka siellä haluavat tutkia pääkaupungin muistomerkkejä oppiakseen niiden avulla tuntemaan kaupungin historiaa, sen nopeaa elpymistä tuhoisien hävitysten ja vastoinkäymisten jälkeen ja sitä sivistyselämää, joka siellä on sykähdellyt monivaiheisina aikoina.

Melkoinen osa työstä on omistettu Leo Mechelinin työhuoneelle, joka lahjoituksen kautta on joutunut museon omaisuudeksi, mutta joka ei aikaisemmin ole ollut nähtäväksi asetettuna. Siihen kuuluva runsas kirjakokoelma on myöskin alkuperäisellä tavalla järjestetty kirjakaappeihin.

Kaiken tämän työn kestäessä on kuitenkin uusien esineiden hankkimista museoon pidetty mitä tärkeimpänä tehtävänä. Harrastus kohdistui

ensi sijassa lähimmän menneisyyden tapahtumiin, jotka eittämättä ovat painaneet leimansa pääkaupunkiin. Paitsi sota-aikaa koskevia valokuvia ja selontekoja on koottu ensimmäisiin Suomen messuihin, samanaikaisesti vietettyihin ruotsalaisiin laulujuhliin y. m. kohdistuvia kokoelmia. Edelleen on museota varten koottu kuvauksia, muistiinpanoja, elämäkertoja y. m. käsittävää Helsinkikirjallisuutta. Myöskin osa sotakirjallisuudestamme on niin läheisesti kosketellut pääkaupunkia, ettei sitä ole voitu sivuuttaa. Tällöin ovat eräät kirja-antikvariaatit ja kustantajat osoittaneet museolle tunnustusta ansaitsevaa auliutta. Huomattava kokoelma painotuotteita ja reklaameja on kerätty sanomalehtien toimituksilta sekä eri liikkeiltä. Yksityishenkilöistä, jotka ovat muistaneet museota lahjoilla, mainittakoon arkkitehti M. af Schultén, joka on lahjoittanut mielenkiintoisen ja arvokkaan kokoelman vanhoja käyntikortteja, kamreeri V. Hougberg, joka on lahjoittanut kokoelman juhlamerkkejä Uusmaalaisen osakunnan vuosijuhlista, naamiohuveista y. m., professori A. Lindgren, joka on lahjoittanut kaupungin lintuperspektiivin, sekä museon entinen ja nykyinen johtaja.

XVIII. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan vuodelta 1920 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Musiikkilautakunnan jäsenistö. Musiikkilautakuntaan kuuluivat vuonna 1920 yliarkkitehti H. Lindberg puheenjohtajana, professori E. Melartin varapuheenjohtajana, kirjaltaja V. Mikkola, filosofianmaisteri V. Pesola ja filosofiantohtori H. Ramsay.

Kaupunginorkesterin toiminta. Kaupunginvaltuuston toukokuun 5 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti on musiikkilautakunnan annettava kertomus toiminnastaan kalenterivuodelta eikä kuten aikaisemmin soitantokaudelta kerrallaan.

Kaupunginorkesteri toimi pääasiallisesti saman ohjelman mukaisesti kuin aikaisemmin. Orkesterin miesluku oli 68 soittajaa, ja johtajana toimi professori R. Kajanus.

Koska edellisessä kertomuksessa annettiin tietoja orkesterin toiminnasta kalenterivuonna 1919—20, rajoitetaan vastaavat tiedot seuraavassa syksyyn 1920. Tänä aikana annettiin 8 sinfoniakonserttia, 11 kansansinfoniakonserttia, 4 kansankonserttia ja 4 ylimääräistä konserttia, minkä lisäksi orkesteri avusti lukuisissa oopperaesityksissä, 33 teatteriesityksessä ja 8 muunlaatuisessa esityksessä.

Yllämainituissa konserteissa esiintyivät seuraavat solistit: herra P. Tscherkasski (viulu); herra A. Överlund (sello); herrat H. Falkman, A. Lussman ja E. Arensen (laulu); herra E. Linko ja neiti D. Ekman (piano); herra M. Orlando (huilu) ja neiti I. Juutilainen (harppu). Sitäpaitsi avustivat L. van Beethovenin 150-vuotissyntymäpäivän johdosta joulukuun 16 p:nä pidetyssä juhlakonsertissa rouva I. Costiander, neiti A. Uimonen, herrat A. Lussman ja Y. Somersalmi sekä laulukuoro »Suomen Laulu».

Syyskautena 1920 järjestetyistä 8 varsinaisesta sinfoniakonsertista johti professori Kajanus 5 ja hovikapellimestari A. Järnefelt 3. Edelleen toimeenpantiin 3 ylimääräistä sinfoniakonserttia, jotka johti professori Kajanus.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: Beethoven: Sinfoniat n:ot 1, 2, 3 (Eroica) ess-dur, 4 b-dur, 5 c-moll, 6, 7, 8, 9, d-moll op. n:o 125, Leonora-alkusoitto III; Mozart: Aaria oopp. Taikahuilu, Sinfonia n:o 40 g-moll; Brahms: Sinfonia n:o 4 e-moll op. n:o 98, konsertti op. n:o 15 d-moll pianolle; Wagner: Alkusoitto ja Isoldens Liebestod oopp. Tristan ja Isolde, alkusoitto oopp. Mestarilaulajat, aaria ja alkusoitto oopp. Lentävä Hollantilainen; Schubert: Sinfonia n:o 7 c-dur; Weber: Aaria Durch die Wälder, durch die Auen oopp. Taika-ampuja; Ponchielli: Aaria Cielo e mar oopp. Gioconda; Berlioz: Alkusoitto Benvenuto Cellini, alkusoitto Carneval romain.

Taloudellinen tulos. Kaupunginorkesterin tulot kalenterivuodelta 1920 nousivat 490,456: 95 markkaan, mistä 130,337: — markkaa tuloja omista konserteista ja 360,119: 95 markkaa avustuksesta muissa esityksissä. Menoja oli samana aikana 548,647: 59 markkaa, siitä palkkoja 443,735: 88 markkaa, konserttikustannuksia 68,493: 64 markkaa ja muita menoja 36,418: 07 markkaa. Tähän summaan eivät sisälly maksetut kalliinajanlisäykset, 854,257: 70 markkaa, jotka suoritettiin samojen perusteiden mukaisesti kuin muille kunnan viranpitäjille.

Kuukausitilitarkastukset. Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on orkesterin intendentin viimeistään joka kuukauden 5 p:nä jätettävä musiikkilautakunnalle kaksin kappalein laadittu tilikertomus siihen kuuluvine todisteineen samoinkuin vahvistetun kaavakkeen mukainen tuloja ja menoja valaiseva taulukko. Heti näiden asiakirjain saavuttua ovat lautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri joka kuukauden alussa toimittaneet tilintarkastuksen ja on näissä kuukausitilintarkastuksissa aina havaittu tilien olevan järjestyksessä ja kassan tilan vastaavan kirjoja. Tilit sekä todisteet on heti lähetetty rahatoimikonttoriin.

Vuoden 1921 tulo- ja menoarviolaskelma. Syyskuun 30:ntena päivätyn kirjelmänsä ohella musiikkilautakunta säädetyssä järjestyksessä lähetti rahatoimikamarille vuoden 1921 budjettiarviolaskelman. Budjetinjärjestelyssä kaupunginvaltuusto pääasiassa hyväksyi lautakunnan ehdotuksen.

Avustettujen sivistysyritysten valvontaa, joka on osaksi lautakunnan velvollisuutena, hoidettiin samalla tapaa kuin aikaisemmin, ja oli tarkempi valvonta jaettuna lautakunnan jäsenten kesken.

Korotetut maksut orkesterin vuokrauksesta lautakunta vahvisti joulukuun 10 p:nä 1920.

Konserttipalatsi. Ajanmukaisen konserttipalatsin aikaansaamista koskeva kysymys, jota musiikkilautakunta soitantokautta 1918—19 käsittelevässä kertomuksessaan lyhyesti kosketteli [1]), edistyi vuonna 1920 tuntuvan askeleen lähemmäksi ratkaisuaan, kun kaupunginvaltuusto eräin ehdoin osoitti tarkoitukseen Kaivokadun tontin n:o 10.

---

[1]) Ks. 1918 vuoden kert. siv. 388.

XIX. Palkkalautakunta.

Palkkalautakunnan vuodelta 1920 antama kertomus oli seuraava:

Palkkalautakunnan puheenjohtajana oli tammi—maaliskuussa pankinjohtaja C. A. Öhman, huhti—syyskuussa pankinjohtaja V. Köhler, lokakuussa pankinjohtaja G. Leopold ja marras—joulukuussa insinööri I. Killinen. Vuoden alussa olivat herrat Killinen ja Köhler sekä kirvesmies A. Halme ja maalari A. F. Lyly lautakunnan jäseninä. Herra Öhmanin erottua lautakuntaan valittiin neiti B. Tabelle ja herra Leopoldin erottua filosofianmaisteri Y. Heikel. Sihteerintehtäviä hoiti protokollasihteeri E. von Bonsdorff.

Lautakunta kokoontui vuoden varrella 30 kertaa.

Vuonna 1920 lautakunta käsitteli yhteensä 172 asiaa, joiden lopullinen ratkaiseminen oli sen asiana, minkä ohessa lautakunta teki kaupunginvaltuustolle 38 esitystä ja antoi lausuntoja 86 asiasta kaupunginvaltuustolle ja 44 asiasta rahatoimikamarille ja muille kaupungin virastoille ja lautakunnille. Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 316, minkä lisäksi annettiin 112 pöytäkirjanotetta.

Vuoden 1920 budjetin mukaisesti kaupungin viranpitäjille maksetut palkat nousivat n. 580,000 markkaan kuukaudessa, mihin vuoden alussa tuli lisäksi kalliinajanlisäyksiä n. 1,230,000 markkaa kuukaudessa. Vuoden varrella korotettiin kalliinajanlisäyksiä kahdesti, aiheutuen tästä kaupungille kesäkuun 1 p:stä n. 360,000 markan ja joulukuun 1 p:stä sen lisäksi n. 440,000 markan lisäkustannus kuukaudessa. Eräissä tapauksissa palkkalautakunta tämän lisäksi myönsi ylimääräisiä kalliinajanlisäyksiä viranpitäjille, mutta nämä poistettiin sittemmin suurimmaksi osaksi kalliinajanlisäysten tultua korotetuiksi.

Lokakuun 29 p:nä 1918 annetun kunnallisten viranpitäjäin palvelusehtoja koskevan säännön 1 §:n määräysten mukaisesti lautakunta vuoden varrella vahvisti kaupungin virastojen ja lautakuntain viranpitäjien irtisanomisaikaa koskevat tarkemmat määräykset.

XX. Raittiuslautakunta.

Helsingin kaupungin raittiuslautakunnan antama kertomus toiminnastaan loka—joulukuussa 1920 sisälsi seuraavaa:

Helsingin kaupunginvaltuusto oli toukokuun 5 p:nä 1920 pitämässään kokouksessa antanut valmisteluvaliokunnalleen tehtäväksi laatia ehdotuksen kaupunkiin perustettavan raittiuslautakunnan johtosäännöksi. Seuraavan elokuun 31 p:nä pidetyssä kokouksessa valtuusto hyväksyi valmisteluvaliokunnan laatiman johtosääntöehdotuksen, minkä jälkeen sille hankittiin asianmukainen vahvistus.

Raittiuslautakunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto sittemmin valitsi tohtorinrouva T. Hainarin, ylioppilas F. Kreanderin, muurari O. Paanasen, teollisuusneuvos F. A. Paloheimon ja pianoteknikko J. Virtasen. Ensimmäinen perustava kokous pidettiin lokakuun 18 p:nä. Kokouksessa pohdittiin lautakunnan työn yleisiä suuntaviivoja ja edellytyksiä ja laadittiin lautakunnalle menosääntöehdotus, jonka kaupunginvaltuusto kuitenkin vaadittavan ääntenenemmistön puutteessa marraskuun 10 p:nä pitämässään kokouksessa hylkäsi. Siten lautakunta heti alusta alkaen jäi vaille tarpeellista määrärahaa, jonka puutteessa kaikki toiminta oli mahdotonta. Lautakunta ei kuitenkaan antanut tämän ensimmäisen vastoinkäymisen itseään lamauttaa, vaan jätti ennen pitkää valtuustolle asiaa koskevan uuden esityksen, tällä kertaa paremmalla menestyksellä. Marraskuun 24 p:nä pitämässään kokouksessa kaupunginvaltuusto määräenemmistöllä myönsi lautakunnan 1920 vuoden menojen suorittamiseksi mainitun vuoden säästöstä 16,600 markan määrärahan. Sen lisäksi valtuusto osoitti lautakunnalle virkahuoneistoksi majoituslautakunnan huoneiston. Täten oli asia vihdoinkin päässyt käyntiin.

Raittiuslautakunta valitsi nyt johtosääntönsä 13 §:n mukaisesti marraskuun 30 p:nä pitämässään kokouksessa raittiudenvalvojiksi jäsenensä muurari O. Paanasen ja ent. etsivän poliisikonstaapelin J. E. Leivon, jotka aloittivat toimintansa seuraavan joulukuun alusta. Myöhemmin, joulukuun 17 p:nä pidetyssä kokouksessa, valittiin kolmas raittiudenvalvoja, sorvari T. Sohlman, joka aloitti työnsä saman kuukauden 20 p:nä.

Puheenjohtajaksi lautakunta jo edellämainitussa perustavassa kokouksessaan oli valinnut teollisuusneuvos Paloheimon ja varapuheenjohtajaksi teknikko Virtasen. Sihteerintoimi oli toistaiseksi väliaikaisesti järjestettynä, ja sitä hoiti lautakunnan jäsen Paananen.

Vuoden varrella pidettiin yhteensä 9 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 62 asiaa. Valvojat ryhtyivät heti toimintansa alusta alkaen järjestelmällisesti käymään kaupungin kahviloissa ja ravintoloissa ja heidän aloitteestaan taka-

varikoitiin joulukuun kuluessa kolmena kertana yhteensä 158 litraa ja 43 pulloa erilaisia alkoholipitoisia aineita.

Valistustyö rajoittui lautakunnan lyhyenä toimintakautena vuonna 1920 pääasiallisesti raittiuskysymystä käsittelevien lentokirjasten hankkimiseen ja levittämiseen, minkä ohessa lautakunta ryhtyi valmistaviin toimenpiteisiin saadakseen aikaan yhteistyötä eräiden uudistuksia harrastavien yhdistysten kanssa.

ASIALUETTELO.

Alemmat käsityöläiskoulut, niiden johtokunnan jäsenten toimikauden pitennys 211
» » tuntipalkkojen korotus niissä 65
Alkoholipitoisten aineiden myyntiluvat 204, 205
Alppilan hiihtomäen käyttö 21
» ravintolan vuokramaksun korottaminen 27
» » vuokraoikeuden pitennys 25
Amerikka, sieltä saapuvien suomalaisten matkailijain vastaanotto 195
Ammattientarkastajat, ks. Työtarkastajat.
Ammattientarkastus 186, 62*
Ammattiholhoojan ylimääräinen kalliinajanlisäys 66
Ammattikoulu, kansakoulusta päässeiden oppilaiden, sen perustaminen 16
» tyttöjen, ks. Tyttöjen ammattikoulu.
» vaatturin-, sen perustaminen 61*
» yksinkertaistettua tyyppiä oleva, sen perustaminen 183
Ammattikoulujen valtionapu 134
Apteekki, viidestoista, sen toimialue 196
Apukomitea, Helsingin lasten, sille myönnetty määräraha 106
Apuraha-anomuksia, evättyjä 113
Apurahansaajain kalliinajanlisäykset 112
Apurahat, C. F. Ekholmin stipendirahastosta annetut, niiden jakoa koskevia määräyksiä 115
» kunnan viranpitäjien 114
» kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta annetut 113
» niitä koskevia anomuksia evätty 113
» rahatoimikamarin myöntämät 247
» rakennuskonttorin virkamiesten, niitä varten myönnetyn määrärahan siirto 115
» yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille myönnetyt 103, 62*
Arabian huvila-alueen asemakaava 227
» posliinitehdas osakeyhtiö, sille myönnetty eräiden Toukolan asuntopalstojen vuokraoikeuden pitennys 25
Arbetets vänner yhdistyksen esitys määrärahan myöntämisestä siirtolapuutarhan perustamista varten 106
» » yhdistys, sille myönnetty määräraha 104
» » » » vuokrattu alue 22
Arvat, oikeus myydä niitä kaupungin kaduilla 234
Arvonta, obligatioiden 239
Asemakaavat, Suomen kaupunkien, niiden julkaiseminen 94
Asetuskokoelma, kunnallinen, sen julkaisemista varten olevan määrärahan ylittäminen 85
Asuinhuoneet, lupa saada sisustaa niitä ullakolle 144
Asuinhuoneistojen kuntoon panettaminen eräille kaupungin viranpitäjille 37

Asunnonvälitys 82*
Asunnonvälitystoimisto, hylätty ehdotus sen uudeksi palkkasäännöksi 60
» sen miesapulaisenviran täyttäminen 191
Asuntokongressi, Lontoon, kaupungin osanotto siihen 211, 62*
Asuntolasku, yleinen, sen toimeenpano 192
Asunto-osakeyhtiö, jossa kaupunki on etuoikeutettuna osakkaana; sellaisen perustaminen 31
Asuntopulan lieventäminen 31, 57*
Asuntotarkastuskonttorin henkilökunnan lisääminen 186
Automobiilien katsastustaksan korotus 79
Autobusliikenteen järjestämisanomus, evätty 205
Autosuoja, lupa sen rakentamiseen 233
» sen aikaansaaminen 36
Avonaiset virat, niiden hoidattamista varten myönnettyjä määrärahoja 72
Avustuksensaajat, vaivaishoidon 15*
Avustukset, lahjoitusvaroista annetut 16*
» yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille myönnetyt 103, 62*
Avustusanomuksia, evättyjä 113

Backas, alue, ks. Pakaan alue.
Biljaardioikeuden myöntäminen 205
Björk, P. J., vanhempi kaupunginkirjuri, hänelle myönnetty matka-apuraha 114
Boxbacka aktiebolag-yhtiö, sille myönnetty määräraha 42
» palstain osto sieltä 9
Boxbackan hätääputyöläiset, uuden työn hankkiminen heille 247
» yhdyskunta, lausunto sen rakennus- ja palojärjestyksestä 196
» » sen rajain järjestäminen 200
Brahenpuistikko, urheilukentän laittaminen sinne 40
Brändö y. m. saaret, veden toimittaminen niihin 250
Brändönkadulla olevan kallion louhituttaminen 40
Budjetin järjestykseen tehtyjä muodollisia muutoksia 82
» laadinta, palkkio osanotosta siihen 244
» » siinä esiintyneitä vaikeuksia 120
Budjettivaliokunnan vaali 206
Busholma, pistoraiteen laskeminen sinne 238
» siellä suoritetussa proomunrakennustyössä sattuneen tulipalon aiheuttama vahinko 247
» ks. myös Santa- ja Busholma.
Bärlund-Terho, A. V., hänen anomuksensa saada elinkautinen eläke 113
Böle, korvaus siellä olevien peltojen käyttöoikeuden luovuttamisesta 226
» leikkikentän laittaminen sinne 40
» siellä olevien ulkohuonerakennusten siirtokustannusten korvaus 247

Cygnaeuksen gallerialle myönnetty lupa tienviitan asettamiseen 234

Degerön kylän y. m. alueiden julistaminen taajaväkiseksi yhdyskunnaksi 197
Diakonissalaitoksen anomus saada säilyttää sikalansa entisellä paikallaan 162
Drumsö, sähkövoiman antaminen sinne 155

Eduskuntavaalien aiheuttamat kustannukset 85
Edustajat, kaupungin, eri kongresseissa 211
Ehrström, W., kaupungineläinlääkäri, hänelle myönnetty matka-apuraha 114

Ekholmin, C. F., stipendirahasto, siitä jaettavien stipendien antamista koskevia määräyksiä ... 115
Elinkautiseläkkeitä, myönnettyjä ... 112
Elinkeino-oikeusanomuksia ... 204
Elinkustannustiedustelu ... 4*
Elintarveasiat, kaupungin, niiden hoito ... 100
Elintarvetoimikunnan luotto kaupunginkassassa ... 53
Elintarvetoimikunta, sille luovutettujen huoneistojen vahvistetut vuokrat ... 227
Eläinsuojelusyhdistyksille myönnetyt määrärahat ... 107
Eläintarha, Helsingin kisaveikoille myönnetty lupa rakentaa sinne uusi riisuutumispaviljonki ... 233
Eläkemaksut, kansanlastentarhanopettajattarien ... 56
Eläkeperusteet, kunnan viranpitäjäin ... 55
Eläkkeensaajain kalliinajanlisäykset ... 112
Eläkkeitä ja apurahoja koskevia anomuksia evätty ... 113
» » » myönnettyjä ... 112
» » » varten 1921 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 132
Elätteelleanto, vaivaishoidon ... 17*
Eläväinkuvain filmien säilyttäminen ... 150
Eneberg, E. E., verotusvalmistelukunnan puheenjohtaja, hänelle myönnetty matkapuraha ... 114
Esikaupunkiratain aikaansaamismahdollisuudet ... 38
Esplanadikappeli, ravintola, sen vuokramaksun korotus ... 27
Espoon työttömyyskomitean esitys yleisen maantien uudestirakentamisesta ... 194
Eteläsuomen voimaosakeyhtiö, sen ja kaupungin kesken tehty välikirja ... 151
» » sille myönnetty lupa muuntaja-aseman rakentamiseen 30
» voimaosakeyhtiön saatavat Hertonäs gods aktiebolagilta ... 50
Etsivä osasto, poliisilaitoksen, ylimääräisen poliisikomisariuksen asettaminen siihen 185

Finska lufttrafikaktiebolaget — Suomen ilmailuliikenne osakeyhtiö, Paloholman vuokraaminen sille ... 24
Fredriksperin aseman viereisten alueiden pakkolunastus ... 235
Fylgia ungdomsförbund yhdistykselle myönnetty määräraha ... 104

Grankullan pientenlastenkodin hyväksi myönnetty laina ... 243
Greijuksen alueiden vuokraus ... 22, 23
Gumtähden asuntopalstain vuokraaminen ... 23
Gumtähti, hevosurheilukilparatain rakentaminen sinne ... 21
» paikan varaaminen sieltä koulupuutarhalle ... 20

Hagan huvilayhdyskunnan muodostaminen kauppalaksi ... 197
» raitiotien matkustajamaksujen korotus ... 79
Halkojenhankinta, kunnallinen, sen järjestäminen ... 97
Halkokonttori, anomus lahjapalkkion myöntämisestä sen työläisille ... 96
» sen arvioidut tulot vuonna 1921 ... 134
Halkokonttorin luotto kaupunginkassassa ... 49, 53
» 1919 vuoden puhtaan voiton käyttö ... 99
Halkosaha, oikeus sen rakentamiseen ... 233
Halkotoimikunnan jäsenten vaali ... 254
Hallikaupan valvonta ... 253
Hallintaoikeus, Katajanokan varastopaikan n:o 13 ... 20
Hallintojaosto, kunnallisten työväenasuntojen ... 57*, 64*

Hallintojaosto, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston 63*
Hallitus, kaupungin maatilain, jäsenten valitseminen siihen 205, 254
» » teknillisten laitosten, sen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten vaali 209
» » yleisten töiden, sen antama vuosikertomus 38*
» » » » sen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten vaali 209
» » » » vapautus sen jäsenyydestä 208
» kaupunginkirjaston, sen jäsenten vaali 209
Hanaholman vuokraehdot 26
Hankoon suunnitellun vapausmuistomerkin ehdotuksen hyväksyminen 135
Hautapatsas, leskirouva W. S. Bergmanin haudalle 237
Heikinpuiston jalkakäytäväin muuttaminen 40
Heimbürger, W. F., oikeusneuvosmies, hänelle kuuluvan ikälisäyksen maksaminen hänen kuolinpesälleen 244
Heinäin korjaamislupa 237
Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain käyttö 102
» » vuosikertomus 101
» hiihtoklubin kanssa Alppilan hiihtomäestä tehty sopimus 21
» kotitaloustyöntekijäin yhdistykselle myönnetty määräraha 104
» käsityökoulun huoneisto 34
» ruotsinkielisen kansanopiston ylläpitämiseksi myönnetty määräraha 103
» soutuklubin venehuone, uusi paikka osoitettu sille 22
» suojeluskunnalle osoitettu apuraha 107
» suojeluskunnan tilientarkastus 48
» suojeluskunta, ks. myös Suojeluskunta.
» teurastamo-osakeyhtiö, sille myönnetty Taivallahden viereisen teurastamon vuokraoikeuden pitennys 27
» uimareille myönnetty määräraha 30
» uimaseuralle myönnetty määräraha 30
» vuokralaisyhdistyksen anomus rakennustonttien osoittamisesta 20
» » evätty apurahananomus 107
» vähittäiskauppiasyhdistyksen anomus terveydenhoitojärjestyksen määräysten muuttamisesta 161
Henkikirjoittajalle tulevan korvauksen korottaminen 60
Henkilökohtaisia palkanlisäyksiä, myönnettyjä 57, 62, 63, 64, 66
Hermannin lentoparakeissa teetettäviä töitä varten myönnetty määräraha 37
» työväenyhdistyksen anomus vuokramaksujen anteeksi antamisesta 28
Hertonäs gods aktiebolagin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus 239
» » » velan suorittaminen 50
Hevosystäväinyhdistyksen raviradan luovuttaminen kaupungille 21
Hiekanotto-oikeus, myönnetty 237
Hiekanottopaikkain hankkiminen kaupungin tarpeiksi 31
Hierojattaren palkkaaminen kunnalliskotiin 187
Hieta- ja Jätkäsaari, ks. Santa- ja Busholma.
Hiihtomäki, Alppilan, sen käyttö 21
Hintatilasto 194
Holhouslautakunta, jäsenen valitseminen siihen 209
» sen antama kertomus 52*
Hotellien valvonta 89
Humaliston sairaalan sairasmaksut 76

Humallahden huvilatilus n:o 56 b, sen vuokraehdot 26
Huoltokonttori, kaupungin viranhaltijain 250
Huoneenvuokralautakunta 60, 210, 81*
Huoneistot ja rakennukset, rahatoimikamarin vuokralle antamat 227, 228
» rahatoimikamarin vuokralle ottamat 229, 230
Huono hoito, Reimarsin tilan, siitä suoritettava vahingonkorvaus 226
Huopalahden poikki vievän maantiesillan uudestirakentaminen 238
» viljelyspalstain vuokraus 24
Huutokauppaliikkeen harjoittamislupa 205
Huvivero, kaupungin osallisuus siihen 53
Hyväntekeväisyysyhdistysten ja vaivaishoidon rekisteritoimiston keskinäinen yhteistoiminta 14*
» määrärahat 103
Hätäapukomitean antama kertomus 75*
» hankintasopimusten takaus 52
» It. viertotien varrella olevan työtuvan hallinto 96
» järjestämät työt 78*
» kaluston ostoa koskeva anomus 95
» toimintaa tarkastamaan asetettu komitea 207
» työtupain opettajattarille annettavia lahjapalkkioita koskeva anomus 95
Hätäaputyöläisten lapsiavustukset 95
» palkat 95
» sijoittaminen rakennuskonttorin töihin 247
Hätäaputyöt, esitys niiden järjestämisestä 40
» niiden johtajan vaali 254
» » toimitusjohtajan johtosääntö 249
» niistä johtuneen tappion tileistä poistaminen 95
» niitä varten myönnetyt määrärahat 95
Höyrypursilaituri, Kanavatorin rannassa oleva, sen ottaminen kaupungin haltuun 238

Ikkunat, oikeus tehdä niitä palomuuriin 237
Ikäkorotuksiin myönnettyjä määrärahoja 70
Ilmoitukset, rahatoimikamarin, niiden julkaiseminen 249
Ilmoitustaulut, oikeus niiden näkyville asettamiseen kaupungin kaduilla 234
Influensakulkutaudin vastustamiseksi myönnetty määräraha 90
Inkerinmaalaiset pakolaiset, työn hankkiminen heille 195
Intendentti, Korkea- ja Seurasaaren, hänen palkanlisäyksensä 59
Inventtaajat, kaupungin irtaimen omaisuuden, heidän palkkionkorotuksensa 60
» » » » » vaalinsa 211
» kaupunginkirjaston 205
Inventtaus, kaupunginkirjaston 48
Istutusten kunnossapito 44*

Jaoituskaava, Käpylän puutarhaesikaupungin 15
Jatkokurssit, kansakoulunopettajien, määräraha osanottoa varten niihin 70
Johtokunnat, ammatti- ja käsityöläiskoulujen, niiden jäsenten toimikauden pitentäminen 211
» kansakoulujen, jäsenten valitseminen niihin 205
» työväenopiston, jäsenten valitseminen niihin 209
Johtokunta, kansanlastentarhain, jäsenten valitseminen siihen 209
» kunnan työnvälitystoimiston, jäsenten valitseminen siihen 209

Johtokunta, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, jäsenten valitseminen siihen ... 209
Johtosäännöt, rahatoimikamarin kanslian sekä kamreeri-, kassa- ja asiamiesosastojen.. 179
Johtosääntö, hätäaputöiden toimitusjohtajan ... 249, 77*
» kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain, sen muuttaminen 159
» » kassa- ja tililaitoksen §:n muuttaminen ... 159
» musiikkilautakunnan, sen muuttaminen ... 171
» puhtaanapitolaitoksen ... 172
» raittiuslautakunnan ... 159
» rakennuskonttorin varasto-osaston ... 174
» » » » kirjanpitäjän ... 176
» tori- ja hallikaupan tarkastajan, ehdotuksen laatiminen siksi ... 169
Johtosääntövaliokunta, jäsenen valitseminen siihen ... 207
Juhla pohjoismaisen sanomalehtikongressin osanottajille ... 95
Julkaisut, tilastokonttorin julkaisemat ... 2*
Jäidenotto-oikeus, myönnetty ... 236, 237
Järjestysmiehet, uimalaitoksiin valittavat ... 31
Järjestyssäännöt, kaupunginlähettien ... 177
» raitioteiden, niiden muutos ... 176
» Seurasaarella käyvän yleisön ... 249
Jätkäsaari, ks. Santa- ja Busholma.

Kaasulaitoksen muutos- ja täydennystyöt ... 38
» toimitusjohtajan palkkaedut ... 68
» tulot 1921 vuoden tulosäännön mukaan ... 134
» uunilaitteen laajentaminen ... 39
Kaasulaitos, insinööri K. Lappe valittu sen toimitusjohtajaksi ... 191
» sitä varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 127
Kaasun hinnan korotus ... 78
» » määräämistapa ... 78
Kadut, 1921 vuoden menosääntöön niiden tasoittamista ja kunnossapitoa varten otettu määräraha ... 129
Kahdeksantunnin työpäivän käytäntöön ottaminen kaupungin töissä ... 176
Kahvilain aukioloaika ... 60*
» valvonta ... 89
Kahvilaliikkeen harjoittamiseen myönnetty lupa ... 230
»Kainot köyhät», yhdistys, sen hyväksi tehty lahjoitus ... 116
Kaislain korjaamiseen myönnetty lupa ... 237
Kaivohuoneen ravintolan vuokramaksun korotus ... 27
Kaivopuiston keilaradan vuokraaminen ... 232
» käyttöoikeus ... 19
Kalapihan kaitsijan irtisanominen ... 225
» käyttö ... 225
» vartija F. F. Blomqvist otettu sen kaitsijaksi ... 254
Kalaveden vuokraus ... 232
Kalliinajanlisäykset, eläkkeen- ja apurahansaajain ... 112
» kunnallisten viranpitäjäin ... 53
» niitä koskevia anomuksia ... 56
» ruumiinvammasta myönnettyihin vahingonkorvauksiin ... 114
» taideteollisuuskeskuskoulun toimihenkilöiden ... 65
Kalliinajanlisäys, ammattiholhoojan ylimääräinen ... 66

Kannanta, kunnallisverojen 193
Kansakouluhammasklinikan lisämääräraha 89
Kansakoulujen ohjesääntö, siihen tehtäviä muutoksia 46
» opettaja- ja opettajataryhdistyksille myönnetyt apurahat 103, 104
» taloudellinen hallinto 46
» taloudenhoitajat, heidän ohjesääntönsä muutos 136
» vahtimestarien palkanparannus 65
» valtionapu 80, 134, 157
Kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali 205
Kansakoulunopettaja F. Nurmen velvollisuus kantamansa palkan palauttamiseen 69
Kansakoulunopettajain jatkokurssit, määrärahat osanottoa varten niihin 70
» palkkain maksaminen etukäteen 65, 242
Kansakoulunoppilaat, koulusta päässeet, käytännöllisen ammattikoulun perustaminen heille 16
Kansakoulunoppilaiden kesäsiirtolat 103, 104
» kesätyöskentely 104
Kansakoulurakennukset, niiden vuokra-arvo 80
Kansakoulut, niiden hyväksi tehdyt lahjoitukset 117, 118
» » määrärahat 92
» » tarkastajakokouksen toimivalta 183
» » voimistelunneuvojain vaali 190
» suomenkieliset, lisätilan hankkiminen niille 34
» tuntipalkkain korotus niissä 65
» vaatekappaleiden ja ruuan jakelu niiden oppilaille 194
Kansakoulutalo, Aleksanterinkadun tontille n:o 1 suunniteltu, evätty esitys sen rakentamisesta 35
» Punavuorenkadun, sen muuttaminen kortteliin n:o 372 34
» » » määrärahan ylittäminen 35
» » » ullakon sisustaminen luokkahuoneiksi 35
» Vallilan, sen laajentaminen 35
Kansalaisuusoikeus, Suomen, sitä koskevia hakemuksia 204
Kansanlastentarhain kesäsiirtolain määräraha 104
Kansanlastentarhanopettajattarien eläkemaksut 56
» virkavapauden aikaiset palkkaedut 56
Kansanlastentarhat, niiden johtajattarien palkankorotus 66
» » johtokunnan jäsenten vaali 209
» » oppilaiden kesämatkoja varten myönnetty määräraha .. 93
» » valtionapu 134
» rouva S. J. Warheenmaa valittu niiden tarkastajaksi 190
Kansanopisto, määräraha sen ylläpitämistä varten 103
Kansanravintohallituksen toiminnan lakkauttaminen 99
Kapina, 1918 vuoden, sen aikaisten laskujen hyväksyminen 242
» » » » aikana tilattujen tavarain maksuanomus 94
Kassavajaus, rahatoimikonttorissa tapahtunut 119
Kassavirastot, kaupungin eri, hallitusten, lautakuntain y. m. ryhmittäminen niiden tilitysvelvollisuuden mukaan 158
Kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva sääntö 169
Kasvatuslaitos, Karstun, räätälimestarintoimen perustaminen siihen 187
» Nummen Tavolan, emännöitsijän toimen perustaminen siihen 187
» » » rakennus- ja korjaustöiden teettäminen siinä .. 36
Kasvatuslaitosten johtajain palkkiot 64

Kasvatuslaitosten määrärahat 92, 125
» toimihenkilöiden päivärahain korotus 66
» valtionapu 80, 157
Kasvatuslautakunnan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajan virkaero 190
» holhokit, heidän hyväkseen tehty lahjoitus 116
» jäsenten vaali 209
» kanslia-apulaisten luvun lisääminen 125
» määrärahat 92
» toimihenkilöt, heidän virkamatkojensa ajalta suoritettujen päivärahain korotus 66
» virkain lakkauttaminen 190
Kasvatuslautakunta, filosofianmaisteri B. Nyberg valittu sen avioliiton ulkopuolelle syntyneiden lasten tarkastajaksi 190
Kavihuoneet, kaupunginpuutarhan, niiden käyttöoikeus 233
Katsajanokan varastopaikan n:o 13 hallintaoikeus 20
Katselmukset, rakennustarkastajan toimeenpanemat 36*
Katselmusmiehet, kaupungin kiinteän omaisuuden, heidän vaalinsa 211
Katujen nimet, viralliset suomalaiset, niiden tarkistus 249
» puhtaanapito 46*
Katuvalaistuksen lisääminen 93, 239
» vähentäminen 238
Katuvalaistusmäärärahan ylittäminen 93
Katuvalaistusta varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha 131
Kauppa, kojuista, vaunuista ja pöydiltä harjoitettava 38, 231
» Rautatientorilla harjoitettava 38
Kauppa-apulaiset, ks. Liikeapulaiset.
Kauppaehdot, XIII kaupunginosan korttelin n:o 449 tonttien muutetut 11
Kauppahalli, Bölen, sitä varten myönnetty määräraha 94
» Kasarmintorin, siinä vallitsevat epäkohdat 231
» puuvalmisteiden myyntiä varten, sen rakentaminen 237
Kauppahallit, niiden kojujen käyttöoikeus 231
» » korjaukset 36
Kauppahinta, Neitsytpolun tontilla n:o 5 sijaitsevien rakennusten 9
Kauppalat, eräiden yhdyskuntain muodostaminen niiksi 198
Kaupunginasemakaava, Oulunkylän huvilayhdyskunnan 44*
» Pakaan alueen 3
» Suur-Helsingin 44*
Kaupunginasemakaavan muutokset, anomus kaupunginosajaon säilyttämisestä niitä tehtäessä 4*
» » tonttien jakoa koskevat 7
» » » yhdistämistä koskevat 7
» muutos, Kaisaniemenlahden rantaa pitkin kulkevaksi aiotun liikenneväylän aiheuttama 5
» » korttelien n:ojen 95 a ja 95 b 6
» » sitä koskevien ehdotuspiirustusten kappalemäärä .. 5
Kaupunginasemakaavaosasto, rakennuskonttorin 43*
Kaupungineläinlääkärin ylimääräinen palkanlisäys 62
Kaupunginistutusten kunnossapito 44*
Kaupunginkamreerin palkkaedut 59
Kaupunginkamreerinviran hoidattaminen 188
Kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin virkaero 188

Kaupunginkirjasto, amanuenssinviran perustaminen siihen 187
» filosofiankand. A. Wilskman valittu sen apulaiskirjastonhoitajaksi 190
Kaupunginkirjaston hallituksen antama vuosikertomus 29*
» » jäsenten vaali 209
» inventtaajain palkkio 66
» » vaali 205
» inventtaus 48
» lainausliike 30*
» lisämääräraha 93
» menot 34*
» määrärahain ylitys 93
» tonttipaikka 17
» tulojen käyttö 242
» viranpitäjäin henkilökohtaiset palkanlisäykset 66
» ylimääräisten apulaisten palkankorotus 66
Kaupunginkirjastotalo, Rikhardinkadun, sen laajentaminen 17
Kaupunginlähettien järjestyssäännöt 177
» uusi taksa 79
Kaupunginlääkäri, ensimmäinen, lääketieteenlisensiaatti F. Hisinger valittu siksi .. 189
» toinen, apulaisen palkkaaminen hänelle 88
Kaupunginorkesteri, alistus valtionavun myöntämisestä sen voimassapitoon 127
Kaupunginorkesterin toiminta 86*
» vuokrauksesta suoritettavien maksujen korotus 87*
Kaupunginpalvelijat, raastuvanoikeuden, heidän henkilökohtaiset palkanlisäyksensä 57
Kaupungintalo, uusi, sen rakentamiskysymystä käsittelemään asetettu komitea 207
Kaupunginvaltuuston ensimmäinen sihteeri, hänelle myönnetty ero 188
» » » lakitieteen kandidaatti E. R. Cavonius valittu siksi 188
» jäsenistö 1
» kanslian lisämääräraha 83
» kokoukset 2
» käyttövarat, määräenemmistö tarpeen myönnettäessä määrärahoja niiden lisäksi 83
» » niiden ylittäminen 81
» notaarille myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys 57
» puheenjohtajan ja jäsenten palkkio 73
» vaalilautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 206, 207, 210
Kaupunginviskaali, ylimääräinen, hänen palkkaamiseensa myönnetty määräraha .. 80
Kaupunginvoudinkonttorin lisämääräraha 80
Kaupungit, Suomen, määräraha niiden asemakaavain julkaisemista varten 94
Kaupunkikokous, kolmas, kaupungin edustajat siinä 211, 244
Kaupunkilähetyksen määrärahat 105, 106
» Ryttylän lastenkodin hoito 16
Keilarata, Kaivopuiston, sen vuokraus 232
Keinottelu, tontti-, sen ehkäiseminen 144
Kerma, vähemmän rasvapitoinen, evätty anomus saada pitää sitä kaupan 163
Keskuskatu, kaupungin osanotto sen rakennuskustannuksiin 5
» sen aseman muuttaminen 5
Keskuskeittiö, kunnan 99, 250, 61*
Keskuskomitea, väen- ja asuntolaskun, sen puheenjohtajan ja jäsenten vaali .. 193, 211

Kesäpäiväparantola, Oulunkylän, sen lisämääräraha 89
Kesäsiirtolat, niiden ylläpitämiseksi myönnetty määräraha 103, 104
Kielet, kotimaiset, niiden käyttöä koskevia määräyksiä 248
Kieltolain noudattamisen valvonta 185
Kiinnitykset, kiinteistöjen, niitä koskevia määräyksiä 235
Kiinteistöt, kaupungin, sen arviointi 235
Kiinteä omaisuus, kaupungin, sen luovutus 213
Kilparadat, hevosurheilu-, niiden rakentaminen eräälle Gumtähden alueelle 21
Kioskien asettamisluvat 234
Kirjaltajain yhdenpäivänkoulu, siinä myönnetyt palkankorotukset 65
» yhdenpäivänkoulun johtokunnan jäsenten toimikauden pitennys 211
» » » valtionapu 134
Kirjaltajat, kurssien järjestäminen heille 92
Kirjanpitokieli, kaupungin 158
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.
Kivelän sairaalan irtisanotulle palveluskunnalle maksetut palkat 245
» » jakaminen kahteen osastoon 182
» » sairasmaksut 76
» » toimitsijan henkilökohtainen palkanlisäys 63
» » yleinen osasto, dosentti H. Fabritius valittu sen ylilääkäriksi 139
» » ylilääkärin viran pohjapalkka 63
Kivenlouhintaoikeus, myönnetty 237
Koiton näyttämölle myönnetty määräraha 105
Koitto, raittiusyhdistys, ks. Raittiusyhdistys.
Komitea, ammattiopetuksen uudistamiskysymystä pohtimaan asetettu 183
» hätäapukomitean toimintaa tarkastamaan asetettu 207
» kaupungin kulkulaitosten parantamiskysymystä valmisteleva 207
» kaupungin maa-alueiden vuokraamista varten asetettu 254
» kunnallisen tilaston supistamista pohtiva 6*
» maanviljelysyhtiöiden kaluston inventtausta ja arviointia varten asetettu 254
» myytävänä olevien tonttien luettelon laatimista varten asetettu 254
» perheenäitien, sen asettaminen 196
» rajakkaisten alueiden kaupunkiin liittämiskysymystä selvittelevä 204
» rakennus-, asunto- ja väenlaskentaa valmistelemaan asetettu 192, 193
» rankkurin ohjesäännön laatimista varten asetettu 250
» toimenpiteihin ryhtymistä varten itsenäisyysmuistomerkin pystyttämiseksi 41
» uuden kaupungintalon rakentamiskysymystä valmistelemaan asetettu 207
» uutisrakennusten julkisivupiirustusten tarkastamiskysymystä varten asetettu 254
» varastopaikkain luovuttamista satama-alueilla pohtiva 254
» virallisten suomalaisten kadunnimien tarkistusta varten asetettu 249
» ks. myös Valiokunta.
Konserttipalatsi, sen aikaansaamista koskeva kysymys 87*
Konttokuranttiluoton hankkiminen 49
Konttoristit, naispuoliset, heille rakennettavaa kotia varten lahjoitettujen varain maksaminen 119
Konttoritarvikkeiden hankinnan järjestäminen 180
Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistys, sille myönnetty määräraha 104
» » » huvilatilain luovuttaminen sille vuokratta 8
Korjaukset, kaupungin rakennusten 33, 34, 36, 37, 238
Korkeajännitteisjohdon rakentaminen Merholmaan 39

Korkeasaaren eläintarhan historia 95
» hallinto 43
» kunnossapitoa varten myönnetty lisämääräraha 43
» ravintolan ja vesikioskin vuokraaminen 230
» » vuokraehtojen vahvistaminen 230
Korkeasaari, taksa matkasta sinne höyrypurrella 243
Koron korotuksia 242
Kotieläinten laskenta, tilastokonttorin järjestämä 3*
Koulukoti 19*, 20*
Koululapsille annettu maksuton uinninopetus 31
Koulupuutarha, n. s. Ärtin, sen hallinto 183
» paikan varaaminen sille Gumtähdestä 20
Koulupuutarhoja varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha 126
Kukkamyymäläin aukioloaika 162
Kuljetusvaunu, vahingoittuneiden eläinten, sen hankkiminen 107
Kulkulaitokset, kaupungin, niiden parantaminen 207
Kulkutautisairaalan sairasmaksut 75
» sisustustyöt 34
Kulkuväylä pitkin Kaisaniemenlahden rantaa ja Siltavuorenrantaa Pohjoissatamaan 5
Kullan torpan lastenkodin toiminta 19*
Kulosaari, ks. Brändö.
Kunnallinen jaoitus, ehdotus sen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi 201
» kirjaltajain yhdenpäivänkoulu, ks Kirjaltajain yhdenpäivänkoulu.
Kunnallisasetuskokoelman julkaisemismäärärahan ylitys 85
Kunnallisen ostokonttorin perustaminen 47
» tilaston parantaminen 4*
Kunnalliset työväenasunnot, Kangasalantien, niiden tulo- ja menosääntö 61
» » Vallilan, niiden rakennustöiden loppuun suorittaminen 43*
» » » » valmistamiseen myönnetty lisämääräraha 36
Kunnallishallinto, kaupunkien, alistus sitä koskevan lain muuttamisesta 179
» sitä varten 1921 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 122
Kunnalliskodin henkilökunnan oikeus saada ruokarahoja lomansa ajalta 64
» johtajalle myönnetty virkaero 190
» lisämääräraha 91
» lääkärinhoito 22*
» osastonhoitajattarien työpuvut 91
» ruokala 28*
» toiminta 20*
Kunnalliskoti, agronoomi O. Granlund valittu sen johtajaksi 190
» hierojattaren palkkaaminen sinne 187
» kuorma-auton ostaminen sinne 91
» työhevosen ostaminen sinne 91
» ylimääräisen hoitajattaren ottaminen sen palvelukseen 91
Kunnallisten työväenasuntojen kannattavaisuus 65*
» » määrärahain ylittäminen 94
» » palovakuutus 94
Kunnallistuttaminen, eräiden osakeyhtiöiden 43
Kunnallisvaaleja varten myönnetty lisämääräraha 85
Kunnallisverojen kannanta 193
Kunnan keskuskeittiö 99, 250, 61*
» työnvälitystoimisto, kirjoituskoneen osto sille 245

Kunnan työnvälitystoimisto, määräraha ylimääräisen henkilökunnan palkkaamiseksi siihen ... 84
» » sen johtajan antama vuosikertomus ... 68*
» » » velvoittaminen toimimaan piirityönvälitystoimistona 180
» » sille myönnetty määräraha ... 181
» » » myönnetyn käyttämättömän määrärahan siirtäminen vuoteen 1921 ... 84
» » yleiskatsaus sen liikkeeseen ... 69*
» työnvälitystoimiston laajentaminen ... 180
» » vastaanottoajan pitennys ... 181
» viranpitäjät, ks. Viranpitäjät.
Kuoletus, 1920 vuoden velkakirjalainan ... 49
Kuoletussuunnitelma, teknillisten laitosten ... 46, 50
Kutsuntalautakunta, lisätty, luottamusmiesten valitseminen siihen ... 212
Kylpylaitoksen vuokraus ... 232
Käpylä, puutarhaesikaupungin perustaminen sinne ... 15
» » sen alueen vuokraaminen ... 23
Käpylän esikaupunki, sen jaoituskaava ... 15
» » » tonttien luovutuksessa noudatettavat säännöt ... 141
» » » tonttien rakennusjärjestys ... 140
» » sinne laitettavia vesi- ja viemärijohtoja varten myönnetty määräraha ... 15
Käpylän tilan kuuluvaisuus Oulunkylän yhdyskuntaan, valitus sen johdosta ... 201
Käsityö- ja tehdasyhdistys, tontin luovuttaminen sille ... 9, 135
Käsityöläiskoulujen valtionapu ... 134
Käsityöläiskouluopetuksen uudestijärjestäminen ... 183
Käsityöläiskoulut, alemmat, tuntipalkkain korotus niissä ... 65
Köyhäinhoito, ks. Vaivaishoito.

Laboratoori, ks. Terveydellisten tutkimusten laboratoori.
Lahjoitus kainojen köyhien hyväksi ... 116
» kansakoulujen hyväksi ... 117
» löytölastenkodin hyväksi ... 116
» Marian sairaalan hyväksi ... 115
» turvattomien lasten hyväksi ... 116
Lahjoitusrahastot, kaupungin, kertomus niiden hallinnosta ... 47
» » niiden korkovarojen käyttö ... 248
» » niistä annettujen lainain korko ... 243
Laidunmaiden vuokraus ... 232
Lainantakuu uutisrakennusyritysten hyväksi ... 31
Lainarahasto, ks. Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto.
Lainat kahta vuotta lyhyemmällä takaisinmaksuajalla ... 133
» » » pitemmällä takaisinmaksuajalla ... 49, 111
» niiden antaminen kaupungin lahjoitusrahastoista ... 243
» rakennusyrityksille, valtion myöntämät ... 49
» tilapäiset ... 49
Lainavarat, niistä 1921 vuoden tulosäännön mukaan annettavat määrärahat ... 132
Lapinniemen alueen hankkiminen kaupungille ... 8
Lapsenpäästöt, palkkionkorotus niissä annetusta avusta ... 62
Lastauspaikat, kaupungin, niiden järjestäminen ... 31
Lasten, Helsingin, apukomitealle myönnetty määräraha ... 106

Lastenhoidon edistämisyhdistykselle myönnetty apuraha 104
Lastenhoito, vaivaishoitohallituksen asiana oleva 14*, 18*
Lasten- ja nuorisonsuojelukongressi, Kööpenhaminan, apurahoja osanottoa varten siihen 115
Lastenkodit, köyhäinhoidon, niiden toiminta 19*
» » niille myönnetyt lisämäärärahat 91
Lastenkoti, evätty anomus sen perustamisesta 237
» Ryttylän, sen hoito 16
» » siinä hoidetuista lapsista suoritettu korvaus 106
Lastenkotien apurahat 104
Lastenlinna, määräraha laitoksen ylläpitämiseksi 104
Lastentarhat, ks. Kansanlastentarhat.
Laulu- ja soittojuhlan järjestäminen 19
Lausunto alkoholipitoisten aineiden myyntiluvasta 204
» asunnonpuutteen poistamiskysymyksestä 31
» Boxbackan huvilayhdyskunnan rakennus- ja palojärjestyksestä 196
» elinkeino-oikeudesta 204
» Hagan huvilayhdyskunnan muodostamisesta kauppalaksi 197
» kunnallisen jaoituksen muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta 201
» Malmbyn-Staffansbyn muodostamisesta kauppalaksi 198
» myrkyllisten aineiden myyntiluvasta 205
» oikeudesta huutokauppaliikkeen harjoittamiseen 205
» » rohdosliikkeen harjoittamiseen 204
» paikanvälitystoiminnan harjoittamiseen 205
» panttilainalaitoksen johtosäännöstä 204
» Staffansbyn—Malmin ja Boxbackan yhdyskuntain rajain järjestelystä 200
» Suomen kansalaisoikeudesta 204
» ulkomaalaisen kiinteistönomistamisoikeudesta 204
Lauta-aidan osto 246
Leikkikentän rakentaminen Bölen esikaupunkiin 40
Leikkipaikat, yleiset, lasten valvonta niillä 93
Leipämyymäläin aukioloaika 162
Lentoparakit, Hermannin, määräraha niissä teetettyjä töitä varten 37
Leppäsuon alueen käyttö 226
» huvila, asuinhuoneistojen laittaminen siihen 37
Lieto, S. J., filosofiankandidaatti, valittu tilastokonttorin toiseksi aktuaariksi 253
Lihantarkastusaseman apuhenkilökunnan palkkaaminen 89
» käytettävänä olevien huoneistojen vuokran korotus 90
» lisämääräraha 89
» päiväkirjanpitäjä H. G. Ahlberg valittu sen kassanhoitajaksi 189
» tarkastus- y. m. maksut, taksa niiden määräämiseksi 74
» vanhemman tarkastuseläinlääkärin virkaero 189
Liikeapulaiset, naispuoliset, heidän hyväkseen tehty lahjoitus 118, 119
» » lahjoitusvarat kodin aikaansaamiseksi heille suoritettu 119
Liikennekonttorin henkilökunnan muutokset 189
» lisämääräraha 84
» virkailijat 253
Liikennemaksujen alentamispäätös kumottu 73
» korotus 73
» palautus 246
Lindroos, M., neiti, hänen lahjoittamiensa varojen maksaminen 119

Lisätty kutsuntalautakunta, luottamusmiesten valitseminen siihen 212
Luistinurheilu, koulunuorison, sen edistäminen 92
Luonnonsuojelulautakunnan asettaminen 44
Luotto elintarpeiden ostoa varten 242
Lupa heinäin korjaamiseen 237
» hiekanottoon 237
» jäidenottoon 236, 237
» kahvilaliikkeen harjoittamiseen 230
» kaislain korjaamiseen 237
» kioskien asettamiseen 234
» kivenlouhintaan 237
» käyttää kaupungin katuja eri tarkoituksiin 234
» perunakuoppain kaivamiseen 234
» puhelinjohdon asettamiseen 234
» raiteiden laskemiseen 28, 29, 234
» rakennusten säilyttämiseen 233
» » y. m. teettämiseen 233
» sähköjohtojen johtamiseen 234
» väliaikaisen muuntaja-aseman y. m. rakentamiseen 30
Lyhentäminen, vuokra- y. m. maksujen 246
Lämpöteknikon toiminta 48*

Maantie, Pitäjänmäen ja Espoon kirkon välinen, sen uudestirakentaminen 194
Maanviljelystuotteet, niiden ostaminen maatilalautakunnan välityksellä 250
Maatalousnäyttely, suunniteltu, paikan osoittaminen sille 19
Maistraatin tarverahain lisäys 80
Maistraatti, toisen reistraattorinapulaisen palkkaaminen sinne 185
Maitomyymäläin aukioloaika 162
Maitopisara-yhdistys, sen apuraha-anomus evätty 106
» » sille myönnetty määräraha 104
Majoituslautakunnan antama vuosikertomus 51*
» majoitusmestarin, sihteerin ja vahtimestarin palkkaus 88
» menot, niiden korvaaminen 88
» puheenjohtajan palkkion korotus 61
Maksunsuoritukset, toisella paikkakunnalla tapahtuvat, niiden suorittamistapa 45
Mallirakennus, lupa sen rakentamiseen Reimarsin tilalle 233
Malmbyn-Staffansbyn ja Boxbackan yhdyskunnat, niiden rajainjärjestely 200
» » kylien muodostaminen kauppalaksi 198
Mankala fors aktiebolag-yhtiölle kuuluvan torpan myynti 214
Marian sairaalan hyväksi tehty lahjoitus 115
» » röntgenosasto, sen johtajan valmistamiseksi myönnetty apuraha 114
» » sairasmaksut 75
» » sisustus- y. m. työt 34
» » toisen toimitsija-apulaisviran uudestimuodostaminen 186
» » uusi vahtimestarintoimi 186
Mariayhdistykselle myönnetty määräraha 104
Matka-apuraha-anomus, evätty 114
Matka-apurahoja myönnetty 114, 115
Matkailijayhdistys, Suomen, sille myönnetty määräraha 94
Matkakustannukset, niiden korvaaminen kaupungin edustajille 244
Meilans, asuintalojen rakentaminen sinne 31

Meilansin alueen vuokraaminen 22
Meno- ja tulosääntö, vuoden 1921 119
Menosääntö, poliisilaitoksen 61
» raittiuslautakunnan 61
» vaivaishoidon kassa- ja tiliviraston 63
» ks. myös Palkkasääntö.
Merholma, korkeajännitteisjohdon rakentaminen sinne 39
Metsät, kaupungin, niiden hoito 48*
Mielisairaala, ks. Nickbyn mielisairaala.
Mielisairaalain henkilökunnan palkkaetujen järjestäminen 63
Mikroskoopin osto 89
Mittarivuokrat, sähkölaitoksen, niiden käytäntöön ottaminen 53
Mittausmaksujen korotus 73
Moottorivenelaituri, Pohjoissataman, sen paikoista suoritettavat maksut 243
Muistopatsas kaatuneiden suojeluskuntalaisten haudalle 40
» maan itsenäisyyden saavuttamiseksi käydyn taistelun muistoksi 41
Munkkiniemen raitiotie, sen matkustajamaksujen korotus 79
Murtovarkaus, rahatoimikamarin huoneistossa tehty 119, 246
Museo, kaupungin, arkkitehti A. W. Rancken valittu sen johtajaksi 190
» » sen johtajalle myönnetty ero 190
Museolautakunnan antama vuosikertomus 84*
» jäsenten vaali 209
Musiikkilautakunnan antama vuosikertomus 86*
» jäsenten vaali 209
» vuosikertomuksen antamisaika 171
Mustikkamaa, luvan myöntäminen vajan rakentamiseen sinne 233
Mustikkamaan luovuttaminen kansanpuistoksi 43
Muuntaja-asemain rakentaminen 30, 39
Myrkyllisten aineiden myyntilupa 205
Myymälät, maito-, leipä- ja kukkais-, niidem aukioloaika 162, 60*
Myyntikojut y. m., niitä koskevia määräyksiä 38
Myynti, kaluston y. m. 245
» rakennusten 236
» tonttien 213
» » ks. myös Tontit.
» torpan 214

Nickbyn mielisairaala, maa-alueen ostaminen sille 235
» mielisairaalaan perustetut uudet virat 186
» mielisairaalan korjaus- ja sisustustyöt 34
» » lääkärien päivystyspalkkio 63
» » sairasmaksut 76
» » toisen alilääkärin palkankorotus 63
» » vesijohtotöitä varten myönnetty määräraha 38
Nuorisoliitto Fylgialle myönnetty määräraha 104
Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle myönnetty määräraha 181
Nurmi, F., kansakoulunopettaja, hänen velvollisuutensa palkan palauttamiseen 69

Obligatioiden arvonta 239
Obligatiolaina, uusi, sen ottaminen 48
Ohjesääntö, Helsingin yksityisiä viemärijohtoja sekä taloihin ja tonteille rakennettavia johtoja koskeva 147

Ohjesääntö, Osakeyhtiö Helsingin panttilainakonttorin, sen muuttaminen 204
» puhtaanapitohallituksen 171
» rahatoimikamarin 178
» rankkurin 250
Oikeusapulautakunnan jäsenistö 54*
» jäsenten vaali 209
Oikeusaputoimiston toiminta vuonna 1920 ..... 54*
Omakotiasuntojen rakentaminen Toukolaan 11
Oopperakadun rakentaminen 9
Opetuslaitoksia varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha 126
Orkesteri, ks. Kaupunginorkesteri.
Osakeyhtiö Farmaceuttis-kemiallinen tehdas Medica, tontin osan myyminen sille 10
» M. G. Stenius, Leppäsuon aluetta koskeva, sen ja kaupungin välinen riitaasia 226
Osakeyhtiöiden kunnallistuttaminen 43
Osakeyhtiöt, yleishyödylliset, esitys verovapauden myöntämisestä kunnilla niissä olevista osuuksista 43
» ks. myös Asunto-osakeyhtiöt.
Osakkeiden merkintä 242
Osoitenumerojen, talojen, yhdenmukaisuus virallisen kaupungin asemakaavan kanssa 4*
Osto, Boxbackan palstain 9
» kaluston y. m. kaupungin virastoille ja laitoksille 245
» Karjalankadun 16:ssa olevan talon, sitä koskevan anomuksen epääminen 237
» lauta-aidan 246
» maa-alueen Nickbyn mielisairaalalle 235
Ostokonttori, kunnallinen, sen perustaminen 47
Osuuskunnat, lainain myöntäminen niille 110
Osuusliike Elanto r. l., erään Käpylän alueen vuokraaminen sille 23
» » » » sille myönnetty lupa pistoraiteen johtamiseen 28
Oulunkylän lastenkoti 19*
» yhdyskunta, sen jaoituskaava 44*
» » » rajat 200

Painatustyöt, kaupungin, niiden järjestäminen 179
» » toimittaja K. V. Puuska valittu niiden valvojaksi 180
Pakaan alueen korttelien rakennusjärjestys 137
» » rakennuskaava 3
Pakinkylän kaupungille kuuluvien rakennusten myynti 236
Pakkausmaksujen korotus 73
Pakkolunastus, Fredriksperin aseman viereisten alueiden 235
Pakolaiset, inkeriläiset, työn hankkiminen heille 195
Palauttaminen, vuokramaksujen, tuulaakin y. m. 246
Palkankorotuksia 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66
Palkanmaksut, työväen, evätty anomus muutoksen aikaansaamisesta niihin 97
Palkitsemisrahasto, kunnollisen palvelusväen, siitä annetut apurahat 113
» » » valiokunta avustusten jakoa varten 207
Palkka, kansakoulunopettaja F. Nurmen, velvollisuus sen palauttamiseen 69
» Marian sairaalan liinavaatevarastonhoitajatar-vainajan, sen suorittaminen .. 62
» ks. myös Työpalkat ja Palkankorotukset.
Palkkalautakunnan antama vuosikertomus 88*

Palkkalautakunnan jäsenten vaali 209
Palkkalautakunta työläisten palkkain järjestelyä varten 97
» vapautus sen puheenjohtajantoimesta ja jäsenyydestä 208
Palkkasääntö, huoneenvuokralautakunnan 60
» puhtaanapitolaitoksen ja puhtaanapitohallituksen 67
» rahatoimilaitoksen 57
» ks. myös Menosääntö.
Palkkio, kaupunginkirjaston inventtaajain 66
» kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja jäsenten 73
» puhtaanapitohallituksen jäsenten ja sihteerin 73
» Tavolan ja Vanjoen kasvatuslaitosten johtajain 64
» v. t. kaupunginkamreerin, evätty anomus sen korottamisesta 59
Palkkion korotus, synnytyksissä annetusta avusta suoritettava 62
» » kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain 60
» » majoituslautakunnan puheenjohtajan 61
Palojärjestyksen uudistus 150
Palojärjestys, Boxbackan huvilayhdyskunnan 196
Palolaitoksen menot 10*
» sairaankuljetusvaunut, niiden käyttö 9*
» taloudellinen hallinto 46
» varamiehistö 9*
Palolaitos, 1921 vuoden menosäännössä sitä varten oleva määräraha 124
» sille myönnetty lisämääräraha 85
Palomestarien vaatetusapumääräraha 85
Palomiehistö, sille annettu maksuton uinnin opetus 31
Palomiehistön terveydentila 9*
Palotoimikunnan antama vuosikertomus 7*
» jäsenten ja varajäsenten vaali 208
Palovahingonkorvaus, tuhoutuneen omaisuuden 247, 8*
Palovakuutus, kaupungin irtaimiston 243
» kunnallisten työväenasuntojen 94
Palstaviljelystoiminnan valvonta 99
Palveljjatarkodille myönnetty määräraha 104
Panttilainalaitoksen ohjesäännön muuttaminen 204
Paperinkulutus, kaupungin virastojen, hallitusten ja lautakuntain 250
Parantola, risatautisten lasten, sen ylläpitoa varten myönnetty määräraha 103
Parmaustaksan korotus 73
Pelastusarmeijalle myönnetty määräraha 105
Perunakuoppain kaivamislupa 234
Pidätetyt henkilöt, apulainen heidän sairaanhoitoaan varten 88
Pientenlastenkoti, Grankullan, sen hyväksi myönnetty laina 243
Piirityönvälitys 68*
Pika-ajuritaksan korotus 79
Pistoraiteet, lupa niiden johtamiseen 28, 29
» niiden johtaminen Jätkäsaarelle 238
Pohjapalkka, Kivelän sairaalan ylilääkärinviran 63
Pohjoismaisen sanomalehtikokouksen osanottajille järjestetty juhla 95
Pohjoissataman moottoripursilaiturin sijamaksut 243
Poliisi, etsivä, sen pidättämien henkilöiden sairaanhoito 88
Poliisilaitoksen etsivä osasto, ylimääräisen poliisikomisariuksen asettaminen siihen .. 185
» hallussa olevien huoneistoissa teetetyt sisustus- ja korjaustyöt 36

Poliisilaitoksen kustannusten suorittaminen ... 85
» määrärahat ... 85, 124
» väliaikainen menosääntö ... 61
» välskärin palkkio ... 88, 243
Poliisimaneesi, lupa sen käyttämiseen ... 233
Poliisimaneesin valaistuksen lisääminen ... 238
Poliisimiehistö, sille annettu maksuton uinninopetus ... 31
Poliisimiehistön palkkaetujen korotus ... 61
Poliisin velvollisuus olla apuna rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvonnassa ... 161
Poliklinikat, niitä varten 1921 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 124
Poliklinikka, tuberkulootisten, sen lisämääräraha ... 89
» » » määrärahan ylitys ... 89
Puhelinjohdon asettamislupa ... 234
Puhtaanapito, pistoraiteiden ... 29
Puhtaanapitohallituksen jäsenten ja sihteerin palkkio ... 73
» jäsenten vaali ... 205, 209
» ohjesääntö ... 171
» palkkasääntö ... 67
» perustaminen ... 184
Puhtaanapitohallitus, vapautus sen jäsenyydestä ... 208
Puhtaanapitolaitoksen johtajaksi valittu insinööri J. A. Sjöholm ... 190
» johtosääntö ... 173
» kirjanpito ... 94
» palkkasääntö ... 67
» toiminta ... 46*
Puhtaanapitolaitos, rankkurin tehtävien siirtäminen sille ... 187
Puhtaanapitosääntö, yleinen, sen laatiminen ... 185
Puistot y. m., lupa niiden käyttämiseen ... 232
Punnitusmaksujen korotus ... 73
Purkauspaikat, kaupungin, niiden järjestäminen ... 31
Päiväkoti, vaivaishoidon ... 18*
Pässinkari, evätty anomus sen vuokralle saamisesta ... 24

Raastuvanoikeuden avoimien virkain hoidattaminen ... 72, 73
» kaupunginpalvelijain henkilökohtaiset palkanlisäykset ... 57
» tarverahoihin myönnetty lisäys ... 81
» ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten myönnetty määräraha ... 81
Raastuvanoikeus, uusien vakinaisten rikosasiainnotaarin virkojen perustaminen siihen 185
Raatihuone, sitä varten myönnettyjä määrärahoja ... 94, 245
Raatihuoneenarkiston tarverahat, lisämääräraha niitä varten ... 81
Rahasto, A. F. Laurell'in, sen korkovarain käyttö ... 248
» Alma Uhlenin avustus-, sen vastaanottaminen ... 118
» Bergmanin puolisoiden lahjoitus-, sen korkovarain käyttö ... 116
» C. F. Ekholmin, siitä annettavia apurahoja koskevia määräyksiä ... 115, 250
» Gustaf Pauligin, sen koron käyttö ... 115
» » Zittingin lahjoitus-, sen korkovarain käyttö ... 117
» I. Ekmanin, sen korkovarain käyttö ... 248
» J. G. Wilckmanin, sen korkovarain käyttö ... 118
» J. Karppisen testamentti-, sen korkovarain käyttö ... 117
» John Holmströmin, sen vastaanottaminen ... 116
» K. H. Renlundin, sen korkovarain käyttö ... 248

Rahasto kaupungin teknillisten laitosten uutislaitteita ja laajennuksia varten 51, 52
» kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, ks. Palkitsemisrahasto.
» Lina Borgströmin, sitä koskevien määräysten muuttaminen ... 117
» merikapteeni L. Albert Grönholmin, sitä koskevia määräyksiä ... 116
» Mimmi ja Emil Parkkisen, sen vastaanottaminen ... 116
» M. J. Herzensteinin, sen korkovarain käyttö ... 248
» V. I. Tarnowskyn, sen korkovarain käyttö ... 248
Rahastot, ks. myös Lahjoitusrahastot.
Rahatalouslaskelma, vuoden 1920 ... 48
Rahatoimikamari, kotimaisten kielten käyttö siinä ... 248
» laskukoneen osto sille ... 245
» rahastajan palkkaaminen siihen ... 251
» sille asetettujen laskujen hyväksyminen ... 251
» siltä hankittava suostumus lainavaroilla kustannettavien töiden aloittamiseen ja ostojen toimittamiseen ... 128
» vapautus sen jäsenyydestä ... 207
Rahatoimikamarin alaisten virkailijain irtisanomisaika ... 251
» huoneisto, murtautuminen sinne ... 119, 246
» jäsenet ... 213
» kanslian virkailijat ... 188, 213, 251
» kokoukset y. m. ... 213
» puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 205, 208
» sihteerien palkkaedut ... 57
» tiedoksiannot ... 249
» uudestijärjestäminen ... 177
Rahatoimikonttorin kassavajaus ... 119
» määrärahat, niihin myönnetty lisäys ... 84
» työaika ... 250
» virkailijat ... 188, 252
» » evätty anomus heidän palkkaetujensa parantamisesta 58
Rahatoimilaitoksen menosääntö ... 57
Raiteiden laskeminen, siihen myönnetty lupa ... 234
Raitioteiden järjestyssäännön muutos ... 176
» matkustajamaksujen korotus ... 79
Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, sen oikeus kioskien asettamiseen ... 234
» » » toimilupakirjan muuttaminen ... 151
Raitiotiepalveluskunnan suomenkielen käyttö ... 194
Raitiotiet, koululasten alennusliput niillä ... 79
» yksityiset tilapäiset, niiden puhtaanapitovelvollisuus ... 29
» » » oikeudesta laittaa niitä kaupungin maalle suoritettavan maksun korotus ... 29
Raittiuslautakunnan antama vuosikertomus ... 89*
» johtosääntö ... 159
» jäsenet, heidän virkamerkkinsä ... 194
» jäsenten valitseminen ... 205, 210
» menosääntö ... 61
» määräraha-anomus evätty ... 85
Raittiuslautakunta, vapautusta sen jäsenyydestä koskeva anomus evätty ... 208
Raittiusvalvojain johtosääntö ... 185
» virkamerkit ... 194

Raittiusyhdistys Koiton anomus saada hallintaoikeutensa Lammassaareen ja Gräsöreniin pitennetyksi ... 27
Rajainmäärääminen, taajaväkisten yhdyskuntain ... 198, 200
Rakennukset, rahatoimikamarin myymät ... 236
» » vuokraamat ... 227
Rakennusaineet, anomus huojennusten myöntämisestä niiden hankkimiseksi ... 31
» niiden tuonnin helpottaminen ... 144
Rakennusjärjestys, Boxbackan huvilayhdyskunnan ... 196
» kaupungin, anomus saada poiketa siitä ... 144, 237
» » ehdotus sen muuttamisesta ... 141
» » vuokramaiden ... 250
» Käpylän puutarhaesikaupungin ... 140
» Pakaan alueen korttelien ... 137
» Reimarsin tilan asuntokorttelien ... 138
» sen sisältämät määräykset seisotuskaivojen rakentamisesta ... 150
» Toukolan tonttien ... 136
Rakennuskonttori, korttirekisterin ostaminen sille ... 246
» laskukoneen ostaminen sille ... 246
» sitä varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 129
Rakennuskonttorin arvioidut tulot vuonna 1921 ... 134
» automobiilit, suojan rakentaminen niitä varten ... 36
» geodeettiosasto ... 41*
» huonerakennusosasto ... 42*
» katu- ja viemärirakennusosasto ... 40*
» kaupunginasemakaavaosasto ... 43*
» kaupunginistutusten osasto ... 44*
» » » apulaispuutarhurin viran perustaminen sinne ... 187
» puhtaanapito-osasto, sen henkilökunnan irtisanominen ... 184
» » » johtajan evätty palkankorotusanomus 67
» rakennusainetoimiston johtosääntö ... 174
» satamarakennusosasto ... 39*
» suorittamista töistä vahvistetut maksut ... 243
» tilivirasto ... 48*
» » sen kustannusten suorittaminen ... 94
» toiminta vuonna 1920 ... 38*
» varastokirjanpitäjän asettaminen vakinaiselle palkkasäännölle ... 187
» varasto-osasto ... 47*
» » sen kirjanpitäjän johtosääntö ... 176
» virkamiehet, apurahain jakamiseksi heille myönnetyn määrärahan käyttö ... 115
» virkamiesten henkilökohtaiset palkanlisäykset ... 66
Rakennuslasku, yleinen, sen toimeenpano ... 192
Rakennuspiirustukset, rahatoimikamarin hyväksymät ... 227
Rakennusrajat, sisäiset, niiden muuttaminen ... 8
Rakennustarkastuskonttori, sen antama kertomus ... 36*
» » rakennusinsinöörille myönnetty ero ... 191
» » uudestijärjestely ... 181
» » virkailijoiden pohjapalkkain korottaminen ... 60
» » virkain täyttäminen ... 182
Rakennustoiminnan avustaminen ... 49, 52, 109, 141

Rakennustoiminta vuonna 1920 ..... 36*
Rakennusyritykset, kunnalliset, niiden suunnittelu ja järjestäminen 145
Rankkurin ohjesääntö 250
Rankkurintoimi, sen lakkauttaminen 187
Rantasilta-arkut, anomus saada laskea niitä 235
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt 135
Rautatie, Sörnäsin ja Malmin välinen, sitä varten tarvittavan maan luovuttaminen kaupungille 28
Rautatiekokous, Huittisissa pidetty, kaupungin edustus siinä 195
Rautatientori, kaupan harjoittaminen siellä 237
Rautatieraiteet Sörnäsin ruumisasemalle, niiden asettaminen 37
Rautatierahdit, rakennusaineiden, niiden alentaminen 33
Ravintolat, niiden aukioloaika 60*
Ravintolain valvonta 89
Reimarsin tilan asuntokorttelien rakennusjärjestys 138
» » huonosta hoidosta suoritettava vahingonkorvaus 226
» » jaoituskaava 4
» » kalaveden vuokraus 24
» » maapalstain vuokraus 4
» » osan vuokraus 23
Rekisteritoimisto, vaivaishoidon 14*
Resvoin rauhankappeli, sen poistaminen 194
Revisionikonttori, laskukoneen ostaminen sille 245
» sitä vastaan tehdyt muistutukset 193
Rikosasiainnotaarien virkain perustaminen raastuvanoikeuteen 185
Rikostuomioiden täytäntöönpanijan konttori, sen lisämääräraha 80
Rohdosliike, sen harjoittamislupa 204
Rokotusvelvollisuuden täyttäminen, sen valvominen 160
Rouvasväenyhdistykselle myönnetty määräraha 104
Runsimismaksujen korotus 73
Ruokarahat loman ajalta, oikeus niiden saamiseen 55, 62, 64
Ruoppaustöitä varten myönnetty määräraha 38
Ruumiiden kuljetus 250
Ruumisaseman laittaminen Sörnäsiin 37
Ruumishuoneen rakentaminen Sörnäsiin 37
Ruumiskarin loistopaikka, sen alueelle astuminen sakon uhalla kielletty 195
Ryttylän lastenkodin hoito 16
» » toiminta 19*
» lastenkoti, siellä annetun lastenhoidon korvaaminen 106
» tilan käyttö 15
Rödbackan torpan myynti 214

Sairaalahoito, vaivaishoidon kustantama 16*
Sairaalaintarkastaja, hänelle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys 62
» » virkamatkoista suoritettu korvaus 62
Sairaalat, kaupungin, niiden henkilökunnan loman aikaiset palkkaedut 55, 62
» » » hoitohenkilökunnan palveluspuvut 90
» » » lisämäärärahat 90
» » » määrärahain ylittäminen 90
» » » ruokajärjestys 91
» » » sairasmaksut 74

Sairaalat, kaupungin, niissä suoritetut korjaustyöt 34
» » oikeus maksuttomaan sairaanhoitoon niissä 56
Sairaanhoitajatarkoulun perustaminen 183
Sairaanhoitajattarien matka-apurahat 114
Sairaanhoito, poliisin pidättämien henkilöiden 243
» 1921 vuoden menosääntöön sitä varten otettu määräraha 124
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen 9*
Sairaskoti, Helsingin, sen avustusanomus evätty 106
Sairasmaksut, kaupungin sairaalain 74
Sakko Ruumiskarin loistopaikan alueelle astumisesta 195
Santaholman alueiden pitennetty hallintaoikeus evätty 27
Santa- ja Busholman satamarakennustöiden jatkaminen 39
» » » varastorakennusten käyttö 228
Satamakapteenin sivutulot 244
Satamakirjurin sivutulot 244
Satamakonstaapelintoimi, uusi, sen perustaminen 185
Satamakonttorin lisämääräraha 84
Satamamaksujen korotus 73
Satamamaksut, kumottu päätös niiden alentamisesta 73
Satamapostit, niistä annetusta vedestä kannettujen maksujen korotus 243
Satamarakennustyöt, Santa- ja Busholman, niiden jatkaminen 39
Satamatyöläiset, heidän virkistyshuoneistonsa 33
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti, jäsenten valitseminen niiden johtokuntaan 209
» » » » » niiden johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus 48
» » » » » niitä koskevien tietojen antaminen 171
Seisotuskaivoja koskevien määräysten muuttaminen 150
Seurahuone, entinen, sen huoneistojen käyttö 129
» » » » vuokrat vahvistettu 227
» » sitä varten myönnetty määräraha 94
Seurasaaren hallinto 43
» ravintolan vuokraehtojen vahvistaminen 230
» ulkoilmateatterin käyttöoikeus 233
» ulkomuseon siirtäminen muualle 44
Seurasaari, lupa saada automobiilillä ajaa sinne vievää siltaa myöten 233
» vanhan virstapylvään pystyttäminen sinne 234
» yleisön siellä noudatettavat järjestyssäännöt 249
Siirtolaisten vastaanotto 195
Siirtolapuutarha, alueen vuokraaminen sitä varten 22
» Greijuksen, evätty anomus määrärahan myöntämisestä sille 106
Siirtolapuutarhat 57*, 66*
Sikala, oikeus sen pitämiseen vahvistetun kaupunginasemakaavan sisäpuolella 162
Silta, Huopalahden poikki vievä, sen uudestirakentaminen 238
Sinivuorenmaa, lupa vajan rakentamiseen sinne 233
» ks. myös Mustikkamaa.
Sivistyslaitoksia varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha 126
Sivutoimi, oikeus sen pitämiseen 251
Sivutulot, oikeus laskea niille kalliinajanlisäys 56
» satamakapteenin ja satamakirjurin, niiden arvioiminen 244

Societas pro fauna et flora fennica, yhdistys, sille myönnetty määräraha 95
Sokeain hyväksi myönnetty määräraha 105
Sopimus, kaupungin ja Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön välinen 151
» » » kauppaneuvos J. Tallbergin välinen 155
» veden hankintaa Kulosaareen y. m. saariin koskeva 250
» ks. myös Vuokrasopimus.
Sosialihallituksen hintatilaston täydentäminen 194
Sosialilautakunnan antama vuosikertomus 57*
» jäsenten vaali 209
» lisämääräraha 84
» tontinvuokrajaosto 57*, 63*
Sotasaaliskonttori myynyt kaupungille kuuluvia rakennuksia 236
Sotilashaudat, Vanhan kirkon puiston, niille pystytettyjen muistomerkkien paljastus 135
Staffansbyn-Malmbyn ja Boxbackan yhdyskuntain rajainjärjestely 200
» » kyläin muodostaminen kauppalaksi 198
Suljetun vaivaishoidon lautakunta 12*
Suojeluskunta, Helsingin, sen tilit 48
» » sille myönnetty apuraha 107
Suomen ilmailuliikenne osakeyhtiö, ks. Finska lufttrafikaktiebolaget.
» kansalaisuusoikeusanomukset 204
» karjakeskuskunta r. l., osuuskunta, sen anomus lunastaa Brändönkadun tontit n:ot 1, 3 ja 5 10
» messujen näyttelyrakennukset, lupa saada säilyttää osa niistä 233
» messut, niiden järjestämistä varten myönnettyjä etuja 18
» » » oikeuttaminen asettamaan tienviittoja kaupungin kaduille .. 234
» » Tehtaanpuiston vuokraaminen niille 22
» petroli- ja bentsiinikomppania Standard, alueen vuokraaminen sille 24
» petrolintuontiosakeyhtiö Masut, alueen vuokraaminen sille 25
» sokeriosakeyhtiö, sille myönnetty korvaus 37
» valtamerentakainen kauppaosakeyhtiö, sen anomus eräiden Hietasaaren alueiden hallintaoikeuden pitentämisestä 27
Suomenkielen käyttö raitiovaunuissa 194
Sähköjohtojen vetäminen 234
Sähkölaitoksen akkumulaattoripatterien korjaus 39
» ensimmäisen käyttöinsinöörin vuokra-apumaksun korotus 68
» ja Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön välinen välikirja 151
» » kauppaneuvos Julius Tallbergin välinen välikirja 155
» johtoverkko, sen ulottaminen Käpylän esikaupunkiin 39
» » » vahvistaminen 39
» toimitusjohtajan palkkaedut 68
» tulot 1921 vuoden rahasäännön mukaan 134
Sähkölaitos, sille kuuluvan turbogeneraattorin myynti 39
» sitä varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha 128
Sähkövirta, Nickbyn mielisairaalan voimakeskuksesta annettu, sen hinta 243
Sähkövirran hankintasopimus 151, 155
» hinnan määräämistapa 78
» hinta 78
Säännöt, kunnallisten rakennusyritysten suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi 145
Sääntö, kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva 169
Säästäväisyys, kiertokirjeessä kehoitettu sitä noudattamaan 250
Säätytalon puistikon kunnossapito 238

Sörnäsi, ruumisaseman ja ruumishuoneen rakentaminen sinne 37
» sen katujen leveys 29
Sörnäsin niemeke, eräiden sen varastopaikkain vuokraehdot 28
» rantatien laajentamiseksi tarvittavan maan luovutustarjous 235

Taajaväkinen yhdyskunta, Degerön kylän, Turholman verotalon ja Villingen allodisäterin julistaminen siksi 197
Taajaväkiset yhdyskunnat, niitä koskevia asioita ..... 196—204
Taajaväkisten yhdyskuntain hallintomenot 135
Taidenäyttelyrakennuksen piirustusten hyväksyminen 18
Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnan jäsenten toimikauden pitennys 211
» uudestimuodostaminen 183
Takaus rakennuslainoista 52
» ks. myös Takuu.
Taksa, automobiilienkatsastus- 79
» halonmittaus- 73
» kaupunginlähettien 79
» kaupungin maan erilleen aitaamisesta suoritettavien maksujen määräämistä varten 78
» » sairaalain sairasmaksu- 74
» lihantarkastus- 74
» matkasta höyrypurrella Korkeasaareen 243
» pika-ajuri- 79
» rakennusyrityksissä suoritettavien maksujen määräämistä varten 76
» ruumiidenkuljetus- 250
» vesijohtolaitoksen 78
Takuu elintarvekomissioonin luotosta 53
» hätäapukomitean hankintasopimusten täyttämisestä 52
» Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön hankinnasta 52
» rakennusyrityksiä varten otetuista lainoista 31
Takuusitoumus, kaupungin, rakennuslainoista 52
» ks. myös Takuu.
Talot, kaupungin, filosofianmaisteri K. Gustavson valittu eräiden niistä isännöitsijäksi 254
Talviliikenne, Helsingin, sen järjestämiskysymystä pohtimaan asetettu komitea 207
Tarkastajakokous, kansakoulujen, sen toimivalta 183
Tarkastukset, korvaus osanotosta niihin 244
» rahatoimikamarin toimeenpanemat 226
Tarkastus, Helsingin suojeluskunnan tilien 48
» kaupungin vuoden 1918 tilien ja hallinnon 47
» ravintola-, hotelli ja kahvilaliikkeiden 89
Tavarasuojain korjaaminen 33
Tavolan kasvatuslaitoksen rakennus- ja korjaustyöt 36
Tehtaanpuiston vuokraus 22
Tekniilliset laitokset, kaupungin, niiden kamreerien palkkaedut 68
» » » » kuoletussuunnitelman muuttaminen 50
» » » » kuoletusten kokoaminen rahastoksi 51
» » » » määrärahain ylittäminen 93
» » » » toimitusjohtajain palkkaedut 67
» » » » tulot 1921 vuoden tulosäännön mukaan 134
» » » niitä varten 1921 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 127

Teknilliset laitokset, kaupungin, toimenpiteitä säästäväisyyden tehostamiseksi niissä 128
» » » ks. myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos.
Tenniskentät, Kaisaniemen ... 233
Terveydellisten tutkimusten laboratoorin ent. laboraattorin evätty palkka-anomus 62
» » » lisämääräraha ... 89
Terveydenhoidontarkastaja, lääketieteenlisensiaatti K. U. Ahava valittu siksi ... 189
Terveydenhoitojärjestys, sen määräysten muuttaminen ... 161, 162, 163
Terveydenhoitolautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali ... 208
» lisämääräraha ... 89
» toimisto, kaluston osto sille ... 246
Terveyspoliisi, kaitsijan ottaminen sen palvelukseen ... 186
» määräraha 1921 vuoden menosäännössä ... 124
Testamenttilahjoituksia ... 116, 117, 118
Teurastamo, kunnallinen, sen rakennustöiden jatkamista koskeva esitys ... 34
Teurastuslaitos, oikeutetun eläinlääkärin ottaminen sen palvelukseen ... 27
» Taivallahden viereinen, sen käyttö ... 27
Tie, Äggelbyn aseman ja Kottbyn pysäkin välinen, sen kunnossapito ... 238
» » » » Vanhankaupungin välinen, sen julistaminen yleiseksi maantieksi ... 42
Tiedonannot, rahatoimikamarin, niiden julkaiseminen ... 249
Tiilitehdas, kunnallinen, sen perustamista koskeva anomus evätty ... 194
Tilastokonttori, laskukoneen osto sille ... 245
Tilastokonttorin anomus laskuapulaisten luvun lisäämisestä ... 185, 5*
» antama vuosikertomus ... 1*
» julkaisujen myöhästymisen syyt ... 179
» lisämääräraha ... 84
» menot ... 5*
» painatuskustannukset ... 2*
» sisäinen järjestely ... 4*
» virkailijain palkkasuhteet ... 1*
» virkailijat ... 253
Tililaitosuudistuksen voimaanpano ... 158
Tilinpäätös, vuoden 1918 ... 46
» » 1919 ... 47
Tilintarkastajat, Helsingin anniskeluosakeyhtiön ... 206
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin ... 206
Tilintarkastus, Helsingin suojeluskunnan tilien ... 48
Tilit, kaupungin vuoden 1917, niitä vastaan esitetyt muistutukset ... 45
» » » 1918, niiden tarkastus ... 47
» » » 1918, niitä koskeva kertomus ... 46
Tilukset, kaupungin, jäsenten valitseminen niiden väliaikaiseen hallitukseen ... 254
» rahatoimikamarin vuokralle antamat ... 214
Tivoli, n. s., sen säilyttäminen Tehtaanpuistossa ... 22
Toimikunta, obligatiolainan ottamista varten asetettu ... 48
» ks. myös Halkotoimikunta.
Toimilupakirja, Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön, sen muuttaminen ... 151
Toivoniemen tila, oikeus tuoda hirsiä sen metsästä ... 237
Tontinvuokrajaosto, sosialilautakunnan ... 57*, 63*
Tontit, niillä harjoitetun epäterveen keinottelun ehkäiseminen ... 144
» n:ot 1, 3 ja 5 Brändönkadulla, anomus niiden lunastamisesta tai vuokraamisesta evätty ... 10
» » 26 ja 28 Korkeavuorenkadulla, niiden välisen palomuurin eristäminen .. 37

Tontit n:ot 12 ja 14 Museokadulla, niiden varaaminen kirjastorakennuksen paikaksi 18
» rahatoimikamarin myymät ... 213
Tontti n:o 2 Aurorankadulla, sen myynti ... 9
» » 3 Dagmarinkadulla, sen varaaminen kirjastorakennuksen paikaksi ... 18
» » 24 Florantiellä, sen myynti ... 10
» » 2 It. Lehtokujan varrella, sinne johdettu vesijohto ... 239
» » 11 Kaarlenkadulla, sillä olevan rakennuksen vuokraaminen suomenkielisten kansakoulujen tarpeiksi ... 35
» » 10 Länsirannalla, sen mahdollinen myynti ... 9
» » 5 Neitsytpolulla, sen rakennusten kauppahinta ... 9
» » 9 Pohj. Hesperiankadulla, sen osan myynti ... 10
» » 3 Ruusulankadulla, sen myynti ... 10
» » 1 Siltasaarenkadulla, sen käyttö ... 233
Tonttien jaoitus ... 7
» yhdistäminen ... 7
Tonttikaupat, ehdotus helpotusten myöntämisestä niihin ... 142
Tonttikeinottelun ehkäiseminen ... 144
Tori- ja hallikaupantarkastaja, everstiluutnantti I. Lydman valittu siksi ... 254
» » » sellaisen asettaminen ... 169
Torikauppa ... 163—169, 230, 253
Toukola, omakotiasuntojen rakentaminen sinne ... 11
Toukolan asuntotonttien vuokraoikeuden pitennys ... 26
» tontteja koskeva vuokrasopimus ... 12
» tonttien luovutuksessa noudatettavat säännöt ... 137
» » rakennusjärjestys ... 136
Tuberkelitaudit, toimenpiteitä niiden vastustamiseksi ... 88
Tulipalonsyyt ... 8*
Tulipalot ... 7*, 9*
Tulli- ja pakkahuoneen korjaukset ... 33
Tunnustaminen, vekselien ... 50
Turbogeneraattori, sähkölaitoksen, sen myynti ... 39
Turholma, lupa ravintolan pitoon siellä ... 230
» sen valvonta ... 254
Turholman verotalon y. m. alueiden julistaminen taajaväkiseksi yhdyskunnaksi ... 197
Tutkijalautakunta, jäsenten valitseminen siihen ... 210
Tuulaakimaksun määrääminen ... 53
» palauttaminen ... 246
Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan jäsenten toimikauden pitentäminen ... 211
» » lisämäärärahat ... 92
» » tuntiopettajattarien tuntipalkkain korotus ... 64
Työaika kaupungin töissä ... 176
Työkalut, kaupungin omistamat, vuokran suorittaminen niistä ... 247
Työkodit, köyhäin lasten, niiden määräraha ... 104
Työkoulu, sokeiden miesten, sille myönnetty määräraha ... 105
Työlaitoksen henkilökunnan oikeus saada ruokarahoja loman ajalta ... 64
» lisämääräraha ... 91
» ruokala ... 28*
» toiminta ... 25*
» valvojan henkilökohtainen palkanlisäys ... 64
Työlaitokset, kaupunkilähetyksen naisten, määräraha niiden ylläpitämiseksi ... 106
Työläiset, hätäaputöissä työskentelevät ... 75*

Työläiset, kaupungin yleisissä töissä työskentelevät, heidän lukumääränsä 38*
» » » » » » työpalkkansa 95, 40*—41*
Työnhakemukset, kunnan työnvälitystoimistolle tehdyt 69*, 71*
Työnvälitys, nuorison 181, 205, 62*, 72*
Työnvälitystoimisto, ks. Kunnan työnvälitystoimisto.
Työolot Helsingissä vuonna 1920 ..... 72*
Työpalkat, kaupungin työläisten ..... 95, 40*—41*
» niitä koskeva tilasto 3*, 62*
Työsiirtolan perustaminen Ryttylään 17
Työtarkastajat, kunnalliset, heidän lukumääränsä lisääminen 186
» » » työtehtävänsä 186
» määräraha kaluston ostoa varten heille 89
Työttömyyden aiheuttamia toimenpiteitä 61*
Työttömyys, ks. myös Hätäaputyöt ja Hätäapukomitea.
Työväen palkkain maksutapa 97
» urheiluliiton Helsingin piirin ehdotus Alppilan hiihtomäen käytöstä 21
Työväenasunnot, ks. Kunnalliset työväenasunnot.
Työväenopetuslaitosten hallinto 61*
Työväenopiston johtokuntain jäsenten vaali 209
» lisämäärärahat 93
» valtionapu 134

Uimalaitokset, kaupungin, niiden käyttö 30, 232
Uinninopetus, kaupungin uimalaitoksissa annettu maksuton 31
Ukkokodin hallinto 195
Ukkokoti-yhdistyksen toiminnan rajoittaminen 195
Ulkomaalaisen oikeus omistaa kiinteistöjä 204
Ulkomuseo, Seurasaaren, sen rajain vahvistaminen 44
» » » siirtäminen Meilansiin 43
Ullakko, anomus saada rakentaa sinne asuinhuoneita 144
Ullanlinnan kylpylaitoksen vuokraaminen 232
» » vuokraoikeuden pitennys 25
Urheilukenttäin laittaminen Brahenpuistikkoon 40
Urheilulautakunnan jäsenten vaali 210
Urheiluseurain oikeus käyttää erästä Gumtähden kilparataa 21
Uutisrakennukset, vuonna 1920 syntyneet 36*
Uutisrakennustoiminta, sen avustaminen 31

Vaali, johto- ja lautakuntain jäsenten 208
» kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain 211
» » kiinteän omaisuuden katselmusmiesten 211
» kaupunginkassan inventtaajain 211
» kaupunginkirjaston inventtaajain 205
» mooseksenuskoisen seurakunnan keskikoulun vanhempain neuvoston 212
» tilintarkastajain 206
» valiokuntain ja komiteain jäsenten 206
» väen- ja asuntolaskun keskuskomitean puheenjohtajan 211
» yksityisoppiluokkain vanhempainneuvoston 212
Vaalilautakuntain puheenjohtajain vaali 206
Vaaliluettelojen laatimisesta suoritettava korvaus 85
Vaalit, eduskunta-, niiden aiheuttamat kustannukset 85
» kunnalliset, niitä varten myönnetty lisämääräraha 85

Vaatturinammattikoulun perustaminen ... 61*
Vahingonkorvaukset, niitä koskeva riita-asia ratkaistu ... 248
» rahatoimikamarin myöntämät ... 247
» ruumiinvammasta ... 114
Vaivaishoidon kassa- ja tilivirasto, sen menosääntö ... 63
» » » » sen virkain hoito ... 189
» » » » sitä varten myönnetty määräraha ... 91
» lastenkodit ... 19*
» tulot ja menot ... 23*
Vaivaishoito, sitä varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 125
» » » myönnetty lisämääräraha ... 91
» » » myönnetyn määrärahan ylittäminen ... 91
Vaivaishoitohallituksen antama kertomus ... 11*
» jäsenistö ... 11*
» kansliain toiminta ... 26*
» kassavirasto ... 13*
» kokoukset ... 12*
» osastot ... 12*
» puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 205, 208
» rekisteritoimisto ... 14*
» sihteerintoimi ... 189
» Sörnäsin kanslia, ylioppilas H. Lindroos valittu sen johtajaksi ... 190
» tarkastusalueet ... 12*
» ylimääräisen kirjuriapulaisen siirtäminen vakinaiselle palkkasäännölle ... 187
Vaivaishoitohallitus, erään hätäapukomitean työtuvista jättäminen sille ... 96
» herra H. Myhrberg valittu sen toimitusjohtajaksi ... 189
» kirjoituskoneen ostaminen sille ... 246
» vapautus sen jäsenyydestä ... 208
Vaivaishoitokustannusten korvaaminen ... 13*
Vajaus vuodelta 1920, 1921 vuoden menosääntöön otettu ... 122
Vakuuskirjat, kaupungin, niiden tarkastus ... 248
Valiokunta juovutusjuoma-asiain valmistelemista varten ... 207
» kunnallisen halkojenhankinnan järjestämistä pohtiva ... 97
» kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahaston avustusten jakoa varten ... 207
» yleishyödyllisten yritysten avustamiseksi myönnetyn määrärahan jakoa varten ... 207
» ks. myös Budjettivaliokunta, Toimikunta ja Komitea.
Vallila, lisämääräraha työväenasuntojen rakentamiseksi sinne ... 36
Valmistava poikain ammattikoulun huoneistossa tehdyt sisustustyöt ... 34
» » » johtajan henkilökohtainen palkanlisäys ... 64
» » » johtokunnan jäsenten toimikauden pitennys ... 211
» » » muuttomääräraha ... 91
» » » opettajanviran lakkauttaminen ... 187
» » » tuntiopettajain tuntipalkkain korotus siinä ... 64
Valtionavut ... 80, 127, 134, 157
Valuuttain ja tavarain hankinta ... 53
Vanhain kodin avustusanomuksen epääminen ... 106
Vanhan kirkon puiston muistopatsaan paljastaminen ... 135
Vanhempainneuvostot, koulujen, niiden vaali ... 212

Vapausmuistomerkki, Hangon, sen ehdotus hyväksytty ... 135
Vapautus hallitusten ja lautakuntain jäsenyydestä ... 207
Varastopaikat, Sörnäsin niemekkeen, eräiden niistä vuokraehtojen vahvistaminen ... 28
Varastopaikka n:o 13, Katajanokan, sen hallintaoikeus ... 20
Varastorakennukset, Hieta- ja Jätkäsaarten, niiden käyttö ... 228
Vastuunvapaus Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallinnosta ... 103
» Hertonäs gods aktiebolag yhtiön johtokunnalle ... 239
» kaupungin hallituksille ja lautakunnille vuodelta 1918 ... 47
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle ... 48
Vedentoimittaminen Kulosaareen y. m. saariin ... 250
Velat, kaupungin, 1921 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat ... 122
Venehuone, Helsingin soutuklubin, uuden paikan osoittaminen sille ... 22
Veronkannanta ... 193
Verot, erinäiset, niistä kertyväksi arvioitu tulo ... 133
Verotilaston laatiminen tilastokonttorissa ... 4*
Verotuslautakunnan jäsenten vaali ... 210
Verotusvalmistelukunnan antama vuosikertomus ... 83*
» toisen sihteerin toimen täyttäminen ... 191
» » » virkaero ... 191
» viranpitäjäin pohjapalkkain korotus ... 60
Verotusvalmistelukunta, kaluston osto sille ... 246
Verovapaus, kaupungin, sen yleishyödyllisissä osakeyhtiöissä omistamiin osakkeisiin nähden ... 43
Vesijohtolaitoksen taksan korotus ... 78
» toimitusjohtajan palkkaedut ... 67
» tulot 1921 vuoden tulosäännön mukaan ... 134
Vesijohtolaitos, elintarpeiden ostoa varten sen henkilökunnalle myönnetty luotto ... 242
» kesäloman myöntäminen sen työläisille ... 127
» sitä varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 127
Vesijohtoputken jäätymisestä aiheutuneita toimenpiteitä ... 239
Vesijohtotyöt, Nickbyn mielisairaalan ... 38
Viemärijohdot, niitä koskevat säännöt ... 147
» » varten 1921 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 130
Vikin kruununvirkatalon alaisten saarten hallintaoikeus ... 27
» » alustava vuokrasopimus ... 8
Viljelyspalstain vuokraus ... 225
Villingin allodisäterin y. m. alueiden julistaminen taajaväkiseksi yhdyskunnaksi ... 197
Viranpitäjät, kunnan, heidän eläkeperusteensa ... 55
» » » kalliinajanlisäyksensä ... 53
» » » oikeutensa lomanaikana nauttia luontaisetuja ... 55
» » » palkanjärjestelynsä ... 55
» » heille maksetut palkat ja kalliinajanlisäykset ... 88*
» » luvan myöntäminen heille asua kaupungin ulkopuolella ... 192
Viransijaisuuspalkkiot, myönnetyt ... 69
» 1921 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat ... 132
Virastot, kaupungin, niitä varten 1921 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 122
Virkamerkit, raittiuslautakunnan jäsenten ja raittiudenvalvojain ... 194
Virkavapauksia, myönnettyjä ... 191, 251, 252, 253
Virkavapaus, oikeus palkan nostamiseen sen ajalta ... 68, 69
Virkavuosien laskeminen, siihen myönnetty oikeus ... 71
» » sitä koskevan esityksen epääminen ... 71

Virkistyshuoneistot, satamatyöläisten, niiden järjestäminen 33
Virutushuone, Fredriksperin, sen erotetulle ent. järjestysmiehelle maksettu palkka .. 245
Virvoitusjuomain myyntioikeus 231, 232
Voi- ja rasva-aineet, niiden kauppa 161
Voimistelu- ja urheiluseura Jyry, sille myönnetty määräraha 30
Voimistelunneuvojat, kansakoulujen, lääketieteenkandidaatti L. Tanner ja voimistelunjohtajatar S. Fontell valitut niiksi 190
Vuokra-ajuritaksa, sen korotus 79
Vuokraehdot, eräiden Pakaan alueen tonttien 3
» » Sörnäsin niemekkeen varastopaikkain 28
Vuokrajaosto, sosialilautakunnan, ks. Tontinvuokrajaosto.
Vuokralautakunnat, ks. Huoneenvuokralautakunta.
Vuokralle annetut tilukset, niiden vapaamman käyttöoikeuden myöntäminen..... 226
» » » rahatoimikamarin vuokraamat 214
Vuokramaat, kaupungin, niiden rakennusjärjestys 250
Vuokramaksujen korotus 27
» lyhentäminen 246
» palautus 246
Vuokramaksut; luvattomasti hallussa pidettyjen alueiden, niiden kanto 226
» vapautus niiden suorittamisesta 28, 246
Vnokrankorotukset, kaupungin vuokralle ottamien huoneustojen 229, 230
Vuokraoikeuden pitennys ..... 25—27
» siirto 220
Vuokrasopimuksen muuttaminen 27
Vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät tilapäiset 223
Vuokrasopimus, eräiden Toukolan tonttien 12
» Vikin kruununvirkatalon alustava..... 8
Vuokrat, isännöitsijä J. Lindlöfin oikeus kantaa ne..... 243
» vahvistetut, elintarvetoimikunnalle luovutettujen huoneistojen 227
Vuokraus, eräiden Greijuksen alueiden 22, 23
» » Sörnäsin niemekkeen alueiden..... 24, 25
» erään Greijuksen tonttipaikan 23
» » Gumtähden alueen 21
» » Käpylän alueen 23
» » Meilansin alueen 22
» Gumtähden asuntopalstain 23
» Kaivopuiston keilaradan 232
» kalaveden 24, 232
» kojukauppapaikkain y. m. 38
» laidunmaiden 232
» Länsi Ouran 24
» Paloholman 24
» ravintolain 230
» Reimarsin tilan maapalstain 4
» » » osan 23
» Tehtaanpuiston 22
» viljelyspalstain 22, 24, 225
Vuositilintarkastajain vaali 206
Väen- ja asuntolaskennan aiheuttamat kustannukset 3*
» » » järjestäminen 192, 3*
» » » keskustoimikunnan puheenjohtajan vaali 211
Värjäämötontti, Vanhankaupungin, sen vuokrasopimuksen muuttaminen 27

Yhdistykset, yleishyödylliset, niiden evättyjä apuraha-anomuksia 106
» » niille myönnettyjä apurahoja ..... 103—105
Yhdistäminen kaupunkiin, rajakkaisten alueiden 202
» tonttien 7
Yleinen maantie, Pitäjänmäen ja Espoon kirkon välinen, sen uudestirakentaminen .. 194
Yleiset työt, kaupungin, 8 tunnin työpäivän käytäntöön ottaminen niissä 176
» » » niiden hallitukselle myönnetty lisämääräraha 94
» » » » hallituksen antama vuosikertomus 38*
» » » niitä varten myönnetty lisämääräraha 39
» » » » » myönnetyn lisämäärärahan ylittäminen 93
» » » toimenpiteitä säästäväisyyden edistämiseksi niissä 128
» » » vuoden 1921 menosääntöön niitä varten otettu määräraha 128
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan avustaminen 109
» » edistämislainarahaston sääntöjen muutos 109
» » edistämislainarahastosta annettujen lainain velkakirjakaavake 242
Yleishyödyllisten rakennusyritysten avustaminen 58*
» yhdistysten ja laitosten avustaminen 103, 62*
» » » » kannatusapurahan jakamista valmistelemaan asetettu valiokunta 207
Ylihallitus, kaupungin sairaalain, sen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten vaali 208
Yliopistolliset jatkokurssit, kansakoulunopettajien, määrärahoja osanottoa varten .. 70
Ylittäminen, määrärahain 62, 80, 81, 83, 84, 89, 90, 91, 93, 94

Ärtin koulupuutarhalle myönnetty lisämääräraha 92
» koulupuutarhan hallinto 183

Öljysäiliöt, alueiden osoittaminen niiden paikoiksi 24, 25

Julkaisuluettelo.

A. Helsingin kaupungin tilasto.

I. **Terveyden- ja sairaanhoito.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—6. 1910—15.
Edell. osa 7—11. 1916—20.
Jälk. „ 7—11. 1916—20.

II. **Ulkomaan kauppa.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—7. 1916—22.

III. **Merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1. 1915—17.

IV. **Helsingin kaupungin teknilliset laitokset.** Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—7. 1916—22.

V. **Kaupungin tilit ja tilinpäätös.** Helsingin rahatoimikonttorin julkaisema.
1—7. 1916—22.

VI. **Opetuslaitokset.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—4. 1916—21.

B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.

Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
5—11. 1909—15.
12—15. 1919—22.

C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.

Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
21—33. 1908—20.

D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.

Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1. 1911.
2. 1914.
3. 1919.
4. 1922.